

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

BLIOTHECA
TORUM GRAECORUM
ET ROMANORUM
SUBNERIANA

ZONARAS

PIT. HISTOR.

EDIT

L. DINDORF

III

LIPSIÆ

AEIUBUS S. G. TEUBNERI

JVC

LELAND STANFORD JUNIOR UNIVERSITY
DEPARTMENT OF AGRICULTURE

Verlag von B. G. Teubner in Leipzig und B

Die hellenische Kultur. Dargestellt von Fritz Baumgarten, Poland, Richard Wagner. 3. Auflage. Mit 7 farbigen u. 2 Karlen und gegen 400 Abbildungen im Text und auf 2 Tafeln. [X u. 491 S.] gr. 8. 1907 geb. M 10.—, in Le geb. M 12.—

Dem Bedürfnis nach einer zusammenfassenden Darstellung der griechischen Kultur zu entsprechen, in Vorbereitung befindlichen Bandes) des römischen Kastors in. Umfang, als sie bisher vorliegt, soll das Werk Rechnung tragen. Die Vor- sichtlich im praktischen Schuldienst stehen, haben es als ihre Aufgabe angesehen, gesicherten Ergebnisse der neueren Forschung in einer für je gebildeten Fasslichkeit und lesbaren Form darzustellen, unter besonderer Berücksichtigung der Bedürfnisse und der Ergebnisse des Unterrichts in den O unserer höheren Schulen. Dem geschriebenen Wort tritt ergänzend und wech ein reichhaltiger Bilderreichtum zur Seite, der um so weniger fehlen durfte, je gerade das Kulturleben des Altertums uns durch seine Denkmäler veranschaulicht.

„Ein Buch, das, ohne mit Gelehrsamkeit zu prahlen, die wissenschaftliche T der Verfasser bezeugt. Überall sind auch, bei der Behandlung der Kunst und Schrifttum und der politischen Verhältnisse, die neuesten Funde eingehend herin. Die Darstellung ist meist knapp, aber inhaltreich, verständlich und gefällig. Ist gleich der kurze Abschnitt über Sprache und Religion in der Einleitung. Ganz laßt scheint mir die Behandlung der Kunst. Nirgends bloße Redensarten, selb die für den Leser in der Luft schweben, weil ihm die Anschauungen fehlen. wagen ist, wird meist an gut gewählte Beispiele angeknüpft. Neben der Kunst schichte der Kunst kommt auch die Stilentwicklung zu vollem Recht. Das Leben, besonders in Athen, wird in allen seinen Betätigungen anschaulich und d so ausführlich vorgeführt. Vergleiche mit späteren Verhältnissen erleichtern es ständes. Die Schilderung des zeitigen Lebens hebt besonders die gewaltigen lichen hervor, begnügt sich aber nicht mit bloßen Tatsachen und Urteilen, rufen weist endlich, auch Proben an oder gibt Inhaltsangaben der Überlieferung, die auch dem mit der griechischen Literatur unbekannten Leser ein Verständnis Bedeutung dieser Geistesbeiden eröffnen.“ (Lehrproben und Lehr

Charakterköpfe aus der antiken Literatur. Von Prof. Dr. Ed. Sch. Fünf Vorträge: 1. Hesiod und Pindar; 2. Thukydides und En 3. Sokrates und Plato; 4. Polybios und Poseidonios; 5. Cicero. [VI u. 125 S.] gr. 8. 1906. geb. M 2.—, in Leinwand geb. M 3.—

„Die Vorträge enthalten vermöge einer ganz ungewöhnlichen Einsicht Staats- und Geistesleben der Griechen, vermöge einer weltlichen Feinfühligkeit Interpretation, wie sie etwa Burckhardt besessen hat, historisch-psychologisches von großem Reiz und stellenweise geradezu erschauernde Wirkung. . . Die Verinn die Schwärze auf diese Weise seinen Gestalten zu geben versucht, ist m. W. bis erreicht, und die gedankenschwere Kraft seiner Sprache tritt dabei so frei, und statisch daher, daß man oft kaum weiß, ob die größte Schönheit des Ausdr die Tiefe des Gedankens höhere Bewunderung verdient. . .“

(Jahresbericht über das höhere Schulwesen

Geschichte des hellenistischen Zeitalters. Von Julius I. 1. Band: Die Grundlegung des Hellenismus. [X u. 439 S.] gr. geh. M 12.—, in Halbfranz geb. M 14.—

„Kaiser geht nirgends einer Schwierigkeit aus dem Wege, umsichtig u seiner Urteilsbildung stets die Möglichkeiten erwogen. Daß sein Werk ganz ist, zeigt weit am deutlichsten sein Maßhalten. Es ist ein gefährliches Geden schichte Alexanders, wo jeder leicht zeigen kann, was er nicht kann; mit dem Jüngst ist Kaiser an diese Aufgabe gegangen, um in der Kraft der Mannespa leben. Das Urteil über ein Werk, das völlig hat anstellen können, darf es Maßstab anlegen, aber diese Geschichte Alexanders muß auch die Leser viel erwarten. In Forschung und Darstellung, nach Form und Inhalt ist s besonders, die durchsichtige und J. G. Droysen.“ (Glück. Zentralblatt 1902

Zonaras
Joannes

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΖΩΝΑΡΑ

ΕΠΙΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΩΝ.

IOANNIS ZONARAE
EPITOME HISTORIARUM.

CUM

CAROLI DUCANGII SUIQUE
ANNOTATIONIBUS

EDIDIT

LUDOVICUS DINDORFIUS.

V O L. III.

LIPSIAE
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.
MDCCCLXX.

RP

884

287ed

13

LIPSIAN: TYPIS B. G. TEUBNERI.

Ὁ μὲν οὖν Αὐγουστος ἀπεβίω ὥς εἴρηται, τὴν δὲ μοναρχίαν ὁ Τιβέριος διεδέξατο. ὃς εὐπατριδῆς μὲν ἦν καὶ πεπαίδευτο, τὴν δὲ γνώμην ἦν ποικιλώ-
 5 τatos, ἐναντίους τῇ προαιρέσει τοὺς λόγους ποιού-
 μενος. ὧν γὰρ ἐβούλετο τάναντία ἔλεγεν, ἄλλα μὲν
 κεύθων ἐνὶ φρεσίν, ἄλλα δὲ λέγων· καὶ ὀργίζεσθαι
 προσποιούμενος ἐν οἷς οὐκ ὀργίζετο, καὶ ἐν οἷς ἐθυ-
 10 μοῦτο σχηματιζόμενος ἐπιείκειαν· καὶ ὥς οἰκειότατον
 ἑώρα τὸν ἔχθιστον, καὶ ὥς ἀλλοτριωτάτῳ προσεφέ-
 ρετο τῷ φιλτάτῳ. καὶ οὐκ ἠξίου τοῖς ἄλλοις δῆλον
 εἶναι οἱ τὸ φρόνημα, τοῦτο προσήκειν τῷ αὐταρχοῦντι
 φρονῶν. καὶ εἴτε τις ἠναντιοῦτο οἷς ἔλεγεν εἴτε μὴν
 καὶ συνήνει, μεμίσητο.

Τέως δ' οὖν εἰς τὰ στρατόπεδα καὶ εἰς τὰ ἔθνη
 15 πάντα ὥς αὐτοκράτῳ ἀντίκα ἐπέστειλε, μὴ λέγων
 αὐτοκράτῳ εἶναι· ψηφισθὲν γὰρ αὐτῷ καὶ τοῦτο
 μετὰ τῶν ἄλλων ὀνομάτων οὐκ ἐδέξατο. καὶ τὰ τῆς
 ἀρχῆς διοικῶν ἅπαντα, μηδὲν αὐτῆς δεῖσθαι ἔλεγε,
 καὶ ταύτης ἐξίστασθαι ἐκομψεύετο καὶ διὰ τὴν ἡλι-
 20 κίαν, ἔξ γὰρ καὶ πεντήκοντα ἐτῶν ἦν, καὶ δι' ἀμ-
 βλυωπίαν· πλείστον γὰρ ἐν σκότει βλέπων ἐλάχιστα
 τὴν ἡμέραν ἑώρα. εἴτα κοινωνοὺς ἦτει τῆς ἀρχῆς
 καὶ συνάρχοντας, οὐδὲν τούτων ποιῆσαι μέλλων, ἀλλ'

ὅτι τε ὕπουλον εἶχεν ἥθος καὶ ὅτι καὶ τὰ στρα-
 Π172 ματα τά τε ἐν Παννονίᾳ καὶ ἐν Γερμανίᾳ ὑπώπ-
 καὶ τὸν Γερμανικὸν ἐδεδίει τῆς Γερμανίας ἄρχον
 τότε καὶ τοῖς στρατιώταις φιλούμενον. καὶ διὰ ταῦ
 οὐδὲν ὥς αὐτοκράτωρ ἔπραττε φανερώς, ἀλλὰ κ
 νοσεῖν προσποιούμενος οἰκουρῶν ἦν καὶ διέμελλε
 ἵν' ἐλπίδι τοῦ ἐκόντα τὴν ἀρχὴν ἀφήσειν αὐτὸν μ
 τί τινες νεοχμώσωσι, μέχρις οὗ τῆς ἡγεμονίας ἐγκρι
 τῆς διὰ πάντων ἐγένετο. τὸν μὲν οὖν Ἀγρίππαν α
 τίκα πέμψας ἀπέκτεινε, τοῦ Αὐγούστου, ὥς εἰρητα
 Β ὄντα θυγατριδοῦν ἐξ Ἰουλίας καὶ τοῦ Ἀγρίππου· τὸ
 δὲ Γερμανικὸν λίαν ἐφοβεῖτο.

Ἐθορύβησε δὲ καὶ τὸ ἐν τῇ Παννονίᾳ στρατεύμα,
 ὥς καὶ κατὰ τοῦ ἄρχοντος αὐτῶν ὁρμῆσαι. εἶτα τῶν
 θρασυτέρων καὶ πρωταιτίων κολασθέντων κατέστη- 15
 σαν οἱ λοιποί. οἱ δὲ ἐν τῇ Γερμανίᾳ τὸν τε Τιβέριον
 ἐκακηγόρησαν καὶ τὸν Γερμανικὸν ἐπεκάλεσαν αὐτο-
 κράτορα. ἐκείνου δὲ τὸ ξίφος σπασαμένου ὥς ἑαυτὸν
 ἀναιρήσοντος, εἰς τις τῶν στρατιωτῶν τὸ ἑαυτοῦ ξί-
 φος ἀνατείνας “τοῦτο” ἔφη “λάβε· ὀξύτερον γάρ 20
 ἐστίν.” ὁ οὖν Γερμανικὸς τοῦ κτείνειν μὲν ἑαυτὸν
 ἀπέσχετο ἵνα μὴ μᾶλλον στασιάσωσι, γράμματα δὲ
 ὥς ἐκ τοῦ Τιβερίου πεμφθέντα πλασάμενος δωρεὰς
 αὐτοῖς διδόντα καὶ ἄλλα τινὰ ὑπισχνούμενα τὴν
 C στάσιν τότε κατέπαυσεν. ὕστερον δὲ πρεσβευτῶν 25
 παρὰ τοῦ Τιβερίου πεμφθέντων γνόντες τὸ τοῦ Γερ-
 μανικοῦ στρατήγημα καὶ ὑποπτεύσαντες τοὺς πρέσ-
 βεις ἀνατρέψοντας ἤκειν τὰ ὑπ' ἐκείνου ἐπηγγελμένα,
 ἔθορύβησαν αὐτίς καὶ κατὰ τῶν πρέσβων ὥρμησαν.
 καὶ τὴν τοῦ Γερμανικοῦ γυναῖκα τὴν Ἀγριππίναν, 30
 τῆς τοῦ Καίσαρος θυγατρὸς τῆς Ἰουλίας καὶ τοῦ
 Ἀγρίππου παῖδα γεγονυῖαν, συνέλαβον, καὶ τὸν υἱὸν

αὐτοῦ Γαίου· καὶ τὴν μὲν Ἀγριππῖναν ἐγκύμονα
οὔσαν ἀφῆκαν αὐτῷ, κατεῖχον δὲ τὸν υἱόν. ὥς δ'
οὐδὲν ἤνουν, ἡσύχασαν καὶ αὐτοί. καὶ ὁ μὲν δυνά-
μενος τὴν αὐτοκράτορα λαβεῖν ἀρχὴν οὐκ ἠθέλησεν,
5 ὁ δὲ Τιβέριος κατὰ μὲν τὸ φαινόμενον ἐπῆναι αὐτὸν
παρὰ τῇ βουλῇ, παρ' ἑαυτῷ δὲ καὶ λίαν ὑπώπτευε
καὶ ἐδεδίδει αὐτὸν ὥς ἐγκεχειρισμένον στρατεύματα.

Ὡς δ' οὐδὲν ἔτι νεώτερον ἡγγέλλετο, τὴν ἀρχὴν
οὐκέτι εἰρωνευόμενος ὑπεδέξατο. καὶ μέχρις ὁ Γερ-
10 μανικὸς περιῆν, οὐδὲν καθ' ἑαυτὸν ἐπραττεν, ἀλλὰ
πάντα εἰς τὴν γερουσίαν εἰσέφερε, καὶ οὐδὲ αὐτο-
κράτωρ καλεῖσθαι παρὰ τοῦ ἡ μόνων τῶν στρατιω-
τῶν ἡξίου, Καῖσαρ δὲ καὶ Γερμανικὸς καὶ πρόκριτος
τῆς γερουσίας ὠνομάζετο, ἡὔχετό τε τοσοῦτον καὶ
15 ζῆσαι καὶ ἄρξαι χρόνον ὅσον ἂν τῷ δημοσίῳ συμ-PI547
φέρῃ, καὶ διὰ πάντων δημοτικὸς δοκεῖν ἐσπευδε, καὶ
ἐλάχιστα εἰς ἑαυτὸν δαπανῶν πλείστα ἐς τὸ κοινὸν
ἀνῆλiske. τὰ πεποννηκότα τε ἀνορθῶν καὶ ἐπικοσμῶν,
τὰς τῶν ἀρχῆθεν οἰκοδομησάντων αὐτὰ κλήσεις σφί-
20 σιν ἐπέγραφε, καὶ πόλεσι καὶ ιδιώταις ἐπῆρκει, καὶ
τῶν βουλευτῶν συχνοὺς πενομένους ἐπλούτισε, καὶ
τὰ δωρούμενα εὐθὺς ὀρῶντος αὐτοῦ ἡριθμεῖτο, ἵνα
μὴ οἱ δοτῆρες νοσφίζωνται τι αὐτῶν, εἰδὼς τοῦτο
ἐπὶ τοῦ Αὐγούστου γινόμενον. καὶ οὔτε ἀπέκτεινέ
25 τινα διὰ χρήματα οὔτ' οὐσίαν τότε ἐδήμευσεν οὐδε-
νός, οὐδ' ἔξω τι τῶν νενομισμένων ἡργυρολόγησεν. B
Αἰμιλίῳ γοῦν χρήματα πλείω παρὰ τὸ διατεταγμένον
πέμψαντι ἀντεπέστειλεν ὅτι "κείρεσθαί μου τὰ πρό-
βατα, ἀλλ' οὐκ ἀποξυρᾶσθαι βούλομαι." καὶ εὐπρόσ-
30 οδος καὶ εὐπροσήγορος ἦν, τοὺς τε ἄρχοντας ὥς ἐν
δημοκρατίᾳ ἐτίμα καὶ τοῖς ὑπάτοις ὑπανίστατο, καὶ
τοῖς ἐταίροις ὥς ἐν ιδιωτείᾳ συνῆν, νοσοῦντάς τε

ἐπεσκέπτετο, μηδεμίαν φρουράν ἐπαγόμενος· κα-
 ἐπὶ τινι αὐτῶν τελευτήσαντι αὐτὸς ἀνέγνω τὸν ἐπι-
 τάφιον. καὶ τὴν μητέρα τὴν Λιβίαν ὁμοίως προσφέ-
 WΠ173 ρεσθαι πᾶσιν ἐκέλευεν. ἡ δὲ πάνυ ὤγκωτο, καὶ αἱ
 C τοῦ Τιβερίου ἐπιστολαὶ χρόνον τινὰ καὶ τὸ ἐκείνης
 ὄνομα εἶχον, τὰ τε ἄλλα πάντα ὡς αὐταρχοῦσα διοι-
 κεῖν ἐπεχείρει, καὶ οὐκ ἐξ ἴσου ἄρχειν, ἀλλὰ καὶ
 πρεσβεύειν αὐτοῦ ἠθέλεν, αὐτὴ ποιῆσαι αὐχοῦσα
 αὐτὸν αὐτοκράτορα. ὁ δὲ ἡχθετο πρῶτον αὐτῇ· εἶτα
 τῶν μὲν δημοσίων αὐτὴν ἐπαυσε, τὰ δ' οἴκοι διοι- 10
 κεῖν ἀφῆκεν· ὡς δὲ καὶ τούτοις ἦν ἐπαχθής, ἀπε-
 δήμει καὶ αὐτῆς ἐξίστατο. σωφρονέστατά τε χρόνον
 τινὰ διῆγε, καὶ ἄλλους δ' ἐκόλαζεν ἀσελγαίνοντας,
 καὶ τῷ Δρούσῳ δὲ τῷ νίῳ, ὃν ἐξ Ἀγριππίνης τῆς
 προτέρας αὐτοῦ γυναικὸς ἐσχῆκε, καὶ ἀσελγεῖ τυγχά- 15
 D νοντι καὶ ὦμῳ, ἐπετίμα καὶ ἡχθετο. καὶ ποτε αὐτῷ
 εἶπεν ὅτι “ζῶντος ἐμοῦ οὔτε βίαιον οὔθ' ὑβριστικόν τι
 πράξεις· ἂν δέ τι καὶ τολμήσης, οὐδὲ τελευτήσαντος.”
 2 Οὕτω ταῦτα καὶ τᾶλλα μέχρις ὁ Γερμανικὸς ἐξη
 ἐποίει· μετὰ δὲ τοῦτο συχνὰ τούτων μετήλλαξε. 20
 μήπω γὰρ τῶν παρὰ τοῦ Αὐγούστου τῷ δήμῳ κατα-
 λελειμμένων δοθέντων, ἐπεὶ νεκρὸς διὰ τῆς ἀγορᾶς
 ἐξεφέρετο, καὶ προσελθὼν τις εἰς τὸ οὗς αὐτῷ ἐψι-
 θύρισε, καὶ ἐρωτηθεὶς ὅτι εἰρηκεν, ἐντετάλθαι ἔφη
 τῷ Αὐγούστῳ εἰπεῖν ὅτι οὐδέπω οὐδὲν ἐκομίσαντο, 25
 PΙ548 τὸν μὲν ἀντίκα ἀπέκτεινε, καὶ εἶπεν ὡς ἐπισκώπτων,
 ἵν' αὐτάγγελος αὐτῷ γένηται, τοῖς δ' ἄλλοις τὰ κα-
 ταλελειμμένα διένειμε. τοῦ δ' ἐγγόνου αὐτοῦ, ὃν ἐκ
 τοῦ Δρούσου εἶχε, θανόντος, οὐδεμιᾶς τῶν συνήθων

Cap. 2. Dionis Historiae Romanae l. 57, c. 13 — l. 58, c. 15.
 Nonnulla Zonaras habet quae in Dionis codicibus deside-
 rantur.

ἀπέσχετο πράξεως, μὴ δεῖν διὰ τοὺς οἰχομένους τὰ
τῶν ζώντων λέγων προῖσθαι.

Κλήμης δὲ τις τοῦ Ἀγρίππου γεροντῶς δοῦλος
καὶ προσεικῶς αὐτῷ ἐπλάσατο αὐτὸς ὁ Ἀγρίππας
5 εἶναι· καὶ εἰς τὴν Γαλατίαν ἐλθὼν πολλοὺς μὲν ἐκεῖ,
πολλοὺς δὲ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ προσεποιήσατο, καὶ τέλος
ἐπὶ τὴν Ῥώμην ὥρμησεν ὡς τὴν παππῶν μοναρχίαν
ἀποληψόμενος. χειρωσάμενος δ' ὅμως αὐτὸν ὁ Τιβέ- B
ριος διὰ τινων τὰ ἐκείνου προσποιησαμένων φρουεῖν,
10 καὶ βασανίσας, ἵνα περὶ συνιστόρων τι μάθῃ, ἐπεὶ
μηδὲν ἐξελάλησεν, ἤρετο αὐτόν "πῶς Ἀγρίππας ἐγέ-
νον;" καὶ ὃς ἀπεκρίνατο ὅτι "οὕτως ὡς καὶ σὺ
Καῖσαρ."

Τὴν δὲ γυναῖκα Ἰουλίαν οὔτε ἐπανήγαγεν ἐκ τῆς
15 ὑπερορίας ἣν παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτῆς τοῦ Αὐγούστου
κατεδικάσθη δι' ἀσέλγειαν, ἀλλὰ καὶ κατέκλεισεν
αὐτήν, ὥσθ' ὑπὸ κακουχίας καὶ λιμοῦ φθαρῆναι.
πολλῶν τε αὐτὸν ἀξιούντων τὸν Νοέμβριον μῆνα, οὗ
τῇ ἑκτῇ ἐπὶ δεκάτῃ γεγέννητο, Τιβέριον ἐξ αὐτοῦ
20 καλεῖσθαι, "καὶ τί" ἔφη "ποιήσετε ἂν δεκατρεῖς Καί-
σαρες γένωνται;"

Ἐν τούτοις ὁ Γερμανικὸς ἐτελεύτησεν ἐν Ἀντιο- C
χείᾳ, καταγοητευθεὶς τε καὶ φαρμαχθεὶς ὑπὸ Πείσω-
νος. ὅστ' αὖτε γὰρ εὐρέθη ἀνθρώπεια κατορωρυγμένα
25 ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐν ἣ κατῴκει. καὶ μολίβδινοι ἐλασμοὶ
ἀράς τινας μετὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἔχοντες. ὅτι
δὲ καὶ φαρμάκῳ ἐφθάρη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐξέφηγεν
εἰς τὴν ἀγορὰν κομισθὲν καὶ τοῖς παροῦσι δειχθέν.
θανόντος δὲ ὁ μὲν Τιβέριος καὶ ἡ Αἰβλία ἥσθησαν,
30 οἱ δ' ἄλλοι σφοδρότατα ἤλγησαν. κάλλιστος μὲν γὰρ
τὸ σῶμα, ἄριστος δὲ τὴν ψυχὴν ἔφυ, παιδεία τε ἅμα
καὶ ἀνδρεία ἐν πολέμοις εὐδοκιμῶν ἡμερώτατα τοῖς

μοῦντας διέφθειρε. καὶ τις Σαβῖνος ἐπὶ τοιαύτῃ
κατηγορηθεὶς αἰτία εἰς τὸ δεσμωτήριον καθείρχθη,
εἴτα καὶ ἐφονεύθη, καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ εἰς τὸν ποτα-
μὸν ἐρρίφη. καὶ δεινὸν μὲν τοῦτο καὶ καθ' ἑαυτὸ
ἅπασιν ἦν, ἐδείνωσε δ' αὐτὸ ἐπὶ πλεῖον κύων τις
τοῦ Σαβίνου, συνεισελθὼν τε αὐτῷ εἰς τὸ δεσμωτή-
ριον καὶ ἀποθανόντι παραμείνας καὶ εἰς τὸν ποτα-
μὸν ῥιφέντι συνεισπεσών. ταῦτα ταύτῃ ἐγένετο, καὶ
ἐκ πολλῶν ὀλίγα ἱστοροῦται.

Ἡ δὲ Λιβία ὑπέργητος γεγонуῖα μετήλλαξεν, ἐξ
ζήσασα ἔτη καὶ ὀγδοήκοντα. καὶ οὔτε νοσοῦσαν αὐ-
B τὴν ὁ Τιβέριος ἐπεσκέψατο οὔτ' ἀποθανοῦσαν ἐτί-
μησε, πλὴν μόνῃς ἐκφορᾷς καὶ εἰκόνων τινῶν. ἀλλὰ
πρὸς διαβολὴν τοῦ Τιβερίου πένθος ταῖς γυναιξὶν
ἢ βουλὴ παρ' ὅλον ἐνιαυτὸν ἐπ' αὐτῇ ἐψηφίσατο·
καὶ ὅτι πολλοὺς αὐτῶν ἐσεσώκει καὶ παῖδας πολλῶν
ἐτετρόφει κόρας τε πλείους ἐξεδεδώκει, καὶ ἄλλας
τιμᾶς ἐκείνῃ ἀπένειμαν. οὐδὲν δὲ τῶν τισι καταλει-
φθέντων ὑπ' ἐκείνης δέδωκεν ὁ Τιβέριος. ἀπομνη-
μονευτέον δὲ καὶ τῶν παρ' ἐκείνης εἰρημένων ἐνίων.
λέγεται ὅτι γυμνοὺς ποτε ἄνδρας αὐτῇ ἀπαντήσαν-
τας, καὶ μέλλοντας διὰ τοῦτο θανατωθῆναι, ἔσωσεν
C εἰποῦσα ὅτι "οὐδὲν ἀνδριάντων ταῖς σωφρονούσαις
WHII 75 οἱ τοιοῦτοι διαφέρουσιν." ἐρομένου δέ τινος αὐτῇ
"πῶς καὶ τί δρῶσα τοῦ Αὐγούστου κατεκράτησας;"
ἀπεκρίνατο ὅτι "αὐτὴ τε ἀκριβῶς σωφρονοῦσα καὶ
πάντα τὰ δοκοῦντα αὐτῷ ἠδέως ποιοῦσα, καὶ μηδὲν
τῶν ἐκείνου πολυπραγμονοῦσα, καὶ τὰ ἀφροδίσια
αὐτοῦ ἀθύρματα μήτ' ἀκούειν μήτ' αἰσθάνεσθαι
προσποιουμένη."

Τὸν δὲ Σηιανὸν ὁ Τιβέριος ἐπὶ μέγα δόξης ἐπά-
ρας, καὶ κηδεστὴν ἐπὶ Ἰουλίᾳ τῇ τοῦ Δρούσου θυ-

γατρὶ ποιησάμενος, ὕστερον ἔκτεινε, τῆς γερουσίας
 αὐτοῦ καταψηφισαμένης θάνατον σπουδῇ αὐτοῦ.
 καὶ τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τρισὶν ἡμέραις ἐρριμμένῳ
 τὸ πλῆθος ἐνύβριζεν, εἶτα εἰς τὸν ποταμὸν ἐνέβαλε. D
 5 τὰ τε παιδία αὐτοῦ κατὰ δόγμα ἀπέθανε, καὶ ἡ γυνὴ
 αὐτοῦ ἑαυτὴν διεσχόσατο. καὶ ἄλλοι δι' ἐκεῖνον
 ἀπώλοντο, οἱ μὲν ἑαυτοὺς ἀνελόντες, οἱ δὲ ὑφ' ἐτέ-
 ρων ἀναιρεθέντες.

Τιβέριος δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ διὰ τοὺς ἔρω- 3
 10 τας, οἷς ἀσελγῶς τε καὶ ἀναιδῶς ἐχρῆτο, τῶν εὐγε-
 νεστάτων καὶ ἀρρένων καὶ θηλειῶν, διεβάλλετο, καὶ
 διὰ τὸν τῆς Ἀγριππίνης τοῦ τε Δρούσου θάνατον ἐς
 ὠμότητα ἐλοιδορεῖτο. δοκοῦντες γὰρ οἱ ἄνθρωποι
 ὑπὸ τοῦ Σηιανοῦ πάντα τὰ κατ' ἐκείνων πρότερον
 15 γίνεσθαι, ὥς κἀκείνους κτανθῆναι ἔμαθον μετὰ τὴν
 ἐκεῖνου φθοράν, ὑπερήλγησαν. τὸν δὲ δὴ Γάιον τὸν
 νεώτερον τῶν τοῦ Γερμανικοῦ παίδων ταμίαν ἀπέ- PI551
 δειξε. τὸν γὰρ ἔργονον τὸν Τιβέριον, ὅτι τε παιδίον
 ἦν καὶ ὅτι μὴ εἶναι τοῦ Δρούσου παῖς ὑπωπτεύετο,
 20 παρεώρα, τῷ Γαίῳ δὲ ὥς καὶ μοναρχήσουσι προσεῖχεν.
 ἡγνύει γὰρ οὐδὲν τῶν κατὰ τὸν Γάιον, ἀλλὰ καὶ ἔφη
 ποτὲ αὐτῷ διαφερομένῳ πρὸς τὸν Τιβέριον ὅτι "σύ
 τε τοῦτον ἀποκτενεῖς καὶ σὲ ἄλλοι." οὐτε δὲ ἕτερόν
 τινα ὁμοίως προσήκοντα ἑαυτῷ ἔχων, καὶ ἐκεῖνον
 25 εἰδὼς ἐσόμενον κάκιστον, ἀσμένως τὴν ἀρχὴν, ὥς
 φασι, δέδωκεν αὐτῷ, ὅπως τῇ τοῦ Γαίου τῆς κακίας
 ὑπερβολῇ τὰ ἑαυτοῦ κρυφθεῖη καὶ τὸ πλεῖστον καὶ
 εὐγενέστατον τῆς βουλῆς φθαρῇ παρελθόντος αὐτοῦ. B
 λέγεται δὲ καὶ πολλάκις ἀναφθέρξασθαι τοῦτο δὴ τὸ
 30 ἀρχαῖον

ψήφῳ τῆς συγκλήτου καὶ δόγματι. ταύτης δ' οὖν ἀπώσαμένης τὸν περὶ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν λόγον, τὸν Τιβέριον, ἦν καὶ πρῶτην εἶχε γνώμην τηρήσαντα, μηδὲν ἄτοπον κατὰ τῆς τοῦ Χριστοῦ διδασκαλίας ἐπινοῆσαι. μάρτυρα δ' ἐπὶ τούτοις παράγει Τερτυ- 5
λιανὸν ὁ Εὐσέβιος, ἄνδρα Ῥωμαῖον καὶ ἓνα τῶν ἐν τῇ Ῥώμῃ λαμπρῶν, ἐν συγγραφῇ τινι παρ' αὐτοῦ ἐκτεθείσῃ Ῥωμαϊκῇ διαλέκτῳ, μεταβληθείσῃ δ' εἰς τὴν Ἑλλάδα φωνήν, λέγοντα ταῦτα "παλαιὸν ἦν δόγμα μηδένα θεὸν ὑπὸ τοῦ καθιεροῦσθαι πρὶν ὑπὸ 10

τῆς συγκλήτου δοκιμασθῇ. ὁ Τιβέριος οὖν, ἐφ' οὗ τὸ τῶν Χριστιανῶν ὄνομα εἰς τὸν κόσμον εἰσεληλύθει, ἀγγελθέντος αὐτῷ ἐκ Παλαιστίνης τοῦ δόγματος τούτου ἔνθα πρῶτον ἤρξατο, τῇ συγκλήτῳ ἀνεκοινώ- 15
σατο, δηλὸς ὢν ἐκείνοις ὡς τῷ δόγματι ἀρέσκεται. ἢ δὲ σύγκλητος, ἐπεὶ οὐκ αὐτῇ δεδοκιμάκει, τοῦτο ἀπόσατο. ὁ δὲ ἐν τῇ αὐτοῦ γνώμῃ ἔμεινεν, ἀπειλήσας θάνατον τοῖς τῶν Χριστιανῶν κατηγοροῖς." ταῦτα ὁ Εὐσέβιος ἱστορεῖ τὸν Τιβέριον ποιῆσαι μα- 20
θόντα περὶ τῆς θεότητος τοῦ σωτῆρος ἡμῶν καὶ τῆς ἐκ νεκρῶν αὐτοῦ ἀναστάσεως, ἐκ τῆς τοῦ Τερτυλιανοῦ συγγραφῆς αὐτὰ ἐκλεξάμενος.

4 Καὶ ὁ μὲν Τιβέριος οὕτως ἀπεβίω, διεδέξατο δὲ αὐτὸν ὁ Γάιος ὁ τοῦ Γερμανικοῦ καὶ τῆς Ἀγριππίνης 25
παῖς, ὃν καὶ Γερμανικὸν καὶ Καλλιγόλαν ἐπωνόμα-
ζον. εἰ γὰρ καὶ ὁ Τιβέριος καὶ τῷ ἰδίῳ ἐγγόνῳ τῷ Τιβερίῳ τὴν ἀνταρχίαν κατέλιπεν, ἀλλ' ὁ Γάιος τὰς διαθήκας αὐτοῦ εἰς τὸ συνέδριον πέμψας ἀκύρους παρεσκεύασε γενέσθαι, ὡς παραφρονήσαντος, οἷα

7 συγγραφῇ τινι] Tertulliani Apolog. 5.

Cap. 4. Dionis Historiae Romanae l. 59, c. 1—6.

παιδί, ὃ μὴδ' εἰσελθεῖν ἐξῆν εἰς τὸ βουλευτήριον,
 ἄρχειν τῶν Ῥωμαίων ἐπιτρέψαντος. τῆς μὲν οὖν
 ἀρχῆς αὐτὸν οὕτως ἀντίκα παρέλυσσε καὶ μετὰ τοῦτο
 εἰσποιησάμενος ἀπέκτεινεν ὥς τελευτῆσαι αὐτὸν εὐ-
 5 ξάμενον, χρήματα δὲ πολλὰ τοῖς στρατιώταις καὶ τῷ
 δήμῳ διένειμε, τὰ μὲν ἐκ τῶν Τιβερίου διαθηκῶν,
 τὰ δὲ ἐκ τῶν τῆς Λιβίας, ἃ ὁ Τιβέριος οὐ παρέσχε.
 καὶ εἶπερ καὶ τὰ λοιπὰ θεόντως ἀνήλiske, μεγαλόνοους B
 ἂν καὶ μεγαλοπρεπῆς ἔδοξε· νῦν δὲ καὶ εἰς ὄρχη-
 10 στὰς καὶ ἵππους καὶ μονομάχους καὶ τοιουτότροπα
 ἔτερα ἀπλήστως δαπανῶν, καὶ τοὺς θησαυροὺς με-
 γάλους γεγονότας διὰ βραχείας ἐξεκένωσε καὶ ἑαυτὸν
 προσεξήλεγξεν ὅτι εὐχερεῖα καὶ ἀκρισίᾳ κάκεινα πε-
 ποίηκε. καὶ οὐδ' ἐς τρίτον ἔτος μέρος αὐτῶν τι W II 177
 15 διέσωσεν, ἀλλ' εὐθύς παμπόλλων προσεδεδήθη.

Τῷ δ' αὐτῷ τούτῳ τρόπῳ καὶ ἐς τὰ ἄλλα ἐκέ-
 χρητο. μοιχικώτατός τε γὰρ ἀνδρῶν γεγεννημένος,
 καὶ γυναῖκα μίαν μὲν ἀρπάσας ἐκδιδομένην ἀνδρί,
 ἄλλας δὲ ἥδη ἐκδεδομένας καὶ συνοικούσας τισὶν
 20 ἀποσπάσας, πλὴν μιᾶς τὰς ἄλλας ἐμίσησε· πάντως C
 δ' ἂν κάκεινην ἐμίσησεν, εἰ ἐπὶ πλέον ἐβεβιώκει,
 καὶ ἐς τὴν μητέρα καὶ τὰς ἀδελφὰς τὴν τε τήθην
 τὴν Ἀντωνίαν πολλὰ εὐσεβῶς ἐνδειξάμενος, μετὰ
 ταῦτα τὴν μὲν τήθην ἐπιτιμήσασάν τι αὐτῷ εἰς ἀνάγ-
 25 κην ἐκουσίου θανάτου κατέστησε, τὰς ἀδελφὰς δὲ
 διαφθείρας ἀπάσας εἰς νῆσον τὰς δύο κατέκλεισεν·
 ἢ γὰρ τρίτη προετιθνήκει. καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα
 ἐποίησε. καὶ τὸν Τιβέριον ὥς ἀσελγῆ καὶ μαιφόνον
 διέβαλλεν, ὥστε καὶ ἄλλους ἐκ τούτου χαριεῖσθαι οἱ
 30 νομίσαντας προπετεστέρα παρρησία χρήσασθαι· εἴτα
 ἐπὶ τῇ τε καὶ ἐσέμνυνεν, ὥστε καὶ κολάσαι τινὰς ἐφ' D
 οἷς κατ' ἐκείνου εἰρήκεσαν· καὶ τοὺς βλασφημοῦντας

ἐκείνου ἐκάκιζεν, καὶ τοὺς ἐπαινοῦντας ὥς φίλους ἐκείνου ἐμίσει· καὶ παμπληθεῖς ἀπέκτεινε τῶν κατὰ τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ τὸν Τιβέριον ἐρεθισάντων, καίτοι τὴν ὀργὴν αὐτοῖς ἀφεῖναι λέγων καὶ τὰ γράμματα καταφλέξει αὐτῶν. καὶ ναοὺς δὲ ἑαυτῷ καὶ θυσίας ὥς θεῷ γίνεσθαι ἐκέλευσεν. αἰτούμενός τε τι ὠργίζετο, καὶ αὐθις ἐμηνία ὥς μὴ αἰτούμενος· ὁξὺς τ' ἐπὶ τινὰς πράξεις ἐφέρετο, καὶ νωθέστατα ἐνίας μετακεχείριστο· τὰ τε χρήματα καὶ ἀφειδέστατα ἀνήλισε, καὶ ὑπαρῶτα ¹⁰ ^{PI554} ἡργυρολόγει· τοῖς τε θωπεύουσιν αὐτὸν καὶ τοῖς παρρησιαζομένοις καὶ ἤχθετο ὁμοίως καὶ ἦδετο. καὶ πολλοὺς μὲν μεγάλα ἀδικήσαντας ἐκόλασε, πολλοὺς δὲ μηδὲν ἡδίκηκότας ἀπέκτεινε. καὶ τῶν ἐταίρων τοὺς μὲν ὑπερεκολάκευε, τοὺς δὲ ὑπερύβριξε. τοι-¹⁵ οὔτῳ δὲ τὸ σύμπαν οἱ Ῥωμαῖοι τότε παρεδόθησαν αὐτοκράτορι ὥστε τὰ τοῦ Τιβερίου ἔργα, καίτοι δοκοῦντα παγχάλεπα, τοσοῦτον τὰ τοῦ Γάϊου παρενεγκεῖν ὅσον κρείττω ἐκείνων τὰ τοῦ Αὐγούστου εἶναι ἐδόκουν. Τιβέριος μὲν γὰρ ἦρχε καὶ τοῖς ἄλλοις ὑπηρέταις πρὸς τὸ αὐτοῦ ἐκέχρητο βούλημα, Γάιος δὲ ἦρχετο μὲν ὑπὸ τῶν ἀρματηλατούντων καὶ ὑπὸ ^B τῶν ὀπλομαχούντων, ἐδούλευε δὲ καὶ τοῖς ὀρχησταῖς καὶ τοῖς λοιποῖς τοῖς περὶ τὴν σκηνήν. τὸν γοῦν Ἀπελλῆν τῶν τότε τραγῳδῶν τὸν εὐδοκιμώτατον καὶ δημοσιεύων συνόντα αὐτῷ εἶχεν αἰεὶ, καὶ χωρὶς μὲν ἐκεῖνος, χωρὶς δ' οἱ λοιποὶ πάνθ' ὅσα ἂν τοιοῦτοι δυνηθέντες τολμήσειαν, ἐπ' ἐξουσίας ἐποιοῦν. καὶ αὐτῶν τὰ μὲν πρῶτα θεατῆς καὶ ἀκροατῆς ἐγίνετο, συσπουδάξων καὶ ἀντιστασιάξων τισίν· εἶτα καὶ ἄρ-²⁰ ματα ἤλασε καὶ ἐμονομάχησεν, ὀρχήσει τε ἐκέχρητο καὶ τραγῳδίαν ὑπεκρίνετο. ἅπαξ δὲ τοὺς πρῶτους

τῆς γερουσίας νυκτὸς ὥς ἐπὶ τι ἀναγκαῖον μεταπεμψάμενος ὠρχήσατο.

Ἐν μὲν οὖν τῷ ἔτει, ἐν ᾧ ὁ Τιβέριος ἐτελεύτησε, C
 τοὺς τε βουλευτὰς καὶ τοὺς ἱππέας καὶ τὸν δῆμον
 5 ἐκολάκευε, πέμπτον καὶ εἰκοστὸν ἀνύων ἐνιαυτόν,
 καὶ τοὺς ἐν δεσποτικαῖς ἀπέλυσε τὰ τε ἐγκλήματα
 τῆς ἀσεβείας κατέλυσε καὶ τὰ περὶ αὐτῶν τοῦ Τιβε-
 ρίου γράμματα, ὥς ἔλεγεν, ἔκαυσεν, ἐπηνείτό τε ἐπὶ
 τούτοις· εἶτα καὶ ὑπάτευσε, τὸν θεῖον τὸν Κλαύδιον D
 10 προσλαβών. οὗτος γὰρ ἱππεὺς ὢν τότε πρῶτον καὶ
 ὑπάτευσε καὶ ἐβούλευσεν, ἕξ καὶ τεσσαράκοντα ἐτῶν
 γεγονώς. ὁ δὲ δὴ πενθερὸς αὐτοῦ Μάρκος Σιλανός,
 ἐπειδὴ βαρὺς αὐτῷ ὑπὸ τε τῆς ἀρετῆς καὶ ὑπὸ τῆς
 συγγενείας ἦν, προπηλακίζόμενός τε καὶ περιυβριζό- D
 15 μενος, διεχειρίσατο ἑαυτόν, καίτοι παρὰ τοῦ Τιβε-
 ρίου σφόδρα τιμώμενος. ὁ δὲ καὶ τὴν θυγατέρα
 αὐτοῦ ἐκβαλὼν ἐγῆμε Κορνηλίαν Ὀρεστίναν, ἣν καὶ WII178
 ἐν αὐτοῖς τοῖς γάμοις ἀφῆρπασεν οὓς συνεώρατξε
 τῷ ἐγγεγνημένῳ αὐτὴν Γαῖῳ Καλπουρνίῳ Πείδωνι.
 20 καίτοι δὲ τοιοῦτος ὢν ἔπραξέ τινα καὶ ἐπαίνου ἄξια.
 ἐμπρησμὸν γὰρ μετὰ τῶν στρατιωτῶν κατασβέσας
 ἐπήρκεσε τοῖς ζημιωθεῖσι, τοῦ τε τῶν ἱππέων τέλους
 ὀλιγανδροῦντος ἕξ ἀπάσης ἀρχῆς τοὺς πρῶτους μετα-
 πεμψάμενος κατελέξατο, καὶ τὰς ἀρχαιρεσίας τῷ
 25 δῆμῳ ἀπέδωκε, καὶ ἄλλα τινὰ τοιαῦτα ἐποίησεν.
 ὑπαίτια δὲ εἰργάσατο πολλαπλάσια. καὶ πολλοὺς PI555
 ἀπέκτεινεν· ἦν δὲ οὐ τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων
 οὕτω δεινόν, καίτοι δεινὸν ὄν, ἀλλ' ὅτι τοῖς τε φό-
 νοις αὐτῶν ὑπερέχαιρε καὶ ἀπλήστως εἶχε τῆς θείας
 30 τοῦ αἵματος. ὑπὸ γοῦν ὁμότητος ἐπιλιπόντων ποτὲ

τῶν τοῖς θηρίοις ἐκ καταδίκης διδομένων, ἐκέλευε
ἐκ τοῦ ὄχλου τοῦ τοῖς ἰκρίοις προστετηκότες συν-
πασθῆναι τινας καὶ παραβληθῆναι αὐτοῖς. καὶ ὅπ-
μῆτε ἐπιβοήσασθαι μῆτε τι αἰτιάσασθαι δυνηθῶς
τὰς γλώσσας αὐτῶν προαπέτεμον. πολλοὺς δὲ κι-
διὰ τὰς οὐσίας ἐφόνευεν, ἔτερ' ἅττα σφίσιν ἐπεγκα-
B λῶν. καὶ ὁ τῆς Δρουσίλλης τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ θά-
νατος οὐ μείους διέφθειρεν, ἢ συνώκει μὲν Μάρκος
Λέπιδος παιδικὰ ἄμα αὐτοῦ καὶ ἐραστῆς ὦν, συνῆν
δὲ καὶ ὁ Γάιος. ἀποθανοῦσαν οὖν πολλῶν μὲν καὶ 1
ἄλλων ἠξίωσεν, εἴτα καὶ ἀπεθέωσε. μετ' ὀλίγον δὲ
ἐγγημε Λολλίαν Πανλῖναν, αὐτὸν τὸν ἄνδρα αὐτῆς
ἐγγυῆσαι αὐτῷ τὴν γυναῖκα βιάσας, ἵνα μὴ ἀνέγγυον
αὐτὴν λαβὼν παρανομήσῃ.

Ἐν στενωπῷ δὲ ποτε πηλὸν πολὺν θεασάμενος, 15
ἐκέλευσεν αὐτὸν εἰς τὰ τοῦ ἀγορανομοῦντος τότε καὶ
τῆς τῶν ὁδῶν καθάρσεως ἐπιμελουμένου ἱμάτια ἐμ-
βληθῆναι. Οὐεσπασιανὸς δὲ τότε ἦν ἀγορανομῶν.
C ὥστε ὕστερον ἐκείνου τὰ πράγματα τεταραγμένα καὶ
πεφυρμένα παραλαβόντος καὶ καταστήσαντος ἐδοξεν 20
οὐκ ἄθεε τὸ τότε συμβᾶν γεγονέναι, ἀλλ' ἀντικρυς
αὐτῷ τὴν πόλιν πρὸς ἐπανόρθωσιν παρὰ Γαίου ἐγ-
χειρισθῆναι.

Διηνεκῶς δὲ πολλοὺς ὁ Γάιος ἐφόνευε, καὶ ἦν
ἔξω τῶν φόνων οὐδέν. καὶ οὐδὲ τῷ πλήθει τι ἐχα- 25
ρίζετο, ἀκείνοι πάνυ αὐτῷ ἀπηχθάνοντο· πολλὰ
μὲν γὰρ καὶ ἄλλα αὐτῷ μὴ ἀρέσκοντα ἐλεγόν τε καὶ
ἐπραττον, πρὸς δὲ τοῖς ἡγανάκτει δεινῶς ὅτι μεγα-
λύνοντες αὐτόν "νεανίσκε Αὐγουστε" ἐπεβόων. οὐ
D γὰρ μακαρίζεσθαι ἠγείτο ὅτι νέος ὦν ἐμονάρχει, ἀλλ' 30
ἐγκαλεῖσθαι ὅτι ἐν ἡλικίᾳ τοιαύτῃ τηλικαύτην εἶχεν
ἀρχήν. ἐχρημάτιζε δὲ ἐκ τρόπου παντός, ἀργυρισμοῦ

ἄλλοτε ἄλλας ἐφευρίσκων λαβάς· καὶ ἀξήμιος τῶν
γέ τι ἐχόντων οὐδεὶς οὐκ ἀνὴρ, οὐ γυνὴ καταλέλει-
πτο. καὶν τινας καὶ τῶν ἀφηλικεστέρων ζῆν εἶα,
ἀλλὰ πατέρας τε καὶ πάππους μητέρας τε ὀνομάζων
5 καὶ τήθας καὶ ζῶντας ἐξεκαρπούτο καὶ τελευτώντων
τὰς οὐσίας ἐκληρονόμει.

Ἐλάσαι δὲ διὰ τῆς θαλάσσης τρόπον τινὰ καὶ
διυππεῦσαι ἐπεθύμησε, καὶ ἐγεφύρωσε τὸ μεταξὺ τῶν
Ποτιόλων καὶ τῶν Βαύλων. τὸ δὲ χωρίον τοῦτο κατ' PI556
10 ἀντιπέραν τῆς πόλεως ἐστὶ, διέχον αὐτῆς σταδίους
ἑξ καὶ εἴκοσι. πλοῖα δὲ εἰς τὴν γέφυραν τὰ μὲν κα-
τεσκευάσθη, τὰ δὲ ἡθροίσθη. ἀφ' οὗπερ καὶ λιμὸς
ἐν τε τῇ Ἰταλίᾳ καὶ ἐν τῇ Ῥώμῃ μάλιστα ἰσχυρὸς
ἐγένετο. ὁ δὲ τὸν τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὡς ἔλεγε, θώ-
15 ρακα ἐνδυσάμενος καὶ ἐπ' αὐτῷ χλαμύδα σηρικὴν
ἀλουργῇ πολὺ μὲν χρυσίον, πολλοὺς δὲ λίθους Ἰνδι-
κοὺς ἔχουσιν, καὶ ξίφος περιζωσάμενος καὶ ἀσπίδα
λαβὼν δορυ τε στεφανωσάμενος, σπουδῇ καθάπερ
ἐπὶ πολεμίαν εἰς τὴν πόλιν εἰσῆλασε, παμπληθεῖς
20 ἵππεις τε καὶ πεζοὺς ὀπλισμένους ἐπαγόμενος· καὶ
ἄλλα δέ τινα τοιαῦτα ποιήσας καὶ ἑαυτὸν ἀποσεμνύ- B
νας ἐν δημηγορίᾳ διὰ ταῦτα ἐς τὸν Δαρεῖον καὶ τὸν
Ξέρξην ἀπέσκωπτεν, ὡς πολλαπλάσιον ἢ ἐκεῖνοι τῆς
θαλάσσης μέτρον ζεύξας αὐτός.

25 Αἰτία δὲ θανάτου πολλοῖς καὶ αὕτη ἡ γέφυρα WH179
γέγονε. χρήματα γὰρ εἰς αὐτὴν ἀναλώσας ἀμύθητα
πολλῷ πλείοσι διὰ τὰς οὐσίας ἐπεβούλευσεν. ὥστε
Ἰουνίος τις Πρίσκος στρατηγὸς ἡτιάθη μὲν ἐπ' ἄλλοις
τισίν, ἀπέθανε δὲ ὡς πλούσιος· μαθὼν δὲ ὁ Γάιος
30 ὅτι οὐδὲν ἄξιον τοῦ θανάτου ἐκέκτητο, εἶπεν ὅτι
"ἡπάτησέ με καὶ μάτην ἀπώλετο· ζῆν γὰρ ἡδύνατο."
Ἄφρος δὲ Δομίτιος παρὰ μικρὸν κινδυνεύσας παρὰ C

δόξως ἐσώθη. ἐπὶ τινι γὰρ αἰτία ἐς τὸ συνέδριον ἀγαγὼν αὐτόν, λόγον κατ' αὐτοῦ ἀνέγνω μακρόν, νικᾶν γὰρ ἡξίον πάντας τοὺς ῥήτορας, καὶ τὸν Δομίτιον δεινότατον ὄντα εἰπεῖν ὑπερβαλεῖν ἐσπούδασεν, ὃ δὲ οὔτε τι ἀντεῖπεν οὔτ' ἀνταπελογήσατο, 5 θαυμάζεν δὲ τὴν τοῦ Γαῖου δεινότητα προσεποιεῖτο καὶ καταπλήττεσθαι, καὶ ἡντιβόλει τε καὶ ἰκέτευε, τὸν ῥήτορα μᾶλλον ἢ τὸν Καίσαρα φοβεῖσθαι λέγων. καὶ ἐπὶ τούτοις ἡσθελς ἐκεῖνος, καὶ πιστεύσας τῇ τῶν 6 λόγων δεινότητι κρατῆσαι αὐτοῦ, ἐπαύσατο τῆς ὀργῆς. 10

D Εἶτα εἰς τὴν Γαλατίαν ἀφώρμησεν ὡς τάχα τῶν Κελτῶν τι παρακινούντων, καὶ τοὺς μὲν πολεμίους οὐδέν τι ἐβλαψε, τοὺς δ' ὑπηκόους καὶ τοὺς συμμάχους καὶ τοὺς πολίτας πλεῖστα ἐκάκωσε. κυβεύων δέ ποτε, καὶ γνοὺς ὡς οὐκ ἔχει ἀργύριον, ἤτησε τὰς 15 τῶν Γαλατῶν ἀπογραφάς. καὶ κελεύσας θανατωθῆναι τοὺς πλουσιωτάτους αὐτῶν, ἐπανῆλθε πρὸς τοὺς συγκυβευτὰς καὶ εἶπεν ὡς "περὶ ὀλίγων δραχμῶν ὑμεῖς ἀγωνίζεσθε, ἐγὼ δὲ μυριάς καὶ πεντακισχιλίας ἡθροῖσα μυριάδας." οὕτως ἀκρίτως πάντα ἐγένετο. 20 καὶ τὸν Λέπιδον δ' ἐκεῖνον τὸν ἐραστήν, τὸν ἐρώμενον, τὸν τῆς Δρουσίλλης ἄνδρα, ὃν ὑπερετίμησε καὶ διάδοχον ἔξειν τῆς ἀρχῆς ἐπηγγέλλετο, ἔκτεινε· καὶ τὰς ἀδελφὰς τὰς οἰκέας ὡς ἐκείνῳ συμφθαρείσας 25 P1557 εἰς τὰς Ποντίους νήσους ἀπήγαγε· καὶ ἄλλα πολλὰ 30 τοιαῦτα πεποίηκεν. εἶτα τὴν Παυλίναν ἐκβαλὼν, προφάσει μὲν ὡς μὴ τίκτουςαν, τὸ δ' ἀληθὲς ὅτι διακορῆς ἐκείνης ἐγένετο, Μιλωνίαν Καισωνίαν ἐγημεν, ἣν πρότερον μὲν ἐμοίχευσε, τότε δὲ καὶ γαμετῆν

ἐσχηκέναι ἠθέλησεν, ἐπειδὴ ἐν γαστρὶ ἔσχευ, ἵν' αὐτῷ παιδίον τέκη τριακονθήμερον.

Οἱ δ' ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐταράττοντο μὲν ἐκ τούτων, ἐταράττοντο δὲ καὶ ὅτι δίκαι σφίσι πλείσται ἐπή-
 5 γοντο ἐπὶ τῇ πρὸς τὰς ἀδελφὰς αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τῇ
 πρὸς τοὺς πεφονευμένους φιλία, προσεδόκων δὲ καὶ
 ἐπὶ πλείον τὴν τε ὁμότητα τοῦ Γαῖου καὶ τὴν ἀσέλ- B
 γειαν ἀνξήσειν, εἰ ὁ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ χρόνος πλείων
 γένηται. καὶ οἱ μὲν οὕτω διέκειντο πρὸς αὐτόν, ὁ δὲ
 10 καὶ τὸν Πτολεμαῖον τὸν τοῦ Ἰόβα παῖδα μεταστειλά-
 μενος ὥς πλουτοῦντα κακεῖνον ἀπέκτεινε.

Τοῦτον δὲ τὸν τρόπον βιοὺς πάντως ἐπιβουλευ-
 θήσεσθαι ἔμελλε. καὶ ἐφώρασε τὴν ἐπίθρεσιν, καὶ
 συλλαβὼν Ἀνίκιον Κερεάλιον καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ
 15 Σέξτον Παπίνιον ἐβασάνισε· καὶ ἐπεὶ μηδὲν ἐξελά-
 λησεν, ἀνέπεισε τὸν Παπίνιον, σωτηρίαν αὐτῷ καὶ
 ἄδειαν ὑποσχόμενος, κατελπύν τινων ἢ ἀληθῶς ἢ
 ψευδῶς, καὶ ἐκεῖνον ἀντίκα καὶ τοὺς ἄλλους ἐν
 ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ἀπέκτεινεν. ἐνὸς δὲ τῶν κτεινομέ- C
 20 νων καὶ τὸν πατέρα παρεῖναι κατηνάγκασε τοῦ υἱοῦ
 φονευομένου· πυθόμενόν τε εἰ μύσαι αὐτῷ ἐπιτρέ-
 πει, καὶ ἐκεῖνον σφαγῆναι προσέταξεν. ὁ δὲ κινδυ-
 νείων προσεποιήσατο ἐκ τῶν ἐπιβεβουλευκότων εἶ-
 ναι, καὶ τοὺς λοιποὺς πάντας ἐκφῆναι ὑπέσχετο, καὶ
 25 ὠνόμασε τοὺς τε ἐταίρους τοὺς τοῦ Γαῖου καὶ τοὺς
 συνεργοὺς τῆς ἀσελγείας καὶ τῆς ὁμότητος. καὶ
 πολλοὺς ἂν ἀπώλεσεν, εἰ μὴ καὶ τοὺς ὑπάρχους καὶ
 τὸν Κάλλιστον καὶ τὴν Καισωνίαν προσδιαβαλὼν
 ἠπιστήθη.

30 Καὶ ὁ μὲν ἀπέθανεν, τῷ δὲ Γαίῳ τὸν ὄλεθρον

12 Τοῦτον δὲ — p. 20, 13 περιφόβων ὄντων] Horum plurima omittunt Dionis codices: nonnulla habent Exc. Vatic.

αὐτὸ τοῦτο παρεσκεύασεν. ἰδίᾳ γὰρ τοὺς ὑπάρχον-
 τε καὶ τὸν Κάλλιστον προσκαλεσάμενος "εἷς εἰμι"
 D ἔφη, "τρεις δὲ ὑμεῖς· καὶ γυμνὸς μὲν ἐγώ, ὀπλισμέ-
 νοι δ' ὑμεῖς. εἰ οὖν μισεῖτέ με καὶ ἀποκτείνειν θέ-
 II180 λετε, φονεύσατε." ἐξ ἐκείνου δὲ μισεῖσθαι νομίσας 5
 καὶ ἄχθεσθαι τοῖς πραττομένοις ἐκείνους, ὑπώπτευσ-
 σφας, καὶ ξίφος κὰν τῇ πόλει παρεζώννυτο, καὶ συν-
 έβαλλεν αὐτοὺς ἀλλήλοις, ὅπως μὴ συμφρονῶσι κατὰ
 μόνας ἐκάστῳ ὡς πιστοτάτῳ διαλεγόμενος περὶ τῶν
 λοιπῶν, μέχρις οὗ συνέντες τὸ ἐπιχείρημα προήκαντο 10
 αὐτὸν τοῖς ἐπιβουλεύουσι.

Τῶν δὲ βουλευτῶν, ὅτι μὴ κατεψηφίσαντό τινων,
 περιφόβων ὄντων, Πρωτογένης τις πρὸς τὰ χαλεπώ-
 τατα τῷ Γαίῳ ὑπηρετῶν, ὥστε καὶ βιβλία δύο περι-
 φέρειν ὧν τὸ μὲν ξίφος, τὸ δ' ὠνόμαξεν ἐργχειρίδιον, 15
 εἰσῆλθεν εἰς τὸ συνέδριον, καὶ πάντων δεξιουμένων
 559 αὐτόν, οἷα εἰκός, δορυμύ τι προσέβλεψεν ἐνὶ Σκριβα-
 νίῳ Πρόκλῳ, εἰπὼν "καὶ σύ με ἀσπάξῃ, μισῶν οὕτω
 τὸν αὐτοκράτορα;" ἀκούσαντες δὲ τοῦτο οἱ παρόντες
 περιέσχον τὸν συμβουλευτὴν καὶ διέσπασαν· ἐφ' 20
 ᾧ περ ἦσθη ὁ Γάιος καὶ ἔφη κατηλλάχθαι αὐτοῖς.

7 Ὡπενούντων δ' αὐτὸν καὶ τῶν μὲν ἦρσα, τῶν
 δὲ θεὸν ἀποκαλούντων, δεινῶς ἐξεφρόνησεν. ἡξίου
 μὲν γὰρ καὶ πρότερον ὑπὲρ ἄνθρωπον νομίζεσθαι,
 καὶ τῇ Σελήνῃ συγγίνεσθαι καὶ Ζεὺς εἶναι ἐπλάτ- 25
 τετο, καὶ διὰ τοῦτο μάλιστα ταῖς ἀδελφαῖς προεφασί-
 ζετο μίγνυσθαι, καὶ πάντας θεοὺς ὑπεκρίνετο, καὶ
 B τὰς θηλείας αὐτάς, καὶ Ἥρα καὶ Ἀρτεμις καὶ Ἀφρο-
 δίτη ἐγίνετο, καὶ πρὸς τὴν τῶν ὀνομάτων μετάρθεσιν

καὶ πᾶν τὸ σχῆμα μετήμειβεν, ὥς ποτὲ μὲν θηλυ-
 δρίαν ὀραῖσθαι αὐτὸν καὶ κρατῆρα καὶ θύρσον φέρειν,
 ποτὲ δὲ ἄρρενωπὸν καὶ ῥόπαλον καὶ λεοντῆν ἐνυμ-
 μένον, καὶ αὐτὸς λειογένειον ἢ παγωνίαν δείκνυ-
 5 σθαι. τρίαينάν τε ἐκράτει καὶ ἀνέτεινε κεραυνόν,
 παρθένῳ τε κυνηγετικῇ ὁμοιοῦτο, καὶ ἐγυναίκιζεν
 αὐτὸς, καὶ τῇ στολῇ καὶ τοῖς προσθέτοις καὶ περι-
 θέτοις ἀκριβῶς ἐποικίλλετο, καὶ πάντα μᾶλλον ἢ
 ἄνθρωπος δοκεῖν αὐτοκράτωρ ἐβούλετο. καὶ ποτε
 10 ἰδὼν τις αὐτὸν ἀνὴρ Γαλάτης ἐπὶ δίφρου ὑψηλοῦ ἐν
 εἶδει Διὸς χρηματίζοντα, ἐγέλασε. μαθὼν οὖν τοῦτο C
 ἐκάλεσεν αὐτὸν καὶ ἤρετο "τί σοι δοκῶ εἶναι;" κακεί-
 νος "μέγα παραλήρημα" ἔφη. καὶ οὐδὲν ἔπαυε δει-
 νόν· παρελογίσθη γὰρ σκυτοτόμος ὢν. ἡσπάζετό τε
 15 βραχεῖς, τοῖς δ' ἄλλοις καὶ τῶν βουλευτῶν ἢ τὴν
 χεῖρα ἢ τὸν πόδα προσκυνεῖν ὥρεγε. πάντες δὲ
 αὐτὸν ἐκολάκευον. καὶ ποτε τὸν Λούκιον τὸν Οὐιτέλ-
 λιον ἄνδρα εὐγενῆ καὶ φρονήσεως εὖ ἔχοντα ἤρετο,
 τῇ Σελήνῃ μίγνυσθαι λέγων, εἰ ὀρώῃ τὴν θεὸν συν-
 20 οὔσαν αὐτῷ. ὁ δὲ κάτω νεύων, οἷα δὴ τεθηπώς,
 καὶ μικρόν τι φθεγξάμενος καὶ ὑπότρομον "ὑμῖν" D
 ἔφη "τοῖς θεοῖς, δέσποτα, μόνοις ἀλλήλους ὀρᾶν
 ἔξεστιν."

Οὕτω δ' ἐξεμάνη ὁ Γάιος ὥς καὶ τοῖς ἐν τῇ
 25 Ἀσίᾳ τέμενος ἑαυτῷ ἀνεγείραι κελεῦσαι κατὰ τὴν
 Μίλητον. καὶ ἐν τῇ Ῥώμῃ δύο ναοὶ αὐτῷ ἰδρύθη-
 σαν· τὸν μὲν γὰρ αὐτὸς ἑαυτῷ ἐν τῷ παλατίῳ ἐτε-
 κτήνατο, ὁ δ' ὑπὸ τῆς βουλῆς αὐτῷ ἐψηφίσθη καὶ
 ἐδομήθη. ἐπευεκάλει δὲ καὶ τῷ Διὶ ὅτι τὸ Καπιτώ-
 30 λιον προκατέλαβε. καὶ ἀγάλματα δ' ἑαυτοῦ πανταχοῦ

24 Οὕτω — 29 ἐδομήθη omittunt Dionis codices, habent
 Exc. Peiresc.

τῆς οἰκουμένης ἀπέστειλε, προσκυνεῖσθαι ταῦτα κε-
 λεύσας. τὸν δ' ἐν Ἱεροσολύμοις ναὸν εἰς οἶκετον
 ἱερὸν μεθηρμόζετο, ἵνα Διὸς ἐπιφανοῦς νέον χρη-
 ματίξῃ Γαῖου, εἰ καὶ ὁ Ἰώσηπος τοῦτο παρεσιώπησεν
 1559 ἀρχαιολογῶν. ὅθεν καὶ ἡ τῶν Ἰουδαίων ἀποστασία εἰ-
 ῆσχηκε τὴν ἀρχήν. ἱερέας τε πολλοὺς ἐαυτῷ κατε-
 στήσατο, καὶ αὐτὸς δ' ἐαυτῷ ἱεράτο. ταῖς τε βρον-
 ταῖς ἐκ μηχανῆς ἀντεβρόντα, ἀντήστραπτέ τε ταῖς
 ἀστραπαῖς. καὶ ὁπότε κατήνεκτο κεραυνός, λίθους
 ἀντηκόντιζεν, ἐπιλέγων ἐφ' ἑκάστῳ τὸ τοῦ Ὀμήρου 10
 "ἦ μ' ἀνάειρ' ἦ ἐγὼ σέ."

Ἐπὶ τούτου, ὥς Εὐσέβιος ἱστορεῖ, ἐκ τῶν τὰς
 Ὀλυμπιάδας ἀναγραφάντων ἀναλέξασθαι ταῦτα λέ-
 γων, τοσαύταις περιέπεσε συμφοραῖς ὁ Πιλάτος
 1181 ὥστε ἀναγκασθῆναι ἐαυτοῦ γενέσθαι αὐτόχειρ, τῆς 15
 θείας δίκης μετελθούσης αὐτόν.

B Ὡς οὖν πάντα τρόπον ἐξεμαίνετο, ἀπαριθμεῖν
 γὰρ τὸ καθ' ἕκαστον πολλῆς ἂν εἴῃ λέσχης καὶ ἡθδίας,
 ἐπεβούλευσαν αὐτῷ Κάσσιός τε Χαιρέας καὶ Κορνή-
 λιος Σαβῖνος. συνώμοσαν μὲν γὰρ πλείονες καὶ 20
 συνήδειςαν τὸ πραττόμενον καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ὄντες·
 καὶ ὅσοι δὲ οὐ συνώμοσον, γνόντες οὗτ' ἐξέφηναν
 καὶ ἄσμενοι εἶδον αὐτὸν ἐπιβουλεύομενον. ἐπεβου-
 λεύθη δὲ θεῶν ἐπιτελῶν. ὁ γὰρ Χαιρέας καὶ ὁ Σαβί-
 νος ἐπὶ τοῖς γινομένοις αἰσχροῖς ἀλγοῦντες, ὅμως 25
 ἐκαρτέρουν ἐπὶ πέντε ἡμέρας. ὥς δὲ καὶ αὐτὸς ὁ
 Γάιος καὶ ὀρχήσασθαι καὶ τραγωδίαν ἡθέλησεν ὑπο-
 C κρῖνασθαι, καὶ διὰ τοῦτο ἐτέρας τρεῖς ἡμέρας προήγ-

2 τὸν δ' — 4 Γαῖου] Euseb. Hist. eccl. 2, 6, ex Philo-
 nis Legat. ad Gaium vol. 2, p. 598 ed. Mangey. 12 Εὐσέβιος]
 Hist. eccles. 2, 7. 24 ὁ γὰρ Χαιρέας — 28 προήγγειλε ple-
 niora sunt quam in Dionis codicibus.

γειλε, τηρήσαντες αὐτὸν ἐκ τοῦ θεάτρου ἐξερχόμενον ἐν στενωπῷ τινι περιστάντες ἀπέκτειναν, καὶ πε-
 σόντος οὐδείς τῶν παρόντων ἀπέσχετο, ἀλλὰ καὶ
 νεκρὸν αὐτὸν κατετίτρωσκον. καὶ τὴν γυναῖκα αὐ-
 5 τοῦ καὶ τὴν θυγατέρα αὐτίκα ἀπέσφαξαν.

Γάιος μὲν δὴ ταῦτα ἐν τε τρισὶν ἔτεσι καὶ μηνὶ
 ἐννέα καὶ ἡμέραις ὀκτὼ καὶ εἴκοσι πράξας ἔργοις αὐ-
 τοῖς ὥς οὐκ ἦν θεὸς ἔγνωκεν. ὥς δὲ ὁ θάνατος αὐτοῦ
 διηγγέλθη, πλὴν ὀλίγων τῶν συνησεληγηκότων αὐτῷ
 10 πάντες ἔχαιρον, μεμνημένοι καὶ τοῦ λεχθέντος ποτὲ
 ὑπ' αὐτοῦ, ὅτε ὀργισθεὶς τῷ δήμῳ ἔφη "εἶθε ἕνα
 ἀνχένα εἴχετε", καὶ ἐπιλέγοντες ὅτι "σὺ μὲν ἕνα D
 ἔχεις ἀνχένα, ἡμεῖς δὲ χεῖρας πολλάς." διαθεόντων
 δέ τινων ὀλίγων καὶ θορυβούντων βοώντων τε "τίς
 15 Γάιον ἀπέσφαξεν;" Οὐαλέριος Ἀσιατικός, ἀνὴρ ὑπα-
 τευκὴς, ἀνῆλθεν εἰς ἄποπτόν τι χωρίον, καὶ ἐκ-
 βοήσας ἔφη "εἶθε ἐγὼ αὐτὸν ἡμῖν ἀπεκτονῶς." καὶ
 οὕτω καταπλαγέντες οἱ θορυβοῦντες ἡσύχασαν.

Γάιος μὲν οὕτως ἐφθάρη· τῆς δὲ βουλῆς ἐν τῷ 8
 20 Καπιτωλίῳ συναθροισθείσης τοῖς μὲν δημοκρατεῖ-
 σθαι ἐδόκει, οἱ δὲ μοναρχεῖσθαι καὶ αὐτῶς ἔκρινον·
 καὶ τούτων οἱ μὲν τόνδε, οἱ δὲ τόνδε ἡγοῦντο. κἀν
 τούτῳ στρατιῶταί τινες εἰς τὸ παλάτιον, ἵνα τι διαρ-PI560
 πάσωσιν, εἰσπηδήσαντες εὗρον ἐν σκοτεινῇ γωνίᾳ
 25 κατακρυπτόμενόν πον τὸν Κλαύδιον, συνῆν γὰρ τῷ
 Γαίῳ τοῦ θεάτρου ἐξερχομένῳ, καὶ τὴν ταραχὴν
 φοβηθεὶς κατεκρύβη, καὶ ἐξείλκον αὐτὸν μὴ εἰδότες
 ὅστις ἦν· γνόντες δὲ αὐτοκράτορά τε προσηγόρευσαν

8 ὥς δὲ — 10 ἔχαιρον omittunt Dionis codices. 26 τοῦ
 θεάτρου ἐξερχομένῳ omittunt Dionis codices.

Cap. 8. Dionis Historiae Romanae l. 60, c. 1—12, sed
 integrioris quam apud Xiphilinum.

καὶ ἐς τὸ στρατόπεδον ἤγαγον, καὶ μὴ τινος ἐνδοιά-
σαντος ἅπαντες αὐτῷ τὸ κράτος δεδώκασιν, ὥς ἐκ
γένους ὄντι βασιλικῷ καὶ νομιζομένῳ ἐπικεῖ. εἰ
γὰρ καὶ ἀνεδύετο καὶ ἀντέλεγεν, ἀλλ' ὅσον ἐξίστατο
καὶ ἀντέκειτο, τοσοῦτον μᾶλλον ἀντεφιλονείκουν οἱ
B στρατιῶται μὴ παρ' ἐτέρων λαβεῖν αὐτοκράτορα,
ἀλλ' αὐτοὶ δοῦναι πᾶσι. διὸ καὶ ἄκων, ὥς ἐδόκει,
ὑπέκνυψε. μαθόντες δὲ καὶ οἱ ὑπατοὶ καὶ οἱ βουλευ-
ταὶ ἤδη προκατελιῆφθαι τὴν ἀρχήν, καὶ αὐτοὶ ὡμο-
λόγησαν. 10

Καὶ οὕτω Τιβέριος Κλαύδιος Νέρων Γερμανικὸς
ὁ τοῦ Δρούσου τοῦ τῆς Λιβίας υἱοῦ παῖς τῆς αὐτο-
κρατοῦς ἀρχῆς ἔτυχεν, ἄγων ἔτος πεντηκοστόν.
ἐγένετο δὲ τὴν μὲν ψυχὴν οὐ φαῦλος, ἀλλὰ καὶ ἐν
παιδείᾳ ἡσκητο, ὥστε καὶ συγγράψαι τινά· τὸ δὲ 15
σῶμα νοσώδης. πᾶν δὲ ἐγυναικοκρατήθη ἅμα καὶ
ἐδουλοκρατήθη, ἅτε καὶ ἐκ παίδων ἐν τε νοσηλείᾳ
C καὶ ἐν φόβῳ πολλῷ τραφεῖς, κἀντεῦθεν καὶ ἐπὶ
πλείον τῆς ἀληθείας προσποιησάμενος εὐήθειαν καὶ
II 182 ἡθους χαυνότητα, ὅπερ καὶ αὐτὸς ἐν τῇ βουλῇ ὡμο- 20
λόγησε, καὶ πολὺν μὲν χρόνον τῇ τήθῃ Λιβίᾳ, πολὺν
δὲ τῇ μητρὶ Ἀντωνίᾳ τοῖς τ' ἀπελευθέροις συνδια-
τηθεῖς, οὐδὲν ἐλευθεροπρεπὲς ἐπεδείκνυτο. ἐπετί-
θεντο δ' αὐτῷ αἱ γυναῖκες τε καὶ οἱ ἀπελεύθεροι ἐν
τοῖς πότοις καὶ ἐν ταῖς μίξεσι· πᾶν γὰρ ἀπλήστως 25
ἀμφοτέροις προσέκειτο. πρὸς δὲ καὶ δειλίαν εἶχε.
τοιούτος δὲ πεφυκώς, ὥς συνελόντι εἰπεῖν, ὅμως οὐκ
ὀλίγα καὶ δεόντως ἔπραττεν ὅσάκις τῶν εἰρημένων
D παθῶν ἕξω ἐγίνετο καὶ ἑαυτοῦ ἐκράτει. οὐκ εὐθὺς
μέντοι εἰς τὴν βουλὴν εἰσῆλθεν, ἀλλὰ μετὰ τριακο- 30

στὴν ἡμέραν, διὰ τε τὸν Γάιον οὕτως ἀπολωλότα
 δεδιώς καὶ ὅτι τινὲς ἑαυτοῦ βελτίους εἰς τὴν ἀρχὴν
 παρὰ τῆς βουλῆς ὠνομάσθησαν. ἀλλὰ τὰ τε ἄλλα
 ἀκριβῶς ἐφυλάσσετο καὶ πάντας τοὺς αὐτῷ προσιόν-
 5 τας ἐρευνᾶσθαι ἐποίει μὴ τι ξιφίδιον ἔχωσι, καὶ ἐν
 τοῖς συμποσίοις στρατιώτας εἶχεν αὐτῷ συνόντας. ὃ
 καὶ μετὰ ταῦτα ἐγένετο· ἡ δὲ τῶν ξιφιδίων ἐρευνα
 διὰ Οὐεσπασιανοῦ ἐπαύσατο.

Τὸν μὲν οὖν Χαιρέαν καὶ τινας ἄλλους ἀπέκτει-
 10 νεν, οὐ διὰ τὸν Γάιον, ἀλλ' ἑαυτῷ ἀσφάλειαν προ-
 μηθεύμενος· καὶ ὁ Σαβῖνος δὲ ἐκὼν ἀπέθανε, μὴ
 ἀξιῶσας κολασθέντος τοῦ Χαιρέου αὐτὸς περιεῖναι·
 τὰς δὲ τοῦ Γαίου ἀδελφὰς τὴν τε Ἀγριππίναν καὶ PI 561
 τὴν Ἰουλίαν καταγαγὼν ἐκ τῆς ὑπεροχίας, καὶ τὰς
 15 οὐσίας αὐταῖς ἀπέδωκε, καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἐκπε-
 σόντας ὁμοίως κατήγαγε. καὶ τοὺς ἐν εἰρκταῖς δεδε-
 μένους ἀκριβῶς ἐξετάσας, τοὺς μὲν συκοφαντουμέ-
 νους ἀφῆκε, τοὺς δὲ κακουργήσαντάς τι ἐκόλασε.
 καὶ τὰ φάρμακα, ἃ πολλὰ ἐν τοῖς τοῦ Γαίου εὐρέθη,
 20 καὶ τὰ βιβλία τοῦ Πρωτογένους, ὃν καὶ ἀπέκτεινεν,
 ἔκαυσε. τὰ τε γράμματα ἃ ἔλεγε μὲν κατακαῦσαι ὁ
 Γάιος, εὐρέθησαν δὲ ὄντα, τοῖς βουλευταῖς τε ἐπέ-
 δειξε, καὶ ἔδωκεν ἀναγνῶναι τοῖς τε γράψασιν αὐτὰ
 καὶ τοῖς καθ' ὧν ἐγέγραπτο, καὶ μετὰ τοῦτο κατέ-
 25 φλεξε. τῆς τε γερουσίας ἀτιμῶσαι βουληθείσης τὸν B
 Γάιον, ψηφισθῆναι μὲν τοῦτο αὐτὸς ἐκώλυσε, νυκτὸς
 δὲ τὰς εἰκόνας αὐτοῦ πάσας ἠφάνισε, καὶ τὰ ὑπὸ
 τοῦ Γαίου καὶ ὑφ' ἐτέρων δι' ἐκεῖνον οὐκ ὀρθῶς
 γεγονότα ἀνέτρεψεν. ἀνδριάντων δὲ αὐτῷ ψηφισθέν-
 30 των παρητήσατο· καὶ θύειν ἢ προσκυνεῖν ἐν ἀγάλ-
 μασιν αὐτῷ ἀπηγόρευσε. καὶ ἄλλα δὲ τοιαῦτα πολλὰ
 ἐποίει, μετριοφρονῶν καὶ κρίσει ταῦτα πράττων, ἄλλ'

οὐκ ἐπιτηδεύσει. τὰς γοῦν θυγατέρας κατηγγύησεν—
 τὴν μὲν Λουκίῳ Ἰουνίῳ Σιλανῶ, τὴν δὲ Γναίῳ Πομ—
 πηίῳ Μάγνῳ. καὶ οὐδὲν ὑπέρογκον ἐπραξεν, ἀλλὰ
 καὶ αὐτὸς ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐδίκασε καὶ ἡ
 βουλὴ ἡθροίσθη. ταῦτά τε οὖν ἐπικεικῶς ἐπραττε, ¹
 C καὶ τῶν ὑπάτων ἐν τῷ συνεδρίῳ καταβάντων ἀπὸ
 τῶν δίσκων, ἵνα διαλεχθῶσιν αὐτῷ, προσεξανεστή-
 τε καὶ ἀντιπροσῆλθε σφίσιν. ἰδιωτικῶς τε ἐξῆ ὥς
 τὰ πολλὰ καὶ ἐλληνικῶς αὐτός τε καὶ οἱ περὶ αὐτὸν
 διητῶντο.

10

Περὶ τὰ χρήματα δὲ θαυμαστὸς ἐγένετο. ἀπη-
 γόρευσε γὰρ ἀργύριον αὐτῷ προσφέρεισθαι, ὃ καὶ
 ἐπὶ τοῦ Αὐγούστου ἐγένετο. ἀπεῖπε δὲ μηδὲ κληρο-
 νόμος παρὰ τινος συγγενεῖς ἔχοντας καταλιμπάνε-
 σθαι. καὶ τῶν προδημευθέντων ἐπὶ τε τοῦ Τιβερίου ¹⁵
 καὶ τοῦ Γαίου τὰ μὲν αὐτοῖς ἔτι περιούσι, τὰ δὲ τοῖς
 τέκνοις αὐτῶν ἀπέδωκε· καὶ πολλοὺς παρὰ τοῦ Γαίου
 τὰς σφετέρας ἀρχὰς καὶ χώρας ἀφαιρεθεῖσιν αὐτὸς
 D αὐθις ἐπανεσώσατο. καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἔργα εἰργά-
 σατο, δι' ἃ ἐπηνεῖτο. ὑπὸ δὲ τῶν ἐξελευθέρων αὐ- ²⁰
 τοῦ καὶ τῆς γυναικὸς Βαλερίας Μεσσαλίνης ἔτετρα
 ἐπράχθη οὐχ ὁμοιότροπα. λιμοῦ μέντοι ἰσχυροῦ γε-
 νομένου οὐ μόνον τῆς τότε ἀφθονίας ἐφρόντισεν,
 WII183 ἀλλὰ καὶ τῆς εἰσέπειτα. ἐπιστάκτου γὰρ παντὸς
 σχεδὸν τοῦ σίτου τοῖς Ῥωμαίοις ὄντος, ἡ χώρα ἡ ²⁵
 πρὸς ταῖς ἐκβολαῖς τοῦ Τιβέριδος οὔτε κατάρσεις
 ἀσφαλεῖς οὔτε λιμένας ἐπιτηδείους ἔχουσα ἀνωφελὲς
 σφίσι τὸ κράτος τῆς θαλάσσης ἐποίει· οὐδὲν γὰρ
 κατὰ τὴν χειμερινὴν ὥραν ἠδύνατο εἰσφοιτᾶν. τοῦτο
 οὖν συνιδὼν λιμένας τε κατεσκεύασε καὶ ἀπετέλεσε ³⁰
 πρᾶγμα καὶ τοῦ φρονήματος καὶ τοῦ μεγέθους τῆς
 P1562 Ῥώμης ἄξιον. ἐν πᾶσι δὲ μετριάζων, οὔτε γεννηθέν-

τος αὐτῷ υἱέος, ὃς τότε μὲν Κλαύδιος Τιβέριος Γερμανικός, ὕστερον δὲ καὶ Βρεττανικός ἐπωνομάσθη, ἄλλο τι ἐπιφανὲς ἐπραξεν, οὐτ' Ἀγρουστον αὐτὸν ἢ τὴν Μεσσαλῖναν Ἀγρούστην ἐπικληθῆναι ἐφῆκε.

5 Συνεχῶς δὲ μονομαχίας ἀγῶνας ἐτίθει, πάνυ 9
χαίρων αὐτοῖς, κἀντεῦθεν πολλοὶ ἀπώλλυντο ἀνθρώποι, ἐπ' αἰτίαις τισὶ καταψηφισθέντες. ἐθισθεὶς οὖν οὕτως αἵματος καὶ φόνων ἀναπίμπλασθαι, προπετέστερον καὶ ταῖς ἄλλαις σφαγαῖς ἐχρήσατο. αἷτιοι δὲ
10 τούτου οἱ τε Καισάρειοι καὶ ἡ Μεσσαλῖνα ἐγίνοντο. εἰ γὰρ ἀποκτεῖναι τινα ἐθελήσειαν, ἐξεφόβουν αὐτόν, B
καὶ πάνθ' ὅσα ἐβούλοντο ποιεῖν ἐπειτρέποντο. καὶ πολλάκις ἑξαπινάλως ἐκπλαγεὶς καὶ κελεύσας τινὰ ἐκ τοῦ παραχρῆμα περιδεοῦς ἀπολέσθαι, ἔπειτα ἀνενεργ-
15 κῶν καὶ ἀναφρονήσας, μαθὼν τὸ γεγονὸς ἐλυνπεῖτο καὶ μετεγίνωσκε.

Τοιαῦτα δὲ ποιοῦντος αὐτοῦ οὐκέτι χρηστὴν ἐλπίδα ἐπὶ Κλαυδίῳ οἱ Ῥωμαῖοι ἐσχήκασι. διὸ καὶ ἐπεβουλεύθη ὑφ' ἐτέρων τε καὶ ὑπ' Ἀννίου Βινικια-
20 νοῦ, ὃς πρὸς Φούριον Κάμιλλον Σκριβωνιανὸν τῆς Δαλματίας ἄρχοντα ἐπεμψε καὶ ἀνέπεισεν αὐτὸν ἐπαναστῆναι. τῶν δὲ στρατιωτῶν μὴ πεισθέντων αὐτῷ, αὐτὸς μὲν ἀπέκτεινεν ἑαυτόν, Κλαύδιος δὲ καίτοι πάνυ καταδείσας ὥς ἐτοίμως ἔχειν ἐκστῆναι
25 αὐτῷ τοῦ κράτους ἐθελοντήs, ὅμως τὸν θάνατον αὐ- C
τοῦ μαθὼν ἀνεθάρσησε, καὶ τοὺς μὲν στρατιώτας ἄλλοις τέ τισι καὶ χρήμασιν ἀντημέψατο, τοὺς δὲ συνεπιβουλεύσαντας ἀνεξήτησε καὶ πλείστους ἐκόλασε. συγχροὶ δὲ ἄλλοι τε καὶ ὁ Βινικιανὸς διεχειρί-

σαντο ἑαυτούς. ἡ γὰρ Μεσσαλῖνα καὶ ὁ τοῦ Κλαυδίου ἀπελεύθερος Νάρκισσος οἳ τε συναπελεύθεροι αὐτοῦ, τῆς ἀφορμῆς ταύτης λαβόμενοι, οὐδενὸς τῶν δεινοτάτων ἀπέσχοντο. ἄνδρες τε οὖν πολλοὶ καὶ γυναῖκες ἐκολάσθησαν· τινὲς δὲ καὶ τῶν πάννυπτῶν ἐσώθησαν, οἳ μὲν χρήμασιν, ἔνιοι δὲ γε καὶ χάρισι. Γαλαῖσος δὲ τις ἀπελεύθερος τοῦ Καμίλλου ἐν τῷ βουλευτηρίῳ τοῦ Ναρκίσσου παρελθόντος εἰς τὸ μέσον καὶ εἰπόντος αὐτῷ "τί ἂν ἐποίησας, Γαλαῖσε, εἰ Κάμιλλος ἐμονάρχησεν;" ἀπεκρίνατο ὅτι "εἰστήκειν ἂν ὅπισθεν αὐτοῦ καὶ ἐσιώπων." Ἀρρία δὲ γυνὴ Καικίνου ὑπάτου οὖσα, εἰ καὶ τῇ Μεσσαλίνῃ σφόδρα ὠκείωτο, οὐκ ἤνεγκε ζῆν τοῦ ἀνδρὸς θνήσκοντος, ἀλλὰ καὶ τὸν ἄνδρα ἀποδειλιῶντα ἐπέθρωσε. τὸ γὰρ ξίφος λαβοῦσα ἑαυτὴν ἐπληξεν ἀκύνῳ ἐπέδωκεν εἰποῦσα "ἰδοὺ Παῖτε, οὐκ ἀλγῶ." καὶ οἳ μὲν ἐπὶ τούτοις ἐπηνοῦντο, Κλαύδιος δὲ οὕτως πρὸς τὰς κολάσεις ἔσχεν ὥστε καὶ σύνθημα τοῖς στρατιώταις τὸ ἔπος τοῦτο συνεχῶς διδόναι, χρὴ

ἄνδρ' ἀπαμύνασθαι, ὅτε τις πρότερος χαλεπήνῃ. 20
 ΠΙ563 ἡ δὲ Μεσσαλῖνα καὶ οἱ ἀπελεύθεροι αὐτοῦ οὕτως τὴν πολιτείαν καὶ τὰς στρατείας καὶ τὰς ἐπιτροπὰς τὰς τε ἡγεμονίας καὶ τὰ ἄλλα πάντα ἐπώλουν καὶ ἐκαπήλευον ὥστε σπανίσαι πάντα τὰ ὄνια, κἀντεῦθεν βιασθῆναι τὸν Κλαύδιον ἀπὸ βήματος τὰς τιμὰς αὐτῶν διατάξαι. 25
 WII181 Ἀλλοῦ δὲ Πλαυτίου ἐς τὴν Βρεττανίαν στρατεύσαντος, καὶ τὰ μὲν παθόντος, τὰ δὲ δρᾶσαντος, εἶτα τῷ Κλαυδίῳ τὰ συμβάντα γνωρίσαντος, ἐκεῖνος τὰ οἴκοι Οὐιτελλίῳ Λουκίῳ τῷ συνν-

12 ὑπάτου etiam Dionis codices: scr. Παῖτον. 20 ἄνδρ' ἀπαμύνασθαι. Π. Ω 369. Od. Π 72. Φ 133.

πατευνότι ἐγχειρίσας ἐξεστράτευσε. καὶ πρὸς τὸν Ὁκεανὸν ἀφικόμενος εἰς τε τὴν Βρεττανίαν περαιώ-
 θείς μετὰ πλείονος παρασκευῆς καὶ ἐλεφάντων συνέ- B
 μιξε τοῖς στρατεύμασι. καὶ μετ' αὐτῶν τοῖς βαρβά-
 5 ροις συμβαλὼν ἐνίκησε καὶ τὸ βασίλειον αὐτῶν εἴλε.
 καὶ εἰς τὴν Ῥώμην ἐπανῆλθε, τὴν ἀγγελίαν τῆς νίκης
 διὰ τῶν γαμβρῶν τοῦ τε Μάγνου καὶ τοῦ Σιλανοῦ
 προπέμψας. μαθοῦσα δὲ ταῦτα ἡ γερονσία Βρεττα-
 νικὸν καὶ αὐτὸν καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπεκάλεσε, καὶ
 10 πολλὰ αὐτοῖς ἐψηφίσατο ἕτερα.

Ἡ δὲ Μεσσαλῖνα ὀρχηστοῦ ἐρασθεῖσά τινος Μνη-
 στηρος ὠνομασμένου, ἐπεὶ μήθ' ὑποσχέσεσιν αὐτὸν
 μήτ' ἐκφοβήσεσιν ἀνέπειθε συγγενέσθαι αὐτῇ, τὸν
 Κλαύδιον παρεσκεύασεν ἐπιτάξαι αὐτῷ πειθαρχεῖν
 15 αὐτῇ, ὥς ἐπ' ἄλλο τι δεομένη αὐτοῦ· καὶ εἰπόντος
 αὐτῷ τοῦ Κλαυδίου ὅσα προστάττεται παρὰ τῆς C
 Μεσσαλίνης ποιεῖν, συνῆν αὐτῇ, ὥς καὶ τοῦτο ὑπ'
 ἐκείνου κεκελευσμένος. τοῦτο δὲ καὶ πρὸς συγχροὺς
 ἑτέρους ἐποiei. ὥς γὰρ εἰδότες τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς τὰ
 20 γινόμενα καὶ συγχωροῦντος ἀκολασταίνειν αὐτῇ ἐμοι-
 χεύετο. Βινίκιος δὲ ὅτι μὴ ἡθέλησεν αὐτῇ συμφθα-
 ρῆναι, φαρμάκῳ ὑπ' αὐτῆς διεφθάρη. ἥσχαλλον δὲ
 οἱ Ῥωμαῖοι δουλεύοντα αὐτὸν τῇ γυναικὶ καὶ τοῖς
 ἀπελευθέροις ὀρῶντες.

25 Τῷ δ' ἐξῆς ἐνιαυτῷ ὀκτακοσιοστῷ ἔτει τῇ Ῥώμῃ
 ὄντι τὸ τέταρτον ὑπάτευσε Κλαύδιος. ὅτε Γάλλον
 τινά, βουλευσάμενον, εἰς δὲ τὴν Καρχηδόνα
 ἐξοικήσαντα, σπουδῇ μετεπέμψατο, εἰπὼν ὅτι "χρυσ-
 30 αῖς σε πέδαις δῆσω." καὶ οὕτω τῷ ἀξιώματι πεδῆ- D
 θείς κατὰ χώραν ἔμεινεν. ἐπιβουλῆς δὲ τινος τῷ
 Κλαυδίῳ μηνυθείσης κατεφρόνησε τοῦ μηνυθέντος
 καὶ ἐν οὐδενὶ λόγῳ αὐτὸν ἐποίησατο, εἰπὼν ὅτι "οὐκ

σαντο ἑαυτούς. ἡ γὰρ Μεσσαλίνα καὶ ὁ τοῦ Κλαυδίου ἀπελεύθερος Νάρκισσος οἷ τε συναπελεύθεροι αὐτοῦ, τῆς ἀφορμῆς ταύτης λαβόμενοι, οὐδενὸς τῶν δεινοτάτων ἀπέσχοντο. ἄνδρες τε οὖν πολλοὶ καὶ γυναῖκες ἐκολάσθησαν· τινὲς δὲ καὶ τῶν πάνυ ὑπαιτίων ἐσώθησαν, οἱ μὲν χρήμασιν, ἔνιοι δὲ γε καὶ χάρισι. Γαλαῖσος δὲ τις ἀπελεύθερος τοῦ Καμίλλου ἐν τῷ βουλευτηρίῳ τοῦ Ναρκίσσου παρελθόντος εἰς τὸ μέσον καὶ εἰπόντος αὐτῷ "τί ἂν ἐποίησας, Γαλαῖσε, εἰ Κάμιλλος ἐμονάρχησεν;" ἀπεκρίνατο ὅτι "εἰσθήκειν 10 ἂν ὅπισθεν αὐτοῦ καὶ ἐσιώπων." Ἀρρία δὲ γυνὴ Καικίνου ὑπάτου οὖσα, εἰ καὶ τῇ Μεσσαλίῳ σφόδρα ὤκείωτο, οὐκ ἤνεγκε ξῆν τοῦ ἀνδρὸς θνήσκοντος, ἀλλὰ καὶ τὸν ἄνδρα ἀποδειλιῶντα ἐπέφρωσε. τὸ γὰρ ξίφος λαβοῦσα ἑαυτὴν ἐπληξέ κακείνῳ ἐπέδωκεν 15 εἰποῦσα "ἰδοὺ Παῖτε, οὐκ ἀλγῶ." καὶ οἱ μὲν ἐπὶ τούτοις ἐπηγοῦντο, Κλαύδιος δὲ οὕτως πρὸς τὰς κολάσεις ἔσχεν ὥστε καὶ σύνθημα τοῖς στρατιώταις τὸ ἔπος τοῦτο συνεχῶς διδόναι, χρῆ

ἄνδρ' ἀπαμύνασθαι, ὅτε τις πρότερος χαλεπήνῃ. 20
 PI563 ἡ δὲ Μεσσαλίνα καὶ οἱ ἀπελεύθεροι αὐτοῦ οὕτως τὴν πολιτείαν καὶ τὰς στρατείας καὶ τὰς ἐπιτροπὰς τὰς τε ἡγεμονίας καὶ τὰ ἄλλα πάντα ἐπώλουν καὶ ἐκαπήλευνον ὥστε σπανίσαι πάντα τὰ ὄνια, κάντεῦθεν βιασθῆναι τὸν Κλαύδιον ἀπὸ βήματος τὰς τιμὰς αὐ- 25 τῶν διατάξαι. Αὐλοῦ δὲ Πλαυτίου ἐς τὴν Βρεττανίαν στρατεύσαντος, καὶ τὰ μὲν παθόντος, τὰ δὲ δρᾶσαντος, εἶτα τῷ Κλαυδίῳ τὰ συμβάντα γνωρίσαντος, ἐκεῖνος τὰ οἴκοι Οὐτελλίῳ Λουκίῳ τῷ συνν-

12 ὑπάτου etiam Dionis codices: scr. Παίτου. 20 ἄνδρ' ἀπαμύνασθαι. II. Q 369. Od. II 72. Φ 133.

πατευκότη ἐγχειρίσας ἐξεστράτευσε. καὶ πρὸς τὸν Ὠκεανὸν ἀφικόμενος εἰς τε τὴν Βρεττανίαν περαιω-
 θείς μετὰ πλείονος παρασκευῆς καὶ ἐλεφάντων συνέ- B
 μιξε τοῖς στρατεύμασι. καὶ μετ' αὐτῶν τοῖς βαρβά-
 5 ροις συμβαλὼν ἐνίκησε καὶ τὸ βασίλειον αὐτῶν εἴλε.
 καὶ εἰς τὴν Ῥώμην ἐπανῆλθε, τὴν ἀγγελίαν τῆς νίκης
 διὰ τῶν γαμβρῶν τοῦ τε Μάγνου καὶ τοῦ Σιλανοῦ
 προπέμψας. μαθοῦσα δὲ ταῦτα ἡ γερουσία Βρεττα-
 νικὸν καὶ αὐτὸν καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπεκάλεσε, καὶ
 10 πολλὰ αὐτοῖς ἐψηφίσατο ἕτερα.

Ἡ δὲ Μεσσαλίνα ὀρχηστοῦ ἐρασθεῖσά τινος Μνη-
 στηρος ὠνομασμένου, ἐπεὶ μὴδ' ὑποσχέσεσιν αὐτὸν
 μὴτ' ἐκφοβήσεσιν ἀνέπειθε συγγενέσθαι αὐτῇ, τὸν
 Κλαύδιον παρεσκεύασεν ἐπιτάξαι αὐτῷ πειθαρχεῖν
 15 αὐτῇ, ὥς ἐπ' ἄλλο τι δεομένη αὐτοῦ· καὶ εἰπόντος
 αὐτῷ τοῦ Κλαυδίου ὅσα προστάττεται παρὰ τῆς C
 Μεσσαλίνης ποιεῖν, συνῆν αὐτῇ, ὥς καὶ τοῦτο ὑπ'
 ἐκείνου κεκελευσμένος. τοῦτο δὲ καὶ πρὸς συγχροῦς
 ἑτέρους ἐποίει. ὥς γὰρ εἰδότος τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς τὰ
 20 γινόμενα καὶ συγχωροῦντος ἀκολασταίνειν αὐτῇ ἐμοι-
 χεύετο. Βινίκιος δὲ ὅτι μὴ ἡθέλησεν αὐτῇ συμφθα-
 ρῆναι, φαρμάκῳ ὑπ' αὐτῆς διεφθάρη. ἥσχαλλον δὲ
 οἱ Ῥωμαῖοι δουλεύοντα αὐτὸν τῇ γυναικὶ καὶ τοῖς
 ἀπελευθέροις ὀρῶντες.

25 Τῷ δ' ἐξῆς ἐνιαυτῷ ὀκτακοσιοστῷ ἔτει τῇ Ῥώμῃ
 ὄντι τὸ τέταρτον ὑπάτευσε Κλαύδιος. ὅτε Γάλλον
 τινά, βουλευσάμενον, εἰς δὲ τὴν Καρχηδόνα
 ἐξοικήσαντα, σπουδῇ μετεπέμψατο, εἰπὼν ὅτι "χρυ-
 σαῖς σε πέδαις δῆσω." καὶ οὕτω τῷ ἀξιώματι πεδη- D
 30 θείς κατὰ χώραν ἔμεινεν. ἐπιβουλῆς δὲ τινος τῷ
 Κλαυδίῳ μηνυθείσης κατεφρόνησε τοῦ μηνυθέντος
 καὶ ἐν οὐδενὶ λόγῳ αὐτὸν ἐποίησατο, εἰπὼν ὅτι "οὐχ

ὁμοίως δεῖ ψύλλαν καὶ θηρίον ἀμύνεσθαι.” ἄλλους δὲ πολλοὺς διαβληθέντας ὑπὸ τῆς Μεσσαλίνης καὶ τὸν Ἀσιατικὸν καὶ τὸν γαμβρὸν τὸν Μάγνον ἀπέκτεινε· τὸν μὲν Ἀσιατικὸν διὰ τὴν οὐσίαν, τὸν δὲ Μάγνον διὰ τὸ γένος καὶ τὸ κῆδος. ἐάλωσαν μέντοι 5 ὥς ἐπ’ ἄλλοις τισίν. ἐπεὶ δὲ πολλοὺς δούλους νοσοῦντας οὐδεμιᾶς θεραπείας οἱ δεσπόται ἠξίουσαν, ἀλλὰ καὶ τῶν οἰκιῶν ἐξώθουν, ἐνομοθέτησε πάντας τοὺς ἐκ τοῦ τοιούτου περιγενομένους ἐλευθέρους εἶναι. γεννηθέντος δὲ οἱ ἐγγόνου ἐκ τῆς Ἀντωνίας 10

PI 564 τῆς θυγατρὸς, ἣν Κορνηλίῳ Φαύστῳ Σύλλᾳ ἀδελφῷ τῆς Μεσσαλίνης ὄντι μετὰ τὸν τοῦ Μάγνου συνώκησε θάνατον, οὐδὲν ἀφῆκε ψηφισθῆναι, μετριοφρονῶν. ἡ δὲ Μεσσαλίνα καὶ οἱ ἐξελεύθεροι αὐτοῦ ἐξώγκωντο. ἦσαν δὲ τρεῖς οἱ μάλιστα τὸ κράτος διειληφότες· ὁ 15 τε Κάλλιστος, ὃς ἐπὶ ταῖς βίβλοις τῶν ἀξιώσεων ἐτέτακτο· καὶ ὁ Νάρκισσος, ὃς τῶν ἐπιστολῶν ἐπεστάτει, διὸ καὶ ἐγχειρίδιον παρεξώννυτο· καὶ ὁ Πάλλας, ὃς ἡ τῶν χρημάτων διοίκησις ἐμπεπίστευτο.

10 Ἡ δὲ Μεσσαλίνα μὴ ἀρκουμένη ὅτι ἐμοιχεύετο, 20

B ἐπεθύμησε καὶ ἄνδρας πολλοὺς ἔχειν· καὶ συνώκησεν ἂν πᾶσι τοῖς αὐτῇ χρωμένοις μετὰ συμβολαίων, εἰ μὴ ἐν τῷ πρώτῳ φωραθεῖσα ἀπώλετο. ἕως μὲν γὰρ οἱ Καισάρειοι πάντες ὁμονόουν αὐτῇ, οὐδὲν ἦν ὃ οὐκ ἀπὸ κοινῆς γνώμης ἐποίουν· ἐπεὶ δὲ τὸν Πο- 25 λύβιον, καίτοι κἀκείνῳ πλησιάζουσα, διέβαλε καὶ

1 ἄλλους — 6 ἄλλοις τισίν partim omittunt Dionis codices.
10 γεννηθέντος — 19 ἐμπεπίστευτο omittunt Dionis codices.
21 καὶ συνώκησεν — p. 31, 2 ἐφθάρη omittunt Dionis codices, habent Exc. Peiresc.

Cap. 10. Dionis Historiae Romanae l. 60, c. 31—33. Multa Zonaras habet quae apud Xiphilinum desiderantur.

ἀπέκτεινεν, οὐκέτ' αὐτῇ ἐπίστανται, καὶ ἐρημωθεῖσα
 τῆς παρ' αὐτῶν εὐνοίας ἐφθάσῃ. τὸν γὰρ Σίλιον
 τὸν Γάιον τὸν τοῦ Σίλλου τοῦ ὑπὸ Τιβερίου σφα-
 γέντος υἱὸν ἄνδρα ἐπεγράψατο, καὶ τοὺς τε γάμους
 5 πολυτελῶς εἰστίασε καὶ οἰκίαν αὐτῷ βασιλικὴν ἐχα-
 ρίσατο, πάντα τὰ τιμιώτατα τῶν τοῦ Κλαυδίου κει-
 μηλίων συμφορήσασα εἰς αὐτήν· καὶ τέλος ὑπατοῦ
 αὐτὸν ἀπέφηνε. ταῦτα δῆλα τοῖς ἄλλοις ὄντα τὸν
 Κλαύδιον ἐλάνθανεν. ἀποδημήσαντι δέ ποτε αὐτῷ
 10 καὶ μονωθέντι ὁ Νάρκισσος μηνύει πάντα διὰ τῶν
 παλλακῶν τὰ γινόμενα. ὅθεν εἰς τὴν Ῥώμην τε WIII185
 ἐπανῆλθε καὶ ἄλλους τε πολλοὺς καὶ τὸν ὀρχηστὴν
 τὸν Μνηστῆρα ἐφόνευσε, καὶ μετὰ τοῦτο καὶ αὐτὴν
 τὴν Μεσσαλίαν ἀπέσφαξεν.
 15 Ἐκείνης δ' οὕτω διαφθαρείσης τὴν Ἀγριππιναν
 τὴν ἀδελφιδὴν ἐγῆμε σπουδῇ τῶν ἀπελευθέρων, ὅτι
 τὸν Δομίτιον ἐς προσήβους ἤδη τελούντα εἶχεν υἱόν,
 ὅπως ἐφεδρον αὐτὸν ἐπὶ τῇ ἀρχῇ τρέφοντες μηδὲν
 ὑπὸ τοῦ Βρεττανικοῦ δεινὸν πάθωσιν, ὥς τὴν αὐτοῦ
 20 μητέρα τὴν Μεσσαλίαν ἀναιρεθῆναι ποιήσαντες.
 δεδογμένον δὲ ἤδη τοῦ γάμου, δέξαντες τὸν Σιλα- D
 νὸν ὑπὸ τοῦ Κλαυδίου τιμώμενον ὥς ἄνδρα ἀγαθόν,
 ἅμα δὲ καὶ τὴν Ὀκταουίαν τὴν θυγατέρα αὐτοῦ τῷ
 τῆς Ἀγριππίνης υἱῷ τῷ Δομίτῳ προμνύμενοι, ἐγγε-
 25 γνημένην τῷ Σιλανῷ, πείθουσι τὸν Κλαύδιον ὥς
 ἐπιβουλεύοντά οἱ τὸν Σιλανὸν ἀποκτεῖναι. γενομένου
 δὲ τούτου λόγους ἐν τῇ βουλῇ ὁ Οὐιτέλλιος ἐποιή-
 σατο ὅτι συμφέρει τῷ κοινῷ γῆμαι τὸν Κλαύδιον.
 καὶ τὴν Ἀγριππιναν ἐπιτηδεῖαν εἰς τοῦτο ἀπέφαινε,
 30 καὶ βιάσασθαι σφίσιν αὐτὸν ἐπὶ τὸν γάμον συνεβού-

15 Ἐκείνης — p. 32, 4 ἐκεκώλντο] Horum plurima desi-
 derantur apud Dionem.

λευεν. ἐντεῦθεν ὁρμηθέντες οἱ βουλευταὶ πρὸς τὸν Κλαύδιον ἤλθον καὶ ἠνάγκασαν δῆθεν αὐτὸν γῆμαι, καὶ ψήφισμα ἐποιήσαντο ἐξεῖναι Ῥωμαίοις ἀδελφιδᾶς
 P1565 ἄγεσθαι· πρότερον γὰρ ἐκεκώλυτο.

Ὡς δ' ὁ γάμος ἐτελέσθη, τὸν τε Κλαύδιον ἐσφε- 5
 τερίσατο, δεινотάτῃ οὔσα πράγμασι χρῆσθαι, καὶ
 πρὸς οὓς εὐνοϊκῶς ἐκεῖνος εἶχε, τοὺς μὲν φόβῳ, τοὺς
 δὲ εὐεργεσίαις ᾠκειώσατο. καὶ τέλος τὸν μὲν Βρετ-
 τανικὸν τὸν παῖδα αὐτοῦ ὥς τῶν τυχόντων τινὰ τρέ-
 φεσθαι ἐποίει, ὁ γὰρ ἕτερος ἔθανε, τὸν δὲ Δομίτιον 10
 τότε μὲν γαμβρὸν τῷ Κλαυδίῳ ἀπέδειξε, ὕστερον
 δὲ καὶ εἰσποίησε, καὶ εἰσποίησά τῳ Κλαυδίῳ αὐ-
 τὸν καὶ πρὸς τὸ κράτος ἐξήσκει καὶ παρὰ τῷ Σενέκᾳ
 ἐξεπαίδευεν. ἀμύθητόν τε πλοῦτον συνέλεγεν, οὐδὲ
 τὴν τυχοῦσαν λαβὴν ἐπ' ἀργυρισμῷ παραλείπουσα, 15
 B πολλοὺς δὲ καὶ φονεύουσα διὰ χρήματα. ἤδη δέ τι-
 νας καὶ γυναῖκας ζηλοτυπήσασα ἔκτεινε. τὴν γοῦν
 Παυλίαν τὴν Δολλίαν ἀποκτείνασα καὶ τὴν κεφα-
 λὴν αὐτῆς κομισθεῖσαν μὴ γνωρίσασα, τό τε στόμα
 αὐτῆς αὐτὴ ταῖς χερσὶν ἀνέῳξε καὶ τοὺς ὀδόντας 20
 ἐπεσκέφατο ἰδίῳς πῶς ἔχοντας.

Μετὰ ταῦτα δὲ καὶ Αὐγούσταν τὴν Ἀγριππῖναν
 ὁ Κλαύδιος ἐπεκάλεσε, καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς εἰσποιοῦ-
 σάμενος μετωνόμασε Τιβέριον Κλαύδιον Νέρωνα
 Δρουῶσον Γερμανικὸν Καίσαρα, μηδὲν φροντίσας ὅτι 25
 καλεσθαι ὁ οὐρανὸς τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἔδοξε. καὶ
 μετὰ τοῦτο τὴν θυγατέρα τὴν Ὀκταουίαν εἰς ἕτερόν
 C τι γένος εἰσαγαγών, ἵνα μὴ ἀδελφούς συνοικίξειν
 δοκῇ, ἐνεγύησεν αὐτῷ. Ἀγριππῖνα δὲ καὶ Καλπουρ-

8 καὶ τέλος — 12 τῷ Κλαυδίῳ, partim omitta in Dionis
 codicibus, habent Exc. Peiresc. 22 Μετὰ ταῦτα — p. 33, 7
 ἐνέβαλε desiderantur apud Dionem.

νίαν γυναῖκα τῶν πρώτων ἐφυγάδευσεν, ἣ ὥς λέγε-
ται καὶ ἀπέκτεινεν, ἐπειδὴ τὸ κάλλος αὐτῆς ὁ Κλαύ-
διος ἐθαύμασε καὶ ἐπῆνεσε. τοῦ δὲ Νέρωνος, τοῦτο
γὰρ τὸ ὄνομα ἐπ' αὐτῷ ἐξενίκησεν, ἐς τοὺς ἐφήβους
5 ἐγγραφέντος, κατὰ τὴν ἡμέραν, ἐν ἣ ἐνεγράφη, τὸ
δαιμόνιον τὴν τε γῆν ἐπὶ πολὺ ἐσεισε καὶ φόβον
νυκτὸς πᾶσιν ὁμοίως ἐνέβαλε. Νέρων μὲν οὖν ἠΰ-
ξετο, Βρεττανικὸς δὲ οὔτε τινὰ τιμὴν οὔτε ἐπιμέλειαν
εἶχεν· ἡ γὰρ Ἀγριππῖνα τοὺς περιέποντας αὐτὸν
10 τοὺς μὲν ἐξήλασε, τοὺς δὲ καὶ ἀπέκτεινε· καὶ τὸν D
Σωσίβιον, ᾧ ἡ τροφή αὐτοῦ καὶ ἡ παιδεία προσετέ-
τακτο, κατέσφαξεν ὥς τῷ Νέρωνι ἐπιβουλεύοντα.
καὶ παραδοῦσα αὐτὸν οἷς ἠθέλεν, οὔτε τῷ πατρὶ συν-
εῖναι οὔτε δημοσιεύειν εἶα. ἡδύνατο δὲ πάντα, τοῦ
15 Κλαυδίου κρατοῦσα καὶ τὸν Νάρκισσον καὶ τὸν Πάλ-
λαντα οἰκειωσαμένη· ὁ γὰρ Κάλλιστος ἐπὶ πολὺ προ-
χωρήσας δυνάμεως ἐτελεύτησεν.

Οἱ ἀστρολόγοι δὲ ἐξ ἀπάσης τῆς Ἰταλίας ἠλάθη-
σαν, καὶ οἱ αὐτοῖς συγγινόμενοι ἐκολάσθησαν. Κα-
20 ράτακος δὲ τις βαρβάρων ἀρχηγὸς ἀλοὺς καὶ εἰς τὴν
Ῥώμην ἀχθεῖς, καὶ συγγνώμης παρὰ τοῦ Κλαυδίου W II 186
τυχών, εἶτα περινοστήσας τὴν πόλιν μετὰ τὴν ἄφε-
σιν, καὶ ἰδὼν αὐτῆς τὴν λαμπρότητα καὶ τὸ μέγεθος PI 566
"εἶτα" ἔφη "ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα κεκτημένοι τῶν
25 σκηνιδίων ἡμῶν ἐπιθυμεῖτε;" Ἰουλίῳ δὲ τινι Γαλ-
λικῷ δίκην λέγοντι ἀχθεσθεῖς ὁ Κλαύδιος ἐκέλευσεν
αὐτὸν εἰς τὸν Τίβεριν ἐμβληθῆναι. ἐφ' ᾧ δὲ Δομί-
τιος Ἄφρος, πλεῖστον τῶν κατ' αὐτὸν ἐν τῷ συνηγο-
ρεῖν ἰσχύσας, κάλλιστα ἀπέσκαψε· δεηθέντος γάρ

7 Νέρων — 14 δημοσιεύειν εἶα, omissa in Dionis codi-
cibus, habent Exc. Peiresc. 14 ἡδύνατο — 25 ἐπιθυμεῖτε
omittunt Dionis codices.

τινος τῆς παρ' αὐτοῦ βοηθείας, ἐπειδὴ ὑπὸ τοῦ Γαλλικοῦ ἐγκατελείφθη, ἔφη πρὸς αὐτὸν "καὶ τίς σοι εἶπεν ὅτι κρείσσον ἐκείνου νῆχομαι;

- 11 Νοσήσαντος δὲ μετὰ ταῦτα τοῦ Κλαυδίου εἰσῆλ-
 θεν ὁ Νέρων εἰς τὸ συνέδριον, καὶ εἰ ἀναρρωσθεῖν 5
 B ὁ Κλαύδιος, ἵπποδρομίαν ὑπέσχετο. πάντα γὰρ τρό-
 πον ἢ Ἀγριππῖνα ἐκίνει ἵνα τῷ τε πλήθει χαρίζοιτο
 καὶ μόνος ἐσεσθαι νομίζοιτο τῆς αὐταρχίας διάδοχος.
 διὸ τὸν τε ἱππικὸν ἀγῶνα, ᾧ προσέκειντο μάλιστα,
 ἐποίησε τὸν Νέρωνα ὑποσχέσθαι ἐπὶ τῇ τοῦ Κλαυ- 10
 δίου ὑγείᾳ, ἣν καὶ πάνυ ἀπηύχετο· καὶ πρὸς τὴν
 πρᾶσιν τῶν ἄρτων θόρυβόν τινα γενέσθαι παρασκευ-
 ᾶσασα, ἀνέπεισε τὸν Κλαύδιον τῷ τε δῆμῳ ἐκ προ-
 γραφῆς δηλῶσαι καὶ τῇ γερουσίᾳ ἐπιστεῖλαι ὅτι, κἂν
 αὐτὸς ἀποθάνοι, ὁ Νέρων τὰ κοινὰ ἱκανὸς ἤδη ἐστὶ 15
 διοικεῖν. καὶ ὁ μὲν πολὺς τε ἐκ τούτου ἦν καὶ διὰ
 στόματος ἤγετο ἅπασι, τὸν δὲ Βρεττανικὸν συχνοί
 C μὲν οὐδ' εἰ ἐξη ἐγίνωσκον, οἱ λοιποὶ δὲ παραπλήγῃ
 καὶ ἐπίληπτον, ταῦτα κηρυττούσης τῆς Ἀγριππίνης,
 ὥοντο. φάσαντος δὲ τοῦ Κλαυδίου τὴν ἵπποδρομίαν 20
 ὁ Νέρων μεγαλοπρεπῶς ἐπετέλεσε, καὶ τὴν Ὀκτα-
 οῦλιαν δὲ τότε ἐγῆμεν, ὥστε καὶ ἐκ τούτου ἀνὴρ ἤδη
 δοκεῖν. οὐδὲν δὲ ἄρκοῦν τῇ Ἀγριππίνῃ ἐδόκει· καί-
 τοι ὅσα τε ἡ Λιβία ἔσχε κακέλευν ἐδέδοτο, καὶ ἄλλ'
 ἅττα πλείω ἐψήφιστο. ἡ δὲ καὶ ἰσοκρατὴς τῷ Κλαυ- 25
 δίῳ ἄντικρυς ὀνομάζεσθαι ἤθελε. καὶ ποτε πολλοῦ
 τὴν πόλιν ἐπινεμομένου πυρός, πρὸς τὴν ἐπικουρίαν
 ἐκείνῳ συμπαραγένετο.

a νοσήσαντος — p. 35, 6 παρεσκευάζετο om. Diones codices.

Cap. 11. Dionis Historiae Romanae l. 60, c. 34 et 35, ex Zonara supplendi. Eusebii Historiae ecclesiasticae l. 2, c. 11 et 13—15, unde petita sunt Iosephi, Lucae et Iustini Martyris testimonia.

Ὁ γοῦν Κλαύδιος ἀχθόμενος τοῖς θρωμένοις τοῖς
 τέως εἰς γυνῶσιν ἰοῦσιν αὐτῷ, καὶ τῷ Βρεττανικῷ D
 ὁπότε ἐντύχοι φιλοφρόνως συγγινόμενος, οὐκ ἤνεγκε
 τὰ γινόμενα, ἀλλ' ἐκείνην τε καταλῦσαι καὶ τὸν νῖδον
 5 εἰς τοὺς ἐφήβους εἰσαγαγεῖν καὶ διάδοχον ἀποδείξει
 παρεσκευάζετο. γνοῦσα δὲ ταῦτα ἡ Ἀγριππῖνα προ-
 καταλαβεῖν αὐτὸν φαρμάκῳ πρὶν τι τοιοῦτον πραχ-
 θῆναι ἐσπούδασεν. ὥς δ' ἐκεῖνο οὐδὲν ὑπὸ τε τοῦ
 οἴνου, ὃν πολὺν αἰὲς ὁ Κλαύδιος ἔπινεν, ἐξεργάσατο,
 10 καὶ ὑπὸ τῆς ἄλλης διαίτης, ἣ πάντες ἐπίπαν οἱ τὸ
 κράτος ἔχοντες χρῶνται πρὸς φυλακὴν ἑαυτῶν, Λου-
 κούσταν φαρμακίδα τινὰ περιβόητον ἐπ' αὐτῷ τούτῳ
 νέον ἐαλωκυῖαν μετεπέμψατο· καὶ τι φάρμακον ἑτε-
 ρον ἄφνικτον σκευάσασα δι' αὐτῆς, εἰς ἔνια τῶν κα-
 15 λουμένων μυκήτων ἐνέβαλε, καὶ αὐτὴ μὲν ἐκ τῶν P1567
 ἄλλων ἥσθιεν, ἐκεῖνον δὲ ἐκ τοῦ τὸ φάρμακον ἔχον-
 τος, ὄντος μεγίστου τε καὶ καλλίστου, φαγεῖν παρε-
 σκεύασε. καὶ ὁ μὲν οὕτως ἐπιβουλευθεὶς, ὥς ὑπερ-
 κορῆς σφόδρα τῇ μέθῃ γενόμενος, ὅπερ καὶ ἄλλοτε
 20 πολλάκις ἐγένετο, ἐκ τοῦ συμποσίου ἐξεκομίσθη·
 κατεργασθεὶς δὲ τῷ φαρμάκῳ μετέλλαξε διὰ τῆς
 νυκτὸς μήτ' εἰπεῖν μήτ' ἀκοῦσαί τι δυνηθεὶς, ζήσας
 ἔτη ἐπὶ τρισὶν ἐξήκοντα καὶ μῆνας δύο καὶ ἡμέρας
 τρισκαίδεκα, αὐταρχήσας δ' ἐνιαυτοὺς δεκατρεῖς μῆ-
 25 νάς τε ὀκτὼ καὶ ἡμέρας εἴκοσι.

Ταῦτα δὲ ἡ Ἀγριππῖνα πεποίηκε τὸν Νάρκισσον
 εἰς Καμπανίαν προπέμψασα, ὥς τοῖς ὕδασιν ἐκεῖ B
 πρὸς τὴν ποδάγραν χρησόμενον· οὐ γάρ ποτε πα-
 ρόντος ἐκείνου τοιοῦτόν τι δεδρακέναι ἰσχυσεν ἄν·
 30 τοιοῦτος τοῦ δεσπότου φύλαξ ἐτύγχανε. θανόντος W1187
 δὲ τοῦ Κλαυδίου καὶ αὐτὸς εὐθὺς διεφθάρη, μέγι-
 στον δυνηθεὶς. πρὸ δὲ τοῦ σφαγῆναι ἔργον λαμπρὸν

διεπράξατο. τὰ γὰρ γράμματα τοῦ Κλαυδίου ὅσα ἀπόρρητα κατὰ τε τῆς Ἀγριππίνης καὶ καθ' ἑτέρων τινῶν ἔχων, οἷα τὰς ἐπιστολὰς αὐτοῦ διοικῶν, ἅπαντα προκατέκλυσεν. ἐσφάγη δὲ παρὰ τῷ τῆς Μεσσαλίνης μνημείῳ, ὅπερ ἐκ συντυχίας συννευχθὲν ἔδοξεν εἰς τὴν ἐκείνης τιμωρίαν γενέσθαι. ὥφθη μέντοι κομήτης ἀστὴρ ἐπὶ πλεῖστον, καὶ ψεκὰς αἱματώδης καὶ σκηπτὸς ἐς τὸ δορυφορικὸν σημεῖον ἐνέπεσε, καὶ ἕτερόν αὐτὰ συνέπεσεν ἃ σημεῖα τῆς Κλαυδίου τελευτῆς ἐλογίσθησαν.

Τούτου γοῦν βασιλεύοντος καὶ Θευδᾶς ἐγένετο, οὗ καὶ ὁ θεῖος Λουκάς ἐν ταῖς Πράξεσι μέμνηται, καὶ ὁ Ἰώσηπος ἐν τῷ ἐννεακαιδεκάτῳ λόγῳ τῆς Ἀρχαιολογίας ἱστορεῖ γόητα αὐτὸν ὄντα πολλοὺς ἀπατῆσαι, ἕως Φάδος ὁ τῆς Ἰουδαίας ἐπίτροπος ἰλην ἱππέων πέμψας πολλοὺς τῶν περὶ αὐτὸν ἀνείλε, πολλοὺς δ' ἐξώγρησε, καὶ αὐτοῦ δὲ τοῦ Θευδᾶ ζωγρηθέντος τὴν κάραν ἀπέτεμε.

Καὶ Σίμων δ' ὁ μάγος ἐπὶ τούτου τοῦ βασιλέως τῇ Ῥώμῃ ἐπιδημήσας πολλοὺς τῶν τὴν Ῥώμην οἰκούντων γοητείαις ἠπάτησε καὶ ἐσφετερίσατο. δηλοῖ δὲ τοῦτο Ἰουστίνος ὁ φιλόσοφος τε καὶ μάρτυς ἐν τῇ πρὸς Ἀντωνίνου ὑπὲρ τοῦ καθ' ἡμᾶς δόγματος ἀπολογία γράφων ταῦτα "καὶ μετὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ κυρίου εἰς οὐρανὸν προεβάλλοντο οἱ δαίμονες ἀνθρώπους τινὰς λέγοντας ἑαυτοὺς εἶναι θεοὺς, οἳ οὐ

11 Τούτου γοῦν — 18 κάραν ἀπέτεμε] Eusebii Hist. eccl. 2, 11. 12 Πράξεσι] 5, 36. 13 ἐννεακαιδεκάτῳ] immo Antiquit. l. 20, c. 5, § 1. Erravit Zonaras in exscribendo Eusebio, qui undevigesimum Iosephi librum paulo ante citaverat. Ceterum de Theuda Zonaras eadem habet p. 285, C. 19 Καὶ Σίμων — p. 37, 20 εὐαγγελίου συγγραφήs] Eusebii Hist. eccl. 2, 13—15. 22 Iustini Martyris Apolog. I (c. 26, t. 1, p. 190 ed. Otton.) apud Eusebium.

- μόνον οὐκ ἐδιώχθησαν ὑφ' ὑμῶν, ἀλλὰ καὶ τιμῆς ἤξιώθησαν· ὧν εἷς καὶ Σίμων ὁ Σαμαρεὺς ὁ ἀπὸ κώμης Γιττῶν, ὃς ἐπὶ Κλαυδίου Καίσαρος διὰ τῆς τῶν δαιμόνων ἐνεργείας δυνάμεις μαγικὰς ποιήσας
 5 ἐν τῇ πόλει ὑμῶν τῇ βασιλίδι Ῥώμῃ θεὸς ἐνομίσθη καὶ ἀνδριάντι παρ' ὑμῖν τετίμηται ἐν τῷ Τιβέριδι ποταμῷ μεταξὺ τῶν δύο γεφυρῶν ἵσταμένῳ, γραμμασιν ἐπιγεγραμμένῳ Ῥωμαῖοις Σίμωνι δέῳ σάγκτω· ὅπερ ἐξελληνιζόμενον Σίμωνι θεῷ ἀγίῳ δηλοῖ.
- 10 Καὶ ὁ Πέτρος δὲ ἐπὶ Κλαυδίου πρῶτον ἐπεδή-PI568
 μησε τῇ Ῥώμῃ, τὸ σωτήριον κήρυγμα ἐγκατασπείρων αὐτῇ καὶ τῷ φωτὶ τῆς ἀληθείας καταναγάζων τὰς διανοίας τῶν ἐν αὐτῇ, ὥς καὶ πολλοὺς πιστεῦσαι τῶν Ῥωμαίων καὶ οὕτως ἀλῶναι τῇ διδασκαλίᾳ τοῦ
 15 κορυφαίου τῶν ἀποστόλων ὥς μηδὲ τοῖς λόγοις αὐτοῦ ἀρκεσθῆναι μόνοις, παρακλήσεσι δὲ καὶ πρὸς Μάρκον χρήσασθαι τὸν ἀπόστολον ὁπαδὸν ὄντα Πέτρου, ἐγγραφον αὐτοῖς τῆς τοῦ κορυφαίου διδασκαλίας ἐκθέσθαι ὑπόμνημα, καὶ αὐτοὺς αἰτίους γε-
 20 νέσθαι τῆς τοῦ κατὰ Μάρκον εὐαγγελίου συγγραφῆς. οὕτω ταῦτα ἱστορεῖ ὁ Εὐσέβιος.
- Καὶ Κλαύδιος μὲν ὃν εἴρηται τρόπον ἐξ ἀνθρώ- 12
 πων ἐγένετο, τὴν δ' ἡγεμονίαν ὁ Νέρων ἐσφετερί- B
 σατο τῆς Ἀγριππίνης σπουδῇ, υἱὸς αὐτῆς ὧν καὶ
 15 εἰσποιητὸς παῖς τῷ Κλαυδίῳ γενόμενος, τῶν τε διαθηκῶν τοῦ Κλαυδίου ἀφανισθεῖσιν καὶ τοῦ Βρεττανικοῦ παρηγκωνισμένου, ὃς γνήσιος ἦν τοῦ τεθνεώτος υἱός, ἐν παιδικῇ ἔτι τυγχάνων τῇ ἡλικίᾳ. τοῦ Νέρωνος δὲ αὐτοκράτορος καὶ Αὐγούστου ὑπό

τε τῆς βουλῆς καὶ τῆς στρατιᾶς ἀναγορευθέντος ἡ
 Ἀγριππῖνα πάντα τὰ τῇ ἀρχῇ προσήκοντα διώκει τῷ
 ἐκείνου ὀνόματι καπηλεύουσα πάντα. προΐοντος δὲ
 τοῦ χρόνου ὁ Σενέκας ἑπαρχος ὢν τοῦ δορυφορικοῦ
 καὶ ὁ Βοῦρρος διδάσκαλος τοῦ Νέρωνος τὴν μὲν 5
 ἔπαυσαν, αὐτοὶ δὲ τὴν ἀρχὴν ἤνυσαν ἄριστα ἐφ'
 C ὅσον περ ἠδυνήθησαν. ὁ γὰρ Νέρων νεώτατος τυγ-
 χάνων ὅτ' ἐμονάρχησεν, ἑπτακαίδέκατον γὰρ ἔτος
 ἦγε τότε τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, καὶ μήτε φιλοπραγματίας
 WII188 ὢν, ἐτρώφα καὶ ἥρα καὶ ἐκώμαζε καὶ ἐμέθυε καὶ μο- 10
 νομαχίαις καὶ ἵπποδρομίαις ἐσχόλαζε. πολυδάπανος δὲ
 καὶ οὐ μικρόφρων ἦν, ἀλλὰ μᾶλλον ἀσωτευόμενος. τεκ-
 μήριον δέ, τινὲ τῶν περὶ αὐτὸν πεντήκοντα ἄμα καὶ
 διακοσίας μυριάδας ἀργυρίου δοθῆναι κελεύσας,
 ἐπειδὴ ἡ Ἀγριππῖνα ἀθροίσασα τὸ ἀργύριον ἐνώπιον 15
 αὐτοῦ τεθῆναι πεποίηκεν, ἵν' ἀθρόον ἰδὼν αὐτὸ
 μεταβάληται, συνεῖς ἐκεῖνος ἤρετο πόσον εἴη τὸ κεί-
 μενον, καὶ μαθὼν "ἡγνόησα" εἶπεν "ὀλίγον οὕτω
 D κεχαρισμένος", καὶ διπλασιασθῆναι ἐκέλευσεν. οὕτω 20
 δὲ ταχὺ τοὺς βασιλικοὺς ἐξήντηλσε θησαυροὺς, ταχὺ 20
 δὲ πόρων ἐδεήθη καινῶν καὶ τέλη οὐκ εἰθισμένα
 πάντοθεν ἐξελέγετο.

Τῆς δ' Ἀγριππίνης, ὅτι μὴ ἀργυρολογεῖν ἠδύ-
 νατο φιλαργυρωτάτη οὖσα, περιθύμως ὀργισθείσης,
 καὶ ἀπειλησαμένης τὸν Βρεττανικὸν αὐτοκράτορα 25
 καταστήσειν, φοβηθεὶς ὁ Νέρων ἀπέκτεινε φαρμάκῳ
 αὐτόν. καὶ ὁ μὲν παραχρῆμα ἀπέψυξε καὶ φοράδην
 ὥς ἐπίληπτος ἐκκεκόμιστο· ἐν δέ γε τῇ ἐκφορᾷ, ἐπεὶ
 πελιδνὸς ὑπὸ τοῦ φαρμάκου γέγονε, γύψῳ χρισθεὶς
 διὰ τῆς ἀγορᾶς ἤρετο· ὑετὸς δὲ πολὺς ὑγρᾶς ἔτι τῆς 30
 γύψου οὔσης ἐπιπεσὼν ἄπασαν αὐτὴν ἀπέκλυσεν,
 PI569 ὥστε τὸ δεινὸν μὴ μόνον ἀκούεσθαι, ἀλλὰ καὶ ὁρᾶσθαι.

Ἵστερον δὲ καὶ τὴν μητέρα τὴν Ἀγριππίαν, τὸν ἀπελεύθερον Ἀνίκητον πέμψας, διεχειρίσατο. ἢ τὸν πεμφθέντα ἰδοῦσα, καὶ γνοῦσα ἐφ' ὅτῳ ἦκει, τὴν ἐσθῆτα περιεργήξατο, καὶ τὴν γαστέρα ἀπογυ-
 5 μνώσασα "παῖε ταύτην" ἔφη "Ἀνίκητε, παῖε, ὅτι Νέρωνα ἔτεκε." καὶ ἡ μὲν ἐσφάγη, ὁ δὲ Νέρων καὶ αὐτόπτης τοῦ τολμήματος γέγρονε καὶ πᾶσαν εἶδε γυμνώσας καὶ τὰ τραύματα ἐξηρόλημψε. ταῖς δὲ νυξὶν ἐξεταράττετο ὥστε καὶ ἐκ τῆς εὐνῆς ἀναπηδᾶν
 10 καὶ ἐκδειματοῦσθαι. ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ πολλαχόθι ἐγράφετο παρὰ τινων ἀφανῶς

Νέρων, Ὁρέστis, Ἀλκμαίων μητροκτόνοι.

Καὶ τὴν Αὐγούστην Ὀκταουίαν τὴν τοῦ Κλαυ-
 δίου θυγατέρα, τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, ἀπεπέμψατο. B
 15 τῆς γὰρ Σαβίνης ἐρῶν, ἤθελεν αὐτῇ συνεῖναι ὥς γαμετῇ. δείσασα δὲ ἡ Σαβίνα μήποτε ἡ Ὀκταουία μετακληθῇ, κατηγόρους ἐπ' αὐτῇ καὶ μοιχείας καὶ γοητείας ψευδοῦς παρεσκευάσατο. καὶ τὸ μὲν πρῶ-
 20 του φυγαδευθῆναι αὐτήν, ἔπειτα καὶ σφαγῆναι ἐποίησεν. εἴτα καὶ αὐτῇ ἡ Σαβίνα ἐκτάνθη ὑπὸ τοῦ Νέρωνος· κνούσῃ γὰρ αὐτῇ λάξ ἐνέθορεν. ἐπὶ πολὺ δὲ θανούσαν ἐπένθησεν. οὕτως δ' αὐτὴν ἐπόθησεν ὥστε τὰ μὲν πρῶτα γυναῖκά τινα προσφερῇ ἐκείνῃ μετεπέμψατο καὶ ἔσχεν, ἔπειτα παῖδα ἀπελεύθερον, C
 25 ὃν Σπόρον ὠνόμαζεν, ἐκτεμὼν ἐγρημεν, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς τῇ Σαβίνῃ ἐρώκει, καίπερ Πυθαγόρα τινὶ ἐξ-
 ελευθέρῳ γεγαμημένος. καὶ συνεγίνοντο ἅμα τῷ Νέρωνι Πυθαγόρας μὲν ὥς ἀνὴρ, Σπόρος δὲ ὥς γυνή. καὶ ἐκιθαρώδησε δὲ δημοσίᾳ, καίτοι βραχὺ

23 τὰ μὲν πρῶτα — 24 ἔσχεν, a Xiphilino omitta, ha-
 bent Exc. Peiresc.

καὶ μέλαν φώνημα ἔχων, καὶ ἐν τῷ ἵπποδρομίῳ
 ἡρματηλάτησεν. ἐπεραιώθη δὲ καὶ πρὸς τὴν Ἑλλάδα,
 οὗτοι γὰρ ὡς οἱ πρόγονοι αὐτοῦ, ἀλλ' ἐπὶ ὀρχήσει καὶ
 ἐπὶ κιθαρωδήσει κηρύξει τε καὶ τραγωδίας ὑπο-
 κρίσει. οὐ γὰρ ἦρκει αὐτῷ ἡ Ῥώμη, ἀλλ' ἐδεήθη 5
 D καὶ ἐκστρατείας, ἵνα καὶ περιοδονίῃ, ὡς ἔλεγε,
 γέννηται.

Ἀλλὰ τί ἂν τις καθ' ἕκαστον λέγοι τῶν παρ'
 ἐκείνων πραττομένων; πάντα γὰρ ἀπλῶς ὅσα οἱ τυ-
 χόντες ὑποκρίνονται, καὶ κεῖνος ἔλεγέ τε καὶ ἔπραττε 10
 καὶ ἔπασχε, πλὴν καθ' ὅσον χρυσαῖς ἐδεῖτο ἀλύσειν·
 οὐ γὰρ ἔπρεπε Ῥωμαίων αὐτοκράτορα σιδηραῖς δεῖ-
 σθαι. στρατιώτης δὲ τις ἰδὼν αὐτὸν δεδemeνον
 ἡγανάκτησε καὶ προσδραμὼν ἔλυσεν. ἕτερος δέ,
 WII 189 ἐρομένον τινὸς τί ποιεῖ ὁ αὐτοκράτωρ, ἀπεκρίνατο 15
 ὅτι "τίκτει". τοιοῦτον γὰρ τι ὑπεκρίνετο τότε. ἤρ-
 ξατο δὲ καὶ τὸν Ἰσθμὸν τῆς Πελοποννήσου διορύξαι,
 PI 570 καίπερ τῶν ἀνθρώπων ὀκνούντων. λαβὼν οὖν αὐτὸς
 δίκηλλαν, καὶ τι καὶ ἀνασκάψας, ἔπεισε καὶ τοὺς
 ἄλλους ἀνάγκῃ αὐτὸν μιμήσασθαι. αἶμα δὲ τοῖς 20
 πρώτοις ἀψαμένοις τῆς γῆς λέγεται ἀναβλύσαι καὶ
 οἰμωγὰς καὶ μυκηθμοὺς ἐξακούεσθαι καὶ εἰδώλων
 γενέσθαι φαντασίαν πολλῶν.

13 Οὗτος πρῶτος καὶ τοῦ κατὰ Χριστιανῶν ἤρξατο
 διωγμοῦ, καὶ Πέτρον καὶ Παῦλον τοὺς κορυφαίους 25
 τῶν ἀποστόλων ἀπέκτεινε κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν, ὡς
 Εὐσέβιος ἱστορεῖ, ἐκ παλαιότερων συγγραφέων μαρ-

Cap. 13. Eusebii Historiae ecclesiasticae l. 2, c. 24
 25, et lib. 3 c. 2. Dionis Historiae Romanae l. 63, c. 22
 — c. 29, unde multa Zonaras excerpit quae apud Xiphilinum
 et in collectaneis Constantinianis desiderantur.

27 Εὐσέβιος] Hist. eccl. l. 2, c. 25. ἐκ παλαιότερων
 συγγραφέων] Ex epistolis Dionysii Corinthiorum episcopi.

τυρίας παράγων. ἕτεροι δὲ κατὰ τὴν αὐτὴν μὲν
 ἡμέραν φασὶ τελειωθῆναι καὶ ἄμφω τοὺς ἀποστόλους,
 ἐν ἄλλῳ δ' ἔτει καὶ ἄλλῳ. μετὰ δὲ Πέτρον πρῶτος
 ἀρχιερεὺς τῆς Ῥώμης ὁ Λίνος ἐγένετο.

- 5 "Ἐτι δ' ἐν τῇ Ἑλλάδι ὄντος τοῦ Νέρωνος Ἰουδαῖοι Β
 εἰς προὔπτον ἀπέστησαν· καὶ ἐπ' αὐτοὺς τὸν Οὐεσπα-
 σιανὸν ἐπεμψε. καὶ οἱ ἐν τῇ Βρετανίᾳ δὲ καὶ οἱ
 Γαλάται βαρυνόμενοι ταῖς εἰσφοραῖς ἥσχαλλον ἐκ
 πλείονος καὶ ἐφλέγμανον. Γάιος δὲ Ἰούλιος Οὐίνδιξ,
 10 ἀνὴρ κατὰ τὸν πατέρα βουλευτῆς τῶν Ῥωμαίων, ὁρῶν
 τοὺς ὁμοφύλους Γαλάτας ὀργῶντας πρὸς ἀποστασίαν,
 δι' ὧν ἐδημηγόρησεν ἡρέθισεν αὐτοὺς, καὶ ὥρκασε
 πάντα ὑπὲρ τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου τῶν Ῥωμαίων
 ποιήσειν, καὶ ἑαυτὸν, ἂν τι παρὰ ταῦτα πράξῃ, φονεύ-
 15 σειν. αὐτοκράτορα δὲ Γάλβαν τὸν Σερούιον τὸν
 Σουλπίκιον προεχειρίσατο, γενόμενον ἐξ εὐπατριδῶν, C
 καὶ τότε τῆς Ἰβηρίας ἄρχοντα. καὶ ὃς τὴν ἡγεμονίαν
 ἐδέξατο, οὐκ ἠθέλησε δὲ τὰς τῆς ἀνταρχίας ἐπικλή-
 σεις προσλαβεῖν τότε. τῆς δ' ἀποστασίας παρατεινο-
 20 μένης ὁ Οὐίνδιξ ἑαυτὸν ἀπέσφαξε, τῶν μετ' αὐτοῦ
 στρατιωτῶν κινδυνευσάντων ὑπεραλγῆσας, καὶ πρὸς
 τὸ δαιμόνιον ἀγανακτήσας ὅτι τοιοῦτου πράγματος
 ὀριγνηθεὶς, τοῦ τὸν Νέρωνα καταλῦσαι καὶ τοὺς
 Ῥωμαίους ἐλευθερῶσαι, οὐκ ἐξετέλεσεν αὐτό. τοσαύτη
 25 γὰρ προθυμία πρὸς τοῦτο ἐχρήσατο ὥστε τοῦ Νέ-
 ρωνος διακοσίας καὶ πεντήκοντα μυριάδας ἐπικηρύ-
 ξαντος τῷ τὴν κεφαλὴν τοῦ Οὐίνδικος κομίσουντι D
 αὐτῷ, ἐκεῖνος ἔφη ὅτι "ὁ Νέρωνα ἀποκτείνας καὶ τὴν
 ἐκείνου κομίσας μοι κεφαλὴν, τὴν ἐμὴν ἀντιλήψεται."

1 ἕτεροι] Ex. gr. Prudentius et Augustinus. Haec unde
 Zonaras hauserit incertum. 20 τῶν μετ' αὐτοῦ — 25 ἐχρή-
 σατο omittunt Dionis Exc.

Ὁ δὲ Νέρων μαθὼν καὶ τὸν Πετρώνιον, ὃν κατὰ τῶν ἐπαναστάντων μετὰ τοῦ πλείονος προεπεπόμφει στρατεύματος, τὰ τοῦ Γάλβου φρονήσαντα, οὐκ ἐτ' οὐδεμίαν ἐλπίδα τῶν ὅπλων ἔσχευ, ἀλλ' ἐβουλευσατο τοὺς τε βουλευτὰς ἀποκτεῖναι καὶ τὴν πόλιν κατα- 5
 πρῆσαι καὶ πλεῦσαι εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ὑπειπὼν ὅτι
 “ἂν καὶ τῆς ἀρχῆς ἐκπέσωμεν, ἀλλὰ τό γε τέχνιον ἡμᾶς διαθρέψει ἐκεῖ.” μέλλοντος δὲ ταῦτα δράσειν ἢ βουλὴ τὴν περὶ τὸν Νέρωνα φρουρὰν ἀποκαλέσασα εἰσῆλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον, καὶ τὸν μὲν πολέμιον 10
 ἀπέφηνε, τὸν δὲ Γάλβαν ἀνθεΐλετο αὐτοκράτορα.

PI 571 Νέρων δὲ ὥς ἤσθετο ὅτι ὑπὸ τῶν φυλάκων ἐγκατα-
 λείπεται, ἐσθῆτά τε φαύλην ἐνέδν καὶ ἐπὶ ἵππον οὐδὲν βελτίονα ἀνέβη, καὶ κατακεκαλυμμένος, ὅπως διαλάθῃ, μετὰ Ἐπαφροδίτου καὶ τοῦ Σπόρου νυκτὸς 15
 ἔφυγε. γνωρισθεῖς δὲ ὥς καὶ παρὰ τοῦ τῶν ἀπαντη-
 σάντων αὐτοκράτορος προσαγορευθῆναι, τῆς ὁδοῦ ἀπετράπετο καὶ εἰς καλαμώδη τόπον τινὰ κατεκρύφθη.

Ὁ δὲ δῆμος ἐν τῇ Ῥώμῃ, ἐπεὶ ἡμέρα ἐγένετο, ὑπερέχαιρον καὶ τὴν πόλιν στεφανωμάτων ἐπλήρω- 20
 σαν, καὶ τινες καὶ πιλία ὥς ἡλευθερωμένοι ἔφερον, ἢ βουλὴ τῷ Γάλβῳ τὰ τῇ ἀρχῇ προσήκοντα ἐψηφίσατο.

Ὁ δὲ ὄμιλος εἰς τε τὸν Νέρωνα ἀπέσκωπτον καὶ 25
 B συχνοὺς τῶν παρ' αὐτῷ δυνηθέντων φονεύοντες εἶλκον. ἐκεῖνου δὲ ζήτησιν οἱ στρατιῶται καὶ ἄλλοι
 πεποίηντο, καὶ γνόντες ὅπῃ ποτὲ ἦν, ἔπεμψαν ἐπ'

WII 190 αὐτὸν ἱππέας. ὁ δὲ προσιόντας αὐτοὺς αἰσθόμενος προσέταξε τοῖς παροῦσι καὶ ἑαυτὸν καὶ σφᾶς ἀπο-
 κτεῖναι. ὥς δ' οὐχ ὑπήκουον, μέγα ἐστέναξεν. εἶτα τὸν Σπόρον ἀνελεῖν θελήσας καὶ μὴ δυνηθεῖς, “ἐγὼ 30
 μόνος” ἔφη “οὔτε φίλον οὔτε ἐχθρὸν ἔχω.” καὶ ἤδη πελασάντων τῶν ἱππέων αὐτὸς ἑαυτὸν ἐπάταξεν,

εἰπὼν "ὦ Ζεῦ, οἷος τεχνίτης ἀπόλλυμαι." δυσθανα-
τοῦντα δ' αὐτὸν ὁ Ἐπαφρόδιτος προσκατειργάσατο.

Ὁ μὲν οὖν οὕτω κατὰ τὸν Ἰούλιον ἐτελεύτησε
μῆνα, βιοὺς ἔτη τριάκοντα πρὸς μῆσιν πέντε καὶ
5 ἡμέραις εἴκοσιν, ἀφ' ὧν ἤρξεν ἔτη τρισκαίδεκα καὶ C
μῆνας ὀκτὼ δυοῖν ἡμερῶν δέοντας. ἐν δὲ τῷ ὀγδόῳ
τῆς τούτου βασιλείας ἔτει πρῶτος ἐπίσκοπος Ἀλεξαν-
δρείας μετὰ τὸν ἀπόστολον καὶ εὐαγγελιστὴν Μάρκον
Ἀνιανὸς γέγονεν.

10 Γάλβας δ', ἐπεὶ ὅτε Νέρων διέφθαρτο καὶ ἡ βουλὴ 14
τὴν ἀρχὴν οἱ ἐψηφίσατο καὶ ὁ Ροῦφος αὐτῷ προσ-
εχώρησεν, ἀνεθάρσησεν, οὐ μέντοι καὶ τὸ Καίσαρος
ἀνέλαβεν ὄνομα πρὶν τοὺς τῆς βουλῆς πρεσβευτὰς
πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν· ἀλλ' οὐδὲ τὸ τοῦ αὐτοκράτορος
15 πρότερον εἰς οὐδὲν γράμμα ἐνεγεγράφη. τοὺς δὲ
συκοφαντήσαντάς τινας ἐπὶ τοῦ Νέρωνος ἢ ψευδο-
μαρτυρήσαντας ἐκόλασε. καὶ οἱ δοῦλοι οἱ κατὰ τῶν D
δεσποτῶν πράξαντές τι ἢ εἰπόντες αὐτοῖς ἐκείνοις
ἐπὶ τιμωρίᾳ παρεδόθησαν. καὶ τὰ χρήματα δὲ καὶ
20 τὰ κτήματα ὅσα τινὲς παρὰ τοῦ Νέρωνος εἰλήφεσαν
ἀπῆρτετο. τοὺς γε μὴν ὑπ' ἐκείνου φυγαδευθέντας
ὥς ἡσεβηκότας τι εἰς αὐτὸν κατήγαγε, καὶ τὰ ὅστα
τῶν ἐκ τοῦ βασιλικοῦ γένους σφαγέντων εἰς τὸ τοῦ
Αὐγούστου μνημεῖον μετεκόμισε, καὶ τὰς εἰκόνας
25 αὐτῶν ἀποκατέστησεν.

Οἱ δὲ ἐν ταῖς Γερμανίαις στρατιῶται προστησά-
μενοι Αὐλὸν Οὐιτέλλιον ἐνανέστησαν. ὁ οὖν Γάλβας
τὴν ἐπανάστασιν πνυθόμενος, Λούκιον Πείσωνα,
νεανίσκον εὐγενῆ, ἐπιεικῆ, φρόνιμον, υἱοθετήσατο

Cap. 14. Dionis Historiae Romanae l. 64, c. 4 — c. 6.
Non pauca pleniora sunt quam apud Xiphilinum et in Con-
stantini Porphyrogeniti collectaneis, quorum conf. p. 216 ed. Mai.

PI572 καὶ ἀπέδειξε Καίσαρα. ὁ δὲ Ὅθων ὁ Μάρκος ὁ
 Σαλούιος, ἀγανακτήσας ὅτι μὴ αὐτὸς ὑπὸ τοῦ Γάλ-
 βου υἱοθετήθη, ἐπανεῖστη αὐτῷ, τριάκοντα μόνους
 στρατιώτας ἐτοιμασάμενος. ἐπεὶ γὰρ θύοντι τῷ
 Γάλβᾳ μόνος τῶν βουλευτῶν αὐτῷ παρέστη, καὶ τοῦ 5
 ἱεροπίτου ἐπιβουλευθήσεσθαι αὐτὸν εἰπόντος ἤκουσε
 καὶ παραινοῦντος οἴκοι μείναι καὶ μηδαμῇ προελθεῖν,
 κατέδραμέ τε εὐθύς ὥς ἐπ' ἄλλο τι εἰς τὸ στρατόπεδον
 ἀπιῶν καὶ ὑπὸ τῶν συνομωμοκότων αὐτῷ στρατιω-
 τῶν εἰς τὸ τεῖχος εἰσῆχθη, καὶ τοὺς ἄλλους στρατιώ- 10
 τας προσαναπείσας, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, ἐκπριάμενος
 πολλαῖς ὑποσχέσεσι, παρ' ἐκείνων τε παραχρῆμα καὶ
 B τῶν ἄλλων ἔλαβε τὴν ἀρχήν.

Ὁ Γάλβας δὲ μαθὼν τὰ πρᾶσσόμενα ἔπεμψεν εἰς
 τὸ στρατόπεδόν τινας ὥς μεταπείσαι τοὺς ἐν αὐτῷ 15
 δυνησόμενος. κὰν τούτῳ στρατιώτης τις γυμνὸν τὸ
 ξίφος καὶ ἡμαγμένον ἀνατείνων προσῆλθεν αὐτῷ,
 φάσκων "θάρσει, αὐτόκρατορ Ὅθωνα γὰρ ἀπέκτεινα."
 πιστεύσας οὖν ὁ Γάλβας εἰς τὸ Καπιτώλιον ὥς θύσων
 ὤρμησε. καὶ ἐν μέσῃ τῇ ἀγορᾷ ἀπαντήσαντες αὐτῷ 20
 ἵππεις καὶ πεζοὶ ἐκεῖ τὸν γέροντα, τὸν ὕπατον, τὸν
 ἀρχιερέα, τὸν Καίσαρα, τὸν αὐτοκράτορα πολλῶν
 ὁρώντων κατέκοψαν· καὶ τὴν κεφαλὴν ἀποκόψαντες
 κοντῷ ἐνέπειραν. καὶ ὁ μὲν οὕτως ἐφονεύθη, τοῦτο
 C μόνον εἰπὼν "καὶ τί κακὸν ἐποίησα;" ἀπέθανε δὲ 25
 καὶ ὁ Πείσων καὶ ἄλλοι συχνοί. πράξαντες δὲ ταῦτα
 οἱ στρατιῶται, καὶ τὰς κεφαλὰς ἐκείνων ἀποτεμόντες,
 πρὸς τε τὸν Ὅθωνα αὐτὰς ἐν τῷ στρατοπέδῳ καὶ
 εἰς τὸ συνέδριον ἐκόμισαν, ὥστε τοὺς βουλευτὰς
 καταπλαγέοντας χαίρειν τε προσποιεῖσθαι καὶ τῷ 30
 Ὅθωνι πάντα τὰ πρὸς τὴν ἀρχὴν φέροντα ψηφίσα-
 WH191 σθαι. οὐκ ἐλάνθανε δὲ ὅτι αὐτὸς τὴν βουλὴν ἐβιάζετο

καὶ ὥς ἀσελγέστερον καὶ πικρότερον τοῦ Νέρωνος
ἄρξειν ἔμελλε.

Γάλβα μὲν οὖν ζήσαντι ἔτη δύο καὶ ἑβδομήκοντα
καὶ ἡμέρας τρεῖς καὶ εἴκοσιν, ἄρξαντι δὲ μῆνας ἑννέα 15
5 καὶ ἡμέρας τρισκαίδεκα, τοῦτο τέλος ἐγένετο· ὁ δὲ
Ἵθων μετέγνων μὲν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις, τῶν Δ
ἱερῶν αὐτῷ θύοντι πονηρῶν ὀφθέντων καὶ ἄλλων
σημείων αὐτῷ γενομένων, ἀλλ' οὐκ εἶχεν εἰς τὴν
ἀρχὴν εἰσελθὼν ἀναδύναι. καὶ ἐνέμεινεν αὐτῇ καὶ
10 δίκην δέδωκεν.

Ἐν τούτοις δέ τις πλασάμενος Νέρων εἶναι ἐκ
τῆς πρὸς τὸν Νέρωνα οὔσης ἐμφερείας αὐτῷ τὴν
Ἑλλάδα ὀλίγου πᾶσαν ἐτάραξε, καὶ χεῖρα κακούργων
ἀνδρῶν ἀθροίσας πρὸς τὰ ἐν τῇ Συρίᾳ στρατόπεδα
15 ὥρμησεν. ἐν Κύδνῳ δὲ περαιούμενον αὐτὸν ὁ Καλ-
πούρνιος συνέλαβε καὶ ἀπέκτεινεν.

Ὁ δὲ Ἵθων λάθρα πολλοὺς πρὸς τὸν Οὐιτέλλιον
ἐπὶ καταλλαγῇ ἔπεμψεν. ὥς δ' οὐκ ἐπέιθετο,
προσβευτὰς ἀπέστειλε φανερωῶς. οὔτε δὲ ἀπεκρί-
20 νατό τι αὐτοῖς Οὐιτέλλιος οὔτε ἀντέπεμψεν αὐ-
τοὺς. εἶτα ἔπεμψεν Ἵθων ἰσχὺν κατὰ γῆν τε καὶ
θάλασσαν, ἡττήθη δὲ διὰ πολυαρχίαν, οὐ δι' P1573
ἀσθένειαν. καὶ τῆς Ῥώμης δὲ ἐξωρμήθη καὶ
τοὺς πρῶτους ἐξήγαγε. μέρος δέ τι τῆς δυνά-
25 μεως τῷ Πρόκλῳ δούς, αὐτὸς ἀνεχώρησε, λέγων
μὴ φέρειν μάχην ἀνδρῶν ὁμοφύλων ἰδεῖν. ὅθεν
μαλακίαν αὐτοῦ καταγνόντες οἱ στρατιῶται καὶ οἱ
στρατάρχαι οὐδὲν τῶν δεόντων ἔπραξαν, ἀλλ' ἡττή-
θησαν καὶ τοῖς τοῦ Οὐιτελλίου ἐπεκηρυκέσαντο καὶ

ἀνεμίχθησαν σφίσι. τῷ δὲ Ὄθωνι ἡγγεῖλε ταῦτα
 ἱππεύς, καὶ ἀπιστούμενος "εἶθε" ἔφη "ταῦτα ψευδῇ,
 Καῖσαρ, ἦν"· καὶ εἰπὼν ἑαυτὸν διεχρήσατο. πιστευ-
 σάντων δ' ἐκ τούτου πάντων καὶ ἐτοιμῶς ἐχόντων
 ἀναμαχέσασθαι, οἳ τε γὰρ δορυφόροι συχνοὶ ἦσαν, 5
 B καὶ ἕτεροι οὐκ ὀλίγοι παρῆσαν, καὶ ἰκετευόντων αὐ-
 τὸν μήθ' ἑαυτὸν μήτε σφᾶς προδοῦναι, "πάντες γὰρ"
 ἔλεγον "ὑπὲρ σοῦ ἡδέως ἀποθανοῦμεθα", ὁ Ὄθων
 "πολὺν δικαιοτέρον ἐστίν" εἶπεν "ἓνα ὑπὲρ πάντων
 ἢ πολλοὺς ὑπὲρ ἐνὸς ἀπολέσθαι", καὶ μὴ βούλεσθαι 10
 δι' ἓνα ἄνδρα τὸν δῆμον τῶν Ῥωμαίων στασιάζειν
 καὶ τοσοῦτον ὄχλον ἀνθρώπων φθείρεσθαι. ταῦτ'
 εἰπὼν εἰς τὸ δωματίον ἀνεχώρησε, καὶ τινα τοῖς τε
 οἰκέλοις καὶ τῷ Οὐιτελλίῳ ὑπὲρ αὐτῶν ἐπιστείλας,
 τὰ τε γράμματα ὅσα τινὲς αὐτῷ κατ' ἐκείνου ἔγε- 15
 γράφεσαν ἔκαυσεν, ὥστε μηδὲνα ἐξ αὐτῶν φωρα-
 θέντα κινδυνεῦσαι, καὶ καλῶν ἓνα ἕκαστον τῶν
 παρόντων ἡσπάζετο αὐτοὺς καὶ ἐδίδου σφίσι χρήματα.
 C κὰν τούτῳ ταραχῆς γενομένης στρατιωτῶν ἐξηλθε,
 καὶ καταστήσας αὐτοὺς οὐ πρότερον ἀνεχώρησε πρὶν 20
 εἰς τὸ ἀσφαλὲς ἄλλους ἀλλαχοῦ πέμψαι. καὶ οὕτως
 ἐπεὶ μηδὲν ἔτι ταραχῶδες ἐγίνετο, ἑαυτὸν διεχρή-
 σατο. καὶ οἱ στρατιῶται τὸ σῶμα αὐτοῦ ἔθαψαν, καὶ
 τινες αὐτῷ ἐπέσφαξαν ἑαυτούς.

Τοῦτο τὸ τέλος τῷ Ὄθωνι γέρονε, ζήσαντι μὲν 25
 ἑπτὰ καὶ τριάκοντα ἔτη, ἄρξαντι δὲ ἡμέρας ἐνενή-
 κοντα· ὅθεν καὶ τὴν ἀσέβειαν καὶ τὴν πονηρίαν τοῦ
 βίου συνεσκίασε· κάκιστα γὰρ ἀνθρώπων ζήσας
 κάλλιστα ἀπέθανεν. οἱ δὲ στρατιῶται εὐθύς μὲν
 ἐταράχθησαν, καὶ ὑπ' ἀλλήλων πολλοὶ ἀνηρέθησαν· 30
 ἔπειτα ὡμονόησαν καὶ προσκεχωρήκισαν τοῖς κερρα-
 τηκόσιν.

Οἱ δ' ἐν τῇ Ῥώμῃ τὸ πάθος μαθόντες τοῦ ^W ^{II} 129
 "Οθωνος, ἀπεδήμει γὰρ τοῦ ἄστεος, ὡς προείρηται, ^D
 αὐτοκράτορα τὸν Οὐιτέλλιον ἀνηγόρευον. ὄντι δ' ἐν
 τῇ Γαλατία ὁ θάνατος ἡγγέλθη τοῦ "Οθωνος. ἦλθε
 5 δὲ πρὸς αὐτὸν καὶ ἡ γυνὴ καὶ τὸ παιδίον, ὃ καὶ ἐπὶ
 βήματος Γερμανικόν τε καὶ αὐτοκράτορα ἐπωνόμασεν,
 ἐξάετες ὄν. φιλόμαντις δὲ ὑπάρχων καὶ μηδὲ τὸ
 βραχὺ πράσσων ἄνευ αὐτῶν, τότε μὲν τοὺς ἀστρο-
 νόμους, ὕστερον δὲ καὶ τοὺς γόητας ἐξήλασε, προ-
 10 ειπὼν σφίσιν ἐντὸς τῆσδε τῆς ἡμέρας ἐξ ἀπάσης
 ἐκχωρήσαι τῆς Ἰταλίας. καὶ κείνοι νυκτὸς ἀντιπρο-
 θέντες προγοράμματα, ἀντιπαρήγγειλαν αὐτῷ ἀπαλ- ^{PI} 574
 λαγῆναι τοῦ βίου ἐντὸς τῆς ἡμέρας ἐν ᾗ ἐτελεύτησεν.
 Ἦν δὲ τρυφῇ τε καὶ ἀσελγείᾳ προσκείμενος. καὶ
 15 ἀπ' ἀρχῆς τοιοῦτος ὢν οἷος περὶ τὰ καπηλεῖα καὶ τὰ
 κυβευτήρια καὶ τοὺς ὀρχηστὰς καὶ τοὺς ἀρματηλάτας
 ἐσπουδακέναι, καὶ ἀμύθητα ἐς τὰ τοιαῦτα ἀνήλiske
 καὶ διὰ τοῦτο καὶ δανειστὰς πολλοὺς εἶχε· τότε δὲ
 καὶ μᾶλλον ὕβριζε, καὶ τῆς τε ἡμέρας τὸ πλεῖστον
 20 τῆς τε νυκτὸς ἐδαπάνα ἀπλήστως ἐμπορούμενος καὶ
 συνεχῶς ἐξεμῶν, ὡς μόνῃ τῇ παρόδῳ τῶν σιτίων
 τρέφεσθαι. ἀφ' οὗπερ καὶ ἀνταρκεῖν ἠδύνατο. οἱ δὲ
 συνδειπνοῦντες αὐτῷ πάννυ κακῶς ἀπηλλάσσοντο.
 ὅθεν εἰς τις αὐτῶν νοσήσας καὶ διὰ τοῦτο ἡμέρας ^B
 25 τινὰς τοῦ συσσιτίου ἀπολειφθεὶς εἶπεν ὅτι "εἰ μὴ
 ἐνόσησα, πάντως ἂν ἀπολώλειν." καὶ ἐγένετο ὁ
 χρόνος ὁ τῆς ἀνταρχίας αὐτοῦ σύμπας οὐδὲν ἄλλο ἢ

Cap. 16. Dionis Historiae Romanae l. 65, c. 1—22, ex quibus multa Zonaras excerpserit quae apud Xiphilinum et in eclogis Constantinianis desiderantur. Iosephi de bello Iudaico l. 4, c. 10 11. Eusebii Historiae ecclesiasticae l. 3 c. 8: cuius verbis et alia addita sunt et Appiani testimonium Hist. Rom. l. 22.

μέθαι τε καὶ κῶμοι. καὶ τί ἂν τις καθ' ἑκάστον αὐτῶν καταλέγοι, ὅποτε πρὸς πάντων ὠμολόγηται δύο μυριάδας μυριάδων καὶ χιλίας πεντακοσίας ἐν τῷ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ χρόνῳ ἐς τὰ δεῖπνα αὐτὸν δεδᾶ-
 πανηκέναι. πολλάκις δὲ καὶ παρ' ἄλλοις εἰστιᾶτο, 5
 καὶ τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἄλλοι μὲν ἀκρατίσασθαι παρ-
 C εἶχον αὐτῷ, ἄλλοι δὲ ἀριστῆσαι, ἕτεροι δὲ δεῖπνον,
 ἕτεροι δὲ μεταδόρπιά τινα πλησμονῆς παραμύθια.

Οὕτω δὲ βιούς οὐκ ἄμοιρος ἦν παντάπασιν καὶ
 καλῶν ἔργων. τό τε γὰρ ἐπὶ Νέρωνος καὶ τὸ ἐπὶ 10
 Γάλβου τοῦ τε Ὀθωνος κοπὲν νόμισμα ἐτήρησεν, οὐκ
 ἀγανακτῶν ταῖς εἰκόσιν αὐτῶν, καὶ ὅσα τισὶν ἐδε-
 δώρηντο ἐφύλαξε, μηδὲνα μηδὲν ἀφελόμενος· καὶ
 οὔτε τὰ ἐκ τῶν συντελειῶν ἐποφληθέντα ἀπήτησεν
 οὔτε οὐσίαν τινὸς ἐδήμευσεν, ὀλίγους μὲν πάνυ τῶν 15
 τὰ Ὀθωνος πραξάντων ἀποκτείνας, μηδὲ τὰς ἐκείνων
 μέντοι οὐσίας τοὺς προσήκοντας σφῶν ἀποστερήσας.
 D καὶ τοῖς οἰκείοις δὲ τῶν πρότερόν ποτε θανατωθέν-
 των ἐδώρησατο πάντα ὅσα ἔτι ἐν τῷ δημοσίῳ εὗ-
 ρηντο. ἀλλ' οὐδὲ τὰς διαθήκας τῶν ἀντιπολεμησάντων 20
 αὐτῷ καὶ ἐν ταῖς μάχαις πεσόντων ἡτιάσατο. ἀπηγό-
 ρευσε δὲ καὶ τοῖς βουλευταῖς καὶ τοῖς ἱππεῦσι μονο-
 μαχεῖν ἢ ἐν ὀρχήστρᾳ θεῖαν τινὰ παρέχειν. καὶ διὰ
 ταῦτα ἐπηνεῖτο.

Ἐπὶ τούτοις ἡγγέλθη αὐτῷ ἡ ἐν Ἰουδαίᾳ κατ' 25
 αὐτοῦ ἐπανάστασις. καὶ δεινῶς κατέδεισε δι' αὐτήν,
 ἄλλων τε συμβάντων σημείων καὶ τῆς σελήνης παρὰ
 τὸ καθεστηκὸς δις ἐκλελοιπέναι δοξάσης· καὶ γὰρ
 τεταρταία καὶ ἐβδομαία ἐσκιάσθη. ἡλίους τε δύο
 ἅμα τότε εἶδον ἐκ τε τῶν ἀνατολῶν καὶ ἐκ τῶν δυ- 30
 P1575 σμῶν, τὸν μὲν ἀσθενῆ καὶ ὥχρόν, τὸν δ' ἐξ ἀνατολῶν
 ἰσχυρόν.

Ἐπράχθη δὲ τὰ τῆς ἐπαναστάσεως ὧδε. Οὐεσπασιανὸς ἐν Ἰουδαίᾳ διατρίβων, ὥς γὰρ ἤδη ἱστορεῖται, παρὰ Νέρωνος ἦν ἐκείσε σταλὲς διὰ τὴν τῶν Ἰουδαίων ἀποστασίαν, τῷ μὲν Γάλβᾳ αὐταρχήσαντι
 5 τὸν υἱὸν ἔπεμψε Τίτον προσερούντα αὐτόν· ἐπανελ- W II 193
 θόντος δὲ τοῦ Τίτου, ἐπεὶ καθ' ὁδὸν ἐμεμαθήκει τὴν τοῦ Οὐιτέλλου καὶ τοῦ Ὁθωνος ἐπανάστασιν, πρὸς μοναρχίαν καὶ αὐτὸς ὥρμήθη, κατὰ τὸν Αἰῶνα. ὥς δ' ὁ Ἰώσηπος ἐν τῇ τῆς ἀλώσεως ἱστορία φησὶν, οἱ
 10 μετ' αὐτοῦ στρατιῶται μαθόντες τοὺς μὲν ἐν τῇ Εὐρώπῃ Γαλάτας στασιάζαντας Γάλβαν προχειρίσασθαι αὐτοκράτορα, τοὺς δ' ἐν Γερμανίᾳ στρατευο-
 μένους ἀνθελέσθαι τὸν Οὐιτέλλιον, τοὺς δ' ἐν τῇ B
 15 Ῥώμῃ προχειρίσασθαι Ὁθωνα, καὶ αὐτοὶ τὴν μοναρχίαν τῷ σφετέρῳ ἐψηφίσαντο στρατηγῷ, καὶ παρα-
 κροτήσαντες ἀλλήλους ἀνηγόρευσαν τὸν Οὐεσπασιανὸν αὐτοκράτορα καὶ σῶζειν τὴν τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν κινδυνεύουσιν παρακάλουν. ἀρνούμενον δ' ἐκείνου οἱ μὲν ἡγεμόνες προσέειπτο, οἱ δὲ στρα-
 20 τιῶται περιχυνθέντες ξιφῆρεις ἀνελεῖν ἠπείλουν αὐτόν. πείθεται οὖν, καὶ πρῶτον τῷ τὴν ἀρχὴν τῆς Αἰγύπτου ἰθύνοντι ἐπιστέλλει περὶ τῶν κατ' αὐτόν· καὶ ὃς εὐθὺς ἀνηγόρευσε αὐτὸν αὐτοκράτορα. Οὐεσπασιανὸς δὲ τοῦτο μαθὼν τὸν μὲν τῆς Συρίας ἡγού-
 25 μενον Μουκιανὸν εἰς τὴν Ἰταλίαν ἐπὶ τὸν Οὐιτέλλιον ἔπεμψαν. ὅτε καὶ τὸν Ἑβραῖον Ἰώσηπον, ὃς αὐτὸν C
 ἔτι ζῶντος τοῦ Νέρωνος αὐτοκράτορα προσεπειλὴν ἐθάρρησε, δεσμώτην ἔτι ὄντα παρ' αὐτῷ καὶ αἰχμᾶ-

8 Αἰῶνα] Historiae Romanae l. 65, c. 8. 9 ὥς δ' ὁ Ἰώσηπος — 23 αὐτὸν αὐτοκράτορα] Iosephi de bello Iudaico l. 4, c. 10. 26 ὅτε καὶ — p. 50, 8 τὴν αἴλυσιν] Iosephi de bello Iudaico l. 4, c. 10 7.

λωτον, τὴν ἀρχὴν καλέσας πρὸς ἑαυτόν, οἷα προμαν-
 τευσάμενον αὐτῷ, λυθῆναι κελεύει. τοῦ δὲ Τίτου
 τῷ πατρὶ Οὐεσπασιανῷ δίκαιον εἰπόντος εἶναι καὶ τὸ
 ὄνειδος ἐξ Ἰωσήπου ἀφαιρεθῆναι σὺν τῷ σιδήρῳ,
 τοῦτο δ' ἔσεσθαι, εἰ μὴ λυθῶσι τὰ δεσμά, ἀλλὰ δια- 5
 κοπῶσιν, ὃ ἐπὶ τῶν μὴ δεόντως δεθέντων πράττεται,
 συνενδοκεῖ καὶ ὁ Οὐεσπασιανός, καὶ παρελθὼν τις
 διέκοψε πελέκει τὴν ἄλυσιν.

Ὁ γὰρ Ἰώσηπος, ὡς αὐτὸς ἐκεῖνος ἰστορήσε,
 χρησμόν τινα ἐν γράμμασιν ἱεροῖς εὖρηκὼς δηλοῦντα 10
 ὡς ἄρξει τις ἀπὸ τῆς χώρας αὐτῶν τῆς οἰκουμένης,
 διὰ τὰς ἐν τῇ Ῥώμῃ στάσεις καὶ τῶν ἐκεῖ βασιλέων
 τὰς συνεχεῖς ἀλλαγὰς εἰς τὸν Οὐεσπασιανόν τείνειν
 D ὑπέληψε τὸν χρησμόν, καὶ οἱ τὸ κράτος προεμαν-
 τεύσατο. τούτου δὲ τοῦ χρησμοῦ μέμνηται καὶ 15
 Ἀππιανὸς ἐν τῷ εἰκοστῷ δευτέρῳ λόγῳ τῆς Ῥωμαϊ-
 κῆς ἱστορίας αὐτοῦ. δικαιότερον δ' ἂν ἢ ἀληθὲς
 μάλιστα νομισθῇ τὸ ἐπὶ τὸν σωτῆρα τοῦ τῶν ἀν-
 θρώπων γένους τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν
 χρησμόν ἐκληφθῆναι· οὐ γὰρ τῆς οἰκουμένης πάσης 20
 Οὐεσπασιανὸς ἐβασίλευσε, κατὰ τὸν χρησμόν, ἀλλὰ
 τῆς ὑπὸ Ῥωμαίους μόνης· πολὺ δὲ τῆς οἰκουμένης
 ἦν ὃ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς ἦν ἐκτός· ὁ δὲ κύριος συμ-
 πάσης τῆς οἰκουμένης ἐβασίλευσέ τε καὶ βασιλεύει,
 ὧ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐρρήθη "αἰτησαι παρ' ἐμοῦ, καὶ 25
 δώσω σοι ἔθνη τὴν κληρονομίαν σου καὶ τὴν κατὰ-
 σχεσίν σου τὰ πέρατα τῆς γῆς."

9 Ὁ γὰρ Ἰώσηπος — 27 πέρατα τῆς γῆς] Horum plurima ex Eusebii Hist. eccl. l. 3, c. 8. 16 εἰκοστῷ δευτέρῳ] Is enim liber ἑκατονταετία inscriptus res sub imperatoribus gestas usque ad Traiani fere tempora conti-
 nebat.

Οὐεσπασιανὸς δὲ πρὸς Ἀλεξάνδρειαν ὥρμησεν, ^{PI576}
 ἐνθα καὶ ἀπὸ τῆς Ῥώμης εὐαγγέλια ἤκεν αὐτῷ, ὡς
 Οὐιτέλλιος μὲν ἀπεσφάγη, αὐτὸς δὲ αὐτοκράτωρ τῷ
 τε δήμῳ καὶ τῇ συγκλήτῳ ἀνηγορεύθη, καὶ ὁ υἱὸς
 5 αὐτοῦ Διομετιανὸς εἰς ἡγεμονίαν προήχθη μέχρι τῆς
 αὐτοῦ πρὸς τὴν Ῥώμην ἀφίξεως.

Ὁ δὲ τοῦ Οὐιτέλλου θάνατος τοῦτον τὸν τρόπον
 ἐγένετο. ἤδη οἱ Οὐεσπασιάνειοι στρατιῶται πεπλη-
 σιακότες ἦσαν τῇ Ῥώμῃ, καὶ ἐς αὐτὴν ἐσβαλόντες
 10 οὐδὲν ὅ,τι τῶν δεινῶν οὐκ ἐποίησαν. τῆς δὲ πόλεως
 πορθουμένης ὁ Οὐιτέλλιος φοβηθεὶς, χιτωνίσκον τε
 ῥακώδη περιβαλόμενος, ἐς οἴκημα σκοτεινόν, ἐν ᾧ
 κύνες ἐτρέφοντο, κατεκρύφθη, διανοούμενος νυκτὸς
 ἐς τὴν Ταρακῖναν πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἀποδρᾶναι. ^B
 15 ἀναζητήσαντες δὲ οἱ στρατιῶται αὐτὸν συνέλαβον
 φορτυοῦ πεπλησμένον καὶ αἵματος, ὑπὸ γὰρ τῶν
 κυνῶν ἐλελύμαντο, καὶ τὴν ἐσθῆτα περιρρήξαντες
 αὐτοῦ καὶ εἰς τοῦπίσω τῷ χεῖρε δεσμήσαντες, σχοῦ-
 νόν τε αὐτῷ περιθέντες περιανχένιον, οἱ μὲν ἐρρά-
 20 πιζον, οἱ δὲ τοῦ γενείου ἐτιλλον, πάντες δὲ ἔσκαπτου
 τὰ τε ἄλλα καὶ τὴν ἀσωτίαν αὐτοῦ. αἰσχυνομένου
 δὲ ἐπὶ τούτοις καὶ κάτω βλέποντος, οἱ στρατιῶται ^{WII194}
 ξιφιδίοις αὐτὸν ὑπὸ τὸ γένειον ὑπεκέντουν, ἵνα καὶ
 ἄκων ἄνω βλέπῃ. Κελτὸς δὲ τις ἐλεήσας αὐτόν "ἐγώ
 25 σοι" ἔφη "βοηθήσω ὡς μόνος δύναμαι." καὶ ὁ μὲν
 ἐκεῖνον ἔτρωσε καὶ ἑαυτὸν ἀπέσφαξεν· οὐ μέντοι
 καὶ ὁ Οὐιτέλλιος ἀπέθανεν ἐκ τοῦ τραύματος, ἀλλ' ^C
 ἐσύρετο εἰς τὸ δεσμωτήριον. περιαλγήσας δὲ οἷς τε
 ἐπασχε καὶ οἷς ἤκουεν "ἀλλ' ἔγωγε" ἔφη "αὐτοκρά-

1 Οὐεσπασιανὸς — 6 ἀφίξεως] Iosephi de bello Iudaico
 I. 4, c. 11 4. § 5.

τῶν ὑμῶν ἐγενόμην." ὀργισθέντες οὖν οἱ στρατιῶται κατέκοψαν αὐτόν, καὶ τὴν κεφαλὴν ἀποτεμόντες αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν τὴν πόλιν περιήγαγον, ζήσαντος ἔτη τέσσαρα καὶ πεντήκοντα καὶ ἡμέρας ἑννέα καὶ ὀγδοήκοντα, ἄρξαντος δὲ ἐνιαυτὸν δέκα ἡμερῶν ἐπιδέοντα.

- 17 Πεπραγμένων δὲ τούτων ὁ Μουκιανὸς ἐπῆλθε καὶ τῷ Δομετιανῷ συνδιώκει· αὐτοκράτωρ τε ὁ Οὐεσπασιανὸς καὶ πρὸς τῆς βουλῆς εὐφημήθη, καὶ
D Καίσαρες ὃ τε Τίτος καὶ ὁ Δομετιανὸς ἐπεκλήθησαν. 10 ὁ δὲ Μουκιανὸς ἀδελφὸς παρὰ τοῦ Οὐεσπασιανοῦ ὠνομάζετο, καὶ ἐξουσίαν εἴληφε πάνθ' ὅσα ἐβούλετο πράττειν καὶ γράφειν, τὸ ὄνομα τοῦ αὐτοκράτορος μόνον ἐπιγραφόμενος· καὶ διὰ τοῦτο καὶ δακτύλιον πεμφθέντα οἱ ἐφόρει, ἵνα τὸ αὐτοκρατορικὸν σφρά- 15 γισμα λαμβάνῃ τὰ σημαινόμενα πολλοῖς γοῦν ἀρχάς τε καὶ ἐπιτροπείας αὐτὸς καὶ ὁ Δομετιανὸς ἔδοσαν, καὶ ἐπάρχους ἄλλους ἐπ' ἄλλοις καὶ ὑπάτους ἀπέδειξαν, ὥς αὐτοὶ ἀνταρχοῦντες. ὥστε τὸν Οὐεσπασιανὸν ἐπιστεῖλαι τῷ Δομετιανῷ ὅτι "χάριν ἔχω σοι, τέκνον, 20 ὅτι με ἔῃς ἀρχεῖν καὶ οὐδέπω με καταλέλυκας."

- Εἰς δὲ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ὁ Οὐεσπασιανὸς ἀφικό-
PI577 μενος χρήματα πολλὰ ἐκείθεν ἡργυρολόγησε, χρημα-
τιζόμενος πάντοθεν, καὶ τέλη πολλὰ τὰ μὲν ἐκλελειμ-
μένα ἀνενεώσατο, τὰ δὲ καὶ νομιζόμενα προσεπηύξησε, 25
καινὰ τε προσέθετο ἕτερα. τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ ἐν
τῇ ἄλλῃ ὑπηκόῳ τῇ τε Ἰταλίᾳ καὶ αὐτῇ τῇ Ρώμῃ μετὰ
ταῦτα ἐποίησε. τὴν μὲν οὖν Αἴγυπτον δι' ὀλίγου
κατεστήσατο, καὶ σῖτον πολὺν εἰς τὴν Ρώμην

Cap. 17. Dionis Historiae Romanae l. 65, c. 22 et l. 66, c. 1—c. 17. Multa Zonaras habet quae apud Xiphilinum et in eclogis Constantinianis desiderantur.

ἔπεμψεν ἀπ' αὐτῆς· τὸν δὲ υἱὸν αὐτοῦ Τίτον εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα καταλελοιπῶς πορθῆσαι αὐτά, τὴν ἐκείνων ἀνέμενεν ἄλωσιν, ἵνα μετὰ τοῦ υἱέος ἐπ-
 5 τῇ πολιορκίᾳ, τὸν μὲν Τίτον ἐν τῇ Παλαιστίνῃ κατ-
 ἔλιπεν, αὐτὸς δὲ ὀλκάδος ἐπιβάς ἐς Λυκίαν ἐπλευσε,
 καὶ κείθεν τὰ μὲν περὶ, τὰ δὲ ναυτιλλόμενος εἰς τὸ
 Βρεντέσιον ἐκομίσθη.

Ἐλθὼν δ' ἐς τὴν Ῥώμην καὶ τοῖς στρατιώταις B
 10 καὶ τῷ δήμῳ παρέσχηκε δωρεάς, καὶ τὰ τεμένη καὶ
 τὰ δημόσια ἔργα τὰ πεπονηκότα ἀνελάμβανε, καὶ τὰ
 ἥδη ἐφθαρμένα ἐπανεσκεύαζε, καὶ συντελουμένοις
 αὐτοῖς οὐ τὸ ἑαυτοῦ ἐπέγραφεν ὄνομα, ἀλλὰ τὸ τῶν
 πρώτως δομησαμένων. τὰς δὲ οὐσίας τῶν ἐναντιω-
 15 θέντων αὐτῷ καὶ ἐν ταῖς μάχαις πεσόντων τοῖς
 παισὶν ἐκείνων ἢ τοῖς ἄλλως οἰκέοις ἀφῆκε, καὶ τὰ
 συμβόλαια τὰ παλαιὰ τὰ τῷ δημοσίῳ προσήκοντα
 προσδιέφθειρε. μεγαλοπρεπῶς δὲ εἰς τὸ κοινὸν
 ἀναλίσκων, εὐτελέστατα διητᾶτο, καὶ οὐδὲν ἔξω τῶν
 20 ἀναγκαίων ἔδαπάνα. ἦν δὲ οὔτε ἐξ εὐγενῶν οὔτε
 πλούσιος. πάντας δὲ τοὺς προσιόντας αὐτῷ προσ-
 εδέχετο. τοῖς δὲ φίλοις καὶ πρὸ τῆς ἑω καὶ ἐπὶ τῆς
 εὐνῆς κατακείμενος συνεγίνετο· καὶ αἱ θύραι τῶν
 βασιλείων ἠνεωγμέναι διὰ πάσης τῆς ἡμέρας ἦσαν, C
 25 καὶ φρουρὸς οὐκ ἦν ἐν αὐταῖς. τό τε σύμπαν, τῇ
 μὲν προνοίᾳ τῶν κοινῶν αὐτοκράτωρ νενόμιστο,
 εἰς τᾶλλα δὲ πάντα κοινὸς καὶ ἰσοδίαίτος ἦν τοῖς
 λοιποῖς.

Τῶν δ' Ἱεροσολύμων ἀλόντων ὁ Τίτος εἰς τὴν
 30 Ἰταλίαν ἐπανελθὼν τὰ ἐπινίκια αὐτός τε καὶ ὁ
 πατὴρ ἐφ' ἄρματος ἔπεμψαν· συνέπεμπε δὲ σφίσιν
 αὐτὰ καὶ ὁ Δομετιανὸς ὑπατεύων ἐπὶ κέλητος. μετὰ

δὲ τοῦτο διδασκάλους ἐν τῇ Ῥώμῃ καὶ τῆς Λατίνων καὶ τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας κατέστησε, μισθὸν ἐκ τοῦ δημοσίου φέροντας. κατηγορίαν δὲ ὁ Μουκιανὸς τῶν φιλοσόφων πολλὴν ποιησάμενος ἔπεισε τὸν Οὐεσπασιανὸν ἐξελάσαι αὐτοὺς τῆς Ῥώμης· καὶ πλὴν 5

W II 195 τοῦ Μουσωνίου ἅπαντες ἀπηλάθθησαν. χρηματιστῆς D δ' ἐνομίζετο, ὅτι ἀνδριάντα στήσαι αὐτῷ ψηφισαμένων τινῶν, οὗ τὸ ἀνάλωμα μυριάδες ἦσαν πέντε καὶ εἴκοσι, προέτεινε τὴν χεῖρα "δότε μοι τὸ ἀργύριον" εἰπὼν· "ἡ γὰρ βάσις αὐτοῦ αὕτη ἐστὶ." καὶ 10 πρὸς τὸν Τίτον ἀγανακτοῦντα τέλει τινὶ ᾧ αὐτὸς καταδεδείχει, εἶπεν, χρυσοὺς ἐξ αὐτοῦ πεπορισμένους λαβὼν, "ἰδοὺ, τέκνον, εἴ τι ὄξουσιν." ἐπεβουλεύθη δὲ ὑπὸ Ἀλιηνοῦ καὶ ὑπὸ Μαρκελλοῦ. φωραθέντες δὲ ὁ μὲν Ἀλιηνὸς ἐν τοῖς βασιλείοις ἐσφάγη, τοῦ 15 Τίτου κελεύσαντος, Μάρκελλος δὲ κριθεὶς ἐν τῷ συνεδρίῳ καὶ καταδικασθεὶς αὐτὸς ἑαυτὸν ἀνείλε ξυρῷ τεμὼν τὸν λαιμόν.

Οὐεσπασιανὸς δὲ νοσήσας πυρετοῖς μετέλλαξεν· ὥς δέ τινες ἔφασαν, τοῦ Τίτου καταψευδόμενοι, 20 φάρμακον ἐν συμποσίῳ τινὶ πεπωκός. ἐπιτιμώντων P I 678 δὲ αὐτῷ νοσοῦντι τῶν ἱατρῶν ὅτι νοσῶν πάντα τὰ τῇ ἀρχῇ προσήκοντα ἔπραττε, "τὸν αὐτοκράτορα" ἔφη "ἐστὼτα δεῖ ἀποθνήσκειν." ἀπεβίω δὲ ζήσας ἔτη ἐννέα καὶ ἐξήκοντα καὶ μῆνας ὀκτὼ καὶ ἡμέρας ὀκτώ, 25 μοναρχήσας δὲ ἔτη δέκα, ἐξ δέοντα ἡμερῶν.

18 Τούτου δὲ τελευτήσαντος ὁ Τίτος τὴν ἀρχὴν διεδέξατο. ὃς μοναρχήσας οὔτε φονικόν τι οὔτε

Cap. 18. Dionis Historiae Romanae l. 66, c. 18 — c. 26, unde nonnulla Zonaras hausit quae apud Xiphilinum et in eclogis Constantinianis desiderantur. Eusebii Historiae ecclesiasticae l. 3, c. 13.

ἔρωτικόν ἐπραξεν, ἢ ὅτι μετεβάλλετο ἢ ὅτι ἐπὶ
 βραχύτατον, ὥς γε ἐς ἡγεμονίαν εἰπεῖν, ἐπεβίω. δύο
 γὰρ ἔτη μετὰ τὴν αὐταρχίαν καὶ μῆνας δύο ἡμέρας
 τε εἴκοσιν ἔζησεν, ἐπ' ἑννέα καὶ τριάκοντα ἔτεσι καὶ
 5 μῆσι πέντε καὶ ἡμέραις πέντε καὶ εἴκοσι. διὸ καὶ ἐξ
 Ἰσίου αὐτὸν ἄγουσι τῇ τοῦ Αὐγούστου πολυετία, ὅτι B
 οὗτ' ἐκεῖνος ἐφιλήθη ἄν, εἰ ἐλάττω χρόνον ἐξήκει,
 οὗτ' ἂν οὗτος, εἰ πλείονα· ὁ μὲν ὅτι τραχύτερος κατ'
 ἄρχας διὰ τὰς στάσεις καὶ τοὺς πολέμους γενόμενος
 10 ἡδυνήθη μετὰ ταῦτα εὐεργεσίαις ἐν τῷ πολυχρονίῳ
 λαμπρύνεσθαι, ὁ δ' ὅτι ἐπικεικῶς ἄρχας ἐν ἀκμῇ τῆς
 δόξης ἀπέθανε, τάχ' ἂν ἐλεγχθεῖς, εἰ γε ἐβίω ἐπὶ
 μακρόν, ὅτι εὐτυχία πλείονι ἐχρήσατο ἢ ἄρετῇ. οὕτε
 δέ τινα τῶν βουλευτῶν ἐν τῇ αὐτοῦ ἡγεμονίᾳ ἀ-
 15 ἔκτεινε καὶ γράμματα ἐξέθηκε βεβαιῶν πάντα τὰ
 ὑπὸ τῶν πρότερον αὐτοκρατόρων δοθέντα τισίν. ἦν
 δὲ περὶ χρήματα ἀκριβής καὶ οὐ μάτην ἀνήλυσκεν·
 οὐδένα μέντοι ποτὲ διὰ ταῦτα ἐκόλασεν.

Ἐπὶ τούτου καὶ ὁ Ψευδονέρων ἐφάνη, ὃς Ἀσια- C
 20 νὸς ἦν, ἐκαλεῖτο δὲ Τερέντιος Μάξιμος, προσεκοικῶς
 δὲ τῷ Νέρῳ καὶ τὸ εἶδος καὶ τὴν φωνήν· καὶ γὰρ
 ἐκιδασκώδει. ἔκ τε τῆς Ἀσίας τινὰς προσεποιήσατο,
 καὶ ἐπὶ τὸν Εὐφράτην προχωρῶν πολλῶ πλείους
 ἀνηρτήσατο, καὶ τέλος πρὸς Ἀρτάβανον τὸν τῶν
 25 Πάρθων κατέφυγεν ἀρχηγόν· ὃς καὶ δι' ὀργῆς τὸν
 Τίτον ποιούμενος ἐδέξατο τοῦτον καὶ καταγαγεῖν εἰς
 Ῥώμην παρεσκευάζετο.

Ἐν δὲ τῷ πρώτῳ τῆς ἡγεμονίας αὐτοῦ ἔτει πῦρ
 ἐν Καμπανίᾳ πολὺ κατὰ τὸ φθινόπωρον αἰθρόον
 30 ἐξήνθησε. τὸ γὰρ ὄρος τὸ Βέσβιον, κατὰ Νέαν ὃν D
 πόλιν, ἔχει πυρὸς ἀφθόνοους πηγάς· μέσον δὲ γε
 μόνον πεπύρωται, τὰ δ' ἐξωθεν εἰσὶν ἄπυρα. τῶν

οὖν ἐν τῷ μέσῳ κραυρουμένων καὶ τεφρουμένων, αἱ μὲν πέριξ κορυφαί τὸ ἀρχαῖον σώζουσιν ὕψος, τὸ δὲ μέσον δαπανηθὲν τῷ πυρὶ κοῖλον ἐκ τοῦ συνιζάνειν ἐγένετο. καὶ ἀναδίδεται ἐξ αὐτοῦ τῆς μὲν νυκτὸς φλόξ, τῆς δ' ἡμέρας καπνὸς καὶ ποτὲ μὲν μᾶλλον, 5 ποτὲ δὲ ἥττον· ἐνίοτε δὲ καὶ τέφραν ἀναβάλλει, ὅταν ἀθρόον ὑφίξησῃ, καὶ λίθους ἀναπέμπει, ὅταν ὑπὸ πνεύματος ἐκβιασθῇ· ἡγεῖ τε καὶ βοᾷ, μὴ συμπεπιλημένας, ἀλλ' ἀραιὰς καὶ ἐλευθέρας τὰς ἀναπνοὰς
 PI 579 ἔχον. τοιοῦτον μὲν ἐστὶ τὸ Βέσβιον· τότε δὲ κτύπος 10
 W II 196 ἐξαίσιος ἐξαπίνης ὡς τῶν ὀρῶν συμπιπτόντων ἐξηκούσθη, καὶ ἀνέθορον πρῶτον μὲν λίθοι ὑπερμεγέθεις, ἔπειτα πῦρ πολὺ καὶ καπνὸς ἄπλετος, ὡς καὶ τὸν ἥλιον συγκρυφθῆναι καὶ σκότος ἐκ φωτὸς γενέσθαι. καὶ τέφρα δὲ ἀνεφυσήθη ἀμύθητος, ὡς 15 τῆς τε γῆς καὶ τῆς θαλάσσης καὶ τοῦ ἀέρος κατασκεδασθῆναι παντὸς καὶ τοὺς ἰχθύας τὰ τε ὄρεα διαφθαρῆναι, καὶ δύο πόλεις, τό τε Ἑρκουλάνεον καὶ τοὺς Πομπηίους, ἐν θεάτρῳ τοῦ δήμου αὐτῶν καθημένου, καταχωσθῆναι. τοσαύτη δ' ἦν ἡ τέφρα 20 ὥστε τι αὐτῆς καὶ ἐς Ἀφρικὴν ἐλθεῖν καὶ εἰς Συ-
 B ρίαν καὶ εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Ῥώμην· ἐξ ἧς ὕστερον λοιμώδης νόσος ἐνέσκηψεν.

Ὁ δ' οὖν Τίτος τοῖς Καμπανοῖς καὶ οἰκιστὰς ἔπεμψε καὶ χρήματα ἐδωρήσατο ἄλλα τε καὶ τὰ τῶν 25 ἀκληρονομήτων. αὐτὸς δὲ οὐδὲν παρ' οὐδενός, καίτοι πολλῶν διδόντων, ἐδέξατο· πολλὰ δὲ τῶν δημοσίων ἔργων ἀνέστησεν οἰκοθεῖν. καὶ ἀγῶνας ἐποίησε θαυμαστούς, ἐν οἷς σφαιρία ξύλινα μικρὰ ἄνωθεν ἐρρίπτει, σύμβολον ἔχοντα τὸ μὲν ἐδωδίμου τινός, τὸ 30 δὲ ἐσθῆτος, ἄλλο χρυσοῦ, ἵππων, ὑποζυγίων, βοσκημάτων, ἀνδραπόδων· ἃ οἱ ἀρπάζοντες πρὸς τοὺς

δοτήρας αὐτῶν ἀπάγοντες τὸ ἐπιγεγραμμένον ἐλάμβανον.

Τούτου ἐστὶ καὶ ἡ αἰοίδιμος ἐκείνη φωνὴ εἰπόν- C
τος "σήμερον οὐκ ἐβασίλευσα, ἐπεὶ οὐδένᾳ εὐη-
5 γέτησα."

Τούτου τῷ δευτέρῳ ἔτει Αἰνός ὁ πρῶτος ἐπί-
σκοπος τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας τελευτῶν Ἀνεγκλήτω
τὴν ἀρχιερωσύνην παρέδωκε.

Τῷ δ' ἐπιγενομένῳ ἔτει μετήλλαξεν ὁ Τίτος, ὡς
10 μὲν φήμη κρατεῖ, πρὸς τοῦ ἀδελφοῦ ἐπιβουλευθεὶς,
ὡς δ' ἔνιοι γράφουσι, νοσήσας. ἔμπνουν μέντοι αὐ-
τὸν ἔτι ὄντα καὶ τάχα περιγενέσθαι δυνάμενον ἐς
λάρνακα πλήρη χιόνος ὁ Δομετιανὸς ἐνέβαλεν, ὡς
15 δεομένης τῆς νόσου τάχα τινὸς περιψύξεως. ἀπο-
ψύχων δὲ εἰπεῖν λέγεται ὅτι "ἐν μόνον ἐπλημμέλη-
σα"· τί δὲ τοῦτο ἦν οὐ διεσάφησε. τινὲς μὲν οὖν
λέγουσιν ὅτι τὴν Δομιτίαν ἔσχε τὴν γυναῖκα τοῦ D
ἀδελφοῦ, ἕτεροι δὲ ὅτι τὸν Δομετιανὸν οὐκ ἀπέκτει-
νεν ἐπιβουλεύοντά οἱ σαφῶς, ἀλλ' αὐτὸς τε ὑπ'
20 ἐκείνου ἐφθάρη καὶ τὴν τῶν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἀνδρὶ
τοιούτῳ ἐξέδωκεν.

Ἔτι γοῦν τοῦ Τίτου ἐμπνέοντος ὁ Δομετιανὸς
εἰς τε τὴν Ῥώμην ἀφίππευσε καὶ εἰς τὸ στρατόπεδον
εἰσελήλυθε καὶ τὴν ἐπὶ κλησιν καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ
15 αὐτοκράτορος ἔλαβεν. ἦν δὲ θρασὺς καὶ ὀργίλος καὶ

3 Τούτου — 5 εὐηγέτησα omittunt Dionis Exc., similia tamen habet Maximus Planudius apud Maium Script. vet. novae collect. vol. 2, p. 555.

Cap. 19. Dionis Historiae Romanae l. 66, c. 26 — l. 67 c. 18, ex quibus multa Zonaras excerpit quae apud Xiphilinum et in eclogis Constantinianis desiderantur; a Dione etiam Philostratum auctorem citatum fuisse credibile est. Eusebii Historiae ecclesiasticae l. 3, c. 14 — c. 21.

ἐπίβουλος καὶ κρυψίνους· ἄνθρωπον δὲ ἐφίλησε μὲν ἀληθῶς οὐδένα πλήν τινων γυναικῶν, ἐπλάττετο δὲ ἀγαπᾶν ὃν μάλιστα κτεῖναι ᾗθελεν. ἄπιστος γοῦν καὶ
 P I 580 πρὸς τοὺς χαριζομένους αὐτῷ καὶ ὑπηρετοῦντας εἰς τὰ δεινότατα ἦν. καὶ ὁπότε τινὲς αὐτῷ ἢ πλεῖστα 5 πορίσειαν χρήματα ἢ πολλοὺς συκοφαντήσειαν, τούτους ἐκτίννυνεν, ἵν' ὑπ' αὐτῶν μόνων δοκῇ προβαίνειν τὰ ἀδικήματα. κάκιστος δὲ ὢν καὶ τοὺς τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ ἀδελφοῦ φίλους ἀτίμως εἶχε, τοὺς δὲ καὶ διώλεσε. καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Δομιτίαν ὥς 10 ἐπὶ μοιχείᾳ ἀπεπέμψατο, τὸν Πάριον τὸν ὀρχηστὴν ἐν μέσῃ τῇ ὁδῷ δι' αὐτὴν φονεύσας, καὶ τῇ ἀδελφιδῇ Ἰουλίᾳ συνῆν ἀπαρκακλύπτως ὥς γαμετῇ. εἴτα δεηθέντος τοῦ δήμου κατηλλάγῃ μὲν τῇ Δομιτίᾳ, B ἐχρῆτο δ' οὐδὲν ἤττον τῇ Ἰουλίᾳ. 15

Καὶ μετὰ ταῦτα εἰς Γαλατίαν ἐξορμήσας, καὶ λεηλατήσας τινὰ τῶν πέραν Ῥήνου τὸν ἐνσπόνδων, ὠγκοῦτο ὥς τι μέγα κατωρθωκῶς καὶ τοῖς στρατιώταις ἐπηύξησε τὴν μισθοφοράν, τάχα διὰ τὴν νίκην. πέντε γὰρ καὶ ἑβδομήκοντα δραχμὰς ἐκάστου λαμβά- 20 νοντος, ἑκατὸν ἐκέλευσε δίδοσθαι. μεταμεληθεὶς δὲ τὴν μὲν ποσότητα οὐκ ἐμείωσε, τὸ δὲ πλῆθος τῶν στρατευομένων συνέστειλε. καὶ ἐκατέρωθεν μεγάλα τὸ δημόσιον ἔβλαψε, μὴθ' ἱκανοὺς τοὺς ἀμύνοντας W II 197 αὐτῷ καὶ τούτους μεγαλομίσθους ποιήσας. καὶ 25 C τοῖς θεραπεύουσι δὲ καὶ τοῖς μὴ, ἀμφοτέροις ὁμοίως ἤχθετο, τοῖς μὲν ὥς θεραπεύουσι, τοῖς δὲ ὥς καταφρονούσι. νίκας δὲ ψευδεῖς προσποιούμενος, ὕπατος μὲν ἐπ' ἔτη δέκα, τιμητὴς δὲ διὰ βίου κεχειροτόνητο. 30

Πολλοὶ δὲ τῶν ὑποτελῶν Ῥωμαίοις ἀφίσταντο, χρήματα βιαίως πρᾶσσόμενοι, ὥς καὶ οἱ Νασαμῶνες.

τούς τε γὰρ τῶν χρημάτων πράκτορας ἔφθειραν καὶ
 τὸν Νουμιδίας ἄρχοντα Φλάκκον ἐπελθόντα σφίσιν
 ἤττησαν οὕτως ὥς πορθῆσαι καὶ τὸ στρατόπεδον.
 εὐρόντες δὲ ἐν αὐτῷ τᾶλλα τε ἐπιτήδεια καὶ οἶνον,
 5 ἐμπλησθέντες ὑπνώσαν. καὶ γνούς ὁ Φλάκκος τοῦτο
 ἐπέθετο αὐτοῖς καὶ πάντας ἀπώλεσε καὶ τοὺς ἀπο- D
 μάχους διέφθειρεν ἅπαντας. ἐφ' ᾧ ὁ Δομετιανὸς
 ἐπαρθεὶς εἶπε πρὸς τὴν βουλὴν ὅτι "Νασαμῶνας
 ἐκώλυσα εἶναι." ἤδη γὰρ καὶ θεὸς ἡξίου νομίζεσθαι,
 10 καὶ δεσπότης καλούμενος καὶ θεὸς ὑπερηγάλλετο.
 ταῦτα οὐ μόνον ἐλέγετο, ἀλλὰ καὶ ἐγράφετο. ἐν δὲ
 θείᾳ ὑετοῦ πολλοῦ καὶ χειμῶνος σφοδροῦ ἐξαίφνης
 γενομένου οὐδένα εἶασεν ἐκ τῆς θείας ἀπαλλαγῆναι,
 ἀλλ' αὐτὸς μανθῦας ἀλλασσόμενος ἐκείνοις οὐδὲν
 15 μεταμψιδάσασθαι παρεχώρησε· κἀντεῦθεν πολλοὶ νο-
 σήσαντες ἐτελεύτησαν. τοὺς δ' ὑπ' αὐτοῦ κολασθέν-
 τας ἐξαριθμῆσασθαι οὐκ ἂν τις δύναιτο. συχνοὶ δὲ
 καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες τῶν πλουσίων ἐπὶ μοιχείᾳ^{PI588}
 ἐκολάσθησαν· ὧν ἐνὶ αὐτοῦ ἐμοιχεύθησαν.
 20 καὶ ἄλλαις δ' αἰτίαις πολλοὶ καὶ ἐξημιώθησαν καὶ
 ἀπέθανον. γυνὴ γάρ τις ὅτι ἐναντίον εἰκόνης αὐτοῦ
 ἀπεδύσατο ἐφονεύθη, καὶ ἕτερος ὥς ἀστρολόγοις
 ὠμίληκός. Μέτιον δὲ τινα, ὃν ἡ φήμη μοναρχῆσαι
 μέλλειν ἐκήρυττεν, ἐξορίσας ἐφόνευσεν, ἐγκαλέσας
 25 αὐτῷ ὅτι ἐν τοῖς τοῦ κοιτῶνος τοίχοις εἶχε γεγραμ-
 μένην τὴν οἰκουμένην. καὶ σοφιστὴν τινα, ὅτι
 ἀσκῶν μελέτην κατὰ τυράννων συνεγράψατο, θα-
 νάτῳ ἐκόλασε. πολλοὶ δὲ καὶ ὥς φιλοσοφοῦντες
 διώλοντο, καὶ οἱ λοιποὶ ἐξηλάθησαν. B

30 Τοιαῦτα δὲ πράττων ἐπεβουλευθή παρὰ τε Παρ-
 θενίου καὶ Σιγήφρου τῶν προκοίτων αὐτοῦ καὶ Ἐν-
 τέλλου τοῦ τὰ τῆς ἀρχῆς βιβλία διέποντος καὶ

Στεφάνου ἀπελευθέρου. τὴν δ' ἐπιβουλὴν οὔτε ἡ γυνὴ αὐτοῦ Δομιτία ἠγγνόησεν οὔτε ὁ ἑπαρχος Νωρβανὸς οὔτε ὁ συνάρχων Πετρώνιος. ἦ τε γὰρ Δομιτία ὑπ' αὐτοῦ μισουμένη ἐδεδίει μὴ ἀποθάνῃ καὶ οἱ ἄλλοι οὐκ ἐτ' αὐτὸν ἐφίλουν. λέγεται δὲ ὅτι πάν- 5 τας ἅμα αὐτοὺς ὁ Δομετιανὸς ὑποπτεύων ἀποκτεῖναι ἐμελέτα, καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἀπογραψάμενος ἐν τῇ κλίνῃ ὑπέθετο ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιον· καὶ τι παιδίου τὴν ἀπογραφὴν ἀφελόμενον ἔφερε, μὴ εἰδὸς τί φέρει. ἐντυχοῦσα δὲ ἡ Δομιτία αὐτῷ, καὶ ἀναγνοῦ- 10 σα τὰ γεγραμμένα, κακείνοις ἐμήνυσε· κακ τούτου συνετάχυναν τὴν ἐπιβουλήν.

Καὶ πολλὰ δὲ σημεῖα ἐγένοντό οἱ οὐκ αἰΐσια. Λαργίνος δέ τις Πρόκλος, ἐν Γερμανίᾳ προειπὼν ὅτι κατὰ τήνδε τὴν ἡμέραν τελευτήσῃ ὁ Δομετιανός, 15 ἐπέμφθη διὰ τοῦτο συσχεθεὶς εἰς τὴν Ῥώμην· καὶ ἐρωτηθεὶς παρ' αὐτοῦ ἔφη καὶ τότε οὕτω γενήσεσθαι. καταδικασθεὶς δὲ θανεῖν ἀνεβλήθη, ὅπως μετὰ τὴν ἡμέραν ἐν ᾗ ἔφη ἀποθανεῖσθαι μέλλειν τὸν Δομετιανὸν φονευθῇ· σφαγέντος δὲ τοῦ Δομε- 20 τιανοῦ κατ' ἐκείνην, ἐσώθη. ἕτερος δέ τις εἰπὼν αὐτῷ ὅποτε καὶ ὅπως φθαρήσεται, ἠρωτήθη ὁποίῳ καὶ αὐτὸς τρόπῳ θανεῖται· καὶ φήσας ὡς ὑπὸ κυνῶν ἀναλωθήσεται, ζῶν κατεκρίθη καυθῆναι καὶ τῷ πυρὶ προσεργίφῃ. ὕετοῦ δὲ κατασφαγέντος πολλοῦ 25 ἢ μὲν πυρὰ ἐσβέσθη, ἐκείνον δὲ ὀπίσω τῷ χεῖρι δεδεμένον καὶ ἐπικείμενον αὐτῇ κύνες εὐρόντες διεσπάραξαν.

Τῷ δὲ Δομετιανῷ τὸ μεσημβρινὸν ἀναπαυομένῳ τὸν Στέφανον ὡς τῶν ἄλλων ἐρωμενεστέρον εἰς- 30 ἐπεμψεν ὁ Παρθένιος. καὶ ἐπλήγῃ μὲν ὁ Δομετιανός, οὐ μὴν καιρίαν, ἀλλὰ καταβληθεὶς ὑπ' αὐτοῦ ἔκειτο·

εἴτ' αὐθις ὑπ' ἐκείνου καὶ ἐτέρων προσκατειργάσθη. W II 198
καὶ ὁ μὲν οὕτω κατεσφάγη, καὶ ὁ Στέφανος δὲ προσ-P I 582
απώλετο, συνδραμόντων ἐπ' αὐτὸν τῶν οὐ μετεσχη-
κότων τῆς συνωμοσίας. Ἀπολλώνιος δὲ ὁ Τυανεύς,
5 φιλόσοφος δὲ ἦν οὗτος Πυθαγορικός, γόης δὲ μά-
λιστα, ἐν Ἐφέσῳ τότε διάγων καὶ τῷ πλήθει διαλε-
γόμενος κατὰ τὴν ὥραν καθ' ἣν ὁ Δομετιανὸς
ἀνηρείτο, ὥς ὕστερον ἐκ τῶν ἐκατέρωθεν γενομένων
ἠκριβώθη, ἐπὶ τινὰ ὥραν ἐνδὸς ἔστη, εἴτα ἐξεβόησεν
10 "εὐγε, Στέφανε, παῖε τὸν ἀλιτήριον· ἐπληξας,
ἔτρωσας, ἀπέκτεινας." τοῦτο δὲ καὶ ὁ Φιλόστρατος
τὸν τοῦ Ἀπολλωνίου βίον συγγεγραφῶς οὕτως ἀν-
έγραψεν.

"Ἐξῆσε δὲ Δομετιανὸς ἔτη πρὸς τέσσαρσι τεσσα-
15 ράκοντα καὶ μῆνας δέκα καὶ ἡμέρας ἕξ καὶ εἴκοσιν,
ἐμονάρχησε δὲ πεντεκαίδεκα καὶ ἡμέρας πέντε. B

Τῷ δὲ τετάρτῳ ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας ὁ τῆς
Ἀλεξανδρέων ἐκκλησίας πρῶτος μετὰ Μάρκον τὸν
ἀπόστολον ἀρχιερεὺς γεγονὼς ἐτελεύτησε, καὶ Ἀβί-
20 λιος αὐτὸν διεδέξατο, δεύτερος ἐπίσκοπος Ἀλεξαν-
δρείας γενόμενος. τῷ δωδεκάτῳ δ' ἔτει τῆς ἡγεμο-
νίας αὐτοῦ τελευτήσαντος Ἀνεγκλήτου Κλήμης τὴν
ἀρχιερωσύνην τῆς Ῥώμης παρέλαβε, τρίτος ταύτης
χρηματίσας ἐπίσκοπος, κατὰ τὸν Εὐσέβιον.

25 Οὗτος ὁ ἔχθιστος ἀντοκράτωρ μετὰ Νέρωνα αὐ-
θις τὸν κατὰ τῶν Χριστιανῶν διωγμὸν ἀνεκίνησε,
τῆς ἐκείνου θεομαχίας διάδοχος γεγονώς· ὃς καὶ τὸν
ἀπόστολον καὶ εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην ἐν Πάτμῳ τῇ C
νήσῳ διὰ τὸ κήρυγμα περιώρισε, καὶ τοὺς ἀπογόνους

Φιλόστρατος] De vita Apollonii Tyanei l. 8, c. 1. 24 Εὐ-
σέβιον] Hist. eccl. l. 3, c. 15 et 21.

Δαβίδ ἀναιρεῖσθαι προσέταξε. ταῦθ' ἱστορῶν ὁ Εὐ-
 σέβιος τὸν Ἠγήσιππον παράγει λέγοντα οὕτως. "ἔτι
 δὲ περιῆσαν νῆωνοὶ Ἰουδα τοῦ κατὰ σάρκα λεγομένου
 ἀδελφοῦ τοῦ κυρίου, οὓς τινες προσήγγειλαν ὡς ἐκ
 γένους ὄντας Δαβίδ. τούτους πρὸς αὐτὸν ἀχθέντας 5
 ὁ Δομετιανὸς ἤρετο εἰ ἐκ Δαβίδ εἰσι· καὶ κατέθεντο.
 προσεπήρετο οὖν πόσας κέκτηνται κτήσεις καὶ πόσων
 εὐποροῦσι χρημάτων· οἱ δ' ἔφασαν ἑνακισχίλια
 δηνάρια ὑπάρχειν αὐτοῖς μόνα, καὶ ταῦτα οὐκ ἐν
 ἀργυροῖς ἔχειν, ἀλλ' ἐν διατιμῇσει γῆς ἐξ ἧς αὐτοῦς 10
 D τε διατρέφεσθαι αὐτουργοῦντας καὶ τοὺς φόρους
 εἰσφέρειν· καὶ τὴν τῶν χειρῶν δὲ τραχύτητα ἐπ-
 εδείκνυνον τῆς αὐτουργίας μαρτύριον. ἐρωτηθέντες
 δὲ καὶ περὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ βασιλείας, ὅποια τις
 εἴη καὶ ποῖ καὶ πότε φανησομένη, οὐ κοσμικὴν αὐ- 15
 τὴν εἶναι οὐδ' ἐπίγειον ἀπεκρίναντο, ἀλλ' ἐπουρά-
 νιον, ἐπὶ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος φανησομένην. ἐφ'
 οἷς ὡς εὐτελῶν αὐτῶν καταφρονήσας ὁ Δομετιανὸς
 ἐλευθέρους ἀφῆκε, καὶ τὸν διωγμὸν προστάγματι
 ἐπαυσεν."

20

Ὁ μὲν οὖν κάκιστος γερονὸς βιαίως ἀπέροηξε
 20 τὴν ζωὴν, ὡς εἶθε καὶ πρὸ τῆς μοναρχίας, ἣ δ' ἡγε-
 μονία εἰς Νερούαν μετήνεκτο, ἄνδρα καὶ εὐγενέστα-
 τον καὶ ἐπιεικέστατον. οἱ γὰρ τῷ Δομετιανῷ ἐπι-
 P1583 βουλεύοντες οὐ πρότερον ἔργου ἤψαντο πρὶν τὸν 25
 διαδεξιόμενον τὴν αὐταρχίαν ἐβεβαιώσαντο. ἦλθον
 οὖν ἐπὶ τὸν Νερούαν· ὃς ἀστρολόγων ὅτι μοναρχή-

1 Εὐσέβιος] Hist. eccl. l. 3, c. 19. 20.

Cap. 20. Dionis Historiae Romanae l. 67, c. 15 et l. 68, c. 1 — c. 4, quorum nonnulla Xiphilinus praetermisit. Indidem fortasse petita sunt quae ex Philostrati Vitis sophistarum (II. 1, p. 547 548 ed. Olear.) Zonaras attulit. Eusebii Historiae ecclesiasticae l. 3, c. 21 — c. 23.

σει φησάντων μικροῦ διώλετο ἄν. ὁ γὰρ Δομετιανὸς πάντων τῶν πρώτων τὰς τε ἡμέρας καὶ τὰς ὥρας ἐν αἷς ἐγεγέννητο διασκοπῶν, οὐκ ὀλίγους καὶ τούτου τῶν ἐλπιζομένων ἐν τινι δυνάμει ἔσεσθαι προανή-
 5 λισκε. καὶ τοῦτον ἀπέκτεινεν ἄν, εἰ μὴ τις τῶν ἀστρολόγων αὐτῷ εὐνοῶν ἔφη ὅτι δι' ὀλίγων ἡμε-
 ρῶν τελευτήσῃ· πιστεύσας γὰρ ὅντως τοῦτ' ἔσεσθαι, οὐκ ἠθέλησε κακείνον πεφονευκέναι, ὥς πάντως μετὰ μικρὸν τεθνηξόμενον. διὰ ταῦτα γοῦν ῥᾶον Β
 10 ἔπεισαν αὐτὸν συνθέσθαι τῇ τῆς ἡγεμονίας κατα-
 δοχῇ. καὶ φθαρέντος τοῦ Δομετιανοῦ εὐθύς αὐτὸς τὴν ἀνταρχίαν ἐδέξατο. καὶ τοῖς ὑπ' ἐκείνου ἔξε- W II 199
 λαθεῖσι δόγματι ἐπανελθεῖν ἐφῆκε καὶ τὰς οὐσίας ἀπολαβεῖν. ἡ δέ γε σύγκλητος καθαιρεθῆναι τὰς
 15 Δομετιανοῦ τιμὰς ἐψηφίσατο.

Τότε τοίνυν καὶ τὸν μέγαν ἀπόστολον Ἰωάννην ἀπὸ τῆς ἐν τῇ Πάτμῳ ὑπερορίας λόγος ἔχει ἐπανελ-
 θεῖν πρὸς τὴν Ἐφεσον.

Ἦν δὲ ὁ Νερούας φιλοδίκαιος καὶ χρημάτων οὐχ
 20 ἥττητο. ἐκείνου γὰρ μοναρχοῦντος Ἀττικὸς ὁ τοῦ σοφιστοῦ Ἡρώδου πατήρ, ὥς ὁ Φιλόστρατος ἐν τοῖς βίοις τῶν σοφιστῶν ἀνεγράψατο, θησαυροῦ τι εὔρεν ἐπὶ τῆς οἰκίας χρῆμα ἀμύθητον. καὶ φοβηθεὶς C
 25 εὐρέθη μοι· τί οὖν κελεύεις περὶ αὐτοῦ;” καὶ ὃς ἀντέγραψεν “χρῶ τῷ εὐρήματι.” ὁ δ' ἔτι εὐλαβηθεὶς ἔγραψεν αὐθις “ἀλλ' ὑπὲρ ἐμὲ τυγχάνει τὸ εὐρεθέν.” καὶ ὁ αὐτοκράτωρ πρὸς τοῦτο “καὶ καταχρῶ” ἀν-
 επέστειλε.

21 Φιλόστρατος] Vit. Soph. [II, 1, p. 547, 548 ed. Olear.

Τούτου βασιλεύοντος ὁ δεύτερος ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας Ἀβίλιος μετήλλαξε τὴν ζωὴν, καὶ Κέρδων τῆς ἐκεῖ ἐκκλησίας προέστη. τῆς δ' ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐκκλησίας Ἰγνάτιος τότε ὁ θεοφόρος προϊστάτο, δεύτερος καὶ οὗτος ἐπίσκοπος ἐκεῖ μετὰ Εὐόδιον 5
D γνωριζόμενος. ὁμοίως δὲ καὶ τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις τῶν πιστῶν ἐκκλησίας Συμεὼν ἐξηγεῖτο, δεύτερος καὶ οὗτος μετὰ τὸν συγγενῇ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου λεγόμενον τὴν ἐπισκοπὴν λελογχῶς.

Παρὰ τούτου τοῦ αὐτοκράτορος αἱ μονομαχίαι 10
καὶ ἡ τούτων θέα ἀπηγορεύθησαν. ἐπραττε δὲ οὐδὲν γνώμης ἄτερ τῶν ἐξόχων τῶν τῆς βουλῆς. οὗτος ἐνομοθέτησε καὶ τὸ μὴ τινα τὰ παιδογόνα μόρια παρὰ Ῥωμαίοις ἐκτέμνεσθαι μήτε μὴν ἄγεσθαι πρὸς γάμον ἀδελφιδῆν. φωράσας δὲ τὸν Καλ- 15
πούρνιον Κράσσον καὶ ἄλλους ἐπιβουλευόντας οἱ, ἐν
PI584 τινι θέα πλησίον αὐτοῦ καθίσας αὐτοὺς μήπω γνόν-
τας ὅτι πεφώρανται, ξίφη αὐτοῖς ἐνεχείρισεν, ἵνα τάχα ἰδοιεν αὐτὰ εἰ εὖ ἐξείργασται τε καὶ τέθηκται·
τῇ δ' ἀληθείᾳ, ἵνα γνωῖεν ὡς καταπεφρόνηται οἱ ὁ 20
θάνατος. ἔλεγε δὲ ὅτι "οὕτως ἦρξα ὥστε δύνασθαι καὶ τὴν ἀρχὴν ἀποθέσθαι καὶ ἀσφαλῶς ἰδιωτεῦσαι." διὰ δὲ τρόπων χρηστότητα καὶ γῆρας βαδὺ καταφρονούμενος, ἀναβὰς εἰς τὸ Καπιτώλιον ἐξεβόησεν
"ἀγαθῇ τύχῃ τῆς τε βουλῆς καὶ τοῦ δήμου, Μάρκον 25
Οὐλπίον Νερούαν Τραιανὸν εἰσποιοῦμαι." εἶτα καὶ Καίσαρα ἀνεῖπεν αὐτόν, καὶ αὐτοχείρως ἐπέστειλε τῷ ἀνδρὶ τῆς Γερμανίας ἄρχοντι τότε

"τίσειαν Δαναοὶ ἐμὰ δάκρυα σοῖσι βέλεσιν."

B ἄρξας οὖν ὁ Νερούας ἐφ' ἓνα ἐνιαυτὸν καὶ μηνῶν 30

τετρακτύν, μετήλλαξε τὴν ζωὴν νοσήσας καὶ αὐτοκράτορα τὸν Τραιανὸν προβαλόμενος.

Τραιανὸς δὲ τὸ γένος εἶλκεν ἐξ Ἰβηρίας, δευτέρον 21
ἐπὶ τεσσαρακοστῷ ἔτος ἄγων ἀπὸ γενέσεως ὅτε τῆς
αὐταρχίας τετύχηκεν, ὥστ' ἐν ἀκμῇ αὐτὸν εἶναι καὶ
τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, καὶ μῆτε θράσους ὑπὸ
νεότητος πίμπλασθαι μῆθ' ὑπὸ γήρους ἀμβλύνεσθαι.
ἐτίμα δὲ τοὺς ἀγαθοὺς, καὶ εὖ πρὸς πάντας διατιθέ-
μενος οὗτ' ἐδεδοίκει τινὰς οὔτε μὴν ἀπηχθάνετο
10 οὔτε προσεῖχε τοῖς διαβάλλουσιν οὗτ' ἦν ὀξύρροπος
πρὸς ὀργήν, τῶν τε χρημάτων τῶν ἀλλοτριῶν ἴσα
καὶ φόνων τῶν ἀδίκων ἀπείχετο. καίτοι μεγαλόφρων C
καὶ μεγαλογνώμων γενόμενος καὶ ἐν ὁδοῖς καὶ ἐν
λιμέσιν καὶ ἐν δημοσίοις οἰκοδομήμασιν ἐδαπάνα
15 πολλά. καὶ ἐπειδὴ τὸν ἐν τῇ Ῥώμῃ ἱππόδρομον φθα-
ρέντα ἀνήγειρε μείζω τε καὶ περικαλλέστερον, ἐπέ-
γραψεν αὐτῷ ὅτι ἐξαρκοῦντα τῷ τῶν Ῥωμαίων δῆμῳ
ἐποίησε. καὶ μᾶλλον ἔχαιρε φιλούμενος ἢ τιμώμενος,
καὶ ἀγαπητὸς ἤθελεν εἶναι τοῖς ὑπηκόοις, τοῖς πολε-
20 μίοις δὲ φοβερός. τῆς μὲν οὖν ἐν λόγοις παιδείας
οὐ μετέσχηκε, τὸ δ' ἔργον αὐτῆς καὶ ἡπίστατο καὶ
εἰργάζετο. οἴνου δ' ἡττώμενος νήφων ἦν, καὶ ἐπτοη-
μένος περὶ μαιράκια οὐδένα ἐλύπησε. φιλοπόλεμος WH200
δὲ γεγονῶς καὶ πλείστα κατωρθωκῶς οὐκ εἶα τοὺς D
25 στρατιώτας ὑπερφρονεῖν, οὕτως ἐγκρατῶς αὐτῶν
ἦρχεν. ἦν δ' αὐτῷ γυνὴ Πλωτίνα.

Ἐστράτευσε μέντοι ἐπὶ Δάκας, ἢ Δακοὺς κατὰ

10 οὗτ' ἦν ὀξύρροπος πρὸς ὀργήν] καὶ ὀργῇ ἥμισυ ἐδου-
λοῦτο Dio in Bekkeri Anecd. p. 134, 20: et sic Xiphilinus.

Cap. 21. Dionis Historiae Romanae l. 68, c. 4—23, unde
sumpta videntur etiam Appiani verba, quamvis apud Xiphi-
linum non legantur.

Ἰωνας, ὡς ὁ Ἀππιανὸς ἐν τῷ εἰκοστῷ τρίτῳ λόγῳ
 τῆς Ῥωμαϊκῆς ἱστορίας φησί, μήτε χρήματα ἃ ἐπε-
 τείως ἐλάμβανον διδόναι αὐτοῖς ἀνεχόμενος καὶ δίκας
 εἰσπράξασθαι τῶν πεπραγμένων αὐτοῖς ἱμειρόμενος.
 πυθόμενος οὖν ὁ Δεκέβαλος, ὃς ἦρχε Δακῶν, τὴν 5
 τοῦ Τραιανοῦ κατὰ τοῦ ἔθνους ὁρμὴν, ἔδεισεν, εἰδὼς
 τὸν ἄνδρα στρατηγικώτατον. καὶ πολέμον συρρα-
 γέντος σφίσι πολλοὺς μὲν τῶν πολεμίων ἀπέκτειναν
 ΠΙ585 οἱ Ῥωμαῖοι, οὐ μείους δὲ καὶ αὐτῶν ἐτραυματίσθη-
 σαν. τοσοῦτοι δ' ἦσαν οἱ τραυματαῖαι ὥς ἐπιλιπόν- 10
 των τῶν ἐπιδέσμων μηδὲ τῆς ἑαυτοῦ ἐσθῆτος φείσα-
 σθαι τὸν Τραιανόν. ἐπεὶ δὲ τά τε ἄκρα, δυσχερῶς
 μὲν, κατέλαβε δέ, καὶ πέλας τῶν βασιλείων ἦλθεν
 αὐτῶν, πρέσβεις ὁ Δεκέβαλος πέπομφε, συντιθέμενος
 τά τε ὅπλα καὶ τὰ μηχανήματα καὶ τοὺς μηχανοποιούς 15
 παραδοῦναι, καὶ ἅπαν ἕτερον ὃ ἂν ἀπαιτοῖτο ποιῆ-
 σαι· καὶ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα ἐλθὼν ἐς οὐδας κα-
 τακλιθεὶς αὐτῷ προσεκύνησεν. εἶτα εἰς τὴν Ἰταλίαν
 ὁ Τραιανὸς ἀναξεύξας καὶ τοὺς τοῦ Δεκεβάλου πρέσ-
 βεις ἐπήγετο. οἵπερ εἰσαχθέντες εἰς τὸ συνέδριον, 20
 Β καὶ τὰ ὅπλα τε ἀποθέμενοι καὶ τὰς χεῖρας συνάψαν-
 τες ἐν αἰχμαλώτων σχήματι πολλὰ τε εἶπον καὶ ἐκέ-
 τευσαν· καὶ οὕτω σπονδῶν τυχόντες αὐθις τὰ ὅπλα
 ἀπέλαβον. Τραιανὸς δὲ καὶ ἐθριάμβευσε καὶ Δακι-
 κὸς ὠνομάσθη. οὐχ ὡς ἀρήιος δὲ τῶν ἄλλων ἡμέλει 25
 ἢ ἦττον ἐδίκασεν, ἀλλὰ καὶ πολλαχοῦ καὶ πολλάκις
 ἐπὶ βήματος ἔκρινεν.

Ὡς δὲ ἀπηγγέλλετο αὐτῷ ὁ Δεκέβαλος αὐθις
 νεωτερίζων καὶ ταῖς συνθήκαις οὐκ ἐμμένων, αὐτὸς

1 εἰκοστῷ τρίτῳ] inscripto Δακική. Conf. Photii Biblioth.
 p. 16 a, 22 ed. Bekkeri.

καὶ πάλιν πρὸς ἐκεῖνον ἐστράτευσε. καὶ ὁ Δεκέβαλος
 ἡττώμενος ἰσχύϊ, δόλῳ αὐτοῦ περιγενέσθαι διεμελέ-
 τησε. καὶ εἰδὼς εὐπρόσιτον ὄντα Τραιανὸν καὶ τὸν
 βουλόμενον εἰς ὁμίλιαν δεχόμενον, ψευδαντομόλους
 5 ἀπέστειλεν, ἵν', εἰ δυνηθεῖεν, αὐτὸν διαχορήσαντο. ὁ
 εἰς δ' ἐκείνων ὑποπτευθεὶς συνελήφθη, καὶ ἐτασθεὶς
 ἐξέφηνε τὸ ἀπόρητον. γεφυρώσας δὲ τὸν Ἰστρον ὁ
 αὐτοκράτωρ, καὶ ἔργον τοῦτο διαπραξάμενος μήτε
 θαυμασθῆναι ἀξίως μήτ' ἐξηγηθῆναι δυνάμενον, διὰ
 10 τῆς γεφύρας τε ταύτης τὸν ποταμὸν περαιωθεὶς,
 μόλις μὲν καὶ κινδυνωδῶς ἐκράτησε τῶν Δακῶν,
 ἐκράτησε δ' οὖν. καὶ ὁ Δεκέβαλος ἀπογνοὺς διεχει-
 ρίσατο ἑαυτόν. κἀντεῦθεν τὸ ἔθνος τὸ τῶν Δακῶν
 καὶ ἡ χώρα σφῶν Ῥωμαίοις ὑπήκοος γέγονε. καὶ
 15 τοὺς θησαυροὺς δ' εὗρε τοὺς Δεκεβάλου, καίτοι δυσ-
 χεροῦς οὗσης τῆς τούτων εὐρέσεως. ποταμὸν γάρ,
 ὃς τοῖς βασιλείοις αὐτοῦ παρέρρει, μετοχετεύσας ὁ Δ
 βάρβαρος, τὴν γῆν ἐφ' ἧς διήει τὸ ὕδωρ ὥρυξεν εἰς
 βάθος πολὺ, καὶ πλείστον μὲν χροσόν, πλείω δὲ ἄρ-
 20 γυρον, καὶ ἄλλα τῶν τιμίων ὅσα μὴ πέφυκεν ἐξ
 ὑγρότητος φθείρεσθαι, καταθέμενος τῷ ὀρύγματι,
 πλαξί τε κατέστρωσε τὴν ἐκεῖ γῆν καὶ χοῦν ταύταις
 ἐπήνεγκε, καὶ οὕτως αὖθις τὸ ὕδωρ εἰς τὴν πρώτην
 μετέστρεψε δίοδον· καὶ ἐς σπήλαιον δὲ πολλὰ ἐνα-
 25 πέθετο. ταῦτα δ' ἐποίει μή τινος ἄλλου παρόντος ἢ
 αἰχμαλώτων οἳ περὶ ταῦτα ἐπόνουν· καὶ μετὰ τὴν
 κατάκρυψιν τοὺς αἰχμαλώτους ἐκτίννυνεν, ἵνα μὴ ἐκ-
 φορα τὰ παρ' αὐτῶν γεγονότα ποιήσωσιν. εἰς δέ τις
 ἐταῖρος τοῦ Δεκεβάλου συνειδὼς τὰ τεθησαυρισμένα
 30 ὑπέδειξεν αὐτά.

Τὸν δὲ Δικίνιον Σούραν πλούσιον ἄνδρα φιλῶν, P1586
 καὶ ὑπ' ἐκείνου φιλούμενος, διαβαλόντων τινῶν τὸν

ἄνθρωπον ὡς ἐπιβουλεύοντα αὐτῷ, ἄκλητος πρὸς
 ἐκεῖνον ἐπὶ δεῖπνον ἀπῆλθε, καὶ τοὺς δορυφόρους
 ἀποπέμψας τὸν ἰατρὸν τοῦ Σούρα ἐκάλεσε, καὶ δι'
 ἐκεῖνου τοὺς ὀφθαλμούς, διὰ δὲ τοῦ κουρέως ἐκείνου
 WII201 τὴν ὑπὲρ τὴν ἐξύρατο· εἶτα καὶ ἐλούσατο καὶ ἐδεί- 5
 πνησε. καὶ τοῖς τὸν Σούραν διαβάλλουσιν ἔφη τῇ
 ὑστεραία "εἰ ἤθελέ με Σούρας ἀποκτεῖναι, οὐδὲν
 ἐκώλυε τὸν ἄνδρα χθὲς τοῦτο ποιῆσαι."

"Επαρχον μέντοι τῶν δορυφόρων προχειριζόμενος,
 καὶ ὁρέγων αὐτῷ τὸ ξίφος ὃ παραζώννυσθαι αὐτὸν 10
 B ἐχρῆν, "λάβε τοῦτο" ἔφη, "καὶ εἰ μὲν ἄρχω καλῶς,
 ὑπὲρ ἐμοῦ τούτῳ χρῆσαι, εἰ δὲ κακῶς, κατ' ἐμοῦ."
 ἐποίησε δὲ καὶ βιβλίων ἀποθήκας. καὶ μετὰ ταῦτα
 κατὰ Πάρθων καὶ Ἀρμενίων ἐστράτευσεν, ὅτι τὸ
 διάδημα ὃ Ἀρμένιος οὐχ ὑπ' αὐτοῦ ἔλαβεν, ἀλλὰ 15
 παρὰ τοῦ Πάρθων βασιλέως. ἦν δὲ σκῆψις τοῦτο,
 τὸ δ' ὅλον φιλοτιμία καὶ δόξης ἕως. ἐχειρώσατο
 οὖν τὴν Ἀρμενίαν. καὶ αὐτῷ ἡ βουλή πολλὰ ἐψηφί-
 σατο, πρὸς δὲ τοῖς ἄλλοις καὶ Ὀπτιμον ἐπωνόμασεν,
 ἄριστον δὲ τοῦτο δηλοῖ ἐξελληνιζόμενον, εἶτα καὶ 20
 Παρθικὸν αὐτῷ ἐπὶ κλησιν ἔθετο. ὃ δὲ μᾶλλον τῶν
 ἄλλων τῇ τοῦ Ὀπτίμου προσηγορίᾳ ἦν σεμνυνόμενος,
 22 ὅτι τοὺς τρόπους ὑπεδήλου αὐτοῦ.

C Σεισμοῦ δὲ ἐπὶ τῆς ἀνταρχίας αὐτοῦ σφοδροτά-
 του συμβάντος, καὶ ἄλλαι μὲν ἔπαθον πόλεις, μᾶλλον 25
 δὲ τῶν ἄλλων ἡ πρὸς τῷ Ὀρόντῃ πέπονθεν Ἀντιό-
 χεια. ὅτε καὶ αὐτὸς ὁ Τραιανὸς ἐκεῖ διατρίβων μι-
 κροῦ κεκινδύνευνεν ἄν· ἐπλήγη δὲ τέως ἐκ τοῦ τῆς
 οἰκίας, ἐν ᾗ διῆγε, συμπτώματος. ἀριθμοῦ δὲ κρεῖτ-
 τον πληθὺς συγκέχωστο τοῖς συμπτώμασι. καὶ οἱ 30

μὲν συντριβόμενοι τῷ βάρει τῶν καταπιπτόντων
ἀπώλλυντο, οἱ δὲ ἐν διακένοις τισὶ τυχαίως συμβαί-
νουσιν, οὕτω τῶν ὑλῶν συμπιπτουσῶν, διασωζόμε-
νοι, ἐξελθεῖν δ' ἐκείθεν οὐκ ἰσχύοντες, λιμῷ διε-
φθείροντο· ἐπεκράτει γὰρ ὁ κλόνος τῆς γῆς ἐφ'
ἡμέρας πολλάς. ἤδη δὲ παυσαμένης τῆς συμφορᾶς
ἐπέβη τις ἀναθαρσήςσας τῶν ἐρειπίων, καὶ ἤκουσε
βοώσης κάτωθεν γυναικός. ἀνορούξαντες οὖν τὴν ἄν-
θρωπον ἀνεσώσαντο, καὶ παιδίον φέρουσιν ὑπομά-
ζιον, ὃ τῷ γάλακτι ἔτρεφεν, ἀλλὰ μέντοι καὶ ἑαυτήν.
ἐκ τούτου καὶ τὰ λοιπὰ ἀνεχώννυνον· ἀλλ' οὐχ εὖρον
ζῶντάς τινας πλὴν παιδίου ἑνός, τῷ λιμῷ δὲ φθα-
ρέντας πολλούς.

Ἔαρος δ' ἐπιστάντος κατὰ τῶν Πάρθων αὐθις
ἐχώρησεν ὁ Τραιανός· καὶ τῆς τε Ἀδιαβηνῆς ἀπάσης
ἐκράτησεν, ἣ μέρος ἐστὶ τῆς Ἀσσυρίας τῆς περὶ Νί-
νον, καὶ τῶν Γαυγαμήλων καὶ τῶν Ἀρβήλων, παρ'
οἷς Ἀλέξανδρος τὸν Δαρεῖον ἐνίκησε· καὶ μέχρι τῆς
Βαβυλῶνος προῆλθεν αὐτῆς. ἐπεραιώθη δὲ καὶ τὸν
Τίγριν καὶ εἰς τὴν Κτησιφῶντα εἰσῆλθεν. ἡμίρετο
μέντοι καὶ τὴν Ἐρυθρὰν εἰσπλεῦσαι θάλασσαν, ἣ
μοῖρα μὲν τοῦ Ὠκεανοῦ λέγεται, κέκληται δ' οὕτως
ἀπὸ τινος ἐν αὐτῇ δυναστεύσαντος. ἐνενοεῖ δὲ καὶ
Ἰνδούς, καὶ ἔλεγεν ὥς "εἰ νέος ἔτι ἦν, καὶ ἐπ' αὐ-
τούς ἂν ἐπεραιώθην." ἐν ᾧ δὲ χρόνῳ ἐπὶ τὸν Ὠκεα-
νὸν κατέπλει καὶ αὐθις ἀνήγετο, ὅσα ἐάλωσαν πρό-
τερον ἀποστασίαν ἐνόσησαν. ὁ δὲ δείσας μὴ καὶ οἱ
Πάρθοι τὸ αὐτὸ δράσωσιν, ὁμογενῇ σφίσι βασιλέα
προεχειρίσατο, αὐτὸς αὐτῷ τὸ διάδημα ἐπιθέμενος.
εἶτα καὶ τῶν Ἀράβων ἀφεστηκότων ὥρμησε κατ' αὐ-
τῶν· καὶ μηδὲν ἀνύσας ὀλίγου δεῖν ἐτρώθη ἄν· κἀ-
κεῖθεν ἀπῆλθε νοσῶν.

Καὶ οἱ κατὰ Κυρήνην δὲ Ἰουδαῖοι ἀπέστησαν
καὶ ἔκτεινον καὶ Ῥωμαίους καὶ Ἕλληνας, καὶ οἱ ἐν
Αἰγύπτῳ καὶ οἱ ἐν Κύπρῳ οὐχ ἥτιους ὁμοίως διέ-
B φθειραν. κατεστρέψατο δὲ τούτους Τραιανός, στρα-
τευμα κατ' αὐτῶν πεπομφώς. μέμνηται τῆς τῶν 5
Ἰουδαίων ταύτης ἀποστασίας καὶ ὁ Εὐσέβιος ἐν τῷ
τετάρτῳ λόγῳ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας. ἐκεῖνῳ
δ' ἦν πρὸς Μεσοποταμίαν τὸ ὄρημα, τῇ δὲ νότῳ
καταπονούμενος ἤρξατο τοῦ πρὸς Ἰταλίαν πλοός,
Πόπλιον Αἴλιον Ἀδριανὸν ἄρχειν ἐπιστήσας τῶν 10
στρατευμάτων ἐν τῇ Συρίᾳ. ἐλθὼν δ' εἰς Σελινοῦντα
W II 202 τῆς Κιλικίας, ἣ καὶ Τραιανούπολις κέκληται, τὸν
βίον κατέλυσεν, ὥς μὲν ἐκεῖνος φήθη, φαρμάκῳ δια-
φθαρεῖς, ὥς δέ τινες λέγουσι, δι' ἐπίσχεσιν αἵματος
C ἐτησίως αὐτῷ ἐκκρινομένου διὰ γαστρός. συνέβη δὲ 15
οἱ καὶ ἀποπληξία, ἣ πάρεσις τοῦ σώματος ἐκ μέρους
ἐπηκολούθησεν. ὕδρος δ' ἦν ὡς ἐπίπαν αὐτῷ τοῦ
θανάτου τὸ αἷτιον. ἤρξε δ' ἔτη ἑννεακαίδεκα πρὸς
μησὶν ἑξ.

Τούτου κρατοῦντος Συμεὼν ὁ τοῦ Κλωπᾶ, δεύ- 20
τερος ἀρχιερεὺς γεγονὼς Ἱεροσολύμων μετὰ τὸν θεῖον
Ἰάκωβον, ἐμαρτύρησεν, αἰκισθεὶς μὲν πρότερον ἐπὶ
πλείσταις ἡμέραις, εἴτα σταυρὸν καταδικασθεὶς, ἐτῶν
ᾧν ἑκατόν τε καὶ εἴκοσι. μεθ' ὃν τρίτος Ἱεροσολύ-
μων ἀρχιερεὺς Ἰουῆτος ἐκ περιτομῆς καὶ αὐτὸς ἐχρη- 25
μάτισε. καὶ ἄλλους δὲ τότε πολλοὺς ἐν τόποις πλείοσι
μαρτυρικοῦ τέλους ἀξιοθῆναι ἰστόρησεν ὁ Εὐσέβιος.
D εἴτα τὸ πλῆθος τῶν κτεινομένων μαθόντα τὸν αὐτο-
κράτορα, καὶ ὥς οὐδὲν ἀνόσιον πράττουσιν ἄλλ' ἢ

7 τετάρτῳ λόγῳ] capite 2. 20 Κλωπᾶ Eusebius. 27 Εὐ-
σέβιος] Hist. eccles. 3, 33.

πρωίθεν ἐξεγειρόμενοι τὸν Χριστὸν ὑμνοῦσιν ἰσα-
 θεῶ, μόνον δ' εἰδώλοις θύειν οὐ πείθονται, θεσπί-
 σαι μὴ ἐκζητεῖσθαι τοὺς κεκλημένους ἐκ τοῦ Χριστοῦ,
 ἐμπεσόντας δέ γε κολάζεσθαι· καὶ οὕτως γενέσθαι
 5 τὸν διωγμὸν μετριώτερον. τότε καὶ ὁ θεοφόρος Ἰγνά-
 τιος, δεύτερος τῆς κατὰ Κοίλην Συρίαν Ἀντιοχείας
 τυγχάνων ἀρχιερεὺς, συλληφθεὶς εἰς Ῥώμην ἐπέμφθη
 δέσμιος, ἔνθα θηριομαχήσας διήνυσε τὸ μαρτύριον.
 καὶ μετ' αὐτὸν τὴν ἱεραρχίαν διεδέξατο Ἡρώς. τῷ
 10 τρίτῳ δ' ἔτει τῆς ἀνταρχίας Τραιανοῦ Κλήμεντος
 ἐκλελοιπότες, ὃς τρίτος ἦν ἐν Ῥώμῃ ἀρχιερεὺς καὶ
 ἔτεσιν ἑννέα τὴν ἐκκλησίαν ἰθύνε τῶν πιστῶν, τέ-PI588
 ταρτος ἀντεισήχθη Εὐάρεστος· ὃς ὄγδοον ἀρχιερα-
 τεύσας ἐνιαυτὸν μετέθετο τὴν ζωὴν, ὑπ' Ἀλεξάνδρου
 15 διαδεχθεὶς πέμπτου γεγονότος τῆς Ῥωμαίων ἀρχι-
 ερέως. καὶ ὁ τῆς Ἀλεξανδρέων κατὰ τρίτην τάξιν
 ἐπίσκοπος γεγονὼς Κέρδων μεταστάς τῶν ἐνθένδε
 διάδοχον ἔσχε Πρῆμον.

Ἀπαιδος δὲ Τραιανοῦ τελευτήσαντος Καίσαρά τε 23
 20 καὶ αὐτοκράτορα τὸν Ἀδριανὸν ἦ τε τοῦ Τραιανοῦ
 σύζυγος Πλωτίνα ἐξ ἐρωτικῆς φιλίας καὶ ὁ Τατιανὸς
 ἐπίτροπος αὐτοῦ γεγονὼς ἀπέδειξαν, ἐν Ἀντιοχείᾳ
 τῆς Συρίας διάγοντα, ἐπεὶ καὶ ἦρχεν αὐτῆς, προσγενῇ B
 τε ὄντα Τραιανοῦ καὶ συνοικοῦντα ἐκείνου ἀδελφιδῇ.
 25 ἦν δ' οὗτος υἱὸς Ἀφρου Ἀδριανοῦ, φιλόλογος ἀνὴρ,
 ὃς καὶ ποιήματά τινα πεζὰ τε καὶ ἐν ἔπεσι καταλέ-
 λοιπεν· ἀπλήστως δέ γε πρὸς φιλοτιμίαν ἔχων πάντα
 τε ἐπετήδευε καὶ ἠύχει μὴδὲν ἀγνοεῖν. ὅθεν καὶ τῶν
 30 ἐν τισιν εὐδοκιμούντων καθείλε συγχοὺς καὶ οὐ
 μέλους ἀπώλεσεν, ἵν' αὐτὸς κρατεῖν ἐν πᾶσι δοκῇ.

ἐκακίζετο μὲν οὖν διὰ τε ταῦτα καὶ τὸ πάνυ ἀκριβὲς
καὶ τὸ περίεργον καὶ πολύτροπον, ἀνελάμβανε δὲ
C ταῦτα καὶ ἐθεράπευε τό τε προνοητικὸν αὐτοῦ καὶ
ἡ ἐπιμέλεια καὶ τὸ μεγαλοπρεπὲς καὶ ἡ δεξιότης, καὶ
τὸ μῆτ' ἄρξαι πολέμου καὶ τοὺς ἡορμένους καταπαῦ- 5
σαι, καὶ ὅτι οὐδενὸς ἀδίκως ἀφείλετο χρήματα, ἀλλὰ
καὶ πολλοῖς παρέσχετο μάλιστα αὐθορμήτως καὶ μὴδ'
αἰτούμενος, καὶ πόλεσι συμμαχίσι τε καὶ ὑποφόροις
πάσαις ὡς εἰπεῖν ἐπεκούρησε, ταῖς μὲν ὕδωρ κατα-
γαγών, ταῖς δὲ λιμένας οἰκοδομήσας, ταῖς δὲ σῖτον 10
καὶ ἔργα καὶ χρήματα καὶ τιμὰς δούς. τῷ τε δήμῳ
D τῶν Ῥωμαίων οὐ θωπευτικῶς, ἀλλ' ἐμβριθῶς προσε-
φέρετο· καὶ ποτέ τι αἰτοῦντι θρασύτερον οὐκ ἔνει-
μεν, ἀλλ' εἰπεῖν ἐκέλευσε τῷ κήρυκι "σιωπήσατε".
ὡς δ' οὐδὲν εἰπόντος ἐκείνου, τὴν χεῖρα δὲ ἀνατεί- 15
ναντος, ἐσιώπησαν, οὐ μόνον κατὰ τοῦ κήρυκος οὐκ
ἐξώρριστο ὡς μὴ πεποιηκός τὸ κελευσθῆναι, ἀλλὰ καὶ
τιμῆς τὸν ἄνδρα ἡξίωσεν ὅτι ὁ ἦν αὐτῷ βουλόμενον
WH203 ἦνυσε, μὴ ἐκφήνας τὸ τραχὺ τοῦ κελεύσματος. οὐ
γὰρ ἡγανάκτει, εἰ τι καὶ παρὰ γνώμην αὐτοῦ πρὸς 20
τινος ἐγίνετο, τὸ δ' ἀφώρα πρὸς τὴν αὐτοῦ λυσιτέ-
λειαν. παριόντος δ' αὐτοῦ ποτε γυνή τις ἐδέετο,
καὶ εἰπόντος ὡς "οὐ σχολάζω", ἀνέκραξεν ἡ γυνή
"καὶ μὴ βασίλευε." ὁ δὲ αὐτίκα τε ἐπεστράφη καὶ
PI589 προσέσχε τῇ δεομένῃ. καὶ πάντα δὲ τὰ μεγάλα καὶ 25
ἀναγκαῖα οὐκ ἰδίᾳ, ἀλλὰ μετὰ τῶν βουλευτῶν ἔπραττε,
καὶ μετὰ τῶν πρώτων ἐδίκαζεν ἀπὸ βήματος, ὥστε
δημοσιεύεσθαι τὰ γινόμενα, καὶ τοῖς ὑπάτοις συνδι-
κάζουσι παρεγίνετο· αἰεὶ τε περὶ αὐτὸν τοὺς ἀρίστους
εἶχε καὶ μετὰ τῶν πρώτων καὶ τῶν ἀρίστων συνε- 30
δείπνει, καὶ ἦν αὐτῷ πλήρες λόγων παντοδαπῶν τὸ
συσσίτιον· τοὺς τε πάνυ νοσοῦντας τῶν φίλων ἐπε-

σκέπτετο καὶ συνδιητᾶτο τῶν συνήθων τοῖς ἐορτά-
ζουσιν.

Ἐπεὶ δ' ἐς τὴν Ῥώμην ἦκε, χραιοκοπίαν ἐκήρυξε
τοῖς ὄφλουσι τῷ βασιλικῷ ταμείῳ καὶ τῷ δημοσίῳ τῷ
5 τῶν Ῥωμαίων. εἶτα εἰς ἄλλην ἐξ ἄλλης φοιτῶν ἐπαρ-
χίαν, καὶ τὰς χώρας ἐπεσκέπτετο καὶ τὰς πόλεις, καὶ B
μετεσκέυαζεν ἕκαστον πρὸς τὸ βέλτιον. καὶ οὐ τὰ
κοινὰ τῶν στρατοπέδων μόνον ἐφώρα δι' ἑαυτοῦ καὶ
ἐξήταξε, ἀλλὰ καὶ τὰ τοῦ καθ' ἕκαστον. καὶ ὅσους
10 πρὸς τὸ ἀβρότερον εὗρισκεν ἐκδεδιητημένους, πρὸς
τὸ στρατιωτικώτερον μετῆγε καὶ μετεργύθμιζε, καὶ
πρὸς παντοίαν μάχην τοὺς στρατιώτας ἐγύμναζε καὶ
ἐδίδασκεν ἅπερ εἶδει ποιεῖν. καὶ τοὺς μὲν ἐτίμα, τοὺς
δὲ ἐνουθέτει, καὶ διητᾶτο σκληρότερον, ἵν' ὁρώῃ τὸ
15 στρατιωτικὸν αὐτόν, καὶ οὕτω διαιτᾶσθαι κάκεινο
ἐθίζοιτο. ἐντεῦθεν τοὺς στρατιώτας τοιοῦτους ἐποίη-
σεν ὥς καὶ ἱπποτῶν ἵλην σὺν γε τοῖς ὀπλοῖς τὸν
Ἰστρον εὐμαρῶς διανήξασθαι, καὶ τοὺς βαρβάρους
ταῦθ' ὁρῶντας ἐκπλήττεσθαι, ὥστε καὶ χρᾶσθαι
20 διαλλακτῇ τούτῳ τῷ αὐτοκράτορι ἐφ' οἷς ἀλλήλοις
ἐκπεπολέμουντο. ἐσπούδαζε δὲ καὶ περὶ θήρας, ὥς C
ἐν ταύταις καὶ τινὰ οἱ μέλη κατεαγῆναι· καὶ ἐν Μυ-
σίᾳ πόλιν ᾤκισεν Ἀδριανοῦ θήρας καλέσας αὐτήν.
εἰς Αἴγυπτον δὲ ἀπιὼν καὶ τῷ τάφῳ Πομπηίου
25 Μάγνου διεφθαρμένῳ περιτυχών, καὶ ἐνήγισε τῷ
καιμένῳ καὶ τοῦτ' εἶπε τὸ ἔπος

τῷ ναοῖς βρίθοντι πόση σπάνις ἔπλετο τύμβου
καὶ τὸ μνήμα ἀνφοδόμησεν.

Ἐν δὲ Παλαιστίνῃ πόλιν οἰκοδομήσας ἀντὶ τῆς
30 κατασκαφείσης Ἱερουσαλὴμ Αἰλίαν Καπιτωλίαν
ὠνόμασε, καὶ ἐνθα πρῶην ὁ τοῦ θεοῦ νεὼς ἴδρυτο,
τῷ Διὶ τέμενος ἀνθιδρύσατο ἕτερον. Ἰουδαῖοι δὲ μὴ D

φέροντες τῆς σφῶν παραπολαύοντας μητροπόλεως
 ἄλλους ὁρᾶν, Ἑλλήνες γὰρ ἐν αὐτῇ κατοικήσθησαν,
 μηδὲ ξενικούς τιμᾶσθαι θεοὺς ἐν αὐτῇ ἀνεχόμενοι,
 ἕως μὲν Ἀδριανὸς παρὰ τε τῇ Αἰγύπτῳ καὶ τῇ Συ- 5
 ρίᾳ διέτριβεν, ἡρέμουν διευλαβούμενοι ἐπεὶ δ' ἐκεῖ-
 θεν ἀπῆλθε, τὰ τε τῆς χώρας ἐπικαίρα κατελάμβανον,
 ἵν' ἔχοιεν αὐτὰ ὀρμητήρια, καὶ πολλὰ τοὺς Ῥωμαίους
 ἐκάκωσαν λάθρα τε καὶ ἀναφανδόν, τῶν τε ἀπαντα-
 χοῦ γῆς Ἰουδαίων συνιόντων ἐκεῖ καὶ πολλῶν ἄλλο-
 φύλων ἔρωτι κέρδους συνεπικουρούντων αὐτοῖς. ὁ 10
 μέντοι Ἀδριανὸς τοὺς ἐπιφανεστάτους τῶν στρατη-
 γῶν τοῖς Ἰουδαίοις ἐπήγαγεν, ὧν ἐπῆρχε Σευῆρος
 Ἰούλιος. ὃς κατὰ συστάδην συμβαλεῖν τοῖς ἐναντίοις
 οὐκ ἔκρινε σύμφορον, τὸ πλῆθος αὐτῶν καὶ τὴν ἀπό-
 γνωσιν εὐλαβούμενος, τροφῆς δὲ σφᾶς ἀπείργων καὶ 15
 κατακλείων, ἔστι δ' οὐ καὶ ὅπη παρήκοι τοὺς στρα-
 τιώτας μοίραις αὐτῶν ἐπάγων, χρονιώτερον μὲν,
 ἀκινδυνότερον δὲ τὸ ἔθνος αὐτῶν ἐξέτριψέ τε καὶ
 ἐξετρώχωσεν, ὥς κομιδῇ βραχίστους περιγενέσθαι.
 φρούρια μὲν γὰρ αὐτῶν τὰ κρείττω πεντήκοντα κα- 20
 τεστράφησαν, κῶμαι δὲ πέντε καὶ ὀγδοήκοντα ἐπ'
 ἐνακοσίαις ὀνομαστόταται κατεσκάφησαν· ἀνδρῶν
 δὲ μυριάδες ὀκτὼ καὶ πεντήκοντα ἐν ταῖς καταδρο-
 μαῖς καὶ ταῖς μάχαις ἐσφάγησαν. τὸ δὲ πλῆθος τῶν
 λιμῶ καὶ νόσοις καὶ πυρὶ φθαρέντων ἀνεξερεύνητον 25
 τυγχάνον οὐκ ἔγνωσται, ὥστε πᾶσαν σχεδὸν τὴν Ἰου-
 δαίαν ἐρημωθῆναι. ὁ καὶ πρὸ τοῦ πολέμου αὐτοῖς
 συμβάλοις τισὶ τὸ θεῖον ἐνέφηνε. τό τε γὰρ μνη-
 μεῖον τοῦ Σολομῶντος ἐξ οὐδεμιᾶς δήλης αἰτίας διε-
 λύθη τε καὶ συνέπεσε, καὶ λύκοι καὶ ὕαινοι πλείσται 30
 εἰς τὰς πόλεις αὐτῶν εἰσέπιπτον ὠρονόμεναι. πολλοὶ
 μέντοι καὶ Ῥωμαῖοι τότε ἀπώλοντο, ὥστε καὶ Ἀδρια-

νός γράφων πρὸς τὴν βουλὴν οὐ τῷ συνήθει προοι-
μίῳ ἐχρήσατο. τὸ δ' ἦν "εἰ καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ παῖδες
ὑμῶν ὑγιαίνετε, εὖ ἂν ἔχοι· καὶ ἐγὼ δὲ καὶ τὰ στρα-
τεύματα ὑγιαίνομεν."

5 Ὁ μὲν δὴ πρὸς Ἰουδαίους πόλεμος οὕτως ἦνυστο, C
ὁ δὲ πρὸς Ἀλβανούς, εἰσι δὲ Μασσαγέται κατὰ τὸν 24
Αἰῶνα, ὑπὸ Φαρασμάνου κεκίνητο· καὶ τὴν μὲν
Μηδίαν λίαν ἐλύπησε, τῆς δ' Ἀρμενίας καὶ τῆς
Καππαδοκίας ἤψατο μὲν, τῶν δ' Ἀλβανῶν πῇ μὲν
10 δώροις πεισθέντων, πῇ δὲ δεισάντων ἐπαύσατο.

Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Ῥώμην Ἀδριανὸς αἰτοῦντι τῷ
δῆμῳ ἀρματηλάτην δοῦλον ἐλευθερίας τυχεῖν, ἀν-
τείπεν ὥς "οὐ προσήκει οὗτ' ἐμοὶ ἀλλότριον ἐλευθε-
ρῶσαι δοῦλον οὗθ' ὑμῖν τὸν δεσπότην αὐτοῦ ποιῆσαι
15 τοῦτο βιάζεσθαι." νοσήσας δέ, αἵματος αὐτῷ διὰ
τῆς ῥινὸς κενουμένου, καὶ ἀπογνωσθεὶς, Κομοδὸν D
Λούκιον Καίσαρα Ῥωμαίοις ἀνείπε. Σευηριανὸν δὲ
καὶ Φούσκον τὸν ἑγγονοῦ ἀγανακτοῦντας ἐπὶ τούτῳ
ἐφόνευσεν· ἦν δὲ Σευηριανὸς ἐνενηκοντούτης. ὅς
20 ἀποσφαγῆναι μέλλων πῦρ ἤτησε καὶ θυμῶν ἔφη
"ὑμεῖς, ὦ θεοί, ἴστε ὅτι οὐδὲν ἀδικῶ· εὐχομαι δὲ
τὸν Ἀδριανὸν ἐπιθυμῆσαι ἀποθανεῖν, μὴ δύνασθαι
δέ." ὅθεν καὶ χρονίως νοσήσας Ἀδριανὸς ἤϋξατο
πολλάκις ἀποσβῆναι, ὥστε καὶ ἑαυτὸν ἐθελῆσαι δια-
25 χειρίσασθαι. ὁ μέντοι Σευηριανὸς καὶ αὐτῷ τῷ
Ἀδριανῷ ἄξιός τῆς ἀνταρχίας νενόμιστο. εἰπὼν γὰρ
τοῖς φίλοις ποτὲ ἵνα δέκα ἄνδρας δοκίμους εἰς αὐ-PI591
ταρχίαν ἐξονομάσῃσι, μικρὸν τι διαλιπὼν ἔφη ὥς
"ἐννέα θέλω μαθεῖν· τὸν γὰρ ἕνα γινώσκω τὸν
30 Σευηριανόν."

Ἦσαν δὲ καὶ Τούρβων καὶ Σίμιλις τῶν ἀρίστων ἐπιφανέστατοι. καὶ ὁ μὲν Τούρβων, οἷα στρατηγικώ-
 ττος, ἑπαρχος γεγονώς εἴτ' οὖν ἄρχων τοῦ δορυφο-
 ρικοῦ, ὡς εἰς τῶν πολλῶν διεβίω· ὃς οὐποτε ἡμέρας
 οἴκοι ὥπτο οὐδὲ νοσήσας, ἀλλὰ πρὸς τὸν βασιλέα 5
 διέτριβε. καὶ ποτε νοσοῦντι ἀτρεμήσειν αὐτῷ τοῦ
 αὐτοκράτορος συμβουλευόντος, εἶπεν ὅτι τὸν ἑπαρχον
 ἐστῶτα δεῖ τελευτᾶν. ὁ δὲ Σίμιλις ἡλικία καὶ τάξει
 προήκων αὐτοῦ, καὶ ἑκατονταρχῶν ἐπὶ Τραιανοῦ,
 B καὶ κληθεὶς παρ' αὐτοῦ πρὸ τῶν ἐπάρχων, ἔφη αὐτῷ 10
 εἰσελθὼν "αἰσχροὺν ἐστὶ, Καῖσαρ, τῶν ἐπάρχων ἐστῶ-
 των ἔξω, ἑκατοντάρχη σε ὁμιλεῖν." εἶτα καὶ τῆς τῶν
 δορυφόρων ἀρχῆς ἅκων ἀξιωθεὶς ἔλαβε μὲν, ἐξέστη
 δ' ἐκὼν καὶ ἐν ἀργῷ διεβίω. ἐνθα καὶ τέθνηκεν,
 ἐνιαντοὺς ἐκεῖ διατρίψας ἑπτὰ, ἐπιγράψας τῷ μνή- 15
 ματι ὅτι Σίμιλις ἐνταῦθα κεῖται, βιούς μὲν ἔτη τόσα,
 ζήσας δ' ἑπτὰ.

Ἀδριανὸς δὲ φθόγῃ τ' ἐλήφθη ἐκ τῆς πολλῆς τοῦ
 αἵματος ῥύσεως καὶ ὑδέρω. ὡς δὲ ὁ Καῖσαρ ὁ Λού-
 κιος Κόμοδος αἷμα ἐμῶν ἐκ πλείονος ἐξαίφνης ἐξέλι- 20
 πεν ἀθρόον πλείστου αἵματος ἐκχυθέντος, συνεκά-
 λεσε τοὺς πρώτους τῶν βουλευτῶν καὶ εἶπεν "τὸν
 C Λούκιον τὸ δαιμόνιον ἀφείλετο ἡμῶν, εὖρον δὲ αὐ-
 τοκράτορα ὑμῖν εὐγενῆ, πρῶτον, εὖεικτον, φρόνιμον,
 μῆθ' ὑπὸ νεότητος προπετεὺς μῆθ' ὑπὸ γήρως ἀμελές 25
 τι ποιήσονται, τὸν Ἀντωνίνου Αὐρήλιον." καὶ ὁ μὲν
 οὕτως προκεχείριστο αὐτοκράτωρ· φροντίζων δὲ καὶ
 περὶ τῶν μετὰ ταῦτα ἀνταρχησόντων Ἀδριανός, ἐπεὶ
 ἄρρενος ὁ Ἀντωνῖνος ἡμολορεῖ γονῆς, τὸν Κομόδου υἱὸν
 Κόμοδον αὐτῷ εἰσεποίησε, καὶ Μάρκον Ἀννιον Βῆ- 30
 ρον, ὃς Κατίλιος ὠνόμαστο πρότερον, Ἀννίνου Βήρου
 τοῦ τρις ὑπατεύσαντος καὶ χιλιαρχήσαντος ἔγγονος ὦν.

Ἰδὲρῳ δὲ περιπεσὼν ὁ Ἀδριανὸς μαγγανείαις D
 μὲν τισι καὶ ροητείαις ἐκένου ποτὲ τὸ ὑγρόν, δι' ὅλι-
 γον δ' αὐτίς ἡθροίζετο ἕτερον· καὶ ὥς ἐπεδίδου
 πρὸς τὸ χεῖρον αἰεὶ, ἀποθανεῖν ἐπεθύμει, οὐκ ἡδύ-
 5 νατο δέ, μηδενὸς αὐτῷ διδόντος μὴ ξίφος, μὴ φάρ-
 μακον. καὶ τέλος, μὴ οἷός τε ὦν ἑαυτὸν διαχρήσα-
 σθαι, τῆς κατὰ τὴν δίαιταν ἀκριβείας μεθῆκε, καὶ μὴ
 προσήκουσιν ἐδωδίμοις καὶ ποτοῖς χρώμενος κατέ-
 λυσε τὴν ζωὴν, ζήσας ἔτη δύο καὶ ἐξήκοντα πρὸς
 10 μῆσι πέντε καὶ ἡμέραις ἑννεακαίδεκα, μοναρχήσας δὲ
 ἐπὶ εἴκοσι καὶ ἕνα ἐνιαυτὸν μηνὸς ἑνὸς λείποντος.

Ἐπὶ δὲ τῆς ἡγεμονίας αὐτοῦ Ἀλέξανδρος ἀρχιε-
 ρατεύσας ἐν Ῥώμῃ δέκατον ἔτος εἰς τὴν ἀγήρῳ με- PI 592
 τέβῃ ζωὴν· ὃν διεδέξατο Ξύστος. καὶ Πρίμος δὲ
 15 Ἀλεξανδρέων ἐπισκοπήσας δωδέκατον ἐνιαυτὸν καὶ
 μεταλλάξας τὴν βιοτήν, Ἰουῆστον ἔσχε διάδοχον. τῶν
 δ' ἐν Ἱεροσολύμοις ἐπισκόπων τὸν ἀριθμὸν εἰς πεν-
 τεκαίδεκα περιστῆναι μέχρι τῆς κατὰ Ἀδριανὸν Ἰου-
 δαίων ἀποστασίας, βραχυβίων, ὥς ἔοικε, γεγονότων,
 20 ὁ Εὐσέβιος ἱστορεῖ, πάντας δ' ἐξ Ἰουδαίων πιστεύ-
 σαντας εἶναι. ὦν πρῶτος ἦν Ἰάκωβος ὁ τοῦ κυρίου
 λεγόμενος ἀδελφός, καὶ δεύτερος Συμεὼν, τρίτος
 Ἰουῆστος, Ζακχαῖος τέταρτος, Τωβίας πέμπτος, ἕκτος
 Βενιαμίν, ἑβδομος Ἰωάννης, ὄγδοος Ματθίας, ἑνα-
 25 τος Φίλιππος, δέκατος Σενεκᾶς, Ἰουῆστος ἄλλος ἐνδέ- B
 κατος, Λευῖς δωδέκατος, Ἐφρηῆς τρισκαίδεκατος,
 τεσσαρεσκαίδεκατος Ἰωσήφ, καὶ Ἰούδας πεντεκαδέ-
 κατος. Ξύστον δὲ μετὰ χρόνον δεκαέτη τελευτήσαντα
 ἑβδομος ἐν Ῥώμῃ διεδέξατο Τελεσφόρος. τῆς δὲ τῶν
 30 Ἀλεξανδρέων ἐκκλησίας τὴν προστασίαν ἕκτος Εὐ-
 μένης ἐκληρώσατο, Ἰουῆστον μετὰ ἐνδέκατον θανόν-
 τος ἐνιαυτὸν.

Οὗτος ὁ αὐτοκράτωρ διὰ τὰς ἤδη ῥηθείσας στάσεις μετὰ τὸν πολὺν τῶν Ἰουδαίων ὄλεθρον καὶ δόγμα ἐξέθετο κωλύον τὸ ἔθνος αὐτῶν ἐπιβαίνειν τῶν Ἱεροσολύμων καὶ τῆς χώρας αὐτῶν ἀπάσης. καὶ λοιπὸν ἐξ ἔθνῶν τῆς πόλεως οἰκισθείσης καὶ Αἰλίας κληθείσης, ὡς ὁ Ἀδριανὸς ἐχρημάτιζε, πρῶτος ταύτης ἀρχιερεὺς μετὰ τοὺς ἐκ περιτομῆς κατέστη Μάρκος. τότε καὶ Σατορνῖνος Ἀντιοχεὺς καὶ Βασιλείδης Ἀλεξανδρεὺς καὶ Καρποκράτης αἰρέσεων διαφόρων πατέρες καὶ ἀρχηγοὶ ἐγνωρίζοντο. καὶ Ἡγήσιππος δὲ τότε τὴν τοῦ ἀποστολικοῦ κηρύγματος παράδοσιν ἐν πέντε λόγοις συγγράψασθαι ἀναγράφεται. καὶ Ἰουστῖνος ὁ φιλόσοφος, ὃς μετέπειτα καὶ μάρτυς ἐγένετο, τότε πρὸς θεοσεβειαν ἐξ Ἑλληνικῶν σπουδασμάτων μετέθετο. ὃς ἱστορεῖ Ἐρέννιον Γρανιανὸν τῆς Ἀσίας ἀνθυπατεύοντα ἐπιστεῖλαι Ἀδριανῷ, μὴ δίκαιον εἶναι ἐπ' ἐγκλήματι μηδενὶ κολάζεσθαι τοὺς χριστιανούς· καὶ τὸν θεσπίσαι μηδένα, εἰ μὴ ἐπ' ἐγκλήματι ἐκ κατηγορίας ἀλῶ, κτείνεσθαι.

1 Αὐταρχήσαντος δὲ Ἀντωνίνου, ὃς εἰσποιηθεὶς παρὰ τοῦ Ἀδριανοῦ Καῖσάρ τε καὶ αὐτοκράτωρ ἐγένετο, ἡ γερουσία οὐκ ἤθελε τὰς ἡρωικὰς τιμὰς ψηφίσασθαι τῷ Ἀδριανῷ, διὰ φόβους ἀνδρῶν ἐπιφανεστάτων οὓς ἐκεῖνος εἰργάσατο. διὸ καὶ διεiléχθη αὐτοῖς ὁ Ἀντωνῖνος ἄλλα τε πλείω σὺν δάκρυσι καὶ ὅτι "οὐδὲ ἐγὼ ἄρα ἄρξω ὑμῶν· πάντα γὰρ τὰ ὑπ'

22 ἡ γερουσία etc.] Eadem, sed aliis verbis, Dionis Exc. Vat. p. 222 ed. Mai. vol. 5, p. 205 ed. Lips.

Cap. 1. Dionis Historiae Romanae liber 70 mutilus et a Xiphilino Quadrati et Eusebii ope suppletus. Quae sequuntur ex Dionis libro 71 excerpta, ad Marcum Aurelium potius quam ad Antoninum Pium pertinent. Eusebii Historiae ecclesiasticae l. 4, c. 10—13.

ἐκείνου γεγόμενα, ὧν ἐν καὶ ἡ ἀνάγκησις ἡ ἐμή, ὥς PI 593
 ἐχθίστου ὑμῖν καὶ κακίστου ἀθετηθήσεται." ταῦτα
 δ' ἡ γερουσία αἰδεσθεῖσα, οὐ μείον μέντοι καὶ τοὺς
 στρατιώτας εὐλαβηθεῖσα, τῷ κειμένῳ τὰς τιμὰς ἐψη-
 5 φίσατο. Εὐσεβὴς δ' ἐπεκλήθη, ὅτι ἄρτι τῆς αὐταρ-
 χίας ἡμμένον πολλοὶ γεγόνασιν ὑπ' αἰτίαςιν, καὶ
 τινες ἐξ ὀνόματος εἰς σφαγὰς ἐξητήθησαν, ὁ δὲ W II 206
 οὐδένα ἐκόλασε, φάμενος ὥς "οὐ δεῖ με ἐκ τοιούτων
 ἔργων τῆς προστασίας ὑμῶν ἄρξασθαι." γέγρονε δὲ
 10 καὶ δι' ὅλης αὐτοῦ τῆς ἀρχῆς δίκαιός τε καὶ χρηστός
 καὶ πᾶσι τοῖς ὑπηκόοις ἀνεπαχθής, καὶ αὐτοῖς δὲ
 χριστιανοῖς. οὐ μόνον γὰρ οὐκ ἐκάκον αὐτούς, ἀλλὰ
 μέντοι καὶ αἰδοῦς ἦξίον. λέγεται δὲ ζητητικὸς γενέ- B
 σθαι καὶ περὶ μικρῶν ἀκριβολογούμενος· ὅθεν αὐ-
 15 τὸν κυμνοπρίστην ἐκάλουν οἱ σκώπτοντες. οὐ μὴν
 διὰ τοῦτο ἐκ τῶν ὑπηκόων ἐχρηματίζετο, ἀλλ' ἐν
 ἀπορίᾳ ποτὲ γεγονὼς ἀργυρίων, πολέμων ἐπικειμέ-
 νων οὔτε τέλος καινὸν ἐπενόησεν οὔτ' αἰτῆσαι παρὰ
 του ἡνέσχετο χρήματα, ἀλλ' ἐν τῇ ἀγορᾷ πάντα τὰ
 20 ἐν τοῖς βασιλείοις κειμήλια θέμενος, καὶ εἴ τι πρὸς
 κόσμον ἦν τῇ αὐτοῦ γαμετῇ, ὠνεῖσθαι ταῦτα τὸν
 βουλούμενον προετρέπετο· ὅθεν ἀθροίσας ἀργύρια
 τοῖς στρατιώταις διέδωκε. καὶ νικήσας τὸν πόλεμον
 ἐκτήσατο πολυπλάσια. καὶ κήρυγμα ἔθετο τὸν βου-
 25 λόμενον ἐκ τῶν ὠνησαμένων τὰ κτήματα τὰ βασι- C
 λικὰ ἀναδιδόναι τὸ ὠνηθὲν καὶ λαμβάνειν τὸ τί-
 μημα. καὶ τινες μὲν τοῦτο ἐποίησαν, οἱ δὲ πλείους
 ἀνένευσαν· καὶ οὐδένα ἀναδοῦναι τὸ κτηθὲν αὐτῷ
 ἐβιάσατο.

30 Τούτου λέγεται νομοθέτημα εἶναι καὶ τὸ τῶν
 τέκνων ἀδιαθέτων τελευτώντων κληρονόμους ἀνα-
 φαίνεσθαι τοὺς γονεῖς, καὶ διατιθεμένους τοῖς παισὶν

ἐν ἀπαιδία ἀνάγκην εἶναι τὸ νόμιμον μέρος τοῖς γονεῦσι καταλιμπάνειν.

Ἐπὶ τούτου κλόνος τῆς γῆς συνέβη φορικώδους περὶ τὴν Βιθυνίαν καὶ τὸν Ἑλλήσποντον, ἐξ οὗπερ πλείους πόλεις κατέπεσον, μάλιστα δ' ἡ Κύζικος 5 ἔπαθεν. ὅτε καὶ ὁ ἐν αὐτῇ περιβόητος κατεπτώθη Δυναός, οὗ λέγονται τετράοργοι τὸ πάχος εἶναι οἱ κλονες, τὸ δ' ὕψος αἶρεσθαι μέχρι πεντήκοντα πήχεων, ἐκ λίθου συνεστῶτες ἑνός, εἰ τῷ ταῦτα μὴ ἀπιστα δόξαιεν, καὶ τᾶλλα δὲ τοῦ ἔργου ἐκείνου θαυμάσια 10 ξύμπαντα.

Περὶ τούτου τοῦ αὐτοκράτορος ἄδεται ὅτι καὶ τὸ τῆς συγκλήτου κατέκανσε ψήφισμα, ὃ κατ' ἐπιταγὴν τοῦ Ἰουλίου γέγονε Καίσαρος, θεσπίζον μηδενὶ ἐφεῖσθαι διαθήκην ποιεῖν, εἰ μὴ μέρος ὠρισμένον τῷ 15 κοινῷ καταλείψει ταμείῳ. ὅθεν νομίζεται καὶ μέχρι τοῦδε ταῖς διαθήκαις ἐγγράφεσθαι ὅτι "καὶ τῷ βασιλικῷ ταμείῳ καταλιμπάνω τόδε." ἀπεβίω δὲ ὁ Εὐσεβῆς Ἀντωνῖνος γηραιός, θανάτῳ ὕπνῳ ἐοικότι μαλακωτάτῳ, μοναρχήσας ἐνιαυτοὺς σὺν τέσσαρσιν 20 εἰκοσι.

PI594 Τούτου τῷ πρώτῳ ἔτει Τελεσφόρος ὁ Ῥώμης ἐπίσκοπος ἐνδέκατον ἔτος ἀνύσας ἐπὶ τῇ λειτουργίᾳ καὶ μαρτυρίᾳ ταινιωθεὶς, ὡς Εἰρηναῖος ἰστόρησε, τέλος μακαριώτατον εὗρατο· καὶ ἀνθιδρύνθη εἰς τὸν 25 τῆς Ῥώμης θρόνον Ὑγῖνος. ἐφ' οὗ Οὐαλεντίνος αἰρεσιάρχης ἐγένετο, καὶ Κέρδων τῆς κατὰ Μαρκίωνα αἱρέσεως ἀρχηγός. Ὑγίνου δὲ μετὰ τὸ τέταρτον ἔτος τοῦ Ῥώμης ἀρχιερατεῦσαι ἐκλιπόντος τὸν βίον, Πίος τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας προέστη. τῆς δ' Ἀλεξαν- 30

δρέων Μάρκος ἡγήσατο μετὰ Εὐμένη τρισκαιδέκατον
 ἔτος ἀνύσαντα ἐν τῇ ἀρχιερωσύνῃ. καὶ τοῦ Μάρκου
 μετὰ δεκαετίαν μεταχωρήσαντος πρὸς ἑτέραν ζώην,
 Κελαδίῳ τὴν λειτουργίαν παρέλαβε. καὶ τῇ Ῥώμῃ B
 5 τοῦ Πίου ἐκκλησιόποτος πεντεκαιδεκάτῳ ἐνιαυτῷ τῆς
 ἐπισκοπῆς, ἀντικατέστη Ἀνίκητος. ὅτε καὶ ὁ φιλό-
 σοφος καὶ μάρτυς ἠκμαζεν Ἰουστίνος, τοῦ ὀρθοῦ λό-
 γου ὑπεραγωνιζόμενος, ὃς καὶ κατὰ Μαρκίανος ἐξέ-
 θετο σύγγραμμα καὶ πρὸς τὸν εὐσεβῆ Ἀντωνῖνον
 10 ἀπολογία ἐπεὶ χριστιανῶν συνεγράψατο. ὅθεν ὁ
 αὐτοκράτωρ οὗτος ὀρμηθεὶς δόγμα τῷ κοινῷ τῆς
 Ἀσίας ἐπέστειλε μηδένα χριστιανὸν διὰ τὴν θρη-
 σκεῖαν κολάζεσθαι, ἀλλὰ καὶ τις ὑπὸ τοῦ διὰ ταύτην
 κατηγοροῖτο, τὸν μὲν κατηγορούμενον ἀπολύεσθαι,
 15 τὸν δὲ κατήγορον δίκης ἐνοχὸν γίνεσθαι. ταῦτα συν- C
 ἔβη ἐπὶ τοῦ Εὐσεβοῦς.

Μετὰ δὲ τὴν τελευτὴν αὐτοῦ Μάρκος Αὐρήλιος² W II 207
 Ἀντωνῖνος εἰσποιητὸς αὐτῷ γεγονώς, ὡς ἰστόρηται,
 τὴν αὐταρχίαν ἐδέξατο καὶ αὐτίκα κοινωνὸν τοῦ
 20 κράτους πεποίηται Λούκιον Βῆρον Κόμοδον, τὸν
 Λουκίου τοῦ Κομόδου υἱόν. ἦν μὲν γὰρ ὁ Μάρκος
 καὶ ἀσθενὴς τὸ σαρκίον, ἐσχόλαξε δὲ καὶ λόγοις οὕ-
 τως ὥστε καὶ αὐτοκράτωρ γενόμενος οὐκ ᾔδειτο ἐς
 διδασκάλου φοιτᾶν, ἀλλὰ καὶ Σέξτῳ συνεφιλοσόφει
 25 τῷ Βοιωτῷ καὶ Ἑρμογένει τῷ ρήτορι προσωμίλησε·
 μᾶλλον δ' ἀντεποιεῖτο τῶν Στωικῶν. ὁ δὲ γε Λού-
 κιος νεώτερος ὢν καὶ πρὸς πόνοους ἔρρωτο καὶ ἐπε-
 φύκει πρὸς στρατιωτικῶν μεταχειρίσιν. ὅθεν τῇ

18 ὡς ἰστόρηται] p. 591, C.

Cap. 2. Xiphilini epitome Historiarum Dionis (l. 71, c. 1—10) cum eiusdem Xiphilini additamentis. Eusebii Historie ecclesiasticae l. 5, c. 5.

D θυγατρὶ Λουκία τοῦτον ὁ Μάρκος συνάψας αὐτῷ τὸν πρὸς Πάρθους ἀνέθετο πόλεμον, τοῦ Οὐολογαΐσου πολλοὺς Ῥωμαίων κατατοξεύσαντος καὶ ὅλον τὸ στρατόπεδον διαφθείραντος καὶ πολέμιον Ῥωμαίοις ἑαυτὸν ἀποφήναντος καὶ φοβερὸν ἐπιόντα τῆς Συ- 5 ρίας ταῖς πόλεσιν. εἰς γοῦν Ἀντιόχειαν ὁ Λούκιος γεγωνὼς Κασσίω τὰ στρατεύματα ἐνειμεν· ὃς τῷ Οὐολογαΐσῳ συμβαλὼν ἠττησέ τε καὶ μέχρι Σελευκείας ἐδίωξε, καὶ ταύτην ἐνέπρησε καὶ τὰ βασίλεια αὐτοῦ τὰ ἐν Κτησιφῶντι κατέσκαψε. τῷ δὲ Λουκίῳ 10 ταῦτα ὄγκον περιεποιεῖ καὶ φρόνημα, ὥστε μετὰ ταῦτα καὶ ἐπιβουλεῦσαι τῷ κηδεστῇ τε καὶ αὐτοκράτορι. πρὶν δέ τι δοῦναι φαρμάκῳ διώλετο.

PI595 Ἐντεῦθεν ὁ Κάσσιος τῆς Ἀσίας ἀπάσης ἐπίτροπος προκεχειρίστο. ὁ δ' αὐτοκράτωρ τοῖς περὶ τὸν 15 Ἰστρὸν βαρβάροις, Ἰάξυξί τε καὶ Μαρκομάννοις καὶ ἄλλοτε ἄλλοις χρόνον συχνὸν ἐπολέμησε, τῇ Παιονίᾳ κεκρημένος ὀρημητρίῳ. καὶ οἱ ὑπὲρ τὸν Ῥῆνον Κελτοὶ ἕως Ἰταλίας ἐπήλασαν· ὧν ἐν τοῖς νεκροῖς καὶ γυναικῶν σώματα ὀπλισμένα εὗρέθη. οὕτω δὲ καὶ 20 σωφρόνως καὶ ἐγκρατῶς ἤρχεν ὥστε ἐν τηλικούτοις πολέμοις μήτε τι θωπευτικὸν πρὸς τοὺς στρατιώτας εἰπεῖν μήτε τι φόβῳ ποιῆσαι. ὅτε δὲ μὴ πολέμοις ἐσχόλαζεν, ἐδίκαζε, καὶ τοῖς ῥήτορσι πρὸς ὕδωρ λέγουσι πλεῖον ἐργεῖσθαι τὸ ὕδωρ ἐκέλευεν, ἵν' ἔχοι 25 B πάντοθεν τὸ δίκαιον ἀκριβοῦν. ἦν δὲ καὶ φιλόπονος, ὥς καὶ νυκτὸς δικάζειν. καὶ οὐδὲν ἐν παρέργῳ οὔτ' ἐποίει οὔτ' ἔγραφεν οὔτ' ἔλεγε, μὴ δεῖν νομίζων τὸν αὐτοκράτορα ἐν παρέργῳ τι πράττειν μηδὲ τοῦλάχιστον, καὶ ταῦτα σώματος τυχὼν ἀσθενοῦς. 30

Μαρκομάννους μὲν οὖν καὶ Ἰάξυγας πολλοῖς καὶ μεγάλοις ἀγῶσι καὶ κινδύνοις ὁ αὐτοκράτωρ οὕτως

ὑπέταξε· πρὸς δὲ τοὺς Κουάδους καὶ πόλεμος αὐτῷ
 βαρὺς συγκεκρότητο, καὶ νίκην παράδοξον αὐτῷ τὸ
 θεῖον παρέσχετο. κύκλῳ γὰρ τῶν Κουάδων τοὺς
 Ῥωμαίους περισχόντων συνασπίσαντες οἱ Ῥωμαῖοι
 5 καρτερώς ἀντημύνοντο· οἱ δὲ βάρβαροι ἀπέσχοντο
 μὲν τοῦ μάχεσθαι, τὰ δὲ πέριξ ἀπέφραξαν, ὥστε μὴ-
 ποθεν αὐτοὺς ὑδρεύσασθαι δύνασθαι, οἰόμενοι ῥᾶον C
 αὐτῶν περιγενέσθαι, μὴ οἶων τε ἐσομένων πρὸς δί-
 ψαν ἀντέχειν καὶ καύσωνα. τῶν οὖν Ῥωμαίων καὶ
 10 καμάρῳ κακουμένων καὶ καύματι καὶ δίψει καὶ τραύ-
 μασιν, νέφη ἀθρόον τὸν ἀέρα περιέσχον ἐκείνων, καὶ
 ὕσέ γε πλείστα, οὐχ ὥς ὁ Αἴων ἱστόρησεν, Αἰγυπτίου
 μάγου τὸν Ἑρμῆν ἐπικαλεσαμένου καὶ γοητείαις δι'
 αὐτοῦ τὸν ὕετον δυνηθέντος ἐπαγαγεῖν, ἀλλὰ τοῦ
 15 θεοῦ χριστιανῶν παρακληθέντος ἐντεύξεσι καὶ ῥυ-
 σαμένον τότε κακέινους παραδοξοποιῶν καὶ ἅπαν τὸ
 στράτευμα. ἦν γάρ τις ἐν τῇ τότε Ῥωμαϊκῇ στρατιᾷ
 λεγεών, οὗ πάντες ἦσαν χριστιανοί. ἀμνηχανοῦντι δὲ
 τῷ αὐτοκράτορι καὶ δεδοικότε περὶ παντὶ τῷ στρα- D
 20 τεύματι λόγος ἐστὶ φάναι τὸν ἐπαρχον τοῦ δορυφο-
 ρικοῦ ὥς οὐκ ἔστιν ὃ μὴ δύναται τὸ γένος τῶν κα-
 λουμένων χριστιανῶν· εἶναι δὲ παρὰ τῇ στρατιᾷ
 ἀνδρῶν τοιούτων τάγμα ὀλόκληρον. τὸν δὲ ἀκού- WP208
 σαντα δεηθῆναι τούτων ἐπικαλέσασθαι τὸν οἰκεῖον
 25 θεόν. κακέινων εὐξαμένων κεραυνῷ μὲν βληθῆναι
 τοὺς ἐναντίους, ὄμβρον δὲ Ῥωμαίοις καταρραγῆναι.
 οἷς ἐκπλαγέντα τὸν Μάρκον τιμῆσαι μὲν τοὺς χρι-
 στιανοὺς δόγματι, κεραυνοβόλον δ' ἐκεῖνο καλέσαι
 τὸ σύνταγμα. καὶ ὅτι μὲν οὕτως ὁ λεγεὼν ἐκεῖνος
 30 ἐκλήθη καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις Ἑλλήσι καὶ παρὰ τῷ
 Αἴωνι ὠμολόγηται, τὴν δὲ αἰτίαν οὐ προστιθέασι.
 μέμνηται δὲ τῆς παραδοξοποιίας ταύτης ἐν τῇ Ἑκ-

PI596 κλησιαστικῇ ἱστορίᾳ καὶ ὁ Εὐσέβιος. ὃ γε μὴν Δίων
 φησὶν ὅτι τοῦ ὄμβρου γινομένου οἱ Ῥωμαῖοι περὶ τὸ
 πλύνειν ἀσχοληθέντες ὀλίγου δεῖν ἀπολώλειςαν ἄν,
 τῶν βαρβάρων ἐπιτιθεμένων τότε αὐτοῖς, εἰ μὴ χά-
 λαζα κατεργάγῃ σφοδρὰ καὶ κεραινοῖς πολλοῖς ἐβάλ- 5
 λοντο οἱ πολέμιοι.

3 Ὁ δὲ Κάσσιος ἐν τῇ Συρίᾳ διάγων ἐνεωτέρισεν
 ὃς Σύρος ἦν, ἀνὴρ δὲ ἄριστος καὶ οἶον ἄν τινες ἔξειν
 εὔξαιντο αὐτοκράτορα. ἐκινήθη δὲ πρὸς ἀποστασίαν,
 ἀγγελίας αὐτῷ ψευδοῦς κομισθείσης ὥς ὁ Μάρκος 10
 ἀπέθανεν. ἅπαξ δὲ πρὸς τὸ ἔργον ὀρμήσας οὐκ ἀπέ-
 B στη, μετ' ὀλίγον μαθὼν τὴν ἀγγελίαν εἶναι ψευδῇ.
 ἡτοιμάζετο δὲ πολέμῳ τὴν ἑξουσίαν ἔξειν. ὁ δὲ Μάρ-
 κος τοὺς στρατιώτας συγκαλεσάμενος ἐδημηγόρησε
 καὶ παρεθάρρυνε σφᾶς πρὸς τὸν πόλεμον. παρα- 15
 σκευαζομένῳ δὲ νῆκαί τε πλεῖσται κατὰ βαρβάρων
 διαφόρων ἡγγέλθησαν καὶ ἡ Κασσίου σφαγὴ, ὃν
 ἐκατόνταρχός τις βαδίζοντι προσελθὼν ἔτρωσεν αἰφ-
 νίδιον, οὐ μέντοι καιρίως, προσκατειργάσατο δὲ τὸν
 φόνον ὁ δέκαρχος. καὶ ὁ μὲν οὕτως ἀπώλετο μῆνας 20
 τρεῖς καὶ ἡμέρας ἔξ τὴν ἀρχὴν ὀνειρώξας, καὶ ὁ νῆος
 δὲ αὐτοῦ ἐφρονεύθη τυγχάνων ἐτέρωθι. ὁ δ' αὐτο-
 κράτωρ οὐδένα τῶν ἐκείνῳ συναποστάντων διεχρή-
 C σατο, ἀλλ' ἐπιεικῶς ἐχρήσατο ξύμπασι. καὶ τῇ βουλῇ
 δὲ ἐπέστειλε μηδένα τῶν Κασσίῳ συναραμένων τε- 25
 θνάναι. "μὴ γὰρ γένοιτο" ἔφη "μηδένα ὑμῶν δι' ἐμὲ
 μήτε τῇ ἐμῇ μήτε τῇ ὑμετέρᾳ ψήφῳ σφαγῆναι. ἄν
 δὲ μὴ τούτου τύχῳ, σπεύσω θανεῖν." οὕτω διὰ
 πάντων καὶ εὐσεβῆς ἐγένετο καὶ χρηστός. ἐνομοθε-

1 Εὐσέβιος] Hist. eccles. 5, 5.

Cap. 3. Dionis Historiae Romanae l. 71, c. 22—36.
 Eusebii Historiae ecclesiasticae l. 4, c. 5 — l. 5, prooem.

τήθη δὲ τότε μηδένα τοῦ ἔθνους ἄρχειν ὅθεν ἐγένετο, ὅτι ὁ Κάσσιος ἐν τῇ Συρίᾳ ἡγεμονεύων, ὅπου καὶ ἡ πατρὶς αὐτοῦ ἦν, ἐνεόχμωσεν.

Ἐλθὼν δ' εἰς Ἀθήνας ὁ Μάρκος τιμὰς τε τοῖς
 5 Ἀθηναίοις ἐνεῖμε καὶ διδασκάλους ἐπὶ πάσης παι-
 δείας ἔταξε, μισθὸν ἐτήσιον ἐκ τοῦ ταμείου κομιζο-
 μένους. εἰς δὲ τὴν Ῥώμην ἐλθὼν τοῖς ὄφλουσι τῷ
 βασιλικῷ ταμείῳ καὶ τῷ δημοσίῳ πᾶσιν ἀφῆκε τὰς D
 ὀφειλάς. πόλεσί τε χρήματα δέδωκε, καὶ τὴν Σμύρ-
 10 ναν ὑπὸ σεισμοῦ παθοῦσαν ἀνοικοδομηθῆναι προσέ-
 ταξεν. ὥς δ' αὐθις τὰ Σκυδικὰ κεκίνητο, γυναῖκα
 τῷ νιῷ θάπτον ἢ ἐβούλετο Κρισπίναν συνώκισέ, καὶ
 κατ' αὐτῶν ἐξεστράτευσεν. καὶ χρήματα ἐκ τοῦ δη-
 15 μοσίου ἤτησε· πάντα γὰρ τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου
 ἔλεγεν εἶναι. καταπολεμηθέντων δὲ τῶν βαρβάρων
 αὐτοκράτωρ προσηγορεύθη τὸ δέκατον. καὶ εἰ ἔτι
 ἐξήκει, τὰ ἐκεῖ πάντα ὑπὸ Ῥωμαίους ἂν ἐποιήσατο·
 ἀλλὰ μετήλλαξε, τῶν ἰατρῶν αὐτὸν κατεργασαμένων,
 ὥς λέγεται, τῷ Κομόδῳ χαριζομένων. ἄρτι δὲ θνή- PI597
 20 σκων τοῦτόν τε τοῖς στρατιώταις παρακατέθετο, ἵνα
 μὴ δοκῇ ὑπ' αὐτοῦ θνήσκειν, καὶ τῷ χιλιάρχῳ τὸ
 σύνθημα αἰτοῦντι "πρὸς τὸν ἀνατέλλοντα" εἶπεν
 "ἄπιθι· ἐγὼ γὰρ δύομαι ἤδη." ἄριστα οὖν ἄρξας
 μετήλλαξε, ζήσας μὲν ἔτη πεντήκοντα καὶ ἐννέα,
 25 τριάκοντα καὶ ὀκτὼ ἐνδέοντα ἡμερῶν, αὐταρχήσας δὲ
 ἔτη ἐννεακαίδεκα καὶ ἡμέρας ἑνδεκα. ἦν γὰρ καὶ
 φύσει ἀγαθὸς ἀνὴρ, πλεῖστα δὲ καὶ ὑπὸ παιδείας
 βελτίων ἐγένετο. οὐ μέντοι ἀξίως τῆς ἀρετῆς εὐδαι-
 30 μόνησεν. ἐντεῦθεν δὲ μᾶλλον θαυμάσειεν ἂν τις
 αὐτόν, ὅτι καὶ ἀλλοκότοις καὶ ἐξαισίοις χρησάμενος
 πράγμασιν αὐτός τε περιεγένετο καὶ τὴν ἀρχὴν διε-
 σῶσατο.

- B Τούτου κρατοῦντος ὁ ἱερὸς Πολύκαρπος ὁ Σμύρνης ἀρχιερεὺς τὸν μαρτυρικὸν ἀνεδήσατο στέφανον·
 W II 209 καὶ ὁ μέγας ἐπὶ λόγοις καὶ μείζων ἐν ὁμολογίᾳ Ἰουστίνου ἐνήθλησεν, οὗ πολλὰ μέχρι τοῦδε συγγράμματα σώζονται. τῷ δὲ ὀγδόῳ ἔτει τῆς Μάρκου Οὐήρου τοῦ Ἀντωνίνου τούτου ἀρχῆς Ἀνίκητος τελευτᾷ, 5
 ἔτη ἐν ἐπὶ δέκα τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας προστάς· καὶ τοῦτον Σωτῆρ διαδέχεται. καὶ Κελαδίωνος μετὰ δέκα καὶ τέσσαρα ἔτη τὴν ζωὴν ἐκμετρήσαντος Ἀγριππίνος τὴν Ἀλεξανδρέων ἐπισκοπὴν ἐγκεχειρίστο. καὶ τῆς Ἀντιοχέων ἐκκλησίας μετὰ Ἡρώνα Κορνηλίου προστάντος τετάρτου, πέμπτος Ἐρως αὐτὸν διεδέξατο, ἀκκείνον ἔκτος Θεόφιλος, ὃς καὶ κατὰ
 C Μαρκίωνος ἐγγράφως ὠπλίσατο· ὃν ἑβδομος διεδέξατο Μαξιμῖνος. τοῦ Ῥωμαίων δὲ ἀρχιερατεύσαντος 15
 Σωτῆρος μεταστάντος τῶν γηίνων, ἀντεισῆκτο Ἐλεύθερος.
- 4 Κόμοδος δὲ ὁ υἱὸς Ἀντωνίνου Μάρκου ἄριστα παρὰ τοῦ πατρὸς τραφεῖς τε καὶ ἀναχθεῖς οὐ κατὰ τὴν παιδείαν ἀποβεβήκει ἤνπερ πεπαίδευτο. ἀλλ' 20
 ἄκακος μὲν ἦν καὶ πρὸς πανουργίαν ἀποπεφύκει, δειλὸς δὲ ὢν καὶ τοῖς συνοῦσι πειθόμενος δι' ἀπλότητα τὰ ἥθη τε διεφθάρη καὶ εἰς ἀσέλγειαν καὶ μαιφουρίαν προήχθη, ἐννεακαιδεκέτης τυγχάνων ὅτε τῆς 25
 ἐξουσίας ἐκράτησεν. ὅθεν τὰς συμβουλίας τῶν ἀρίστων τῆς βουλῆς παρωσάμενος, οὓς ἐπιτρόπους αὐτῷ
 D ἐπέστησεν ὁ πατήρ, σπένδεται τοῖς βαρβάροις καὶ εἰς τὴν Ῥώμην ὑπονοστεῖ, οὔτε πονεῖν ἐθέλων καὶ ἐρραστωνευμένης ἐρῶν βιοτῆς. ὅθεν καὶ πλειστάκις 30
 ἐπεβουλεύθη, καὶ συχνοὺς ἀπέκτεινεν οὐκ ἄνδρας

μόνον, ἀλλὰ καὶ γυναῖκας, καὶ σχεδὸν πάντας τοὺς
 τότε ἀνθήσαντας, ἄτερ Πομπηιανοῦ καὶ Περγίνακος
 καὶ Βικτωρίνου, ὥστ' ἄπορον λογίζεσθαι τοῖς ταῦτα
 συγγραψαμένοις ὅπως ἐκεῖνοι τὸν φόνον τότε διέφυ-
 5 γον. εἰσιόντι δὲ αὐτῷ εἰς τὸ θέατρον τὸ κυνηγετι-
 κὸν ἐπεβούλευσε Κλαύδιος Πομπηιανός. ξίφος γὰρ
 ἐν τῇ τῆς εἰσόδου ἀνατείνας στενοχωρία ἔφη "τοῦτό
 σοι πέπομφεν ἡ βουλή." τούτῳ κατηγγύητο μὲν ἡ
 θυγάτηρ Λουκίλλης τῆς τοῦ Κομόδου ὀμαίμονος,
 10 συνεφθείρετο δὲ καὶ αὐτὴ ἡ Λουκίλλα οὗτ' ἐπείκει-PI598
 στέρα θῦτε σωφρονεστέρα οὐσα τοῦ ἀδελφοῦ. διὸ
 καὶ τὸν Πομπηιανὸν ἀνέπεισεν ἐπιθέσθαι τῷ Κο-
 μόδῳ, καὶ ἐκεῖνον καὶ ἑαυτὴν προσαπώλεσεν. ἀνείλε
 δὲ καὶ τὴν γυναῖκα Κρισπίναν ὁ Κόμοδος, μοιχείαν
 15 ἐπεγκαλέσας αὐτῇ. καὶ εἴ τις ἕκαστον τῶν ὑπ' ἐκεί-
 νου κτανθέντων ἢ διὰ συκοφαντίας ψευδεῖς ἢ δι'
 ὑποψίας εἰκαίας ἢ διὰ πλοῦτον βαθὺν ἢ διὰ γένους
 λαμπρότητα ἢ διὰ παιδείας ὑπεροχὴν ἢ δι' ἀρετῆς
 εὐδοκίμησιν ἀκριβώσασθαι τῇ συγγραφῇ βουληθῇ,
 20 ὅχλον ἂν παρέξοι τοῖς ἐπιέναι τὸ σύγγραμμα μέλ-
 λουσιν.

Ἐγένοντο δὲ καὶ πόλεμοι ἀνταρχοῦντος αὐτοῦ B
 πρὸς τε τοὺς ὑπὲρ τὴν Δακίαν βαρβάρους καὶ μέγι-
 στος ὁ Βρετανικός, ἐφ' ὃν Μάρκελλον Οὐλπιον
 25 ἐπεμψεν, ἄνδρα ἐγκρατῶς τε ζῶντα καὶ στρατιωτι-
 κῶς, ἀθωρότατόν τε καὶ ἀϋπνότατον φύσει καὶ ἔτι
 μᾶλλον ἐξ ἐγκρατείας. ἵνα γὰρ μηδὲ ἄρτου κορέννυ-
 ται, πολυήμερόν τε καὶ παλαιότατον αὐτὸν ἥσθιεν,
 ὥστε μηδὲ δύνασθαί τι φαγεῖν τοῦ ἀναγκαίου πάνν
 30 ἐπέκεινα. οὗτος τοὺς ἐν Βρετανίᾳ βαρβάρους σφό-

δρα ἐκάκωσεν. ὅθεν διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ ὀλίγου ἀπέκτεινεν ἄν τὸν ἄνδρα ὁ Κόμοδος.

C Περέννιος δὲ ὁ τοῦ δορυφορικοῦ ἄρχων, τοῦ Κο-
μόδου ἀρματηλασίαις καὶ ἀσελγείαις ἐσχολακότος,
ἠναγκάζετο τὰ τε στρατιωτικά καὶ τὰ τοῦ κοινου 5
διοικεῖν. εἴ τι γοῦν τοῖς στρατιώταις ἀπὴντα που
δυσχερές, ἐπ' ἐκείνουν τοῦτο ἀνέφερον καὶ ἐμηνίων
αὐτῶ. οἱ ἐν Βρεττανία τοίνυν στρατιῶται στασιά-
W II 209 ζοντες καὶ διὰ τοῦτο ἐπιτιμηθέντες χιλίους ἐπὶ πεν-
τακοσίοις ἐξ ἑαυτῶν εἰς τὴν Ἰταλίαν ἐπεμψαν· οἷς 10
τῇ Ῥώμῃ πλησιάσασιν ὁ Κόμοδος προὑπήντησε καὶ
εἶπεν "ὦ συστρατιῶται, τί βουλόμενοι πάρεστε;" οἱ
δὲ "ἤκομεν" ἔφασαν "ἐπεὶ σοὶ ἐπιβουλεύει Περέν-
νιος." καὶ ὃς ἐπέισθη καὶ τὸν ἄνδρα ἐξέδωκεν· καὶ
D οἱ στρατιῶται αὐτὸν καὶ ἠκίσαντο καὶ κατέκοψαν, 15
διαγαγόντα τὴν ἀρχὴν ἀδωρότατά τε καὶ σωφρονέ-
στατα. οὐπερ ἀπαλλαγέντες οἱ Καισάρειοι, ὧν ὁ
Κλέανδρος κορυφαίωτος ἐτύγχανεν ὧν, ἅπαν ἔδρων
χειρίστον ἀδεῶς· πάντα γὰρ ἐπώλουν καὶ ὕβριζον
καὶ ἡσέλγαινον. 20

Ὁ δὲ Κλέανδρος μέγα ὑπὸ τῆς τύχης ἀρθεὶς καὶ
ἐχαρίσατο καὶ ἐπώλησε βουλείας, στρατείας, ἐπιτρο-
πείας, ἡγεμονίας καὶ ἀπλῶς ξύμπαντα. καὶ τινες
πάντων ὧν εἶχον τὸ βουλευταὶ γενέσθαι ἐπρίαντο,
ὥστε καὶ λεχθῆναι ἐπὶ Ἰουλίῳ Σόλῳι ἀφανεστάτῳ 25
PI 599 ἀνδρὶ ὅτι τὴν οὐσίαν ἀφαιρεθεὶς ἐξωρίσθη εἰς τὸ
συνέδριον. καὶ ὑπάτους εἰς ἓνα ἐνιαυτὸν εἴκοσι καὶ
πέντε ἀπέδειξεν, ὃ μήτε πρότερον μήτε ὕστερον ἐγέ-
νετο. πάντοθεν οὖν ἀργυρολογῶν ἐκτήσατο πάμ-
πολλα, ἀφ' ὧν πλεῖστα τῶ τε Κομόδῳ ἐδίδου καὶ 30
ταῖς αὐτοῦ παλλακαῖς. καίτοι δ' οὕτως ὑπὸ τῆς
τύχης ἀρθεὶς ἀτίμως ἀπώλετο. σιτοδείας γὰρ ἐν

Ῥώμῃ συμβάσης πλέον αὐτὴν Παπίριος Διονύσιος ἐπὶ τοῦ σίτου τεταγμένος ἐπέτεινεν, ὥς ἂν τὸν Κλέανδρον οἱ Ῥωμαῖοι μισήσωσί τε καὶ διαφθείρῳσιν ὥς αἴτιον τοῦ κακοῦ διὰ κλέμματα. ἤγετο τοίνυν B
 5 ἱπποδρομία· καὶ μελλόντων τῶν ἱππων ἀγωνιεῖσθαι εἰσέδραμε παιδίων πλήθος εἰς τὸν ἱππόδρομον· καὶ τῶν παρθένος τις ἤγειτο μεγάλη καὶ βλοσυρά, ἣ δαίμων ἐς ὕστερον ἐνομίσθη. καὶ συνεβόησαν μὲν τὰ παιδία, καὶ ὁ δῆμος ἐκ τούτου ἐξέκραγε καὶ ὥρμησε
 10 πρὸς τὸν Κόμοδον ἐν προαστείῳ ὄντα, ἐκείνου μὲν ὑπερευχόμενος, τοῦ Κλεάνδρου δὲ κατευχόμενος· ὁ δὲ στρατιώτας ἔπεμψεν ἐπ' αὐτούς, οἱ καὶ ἔτρωσάν τινας καὶ ἀπέκτειναν, ἀνείρξαι δὲ τὸν δῆμον οὐκ ἴσχυσαν, ἀλλὰ τῷ πλήθει θαρρῶν ἢ τῇ τῶν δορυ-
 15 φόρων ἰσχύϊ ἐκείνος ἠπείχθη. πλησιαζόντων δὲ οὕτως ὁ Κόμοδος ἔδεισε, δειλότατος ὢν, ὥς ἀντίκα τὸν C
 τε Κλεάνδρον καὶ τὸ παιδίον αὐτοῦ σφαγῆναι κελεῦσαι. τὸ μὲν οὖν παιδίον προσουδισθὲν διεφθάρη, τὸ δὲ τοῦ Κλεάνδρου σῶμα λαβόντες οἱ Ῥωμαῖοι
 20 ἔσθραν καὶ ἠκίσαντο, καὶ ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ δόρατος περιήνεκτο. καὶ τινας ἑτέρους τῶν παρὰ τῷ αὐτοκράτορι δυναμένων διέφθειραν.

Κόμοδος δὲ ἐφόνα καὶ τοὺς ἐπιφανεῖς ἄνδρας D
 διεχειρίζετο καὶ ἦν Ῥωμαίοις ἅπασι χαλεπώτατος,
 25 ἀναγκάζων αὐτῷ ἐξ ἀνάγκης ψηφίζεσθαι ὅσα τῷ πατρὶ αὐτοῦ ἐκόντες δι' εὐνοίαν ἐψηφίζοντο. ἄλλα τε οὖν αὐτῷ πέμπω πολλὰ ἐψηφίσθησαν καὶ χροσοῦς ἀν- D
 δριάς σταθμοῦ χιλίων λιτρῶν. καὶ τοὺς μῆνας πάντας ἀπ' αὐτοῦ κεκληῖσθαι τεθέσπικε· καὶ κατηρίθ-

μηντο ὧδε, Ἀμαζόνιος, Ἀνίκητος, Εὐτυχής, Εὐσεβής, Λούκιος, Αἴλιος, Ἀνρήλιος, Κόμοδος, Ἀγνουςτος, Ἡράκλειος, Ρωμαῖος, Ὑπεραίρων. πάντα γὰρ ταῦτα ἑαυτῷ ἐπέγραφε τὰ ὀνόματα, καὶ τῇ βουλῇ οὕτως ἐπέστελ-
 λεν "αὐτοκράτωρ Καῖσαρ Λούκιος Αἴλιος Ἀνρήλιος 5
 Κόμοδος Ἀγνουςτος εὐσεβής εὐτυχής ἀνίκητος Ῥω-
 μαῖος Ἡρακλῆς ἀρχιεὺς δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ
 ὀκτωκαιδέκατον, αὐτοκράτωρ τὸ ὄγδοον, ὕπατος τὸ
 ἑβδομον, πατὴρ πατρίδος, ὑπάτοις, στρατηγοῖς, δη-
 μαρχικοῖς, γερουσίᾳ Κομοδιανῇ εὐτυχεῖ χαίρειν." καὶ 10
 πολλοὺς ἔστησαν αὐτῷ ἀνδριάντας ἐν Ἡρακλέους
 σχήματι. καὶ τὸν αἰῶνα τὸν κατ' αὐτὸν ἀπ' αὐτοῦ
 χρυσοῦν ὀνομάζεσθαι καὶ γράφεσθαι ἐψηφίσθη· ἐκα-
 λεῖτο γὰρ πρὸς τοῖς ἄλλοις ὀνόμασι καὶ χρυσοῦς καὶ
 θεός. 15
 πολλὰ δὲ δαπανῶντι αὐτῷ ἐπέλιπε τὰ χρή-
 ματα· ὅθεν ἐγκλήματα καὶ ἀνδράσιν ἐπιφέρων καὶ
 γυναιξίν, οὓς μὲν ἐφόνευεν, οἷς δὲ τὴν σωτηρίαν
 τῆς αὐτῶν οὐσίας ἐπίπρασκεν.

Ἡματηλάτει δὲ οἵκοι, δημοσίᾳ γὰρ ἡδεῖτο τοῦτο
 ποιῆσαι, καὶ ἐμονομάχει, οἵκοι μὲν μέχρι φόνου, ἐν 20
 δέ γε τῷ θεάτρῳ ἀσιδήρως καὶ αἵματος ἀνθρωπίνου
 χωρίς. οἵκοι δὲ τινων τὰς τρίχας ξυρῶν τῶν μὲν
 B τὰς ῥίνας παρέτεμνε, τῶν δὲ τὰ ὦτα, ἐνίων δ' ἔτε-
 ρόν τι. εἰσιὼν δ' ἐς τὸ θέατρον τῷ τοῦ Ἑρμοῦ ἐκέ-
 χρητο σχήματι, χρυσοῦν κηρύκειον μεταχειριζόμενος. 25
 ἐφρόνει δὲ μέγα καὶ ὅτι ἦν ἐπαρίστερος. κάμνων δ'
 ἐν τῷ ἀγωνίζεσθαι ἔπινε, καὶ οἱ τῆς βουλῆς καὶ οἱ
 τῶν ἱππέων παρόντες "ξήσειας" ἐξεβόων· καὶ "κύ-
 ριος εἰ" καὶ "πρῶτος εἰ" καὶ "πάντων εὐτυχεστάτας
 νίκας νικήσεις" καὶ "Ἀμαζόνιε νικᾷς" κράζειν συνε- 30
 χῶς ἐκελεύοντο. τοὺς δὲ ποδῶν ἐστρεφμένους ἢ τού-
 τους πεπηρωμένους ἐκ νόσου ἢ συμφορᾷς ἀθροίσας

ποτέ, καὶ δρακόντων εἶδη αὐτοῖς περιπλέξας περὶ τὰ γόνατα, οἷα γίγαντας ὥς Ἡρακλῆς ῥοπάλῳ παίων ἀπέκτεινε.

Μέλλων δ' αὖθις μονομαχῆσαι ἐνετείλατο τοῖς C
 5 ἱππεῦσι καὶ τῇ βουλῇ ἐν τῇ στολῇ τῇ ἱππάδι καὶ
 τοῖς μανδύαις εἰς τὸ θέατρον εἰσελθεῖν, ὃ οὐκ εἶθι-
 στο γίνεσθαι εἰ μὴ τις αὐτοκράτωρ ἔτυχε τεθνηκώς·
 καὶ τὸ κράνος δ' αὐτοῦ τῇ τελευταίᾳ τῶν ἀγώνων
 ἡμέρᾳ διὰ τῶν πυλῶν ἐξεκομίσθη δι' ὧν οἱ τελευ-
 10 τῶντες ἐξεφέροντο· καὶ ταῦτα τεκμήρια τοῦ μέλλειν
 ἤδη ἀπαλλαγῆσεσθαι τῆς αὐτοῦ τυραννίδος ἅπασιν
 ἔδοξε. καὶ τοῦτο μετ' ὀλίγον ἐγένετο· Αἰμίλιος γάρ
 Λαίτιος ὁ ἑπαρχος καὶ ὁ πρόκοιτος Ἑκλεκτος, τοῖς ὑπ'
 αὐτοῦ γινομένοις ἀχθόμενοι, μὴ ταῦτα ποιεῖν παρή-
 15 νουν αὐτῶ· ὁ δὲ ἠπέλπει σφίσι καὶ ἐμηνία· κακῆνοι δει-
 σαντες ἐπεβούλευσαν αὐτῶ, δόντες ἐν βοεῖοις κρέασι D
 φάρμακον. μὴ ταχέως δὲ τῶ φαρμάκῳ κατεργασθέντα,
 ἀλλὰ καὶ ἐξημεκότα ὑποτοπήσαντά τε τὸ γερονὸς καὶ
 ἀπειλοῦντα ἀπέπνιξαν αὐτὸν διὰ τινος Ναρκίσσου
 20 λουόμενον, ἔτη δώδεκα καὶ μῆνας ἑννέα καὶ ἡμέρας
 τεσσαρεσκαίδεκα μοναρχήσαντα, βεβιωκότα δὲ τριά-
 κοντα ἐνιαυτοὺς ἐφ' ἐνὶ καὶ μῆνας τέσσαρας. εἰς ὃν
 ἡ οἰκία τῶν ὥς ἀληθῶς Αὐρηλίων τῆς αὐταρχίας
 ἐπαύσατο.
 25 Ἐν δέ γε τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς μοναρχίας Κομόδου
 Ἰουλιανὸς τὴν ἐπισκοπὴν Ἀλεξανδρείας ἐνεχειρίσθη,
 Ἀγριππίνου ἐπὶ δώδεκα ἔτη ταύτην οἰκονομήσαντος
 καὶ μεταστάντος τῶν τῇδε. τότε καὶ Κλήμης ὁ στρω-
 ματεὺς ἐγνωρίζετο καὶ Πάνταινος ὁ φιλόσοφος σπου-
 30 δαστής τε καὶ κῆρυξ τοῦ καθ' ἡμᾶς μυστηρίου. P1601
 ἀνωτέρω δὲ τῆς Ἱεροσολύμων ἐκκλησίας ὁ λόγος

ἰστόρησε Μάρκον μετὰ τοὺς ἐκ περιτομῆς καθηγή-
 σασθαι, τῆς πόλεως παρὰ Ἀδριανοῦ ἀνοικοδομηθεί-
 σης, συνοικισθείσης τε ἐξ ἔθνων. ὃν Κασσιανὸς διε-
 δέξατο, καὶ τοῦτον Πούπλιος, καὶ Πούπλιον Ἰουλια-
 νός, ἀκκεῖνον Γάιος, καὶ Γάιον Σύμμαχος. ὁ δ' ἐφ' 5
 ἑτέρῳ Γαῖῳ μετέλλαξε τὴν ζωὴν. εἴθ' ἕτερος Ἰου-
 λιανὸς τὴν ἐπισκοπὴν διεδέξατο, καὶ τούτου διάδοχος
 Καπίτων ἐγένετο, καὶ Οὐάλης Καπίτωνος, Οὐάλεντος
 δὲ Δολιχιανός, καὶ ἐπὶ πᾶσι Νάρκισσος τριακοστὸς
 ἐπίσκοπος τῶν Ἱεροσολύμων ἀπὸ τῶν ἀποστόλων 10
 ἐγένετο. δεκάτῳ δ' ἔτει τῆς Κομόδου ἀρχῆς Ἐλεύ-
 B θερος ὁ τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας ἐπισκοπήσας ἐπ' ἑτη
 τρισκαίδεκα τῶν τῆδε μετέστη, καὶ Βίκτωρ τῶν ἐκεῖ
 προέστη πιστῶν. καὶ Ἰουλιανοῦ ἐπὶ δέκατον ἔτος
 τὴν Ἀλεξανδρέων ἐκκλησίαν ἰθύναντος, καὶ τὸ χρεῶν 15
 λειτουργήσαντος, Δημήτριος τὸ τῆς ἐπισκοπῆς ἐνε-
 χειρίσθη λειτούργημα. ἐν δὲ τῇ τῶν Ἀντιοχείων ἐκ-
 κλησίᾳ μετὰ Μαξιμίον Σαραπίων ἐπεσκόπει τοὺς
 χριστιανύμους, ὄγδοος ἀρχιερεὺς ἀπὸ τῶν ἀποστόλων
 γενόμενος. τότε καὶ Ἀπολλώνιος, ἀνὴρ ἐπὶ παιδείᾳ 20
 καὶ φιλοσοφίᾳ βεβοημένος, μαρτυρικῶς τέλει ἐν Ῥώμῃ
 δόγματι τῆς συγκλήτου πρὸς τὰς αἰωνίους μετέστη
 6 μονάς.

WH212 Ὁ μὲν οὖν Κόμοδος τὰ τῆς ἀρχῆς διαφθείρας,
 C ὥς εἴρηται, ἀκκεῖνος διέφθαρτο· οἱ δὲ περὶ τὸν 25
 Ἐκλεκτον καὶ τὸν Αἰῖτον τὸν Περγίνακα εἰς τὴν αὐ-
 ταρχίαν διὰ τὴν ἀρετὴν καὶ τὸ ἀξίωμα αὐτοῦ ἐπελέ-
 ξαντο. ὁ δέ, ὅτι τέθνηκε Κόμοδος ἀκριβωσάμενος,
 ἐδέξατο τὴν ἀρχήν, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον,
 καὶ τῇ τε παρουσίᾳ τοῦ Αἰῖτου καὶ ἀδραῖς ὑποσχέ- 30

σεσι τοὺς στρατιώτας προσεποιήσατο. εἶτα εἰς τὸ
 συνέδριον ἀφικόμενος εἶπεν ὅτι "ὠνόμασμαι ὑπὸ τῆς
 στρατιᾶς αὐτοκράτωρ, ἐξίσταμαι δὲ τῆς ἀρχῆς διὰ τε
 τὴν ἡλικίαν καὶ ἀρρωστίαν καὶ τὴν τῶν πραγμάτων
 5 δυσχέρειαν." ὥς δὲ καὶ παρὰ τῆς βουλῆς καὶ ἐπη-
 νεῖτο καὶ ἤρειτο, ὁ μὲν αὐτοκράτωρ ἀπεδείχθη, ὁ δὲ
 Κόμοδος ἐψηφίσθη πόλεμιος. καὶ ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆ-
 μος εἰς ἐκείνον ἐξύβριζον καὶ τὰς εἰκόνας αὐτοῦ κα-
 10 τέσπων. ἤθελον δὲ καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ διασῦραι καὶ
 διασπάσαι· εἰπόντος δὲ τοῦ Περτίνακος ἤδη τῇ γῇ
 κεκρύφθαι αὐτό, τοῦ μὲν ἀπέσχοντο, ἀλιτήριον δὲ
 καὶ τύραννον ἀπεκάλουν αὐτὸν καὶ ἄρματηλάτην καὶ
 μονομάχον καὶ πλείω ἕτερα. Αἰβύς δ' ἦν ὁ Περτί-
 15 ναξ ἐξ Ἀλβῆς Πομπηίας, πατρὸς οὐκ εὐγενοῦς, ἐν
 τοῖς ἱππεῦσι χιλιαρχήσας. ἦν δ' εὐπροσήγορος,
 ἥκουέ τε ἐτολμῶς καὶ ἀπεκρίνατο ὅσα οἱ ἐδόκει.

Οὕτω μὲν ὁ Περτίναξ τῆς ἀρχῆς ἐπελάβετο, καὶ
 πρὸς ταῖς ἄλλαις ἐπικλήσεσι καὶ πρόκριτος τῆς γε-
 ρουσίας κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἐπωνομάσθη. ὅσα γοῦν
 20 διέκειτο πλημμελῶς πρὸς τὸ κόσμιον μετεσκεύαστο
 οἰκονομίᾳ καὶ προνοίᾳ τοῦ αὐτοκράτορος, καὶ ἡ ἀτι-
 μία τῶν ἀδίκως πεφονευμένων ἐλύθη παρ' αὐτοῦ.
 τοσαύτη δὲ χρημάτων ἔνδεια κατὰ τὸ βασιλείον ἦν
 ὥς πέντε καὶ εἴκοσι μυριάδας δραχμῶν εὐρεθῆναι
 25 μόνας. μόλις δ' οὖν ὁ Περτίναξ ἐξ ἀνδριάντων καὶ
 ὀπλων καὶ ἐπίπλων καὶ τῶν τοῦ Κομόδου παιδικῶν
 ἀθροίσας ἀργύριον τοῖς τε δορυφόροις ἃ ὑπέσχετο
 ἔδωκε καὶ τῷ δήμῳ καθ' ἑκατὸν δραχμάς. ὅσοις γὰρ
 ὁ Κόμοδος ἐς τρυφὴν καὶ ἐς ὀπλομαχίαν καὶ ἄρματη-
 30 λασίαν ἐκέχρητο, ξύμπαντα προὔτθετο εἰς τὸ πωλη-
 τήριον.

Ὁ δὲ Αἰλτος εὐφήμει μὲν τὸν Περτίνακα, τὸν δὲ

Β Κόμοδον ὕβριξε. καί τινας βαρβάρους, χρυσίον παρ' ἐκείνου κομισαμένους ἐπ' εἰρήνῃ πολύ, ἔτι τυγχάνοντας ἐν ὁδῷ μετεπέμψατο καὶ τὸ χρυσίον ἀφείλετο, "φράσατε τοῖς οἴκοι" φήσας "ὅτι Περίναξ ἄρχει". ἦδεσαν γὰρ τὸ ὄνομα τοῦ ἀνδρὸς ἐξ ὧν ἐπεπόνθει- 5 σαν. καὶ ἄλλα δὲ τοιαῦτα ἐπὶ διαβολῇ τοῦ Κομόδου ὁ Λαῖτος ἐποίησεν. ἀλλ' οὐκ ἐπὶ μακρὸν οὗτος ἔμεινε πιστὸς τῷ Περίνακι. ὧν γὰρ ἰμείρετο μὴ τυγχάνων, τοὺς στρατιώτας παρέθηκε κατ' αὐτοῦ. οἱ δὲ ἀρπαγῶν εἰργόμενοι παρ' αὐτοῦ, ἐμίλουν αὐτὸν καὶ ἐπε- 10 βούλευον σὺν τῷ Λαίτῳ. διὸ τὸν ὕπατον Φάλκωνα, γένει καὶ πλούτῳ λαμπρυνόμενον, αὐτοκράτορα ποιῆσαι συνέθεντο. ὁ μαθὼν ὁ Περίναξ ἐς θάλασσαν διατρίβων διὰ τὴν τοῦ σίτου παρασκευήν, εἰς τὴν πόλιν ἠπείχθη καὶ εἰς τὴν βουλὴν παρελθὼν διε- 15 λέχθη. μελλόντων δὲ τῶν βουλευτῶν καταψηφιεῖσθαι τοῦ Φάλκωνος ὁ Περίναξ ἀνακραγὼν "μὴ γένοιτο" ἔφη "τινὰ βουλευτὴν ἐμοῦ ἄρχοντος μηδὲ δικαίως θανατωθῆναι."

Ὁ δὲ Λαῖτος τινας τῶν στρατιωτῶν ὡς ἐκείνου 20 κελεύοντος ἐφθειρε· φοβηθέντες δὲ οἱ λοιποὶ ἐθορύβησαν. διακόσιοι δὲ οἱ θρασύτεροι ἠρκότες τὰ ξίφη πρὸς τὸ παλάτιον ὥρμησαν. ὡς δ' ἐντὸς ἐγένοντο, ἡ γυνὴ αὐτῷ τὴν τούτων παρουσίαν ἐμήνυσεν· ὁ δὲ, καίτοι δυνάμενος ἀντιστῆναι καὶ διαφθεῖραι αὐτούς 25 τῇ τε φυλακῇ τῇ νυκτερινῇ καὶ τοῖς ἰππεῦσιν, οὔτε τοῦτ' ἐποίησεν οὔτε κρυβῆναι καὶ διαφυγεῖν ἠρετίσατο, ἀλλ' ἐλπίσας ἴσως καταπλήξειν αὐτοὺς ὀφθαίς WII213 καὶ πείσειν διαλεχθεῖς, ἀπήντησε προσιοῦσιν. οἱ δὲ τὸ μὲν πρῶτον αἰδοὶ ὑπεστάλησαν καὶ τοῖς κου- 30 λεοῖς τὰ ξίφη ἐνέθεντο, ὡς δ' εἰς αὐτῶν προπηδήσας "τοῦτό σοι" ἔφη τὸ ξίφος δείξας "οἱ στρατιῶται

πεπόμφασι", καὶ αὐτὸν ἐπλήξε, καὶ οἱ ἄλλοι συνεκινήθησαν καὶ κατέκοψαν αὐτόν τε τὸν αὐτοκράτορα καὶ τὸν Ἐκλεκτον. εἶτα τὴν τοῦ Περτίνακος κεφαλὴν οἱ στρατιῶται δόρατι περιπεύραντες περιῆγον, τῷ P1603
 5 ἔργῳ ἐλλαμπρυνόμενοι. ἐβίω δὲ ὁ ἀνὴρ ἔτη ἑπτὰ καὶ ἐξήκοντα θέοντα τεσσάρων μηνῶν, ἄρξας μόνας ἡμέρας ὀγδοήκοντα καὶ ἑπτὰ.

Διαγγελθείσης δὲ τῆς σφαγῆς τοῦ Περτίνακος 7
 Σουλπικιανός, σταλὲς εἰς τὸ στρατόπεδον παρ' ἐκεῖ-
 10 νου ἵνα τὰ ἐκεῖ καταστήσῃται, ἔμεινεν ἐν αὐτῷ καὶ ἔπραττεν ὅπως ἂν αὐτοκράτωρ ἀποδειχθῇ. καὶ τούτῳ Ἰουλιανὸς ὁ Αἰδίδιος, χρηματιστής τε καὶ ἄπληστος, νεωτέρων αἰὲλ πραγμάτων ἐπιθυμῶν καὶ πρὸς τοῦ Κομόδου διὰ τοῦτο εἰς Μεδιόλανα τὴν ἑαυτοῦ πα-
 15 τρίδα ἐξελαθείς, μαθὼν τὴν τελευτὴν τοῦ Περτίνα- B
 κος, σπεύσας εἰς τὸ στρατόπεδον παρεγένετο. καὶ πρὸς ταῖς πύλαις ἐστῶς ὁ μὲν ἔξωθεν, ὁ δὲ Σουλπικιανὸς ἔσωθεν, τὴν Ῥώμην καὶ τὴν ταύτης ἀρχὴν ὠνητίων ἐκ τῶν στρατιωτῶν, διαγγελλόντων τινῶν
 20 καὶ λεγόντων ἑκατέρῳ ὅτι "τόσον οὗτος" καὶ "τόσον ἐκεῖνος δίδωσι, τί οὖν σὺ προστίθῃς;" ὅμως πολλῶν ὑπεσχημένων τοῖς στρατιώταις παρὰ τοῦ Ἰουλιανοῦ, ἐκεῖνον προετιμήσαντο, φοβηθέντες μάλιστα τὸν Σουλπικιανὸν ὡς τιμωρήσοντα τῷ Περτίνακι οἷα δὴ
 25 κηδεστῇ.

Εἰσδεχθεὶς δὲ εἰς τὸ στρατόπεδον Ἰουλιανὸς καὶ αὐτοκράτωρ ἀποδειχθεὶς ἐκεῖθεν πρὸς τὴν ἀγορὰν ἐφοίτησε καὶ τὸ βουλευτήριον, δορυφόρους παμπλη- C
 θεὺς ἐπαγόμενος, ἵνα δι' ἐκείνων καὶ τὴν γερούσιαν
 30 καὶ τὸν δῆμον δεδίζηται. καὶ εἶπε πρὸς τὴν βουλὴν

ὅτι "καὶ ὑμεῖς ἄρχοντος δέεσθε καὶ αὐτός, εἰ καὶ τις ἄλλος, ἀξιωτάτος εἰμι ἡγεμονεῦσαι ὑμῶν." εἰ οὖν καὶ ἐμισεῖτο διὰ τὴν μεγαλαυχίαν καὶ διὰ τοὺς τὸ βουλευτήριον κυκλωσαμένους ὀπλίτας, ἀλλὰ διὰ τὸ δέος καὶ τῆς βουλῆς τὴν αὐταρχίαν ἐβεβαιώσατο· 5 καὶ ἀνῆλθεν εἰς τὸ παλάτιον.

Τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ μὲν τῆς βουλῆς προσῆλθον αὐτῷ, ἵνα μὴ φωραθεῖεν ἀχθόμενοι ἐπ' αὐτῷ, ὁ δὲ δῆμος φανερώς ἐσκυθρώπαξε· καὶ ἐς τὸ συνέδριον ἐλθόντος τοῦ αὐτοκράτορος ἐξέκραγον ὥς ἐκ συνθή- 10 ματος ἅπαντες, πατροφόνον αὐτὸν καλοῦντες καὶ ἄρ-
D παρα τῆς ἀρχῆς. ἐκείνου δὲ μὴ χαλεπαίνειν προσ-
ποιουμένου καὶ ἀργυρίον τι σφίσιν ὑπισχνουμένου ἡγανάκτησαν ὥς δεκαζόμενοι, καὶ ξύμπαντες ἐξεβόη-
σαν "οὐ θέλομεν, οὐ λαμβάνομεν." ὁ δὲ Ἰουλιανὸς 15 τοὺς ταῦτα λέγοντας ἐκέλευσε κτείνεσθαι. καὶ ὁ δῆ-
μος ἔτι παρώξυντο, καὶ τοῦ τε Περίνακος ἐμέμνητο καὶ ἐς τὸν Ἰουλιανὸν ἀπέσκωπτον. καὶ πολλοὶ πολ-
λαχοῦ τῆς πόλεως τιτρωσκόμενοι καὶ κτεινόμενοι ἀν-
τεῖχον, καὶ ὅπλα λαβόντες συνέδραμον εἰς τὸν ἱππό- 20 δρομον, ἐνθα νύκτα τε καὶ ἡμέραν διήγαγον ἄσιτοι ἐπιβοώμενοι τοὺς λοιποὺς στρατιώτας, καὶ μᾶλλον τὸν Νίρρον τὸν Πεσκέννιον καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ Συρίᾳ ὄντας. εἴτα τῷ λιμῷ καὶ τῇ ἀργυπνίᾳ κα-
PI604 κωθέντες διελύθησαν καὶ ἡσύχαζον. Ἰουλιανὸς δὲ 25 οὕτως τὴν ἀρχὴν ἀρπάσας ἀνελευθέρως αὐτῇ ἐχρήτο, θωπεύων τὴν βουλὴν καὶ τοὺς τι δυναμένους, καὶ τὰ μὲν χαριζόμενος, τὰ δ' ἐπαγγελλόμενος· καὶ πάντα ἐπὶ θεραπείᾳ ἐποίει τῶν δυνατῶν, οὐ μέντοι καὶ ἐπιστεύετο. 30

Καὶ ταῦτα μὲν κατὰ τὴν Ῥώμην ἐπράττετο· οἱ δὲ τῶν στρατοπέδων ἡγεμόνες τρεῖς ὄντες, ὃ τε

Σευῆρος τῆς Παννονίας ἄρχων, τῆς Συρίας δ' ὁ Νίγρος, τῆς Βρεττανίας δὲ ὁ Ἀλβίνος, εἰς καθαίρεσιν τοῦ Ἰουλιανοῦ τὰ περὶ αὐτοῦ μαθόντες κεκί-W II 214 νηντο. τῶν ἄλλων δὲ ὁ Σευῆρος δεινότερος ὢν
 5 ἐλογίσατο ὥς, εἰ τὸν Ἰουλιανὸν καταλύσουσι, σφίσιιν αὐτοῖς οἱ τρεῖς ἀμφισβητήσουσι περὶ τῆς ἀρχῆς. ἔγνω τοίνυν τὸν ἕνα προσοικειώσασθαι. ὅτι δὲ καὶ B πορρωτέρω αὐτοῦ ὁ Νίγρος ἐτύγγανεν ὢν, καὶ μέγα φρονεῖν αὐτὸν εἰκάξεν ἐπικεκλημένον ὑπὸ τοῦ δήμου,
 10 ὥς εἴρηται, πρὸς τὸν Ἀλβίνον ἀπένευσε, καὶ δι' ἀπορορήτων αὐτῷ ἔγραψε Καίσαρα ποιήσειν αὐτόν. καὶ ὃς κατὰ χώραν ἔμεινεν, ὥς κοινωνήσῃ τῆς ἀρχῆς τῷ Σευήρῳ τεταρρηκῶς. ὁ δὲ Σευῆρος ἐπὶ τὴν Ῥώμην ἤπειγέτο.

15 Καὶ ὁ Ἰουλιανὸς ταῦτα μαθὼν πολέμιόν τε ψηφίσασθαι τὸν Σευῆρον τὴν βουλὴν παρεσκεύασε, καὶ πρὸς πόλεμον ἡτοιμάζετο, καὶ τὸ παλάτιον κυγκλίσι καὶ θύραις ἰσχυραῖς ἐκρατύνατο· ὅτι γὰρ ἐνόμιζε μὴ ἂν ποτε ῥαδίως τοὺς στρατιώτας κτανεῖν τὸν Περτί-
 20 νακα, εἰ γε δὴ συνεκέκλειστο, ὥτε ὥς δυνήσεται C κατακλεισθεῖς ἐν αὐτῷ περιγενέσθαι, ἂν ἡττηθῇ. ἐφόνευσε δὲ καὶ τὸν Λαῖτον, καὶ ἐπὶ τὸν Σευῆρον καθῆκε συχνούς ὥς τὸν ἄνδρα δολοφονήσοντας. ἐπεὶ δ' ἐκεῖνος εἰς τὴν Ἰταλίαν εἰσέβαλε καὶ τὴν
 25 Ῥάβεινναν ὤκειώσατο, καὶ οἱ πεμπόμενοι προσεχώρουν αὐτῷ, καὶ οἱ δορυφόροι διὰ τὴν παρουσίαν Σευήρου ἐδειλαίνοντο, συγκαλέσας τοὺς τῆς βουλῆς ἐκέλευε κοινωνὸν αὐτῷ τῆς ἀρχῆς τὸν Σευῆρον ψηφίσασθαι. τοῦ δὲ Σευήρου τοῖς στρατιώταις
 30 μὴδὲν κακὸν πείσεσθαι γράψαντος ἐκδοῦσι τοὺς σφαγεῖς τοῦ Περτίνακος, πεισθέντες ἐκείνους τε συνέλαβον καὶ τῷ Σιλίῳ Μεσσάλα ὑπατεύοντι ταῦτα

D ἐμήνυσαν. ὁ δὲ τὴν βουλὴν ἀθροίσας εἰς τὸ Ἀθη-
 ναιον, οὕτω καλούμενον ὥς ἐν αὐτῷ τῶν παιδευο-
 μένων ποιουμένων τὴν ἄσκησιν, τὰ παρὰ τῶν στρα-
 τιωτῶν αὐτῇ ἐκινώσατο. καὶ ἡ βουλὴ τοῦ μὲν
 Ἰουλιανοῦ κατεψηφίσατο θάνατον, τὸν δὲ Σευῆρον 5
 ἀνεῖπεν εὐθὺς αὐτοκράτορα. κἀντεῦθεν ἐν τῷ πα-
 λατίῳ ὁ Ἰουλιανὸς ἐφονεύθη, εἰπὼν "τί γὰρ δεινὸν
 ἐποίησα, καὶ τίνα ἀπέκτεινα;" ἐβίω δὲ ἔτη ἐξήκοντα
 πρὸς μῆσιν τέσσαρσι καὶ ἰσαρίθμοις ἡμέραις, ἄρξας
 ἡμέρας ἐξήκοντα.

10

8 Σευῆρος μέντοι τὴν αὐταρχίαν λαβὼν τοὺς μὲν
 αὐτόχειρας τοῦ Περτίνακος τῶν στρατιωτῶν θανάτῳ
 P1605 ἐδικαίωσε, τοὺς δ' ἄλλους ὀνειδίσας πικρότατα τῶν
 τε ὅπλων ἀπεῖρξε καὶ τοὺς ἵππους ἀφείλετο καὶ τῆς
 Ῥώμης ἀπήλασε. καὶ οὕτως εἰς τὴν Ῥώμην εἰσῆλασε 15
 βαδίζων· καὶ οἱ καὶ ὁ στρατὸς ὀπλίτης παρείπετο,
 καὶ ἡ πόλις ἄνθεσί τε καὶ δάφναις ἅπασα ἐστεφά-
 νωτο, καὶ οἱ ἄνθρωποι λευχειμονοῦντες εὐφρόμουν
 αὐτὸν καὶ ἀκοῦσαι αὐτοῦ καὶ θεάσασθαι λίαν ἐσφά-
 δαζον. εἰσελθὼν δὲ ἐνεανιεύσατο, οἷα καὶ οἱ πρῶην 20
 ἀγαθοὶ αὐτοκράτορες, ὥς οὐδένα τῶν βουλευτῶν
 ἀποκτενεῖ, καὶ ᾤμοσε περὶ τούτου, καὶ ψηφίσματι
 κοινῷ τοῦτο κυρωθῆναι προσετείλαται. ἀλλ' οὐκ εἰς
 μακρὰν τὸν νόμον τοῦτον παρέβη. αὐτὸν γὰρ τὸν
 Ἰούλιον Σόλωνα τὸν καὶ τὸ δόγμα τοῦτο αὐτοῦ κε- 25
 B λεύσαντος συγγραψάμενον οὐ πολλῷ ὕστερον ἔκτεινε,
 καὶ ἄλλους ἀνεῖλε πολλούς· καὶ τῇ βουλῇ οὐ κατα-
 θύμια ἔπραττε. καὶ εἰθισμένους τοὺς σωματοφύλακας
 ἐκ τῆς Ἰταλίας εἶναι καὶ ἄλλων ἐθνῶν ἐπιεικιστέρων

τοῖς εἰδεσι καὶ ἀπλουστέρων τοῖς ἡθέσιν, ἐκεῖνος παρὰ τὸ ἔθος στρατιωτῶν τὴν πόλιν ἐνέπλησε καὶ ἰδεῖν ἀγριωτάτων καὶ ἀκούσαι φοβερωτάτων καὶ ὁμιλῆσαι ἀγροικοτάτων.

5 Ἐγένετο δὲ αὐτῷ τινα σημεῖα τὴν ἡγεμονίαν προμαντευόμενα. ἔδοξέ ποτε ὄναρ λύκαιναν θηλάξιν, ὡς περὶ Ῥωμύλου ἱστόρηται· καὶ ὕδωρ καθεύδοντος ὥσπερ ἐκ πηγῆς ἀνεδόθη· καὶ καθ' ὕπνου αὐτῷ ἡ τῶν Ῥωμαίων σύμπασα βουλὴ καὶ ὁ δῆμος WH2

10 προσήει τε καὶ ἡσπάζετο. καὶ αὐθις ἐδόκει ἐν τῇ ἀγορᾷ τῇ Ῥωμαίᾳ ἱππεύοντα τὸν Περτίνακα τοῦ C ἱπποῦ ἀπορριφῆναι, αὐτὸς δὲ τούτου ἐκόντος ἐπιλαβέσθαι. ἔφηβος δὲ ὢν ἐς τὸν βασιλικὸν δίαφρον ἀγνοῶν, ἀλλ' οὐκ ἐκ προνοίας ὕπαρ ἐκάθισεν.

15 Αὐταρχήσας δὲ διὰ πλείστων τρόπων ἐτίμησε τὸν Περτίνακα, καὶ ταφὴν αὐτοῦ καίτοι πάλαι θανόντος πολυτελεστέατην ἐποίησεν. εἴτα κατὰ τοῦ Νίγρου ἐστράτευσεν· ὃς Ἰταλὸς ἦν ἐξ ἱππέων, οὗ τῶν πάντων δ' ἐπισήμων. καὶ διαφόρων πολέμων D
20 συγκροτηθέντων τέλος ἐν Ἰσσω τῆς Κιλικίας περὶ τὰς καλουμένας Πύλας, αἱ διὰ τὴν τοῦ τόπου στενότητα οὕτω κέκληνται, ἔνθεν μὲν γὰρ ὄρη ἀνατείνει ἀπότομα, κρημνοὶ δ' ἐκεῖθεν βαθεῖς καθήκουσιν εἰς τὴν θάλασσαν, μάχης καρτερᾶς γενομένης ἡττήθη ὁ Νί-
25 γρος· καὶ τὸ πλέον μὲν τῆς αὐτοῦ δυνάμεως ἐκεῖσε διώλετο, ἐκεῖνος δὲ φεύγων κατελήφθη καὶ ἀνῆρεθῆ. οὗ τμηθεῖσαν τὴν κεφαλὴν ὁ Σευῆρος πέμψας εἰς τὸ Βυζάντιον ἀνεσταύρωσεν, ἵν' ἰδόντες αὐτὴν οἱ Βυζάντιοι προσχωρήσωσι.

30 Τοὺς δὲ τὰ Νίγρου φρονήσαντας δικαιούντος Σευήρου, βουλευτὴς τις Κάσσιος Κλήμης κρινόμενος παρ' αὐτῷ ἐπαρρησιάζατο φήσας ὥς "ἐγὼ οὔτε σέ

οὔτε Νίγρον ἠπιστάμην, καταληφθεὶς δὲ ἐν τῇ ἐκεί-
 P1606νου μερίδι οὐ σοὶ πολεμήσειν ἤθελον, ἀλλ' Ἰουλια-
 νὸν καταλύσειν· καὶ τὰ αὐτὰ σοὶ σπουδάσας οὐκ
 ἠδίκησα. ἀλλ' οὐδ' ὅτι μὴ πρὸς σὲ ὕστερον μετ-
 έστην· οὐδὲ γὰρ οὐδὲ σὺ ἂν ἠθέλησας οὐδένα τῶν 5
 σῶν ἐταίρων πρὸς ἐκείνον αὐτομολῆσαι. ἐξέταξε
 οὖν μὴ τὰ σώματα ἡμῶν μηδὲ τὰ ὀνόματα, αὐτὰ δὲ
 τὰ πράγματα· πᾶν γὰρ ὅ,τι ἂν ἡμῶν καταγνῶς, τοῦτο
 καὶ σεαυτοῦ καὶ τῶν σῶν ἐταίρων καταψηφιεῖ." τοῦ-
 του ὁ Σευῆρος τῆς παρρησίας θαυμάσας ἀφῆκεν 10
 ἔχειν τῆς οὐσίας τὸ ἡμισυ.

Οἱ δὲ Βυζάντιοι καὶ ζῶντος τοῦ Νίγρου καὶ θα-
 νόντος πολλὰ καὶ θαυμαστὰ ἔδρασαν, ἐπὶ χρόνον
 B πολιορκούμενοι τριετῇ. ἦρουν μὲν γὰρ καὶ πλοῖά
 τινα παραπλέοντα, ἦρουν δὲ καὶ τριήρεις τῶν 15
 ἐν τῷ ὄρμῳ τῶν ἐναντίων οὐσῶν. τὰς γὰρ ἀγκύρας
 αὐτῶν ὑφύδροις κολυμβηταῖς ἀποτέμνοντες καὶ ἥλους
 εἰς τοὺς ταρσοὺς σφῶν πηγνύντες καὶ τούτων καλῶ-
 δια ἐξάπτοντες ἐπεσπῶντο αὐτάς, αὐτομάτας προσ-
 πλέειν δοκούσας. ἐπεὶ δὲ πάντα αὐτοῖς ἐξεδαπανή- 20
 θησαν, ὅμως ἀντεῖχον, καὶ ξύλοις ἐκ τῶν οἰκιῶν εἰς
 τὰς ναῦς ἐχρῶντο καὶ σχοίνοις ἃς ἐπλεκον κείροντες
 τὰς τρίχας τῶν γυναικῶν. καὶ ὅτε τοῖς τείχεσι προσ-
 έβαλλον οἱ πολέμιοι, λιθίνους τε καὶ ἐκ χαλκοῦ
 πεποιημένους καὶ ἀνδριάντας καὶ ἵππους ἠκόντιζον 25
 εἰς αὐτούς. ὥς δὲ καὶ πᾶν αὐτοὺς ἐπέλιπε νενο-
 μισμένον ἐδῶδιμον, βύρσας διαβρέχοντες ἥσθιον.
 C καὶ τούτων δὲ ἀναλωθεῖσῶν καὶ ἐπ' ἀλλήλους ἐτρά-
 ποντο καὶ σαρκῶν ἀνθρωπείων ἐγείνοντο. εἴτα καὶ
 ἄκοντες τὴν πόλιν παρέδοσαν, καὶ οἱ Ῥωμαῖοι τοὺς 30
 στρατιώτας καὶ τοὺς ἐν τέλει σύμπαντας διεχρήσαντο.
 ὁ δὲ Σευῆρος ἥσθη λίαν ἐπὶ τῇ ἀλώσει τοῦ Βυζαν-

τίου. ἀφείλετο δὲ τὴν τε ἐλευθερίαν τῆς πόλεως καὶ
 τὸ ἄξιώμα τὸ πολιτικόν, καὶ δασμοφόρον ἀποφύνας,
 δημεύσας τε τὰς οὐσίας τῶν πολιτῶν, Περιινθίοις
 αὐτὴν τε καὶ τὴν χώραν αὐτῆς ἐχαρίσατο. τὰ δὲ
 5 τείχη τῆς πόλεως καθελὼν ἐκείνους μὲν οὐδὲν πλέον
 ἐλύπησεν ἢ τῆς δόξης αὐτοὺς ἐστέρησεν ἣν ἐκαρ-
 ποῦντο ἐκ τῆς αὐτῶν ἐπιδείξεως, τῶν δὲ Ῥωμαίων
 μέγα καθεῖλεν ὀρμητήριον πρὸς τοὺς ἐκ Πόντου καὶ D
 τῆς Ἀσίας βαρβάρους, ἀλλὰ μὴν καὶ κρησφύγετον·
 10 ἦν γὰρ τὰ τείχη τοῦ Βυζαντίου καρτερώτατα.

Σευῆρος δὲ δοξομανῶν κατὰ τῶν Ὀσροηνῶν 9
 βαρβάρων καὶ τῶν Ἀδιαβηνῶν καὶ τῶν Ἀραβίων
 ἐστράτευσε, καὶ εἰς τὴν Νίσιβιν ἀφικόμενος ἐκεῖθεν
 ἐπεμψε στρατηγούς τε καὶ τάγματα κατὰ τῶν εἰρη-
 15 μένων ἐθνῶν, οἱ τὴν τε χώραν αὐτῶν ἐδήουν καὶ W II 216
 τὰς πόλεις ἐλάμβανον.

Αὐτίς δὲ πόλεμος συνηνέχθη τῷ Σευήρῳ ἐμ-
 φύλιος. ὁ μὲν γὰρ τῷ Ἀλβίνῳ οὐδὲ τὴν τοῦ Καίσα-
 ρος ἐδίδου τιμὴν, ὁ δ' ἤτει καὶ τὴν τοῦ αὐτοκράτο-
 20 ρος. συγκινουμένης δὲ διὰ ταῦτα τῆς οἰκουμένης, ὁ
 δῆμος ἐν ἱπποδρομίᾳ συνειλεγμένος πολὺς ἐκφανε-
 στατα κατωδύρατο, "μέχοι πότε τοιαῦτα πάσχομεν" P I 607
 κρᾶζοντες καὶ "μέχοι ποῦ πολεμούμεθα;" καὶ ἄλλα
 δέ τινα τοιαῦτα ὥς ἐκ θειοτέρας τινὸς ἐπιπνοίας
 25 ἐνθουσιῶντες ἐβόησαν. πῶς γὰρ τοσαῦται μυριάδες
 ὥς ὑπὸ χορολέκτῃ ὁμοφώνως εἶπον καὶ ἀπταίστως ἃ
 εἶπον; τέως μέντοι μάχης συγκροτηθείσης καὶ πολλὰς
 ιδέας τε καὶ τροπὰς καὶ μετακλίσεις τοῦ πολέμου

ἔσχηκός τις ὁ Ἀλβίνος ἡττήθη, πεσόντων μὲν ἀμφοτέρωθεν Ῥωμαίων σχεδὸν ὑπερβαινόντων καὶ ἀριθμὸν, τοῦ δὲ Ἀλβίνου ἑαυτὸν ἀνελόντος. ὃ κειμένῳ ἔπεν-
 τρυφήσας ὁ Σευήρος καὶ γλωσσαλγήσας τὸ μὲν ἄλλο
 σῶμα ριφῆναι ἐκέλευσε, τὴν κεφαλὴν δ' εἰς τὴν 5
 B Ῥώμην στείλας ἀνεσταύρωσε. καὶ πολλοὺς τῶν τῆς
 γερουσίας ἀπέκτεινε, τινὰς δὲ καὶ ἀπέλυσε.

Μετὰ ταῦτα δὲ κατὰ τῶν Πάρθων ἐστράτευσε
 τὴν Μεσοποταμίαν ἐλόντων. καὶ πλοῖα κατασκευ-
 ᾶσας ἐν τῷ Εὐφράτῃ τὴν τε Σελεύκειαν καὶ τὴν 10
 Βαβυλῶνα ἐκλειφθεῖσαν ἔλαβε. καὶ τὴν Κτησιφῶντα
 ἐλὼν διαρπάσαι τοῖς στρατιώταις ἐφῆκε, πολλοὺς τε
 ἀνείλε καὶ ζῶντας πλείονας εἶλεν. οὔτε δὲ τὸν Οὐό-
 λόγαισον ἐπεδίωξε τὸν τῶν Πάρθων ἡγεμονεύοντα
 ἀναχωρήσαντα οἰκαδε, οὔτε τὴν Κτησιφῶντα κατ- 15
 ἔσχεν, ἀλλ' ὥχετο ὥσπερ ἵνα διαρπάσῃ ταύτην μό-
 νον ἐστρατευκώς.

Ἐν ᾧ δὲ ἐπολέμει, ἄνδρας δύο ἀπέκτεινε τῶν
 C ἐπιφανῶν, τὸν μὲν Κρίσπον Ἰούλιον χιλιάρχοντα τῶν
 δορυφόρων, ὅτι ἤχθετο τῇ τοῦ πολέμου κακώσει καὶ 20
 τι καὶ παρεφθέγγετο, καὶ τὸν κατηγορήσαντα αὐτοῦ
 στρατιώτην χιλιάρχον ἀπέδειξεν ἀντ' αὐτοῦ· τὸν δὲ
 Λαῖτον, ὅτι φρόνημα εἶχε καὶ ὅτι ὑπὸ τῶν στρατιω-
 τῶν ἠγαπᾶτο, καὶ οὐκ ἄλλως στρατεύσειν ἔλεγον εἰ
 μὴ Λαῖτος αὐτῶν ἡγοῖτο. καὶ τὸν φόνον αὐτοῦ τοῖς 25
 στρατιώταις προσῆπτεν, ὅτι φθόνῳ αὐτὸν ἀνελὼν
 οὐκ εἶχε λέγειν αἰτίαν.

Εἶτα ἐπὶ τὰ Ἄτρα ἐστράτευσε. πόλιν δὲ ταῦτα
 Ἀράβιος, ἐν ᾗ πολλά τε ἄλλα ἀπέκειντο χρήματα
 καὶ τὰ τοῦ Ἥλιου δὲ ἀναθήματα, ᾧ ἡ πόλις ἀπέκειτο. 30
 οὐδὲν δὲ ἀνύσας, καίτοι τὸ ἐκτὸς τεῖχος καθηρηκώς,
 D καὶ πολλοὺς τῶν οἰκείων ἀποβαλὼν, ἀνεχώρησε· καὶ

εἰς τὴν Παλαιστίνην ἀφίκετο καὶ ἐς Αἴγυπτον, καὶ
 πᾶσαν εἶδε καὶ τὰ κεκρυμμένα ἐπολυπραγμότησεν.
 ἦν γὰρ οἷος μήτε θείου μήτε τι ἀνθρώπινον κατα-
 λιπεῖν ἀνερέυνητον. καὶ τὰ βιβλία ἃ τι εἶχον ἀπόρ-
 5 ρητον ἐκ πάντων τῶν ἀδύτων ἀνείλετο, ὅσα τέως
 εὗρεῖν δεδύνητο.

Ταῦτα μὲν οὕτως· εἰρήσθω δ' ὥς ἐν παρόδῳ
 καὶ ὅσα τὸν Δίωνα περὶ τοῦ Νείλου λέγοντα εὗρο-
 μεν, ὅθεν τε ἀναδίδεται καὶ διὰ τί κατὰ τὸ θέρος
 10 πεποίηται τὴν ἀνάβασιν. λέγει τοίνυν ὅτι ἐκ τοῦ
 "Ἀτλαντος ἀναδίδεται, τὸν δὲ "Ἀτλαντα ὄρος εἶναι
 ἐν τῇ Μακεννίτιδι παρ' αὐτῷ τῷ Ὠκεανῷ πρὸς P1608
 ἐσπέραν, καὶ ὁρῶν ἀπάντων ὑπερανίστασθαι, ὥστε
 καὶ κίονα αὐτὸν διὰ τὸ ὕψος παρὰ τῶν ποιητῶν κλη-
 15 θῆναι τοῦ οὐρανοῦ. μήτε γὰρ ἀναβῆναι τινά ποτε
 εἰς ἄκρον αὐτοῦ μήτ' ἰδέσθαι τὰς αὐτοῦ κορυφὰς
 χιόνος ἀεὶ πληθούσας, ἐξ ἧς πολὺ καταρρεῖν τὸ
 ὕδωρ ὑπὸ τὸ θέρος, καὶ διὰ τοῦτο τότε τὸν Νεῖλον
 πληθύνεσθαι. λέγει δὲ ταῦτα Ῥωμαίοις ἀκριβοῦσθαι
 20 ἐκ τῶν τῆς κάτω Μαυριτανίας ἀνθρώπων, προσ-
 οίκων ὄντων τῇ Μακεννίτιδι, καὶ πολλοὺς τῶν ἐκεῖ
 στρατευσαμένων Ῥωμαίων ἀφικέσθαι καὶ πρὸς τὸν
 "Ἀτλαντα. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τοῦ Νείλου τῷ Δίωνι,
 εἰ καὶ ἄλλοις οὐχ οὕτω τὰ περὶ αὐτοῦ δεδι-
 25 ῆγεται.

Πλαυτιανὸς δὲ παραδυναστεύων τῷ Σευήρῳ καὶ ^B10
 τὴν ἐπαρχικὴν ἔχων ἐξουσίαν καὶ μέγιστα θυνηθεὶς
 πολλοὺς τῶν ἐλλογίμων ἀνδρῶν καὶ ὁμοτίμων αὐτῷ
 ἐθανάτωσεν. ἅπληστος δὲ ὢν παρὰ πάντων ἥτει, WII217

καὶ οὔτε ἔθνος οὔτε πόλιν ἀφῆκεν ἀσύλητον, καὶ πλείονα αὐτῷ πάντες ἢ τῷ Σευήρῳ ἐδίδουν. ἐξέτεμε δὲ καὶ ἀνθρώπους Ῥωμαίους καὶ εὐγενεῖς ἑκατόν, οὐ παῖδας μόνον οὐδὲ μέντοι μειράκια, ἀλλὰ καὶ ἄνδρας γυναικας ἔχοντας, ὥσθ' ὀραῖσθαι τοὺς αὐτοὺς 5 καὶ εὐνούχους καὶ ἄνδρας καὶ πατέρας ἀόρχεις καὶ ἐκτομίας καὶ παγωνίας. πρὸ δὲ τούτου κῆτος ὑπέρογκον εἰς τὸν Αὐγούστου κεκλημένον λιμένα ἐξώκειλε καὶ ἐάλω, καὶ μίμημα αὐτοῦ γεγονὸς καὶ εἰς τὸ C κυνηγέσιον εἰσαχθὲν πεντήκοντα ἄρκτους εἰσω λέγε- 10 ται δέξασθαι. τὴν δὲ τοῦ Πλαντιανοῦ θυγατέρα Πλαντίλλαν τοῦ Σευήρου τῷ υἱῷ Ἀντωνίνῳ συζεύξαντος, τοσαῦτα τῇ θυγατρὶ ὁ Πλαντιανὸς ἔδωκεν ὅσα πολλαῖς βασιλίσσαις ἤρκεσεν ἄν. οὗτος ὑπέρο- 15 μέγας γεγονὼς καὶ πλείστον δυνηθείς, ἢ καὶ ὑπὲρ τὸν Σευήρον αὐτόν, ὑπὸ τοῦ γαμβροῦ Ἀντωνίνου ἐπιβουλευθεὶς ἐσφάγη καὶ ἄνωθεν εἰς ὁδόν τινα ἐρρίφη. οἱ δὲ τοῦ Σευήρου παῖδες Ἀντωνίνος καὶ Γέτας ὥσπερ τινὰ παιδαγωγὸν τὸν Πλαντιανὸν ἀπο- 20 σειςάμενοι ἅπαν μετῆσαν χεῖριστον.

Τότε καὶ Βούλλας Φῆλιξ Ἰταλὸς ἀνὴρ ληστήριον D συστησάμενος ἑξακοσίων ἀνδρῶν ἐληίζετο τὴν Ἰτα- 5 λίαν ἐπ' ἔτη δύο. πολλῶν δὲ φιλοτιμουμένων κατασχεῖν αὐτὸν ὁ δὲ οὐχ ἠλίσκετο, εὐμεθέδως διὰ τρόπων πολλῶν τοὺς αὐτὸν διώκοντας κατασοφι- 25 ζόμενος· ὧν ἓνα εἰς ἐνδειγμα τῶν ἄλλων ἐροῦμεν. ἑκατοντάρχου παρὰ Σευήρου κελευσθέντος λοχῆσαι αὐτόν, αὐτὸς ἐκείνῳ προσῆλθε δι' ἑαυτοῦ ὥς ἄλλος τις, καὶ διεβεβαιώσατο, εἰ ἔποιτο, παραδοῦναι αὐτῷ τὸν ληστήν. τοῦ δὲ πεισθέντος εἰς λοχμῶδη τόπον 30 ἀπαγαγὼν αὐτὸν ῥαδίως συνέλαβεν. εἶτα ἐπὶ βήματος καθίσας, ὥς δῆθεν ἄρχων τοῦ ληστήριου,

μεταστειλάμενος τὸν ἐκατόνταρχον, τὰς τριῖνας τῆς
κεφαλῆς αὐτοῦ ἀπεξύρησε καὶ ἀφῆκεν, εἰπὼν, ἄγ-
γελλε τῷ δεσπότῃ σου ὅτι "τοὺς δούλους ὑμῶν PI609
τρέφετε, ἵνα μὴ ληστεύωσι." πολλοὺς γὰρ τῶν Και-
5 σαρείων εἶχεν αὐτῷ προσχωρήσαντας. ὕστερον μὲν-
τοι ἐλήφθη καὶ θηρίοις ἐδόθη.

Σευῆρος δὲ εἰς τὴν Βρεττανίαν ἐστράτευσεν,
ἵνα μὴδ' οἱ παῖδες ἐκδικαιτῶνται αὐτοῦ μήτε τὰ
στρατεύματα ὑπ' ἀργίας ἐκλύωνται. δύο δὲ γένη
10 τῶν Βρεττανῶν εἰσι μέγιστα, Καληδόνιοι καὶ Μαι-
ᾶται· καὶ νέμονται ἐκάτεροι ἄγρια ὄρη καὶ πεδία
ἐρημα καὶ ἐλώδη, μήτε πόλεις ἔχοντες μήτε γεωρ-
γοῦντες τὴν γῆν, ἀλλ' ἐκ νομῆς καὶ θήρας καὶ
ἀκροδρόων τὰ πρὸς τὸ ζῆν ποριζόμενοι· ἰχθῦς γὰρ
15 καίτοι παμπληθεῖς παρὰ τῇ νήσῳ τυγχάνοντας οὐ B
σιτοῦνται. σκηνῶνται δ' εἰσὶν, γυμνοὶ τε ζῶσι καὶ
ἀνυπόδετοι, κοιναῖς κεχρημένοι ταῖς γυναιξί, καὶ τὰ
γεννώμενα πάντα ἐκτρέφοντες. δημοκρατοῦνται τε
καὶ ληστεύουσι· καὶ στρατεύονται ἐπὶ ἀρμάτων,
20 ἵππους ἔχοντες μικροὺς καὶ ταχεῖς, καὶ πεζοί· τρέ-
χουσί τε ὀξύτατα. ὅπλοις δὲ κέχρηται ἀσπίδι καὶ
βραχεῖ τινι δόρατι καὶ ἐγχειριδίῳ. λιμῷ δὲ καὶ
ψύχει ταλαιπωρούμενοι καὶ ἄλλαις κακώσεσι φέρου-
σι, καὶ εἰς τὰ ἔλη καταδυνόμενοι καρτεροῦσιν ἐπὶ
25 πλείους ἡμέρας μόνην τὴν κεφαλὴν ἔξω τοῦ ὕδατος
ἔχοντες, καὶ ἐν ταῖς ὕλαις τρέφονται ταῖς ῥίξαις
καὶ τῷ φλοιῷ. σκευάζουσιν δὲ καὶ τι βρώμα ἐξ οὗ C
ὅσον κυάμου μέγεθος ἐμφαγόντες οὔτε πεινῶσιν οὔτε
διψῶσιν.

30 Ἡ μὲν οὖν Βρεττανία τοιαύτη τίς ἐστι νῆσος,
καὶ ὑπὸ τοιούτων ἢ μὴ Ῥωμαίοις τότε ὑποκειμένη
ᾤκειτο. εἶχον γὰρ ταύτης μοῖραν Ῥωμαῖοι οὐκ

ἐλαττουμένην πολλῷ τοῦ ἡμίσεος. καὶ τὸ μὲν μῆκος τῆς ὅλης νήσου ἐς στάδια ἑπτακισχίλια ἑκατὸν τριάκοντα δύο ἐκτείνεσθαι λέγεται, τὸ δὲ πλάτος ὡς ἐπίπαν ἐς δισχίλιά που καὶ τριακόσια, ἔστι δ' οὐ καὶ
 WII²¹⁸ ἐλάττονα. ὁ δ' οὖν Σευῆρος πάσης κρατῆσαι τῆς 5
 νήσου διανοούμενος εἰς τὴν Καληδονίαν εἰσέβαλε, καὶ πράγματα ἔσχε μήτε μαχεσάμενος μήτ' ἐν παρατάξει πολέμιον θεασάμενος, ἀλλ' ὑλοτομῶν καὶ τὰ μετέωρα κατασκάπτων. οἱ δὲ αὐτοῦ στρατιῶται σκιδνάμενοι ἐκτιννύοντο ἐπιβουλευόμενοι, καὶ πολλὰι 10
 D χιλιάδες ἀπώλοντο. τέως μέντοι ἐς ὁμολογίαν τοὺς Βρεττανοὺς ἐλθεῖν κατηνάγκασε.

Φροντίσι δὲ αὐτὸν ὁ Ἀντωνῖνος ὁ υἱὸς περιέβαλεν ἀκολάστως βιούς καὶ δῆλος ὢν, εἰ δυνηθείη, τὸν ἀδελφὸν διαχειρισόμενος. καὶ αὐτῷ δὲ τῷ πατρὶ 15
 ἐπεβούλευε, καὶ ἐπεφώρατο δῖς. ἀλλ' οὐδὲν δεινὸν ἔπαθεν ὁ Ἀντωνῖνος πρὸς τοῦ πατρός· καλέσας δὲ αὐτὸν καὶ τὸν Παπιανὸν καὶ τὸν Κάστορα, δοῦλος
 PI⁶¹⁰ δ' ἦν ὁ Κάστωρ αὐτοῦ, ἄριστος ἀνὴρ καὶ πιστότατος, καὶ ξίφος εἰς τὸ μέσον θέμενος, ἔφη πρὸς τὸν 20
 υἱόν· "εἰ ἀποκτεῖναί με θέλεις, ἐνταῦθά με κατὰχρησαι, καὶ μὴ πάντων ὀρώντων· εἰ δ' αὐτόχειρ μου γενέσθαι ὀκνεῖς, κέλευσον παρόντι Παπιανῷ τῷ ἐπάρχῳ ἵνα με ἐξεργάσῃται· οὐ γὰρ ἀπειθήσει σοι αὐτοκράτορι ὄντι."

Ἀποστάντων δ' αὐθις τῶν Βρεττανῶν ἡτοιμάζετο ὡς πολεμήσων αὐτοῖς. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ κατὰ τὴν νήσου διάγων ἀπήλλαξε νοσῶν, καὶ τοῦ Ἀντωνίνου ὡς λέγεται συνεργασαμένου πρὸς τοῦτο. πρὶν οὖν ἐκπνεῦσαι, λόγος αὐτὸν τοῖς παισὶν εἰπεῖν "ὁμο- 30
 εἴτε, τοὺς στρατιώτας πλουτίζετε, τῶν ἄλλων μὴ Β ἀμελεῖτε." ἤρξε δὲ ἑπτακαίδεκα ἔτη καὶ μῆνας ὀκτώ

ἐφ' ἡμέραις τρισί, βιώσας τὸ σύμπαν ἔτη ἐξήκοντα
καὶ πέντε καὶ μῆνας ἐννέα καὶ ἡμέρας ἐννέα καὶ
εἴκοσι.

Τοιαύτη δ' ἦν αὐτῷ ἡ διαγωγὴ ἐν εἰρήμῃς
5 καιρῷ. ἔπραττέ τι νυκτὸς ὑπὸ τὸν ὄρθρον, εἴτα
ἐβάδιζε λέγων καὶ ἀκούων τὰ τῇ ἀρχῇ πρόσφορα,
καὶ οὕτως ἐδίδκαζεν ἕως μεσημβρίας, εἰ μὴ τις μεγάλη
ἦν ἐορτή, καὶ τοῖς συνδικάζουσι παρρησίαν ἐδίδου·
καὶ ἐπὶ τούτοις ἵππευεν, εἴτ' ἐλούετο, ἡρίστα τε καὶ
10 ἐκάθευδε, καὶ ἀναστὰς τὰ λοιπὰ προσδιώκει, καὶ
λόγοις ὠμίλει ἐν περιπάτῳ Λατίνοις τε καὶ Ἑλληνι-
κοῖς, καὶ πρὸς ἑσπέραν ἐλούετο αὐθις καὶ ἐδείπνει·
καὶ ἐν ταῖς πάνυ ἀναγκαίαις ἡμέραις τὰ πολυτελῆ C
δείπνα συνεκρότει.

15 Ἐπὶ τούτου διωγμοῦ κινηθέντος κατὰ τῶν εὐσε- 11
βῶν πολλοὶ μὲν ἠνδρίσαντο καὶ μαρτυρίου στεφά-
νους ἤραντο, τότε δὲ καὶ Λεωνίδης ὁ πατήρ Ὁριγέ-
νους κατασχεθεὶς καὶ ἐφ' ἐτέραις τιμωρίαις τέλος
τὴν κεφαλὴν ἐκτμηθεὶς νέον κομιδῇ καταλείπει τὸν
20 παῖδα. ὃς ἔτι παῖς ὢν ὥργα πρὸς τὸ μαρτύριον·
ἡ δὲ γε μήτηρ αὐτοῦ λόγοις πρότερον ἐπειρᾷ τὸν
υἱὸν ἀπάγειν τῆς ἐγκειρήσεως, ὥς δ' οὐκ ἔπειθε,
τὴν ἐσθῆτα πᾶσαν ἀφείλετο καὶ οὕτως οἴκοι μένειν
καὶ ἄκοντα παρσκευάσεν. ὁ δὲ ἀπρόιτος ὢν ἐπι-
25 στέλλει τῷ πατρὶ καθειργμένῳ, ὑπαλείφων τὸν ἄνδρα
πρὸς τὸ μαρτύριον, πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ταῦτα D
γράφας πρὸς θῆμα "ἔπεχε μὴ δι' ἡμᾶς ἄλλο τι φρο-

νήσης." παῖς δ' ἔτι τυγχάνων καὶ τὴν ἐγκύκλιον
μετιῶν παιδείαν καὶ ταῖς θείαις γραφαῖς ἐνησχόλητο,
τοῦτό οἱ τοῦ πατρὸς ἐπιτάσσοντος. ὁ δὲ οὐχ ὥς παῖς
τοῖς λόγοις τοῖς ἱεροῖς ἐξ ἐπιπολῆς ἐνετύγγανεν,
ἀλλὰ καὶ βαθυτέρας ἤπειτο θεωρίας, καὶ ἐρωτῶν 5
συνεχῶς τὸν πατέρα πράγματα παρῆχεν αὐτῷ.
ἐκεῖνος δὲ λόγῳ μὲν ἐπέπληττε τὸν παῖδα τῆς πολυ-
πραγμοσύνης, τῇ δ' ἀληθείᾳ τὴν αὐτοῦ διάνοιαν
ἐξεπλήττετο· καὶ ὑπνοῦντι τῷ υἱῷ ἐφιστάμενος
ἐγύμνου τὰ στέρνα τούτου πολλάκις καὶ κατησπάζετο 10
ὥς θείου πνεύματος οἰκητήρια, καὶ τῆς εὐτεκνίας
ἑαυτὸν ἐμακάριζε. τοῦ δὲ πατρὸς αὐτοῦ μαρτυρίᾳ
PI611
WII219 τελειωθέντος ἐσπάνιξε τῶν ἀναγκαίων ὁ Ὀριγένης.
προσληφθεὶς δὲ παρὰ τινος γυναικὸς τῶν ἐπιφανεστά-
των ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἣ καὶ πλοῦτος ἦν θαψιλῆς, καί τις 15
ἀνὴρ Ἀντιοχεὺς εἰς θεοῦ τάξιν υἱοῦ αὐτῇ εἰσπεποίητο
Παῦλος τὸ ὄνομα, εἷς τις τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ αἰρε-
σιωτῶν, ἐφ' ὃν πλήθους καθ' ἐκάστην ἀθροιζομένου,
ἐδόκει γὰρ ἱκανὸς ἐν λόγοις, ἐξ ἀνάγκης συνὼν αὐτῷ
ὁ Ὀριγένης οὐδέποτε αὐτῷ συνίστατο κατὰ τὴν 20
εὐχὴν, ὥς ἰστόρηται, βδελυττόμενος τὸν ἄνδρα ὥς
μὴ ὀρθόδοξον. ὁκτωκαίδεκα δ' ἔτων γεγωνὸς τοῦ ἐν
Ἀλεξανδρείᾳ κατηχητικοῦ προέστη διδασκαλείου, καὶ
τοὺς τότε ἀθλοῦντας ἐπώτρυνε πρὸς τὴν ἀθλησιν,
καὶ ἀπιοῦσι τὴν ἐπὶ θάνατον παρωμάρτει καὶ ἐπε- 25
B θάρρουνεν, ὥς καὶ πολλάκις αὐτῷ τοὺς δῆμους ἐπι-
μανῆναι· οὓς ἐκ θείας ἀρωγῆς διεδίδρασκεν. οὐ
λόγῳ δὲ μόνῳ μέγας ἦν ὁ ἀνὴρ, ἀλλὰ καὶ βίον διε-
βίω φιλόσοφον καὶ τῷ λόγῳ συνάδοντα. οὔτε γὰρ
δεύτερον ἔχειν χιτῶνα ἰστόρηται οὔθ' ὑποδεῖσθαι 30
τοὺς πόδας ἐπ' ἔτεσι πλείοσιν οὔτ' οἴνῳ κεχρηῆσθαι
οὔτε τροφὴν παρὰ τὴν ἀναγκαίαν προσίεσθαι, ὥς δὲ ὁ

Εὐσέβιος ἱστορεῖ ὅτι ἔρωτι σωφροσύνης καὶ ἀπέκοψε
τὰ παιδογόνα μόρια αὐτοῦ· ἄλλοι δὲ φασὶ μὴ
ἐκτεμεῖν αὐτὸν ταῦτα, πόαν δὲ τινα τούτοις ἐπενεγ-
κεῖν, ἐξ ἧς ναρκωθῆναι ταῦτα συνέβη τοσοῦτον ὥς
5 καὶ νεκροῖς ἐοικέναι. ἀφίκετο δὲ καὶ εἰς Ῥώμην
Ζεφυρίνου τῆς ἐν αὐτῇ ἐκκλησίας προΐσταμένου·
εἶτ' αὐθις ἐπανῆλθεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν. ἐξηγεῖτο C
δὲ τὰ Ἑβραϊκά, καὶ τὴν Ἑβραῖδα διάλεκτον ἐκμαθὼν
καὶ τὰς παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις οὖσας γραφὰς Ἑβραϊκοῖς
10 στοιχείοις κτησάμενός τε καὶ ἐπιών, καὶ τῶν ταύτας
ἡρμηνευκότων συναγαγὼν τὰ συγγράμματα, τῶν
ἐβδομήκοντα δύο δηλαδή, τοῦ τε Ἀκύλα καὶ τοῦ
Συμμάχου καὶ τοῦ Θεοδοτίωνος καὶ δύο ἄλλων
ἀνωνύμων ἑρμηνέων, ἡγνόνηται γὰρ τὰ ἐκείνων
15 ὀνόματα, ἐφιλοπόνησε τὰ τῶν ἑξαπλῶν λεγομένων
συγγράμματα. ἐν δὲ τοῖς ψαλμοῖς καὶ ἐβδόμης
μέμνηται ἑρμηνείας ὥς ἐν Ἱερικοῖ εὐρημένης. ἰδι-
αίτατα δὲ τὴν Ἀκύλα καὶ Συμμάχου καὶ Θεοδοτίω-
νος ἐκδοσιν μετὰ γε τῆς τῶν ἐβδομήκοντα καὶ δύο D
20 παρατιθείς, τὰ λεγόμενα τετραπλᾶ παραδέδωκε.

Δημητρίου μέντοι, ὃν ἄνω παραδέδωκεν ὁ λόγος
τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐκκλησίας προστῆναι, θανόντος,
Ἡρακλᾶς τῆς ἐπισκοπῆς ἀξιούται, φοιτητῆς Ὠρι-
γένους γενόμενος. τῆς δ' ἐν Ἱεροσολύμοις ἐκκλησίας
25 προΐστατο Νάρκισσος, ἀνὴρ θαυματοποιός, ὃς ψευ-
δῶς παρὰ τινων κατηγορηθεὶς, ἐραστῆς δὲ βίου ὢν
ἀναχωρητικοῦ, διέδρα λαθῶν καὶ ἐν ἐρημίαις ἠϋλί-
ζετο ἀγνοούμενος. τοῦ δὲ ἀνακεχωρηκότος ἀντεισ-

1 Εὐσέβιος] *Historiae ecclesiasticae* l. 6, c. 8. 2 ἄλλοι] *Iam Epiphanius Haeres.* 64, 3, vol. 1, p. 527 ed. Petav.: οἱ μὲν λέγουσι νεῦρον ἀποτετμηκέναι —, ἄλλοι δὲ οὐχὶ φασιν, ἀλλὰ ἐπενόησέ τι φάρμακον ἐπιθεῖναι τοῖς μορίοις καὶ ἀποξηρᾶναι.

ἀγεται Δῖος, μεθ' οὖν προχειρίζεται Γερμανίων, εἶτα
 Γόρδιος· ἐφ' οὗ ἐπανελθὼν αὐθις ὁ Νάρκισσος ὑπὸ
 P I 612 τῶν πιστῶν ἐπὶ τὴν προστασίαν παρακαλεῖται. μὴ
 δυναμένου δὲ τοῦ Ναρκίσσου διὰ γῆρας βαθὺ λει-
 τουργεῖν, Ἀλέξανδρος διαπρέψας πρότερον τῇ διὰ 5
 Χριστὸν ὁμολογίᾳ, τότε δὲ ἐπισκοπῆς ἐν τῇ τῶν
 Καππαδοκῶν χώρα ἡξιωμένος, ἐξ ἀποκαλύψεως
 προσελήφθη παρὰ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πιστῶν ἅμα
 τῷ Ναρκίσσῳ διέπειν τὰ τῆς ἐκκλησίας. ἐν δὲ τῇ
 Ἀντιοχείᾳ ἐκκλησίᾳ Σαραπίωνος ἀναπανσαμένου 10
 Ἀσκληπιάδης τὴν ἐπισκοπὴν παρειλήφει· οὗ καὶ
 ὑπομνήματα σώζεσθαι φησὶν ὁ Εὐσέβιος.

12 Ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὕτως· Ἀντωνῖνος δὲ ἐδόκει
 μὲν κοινωνὸν ποιεῖσθαι τῆς ἀρχῆς Γέταν τὸν ἀδελ-
 B φόν, τῇ δ' ἀληθείᾳ μόναρχος ἦν. καὶ τοῖς μὲν πο- 15
 λεμίοις τῶν Βρεττανῶν αὐτίκα ἐσπείδατο τῆς τε
 χώρας αὐτοῖς καὶ τῶν φρουρίων ἐκστάς, τὸν δὲ
 W II 220 ἑπαρχὸν τὸν Παπιανὸν μετέστησε τῆς ἀρχῆς· ἐτέ-
 ρους δ' ἀπέκτεινε καὶ τὸν τροφέα αὐτοῦ Εὐόδον
 τὸν καὶ Κάστορα καὶ τὴν ἰδίαν γυναῖκα τὴν Πλαυ- 20
 τίλλαν καὶ τὸν αὐτῆς ἀδελφὸν τὸν Πλαύτιον καὶ ἐπὶ
 τούτοις τὸν οἰκεῖον ἀδελφόν. ἐπεβούλευε μὲν γὰρ
 αὐτῷ πρὸ μακροῦ, οὐκ ἡδύνατο δὲ κτείνειν αὐτὸν
 φρουρούμενον ὑπὸ στρατιωτῶν καὶ ἄλλων συχνῶν. εἶτα
 ἐπεισε τὴν μητέρα μόνους σφᾶς ἐπὶ καταλλαγῇ μετα- 25
 πέμψασθαι. καὶ ὁ Γέτας πιστεύσας εἰσῆλθε μετὰ
 τοῦ Ἀντωνίνου εἰς τὸ δωμάτιον· καὶ ὀπίσω σφῶν
 C ἑκατοντάρχαι πρὸς τοῦτο ἡτοιμασμένοι παρὰ τοῦ

11 Serapionis commentarios exstare narrat Eusebius
 Historiae ecclesiasticae l. 6, c. 12.

Cap. 12. Dionis Historiae Romanae l. 77, c. 1 — l.
 78, c. 8.

Ἀντωνίνου εἰσωθῆσαντες ἑαυτοὺς ἐκεῖ τὸν Γέταν κατέκοψαν, τῷ τραχήλῳ τῆς μητρὸς προσφύντα καὶ τοῖς μαστοῖς καὶ τοῖς στήθεσιν, ὥστε τοῦ αἵματος αὐτοῦ ἀναπλησθῆναι αὐτήν, πληγῆναι δὲ καὶ τὴν
 5 χεῖρα. ἡ δ' ἐκ τοῦ φόβου οὐδὲ τοῦ τραύματος ἤσθετο. καὶ οὐδὲ πενθῆσαι αὐτῇ τὸν υἱὸν ἐξεγένετο οὕτως οἰκτρῶς καὶ ἀώρως ἀπολωλότα, δύο γὰρ καὶ εἴκοσιν ἐτῶν ἦν καὶ ἐννέα μηνῶν, δεδοικυῖα μὴ καὶ αὐτὴ συναπόληται.

10 Ὁ Ἀντωνῖνος δ' αὐτίκα καταλαβὼν τὸ στρατόπεδον "χαίρετε" εἶπεν "ὦ ἄνδρες συστρατιῶται· καὶ γὰρ ἤδη ἔξεστί μοι εὐεργετεῖν ὑμᾶς, ἐπεὶ εἰς ἐξ ὑμῶν εἰμι, μεθ' ὑμῶν δὲ καὶ δι' ὑμᾶς ξῆν ἐθέλω, D
 15 ἵν' ὑμῖν πολλὰ χαρίζωμαι. εἰ δὲ μή, ἀλλὰ μεθ' ὑμῶν γε θανεῖν εὐχομαι." πρὸς δὲ τὴν σύγκλητον τῇ ὑστεραίᾳ πλείστα διαλεχθεῖς, τέλος εἶπεν "ἀκούσατέ μου· ἵνα πᾶσα ἡ οἰκουμένη χαρῇ, πάντες οἱ φυγάδες κατελθέτωσαν." τῶν δὲ Καισαρείων καὶ τῶν μετὰ τοῦ Γέτα στρατιωτῶν ἐς δύο μυριάδας ἀπέκτεινε,
 20 καὶ ἐκ τῶν ἐπιφανῶν ἀνδρῶν παμπόλλους διέφθειρε, καὶ πολλῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν τὴν Ῥώμην ἐστέρησε. τὸ δὲ ξίφος δι' οὗ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἀπεσφάγη ἀνάθημα ἐποιήσατο. ἐκ δὲ τῶν φόνων εἰς παιδιὰς μετιῶν καὶ ἐν ταύταις ἐφόνα. καὶ εἰς μὲν τοὺς στρα-
 25 τιώτας φιλοδωρότατος ἦν, τοὺς δὲ λοιποὺς ἀνθρώπους περιδύειν, ἀποσυλᾶν, ἐκτρύχειν ἐτίθετο σπούδασμα, καὶ οὐχ ἥκιστα τοὺς συγκλητικούς. οὕτω δὲ παρὰ πάντα τὸν τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ χρόνον ἢ ὑπήκοος P1613
 αὐτῷ γῆ ἐπορθήθη ὥστε ποτὲ τῆς Ἰουλίας εἰπούσης
 30 ὅτι "οὐκέθ' ἡμῖν οὔτε δίκαιος οὔτ' ἄδικος πόρος ὑπολείπεται" ἀπεκρίνατο τὸ ξίφος ἡρκώς "θάρσει, μῆτερ· ἕως γὰρ ἂν τοῦτ' ἔχωμεν, οὐδὲν ἡμᾶς ἐπι-

λείψει.” ἦν δ’ ἐπὶ πᾶσι καὶ ἄπιστος. καλέσας γὰρ
τὸν τῆς Ὀσροηνῆς βασιλέα Αὐγάρου ἤκειν παρ’
αὐτὸν ὥς φίλον, ἐλθόντα ἔδησε καὶ οὕτω τὴν
Ὀσροηνὴν ἐχειρώσατο. καὶ τὸν τῶν Ἀρμενίων βα- 5
σιλέα πρὸς τοὺς ἰδίους παῖδας διαφερόμενον γράμ-
μασι φιλικοῖς ὥς εἰρηνεύσων αὐτοὺς μετεπέμψατο,
B τὰ δ’ αὐτὰ τῷ Αὐγάρῳ καὶ εἰς ἐκείνους ἐποίησεν.
ἀλλ’ οὐχὶ καὶ τῶν Ἀρμενίων ἐκράτησεν, εἰς ὅπλα δ’
ἐχώρησαν· καὶ οὐδεὶς ἔτι ἐκείνῳ ἐπίστευεν. ἐν μέν-
τοι ταῖς ἀνάγκαις καὶ ταῖς κατεπειγούσαις στρατείαις 10
λιτὸς ἦν καὶ ἀπέριττος καὶ συνεβάδιζε τοῖς στρατιώ-
ταις καὶ συνέτρεχε, μὴ λουόμενος, μὴ μεταμφιευνύ-
μενος, ἀλλὰ πᾶν ἔργον συνεργαζόμενος καὶ τὰ αὐτὰ
ἐκείνοις σιτούμενος. καὶ τοὺς προέχοντας δὲ τῶν
πολεμίων εἰς μονομαχίαν προεκαλεῖτο ἐνίοτε. τὰ μέν- 15
τοι στρατηγικὰ οὐκ εὖ ἐκείνῳ μετεχειρίζετο. πάντα
δ’ ἦν αὐτῷ κίβδηλα, καὶ αὐτὸ τὸ νόμισμα. ἐνόσει δὲ
C καὶ ἐμφανέσι καὶ ἄρρητοις ἄρρωστίμασι, καὶ πολλά-
κις καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὸν ἀδελφὸν ξιφῆρεις
ἐδόκει ἐλαύνειν αὐτόν. διὸ λέγεται καὶ τὰς ψυχὰς 20
ἐπῳδαῖς ἀναγαγεῖν τοῦ τε πατρὸς καὶ τοῦ Κομόδου
καὶ ἄλλων, μόνον δὲ τὸν Κόμοδον αὐτῷ φάναι
“στεῖχε δίκης ἄσπον”, καὶ ἐπὶ τελευτῆς “κρυφίοισι
τόποις ἔχων δυσαλθέα νοῦσον.” εἶχε δὲ καὶ ὠτακου-
στάς καὶ διοπτεύοντας, καὶ πάντα αὐτῷ καὶ τὰ 25
W II 221 βραχύτατα ἀνηγγέλλετο. καὶ ἐπήγγελλε μὲν ὥς
πρωϊαίτερον δικάσων ἢ ἄλλο τι δημόσιον πράξων,
παρέτεινε δὲ καὶ ὑπὲρ τὴν μεσημβρίαν ἢ καὶ εἰς
ἑσπέραν αὐτήν, μηδὲ εἰς τὰ πρόθυρα εἰσδεχόμενος
D τοὺς συνειλεγμένους τῆς γερουσίας. ὁ δὲ καὶ ἐμιαί- 30
φόνει καὶ παρηνόμει καὶ τὰ χρήματα κατανήλiskeν,
οὐδ’ ἐπείδετο τῇ μητρὶ καὶ περὶ τούτων καὶ τῶν

ἄλλων παραινούσῃ πολλὰ καὶ χρηστά. ἔχαιρε δὲ καὶ μάγοις καὶ γόησι. κατὰ Πάρθων δὲ στρατεύσας, καὶ ἐν Ἀντιοχείᾳ γενόμενος καὶ τρυφῶν καὶ ἀγῶνας μονομαχίας συνιστῶν, ὥς ἐν μεγάλοις πόνοις ἐγκινδυνεύων καὶ καρτερῶν ἀπωδύρετο, καὶ τὴν γερούσιαν ὥς ἐν ῥαστώνῃ ζῶσαν ὠνείδιζε, καὶ τέλος ἔγραψεν αὐτῇ ὥς "οἶδα ὅτι οὐκ ἀρέσκει ὑμῖν τὰ ἐμά· ἀλλὰ διὰ τοῦτο καὶ ὄπλα καὶ στρατιώτας ἔχω, ἵνα μὴ τῶν λογοποιοούντων ἐπιστρέφωμαι."

- 10 Αὐτῷ δὲ εἰς τοὺς Πάρθους στρατεύσας ὅτι ὁ ΠΙ614 Ἀρτάβανος τὴν θυγατέρα ἑαυτοῦ αὐτῷ μνηστευσάμενος οὐ παρέσχε ταύτην αὐτῷ, ἠπίστατο γὰρ ὅτι πρόφασιν τὸν γάμον τοῦ τὴν Πάρθων σφετερίσασθαι βασιλείαν πεποίητο, πολλὰ μὲν τῆς χώρας αὐτῶν
- 15 ἐκάκωσε καὶ τὰ Ἀρβηλα παρεστῆσατο καὶ τὰ μνημεῖα τῶν βασιλέων τῶν Πάρθων ἀναρρήξας διέρριψε τὰ ὅστα, πόλεμος δὲ αὐτῷ πρὸς τὸ ἔθνος οὐ συγκεκρότητο. τὰλλα τε οὖν παρηνόμει ἐν ταῖς στρατείαις καὶ τινα ἰδίαν ἔνδυσιν βαρβαρικῶς πῶς συγκόπτων
- 20 καὶ συρράπτων ἐς μανδύα τρόπον προσεξεῦρε, καὶ συνεχῶς αὐτὸν ἐνεδύετο, ὅθεν καὶ Καράκαλλος ἐπεκλήθη. καὶ τοὺς στρατιώτας δὲ οὕτως ἐστολίσθαι ἐκέλευεν. ἀνῆρέθη μέντοι ὑπὸ στρατιωτῶν. ὁ γὰρ Β Μακρίνος ὁ ἑπαρχος ἐκ μάντεώς τινος προειρημένον
- 25 ἔχων αὐτῷ ὥς αὐταρχήσει, καὶ φοβηθεὶς μὴ διὰ τοῦτο ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίνου διαφθαρῇ, οὐκ ἀνεβάλετο, ἀλλὰ δύο τινὰς χιλιαρχοῦντας ἐν τῷ δορυφορικῷ παρασκευάσας ἐπεβούλευσεν αὐτῷ. καὶ ἐξ Ἑδέσσης ἐς Κάρας ἀπιδόντι καὶ ἀποβάντι τοῦ ἵππου δι' ἀπό-
- 30 πατον προσῆλθέ τις στρατιώτης, τῶν χιλιαρχῶν ὑποπεψάντων αὐτόν, ὥς εἰπεῖν τι δεόμενος, καὶ προσελθὼν ἐπάταξεν αὐτὸν ξιφιδίῳ μικρῷ.

Καὶ ὁ μὲν οὕτως ἐβίω καὶ οὕτως ἀπώλετο, ζή-
 σας ἔτη ἑννέα καὶ εἴκοσιν, ἀνταρχήσας δ' ἐκ τούτων
 C ἐνιαυτοὺς ἔξ ἐπὶ δύο μηνσὶ καὶ ἡμέραις τισί. λέγεται
 δὲ ἐν Ἀντιοχείᾳ τὸ τελευταῖον ὄντι αὐτῷ δόξαι κατ'
 ὄναρ τὸν πατέρα ξιφήρη ἐπιστῆναι λέγοντα ὡς "σὺ 5
 τὸν ἀδελφὸν ἐκτευνας, καὶ ἐγὼ σὲ κτενῶ." καὶ μάν-
 τεις δὲ εἶπον αὐτῷ τὴν ἡμέραν ἐκείνην φυλάσσεσθαι,
 καὶ ἄλλα δὲ φασὶ τοῦ ὀλέθρου αὐτῷ συμβῆναι τεκ-
 μήρια.

- 13 Τοῦ δ' Ἀντωνίνου διαφθαρέντος, ὃν καὶ Καρά- 10
 καλλον ἐκάλουν, ὡς εἴρηται, ἀλλὰ μέντοι καὶ Τά-
 ραντα ἐκ μονομάχου τινὸς εἰδεχθεστάτου καὶ μαι-
 φονωτάτου, ὁ Μακρίνος μετὰ τετάρτην ἡμέραν τὴν
 ἡγεμονίαν εἰλήφει παρὰ τῆς στρατιᾶς, τὸ μὲν γένος
 Μαῦρος τυγχάνων ἐκ Σικελίας καὶ γονέων ἀσημοτά- 15
 D των, ὃθεν κατὰ τὸ τῶν Μαύρων ἔθος τῶν ὠτων τὸ
 ἕτερον διετέτρητο, ἐπιεικὴς δὲ καὶ τῶν νόμων φύλαξ
 πιστότατος. ὃς καὶ ἑπαρχος γεγωνὼς ἄριστα τὰ τῆς
 ἀρχῆς διωκῆσατο, ἀνταρχήσας δὲ οὐ πάντα καλῶς
 ἐπραξεν. ἀναξίους γὰρ ἐφίστα ταῖς ἀρχαῖς, ὃ τὸ μέ- 20
 γιστόν ἐστι μέρος τῆς βασιλικῆς διοικήσεως, καὶ
 τρυφερωτέρᾳ ἐχρήσατο βιοτῇ, ἀλλὰ μέντοι καὶ σοβα-
 ρότητι.

Ἰουλίᾳ δὲ ἡ μήτηρ τοῦ Ἀντωνίνου ἐν Ἀντιοχείᾳ
 διάγουσα καὶ τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ μαθοῦσα ἑαυτήν 25
 διαχρήσασθαι ὥρμησεν, οὐ διὰ τὸν υἱόν, ἀλλὰ δεδοι-
 WII222κυῖα περὶ ἑαυτῇ μὴ ἰδιωτεύσῃ. ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ἡλ-
 λοίωτο τῶν περὶ αὐτήν, ἀλλὰ καὶ τὴν θεραπείαν
 PI615καὶ τοὺς δορυφόρους εἶχεν, ἐφιλοψύχησεν. εἴτα τοῦ
 Μακρίνου λαιδορεῖσθαι παρ' ἐκείνης ἀκούσαντος καὶ 30

τῇ αὐταρχίᾳ αἰσθομένου ἐπιχειροῦσης, ἐκελεύσθη ἐκλελοιπέναι τὴν Ἀντιόχειαν καὶ ὅπῃ βούλοιοτο ἀπελθεῖν. ἡ δὲ τότε διέφθειρεν ἑαυτήν.

Τοῦ δ' Ἀρταβάνου δυνάμεσι μεγάλας φερόμενου
 5 κατὰ Ῥωμαίων, συμβαλὼν αὐτῷ περὶ τὴν Νίσιβιν ὁ Μακρίνος δις ἠττήθη καὶ ἠναγκάσθη πολλῶν χρημάτων τὴν εἰρήνην ἐκπρίασθαι. ὁ μὲν οὖν πρὸς Ἀρτάβανον κατηύναστο πόλεμος, ἀνεργάγῃ δὲ τοῖς Ῥωμαίοις ἐμφύλιος ἕτερος. Εὐτυχιανὸς γάρ τις τῶν
 10 Καισαρείων, τὴν τῶν στρατιωτῶν εἰς τὸν Μακρίνον ἀπέχθειαν συνιδὼν ὅτι μὴ ἄπλετα ὥς ὁ Ἀντωνῖνος αὐτοῖς ἐχαρίζετο, καὶ ὑπὸ μαντείων ἀναπεισθεὶς, Β ἐπαναστάσει κατὰ τοῦ Μακρίνου ἐπικεχείρηκε. Μαΐσης οὖν τῆς ὁμαίμονος τῆς Ἰουλίας τῆς βασιλίδος
 15 θυγατέρας ἐχούσης δύο, Σοαιμίδα καὶ Μαμαίαν, καὶ δύο ἐγγόνους ἄρσενας ἐξ αὐτῶν, τὸν ἕνα τούτων λαβὼν ὁ Εὐτυχιανός, καὶ νῖδον εἶναι μοιχίδιον τοῦ Καρακάλλου πλασάμενος, εἰς τὸ στρατόπεδον ὑπὸ νύκτα εἰσήγαγε, καὶ τοὺς στρατιώτας λαβὴν ζητοῦντας ἐπα-
 20 ναστάσεως νεωτερίσαι ἀνέπεισεν. οἱ καὶ Ἀντωνῖνον αὐτὸν ὀνομάσαντες αὐτοκράτορα αὐτίκα ἀνείπον, καίτοι παιδίον τυγχάνοντα. καὶ τοῦτον παραλαβόν-
 25 τες ἐπὶ τὸν Μακρίνον ἤλασαν ἐν Ἀντιοχείᾳ διάγοντα καὶ συμβαλόντες αὐτῷ ἐν τινι χωρίῳ πολὺ τῆς Ἀν-
 30 τιοχείας διέχοντι, ἠττήθησαν μὲν· εἴτ' αὐθις ἐπίστ- C
 σάντας αὐτοὺς ὁ Μακρίνος ἰδὼν εἰς φυγὴν ἐτρέπη, καὶ ἀπῆει εἰς Ἀντιόχειαν ὥς δῆθεν νενικηκώς, ἵνα μὴ ἀποκλεισθῇ τῆς πόλεως. τὸν δὲ νῖδον πρὸς τὸν Ἀρτάβανον ἐπεμψεν. ἀγγελθείσης δὲ τῆς ἠττης αὐ-
 30 τοῦ, καὶ φόνων γινομένων πολλῶν, ἀπέδρα νυκτός, τὴν κεφαλὴν ξυράμενος καὶ τὸ γένειον, καὶ φαιὰν ἐσθῆτα λαβὼν, ὥς ἂν μὴ ἐπιγινώσκοιτο· καὶ μετ'

ὀλίγων εἰς Αἰγὰς τῆς Κιλικίας παραγενόμενος, καὶ
 διὰ Καππαδοκίας Γαλατίας τε καὶ Βιθυνίας ἐλθὼν
 μέχρις Ἐριβώλου τοῦ ἐπινείου κατ' ἀντικρὺ κειμένου
 Νικομήδειας, διέπλευσεν εἰς Χαλκηδόνα. καὶ πρὸς
 D τινα στείλας τῶν ἐπιτρόπων ἀργύριον ᾗτησεν. ὅθεν 5
 γνωσθεὶς συνελήφθη παρὰ τῶν τὰ Ψευδαντωνίνου
 φρονούντων, καὶ ἤχθη μέχρι Καππαδοκίας. ἔνθα
 μαθὼν ὡς ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐαλῶκει, ἐκ τοῦ ὀχήματος
 ἑαυτὸν ἔρριψε καὶ τὸν ὦμον συντέτριπτο. μετ' οὐ
 πολὺ δὲ καὶ ἐσφάγη, ζήσας μὲν ἔτη τέσσαρα καὶ πεν- 10
 τήκοντα, αὐταρχήσας δὲ Ῥωμαίων ἕνα ἑνιαυτὸν καὶ
 μῆνας δύο τριῶν δέοντας ἡμερῶν, καὶ καταλυθεὶς
 ὑπὸ παιδαρίου. λέγεται δὲ τοῦτο τὸ ἔπος ἐν τῷ
 χρησμῷ ρηθῆναι αὐτῷ
 ὦ γέρον, ἢ μάλα δὴ σε νέοι τείρουσι μαχηταί, 15
 σὴ δὲ βίη λέλυται, χαλεπὸν δέ σε γῆρας ἰκάνει.
 14 ΠΙ616 Ἄβιτος δὲ ὁ Ψευδαντωνίνος ἢ Ἀσσύριός τε καὶ
 Σαρδανάπαλος ἐς τὴν Ῥώμην ἐλθὼν ἐν τι χρηστοῦ
 αὐτοκράτορος ἔργον ἐποίησε. πολλὰ γὰρ καὶ ἰδίᾳ
 καὶ κοινῇ λόγῳ τε καὶ ἔργῳ ὑβρισθεὶς παρὰ τῶν ἐν 20
 τῇ Ῥώμῃ, τοῦ Μακρίνου περὶ αὐτοῦ αὐτοῖς ἐπιστεί-
 λαντος, οὐδένα ἐκόλασεν. ἐς τᾶλλα δὲ καὶ αἰσχρότα-
 τος καὶ παρανομώτατος καὶ μισαιφρονώτατος ἦν. ὁ
 μὲν οὖν Εὐτυχιανὸς τῶν τε δορυφόρων ἤρξε καὶ
 μετὰ τοῦτο καὶ ὑπάτευσε δις καὶ τρίς, οἱ δὲ ἄλλοι 25
 τῶν ἐπιφανῶν ἀνδρῶν ἢ προφάσεων πλαττομένων ἢ
 καὶ δίχα προφάσεως ἐφρονεύοντο, ὅτι τοῖς πραττομέ-
 B νοις παρ' αὐτοῦ οὐκ ἠρέσκοντο· οὐδὲ γὰρ ἠσχύνθη
 WH223 τοῦτο τῇ βουλῇ γράψαι. ἐκεῖνος δὲ ἠνδρίζετό τε

16 ἰκάνει] ὁπάζει Hom. Il. Θ, 103.

Cap. 14. Dionis Historiae Romanae l. 79, c. 1—21.
Eusebii Historiae ecclesiasticae l. 6, c. 21.

καὶ ἐθελύνετο, καὶ ἔδρα καὶ ἔπασχεν ἐκάτερα ἀσελ-
 γέστατα. καὶ οὐ τοὺς ἄλλους ἔκτεινε μόνον, ἀλλὰ
 καὶ τῶν πάνν φιλτάτων τινάς, οἳ σωφρόνως αὐτὸν
 παρήνουν βιοῦν. καὶ θεὸν δέ τινα ξενικὸν εἰς τὴν
 5 Ῥώμην εἰσήνεγκεν Ἐλεαγάβαλον καλούμενον, καὶ τοῦ
 Διὸς αὐτὸν προετίμησεν· ὅθεν κακείνος ἐπωνομάσθη
 Ἐλεαγάβαλος. περιετιμήθη τε τὸ αἰδοῖον καὶ κρεῶν
 χοιρεῖων ἀπείχετο καὶ ἐσθῆτα βαρβαρικὴν δημο-
 σιεύων ἡμπίσχετο, οἷα αἱ τῶν Σύρων κέχρηται
 10 ἱερεῖς· ὅθεν καὶ ἐπεκλήθη Ἀσσύριος. ἐγήμε δὲ πρὸς
 ταῖς ἄλλαις καὶ ἱερωμένην τῇ Ἑστίᾳ παρθένον, ἀσε- C
 βήσας περὶ τὰ πάτρια ἀναιδέστατα. καὶ ἔλεγε διὰ
 τοῦτο γῆμαι τὴν τῆς Ἑστίας ἱέρειαν, ἵν' ἐξ ἐκείνου
 ἀρχιερέως ὄντος τοῦ Ἐλεαγαβάλου καὶ τῆς ἱερείας
 15 παῖδες γένωνται θεοπρεπεῖς. οὐ μόνον δὲ βαρβαρι-
 κὰς ὥδ' αἶμα τῇ μητρὶ καὶ τῇ τήτῃ τῷ ξένῳ θεῷ
 αὐτοῦ ἦδε, καὶ ἀπορρήτους προσῆγε θυσίας, παῖδας
 σφαγιάζων καὶ γοητεύμασι χρώμενος καὶ περιάπτοις
 μυρίοις ἐκάστοτε, ἀλλὰ καὶ γυναῖκα τῷ θεῷ αὐτοῦ
 20 ἐκείνῳ ἐμνήστευσεν ὥς καὶ παίδων δεομένῳ, καὶ τὴν
 γυναῖκα ἐς τὸ παλάτιον καθιδρύσατο, καὶ ἔδνα αὐτῇ D
 ἐκ τῶν ὑπηκόων ἐπράξατο. αὐτὸς δὲ ἀσελγέστατα
 διεβίω. ἀλλ' ἕκαστον τῶν ἐκείνου καταριθμεῖν καὶ
 τοῖς λέγουσι καὶ τοῖς ἀκούουσιν ἀηδέστατον· εἰρή-
 25 σθω δ' ὀλίγα τινά. ἐς καπηλεῖα νυκτὸς εἰσῆει, κό-
 μας περιθέτους περιάπτων τῇ κεφαλῇ, καὶ ταῖς κα-
 πηλίσι συνεξητάζετό τε καὶ συνειργάζετο. καὶ εἰς τὰ
 περιβόητα τῶν πορνείων ἐφοίτα καὶ τὰς ἐταίρας ἐξε-
 λαύνων ἐπόρνευε. καὶ ἐν τῷ παλατίῳ οἰκημά τι
 30 ἀποτάξας, γυμνὸς τε ἐπὶ τὰς θύρας τούτου ἐστὼς ὥς
 αἱ πόρναι καὶ τὸ σινδόνιον διασείων, γυναικῶδει
 καὶ ἄβρα καὶ κεκλασμένῃ φωνῇ τοὺς παριόντας προσ- P1617

ηταιρίζετο, χρήματά τε συνέλεγε παρ' αὐτῶν. καὶ
 πρὸς τοὺς συνασχημονοῦντας αὐτῷ διεφέρετο, πλεί-
 ους αὐτῶν ἐραστὰς ἔχειν αὐτῶν καὶ μάλλον αὐτῶν
 ἀργυρίζεσθαι. καὶ οὐχ οὕτω μόνον ἡσέλγαινε, ἡρ-
 ματηλάτει τε καὶ ὠρχεῖτο, ἀλλὰ καὶ ἄνδρα σχεῖν
 ἤθελεν ἕνα ὥσπερ γαμέτην δὴ τινα νόμιμον, καὶ
 Καίσαρα αὐτὸν ἐβούλετο προχειρίσασθαι, καὶ δέ-
 σποινα καὶ βασιλὶς ὠνομάζετο, καὶ ἐφόρει κεκρύφα-
 λον καὶ ἐριούργει καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑπεγράφετο.
 ἅπαξ τε τὸ γένειον ἀποκείρας μετέπειτα ἐψιλίζετο,
 ἵνα δοκοίῃ γυνή. ὁ δ' ἀνὴρ αὐτῆς Καρικὸν ἦν ἀν-
 B δράποδον, ἐκαλεῖτο δ' Ἰεροκλῆς. ἤθελε δὲ καὶ μοι-
 χεύεσθαι δοκεῖν, ἵνα τὰς ἀσελγεστάτας μιμῆται τῶν
 γυναικῶν. καὶ ἐπ' αὐτοφώρῳ ἐκουσίως ἡλίσκετο,
 καὶ ἐλοιδορεῖτο πρὸς τοῦ ἀνδρός, ἐπλήττετό τε ὑπώ-
 11 πια. καὶ τις δ' Αὐρήλιος καλὸς μὲν καὶ πᾶν τὸ
 σῶμα, τὰ δ' αἰδοῖα φέρων ὑπερμεγέθη, ἐμηνύθη
 αὐτῷ, καὶ ἀντίκα ὑπὸ πομπῇ μεγαλοπρεπεῖ προσήχθη.
 ᾧ προσειπόντι "χαῖρε, κύριε αὐτόκρατορ" ἐκεῖνος
 θρόνῳ γυναικῶδει τὸν αὐχένα παρεγκλίνας καὶ ἐπι-
 21 μύσας βραχύ τι τὰ ὄμματα "μή με λέγε κύριον" ἔφη.
 "ἐγὼ γὰρ κυρία εἰμί." ἐπεὶ δὲ συλλουσάμενος αὐτῷ
 C εὗρε τὴν φήμην οὐ ψευσαμένην, ἐν τε τοῖς στέροισι
 αὐτοῦ κατεκλίθη καὶ ἐν τοῖς κόλποις ὥς ἐρωμένη
 ἐδείπνησε. δεισας οὖν ὁ Ἰεροκλῆς μὴ ὑπὸ τοῦ Αὐ-
 22 ρηλίου παρευδοκιμηθῇ, γοητείαις ἢ καὶ φαρμάκῳ τινὶ
 ἐξεθήλυνεν αὐτὸν καὶ ἐνάρκωσεν, ὥς ἐπὶ πᾶσαν τὴν
 νύκτα μεῖναι πρὸς μίξιν ἀκίνητον· διὸ καὶ ἐκ τοῦ πα-
 λατίου ἐξηλάθη καὶ ἐκ τῆς Ρώμης καὶ ἐκ τῆς Ἰταλίας
 WII224 αὐτῆς. εἰς τοσαύτην δὲ συνηλάθη ἀσέλγειαν ὥς καὶ 3

30 ὥς καὶ — p. 119, 1 ἀξιοῦν] Haec a Xiphilino omissa
 Dionis esse testatur Cedrenus vol. 1, p. 449, 22 ed. Bonn.

τοὺς ἰατροὺς ἀξιοῦν αἰδῶ γυναικείαν δι' ἀνατομῆς αὐτῷ μηχανήσασθαι, μεγάλους ὑπὲρ τούτου μισθοὺς αὐτοῖς προσχόμενος. D

Διὰ ταῦτα ἐμισήθη ὑπὸ πάντων ὁ Σαρδανάπα-
 5 λος, μὴ στεγόντων τὰς μιαιρίας καὶ αἰσχροπαθείας αὐτοῦ. εἶτα Βασιανὸν τὸν υἱὸν Μαμαίας τῆς ἀδελ-
 φῆς τῆς μητρὸς αὐτοῦ εἰς τὸ συνέδριον ἀγαγὼν
 παῖδα ἔθετο, καὶ Ἀλέξανδρον αὐτὸν καλεῖσθαι ἐκέ-
 λευσεν. μετ' οὐ πολὺ μέντοι πάντας ὑποπτεύων,
 10 μανθάνων δὲ καὶ εὐνοεῖν ἐκείνῳ τοὺς πλείονας, με-
 τέγνων, καὶ τέλος ἀνελεῖν αὐτὸν ἐπεχείρει. ὁ δὲ ὑπὸ
 τῶν στρατιωτῶν ἐπιμελῶς ἐφυλάσσετο, καὶ οἱ δορυ-
 φόροι διὰ τοῦτο δεινῶς ἐθορύβησαν. ἐκείνος δὲ σὺν
 τῷ Ἀλεξάνδρῳ εἰς τὸ στρατόπεδον εἰσελθὼν ἐπει-
 15 ρᾶτο καταπαῦσαι τὸν θόρυβον. ὥς δ' ἤσθετο παρὰ
 τῶν στρατιωτῶν ἐπιβουλευόμενος, ὥρμησε μὲν ἐκ-
 δραῖναι, φωραθεὶς δὲ ἀνηρεύθη, καὶ ἡ μήτηρ περι-
 πλακεῖσα αὐτῷ συναπώλετο. ὧν ἀμφοῖν γυμνωθέντα
 τὰ σώματα ἐσύρησαν διὰ μέσης τῆς πόλεως· εἶτα τὸ
 20 τοῦ Σαρδαναπάλου εἰς τὸν Τίβεριν ἐνεβλήθη· διὸ
 πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ Τιβερίνος ἐπωνομάσθη. συγ-
 κατεσφάγη δ' αὐτῷ καὶ ὁ Ἱεροκλῆς καὶ ἄλλοι πολλοί,
 ἄρξαντι ἔτη τρία ἐπὶ μηνὶν ἐννέα ἡμέραις τε τέσσαρ-
 σιν, ἐξ ὅτου τὸν Μακρίνον νικήσας ἐν τῇ μάχῃ τῆς
 25 αὐταρχίας τετύχηκε.

Τούτου κρατοῦντος Ζεφυρίνος ὁ τῆς Ῥωμαίων
 ἐκκλησίας ἐπίσκοπος μεταλλάττει τὸν βίον, ἰθύνας
 ταύτην ἔτεσιν ὀκτωκαίδεκα· μεθ' ὃν Κάλλιστος
 προέστη τῶν ἐκεῖσε πιστῶν ἐπὶ πέντε ἐνιαυτούς·
 30 καὶ τοῦτον Οὐρβανὸς διαδέχεται. B

Τοῦ δὲ Ψευδαντωνίνου ἀναιρεθέντος Ἀλέξαν- 15

δρος ὁ Μαμαίας ὁ ἐκείνου ἀνεψιός, οὕτω γὰρ οἱ πα-
 λαιοὶ τοὺς ἐξαδέλφους ὠνόμαζον, τὴν αὐταρχίαν
 ἀπεκληρώσατο. ὃς αὐτίκα τὴν οἰκίαν μητέρα Μα-
 μαίαν Ἀυγούσταν ἀνεῖπεν, ἢ τὴν τῶν πραγμάτων
 οἰκονομίαν μετεκεχειρίστο, καὶ περὶ τὸν υἱὸν σοφοὺς 5
 ἄνδρας συνήγαγεν, ἵνα δι' ἐκείνων αὐτῷ τὰ ἥθη
 θυνθίμιοιτο, καὶ τῆς γερουσίας τοὺς ἀμείνονας συμ-
 βούλους προσείλετο, ἅπαν πρακτέον κοινουμένη αὐ-
 τοῖς. Δομιτίῳ δέ γε Οὐλπιανῷ τῆς τῶν δορυφόρων
 ἀνατεθείσης ἀρχῆς καὶ τῆς τῶν κοινῶν διοικήσεως, 10
 πολλὰ τῶν ὑπὸ Σαρδαναπάλου πραχθέντων παρ'
 C ἐκείνου ἐπηνωρθώθη. ὃς τὸν Φλαβιανὸν καὶ τὸν
 Χρηστον ἀποκτείνας, ἵν' αὐτοὺς διαδέξῃται, καὶ αὐ-
 τὸς οὐ πολλῷ ὕστερον ὑπὸ τῶν δορυφόρων νυκτὸς
 ἐπιθεμένων αὐτῷ κατεσφάγη. ζῶντος δ' ἔτι τοῦ 15
 Οὐλπιανοῦ στάσις ἐκ τινος βραχείας λαβῆς μέσον
 τοῦ δήμου καὶ τῶν δορυφόρων ἐγένετο, καὶ ἐπὶ τρεῖς
 ἡμέρας ἀλλήλοις ἐμάχοντο. ἡττωμένων δὲ τῶν στρα-
 τιωτῶν καὶ πῦρ ταῖς οἰκίαις ὑποβαλλόντων, δείσας
 ὁ δῆμος περὶ τῆς πόλεως κατηλλάγη καὶ ἄκων αὐτοῖς. 20
 καὶ ἄλλαι δ' ἐπαναστάσεις γενόμεναι κατεπαύθησαν.
 Ἦτινων δ' οὕσα χρημάτων ἢ Ἀλεξάνδρου μήτηρ
 ἐχορηματίζετο πάντοθεν. ἡγάγετο δὲ καὶ τῷ υἱῷ γα-
 μετήν, ἣν οὐ συνεχώρησεν ἀναρρηθῆναι Ἀυγούσταν,
 D ἀλλὰ καὶ μετὰ τινα χρόνον τοῦ υἱοῦ αὐτὴν ἀποσπά- 25
 σασα εἰς Λιβύην ἀπήλασε, καίτοι στεργομένην παρ'

lacinae supersunt. Quae sequuntur, ex eo libro petita vi-
 dentur cuius particulas inscriptas μετὰ Δίωνα ἐκλογαὶ ἕως
 Κωνσταντίνου edidit A. Maius Script. vet. novae coll. vol. 2,
 p. 234: auctorem Niebuhrius suspicatus est fuisse Petrum Ma-
 gistrum (Corp. Byz. part. 1, praef. p. XXIV [v. praef. ad Dion.
 Cass. vol. 5, p. V]). Non pauca is auctor ex Herodiano vide-
 tur hausisse. Eusebii Historiae ecclesiasticae I. 6, c. 20—22.

ἐκείνου. ὁ δὲ ἀντειπεῖν τῇ μητρὶ οὐκ ἠδύνατο, καταρχούσῃ αὐτοῦ.

Ἀρταξέρξης μέντοι ὁ Πέρσης, ὃς ἐξ ἀφανῶν καὶ ἀδόξων ἦν, τὴν τῶν Πάρθων βασιλείαν Πέρσῃς
 5 περιεποιήσατο καὶ αὐτῶν ἐβασίλευσεν. ἀφ' οὗ λέγεται καὶ τὸ Χοσρόου κατάγεσθαι γένος. μετὰ γὰρ τὴν Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνης τελευτὴν οἱ ἐκείνου διάδοχοι Μακεδόνες ἐπὶ πλείστον μὲν Περσῶν τε καὶ Παρθυαίων ἤρχον καὶ τῶν ἄλλων ἐθνῶν, κατ' ἀλλή-
 10 λων δὲ γε χωρήσαντες ἀλλήλους κατέλυσαν. ἐκείνων WII 225
 δ' οὕτως ἡσθενηκότων πρῶτος Ἀρσακίδης Παρθυαῖος τῇ ἐξ αὐτῶν ἀποστασίᾳ ἐπικεχείρηκε, καὶ Παρθυαίων ἐκράτησε, καὶ τοῖς ἑαυτοῦ ἀπογόνους κατέλιπε τὴν ἀρχήν· ὧν τελευταῖος γέγονεν ὁ Ἀρτά-
 15 βανος. τὸν δὲ ὁ ῥηθεὶς Ἀρταξέρξης μάχαις νικήσας τρισὶ συνέλαβε καὶ ἀπέκτεινεν. εἴτα καὶ ἐπὶ τὴν Ἀρμενίαν ἐλάσας ἡττήθη τῶν Ἀρμενίων καὶ Μήδων μετὰ τῶν παίδων τοῦ Ἀρταβάνου προσβαλόντων αὐτῷ. ὁ δὲ αὐθις ἀνακτησάμενος ἑαυτὸν μετὰ δυ-
 20 νάμεως μείζονος τῇ Μεσοποταμίᾳ καὶ τῇ Συρίᾳ ἐφῆδρενε, καὶ ἡπείλει ἀνακτῆσασθαι πάντα ὡς Πέρσῃς ἐκ προγόνων προσήκοντα. εἴτα Καππαδοκίαν ὁ Ἀρταξέρξης οὗτος σὺν τοῖς Πέρσῃς κατέτρεχε, καὶ ἐπολιόρκει τὴν Νίσιβιν. ὁ μέντοι Ἀλέξανδρος οὗτος
 25 πρέσβεις ἐπεμψε πρὸς αὐτὸν εἰρήνην αἰτῶν. ὁ δὲ B
 βάρβαρος τὴν πρεσβείαν μὲν οὐ προσήκατο, ἄνδρας δὲ μεγίστους τετρακοσίους πολυτελέσιν ἀμφιέσας στολαῖς καὶ ἵπποις τῶν ἐκκρίτων ἐπιβιβάσας καὶ ὅπλοις κοσμήσας λαμπροῖς ἐπεμψε πρὸς τὸν Ἀλέξαν-
 30 δρον, οὕτω καταπλήξειν αὐτόν τε καὶ τοὺς Ῥωμαίους οἰόμενος. οἱ ἀφικόμενοι καὶ εἰς ὅψιν ἐλθόντες τῷ Ἀλεξάνδρῳ "κελεύει ὁ μέγας βασιλεὺς Ἀρταξέρξης"

εἶπον "ἀφίστασθαι Ῥωμαίους Συρίας καὶ τῆς ἀντι-
 κειμένης τῇ Εὐρώπῃ Ἀσίας πάσης, καὶ παραχωρῆσαι
 Πέρσαις ἄρχειν μέχρι θαλάσσης." τούτους συλλαβὼν
 ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ περιδύσας τὰ ὄπλα καὶ τὰς στο-
 λὰς, ἀφελόμενός τε τοὺς ἵππους, εἰς κώμας πλείστας
 C διέσπειρε καὶ ἠνάγκαζε γεωργεῖν· κτεῖναι γὰρ αὐ-
 τοὺς οὐκ ἔκρινεν ὅσιον. αὐτὸς δὲ τὰ οἰκεῖα στρα-
 τεύματα εἰς τρεῖς διελὼν μοίρας τριχῇ τοῖς Πέρσαις
 προσέβαλε. καὶ πολὺς μὲν τῶν Περσῶν συμβέβηκεν
 ὄλεθρος, πλείστοι δὲ καὶ τῶν Ῥωμαίων ἐφθάρησαν, 10
 οὐ τοσοῦτον ὑπὸ τῶν πολεμίων ὅσον ἐν τῷ ἐπανιέναι
 διὰ τῶν τῆς Ἀρμενίας ὁρῶν. δυσχειμέρων γὰρ ὄν-
 των τούτων οἱ τῶν ὁδοιπορούντων πόδες, ἐνίων δὲ
 καὶ αἱ χεῖρες ἐκ τοῦ ψύχους ἡκρωτηριάσθησαν με-
 λανθεῖσαι καὶ νεκρωθεῖσαι. διὸ καὶ ἐν αἰτία Ῥω- 15
 μαίοις γέγονεν ὁ Ἀλέξανδρος. ὅθεν ἐξ ἀθυμίας ἢ
 καὶ ἀπὸ τῆς τῶν ἀέρων ἐναλλαγῆς σφόδρα ἐνόσησεν.
 D ἀναρρωσθεῖς δὲ καὶ εἰς Γερμανοὺς ἐμβαλὼν δι' ἀκον-
 τιστῶν καὶ τοξοτῶν ἐλύπει αὐτούς. στέλλει δὲ καὶ
 πρὸς αὐτοὺς πρέσβεις περὶ συμβάσεων ἐπὶ χρήμασι. 20
 διὸ χαλεπήναντες οἱ στρατιῶται πρὸς ἀποστασίαν
 ἀπείδον. καὶ τινὰ Μαξιμῖνον Θρακὰ τὸ γένος, ἐκ
 παίδων δὲ ποιμαίνειν λαχόντα καὶ μετὰ ταῦτα στρα-
 τιώτην γενόμενον, ἄκοντα δῆθεν λαβόντες ὠνόμασαν
 αὐτοκράτορα. ὁ δὲ τοὺς ἀνειπόντας αὐτὸν παραλα- 25
 βὼν ἀπῆει εὐθύς ὅπου διέτριβεν ὁ Ἀλέξανδρος.
 ταῦτα δ' ἐκεῖνος πνυθόμενος τοὺς μετ' αὐτοῦ στρα-
 τιώτας εἰς ἀντίληψιν αὐτοῦ παρεκάλει· οἱ δὲ ἐπηγ-
 γέλλοντο. καὶ ἐπιστάντος τοῦ Μαξιμίνου συνήγαγε
 τὴν στρατιὰν ὁ Ἀλέξανδρος καὶ συμβαλεῖν τοῖς τοῦ 30
 Μαξιμίνου ἐπέτρεπεν. οἱ δὲ τὴν τε μητέρα αὐτοῦ
 ΠΙ620 ἐλοιδόρουν καὶ ἐπὶ φιλοχρηματία διέσυρον, καὶ εἰς

ἐκείνουν ἐξύβριζον ὡς δειλόν· καὶ καταλιπόντες αὐ-
τὸν ἀνεχώρουν. ὁ δὲ ἔρημον βοηθείας ὁρῶν ἑαυτὸν,
ἐπανῆλθεν εἰς τὴν σκηνὴν, καὶ τῇ μητρὶ περιπλακεὶς
ὠλοφύρετο. καὶ ὁ Μαξιμῖνος ἑκατόνταρχον στείλας
5 καὶ αὐτὸν ἀνεῖλε καὶ τὴν μητέρα καὶ τοὺς οἱ συνῆ-
σαν αὐτοῖς, καὶ τῆς βασιλείας γέγονεν ἐγκρατῆς.

Μαμαία δὲ ἡ Ἀλεξάνδρου μήτηρ ἀρετῆς ἦν ἀν-
τιποιουμένη καὶ βίου σεμνοῦ. ἡ ἐν Ἀντιοχείᾳ συν-
διάγουσα τῷ νῖῳ, καὶ περὶ Ὠριγένους πυθομένη,
10 μετεπέμψατο ἐξ Ἀλεξανδρείας αὐτόν· καὶ ὑπ' αὐτοῦ
τὸν λόγον κατηχηθεῖσα τῆς πίστεως, θεοσεβεστάτῃ
γέγονεν, ὡς ὁ Εὐσέβιος ἱστορεῖ καὶ ἄλλοι δὲ τινες B
τῶν συγγραφέων φασίν. ὅθεν οὐ μόνον ὁ κατὰ χρι-
στιανῶν ἡρέμησε διωγμὸς τότε, ἀλλὰ καὶ τιμῆς WII236
15 ἡξίωντο μάλιστα οἱ σεβόμενοι τὸν Χριστόν.

Τότε Οὐρβανοῦ τῆς ἐπισκοπῆς τῆς Ῥωμαίων πό-
λεως προεστῶτος καὶ Ἰππόλυτος ἦνθι, ἀνὴρ ἱερώ-
τατος καὶ σοφώτατος, ἐπίσκοπος τοῦ κατὰ Ῥώμην
πόρτου γενόμενος, ὃς καὶ πολλὰ συγγράμματα συνε-
20 γράψατο, διάφορα τῆς θείας γραφῆς ἐξηγησάμενος.
Ἀντιοχείας δὲ ἦν τηνικαῦτα προεστηκὸς καὶ τὴν ἐκεῖ
τῶν πιστῶν ἐκκλησίαν ἰθύνων Ἀσκληπιάδης· καὶ
Σαρδιανὸς Ἱεροσολύμων.

16

Καὶ ὁ μὲν Ἀλέξανδρος ἔτη Ῥωμαίων ἡγεμονεύ- C
25 σας δέκα, ὃν εἰρηται τρόπον ἀνήρητο· ὁ δὲ Μαξι-
μῖνος τὴν ἀρχὴν διεδέξατο. ὃς ἀντίκα καὶ διωγμὸν

22 καὶ Σαρδιανὸς Ἱεροσολύμων] Haec per errorem ad-
dita videntur. Sardonianum Georgius Syncellus (vol. 1, p. 674
ed. Bonn.) appellat quem Eusebius et Zonaras (p. 611, D)
Gordium. Gordianus est in Eusebii canone armeniace edito
a Maio et Zohrabo p. 387.

Cap. 16. Eusebii Historiae ecclesiasticae l. 6, c. 23 et
28, ac fortasse Dio continuatus.

κατὰ τῶν χριστιωνύμων ἐπήγειρε, καὶ τοὺς τῶν ἐκ-
 κλησιῶν προεστῶτας ἀναιρεῖσθαι κεκέλευκεν ὥς δι-
 δασκάλους τοῦ κατὰ Χριστὸν μυστηρίου καὶ κήρυκας.
 λέγεται δὲ κατὰ μῆνιν τὴν πρὸς Ἀλέξανδρον κινήσαι
 τὸν διωγμὸν, ὥς ἐκείνου τιμῶντος τοὺς σεβομένους 5
 Χριστόν. ἐμεμῆνει γὰρ κατ' ἐκείνου τοῦ αὐτοκράτο-
 ρος, ὅτι στρατηγὸς ὑπ' ἐκείνον προχειρισθεὶς καὶ
 κατὰ Περσῶν ἐκστρατεύσας καὶ αἰσχίστα ἡττηθεὶς
 ὀργῆς ἐπειράθη βασιλικῆς. ἦν δὲ τοῦ διωγμοῦ καὶ
 δεύτερον αἴτιον, ὅτι πολλοὶ κατὰ τὸν Ἀλεξάνδρου 10
 οἶκον ἦσαν τὸν Χριστὸν ἐπεγνωκότες θεόν. ὅτε καὶ
 Ἀμβρόσιος φιλόλογος ἀνὴρ, ὃς τὸν Ὠριγένην πρὸς
 ἐξήγησιν ἡρέθισε τῆς θείας γραφῆς καὶ δαψιλῇ αὐτῷ
 ἐχορήγει τὰ ἀναλώματα καὶ ταχυγράφους ἐπὶ αὐτῷ
 παρεστήσατο ἀμοιβὰδὸν τῇ γραφῇ χρωμένους κατὰ 15
 τεταγμένους καιροὺς καὶ βιβλιογράφους οὐχ ἥττους
 κόρας τε καλλιγραφεῖν ἡσκημένας, τῷ τοῦ μαρτυρίου
 λέγεται κοσμηθῆναι στεφάνῳ, ἅμα Πρωτοκλήτῳ πρεσ-
 βυτέρῳ.

Αὐταρχήσας δ' οὗτος ὁ Μαξιμῖνος εὐθὺς ἐπέ- 20
 στείλε τῇ συγκλήτῳ, τὴν ἐκ τῶν στρατευμάτων ἀνάρ-
 ρησιν ταύτῃ δηλῶν ἑαυτοῦ. οὐ μόνοις δὲ χριστιανοῖς
 βαρὺς ὑπῆρχε καὶ ἀπηνής, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ὑπη-
 P1621 κόοις. ὑβριστῆς τε γὰρ ἦν καὶ ἐρασιχρήματος, κἀν-
 τεῦθεν καὶ ἀδικώτατος καὶ φόνων ἐργάτης καὶ τύ- 25
 ραννος ἄντικρυς, χωρήσας εἰς ἀρπαγὰς καὶ ἀναιρέσεις
 ἀνθρώπων ἐξ οὐδεμιᾶς εὐλόγου λαβῆς. τοσοῦτον δ'
 εἰς μισοφονίας ἐξώκειλεν ὥς μηδὲ τῆς οἰκείας φεί-
 σασθαι γυναικός· κἀκείνην γὰρ ἀνείλε. τὴν οἰκείαν
 δ' οἷον ἐπικαλύπτων δυσγένειαν, τοὺς μὲν εὐπατρί- 30
 δας ἡτίμου, προσφκειοῦτο δὲ τοὺς ἐξ ἀφανῶν. διὰ
 ταῦτα τοίνυν ὑπὸ πάντων μεμίσητο. ἐκστρατεύσας

δὲ κατὰ Γερμανῶν τὴν χώραν αὐτῶν ἐλήλσατο, τῶν
 βαρβάρων μηδενὸς ὑποφαινομένον. εἶτα περὶ τὰ ἔλη
 καὶ τὰς συνεχεῖς ἀνεφάνησαν ὕλας· καὶ κεῖ δὲ τῶν
 Ῥωμαίων εἰσελασάντων πλήθη πολλὰ ἀνηρέθησαν.
 5 καὶ οὕτω νικήσας ἐπανῆλθεν ὁ Μαξιμῖνος, αἰχμαλώ- B
 των πληθὺν ἐπαγόμενος. πάντα δὲ τὰ τῶν ὑπηκόων
 σφετεριζόμενος καὶ χρηματιζόμενος πάντοθεν οὐδὲ
 τῶν λεγῶν ἀπέσχετο. αἰτιωμένων οὖν ξυμπάντων
 τοὺς στρατιώτας τοὺς αὐτὸν βασιλεύσαντας, οἱ ἐν
 10 Λιβύῃ στρατευόμενοι ταῦτα μαθόντες πρὸς ἀποστα-
 σίαν ἀπειδον, καὶ τινος ἐτέρας αἰτίας ἐρεθισάσης
 αὐτούς. οἱ γὰρ τῶν τῆς Λιβύης πραγμάτων ἐπίτρο-
 ποι τῶν ἐν αὐτῇ εὐπορούντων τὰς οὐσίας ἐξ οὐδε-
 μιᾶς εὐλόγου ἀφηροῦντο λαβῆς καὶ τοὺς κεκτημένους
 15 αὐτὰς προσαπώλλουν. ἐντεῦθεν ἀγανακτήσαντες οἱ
 ἐκεῖ ἐπανεστῆσαν, καὶ τινα τῶν ἐκ τῆς βουλῆς ἄνδρα
 πρεσβύτην κεκλημένον Γορδιανὸν καὶ ἄκοντα κατα- C
 σχόντες, διάδημά τε τούτῳ περιτιθέασι καὶ πορφύ-
 ραν ἐνδύουσι καὶ ἀναγορεύουσιν αὐτοκράτορά τε καὶ
 20 Αὔγουστον. ὁ δὲ ἐν Καρθαγένῃ παραγίνεται· καὶ
 αὐτὸν ἀσμένως τῷ πρὸς τὸν Μαξιμῖνον μίσει ἐδέ-
 ξαντο σύμπαντες. ἐπιστέλλει οὖν τῇ βουλῇ, καὶ WII227
 τοὺς ἀγγελοῦντας τὴν ἀνάρρησιν αὐτοῦ τοῖς ἐν τῇ
 Ῥώμῃ ἀπέστειλε. τῶν δὲ σταλέντων χροнисάντων
 25 κατὰ τὸν πλοῦν, καὶ οἱ ἐν τῇ Ῥώμῃ μὴ φέροντες τὴν
 τυραννίδα τοῦ Μαξιμῖνου πρὸς ἀποστασίαν κεκίνηντο
 καὶ τὰς ἐκείνου εἰκόνας καθήρουν καὶ τῷ τυράννῳ
 ἐλοιδοροῦντο. εἶτα γνωσιμαχήσαντες, ὥς εἰ σῶζοιτο D
 Μαξιμῖνος, οὐκ ἔσται σφίσι σωτηρίας ἐλπίς, δύο προ
 30 βάλλονται στρατηγοὺς Μάξιμόν τε καὶ Ἀλβίνον, καὶ
 ἄμφω τῇ βουλῇ συναριθμουμένους. τινὲς δὲ Καίσα-
 ρας αὐτοὺς πρὸς τῆς βουλῆς ἱστόρησαν ἀναγορευθῆ-

ναι, μήπω μαθούσης τὴν ἀνάσφρησιν τοῦ Γορ-
διανοῦ.

Ὁ δέ γε Μαξιμῖνος ταῦτα μαθὼν ὥρμησεν ἐπὶ
Ἰταλίαν, πολλὰ τῇ συγκλήτῳ ἀπειλησάμενος. γνοὺς
δὲ τὸν Μάξιμον χωρήσαντα κατ' αὐτοῦ, ὁ γὰρ Ἀλβί- 5
νος εἰς φυλακὴν τῆς Ῥώμης ἐμεινεν ἐν αὐτῇ, ἐπὶ
Ἀκυληίαν ἀπένευσεν, Μαυρουσίους ἔχων μεθ' ἑαυ-
τοῦ, ταύτην σπεύδων προκατασχεῖν. Ἀκυληία δὲ ἡ
PI622 νῦν Βενετία λέγεται εἶναι. ἀλλ' ἀπεκρούσθη, τῶν
ἐν αὐτῇ ἀντιταξαμένων αὐτῷ γενναιότερον. ἀπο- 10
κρούσθεις δὲ τῆς Ἀκυληίας καὶ προσβαλὼν τοῖς
περὶ τὸν Μάξιμον ἡττήθη. καὶ ἐς τὴν οἰκίαν σκη-
νὴν ἀνεχώρησε· στασιασάντων δὲ τῶν στρατιωτῶν
καὶ τῶν αὐτοῦ δορυφόρων προῆλθε τῆς σκηνῆς μετὰ
τοῦ οἰκείου παιδός, ὡς σφίσι διαλεξόμενος. οἱ δὲ 15
αὐτίκα ἐπελθόντες ἀμφοῖν ἀνείλον αὐτούς. ἦν δὲ ὁ
Μαξιμῖνος ἐτῶν πέντε καὶ ἐξήκοντα, ἀφ' ὧν ἐβασί-
λευσεν ἕξ. αἱ κεφαλαὶ δὲ τῶν ἀναιρεθέντων τούτων
ἐκμηθεῖσαι τοῖς τε ἐν Ἀκυληίᾳ ἐπεδείχθησαν καὶ
εἰς τὴν Ῥώμην ἐπέμφθησαν. οἱ δ' ἐν τῇ Ῥώμῃ κατὰ 20
τὴν ἀγορὰν τὴν κεφαλὴν τοῦ Μαξιμίνου ἀνεσκολό-
17 πισαν, ἵν' εἴῃ πᾶσι περίοπτος.

B Ἐντεῦθεν ὁ Μάξιμος εἰς τὴν Ῥώμην ἐπανελή-
λυθε, καὶ ὁ Ἀλβῖνος ὑπηντήκει αὐτῷ, καὶ ὁ δῆμος
δὲ καὶ ἡ σύγκλητος σὺν εὐφημίαις καὶ κρότοις αὐτὸν 25
ὑπεδέξαντο· καὶ συνῆρχον ἄμφω, καὶ ἥρχον καλῶς.
οἱ δέ γε στρατιῶται ἐδάκνοντο ὅτι οὐκ αὐτοί, ἀλλ' ἡ
βουλὴ καὶ ὁ δῆμος τοὺς αὐτοκράτορας προεβάλουντο.
εἶτα καὶ αὐτοὶ οἱ βασιλεῖς πρὸς ἀλλήλους ἔσχον δια-

φοράς, καὶ τοῦτ' αἴτιον αὐτοῖς ἀπωλείας ἐγένετο.
 γνόντες γὰρ οἱ στρατιῶται ὥς διαφέρονται, ἐπῆλθον
 αὐτοῖς, καὶ ἀμφοτέρους δεσμήσαντες διὰ πάσης τῆς
 πόλεως αὐτοὺς περιήγαγον ἐμπαροινουμένους τε καὶ
 5 ἐμπαιζομένους, ἀλλὰ μὴν καὶ αἰκίζομένους. εἶτα πυ-
 θόμενοι ὥς οἱ Γερμανοὶ ἀφελέσθαι αὐτοὺς καὶ περι-
 σῶσαι βουλευόμενοι, ἵνα μὴ τοῦτο γένηται, ἀπέκτειναν
 αὐτούς. ὦν ὁ μὲν Μάξιμος ἐτῶν ἦν ἑβδομήκοντα C
 καὶ τεσσάρων, ὁ δὲ Ἀλβίνος ἐξήκοντα· καὶ ἐβασί-
 10 λευσαν κατὰ τινὰς μὲν ἡμέρας δύο καὶ εἴκοσι, καθ'
 ἑτέρους δὲ οὐχ ὅλους μῆνας τρεῖς.

Μετὰ δὲ τούτους οἱ μὲν Πομπηιανόν τινα συγγε-
 γράφασι τὴν Ῥωμαίων ἐσχηκέναι ἀρχήν, ταχύτατα δ'
 ἐκπεπτωκέναι αὐτῆς, ὥς ἐν ὀνείρῳ τῆς ἐξουσίας ἀπο-
 15 λαύσαντα, οὕτω γὰρ δύο παρεληλυθέναι μῆνας, καὶ
 στερηθῆναι αὐτὸν πρὸς τῇ μοναρχίᾳ καὶ τῆς ζωῆς
 ἀναιρεθέντα· παρὰ τίνων δὲ καὶ διὰ τίνα αἰτίαν, μὴ
 εὖρηκώς, παρεσιώπησα καὶ αὐτός· οἱ δ' ἕτερόν τινα.
 μεθ' ὃν Πούπλιον ἀντισταχθῆναι Βαλβίνον ἰστόρη-
 20 σαν· καὶ μικρόν τι κάκεινον τῆς ἀνταρχίας ἀπογευ-
 σάμενον, ἐπὶ τρισὶ γὰρ μηνσὶν αὐτῷ τὴν ἀρχὴν περι-
 γράφουσιν, ἀναιρεθῆναι κάκεινον, ἄρτι καταλαβόντος
 ἐκ Λιβύης Γορδιανοῦ, ὃς ἐκεῖ, ὥς ἤδη μοι ἐρρήθη, D
 προανηγόρευτο. τὸν δὲ Γορδιανὸν τῆς Ῥώμης ἐπι-
 25 βεβηκότα νοσήσαι, τὸ μὲν ὅτι ὑπέργηρος ἦν, ἑβδο-
 μήκοντα γὰρ καὶ ἐννέα ἐβίω ἐνιαυτούς, τὸ δ' ὅτι
 χρονοτριβήσας ἐν τῇ θαλάσῃ κατὰ τὸν πλοῦν πάνυ
 τεταλαιπώρητο, καὶ ἐκ τῆς νόσου ταύτης ἐκλελοιπέ-
 ναι, μόνας εἴκοσι καὶ δύο ἡμέρας ἐν ταύτῃ διαγα-
 30 γόντα· καὶ σχεῖν ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ διάδοχον τὸν οἰ-
 κεῖον υἱόν, Γορδιανὸν κάκεινον καλούμενον καὶ WH228
 ὁμωνυμοῦντα τῷ οἰκείῳ πατρί.

Οἱ μὲν οὖν οὕτω παρηκολουθηκέναι ταῦθ' ἱστο-
 ρήκασιν, οἱ δὲ τῷ πρεσβύτῃ Γορδιανῷ ἀναρρηθέντι
 κατὰ Λιβύην αὐτοκράτορι φασὶν ἐπαναστῆναί τινας,
 P1623 καὶ μάχης συγκροτηθείσης ἡττηθῆναι τοὺς τοῦ Γορδια-
 νοῦ, καὶ πολλοὺς αὐτῶν, ἀλλὰ μὴν καὶ τὸν υἱὸν αὐ- 5
 τοῦ ἀναιρεθῆναι· τὸν δὲ ὑπεραλγήσαντα διὰ τοῦτο
 ἀπάγξασθαι καὶ οὕτως ἑαυτὸν τῆς ζωῆς ὑπέξαγαγεῖν.

Οἱ δὲ τῷ υἱῷ ἐκείνου τῷ νέῳ Γορδιανῷ τὴν τῶν
 Ῥωμαίων ἡγεμονίαν μετὰ τὸν ἐκ νόσου θάνατον τοῦ
 πρεσβυτέρου Γορδιανοῦ προσκληροῦντες, κατὰ Περ- 10
 σῶν αὐτὸν γεγράφασιν ἐκστρατεύσαντα καὶ συμβα-
 λόντα αὐτοῖς κἀν τῇ μάχῃ τὸν ἵππον ἐλαύνοντα καὶ
 τοὺς οἰκείους παραθαρρύνοντα καὶ πρὸς ἀλκὴν ἐπα-
 λείφοντα, ὀλισθήσαντος δὲ τοῦ ἵππου καὶ συμπεσόν- 15
 τος αὐτῷ, τὸν μηρὸν κατεαγῆναι, καὶ οὕτως ἀνακο-
 μισθῆναι εἰς Ῥώμην, καὶ ἐκ τοῦ κατάγματος τελευ-
 B τῆσαι, ἐπὶ ἑξ ἑνιαυτοῦς αὐταρχήσαντα.

Οὐρβανὸς δὲ ὁ τῆς Ῥώμης ἀρχιερεὺς ἔτεσιν ἀρ-
 χιερατεύσας ὀκτὼ τοῦ Μαξιμίνου βασιλεύοντος ἀπε-
 βίω· ὃν Ποντιανὸς διεδέξατο. τῆς δ' Ἀντιοχείων 20
 ἐκκλησίας μετὰ Φιλητὸν προέστη Ζεβῖνος. ἐπὶ δέ γε
 Γορδιανοῦ τοῦ νέου ὁ τῶν ἐν Ῥώμῃ πιστῶν προεσθη-
 κὼς Ποντιανὸς μεταλλάξας τὸν βίον ἔσχε διάδοχον
 τὸν Ἀντέρωτα, ἐν ἑξ ἔτεσι τῇ λειτουργίᾳ ἐσχολακῶς.
 ὁ δέ γε Ἀντέρως ἐπὶ βράχιστον πάννυ καιρὸν τὴν 25
 ἐκκλησίαν ἰθύνας πρὸς ἄλλην ζωὴν μετελήλυθε.
 μεθ' ὃν Φλαβιανὸς θεία ψήφῳ τῆς ἀρχιερωσύνης
 τετύχηκεν, ὥς ἱστορεῖ ὁ Εὐσέβιος. λέγεται γὰρ τῶν
 πιστῶν ἀθροισθέντων, ὥστε τὸν μέλλοντα τῆς ἐπι-
 σκοπῆς προστῆναι παρ' αὐτῶν ἐκλεγῆναι, παρεῖναι 30

καὶ τὸν Φλαβιανὸν ἄρτι ἦκοντα ἐξ ἄγρου· μὴ μέντοι
 παρὰ τοῦ λόγον γενέσθαι περὶ αὐτοῦ ὥς προστησο- C
 μένου τῆς ἐκκλησίας, ἀλλ' ἑτέρους εἶναι περὶ ὧν ἦν
 τοῖς συνειλεγμένοις φροντίς τίς ἂν προκριθεῖη αὐ-
 5 τῶν. ἐν τοσοῦτῳ δὲ περιστερὰν καταπτῆναι καὶ
 ἐφιζῆσαι τῇ τοῦ Φλαβιανοῦ κεφαλῇ· κἀντεῦθεν
 ἅπαντας τοὺς ἡθροισμένους ἐκεῖ μιᾷ χρήσασθαι
 φωνῇ ὥσπερ ἀπὸ συνθήματος, καὶ "ἄξιος" ἐπιβοῇ-
 σαι αὐτῷ, καὶ τῷ τῆς ἀρχιερωσύνης θρόνῳ τὸν
 10 ἄνδρα προσενεγκεῖν μηδέν τι μελλήσαντας. τότε καὶ
 ὁ τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ τῶν πιστῶν ἐκκλησίας προεσθηκῶς
 Ζεβίνος τὸν βίον λιπῶν ὑπὸ Βαβύλα διαδέχεται.
 Ὀριγένης δὲ κατὰ τὴν ἐν Παλαιστίνῃ διατρίβων
 τηνικαῦτα Καισάρειαν πολλοὺς μὲν καὶ πολλαχόθεν
 15 ἐκέκτετο φοιτητάς, εἶχε δὲ καὶ τὸν μέγαν Γρηγόριον D
 τὸν θαυματουργὸν καὶ τὸν τούτου ὁμαίμονα Ἀθηνό-
 δωρον τῶν ἑαυτοῦ λόγων ἀκροατάς. τότε δὲ καὶ
 Ἀφρικανὸς ὁ συγγραφεὺς ἐγνωρίζετο.

Μετὰ δὲ τὸν νέον Γορδιανὸν ἕτερος αὐτίς Γορ-
 20 διανὸς τῆς ἀρχῆς ἐπελάβετο, κατὰ γένος, ὥς λόγος,
 προσήκων τοῖς ἀπελθοῦσι Γορδιανοῖς. ὅς ἐκστρα-
 τεύσας εἰς Πέρσας καὶ πολεμήσας αὐτοῖς, Σαπώρου
 τοῦ υἱοῦ Ἀρταξέρξου τοῦ ἔθνους ἡγεμονεύοντος,
 ἠττησέ τε τοὺς ἐναντίους, καὶ Νίσιβιν καὶ Κάρας
 25 Ῥωμαίοις αὐτίς ἐπανεσώσατο, ὑπὸ Περσῶν ἐπὶ
 Μαξιμίνου ὑφαρπασθείσας, εἶτα πρὸς Κτησιφῶντα
 γενόμενος ἐξ ἐπιβουλῆς Φιλίππου τοῦ ἐπάρχου τοῦ
 δορυφορικοῦ ἀνῆρέθη. οὗτος γὰρ ὁ Γορδιανὸς ἄρξας
 ἐπαρχὸν τὸν οἰκεῖον προεχειρίσατο πενθερὸν Τιμη-
 30 σοκλέα καλούμενον. μέχρι μὲν οὖν περιῆν ἐκεῖνος, P1624

- καλῶς εἶχε τὰ τῆς ἐξουσίας τῷ αὐτοκράτορι καὶ κατὰ
 ῥοὴν ἐφέρετό οἱ τὰ πράγματα, Τιμησοκλέους δὲ τε-
 λευτήσαντος Φίλιππος προκεχειρίστο ἑπαρχος. καὶ
 στασιάσαι τοὺς στρατιώτας βουλόμενος τὰς αὐτῶν
 σιτήσεις ἡλάττωσεν, ὥς τοῦτο τάχα κεκελευκότος τοῦ
 αὐτοκράτορος. οἱ δὲ φασιν ὅτι τὸν σῖτον ἐπέσχε τὸν
 εἰς τὸ στρατόπεδον κομιζόμενον, ὥστε τοὺς στρατιώ-
 τας ἐνδεία πιέζεσθαι, κἀντεῦθεν αὐτοὺς πρὸς στάσιν
 ἐρεθισθῆναι. στασιάσαντες δὲ κατὰ τοῦ αὐτοκρά-
 WII²²⁹τορος ἐπανέστησαν ὡς αἰτίου αὐτοῖς γεγονότος λι- 10
 μοῦ, καὶ ἐπελθόντες ἀπέκτειναν αὐτόν, ἐπὶ ἐνιαυ-
 τοὺς ἡγεμονεύσαντα ἕξ. καὶ ὁ Φίλιππος αὐτίκα
 ἐπεπῆδησε τῇ ἀρχῇ. ὥς δ' ἀπηγγέλη τῇ γερουσίᾳ ἡ
 B τοῦ Γορδιανοῦ σφαγὴ, ἕτερον αὐτοκράτορα διήγειρεν
 αὐτὴν προχειρίσασθαι. καὶ ἀνείπεν αὐτίκα Καίσαρα 15
 Μάρκον τινὰ φιλόσοφον. ὁ δὲ πρὶν ἐρεῖσαι τὸν πόδα
 τῇ αὐταρχίᾳ θνήσκει αἰφνίδιον ἐν τῷ παλατίῳ διά-
 γων. τοῦ δὲ θανόντος κρατεῖ τῆς Ῥωμαίων ἡγεμο-
 νίας Σευῆρος Ὀστιλιανός. ἀλλὰ καὶ οὗτος οὐπω
 σχεδὸν ταύτης ἐπειλημμένος ἀπέτισε τὸ χρεῶν. νο- 20
 σήσας γὰρ καὶ φλεβοτομηθεὶς ἐτελεύτησεν.
- 19 Ἐπανελθὼν οὖν ὁ Φίλιππος ἐγκρατὴς ἐγένετο
 τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς. ἐν δὲ τῷ ἐπανιέναι τὸν
 υἱὸν Φίλιππον κοινωνὸν τῆς βασιλείας προσείλετο.
 σπονδὰς δὲ πρὸς Σαπῶρην θέμενος τὸν τῶν Περσῶν 25
 C βασιλεύοντα, τὸν πρὸς Πέρσας κατέλυσε πόλεμον,
 παραχωρήσας αὐτοῖς Μεσοποταμίαν καὶ Ἀρμενίαν.
 γνοὺς δὲ Ῥωμαίους ἀχθομένους διὰ τὴν τῶν χωρῶν
 τούτων παραχώρησιν, μετ' ὀλίγον ἡθέτησε τὰς συν-

θήκας καὶ τῶν χωρῶν ἐπελάβετο. ἦν δὲ ὁ Σαπώρης, ὡς ἰστόρηται, ὑπερμεγέθης τὸν ὄγκον τοῦ σώματος, καὶ οἷος οὐπω τότε ὥφθη ἀνὴρ.

Ἐπαναξεύξας δὲ ὁ Φίλιππος εὐμενὴς ἦν τοῖς
 5 χριστιανοῖς, μάλιστα δὲ κατὰ ἐνόους καὶ προσετέθη
 τῇ πίστει Χριστοῦ, ὥστε καὶ εὐχῶν ἐπ' ἐκκλησίας
 κοινωνῆσαι χριστιανοῖς καὶ ἀσμένως ἐξαγορεῦσαι
 ὅσα οἱ ἡμάρτητο. οὐ γὰρ ἄλλως εἰς κοινωνίαν παρὰ
 τοῦ προεστῶτος τῆς ἐκκλησίας ἐδέχετο, εἰ μὴ ἐξομο-
 10 λογήσεται καὶ τοῖς αἰτουῦσι μετάνοιαν ἑαυτὸν κατα-
 λέξει· κακεῖνον λέγεται πειθαρχῆσαι. φασὶ μέντοι
 τινὲς τοῦτον εἶναι τὸν πατέρα τῆς μάρτυρος Εὐγε-
 νίας· ἀλλὰ περὶ τὴν δόξαν ταύτην πεπλάνηται.
 ἔπαρχος μὲν γὰρ κακεῖνος γενέσθαι ἰστόρηται, ἀλλ'
 15 Αἰγύπτου, καὶ οὐ τοῦ δορυφορικοῦ· καὶ μετὰ τὴν
 εἰς Χριστὸν πίστιν ἐκεῖνος παραιτησάμενος τὴν
 ἀρχὴν ὑπὲρ τῆς εἰς Χριστὸν ὁμολογίας ἠνδρίσατο
 καὶ μαρτυρίῳ κεκόσμηται.

Οὗτος δ' ὁ αὐτοκράτωρ Φίλιππος πρὸς Σκύθας
 20 ἀράμενος πόλεμον εἰς Ῥώμην ἐπανῆλθεν. ἐν δὲ Μυ-
 σοῖς Μαρίνος τις ταξiάρχης ὢν παρὰ τῶν στρατιωτῶν
 βασιλεύειν ἠρέθη. καὶ διὰ τοῦτο ὁ Φίλιππος τεθο-
 ρύβητο, καὶ τῇ συγκλήτῳ διελέχθη περὶ τῆς στάσεως.
 τῶν ἄλλων δὲ σιωπῶντων ὁ Δέκιος μὴ δεῖν φροντί-
 25 ζειν εἶπεν αὐτῷ περὶ τοῦ Μαρίνου, ὡς παρ' αὐτῶν
 ἀναιρεθησομένου τῶν στρατιωτῶν, οἷα ἀναξίου τῆς
 βασιλείας τυγχάνοντος. ὃ μετ' ὀλίγον κατὰ τὴν
 ἐκείνου γέρονε πρόρρησιν. θαυμάσας οὖν ὁ Φίλιπ-
 30 πος διὰ τοῦτο τὸν Δέκιον, ἀπελθεῖν προετρέπετο εἰς
 Μυσίαν καὶ κολάσαι τοὺς αἰτίους τῆς στάσεως. ὁ δὲ
 τὴν ἀποστολὴν παρητεῖτο, λέγων μήθ' ἑαυτῷ μήτε
 τῷ στέλλοντι συμφέρειν αὐτὸν ἐκεῖ ἀπελθεῖν. ὁ δὲ

Φίλιππος καὶ ἔτι ἐνέκειτο. καὶ κεῖνος καὶ ἄκων ἀπῆει·
καὶ ἀπελθόντα εὐθὺς αὐτὸν οἱ στρατιῶται βασιλέα
εὐφρόνησαν. τοῦ δὲ ἀπαναινομένου, τὰ ξίφη σπασά-
μενοι δέξασθαι αὐτὸν ἠνάγκασαν τὴν ἀρχήν. γράφει
οὖν ἐκεῖθεν τῷ Φιλίππῳ μὴ ταραχθῆναι· εἰ γὰρ
B ἐπισταίῃ τῇ Ῥώμῃ, ἀποθήσεται τὰ τῆς βασιλείας
παράσημα. ἀλλ' ἀπιστήσας τούτῳ ὁ Φίλιππος ἐξ-
εστράτευσεν κατ' αὐτοῦ· καὶ συμβαλὼν τοῖς τοῦ
Δεκίου ἐπεσεν ἐν πρώτοις ἀγωνιζόμενος· σὺν αὐτῷ
δὲ καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀνῆρητο Φίλιππος. ὧν θανόν- 10
των τῷ Δεκίῳ ξύμπαντες προσεχώρησαν. ἐβασίλευσε
δὲ κατὰ μὲν τινὰς πέντε ἐνιαυτούς, καθ' ἑτέρους
δὲ ἕξ ἐπὶ τοσοῦτοις μηνσίν. ὥρμητο δ' ἐκ Βόστρων,
ὅπου καὶ πόλιν βασιλεύσας ἐπώνυμον ἑαυτῷ ἔδομή-
σατο, Φιλιππούπολιν ὀνομάσας αὐτήν. 15

W II²³⁰ 20 Ὁ γε μὴν Δέκιος πάντων, ὥς εἴρηται, τῶν στρα-
τευμάτων προσχωρησάντων αὐτῷ εἰς τὴν Ῥώμην ἐπ-
ανελήλυθε καὶ τῆς ἡγεμονίας γέγονεν ἐγκρατής.
ἀποσκοπήσας δὲ πρὸς τὸν τῆς ἐξουσίας ὄγκον καὶ
C τὴν τῶν πραγμάτων οἰκονομίαν, ὥς ἔνιοι λέγουσι, 20
τὸν Βαλεριανὸν ἐπὶ τῇ τῶν πραγμάτων διοικήσει
προσείλετο. καὶ ἀντίκα ἀλλήλους εἰς θεομαχίαν
παρακροτήσαντες, διωγμὸν ἐπήγειραν κατὰ τῶν
χριστιανύμων σφοδρότατον. εἰσὶ δ' οἱ καὶ δι' ἐχθρὸς
τὸ πρὸς τὸν Φίλιππὸν φασὶ τοῖς χριστιανοῖς ἐπιθέ- 25
σθαι τὸν Δέκιον, οἷα παρ' ἐκείνου σεβαζομένοις·
ἐμεμῆνει γοῦν κατὰ τῶν πιστῶν. ὅτε καὶ Φλαβιανὸς
ὁ τῆς ἐν Ῥώμῃ προϊστάμενος ἐκκλησίας ἔτυχε τέλους
μαρτυρικοῦ, καὶ Βαβύλας ὁ τῶν ἐν Ἀντιοχείᾳ πιστῶν

τὴν ἐκκλησίαν διέπων, καὶ Ἀλέξανδρος ὁ τῶν Ἱερο-
 σολύμων ἐπίσκοπος, ὃς οὐ τότε πρῶτως ὑπερήθλησε
 τῆς εἰς τὸν σωτήρα κύριον πίστεως, ἀλλὰ καὶ προῖν,
 ὡς ἤδη προείρηται, καὶ τότε δὲ καθειροχθεὶς κατὰ τὸ D
 5 δεσμωτήριον τελευτᾷ. ἄλλα καὶ ὁ μέγας Κυπριανὸς
 τῆς Καρθαγένης ἐπίσκοπος ὦν τηνικαῦτα τῆς εἰς
 Χριστὸν ὑπερήθλησε πίστεως. τῶν οὖν εἰρημένων
 ἀρχιερέων μετηλλαχότων τὸν βίον, ἐν μὲν Ῥώμῃ
 ἀντὶ Φλαβιανοῦ Κορνήλιος ἐπεσκόπησεν, ἐν Ἀντιο-
 10 χείᾳ δὲ ἀντὶ Βαβύλα Φλαβιανός, καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ
 Διονύσιος, ἐν δ' Ἱεροσολύμοις ἀντὶ Ἀλεξάνδρου Μα-
 ζαβάνης· καὶ ἄλλοι δὲ πλείστοι τότε μαρτυρίου κατ-
 ηξιώθησαν.

Τότε καὶ Ὁριγένης παρήχθη μὲν εἰς βῆμα τυ-
 15 ραννικὸν ὡς σεβόμενος τὸν Χριστόν, οὐκ ἔτυχε δὲ
 τέλους μαρτυρικοῦ, οἶμαι τοῦ θεοῦ ταύτης αὐτὸν μὴ
 κρίναντος ἄξιον διὰ τὸ περὶ τὰ ὀρθόδοξα δόγματα
 τοῦ ἀθλίου ἐκείνου διάστροφον. λειποτακτεῖ γάρ,
 καὶ ταῦτα μετὰ πείραν βασιάνων. οὗτος, ὡς ἔμπρο-PI626
 20 σθεν εἴρηται, μέγας ἐν λόγοις γενόμενος κἀντεῦθεν
 ὑπερφρονήσας καὶ ἀλαζονευσάμενος, οὐ τοῖς τῶν
 πρὸ αὐτοῦ πατέρων ἱερῶν ἠκολούθησε δόγμασιν,
 ἀλλ' ἐαυτῷ θαρρήσας καινῶν δογμάτων εἰσαγωγένης
 ἐχρημάτισε, καὶ βλασφημίας εἰς τε τὴν ἁγίαν τριάδα
 25 καὶ εἰς τὴν θείαν ἐνανθρώπησιν ἐκ τοῦ πονηροῦ
 θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ ἐξηρεύξατο, καὶ πάσης
 σχεδὸν αἰρέσεως ἐγένετο ἀρχηγός. τὸν τε γὰρ μονο-
 γενῇ τοῦ θεοῦ υἱὸν κτιστὸν ἐδογματίσει καὶ τῆς
 δόξης αὐτὸν ἡλλοτριῶν καὶ τῆς οὐσίας τῆς πατρικῆς B
 30 καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ὑπεβίβαζε τῆς τοῦ πατρὸς
 ἀξίας καὶ τῆς τοῦ υἱοῦ, λέγων ὡς οὔτε τὸν πατέρα
 δύναται ὁρᾶν ὁ υἱὸς οὔτε μὴν τὸν υἱὸν τὸ πνεῦμα,

ὥσπερ οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τὸ πνεῦμα οὔτε τοὺς ἀγγέλους
οἱ ἄνθρωποι. αὐταὶ μὲν αἱ περὶ τῆς ἀγίας καὶ
ὁμοουσίου τριάδος βλασφημίαι τοῦ Ὁριγένους· περὶ
δὲ γε τὴν ἐνανθρώπησιν τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ ἐβλασ-
φήμει, δυσσεβῶς εἰσάγων μὴ σάρκα ἐψυχωμένην ἐκ
τῆς παρθένου τῆς ἀγίας λαβεῖν τὸν Χριστόν. ἡνώ-
σθαι γὰρ ἐμνθεύετο τὸν μονογενῆ τοῦ θεοῦ υἱὸν πρὸ
καταβολῆς κόσμου τῷ νῶ, ὃν ἀνέπλαττεν ἐκεῖνος
C ἐκλελεγμένον καὶ κλόνον οὐχ ὑποστάντα, καὶ σὺν
τούτῳ ἐπ' ἐσχάτων ἐνανθρωπήσαι καὶ σάρκα προσ- 10
ειληφέναι δίχα ψυχῆς λογικῆς τε καὶ νοεῶς. καὶ
ἀποθέσθαι δὲ τὴν σάρκα πάλιν τὸν κύριον, καὶ τέλος
ἔξεν τὴν βασιλείαν αὐτοῦ ἐδογματίζε. καὶ τῶν δαι-
μόνων εἰσηγεῖτο ἔσεσθαι μέλλειν ἀποκατάστασιν, καὶ
τὴν κόλασιν χρονικὴν, ἀλλ' οὐκ αἰωνίζουσαν· πρὸς 15
κάθαρσιν δὲ τῶν ἁμαρτημάτων γενήσεσθαι, μετὰ τὸ
WH231 καθαρθῆναι δὲ πάντας εἰς τὴν ἐνάδα ἀποκαταστή-
ναι καὶ τοὺς ἀνθρώπους καὶ τοὺς δαίμονας. τὰ δὲ
περὶ τῆς ἐνάδος ταύτης, πολλῆς μακρογορίας δεό-
μενα, ἵν' ὁ ταύτης ὕθλος σαφηνισθῇ, παρεῖθησαν, 20
ὥσπερ καὶ ἄλλαι τῶν ἐκείνου βλασφημιῶν.

D Τὰ μὲν οὖν κατὰ τὸν Ὁριγένην, ὃν ἐκάλουν καὶ
Ἀδαμάντιον, ἐν τούτοις· τότε δὲ καὶ Νανάτος τῆς
κατὰ Ῥώμην ἐκκλησίας πρεσβύτερος αἰρεσιάρχης
ἐγένετο καὶ τῶν καλούντων ἑαυτοὺς Καθαροὺς 25
ἀρχηγός, ἀρνούμενος τοῖς ἐν τῷ διωγμῷ ὑποκύψαι
καὶ θυσίαν τοῖς εἰδώλοις προσάγαγούσιν, εἴτ' ἐπι-
στρέφουσι καὶ ἐξομολογουμένοις, τὴν μετάνοιαν, καὶ
προσπίπτοντας αὐτοὺς καὶ θεραπείαν ζητοῦντας τοῦ
σφάλματος ἐν μεταμελείᾳ καὶ συντριβῇ καρδίας μὴ 30
προσιέμενος. καθ' οὗ καὶ σύνοδος ἐν Ῥώμῃ συνέστη,
Κορνηλίου ταύτης προΐσταμένου. ἐν ἣ προσδέχε-

σθαι μὲν τοὺς ἐν τῷ καιρῷ τοῦ διωγμοῦ παραπεπτω-
 κότας δεῖν ἔδοξεν, ἐπιστρέφοντας, καὶ μετανοίας P1627
 φαρμάκοις θεραπεύειν αὐτούς· τὸν δὲ Ναυάτον τοῖς
 τῇ συνόδῳ δόξασι μὴ πειθόμενον οἱ θεῖοι πατέρες
 5 ἐκεῖνοι τῆς ἐκκλησίας ἀπηλλοτριώσαν καὶ ἀπεκήρυξαν
 ὥς μισάδελφον.

Μέμνηται δὲ τινος ὁ Εὐσέβιος ἱστορίας ἐξ ἐπι-
 στολῆς Διονυσίου τοῦ τῆς Ἀλεξανδρέων ἐκκλησίας
 ἐπισκοπήσαντος τοιαύτης. φησὶ γὰρ ταῦτ' ἐπιστεῖ-
 10 λαι πρὸς ὅημα τὸν Διονύσιον "Σαραπίων τις ἦν παρ'
 ἡμῖν πιστὸς γέρων, ἀμέμπτως μὲν βιούς, ἐν δὲ τῷ
 πειρασμῷ πεσών. οὗτος πολλάκις ἔδεῖτο, καὶ οὐδεὶς
 προσεῖχεν αὐτῷ· καὶ γὰρ ἔτεθύκει. νοσήσας δὲ τριῶν
 15 ἑξῆς ἡμερῶν ἄφωνος διετέλεσε καὶ ἀναίσθητος· ἀνα-
 σφήλας δὲ τῇ τετάρτῃ βραχὺ, προσεκαλέσατο τὸν
 θυγατριδοῦν, καὶ ὁσπεῦσον εἶπε, κάλεσόν μοι τῶν B
 πρεσβυτέρων τινά· καὶ πάλιν ἦν ἄφωνος. ἔδραμεν
 ὁ παῖς ἐπὶ τὸν πρεσβύτερον· ὁ δὲ ἀφικέσθαι μὲν οὐκ
 ἠδυνήθη, καὶ γὰρ ἠσθένει, ἐντολῆς δὲ παρ' ἐμοῦ
 20 δεδομένης, τοὺς ἀπαλλαττομένους τοῦ βίου, εἰ δέοιν-
 το, καὶ μάλιστα εἰ πρότερον ἰκετεύσαντες τύχοιεν,
 ἀφίεσθαι, ἵν' εὐέλπιδες ἀπαλλάττοντο, βραχὺ τῆς
 εὐχαριστίας δέδωκε τῷ παιδαρίῳ, ἀποβρέξαι κελεύ-
 σας καὶ τῷ πρεσβύτῃ κατὰ τοῦ στόματος ἐπιστάξαι.
 25 ἐπανῆκεν ὁ παῖς φέρων. ἐγγὺς δὲ γενομένου, πρὶν
 εἰσελθεῖν, ἀνενέγκας πάλιν ὁ Σαραπίων ἥκει· ἔφη
 ἔκνον; καὶ ὁ μὲν πρεσβύτερος ἔλθειν οὐκ ἠδυνή-
 θη, σὺ δὲ ποίησον ταχέως τὸ προσταχθὲν καὶ ἀπ- C
 ἀλλαττέ με· ἀπέβρεξεν ὁ παῖς, καὶ ἅμα τε ἐνέχεε
 30 τῷ στόματι τοῦ πρεσβύτου, καὶ μικρὸν ἐκεῖνος κατα-
 βροχθίσας εὐθέως ἀπέδωκε τὸ πνεῦμα. ἄρ' οὐκ
 ἐναργῶς διετηρήθη καὶ παρέμεινε ἕως λυθῇ καὶ τῆς

ἁμαρτίας λυθείσης ἐπὶ πολλοῖς οἷς ἔπραξε καλοῖς ὁμολογηθῆναι δυνηθῇ;” ταῦτα ἢ τοῦ Διουνυσίου δι-
 ἔξεισιν ἐπιστολή.

Δέκιος δὲ οὕτω διατεθεὶς εἰς τοὺς τὸν Χριστὸν
 σεβομένους, οὐδὲ δύο ὅλους ἐνιαυτοὺς ἐπὶ τῇ τῶν 5
 Ῥωμαίων ἀνύσας ἀρχῇ αἰσχιστα διεφθάρη. βαρβάρων
 γὰρ ληιζομένων τὸν Βόσπορον ὁ Δέκιος αὐτοῖς συν-
 ἐπλέκετο καὶ πολλοὺς ἀνῆρει· τῶν δὲ στενοχωρηθέν-
 των καὶ αἰτουμένων ἀφείναι τὴν λείαν πᾶσαν, εἰ
 παραχωρηθεῖεν ἀναχωρῆσαι, ὁ Δέκιος οὐκ ἐνέδωκεν, 10
 ἀλλὰ Γάλλον ἓνα τῶν τῆς συγκλήτου τῇ διόδῳ τῶν
 D βαρβάρων ἐπέστησε, μὴ συγχωρῆσαι κελεύσας αὐτοῖς
 παρελθεῖν. ὁ δὲ Γάλλος ὑπέθετο τοῖς βαρβάροις,
 ἐπιβουλεύων Δεκίῳ, πλησίον τέλματος βαθέος ὄντος,
 ἐκεῖ παρατάξασθαι. οὕτω δὲ παραταξαμένων τῶν 15
 βαρβάρων καὶ τὰ νῶτα τρεψάντων ὁ Δέκιος ἐπεδί-
 ωκε· καὶ αὐτός τε σὺν τῷ υἱῷ καὶ πληθος τῶν Ῥω-
 μαίων ἐνεπεπτώκει τῷ τέλματι, καὶ πάντες ἐκείσε
 WII232 ἀπώλοντο, ὥς μηδὲ τὰ σώματα αὐτῶν εὗρεθῆναι,
 καταχωσθέντα τῇ ἰλύϊ τοῦ τέλματος. 20

21 Κρατεῖ οὖν ὁ Γάλλος, ὃν τινὲς μὲν τῶν συγγρα-
 φέων καὶ Βολουσιανὸν κεκλησθαί φασιν ὥς διώνυ-
 μον, ἄλλοι δὲ τὸν Βολουσιανὸν υἱὸν αὐτοῦ εἶναι
 PI628 γεγράφασι καὶ συνάρχειν αὐτῷ. κρατήσας τοίνυν
 τῆς τῶν Ῥωμαίων ὁ Γάλλος ἀρχῆς, σπένδεται τοῖς 25
 βαρβάροις ἐπὶ συνθήκαις τοῦ λαμβάνειν ἐκείνους
 παρὰ Ῥωμαίων δασμὸν ἐνιαύσιον καὶ μὴ τὰ Ῥωμαίων
 ληΐζεσθαι. καὶ σπειςάμενος οὕτως ἐπανῆλθεν εἰς
 Ῥώμην, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν Βολουσιανὸν ἀνηγό-
 ρευσε Καίσαρα. βαρὺς δὲ καὶ οὗτος γέγονε τοῖς 30

χριστιανοῖς, καὶ οὐχ ἦττον Δεκίου, διωγμὸν κατ'
 αὐτῶν ἐγείρας καὶ πολλοὺς ἀνελών. ἤρξατο δ' αὐ-
 θις ἐπὶ τούτου ἡ κίνησις τῶν Περσῶν, καὶ κατε-
 σχέθη παρ' αὐτῶν ἡ Ἀρμενία, τοῦ ταύτης βασιλέως
 5 Τιριδάτου φυγόντος, τῶν δὲ παίδων ἐκείνου προσ-
 ρυέντων τοῖς Πέρσαις. καὶ Σκύθαι δὲ εἰς τὴν Ἰτα-
 λίαν εἰσέβαλον, πλῆθος ὄντες σχεδὸν ὑπερβαῖνον
 καὶ ἀριθμὸν, καὶ Μακεδονίαν καὶ Θεσσαλίαν καὶ
 Ἑλλάδα κατέδραμον. λέγεται δὲ τούτων μοῖραν τινα B
 10 διὰ Βοσπόρου παρελθούσαν καὶ τὴν Μαιώτιδα λί-
 μνην ὑπερβάσαν ἐπὶ τὸν Εὐξείνιον γενέσθαι πόντον
 καὶ χώρας πορθῆσαι πολλάς. καὶ ἄλλα δὲ πολλὰ
 τῶν ἐθνῶν τότε κατὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπικρατείας
 ὠρμήκεσαν. ἀλλὰ καὶ λοιμὸς τηνικαῦτα ταῖς χώραις
 15 ἐνέσκηψεν, ἐξ Αἰθιοπίας ἀρξάμενος καὶ πᾶσαν σχε-
 δὸν ἐπινεμηθεὶς χώραν ἑώαν τε καὶ ἑσπέριον, καὶ
 πολλὰς τῶν πόλεων τῶν οἰκητόρων ἐκένωσεν, ἐπὶ
 πεντεκαίδεκα διαρκέσας ἔνιαυτούς. οἳ γε μὴν Σκύ-
 20 θαι τεταγμένα παρὰ Ῥωμαίων κατὰ συνθήκας λαμ-
 βάνοντες ἐπετείως, ἤκασι ταῦτα ληφόμενοι, καὶ
 ἦττονα λέγοντες εἶναι τῶν ὑπεσχημένων τὰ σφίσι
 διδόμενα, ἀπήεσαν ἀπειλούμενοι. Αἰμιλιανὸς δὲ τις
 Αἰβυς ἀνὴρ, ἄρχων τοῦ ἐν Μυσίᾳ στρατεύματος, C
 τοῖς στρατιώταις δώσειν πάντα τὰ τοῖς Σκύθαις δι-
 25 δόμενα ἐπηγγέλατο, εἰ τοῖς βαρβάροις συνάψειαν
 πόλεμον. οἱ δὲ ἀπροόπτως ἐπελθόντες τοῖς Σκύθαις,
 ἅτερ ὀλίγων ἀπέκτειναν ἅπαντας, καὶ λάφυρα ἐξ
 ἐκείνων πλεῖστα συνήγαγον, τὴν χώραν καταδρμόν-
 30 τες αὐτῶν. ἐντεῦθεν ὁ Αἰμιλιανὸς ὑπερφρονήσας
 τῷ κατορθώματι, μέτεισι τοὺς ὑπ' αὐτὸν στρατιώτας·
 καὶ Ῥωμαίων αὐτὸν ἀναγορεύουσιν αὐτοκράτορα. ὃς
 αὐτίκα τὰς δυνάμεις ἀγείρας ἔσπευδε τὴν Ἰταλίαν

καταλαβεῖν. ὥς γοῦν εἰς γνῶσιν ἤλθον ταῦτα τῷ
Γάλλῳ, καὶ κείνος ἐτέρωθεν παρασκευασάμενος τῷ
Αἰμιλιανῷ ἀντιπαρετάξατο. καὶ συρραγέντων ἀλλή-
λοις τῶν στρατευμάτων ἤτηντο οἱ τοῦ Γάλλου,
ἡττώμενοι δὲ ἐπέθεντο τῷ σφῶν αὐτοκράτορι· καὶ
D ἀνελόντες καὶ κείνον καὶ τὸν παῖδα αὐτοῦ, βασι-
λεύσαντας ἔτη δύο καὶ μῆνας ὀκτώ, προστίθενται
τῷ Αἰμιλιανῷ, καὶ αὐτοὶ τὴν βασιλείαν αὐτῷ ψηφι-
σάμενοι.

W II²³³ Ἀναρρηθεὶς δὲ οὕτως αὐτοκράτωρ ὁ Αἰμιλιανὸς 10
22 ἐπέστειλε τῇ συγκλήτῳ, ἐπαγγελλόμενος ὥς καὶ τὴν
Θράκην ἀπαλλάξει βαρβάρων καὶ κατὰ Περσῶν ἐκ-
στρατεύσεται καὶ πάντα πράξει καὶ ἀγωνίσεται ὥς
στρατηγὸς αὐτῶν, τὴν βασιλείαν τῇ γερούσιᾳ κατα-
λιπών. ἀλλ' οὐδὲν τούτων ἐφθῆ πεποιηκώς, Οὐα- 15
λεριανοῦ ἐπαναστάντος αὐτῷ· ὃς τῶν ὑπὲρ τὰς Ἀλ-
πεις ἄρχων δυνάμεων, τὰ κατὰ τὸν Αἰμιλιανὸν
μαθὼν, καὶ αὐτὸς τυραννεῖ. καὶ τὰς ὑπ' αὐτὸν δυ-
PI 629 νάμεις συναγαγὼν πρὸς τὴν Ῥώμην ἡπείγετο. οἱ
γοῦν τῷ Αἰμιλιανῷ συστρατευόμενοι, οὐκ ἀξιωμαχοῦς 20
ἑαυτοὺς ἐγνωκότες πρὸς τὴν τοῦ Οὐαλεριανοῦ στρα-
τιάν, μὴ δὲ φθείρειν καὶ φθείρεσθαι Ῥωμαίους ὑπ'
ἀλλήλων ὅσιον κρίναντες καὶ πολέμους συγκροτεῖ-
σθαι ὁμογενῶν, καὶ ἄλλως δὲ τὸν μὲν Αἰμιλιανὸν
ἀνάξιον λογιζόμενοι βασιλείας ὥς ἄδοξόν τε καὶ χα- 25
μερπῇ, τὸν Οὐαλεριανὸν δὲ οἰκειότερον ἡγούμενοι
τῇ ἀρχῇ οἷα δῆτ' αὖ καὶ τῶν πραγμάτων ἐπιληψόμενον
ἀρχικώτερον, κτείνουσι τὸν Αἰμιλιανὸν οὕτω τέσσα-
ρας μῆνας ἡγεμονεύσαντα, ἄγοντα δὲ τῆς ἡλικίας

ἐνιαυτὸν τεσσαρακοστὸν· καὶ προσίασιν Οὐαλεριανῶ καὶ ἀμάχως αὐτῶ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἐργχειρίζουσι.

Φλαβιανοῦ δὲ ἐπὶ Δεκίου, ὥς εἴρηται, μαρτυρή-
 5 σαντος, Κορνήλιος τὴν τῆς Ῥώμης ποιμαντικὴν διε-
 δέξατο, καὶ ἐπὶ τρισὶν ἐμπρέψας ταύτῃ ἐνιαυτοῖς τὴν
 ζωὴν ἐξεμέτρησε, καὶ Λούκιος ἐπὶ τὸν τῆς ἀρχιερω-
 σύνης ἀνήχθη θρόνον, ὃς οὐδ' ὄργδοον ἐκπλήσας
 ἐνιαυτὸν ἐν τῇ τῆς Ῥώμης ἐπισκοπῇ τελευτᾷ. καὶ
 10 Στέφανος τὸ τῆς ἐπισκοπῆς λειτούργημα διεδέξατο·
 οὐπερ τυγχάνει διάταγμα τοὺς ἐξ αἱρέσεων ἐπι-
 στρέφοντας χριστιανοὺς μὴ βαπτίζειν, ἀλλὰ τῇ διὰ
 χειρῶν ἐπιθέσεως εὐχῇ καθάρειν αὐτούς. οὐ καὶ
 ἐπιστολὴ περὶ τούτου πρὸς Κυπριανὸν τὸν ἱερομάρ-
 15 τυρα ἀναγράφεται. Στεφάνου δὲ κοιμηθέντος μετὰ
 δύο ἐνιαυτοὺς, Ξύστος εἰς τὸν ἀρχιερατικὸν τῆς
 Ῥώμης θρόνον ἐκάθισε. τότε καὶ ἡ κατὰ Σαβέλλιον
 κεκίνητο αἵρεσις ἐν Πτολεμαῖδι τῆς Πενταπόλεως. C

Ἄλλὰ τὰ μὲν κατὰ τοὺς τῆς Ῥώμης ἀρχιερεῖς
 20 ἔσχον οὕτως· Οὐαλεριανὸς δὲ σὺν Γαλιήνῳ τῷ νῆϛ 23
 τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας δραξάμενος, καὶ οὗτος σφο-
 δρότατον ἐκίνησε κατὰ χριστιανῶν διωγμὸν· καὶ
 πολλοὶ κατὰ διαφόρους χώρας γερόνασι μάρτυρες,
 ὑπὲρ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως πολυειδῶς ἐναθλή-
 25 σαντες. ἔθνων οὖν καὶ ἐπὶ τούτου γενομένης ἐπ-
 αναστάσεως, κακῶς εἶχον Ῥωμαῖοις τὰ πράγματα. οἱ
 τε γὰρ Σκύθαι τὸν Ἰστρον διαβάντες καὶ αὐθις τὴν
 Θρακίαν χώραν ἠνδραποδίσαντο, καὶ πόλιν περι-
 φανῇ τὴν Θεσσαλονίκην ἐπολιόρκησαν μὲν, οὐ μὴν

4 Φαβιανοῦ Eusebius.

Cap. 23. Fortasse Dio continuatus. Eusebii Historiae ecclesiasticae I, 7, c. 10—14.

ἀντιτάξασθαι, ἐπιτίθεται ἀθρόον αὐτοῖς, καὶ φόνον
 τῶν βαρβάρων πλείστον εἰργάσατο, καὶ παλλακὰς
 εἶλε Σαπώρου σὺν πλούτῳ πολλῷ. οἷς ἐκείνος περι-
 P1631 αλγῆσας οἶκαδε σπουδαίως ἀνέστρεψε, καὶ τὸν Οὐά-
 λεριανὸν ἐπαγόμενος· ὃς καὶ ἐν Περσίδι κατέστρεψε 5
 τὴν ζωὴν, ὡς αἰχμάλωτος ὀνειδιζόμενός τε καὶ ἐμπαι-
 ζόμενος.

Οὐ μόνος δ' ὁ Κάλλιστος ἡρίστευσεν τότε κατὰ
 Περσῶν, ἀλλὰ καὶ τις Παλμυρηνὸς ἀνὴρ κεκλημένος
 Ὠδέναθος συμμαχῶν Ῥωμαίοις πολλοὺς διέφθειρε 10
 τῶν Περσῶν, ἀναστρέφουσιν αὐτοῖς κατὰ τὴν
 Εὐφρατησίαν ἐπιθέμενος χώραν· ὃν Γαλιῆνος τοῦ
 στρατηγήματος ἀμειβόμενος τῆς ἐφῶας προεχειρίσατο
 στρατηγόν.

Ἐν μέντοι τοῖς πεσοῦσιν ἐκ τοῦ Περσικοῦ στρα- 15
 τεύματος σκυλευομένοις λέγονται καὶ γυναῖκες εὐρε-
 θῆναι κατ' ἀνδρας ἐσταλμένοι καὶ ὥπλισμένοι, ἀλλὰ
 B καὶ ζῶσαι τοιαῦται κατασχεθῆναι ὑπὸ Ῥωμαίων. ἐν
 δὲ τῇ ἐπανόδῳ φάραγγι βαθεῖα περιτυχὼν ὁ Σαπώ-
 ρης, ἣν διελθεῖν τοῖς ὑποξυγίοις ἄπορον ἦν, αἰχμα- 20
 λώτους ἐκέλευσεν ἀναιρεθῆναι καὶ ῥιφῆναι κατὰ τῆς
 φάραγγος, ἵν' οὕτως τοῦ βάθους αὐτῆς πληρωθέν-
 τος διὰ τῶν νεκρῶν σωμάτων τὰ σφῶν διέλθωσιν
 ὑποξυγία· καὶ οὕτω διελθεῖν ἱστορεῖται τὴν φά-
 ραγγα. 25

Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὸν Οὐάλεριανὸν ἐν τούτοις·
 τῆς δὲ τῶν Ῥωμαίων ἐκκλησίας καθηγείτο Εὐστός,
 τῆς δὲ τῶν Ἀντιοχείων Δημητριάδης διαδεξάμενος
 Φλαβιανόν, τῆς δὲ τῶν Ἱεροσολύμων Ὑμέναιος Μα-
 ξαβάνου θανόντος, τῆς δ' ἐν Ἀλεξανδρείᾳ προίστατο 30
 Διονύσιος.

Μετὰ δὲ τὸν Οὐαλεριανὸν Γαλιῆνος ὁ ἐκείνου^C
 υἱὸς τῆς τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίας γέγονεν ἐγκρατὴς,²⁴
 ὃν ὁ πατὴρ κατὰ Περσῶν στρατευόμενος εἰς τὰ
 ἑσπέρια εἶασε τοῖς ἐν τῇ Ἰταλίᾳ ἐφεδρεύουσι
 5 καὶ τοῖς τὴν Θράκην ληιζομένοις ἀντικαθίστασθαι.
 ὃς Ἀλαμαννοῖς περὶ τριάκοντα μυριάδας οὐσι περὶ
 τὰ Μεδιόλανα συμβαλὼν μετὰ μυρίων ἐνίκησεν·
 εἴτα καὶ Αἰρνούλοις, Σκυθικῷ γένει καὶ Γοτθικῷ, ἐπ-
 εξελθὼν ἐκράτησεν. ἐπολέμησε δὲ καὶ Φράγγοις.
 10 Αὐρίολος δὲ ἐκ χώρας ὦν Γετικῆς τῆς ὕστερον
 Δακίας ἐπικληθείσης καὶ γένους ἐκφυὲς ἀσήμεον,
 ποιμὴν γὰρ ἐτύγγανε πρότερον, τῆς τύχης δὲ αὐτὸν
 εἰς μέγα βουλευθείσης ἐπάραι, ἐστρατεύσατο, καὶ
 περιδέξιος γεγονώς, τῶν βασιλικῶν ἵππων φροντιστὴς
 15 προκεχείριστο. καὶ περὶ τούτους εὐδοκιμῶν, κεχαρι- D
 σμένος ἔδοξε τῷ κρατοῦντι. τῶν δὲ ἐν τῇ Μυσίᾳ
 στρατιωτῶν στασιασάντων καὶ Ἰγγενοῦον αὐτοκρά-
 τορα ἀνειπόντων, καὶ τοῦ Γαλιήνου αὐτῷ ἀντιταξα-
 μένου περὶ τὸ Σίρμιον μετὰ τῶν ἄλλων καὶ Μαν-
 20 ρουσίου ἐπαγομένου, οἱ ἀπὸ Μήδων κατάγεσθαι
 λέγονται, ὁ Αὐρίολος ἱππαρχῶν γενναίως μετὰ τῶν
 ἱππέων ἀγωνισάμενος πολλοὺς τῶν τὰ Ἰγγενοῦου W II 236
 φρονούντων διώλεσε καὶ τοὺς λοιποὺς ἐτρέψατο εἰς
 φυγὴν, ὥς καὶ αὐτὸν τὸν Ἰγγενοῦον φεύγειν ἀπ-
 25 γνωκότε καὶ ἐν τῷ φεύγειν ἀναιρεθῆναι παρὰ τῶν
 δορυφόρων αὐτοῦ.
 Αὐτῷ οὖν Προστοῦμος τῷ Γαλιήνῳ ἐπανίσταται.
 παῖδα γὰρ ἔχων ὁ αὐτοκράτωρ οὗτος ὁμώνυμον, P I 632
 δεξιὸν τε καὶ εὐπρόσωπον, ὃν καὶ τῆς βασιλείας

εἶχε διάδοχον, ἐν Ἀγριππίνῃ τῇ πόλει κατέλιπε, τοῖς
 Γάλλοις ὑπὸ Σκυνθῶν πορθουμένοις ἐπικουρήσονται.
 ὧ καὶ τινα Ἀλβανὸν κεκλημένον ἐπέστησε διὰ τὴν
 νεότητά τοῦ υἱοῦ. Ποστοῦμος δὲ εἰς φυλακὴν τοῦ
 Ῥήνου ποταμοῦ ἐαθεῖς, ὥστε κωλύειν τοῖς πέραν οἰκοῦσιν
 βαρβάροις τὴν εἰς τὴν Ῥωμαῖδα χώραν διὰ-
 βασιν, λαθοῦσί τισι καὶ διαβάσι τὸν ποταμὸν καὶ
 λείαν ἐπαγομένοις πολλὴν ἐν τῷ ἐπανιέναι ἐπέθετο,
 καὶ πολλοὺς μὲν ἀνεῖλε, τὴν δὲ λείαν ἀφείλετο ξύμ-
 πασαν, καὶ ἀντίκα ταύτην τοῖς στρατιώταις διένει- 10
 μεν. ὁ μαθὼν ὁ Ἀλβανός, πέμψας ἀποκομισθῆναι
 αὐτῷ καὶ τῷ νέῳ Γαλιήνῳ τὴν λείαν ἀπῆτει. καὶ ὁ
 B Ποστοῦμος συγκαλέσας τοὺς στρατιώτας εἰσέπραττεν
 ἐξ αὐτῶν τὰ τῆς λείας, εἰς ἀποστασίαν αὐτοὺς παρα-
 κινῆσαι μηχανώμενος· ὁ καὶ γέγονε· καὶ μετ' αὐτῶν 15
 τῇ πόλει τῇ Ἀγριππίνῃ προσέβαλε, καὶ οἱ τῆς πό-
 λεως τὸν τε παῖδα τοῦ βασιλέως καὶ τὸν Ἀλβανὸν
 αὐτῷ ἐκδεδώκασιν, οὓς καὶ ἄμφω ἀπέκτεινε.

Ταῦτα γνοὺς ὁ Γαλιῆνος πρὸς τὸν Ποστοῦμον
 ἀπῆει, καὶ συμμίξας αὐτῷ πρότερον μὲν ἡττήθη, 20
 εἶτα καὶ ἐπεκράτησεν, ὥς καὶ τὸν Ποστοῦμον φεύ-
 γειν. στέλλεται οὖν ὁ Αὐρίολος καταδιῶξαι αὐτόν.
 ὁ δέ, καίτοι δυνάμενος καταλαβεῖν αὐτόν, οὐκ
 ἠθέλησεν ἐπιδιῶξαι ἐπὶ πολὺ, ἀλλ' ἐπανελθὼν εἶπε
 C μὴ δυνηθῆναι αὐτόν καταλήψεσθαι. Ποστοῦμος δ' 25
 οὕτω διαφυγὼν αὐτῷ συνίστα στρατόν. καὶ πάλιν
 ὁ Γαλιῆνος ἤλαυνεν ἐπ' αὐτόν, καὶ ἐν πόλει τῆς
 Γαλλίας τινὶ κατακλείσας ἐπολιόρκει τὸν τύ-
 ραννον. ἐν δὲ τῇ πολιορκίᾳ πλήττεται βέλει ὁ βασι-
 λεὺς τὰ μετάφρενα, καὶ νοσήσας ἐκ τούτου τὴν πολι- 30
 ορκίαν διέλυσε.

Καὶ ἄλλος δὲ τῷ Γαλιήνῳ κεκίνητο πόλεμος

παρὰ Μακρίνου, ὃς δύο ἔχων υἱοὺς Μακριανὸν καὶ
 Κύντον τυραννίδι ἐπικεχείρηκε. καὶ αὐτὸς μὲν,
 ὅτι θάτερον πεπήρωτο τῶν σκελῶν, οὐκ ἐνέδυν τὴν
 στολὴν τὴν βασιλείου, τοῖς δ' υἱοῖς αὐτὴν περιέβαλε.
 5 καὶ οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἀσμένως αὐτὸν προσεδέξαντο· ὁ δὲ
 ὀλίγα πρὸς Πέρσας ἐνδιατρίψας ἐπὶ Γαλιῆνον παρε-
 σκευάζετο, καὶ τοῖς Πέρσαις Βαλλίσταν ἀντικατέστη- D
 σεν, ὃν αὐτὸς προεχειρίσατο ἱππαρχον, καὶ σὺν
 τούτῳ καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ καταλέλοιπε Κύντον.
 10 πέμπει οὖν ὁ βασιλεὺς κατὰ Μακρίνου καὶ Μακρια-
 νοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τὸν Αὐρίολον μετὰ καὶ στρατη-
 γῶν ἑτέρων. καὶ προσμίζαντες αὐτοῖς ἐκκύλωσαν
 σφᾶς καὶ τινας ἀνεῖλον· ἐφείδοντο γὰρ αὐτῶν ὥς
 ὁμογενῶν, καὶ ἥλπιζον προσρῦναι αὐτοὺς τῷ βασι-
 15 λεϊ. ἐκεῖνοι δ' οὐκ ἐνεδίδουν. ἐκ δέ τινος τυχαίου
 συμβάματος ἅπαντες τῷ βασιλεῖ προσερύησαν. βα-
 δίζοντες γὰρ οἱ περὶ τοὺς τυραννοῦντας ὀρθίως τὰς
 σημαίας ἀνεῖχον, εἰς δὲ τῶν σημαίας φερόντων ἐν τῷ
 βαδίζειν συμποδισθεὶς πέπτωκε, καὶ ἡ σημαία ἐκείνου
 20 πεσόντος κατήνεκτο. ἰδόντες οὖν οἱ λοιποὶ ὅσοι τὰς ση-
 μαίας ἔφερον τὴν κλιθεῖσαν σημαίαν, καὶ ἀγνοήσαντες P1633
 ὅπως ἐκείνη ἐκέκλιτο, ὑπέλαβον ἐκόντα τὸν ταύτην
 κατέχοντα ἐπικλίνειν αὐτὴν τῷ βασιλεῖ μεταθέμενον. καὶ
 αὐτίκα καὶ ἐκεῖνοι πάσας κεκλίκασι καὶ προσοῦδισαν καὶ
 25 τὸν Γαλιῆνον εὐφήμεσαν, μόνον τῶν Παιόνων περι-
 λειφθέντων τοῖς περὶ τὸν Μακρίνον. εἶτα καὶ ἐκείνων
 μεταθέσθαι βουλομένων, ὁ Μακρίνος σὺν τῷ υἱῷ
 αὐτοῦ μὴ ἐκδοῦναι αὐτοὺς αὐτῶν ἐδεήθησαν, ἀλλ' W H 237

2 Κύντος etiam in Dionis continuati excerptis (p. 239, vol. 5, p. 225 ed. Lips.), in nummis Romanis QUIETVS, in Alexandrinis ΚΟΥΗΤΟC, in Nicaeensibus ΚΥΗΤΟC (non ΚΥΝΤΟC, ut est apud Mionnetum Suppl. v. 61. 7, p. 165). 3 ὅτι θάτερον πεπήρωτο τῶν σκελῶν] ἐπειδὴ καὶ τὸν ἕνα πόδα ἐπεπήρωτο Dionis continuati exc. p. 235 ed. Mai., vol. 5, p. 219, 2 ed. Lapp.

ἀνελεῖν πρότερον σφᾶς καὶ οὕτω προσχωρῆσαι τῷ βασιλεῖ· ὁ πεπονηκότες οἱ Παῖονες παρέδωκαν ἑαυτούς.

Κύντιός γε μὴν ὁ νεώτερος τοῦ Μακρίνου υἱὸς ἐν τῇ ἐφᾶ ἦν σὺν Βαλλίστᾳ, πᾶσαν αὐτὴν σχεδὸν 5 πεπονημένος ὑφ' ἑαυτόν. ἐφ' οὗς ὁ Γαλιῆνος Ὁδέναθον ἔπεμψεν, ἡγεμονεύοντα τῶν Παλμυρηνῶν. B τῆς ἡττης δὲ τῶν Μακρίνων τῆς κατὰ Παιονίαν συμβάσεως ἀγγελθείσης τῷ Κυντῷ καὶ τῷ Βαλλίστᾳ, πολλαὶ τῶν ὑπ' αὐτοὺς ἀπέστησαν πόλεων. οἱ δ' ἐν 10 Ἑμέσῃ διῆγον. ἐνθα γενόμενος ὁ Ὁδέναθος καὶ συμβαλὼν αὐτοῖς νικᾷ, καὶ τὸν μὲν Βαλλίσταν αὐτὸς ἀναιρεῖ, τὸν δὲ Κύντον οἱ τῆς πόλεως. Ὁδέναθον δὲ τῆς ἀνδραγαθίας ὁ βασιλεὺς ἀμειβόμενος πάσης ἀνατολῆς αὐτὸν προεχειρίσατο στρατηγόν. 15

Οὗτος ὁ Ὁδέναθος μέγας γενόμενος καὶ Ῥωμαίοις πιστὸς καὶ ἐν πολλοῖς πολέμοις διαφόρων ἐθνῶν καὶ κατ' αὐτῶν τῶν Περσῶν ἀριστεύσας, τελευταῖον ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἀδελφόπαιδος ἀνηρέθη. ἐν γὰρ θῆρα τῷ θείῳ συνὼν ἐκεῖνος, ἐπεὶ θηρίον ἐξέθορε, προσ- 20 C πεχείρησε καὶ τὸν θῆρα βαλὼν ἀνείλεν· ὁ δὲ Ὁδέναθος ἡγανάκτησε καὶ ἠπείλησε τῷ ἀνεψιῷ. δὲ οὐκ ἐπαύσατο, ἀλλὰ καὶ δις καὶ τρίς τοῦτο ἐποίησε. καὶ ὀργισθεὶς ὁ Ὁδέναθος ἀφείλετο τὸν ἵππον αὐτοῦ· τοῦτο δὲ εἰς μεγάλην ὕβριν τοῖς βαρβάροις λογίζεται. 25 ἀχθόμενος τοίνυν ὁ νεανίας ἠπείλει τῷ θείῳ· ὁ δὲ διὰ τοῦτο τοῦτον ἐδέσμησεν. εἶτα ὁ πρεσβύτερος τῶν Ὁδενάθου υἱῶν λυθῆναι τὸν δέσμιον τὸν πατέρα ἠτήσατο· καὶ κεῖνος λυθεὶς συμποσιάζοντι τῷ

10 οἱ δ' ἐν Ἑμέσῃ διῆγον] Huc pertinet Dionis continuati exc. p. 239 extr. ed. Mai., vol. 5, p. 225, 2 ed. Lips.

Ὁδενάθῳ ἐπελθὼν μετὰ ξίφους κάκεινον ἀνείλε καὶ τὸν ἐκείνου υἱόν, δι' οὗπερ ἐλέλυτο. ἀνῆρέθη δὲ κάκεινος, τινῶν ἐπιθεμένων αὐτῷ.

Αὐτίς δὲ ἑτέρα κατὰ τοῦ Γαλιήνου ἐπανάστασις 25
 5 γέγονεν, ἣν Αὐρίολος συνεστήσατο, πάσης ἄρχων D
 τῆς Ἰππου καὶ μέγα δυνάμενος. ὃς τὴν πόλιν τὰ
 Μεδιόλανα κατασχὼν ἐτοιμάζετο συμμῖξαι τῷ βασι-
 λεῖ. ἔλθων δὲ κάκεινος μετὰ δυνάμεως, καὶ τῷ τυ-
 ραννοῦντι ἀντιταξάμενος, πολλοὺς τῶν αὐτῷ συνόν-
 10 των διέφθειρεν. ὅτε καὶ ὁ Αὐρίολος ἐτρώθη καὶ εἰς
 Μεδιόλανα κατεκλείσθη, παρὰ τοῦ βασιλέως ἐκείσε
 πολιορκούμενος. τοῦ δὲ Γαλιήνου ἐπεκδρομὰς ποιου-
 μένου κατὰ τινων τῶν πολεμίων, ἐν κινδύνῳ ποτὲ
 γέγονεν ἢ βασίλισσα· συνῆν γὰρ αὐτῷ. ὥς γὰρ ὁ
 15 βασιλεὺς ἐπεξέδραμε μετὰ τῶν πλειόνων στρατιωτῶν,
 ὀλίγοι πάνυ περιελείφθησαν περὶ τὸ χαράκωμα. ὅπερ
 οἱ πολέμιοι θεασάμενοι ἐπῆλθον τῇ τοῦ βασιλέως
 σκηνῇ, ἄρπάσαι διανοούμενοι τὴν βασίλισσαν. εἰς
 δέ τις τῶν ἡμελημένων στρατιωτῶν πρὸ τῆς σκηνῆς
 20 καθήμενος καὶ τὸ οἰκτεῖον ὑπόδημα τοῦ ποδὸς ἐκβα-PI634
 λὼν συνέρραπτεν αὐτό. ὥς οὖν εἶδε τοὺς πολεμίους
 ἐπερχομένους, ἄρπάσας ἄσπίδα καὶ ἐγχειρίδιον περι-
 θύμῳς ὥρμησε κατ' αὐτῶν. καὶ πλήξας ἓνα καὶ δεύ-
 τερον, ἀνέκοψε τοὺς λοιποὺς ἀποδεδειλιακότας πρὸς
 25 τὴν ἐκείνου ὁρμήν. καὶ οὕτω πλειόνων συνδραμόν-
 των στρατιωτῶν ἢ τοῦ βασιλέως διασέσωστο γαμετή.

Ἔτι δὲ πολιορκοῦντος τοῦ βασιλέως τὰ Μεδιό-
 λανα Αὐρηλιανὸς σὺν ἱππεῦσι προσῆλθεν αὐτῷ·
 μεθ' οὗ ἀνελεῖν αὐτὸν οἱ μεγιστᾶνες προεβουλεύ-

σαντο, ὑπερετίθεντο δὲ τὸ σκέμμα ἕως ἀλῶεν τὰ
 Μεδιόλανα. μαθόντες δ' ἐγνώσθαι τὸ σφῶν διαβού-
 B λιον, ἐπετάχυναν τὴν ἐπιβουλὴν. καὶ στέλλουσί τι-
 νας, πολεμίους ἐπιέναι τῷ Γαλιῆνῳ ἀγγέλλοντας· ὁ
 δὲ αὐτίκα ἐξώρμησε κατ' αὐτῶν, ὥρας ἤδη ἐφεςτώ- 5
 σης ἀρίστου, καὶ ὀλίγων συνεφεπομένων αὐτῷ.
 ἀπιδόντι δὲ συναντῶσιν ἵππεις· ὧν οὐ πόρρω που
 ἀφεςτῶτων αὐτοῦ, καὶ μήτε τῶν ἵππων ἀποβάντων
 μήτε τι ἕτερον ποιούντων ἢ πρὸς βασιλεῖς νενόμεστο
 γίνεσθαι, ἤρετο τοὺς παρόντας ἐκεῖνος "τί οὗτοι 10
 WII238 βούλονται;" οἱ δὲ "παῦσαί σε τῆς ἀρχῆς" ἀπεκρί-
 θησαν. καὶ ὃς αὐτίκα τῷ ἵππῳ τὸν χαλινὸν ἐνδοὺς
 εἰς φυγὴν ἐτράπη. καὶ κἂν διέφυγε τοὺς ἐπιβου-
 λεύοντας τῇ ταχυτητί τοῦ ἵππου, εἰ μὴ ὕδατος ἐνέ-
 τυχεν ὀχετῷ· παρελθεῖν γὰρ τοῦτον ὁ ἵππος ἀποδε- 15
 C δειλιακῶς ἔσθη, καὶ οὕτω κατέλαβον οἱ διώκοντες.
 καὶ τις κατ' αὐτοῦ τὸ δόρυ ἠκόντισεν. ὁ δὲ πληγείς
 τοῦ ἵππου κατήνεκτο, καὶ ἐπὶ μικρὸν διαρκέσας ἐκ
 τῆς τοῦ αἵματος ἐτελεύτησε θύσεως, βασιλεύσας
 ἐνιαυτοὺς πεντεκαίδεκα σὺν τοῖς τοῦ πατρός. ἦν δὲ 20
 τὴν γνώμην φιλότιμος καὶ πᾶσι θέλων χαρίζεσθαι,
 καὶ οὐδεὶς αἰτούμενος αὐτὸν διημάρτανεν. οὔτε μὲν
 τοὺς ἐναντιωθέντας αὐτῷ ἢ προστεθέντας τοῖς τυ-
 ραννήσασιν ἐτιμωρήσατο.

Οἱ μὲν οὖν οὕτως ἰστόρησαν ἀναιρεθῆναι τὸν 25
 Γαλιῆνον, οἱ δὲ παρὰ Ἡρακλειανοῦ τοῦ ἐπάρχου
 σφαγῆναι τοῦτόν φασι. τοῦ γὰρ Αὐριόλου ἐν Κελ-
 τοῖς στρατηγοῦντος καὶ ἐπαναστάντος αὐτῷ ἠκοντός
 D τε ἐπὶ Ἰταλίαν σὺν ταῖς δυνάμεσι, καὶ ὁ Γαλιῆνος
 κατ' ἐκεῖνον ἐξώρμησε. νυκτὸς δὲ πρόσεισιν αὐτῷ 30
 ἐν τῇ σκηνῇ καθεύδοντι ὁ Ἡρακλειανός, κεκοινωνη-
 κῶς τῆς ἐπιβουλῆς καὶ Κλαυδίῳ ἀνδρὶ στρατηγικῶ-

τάτῳ, ἀπαγγέλλων ὡς Ἀυρίολος ἤδη ἔπεισι μετὰ βαρείας δυνάμεως. ὁ δὲ πρὸς τὸ τῆς ἀγγελίας αἰφνίδιον τεθορυβημένος, τῆς κλίνης ἀναθορῶν καὶ ἡμίγυμνος ἦται τὰ ὄπλα. καὶ ὁ Ἡρακλειανὸς πλήττει

5 τοῦτον καιρίαν καὶ ἀποκτίννυσιν.

Ἐν τοῖς τούτου χρόνοις Ξύστος ὁ τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας προστάς ἐπ' ἔτη ἑνδεκα τελευτᾷ, καὶ Διονύσιος αὐτὸν διαδέχεται. ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐν Ἀντιοχείᾳ τὴν τοῦ Χριστοῦ ποιμαίνοντος ποιμνὴν Δημητρίου

10 τὴν ζωὴν ἐκμετρήσαντος Παῦλος ὁ Σαμοσατεὺς παραλαμβάνει τὴν ἐκκλησίαν, ὃς ταπεινὰ περὶ Χριστοῦ ἔδογματίσεν, ὡς ἀνθρώπου κοινοῦ τὴν φύσιν γενομένου καὶ οὐ θεοῦ. καθ' οὗ σύνοδον οἱ τῶν λοιπῶν

15 ἑκκλησιῶν ποιμένες συνηθροικότες, ἐν ᾗ παρὴν καὶ Γρηγόριος ὁ θαυματουργὸς καὶ ὁ τούτου ἀντάδελφος Ἀθηνόδοτος, ἤλεγξαν αὐτὸν κακῶς φρονούντα περὶ Χριστοῦ, καὶ ἀπεκήρυξαν. μὴ πειθομένου δ' ἐκείνου τῆς ἐκκλησίας ἐκστῆναι, Αὐρηλιανὸς τότε κρατῶν, καὶ ἑντευξιν περὶ τούτου δεξάμενος παρὰ τῶν ὀρθο-

20 δόξων, διάταγμα ἔθετο, ἐκείνοις νεμηθῆναι τὴν ἐκκλησίαν οἷς ἂν οἱ κατὰ τὴν Ῥώμην καὶ τὴν Ἰταλίαν ἐπίσκοποι πρόσθωιντο. ἑντεῦθεν ἀτίμως ἐξηλάθη τῆς ἐκκλησίας ὁ Παῦλος, καὶ ἀντεισῆχθη Δόμνος.

Τοῦ μέντοι Γαλήνου ἀνηρημένου Κλαύδιος

25 ἀνερρήθη Καῖσαρ. καὶ ὁ Ἀυρίολος τὰ ὄπλα καταθέ- B
μενος αὐτῷ ὑπετάγη· ὃς αὖθις τυραννῆσαι ἐπιχειρῶν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν διεφθάρη. Κλαύδιος δὲ χρησ-
τὸς τυγχάνων ἀνῆρ καὶ δικαιοσύνη στοιχῶν, ἀπηγόρευσε πᾶσι ζητεῖν ἐκ βασιλέως ἀλλότρια πράγματα.

Cap. 26. Dio continuatus, ut videtur: Exc. Vatic. p. 240 ed. Mai., vol. 5, p. 226 ed. Lips. Eusebii Historiae ecclesiasticae I. 7, c. 28.

νερόμιστο γὰρ τοὺς βασιλεῖς δύνασθαι δωρεῖσθαι καὶ τὰ ἀλλότρια· ὅθεν καὶ οἱ ἔτι κείμενοι νόμοι παρὰ τῇ πολιτείᾳ ἐσχήκασιν τὴν ἀρχήν. προσῆλθεν οὖν γυνή τις, ἥς χωρίον αὐτὸς πρὸ τῆς βασιλείας εἰλήφει ἐκ βασιλικῆς δωρεᾶς, λέγουσα "Κλαύδιος ὁ 5
 Ν II 239 ἱππαρχος ἡδίκησέ με." ὁ δὲ "ὅπερ ὁ Κλαύδιος ἰδιώτης ὦν ἀφείλετο" εἶπεν "ἦνίκα μὴ τι αὐτῷ τῶν νόμων ἔμελε, τοῦτο βασιλεύσας ἀποκαθίστησιν."

Γ 'Εν Ῥώμῃ δέ γε ἡ σύγκλητος μαθούσα τὴν τοῦ Γαλιήνου ἀναίρεσιν, τὸν ἀδελφὸν ἐκείνου καὶ τὸν 10 υἱὸν ἐθανάτωσαν. τοῦ μέντοι Ποστούμου τυραννοῦντος ἔτι, καὶ βαρβάρων διὰ τῆς Μαιώτιδος διαβάντων λίμνης εἰς Ἀσίαν τε καὶ Εὐρώπην καὶ ληζομένων αὐτάς, βουλῆς τε προτεθείσης τίνι πρότερον ἐπιχειρητέον πολέμῳ, ὁ Κλαύδιος ἔφη ὡς "ὁ πρὸς 15 τὸν τύραννον πόλεμος ἔμοι διαφέρει, ὁ δὲ πρὸς τοὺς βαρβάρους τῇ πολιτείᾳ, καὶ χρὴ τὸν τῆς πολιτείας προτιμηθῆναι."

Οἱ βάρβαροι δὲ πολλὰς μὲν κατέδραμον χώρας, τὴν δέ γε Θεσσαλονίκην ἐπολιόρκουν· ἢ πάλαι μὲν 20 Ἡμαθία καλεῖσθαι λέγεται, Θεσσαλονίκη δὲ μετονομασθῆναι ἐκ τῆς Φιλίππου μὲν θυγατρὸς, Κασάνδρου Δ δὲ γυναικὸς Θεσσαλονίκης. ἀλλ' ἐκείνης μὲν τῆς πόλεως ἀπεκρούσθησαν, ἐπελθόντες δὲ ταῖς Ἀθήναις εἶλον αὐτάς. καὶ συναγαρόντες πάντα τὰ ἐν τῇ πό- 25 λει βιβλία καῦσαι ταῦτα ἠβούλοντο. εἷς δὲ τις τῶν συνετῶν παρ' αὐτοῖς δοκούντων ἀπεῖρξε τοὺς ὁμοφύλους τοῦ ἐγχειρήματος, φάμενος ὡς περὶ ταῦτα οἱ Ἕλληνες ἀσχολούμενοι πολεμικῶν ἀμελοῦσιν ἐρ-

24 ἐπελθόντες δὲ ταῖς Ἀθήναις — 29 πολεμικῶν ἀμελοῦσιν ἔργων Dionis continuati ex. Vatic. p. 240 ed. Mai., vol. 5, p. 226 ed. Lips.

γων καὶ οὕτως εὐχείρωτοι γίνονται. Κλεόδημος δὲ Ἀθηναῖος ἀνὴρ διαδραῖναι ἰσχύσας, καὶ πληθὺς συναγαγὼν, μετὰ πλοίων ἐκ θαλάσσης ἐπῆλθεν αὐτοῖς, καὶ πολλοὺς ἀνείλεν, ὥς καὶ τοὺς περιλειφθέντας
 5 ἐκέϊθεν φυγεῖν. Κλαύδιος δὲ κατὰ τούτων ὀρμήσας ἐν πολλαῖς σκεδασθέντων χώραις, ποτὲ μὲν ναυμα-^{P I 636} χλαῖς, ποτὲ δὲ κατὰ γῆν συνισταμέναις μάχαις ἐνέκησε. καὶ χειμῶνες δὲ αὐτοὺς ἐκάκωσαν καὶ λιμὸς ἐπίεσε καὶ διέφθειρεν. ἐν δὲ τῷ Σιρμίῳ διατρίβων
 10 ὁ Κλαύδιος ἐνόσησε, καὶ συγκαλέσας τὸ λογιμώτατον τοῦ στρατεύματος περὶ βασιλείως διεiléχθη αὐτοῖς, καὶ τὸν Αὐρηλιανὸν ἄξιον τῆς βασιλείας εἶπε τυγχάνειν. εἰσὶ δ' οἱ λέγουσιν ὅτι καὶ ἀντίκα βασιλεῖα ἀνείπεν αὐτόν. ἔνιοι δὲ τὴν σύγκλητον λέγουσιν ἐν
 15 Ῥώμῃ μαθοῦσαν τοῦ Κλαυδίου τὸν θάνατον Κυντιλιανὸν τὸν ἀδελφὸν ἐκείνου διὰ τὸν πρὸς Κλαύδιον πόθον ἀξιῶσαι τῆς βασιλείας, τὸ δὲ στρατιωτικὸν ἀναγορεῦσαι τὸν Αὐρηλιανόν. ἀφελὴς δὲ ἔν ὁ Κυντιλιανὸς καὶ πρὸς πραγμάτων ἀποπεφυκὼς μεταχεί-
 20 ρισιν, μαθὼν τὴν ἀνάρρησιν τοῦ Αὐρηλιανοῦ, ἐαυ-^B τὸν ἀνείλε, τεμὼν τὴν φλέβα τῆς οἰκείας χειρὸς καὶ τῇ ἐκέϊθεν τοῦ αἵματος ἐναποψύξας ῥοῇ, ἐπτακαίδεκα μόνας ἡμέρας ὀνειρώξας ὥσπερ τὴν βασιλείαν. ἀλλ' οὐδὲ περὶ τοῦ χρόνου τῆς τοῦ Κλαυδίου ἀρχῆς ἀλλήλοις
 25 συμφωνοῦσιν οἱ συγγραφεῖς. οἱ μὲν γὰρ ἐφ' ἑνα ἄρξαι τοῦτον ἱστοροῦσιν ἐνιαυτόν, οἱ δὲ ἐπὶ δύο, ὧν ἔστι καὶ Εὐσέβιος.

Τούτου τοῦ βασιλέως Κλαυδίου θυγατριδοῦς ἦν

16 Κυντιλιανόν] immo Κύντιλλον: qui in nummis M. AVR. CL. QVINTILLVS. 27 Εὐσέβιος] Historiae ecclesiasticae l. 7, c. 28.

Κώνστας ὁ Χλωρός ὁ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου πατήρ.

27 Ἀύρηλιανὸς δὲ τῆς ἡγεμονίας ἐπιβεβηκὼς Ῥωμαίων ἤρετο τοὺς ἐν τέλει ὅπως βασιλεύειν χρεῶν. ὧν εἰς εἶπεν αὐτῷ ὥς "ἐὰν βούλῃ βασιλεύσαι καλῶς, 5 χρυσῷ σε δεῖ καὶ σιδήρῳ περιφράξαι σαυτόν, κατὰ C μὲν τῶν λυπούντων κεχωρημένον σιδήρῳ, τοὺς δὲ γε θεραπεύοντας χρυσῷ ἀμειβόμενον." ὃς πρῶτος, ὥς λέγεται, τῆς οἰκείας ταύτης ἀπάντα συμβουλῆς, μετ' οὐ πολὺ τοῦ σιδήρου πειραθεῖς. 10

W II 240 Οὗτος ὁ αὐτοκράτωρ πρότερον μὲν τοῖς τὸν Χριστὸν σεβομένοις ἐπιεικῶς προσεφέρετο, προΐόντος δέ οἱ τοῦ χρόνου τῆς αὐταρχίας ἡλλοίωτο, καὶ διωγμὸν ἐγείραι κατὰ τῶν πιστῶν καὶ αὐτὸς ἐβουλεύσατο, καὶ ἤδη καὶ διατάγματα συνεγράφετο. ἀλλ' ἐπέσχευ 15 ἡ θεία δίκη τὴν κατὰ τῶν σεβομένων Ἰησοῦν τὸν Χριστὸν ὁρμὴν τῆς κακίας αὐτοῦ, ὑποτεμουῖσα τὴν ἐκείνου ζωὴν.

Ἀλλὰ μήπω περὶ τοῦ τέλους αὐτοῦ, τὰ δ' ἐν τῇ αὐταρχίᾳ αὐτῷπραχθέντα διηγητέον. στρατηγικῶ- 20 D τατος γὰρ ὢν πολλοὺς πολέμους ἐνίκησε. τοὺς τε γὰρ Παλμυρηνοὺς ἐχειρώσατο, καὶ τὴν αὐτῶν βασιλίσσαν Ζηνοβίαν κρατήσασαν καὶ Αἰγύπτου καὶ τὸν ἐκεῖ τότε στρατηγοῦντα Πρόβον ἐλοῦσαν αὐτὸς κατ' αὐτῆς στρατεύσας κατεπολέμησε καὶ ὑπέταξεν. ἦν 25 ἔνιοι μὲν εἰς Ῥώμην ἀπαχθῆναι φασι καὶ ἀνδρὶ συναφθῆναι τῶν ἐπιφανεστέρων ἐνί, οἱ δὲ καθ' ὁδὸν

Cap. 27. Dio continuatus, ut videtur: Exc. Vatic. p. 241, 242 ed. Mai., vol. 5, p. 228 ed. Lips. Eusebii Historiae ecclesiasticae l. 7, c. 30.

1 Κώνστας pro Κωνσταντίος hic et infra. 3 Ἀύρηλιανὸς — 10 σιδήρῳ πειραθεῖς Dionis continuati exc. p. 241 (228 L.). 11 Οὗτος — 18 ἐκείνου ζωὴν Eusebii Hist. eccl. l. 7, c. 30.

θανεῖν αὐτὴν λέγουσι, περιαλήσασαν διὰ τὴν τῆς τύχης μεταβολήν· μίαν δὲ τῶν θυγατέρων αὐτῆς λαβεῖν εἰς γυναικα τὸν Αὐρηλιανόν, τὰς δὲ λοιπὰς ἐπισήμοις τῶν Ῥωμαίων συζευῆσαι.

- 5 Οὗτος καὶ τὰς Γαλλίας ἐπὶ πλείστοις ἔτεσι παρὰ
 τινων τυραννούντων κατεχομένης τῇ Ῥωμαίων ἡγε-
 μονίᾳ αὐτὸς ἐπανεσώσατο, καὶ ἄρχοντας ταύταις ἐγ-
 καταστήσας αὐτὸς ἐπὶ Ῥώμην ἐπανελήλυθε, καὶ PI 637
 ἐθριάμβευσεν ἐπὶ ὀχήματος ἐλεφάντων τεσσάρων.
 10 ἀλλὰ καὶ Γάλλους τότε κινηθέντας κατηγωνίστατο.
 ἐπεὶ δὲ καὶ ἐπὶ Σκύθας τὴν στρατείαν ἔθετο, ἀνη-
 ρέθη, γενόμενος κατὰ τὴν Θρακίαν Ἡράκλειαν.
 Ἔρως γάρ τις καλούμενος καὶ τῶν ἔξωθεν φερομένων
 ἀποκρίσεων ὢν μηνυτής, ὥς δὲ τινες ἱστοροῦσιν,
 15 ὠτακουστίης καὶ προσαγγέλλων τῷ βασιλεῖ τὰ παρὰ
 τινων περὶ αὐτοῦ λεγόμενα, ὀργισθέντος αὐτῷ τοῦ
 Αὐρηλιανοῦ, ἐπεβούλευσεν αὐτῷ, καὶ μιμησάμενος
 τὰ ἐκείνου γράμματα γραφὴν τινα συνετάξεν ὀνό-
 ματα περιέχουσάν τινων δυνατῶν, κελεύουσιν τὴν
 20 ἐπὶ θάνατον ἐκείνους ἀχθήσεσθαι· ἣν ἐκείνοις ὑπο-
 δείξας παρέθηκε τοὺς ἄνδρας πρὸς φόνον τοῦ αὐτο-
 κράτορος. δείσαντες γὰρ ἐκείνοι περὶ τῇ σφετέρᾳ
 ζωῇ ἐπιτίθενται τῷ Αὐρηλιανῷ καὶ ἀναιροῦσιν αὐ- B
 τόν, ἔξ ἐνιαυτοῦς ἡνυκότα παρὰ τῇ βασιλείᾳ μηνῶν
 25 ὀλίγων ἐνδέοντας.

Ὁν διεδέξατο Τάκιτος, πρεσβύτης ἀνὴρ· πέντε 28
 γὰρ ἔτων εἶναι καὶ ἐβδομήκοντα ἀναγράφεται ὅτε
 ἠρέθη εἰς μοναρχίαν. τὸ στρατιωτικὸν δὲ αὐτὸν
 ἀνηγόρευσε καὶ ἀπόντα· ἐν Καμπανίᾳ γὰρ τότε διέ-
 30 τριβεν. ἔνθα δεδεγμένος τὸ ψήφισμα, εἰς Ῥώμην

εἰσήλασε μετὰ σχήματος ιδιωτικοῦ, καὶ γνώμη τῆς συγκλήτου τε καὶ τοῦ δήμου τὴν στολὴν περιεβάλετο τὴν βασίλειον. Σκύθαι δὲ τὴν Μαιώτιδα λίμνην καὶ τὸν Φᾶσιν ποταμὸν περαιωθέντες Πόντῳ καὶ Καππαδοκίᾳ ἐπῆλθον καὶ Γαλατίᾳ καὶ Κιλικίᾳ.⁵ τούτοις ὁ Τάκιτος συμμίσξας καὶ ὁ Φλωριανὸς ὕπαρχος ὧν πολλοὺς ἀνεῖλον, οἱ δὲ λοιποὶ φυγῇ τὴν σωτηρίαν ἐπραγματεύσαντο. Μαξιμίνον δὲ τινα συγγενὴ ἑαυτοῦ ἡγεμόνα τῆς Συρίας προεχειρίσατο Τάκιτος· ὁ δὲ κακῶς τῇ ἀρχῇ χρώμενος ἀνηρέθη¹⁰ παρὰ στρατιωτῶν. καὶ δείσαντες οἱ τοῦτον ἀνελόντες ὥς οὐκ ἀτιμωρήτους αὐτοὺς ὁ αὐτοκράτωρ παρόψεται, ἐπιδιώξαντες ἀκείνουν ἀνεῖλον, οὐπω ἔβδομον μῆνα παρὰ τῇ βασιλείᾳ ἀνύσαντα, κατὰ δὲ τινὰς μὴ ὅλους δύο ἐνιαυτούς.¹⁵

W II 241
29 Καὶ τούτου σφαγέντος δύο κατὰ ταῦτον ἀνερρήθησαν βασιλεῖς, Πρόβος μὲν ἐν τῇ ἐφ᾽ ἀπαρὰ τῶν στρατιωτῶν, ἐν δὲ Ῥώμῃ παρὰ τῆς συγκλήτου Φλωριανός. καὶ ἦρχον ἄμφω, Πρόβος μὲν ἐν τῇ Αἰγύπτῳ καὶ D Συρίᾳ καὶ Φοινίκῃ καὶ Παλαιστίνῃ, ὁ δὲ γε Φλωριανὸς ἐκ Κιλικίας μέχρις Ἰταλίας καὶ τῶν Ἑσπερίων. ἀλλ' οὗτος οὐδ' ὅλον τρίμηνον ἀνύσας ἐν τῇ ἀρχῇ καὶ τῆς ζωῆς ἅμα καὶ τῆς ἐξουσίας ἐκπέπτωκεν ἀναιρεθεὶς ὑπὸ στρατιωτῶν παρὰ Προβίου λεγομένων σταλῆναι. τοῦ δὲ θανόντος, ὥς εἴρηται, ὁ Πρόβος²⁵ τὴν ὅλην ἐξουσίαν περιεζώσατο. ὃς ἐλλογιμώτατος εἶναι ἰστόρηται, καὶ κατὰ πολλῶν ἐθνῶν τρόπαια στήσασθαι, καὶ τοὺς στρατιώτας, οἱ τὸν Αὐρηλιανὸν καὶ τὸν Τάκιτον ἀνηρέκασιν, συναγαγεῖν καὶ πολλὰ ὀνειδίσαι καὶ ἀποκτεῖναι.

Σατορνίνου δὲ Μαυρουσίου τυραννίδι ἐπιχειρή-
 σαντος, ὃς ἦν αὐτῷ φίλιτος, τὸν τοῦτο μεμνηνυκότα P1638
 ἐτιμωρήσατο, τῇ ἀγγελίᾳ διαπιστῶν· ὁ δὲ Σατορνί-
 νος ὑπὸ στρατιωτῶν ἀνηρέθη. ἕτερος δέ τις ἐν
 5 Βρεττανίαις ἀποστασίαν διεμελέτησεν, ὃν ἐπὶ τῆς
 ἀρχῆς ὁ βασιλεὺς ἐποίησατο, Βικτωρίνου Μαυρου-
 σίου ὠκειωμένου αὐτῷ τοῦτο αἰτησαμένου. καὶ τοῦτο
 μαθὼν ὁ Πρόβος ἠτιᾶτο τὸν Βικτωρίνον. καὶ ὃς
 πεμφθῆναι πρὸς ἐκεῖνον ἠτήσατο, καὶ ἀπήει ὡς δὴ-
 10 θεν φεύγων τὸν αὐτοκράτορα, καὶ ἀσπασίως ὑπὸ
 τοῦ τυραννήσαντος ὑπεδέδεκτο. ὁ δὲ διὰ τῆς νυκτὸς
 ἀνελὼν αὐτὸν ἐπανῆλθε πρὸς Πρόβον. ἐφιλείτο δὲ
 παρὰ πάντων ὁ Πρόβος ὡς πρῶτος καὶ εὐμενὴς καὶ
 φιλόδωρος.

15 Οὗτος τῷ ἔθνει τῶν Γερμανῶν ἐπιτιθεμένων B
 ταῖς ὑπὸ Ῥωμαίους πόλεσιν ἀντιταττόμενος, τοῦ πο-
 λέμου πλείονα χρόνον ἐπικρατήσαντος ἐν περιστά-
 σει ἐγένετο, λιμοῦ συμβεβηκότος ἐπὶ τῇ αὐτοῦ στρα-
 τιᾷ. ὅτε λάβρος λέγεται καταρραγῆναι ὄμβρος ἐν τῷ
 20 αὐτοῦ στρατοπέδῳ, τῷ δ' ὑετῷ καὶ σίτον συγκατενε-
 χθῆναι πολύν, εἰ τισι τοῦτο πιστεύοιτο· καὶ τὴν
 στρατιὰν συναγαγοῦσαν αὐτὸν δι' αὐτοῦ τραφῆναι
 καὶ διαπεφευγῆναι τὸν κίνδυνον καὶ τοὺς ἐναντίους
 κατατροπώσασθαι.

25 Γέγονε δὲ κατ' αὐτοῦ καὶ ἄλλη τις ἐπανάστασις.
 μέρους γὰρ τῆς Εὐρώπης ὁ Κᾶρος ἄρχων ἔγνω τοὺς
 ὑπ' αὐτὸν στρατιώτας βουλευομένους ἀνειπεῖν αὐ-
 τὸν αὐτοκράτορα, καὶ τοῦτο τῷ Πρόβῳ ἐδήλωσε,
 δεόμενος ἐκεῖθεν ἀνακληθῆναι. ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν
 30 ἀφελῆσθαι αὐτὸν τὴν ἀρχήν. περιστάντες οὖν οἱ
 στρατιῶται τὸν Κᾶρον καὶ ἄκοντα καταδέξασθαι τὴν C
 τῶν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἐβιάσαντο, καὶ ἀντίκα σὺν

αὐτῷ ἐπὶ Ἰταλίαν ὠρμήκεσαν. καὶ ὁ Πρόβος τοῦτο
μαθὼν στράτευμα ἐπεμψε σὺν ἄρχοντι ἀντιστῆναι
αὐτῷ. ἤδη δὲ πλησιάσαντες οἱ πεμφθέντες τῷ Κά-
ρῳ, δεσμῆσαντες τὸν ἄρχοντα ἐαυτῶν, κάκεινον καὶ
ἐαυτοὺς τῷ Κάρῳ παραδεδώκασιν. ὁ δὲ Πρόβος
ὑπὸ τῶν οἰκείων ἀνήρητο δορυφόρων, μαθόντων
τὴν τῶν στρατιωτῶν πρὸς Κᾶρον προσχώρησιν. ὁ δὲ
χρόνος τῆς αὐταρχίας τοῦ Προβου οὐχ ὀλόκληροι
γεγόνασιν ἐνιαυτοὶ ἕξ.

- 30 Κᾶρος δὲ τῆς βασιλείας γενόμενος ἐγκρατὴς τοὺς
οἰκείους υἱοὺς Καρίνον καὶ Νουμεριανὸν ἐταινίωσε
βασιλικῷ διαδήματι. καὶ αὐτίκα κατὰ Περσῶν ἕξ-
D εστράτευσεν ἅμα τῷ ἐνὶ τῶν παίδων Νουμεριανῷ,
καὶ κατέσχε Κτησιφῶντά τε καὶ Σελεύκειαν. μικροῦ
δ' ἂν ἐκινδύνευσε τὸ στράτευμα τῶν Ῥωμαίων. ἐν 12
κοίλῳ γὰρ ἐστρατοπεδεύσατο τόπῳ· ὃ οἱ Πέρσαι
θεασάμενοι τὸν ἐκεῖ παραρρέοντα ποταμὸν εἰς τὸν
W II 242 κοῖλον ἐκείνον τόπον διὰ διώρυχος ἐπαφείκασιν. τοῖς
Πέρσαις δὲ προσβαλὼν ὁ Κᾶρος εὐτύχησε καὶ κατε-
τροπώσατο αὐτούς· καὶ ἐπανέβη εἰς Ῥώμην ἄγων 20
αἰχμαλώτων πληθὺν καὶ λείαν πολλήν. εἶτα τοῦ
ἔθνους ἐπαναστάντος τῶν Σαρματῶν κάκεινοις
προσμίξας νικᾷ καὶ τὸ ἔθνος ὑπέταξεν. ὃς τὸ μὲν
γένος Γαλάτης ἦν, ἀνδρεῖος δὲ καὶ τὰ πολέμια
δεξιός. ὁ δὲ περὶ τῆς τελευτῆς αὐτοῦ λόγος οὐχ 25
ὁμοίως τοῖς ἱστορήσασιν συγγράφεται. οἱ μὲν γὰρ
P I 639 φασὶ κατὰ Οὐννων ἐστρατευκότα ἐκείσε ἀναιρεθῆ-
ναι, οἱ δὲ παρὰ τῷ ποταμῷ Τίγρητι λέγουσι αὐτὸν
ἐσκηνώσθαι, ἐκεῖ καὶ τῆς αὐτοῦ στρατιᾶς βαλομένης
τὸν χάρακα, ἐνθα κεραυνῷ τὴν ἐκείνου σκηνὴν

βληθῆναι καὶ συνδιαφθαρῆναι αὐτῇ κάκεινον ιστόρησαν.

Ὡς ἐπεὶ τὸ βιώσιμον εἶθ' οὕτως εἶτ' ἄλλως ἐπι-
 λελοίπει, Νουμεριανὸς ὁ υἱὸς αὐτοῦ μόνος βασιλεὺς
 5 ἐν τῷ στρατοπέδῳ περιελέλειπτο. καὶ αὐτίκα κατὰ
 Περσῶν ἐστρατεύσατο καὶ συρραγέντος πολέμου,
 ἐπικρατεστέρων τε τῶν Περσῶν γεγονότων καὶ κλι-
 νάντων νῶτα Ῥωμαίων, οἱ μὲν αὐτὸν ἐν τῇ φυγῇ
 συλληφθῆναι ιστόρησαν καὶ ὅλου τοῦ σώματος τὴν
 10 δορὰν ἀποσυρῆναι δίκην ἀσκού καὶ οὕτω διαφθαρῆ-
 ναι, οἱ δὲ ἐκ Περσίδος αὐτὸν ἐπανιόντα ὀφθαλμία
 περιπσεῖν συνεγράψαντο, καὶ παρὰ τοῦ οἰκείου
 πενθεροῦ ἐπάρχοντος τοῦ στρατοπέδου ἀναιρεθῆναι, B
 τῇ αὐταρχίᾳ ἐποφθαλμίσαντος, μὴ μέντοι καὶ τυχόν-
 15 τος αὐτῆς. ἡ γὰρ στρατιὰ τὸν Διοκλητιανὸν ἐν αὐτο-
 κράτορα εἴλετο, ἐκεῖ τότε παρόντα καὶ ἀνδρείας
 ἔργα πολλὰ ἐν τῷ κατὰ Περσῶν πολέμῳ ἐπιδειξάμενον.

Θάτερος μέντοι τῶν Κάρου υἱῶν ὁ Καρίνος εἰς
 Ῥώμην διάγων χαλεπὸς τοῖς Ῥωμαίοις ἐτύγγανεν,
 20 ἀσελγὴς γενόμενος καὶ ὤμους καὶ μνησίκακος ὃς ὑπὸ
 Διοκλητιανοῦ εἰς Ῥώμην ἐπιδημήσαντος διεφθάρη.
 ὁ δὲ τῆς τούτων ἀρχῆς χρόνος οὐ γέγονε καθ' ὁλό-
 κληρον τριετής.

Ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις Μάνης ὁ τρισκατάρατος
 25 ἐκ τῶν Περσῶν εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς οἰκουμένην παρ-
 εισφθαρεῖς, ἐν ταύτῃ τὸν οἰκεῖον ἰὸν ἐξήμεσεν. ἀφ'
 οὗ τὸ τῶν Μανιχαίων ὄνομα μέχρι τοῦ νῦν οὐκ ἐπ-
 ἔλιπεν. ὃς ποτὲ μὲν παράκλητον ἑαυτὸν καὶ πνεῦμα
 ὠνόμαζεν ἅγιον, ὃ τὸ τῆς πονηρίας πνεῦμα προφα- C
 30 νῶς ἐγκατῶκιστο, ποτὲ δὲ Χριστὸν ἑαυτὸν ἐκάλει,

23 Huc pertinere videtur Dionis continuati exc. p. 244
 ed. Mai., vol. 5, p. 230 ed. Lips.

ὁ ὑπὸ τῶν δαιμόνων εἰς λειτουργίαν ἐκείνοις χρῆσθεις, καὶ μαθητὰς ἐπήγετο δώδεκα, τῆς αὐτοῦ φλυαρίας κοινωνοὺς τε καὶ κήρυκας, ἣν ἐκ πολλῶν ἀθέων δογμάτων τῶν ἤδη ἀπεσβηκνῶν αἰρέσεων συνεφόρησε.

Διονυσίου μέντοι τοῦ τοῦς ἐν Ῥώμῃ πιστοὺς ποιμαίνοντος ἔτη ἐννέα ἐν ταύτῃ τῇ λειτουργίᾳ ἡνυκότος καὶ μεταστάντος, Φήλιξ τὸν τῆς Ῥώμης ἱερατικὸν διεδέξατο θρόνων. τούτου δὲ μετὰ χρόνον
 D θανόντος πενταετῇ, Εὐτυχιανὸς ἡξιώθη τῆς Ῥωμαίων 10
 ἐπισκοπῆς. οὐπω δὲ μῆσι δέκα καὶ οὗτος ἐπισκοπήσας μετέλλαξε τὴν ζωὴν, καὶ ἀντεισῆχθη εἰς τὸ τῆς ποιμαντικῆς λειτούργημα Γάιος. οὐπερ ἅμφι τὰ πεντεκαίδεκα ἔτη προστάντος τῆς ἐκκλησίας Μαρκελλῖνος διάδοχος γέγονεν. οὗτοι δ' ἦσαν ἐν τοῖς 15
 χρόνοις τῶν διωγμῶν. ἐν δὲ γε τῇ Ἀντιοχείῳ ἐκκλησίᾳ μετὰ Δόμνον ἐπεσκόπησε Τίμαιος, τὸν δὲ Τίμαιον διεδέξατο Κύριλλος, καὶ μετὰ Κύριλλον Τύραννον ὁ θρόνος ἐδέξατο, καθ' ὃν ἡ τῶν ἐκκλησιῶν πολιορκία τὴν ἀκμὴν ἐσχηκε καὶ ἡ τυραννὶς 20
 ἀφόρητος γέγονε. τῆς δὲ τῶν Ἱεροσολύμων ἐκκλησίας μετὰ τὸν Ὑμέναιον προέστη Ζάβδας, οὗ κεκοιμημένου μετ' οὐ πολὺ Ἑρμῶν τὸν θρόνον τοῦτον ἐκόσμησεν. ἐν δὲ τῇ Ἀλεξανδρείᾳ, Μαξίμου, τοῦ μετὰ Διονύσιον ἔτεσιν ὀκτωκαίδεκα τὴν λειτουργίαν 25
 ἀνύσαντος, τὸ χρεῶν λειτουργήσαντος, Θεωνᾶς ἐπεσκόπησεν. ὃν διεδέξατο Πέτρος, ὃς καὶ τὸν τοῦ μαρτυρίου στέφανον ἤρατο, τὴν κεφαλὴν ἐκμηθεῖς.

Αἱ μὲν οὖν τῶν ἀρχιερέων τούτων διαδοχαὶ
 WII 243 31 ἔσχον οὕτως. Διοκλητιανὸς δὲ τὴν ἡγεμονίαν λαχών, 30

ὅς Δαλμάτης μὲν ἦν τὸ γένος, πατέρων δ' ἀσήμεων, τινὲς δὲ καὶ ἀπελεύθερον αὐτόν φασιν Ἀνουλίνου συγκλητικοῦ, ἐξ εὐτελῶν στρατιωτῶν δοῦξ Μυσίας ἐγένετο. ἄλλοι δὲ κόμητα δομεστίκων αὐτὸν γενέ-
 5 σθαι φασί· δομεστίκους δὲ τινες τοὺς ἱππέας νομίζουσι. διαλεγόμενος δὲ τοῖς στρατιώταις διεβεβαίου μὴ κοινωνῆσαι τῷ φόνῳ τοῦ Νουμεριανοῦ· καὶ ἐν τῷ ταῦτα λέγειν στραφεὶς πρὸς τὸν Ἀπρον ἑπαρχον ὄντα τοῦ στρατεύματος "οὗτος" ἔφη "ὁ ἐκείνου φο-
 10 νεύς", καὶ αὐτίκα τῷ μετὰ χειρὸς ξίφει αὐτὸν ἀνείλεν. ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ γενόμενος τῶν τῆς ἀρχῆς πραγμάτων ἀντεποιεῖτο καὶ τῆς τούτων ἡψατο διοικήσεως. ἀπιδὼν δὲ πρὸς τὸ τῆς βασιλείας ὑπερ-
 15 τέταρτον ἔτος τῆς ἡγεμονίας αὐτοῦ, ἢ καθ' ἑτέρους κατὰ τὸ δεύτερον, Μαξιμιανὸν τὸν Ἐρκούλιον, μὴ ἑαυτὸν μόνον ἀρκοῦντα πρὸς τοσαύτης ἀρχῆς διοίκη-
 σιν λογισάμενος.

"Ἀμφω τοίνυν συμπνεύσαντες διωγμὸν ἐγείρουσι
 20 κατὰ χριστιανῶν, τῶν πρὶν γεγονότων ἀπάντων σφοδρότερόν τε καὶ ἀγριώτερον. ἐκθύμως γὰρ ἢ μᾶλλον περιμανῶς τὸ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔσπευδον ἐκ πάσης γῆς ἐξαλεῖψαι σωτήριον ὄνομα. ὅτε κατὰ πᾶσαν πόλιν καὶ χώραν τοσοῦτοὶ ὑπὲρ τῆς
 25 εἰς Χριστὸν ὁμολογίας ἠνδρίσαντο, ὥς μηδ' ἀριθμῶ σχεδὸν αὐτοὺς ὑπαχθῆναι ῥᾶδιον εἶναι· ἔργον γὰρ τοῦτο τῶν ἄλλων ἀπάντων ἐτίθεντο σπουδαιότερον.

Βουσίρεως δὲ καὶ Κοπτοῦ πόλεων Αἰγυπτιακῶν
 30 περὶ τὰς ἐκεῖ Θήβας οἰκουμένων εἰς ἀποστασίαν ἐκκληνας, ὁ Διοκλητιανὸς ἐκστρατεύσας κατ' αὐτῶν εἰλέε τε αὐτὰς καὶ κατέσκαψεν. εἴτ' αὐθις

Ἀλεξάνδρεια καὶ ἡ Αἴγυπτος ἀντήραν χεῖρα Ῥωμαίοις, Ἀχιλλέως τινὸς εἰς τοῦτο τοὺς Αἰγυπτίους ὑπαγαγόντος· ἀλλὰ Ῥωμαίων αὐτοῖς ἐπελθόντων σὺν Διοκλητιανῷ, οὐκ ἀντέσχον ἐπὶ πολὺ, καὶ πολλοὶ τῶν αἰτίων τῆς στάσεως ἀνηρέθησαν, καὶ αὐτὸς ὁ Ἀχιλλεύς.

Διοκλητιανὸς δὲ καὶ Μαξιμιανὸς Καίσαρας ἐχειροτόνησαν τοὺς ἑαυτῶν κηδεστάς, ὁ μὲν Διοκλητιανὸς Μαξιμίνον τὸν Γαλέριον, τὴν οἰκίαν θυγατέρα συζεύξας αὐτῷ Βαλερίαν· ὁ δ' Ἐρκούλιος Μαξιμιανὸς Κώνσταντα, ὃς ἐπεκλήθη Χλωρὸς διὰ τὴν ὥχρότητα, θυγατριδοῦν ὄντα Κλαυδίου τοῦ πρὸ μικροῦ βασιλεύσαντος, ὥς ἤδη μοι εἴρηται, καὶ αὐτὸς τούτῳ τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα Θεοδώραν κατεργυρήσας. καὶ ἄμφω δὲ τῷ Καίσαρι τούτῳ γαμετάς εἰχέτην, ἀλλὰ διὰ τὸ πρὸς τοὺς βασιλεῖς κῆδος τὰς μὲν ἀπώσαντο, ταῖς δὲ τῶν βασιλέων θυγατράσι συνώκησαν.

PI 641 Ἀμάνδου δὲ τινος νεωτερίσαντος ἐν Γαλλίαις, Μαξιμιανὸς ἐκεῖσε γενόμενος τὸν νεωτερισμὸν κατέστειλε. Κράσσον δὲ Βρεττανίαν κατεσχηκώτα ἐπὶ ἐνιαυτοὺς τρεῖς ὁ ἑπαρχὸς ἀνεῖλεν Ἀσκληπιόδοτος· καὶ πέντε τινῶν Γεντιανῶν τὴν Ἀφρικὴν κατασχόντων ὁ Ἐρκούλιος τούτους κατηγωνίσατο.

Ὁ δὲ γε Καῖσαρ Κώνστας ἐν ταῖς Γαλλίαις πρὸς Ἀλαμαννοὺς μαχόμενος τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἡττητο καὶ νενίκηκε. πρότερον μὲν γὰρ τῶν Ἀλαμαννῶν τῇ αὐτοῦ στρατιᾷ μετὰ ὀνύμης ἐφορμησάντων σφοδρᾶς, εἰς φυγὴν ἐτράπησαν ἅπαντες. οἷς καὶ αὐτὸς ὁ Κώνστας συναποδιδράσκων ἐάλω ἂν παρὰ βραχύ. ὀπίσω γὰρ ἐρχόμενος κεκλεισμένας εὗρε τὰς πύλας τῆς πόλεως· οἱ δὲ διώκοντες ἐγγίζοντες ἤδη ἑτοιμοὶ ἦσαν ἐκείνους

συλλήψεσθαι, καὶ καὶν ἀπήχθη δέσμιος, εἰ μὴ σχολί-
 νους ἐκ τοῦ τείχους ἄνωθεν καθιμήσαντες ταύταις
 αὐτὸν ἀνιμήσαντο. οὕτω δὲ περισωθεὶς καὶ τῆς πό-
 λεως ἐντὸς γερονῶς, καὶ τὴν στρατιὰν ἀθροίσας αὐ-
 5 τίκα καὶ λόγοις αὐτὴν παρακλητικοῖς εἰς ἀλκὴν δι-
 εγείρας καὶ θάρσος οἶον ἐμπνεύσας αὐτῇ, ἔξεισιν W II 244
 εὐθὺς καὶ συμμύξας τοῖς πολεμίοις νικᾷ νίκην
 περιφανῇ, ὥστε περὶ ἐξήκοντα χιλιάδας ἐκείνων
 πεσεῖν.

10 Περσῶν δὲ Ναρσοῦ βασιλεύοντος, ὃς ἑβδομος
 ἀναγράφεται βασιλεῦσαι Περσῶν ἀπὸ Ἀρταξέρξου,
 οὗ πρόσθεν ἡ ἱστορία ἐμνημόνευσεν ὡς αὐθις Πέρ-
 σαις ἀνανεωσαμένου τὴν βασιλείαν· μετὰ γὰρ τὸν C
 Ἀρταξέρξην τοῦτον ἡ Ἀρταξέρην, διώνυμον ὄντα,
 15 Σαπώρης ἤρξε Περσῶν, καὶ μετ' ἐκείνον Ὀρμίσδας,
 εἶτα Οὐαραράνης, καὶ μετὰ τοῦτον Οὐαραράκης, καὶ
 αὐθις ἄλλος Οὐαραράνης, καὶ ἐπὶ τούτοις Ναρσῆς·
 τοῦ Ναρσοῦ τοίνυν τούτου τότε τὴν Συρίαν ληξο-
 μένου, τὸν ἴδιον γαμβρὸν τὸν Γαλέριον Μαξιμίον
 20 ὁ Διοκλητιανός, διὰ τῆς Αἰγύπτου ἐπὶ τοὺς Αἰθίο-
 πας ἀπιὼν, συμβαλεῖν αὐτῷ μετὰ δυνάμεως ἀξιο-
 μάχου ἐξέπεμψεν. ὃς καὶ συμμύξας τοῖς Πέρσαις
 ἠττήθη καὶ ἔφυγεν. αὐθις δὲ μετὰ πλείονος αὐτὸν
 ὁ Διοκλητιανὸς ἐξέπεμψε στρατιᾶς. συμβαλὼν οὖν
 25 αὐτοῖς πάλιν, οὕτως ἐνίκησεν ὡς καὶ τὴν προτέραν
 ἦταν ἀνακαλέσασθαι. τοὺς τε γὰρ πλείονας ἀπ- D
 ἔκτεινε τῶν Περσῶν καὶ τὸν Ναρσῆν τρωθέντα
 μέχρι τῆς ἐνδοτέρας Περσίδος ἐδίωκε, καὶ τὰς τού-
 του γυναῖκας καὶ τοὺς παῖδας καὶ ἀδελφὰς αἰχμαλώ-
 30 τούς ἀπήγαγε, καὶ χρήματα ὅσα ἐπήγετο Ναρσῆς
 στρατευόμενος ἐχειρώσατο, καὶ πολλοὺς τῶν ἐν Πέρ-
 σαις ἐπιφανῶν. ἀναρρωσθεὶς δ' ἐκ τοῦ τραύματος

ὁ Ναρσῆς πρεσβείαν πρὸς Διοκλητιανὸν καὶ Γαλέριον ἐποιήσατο, τοὺς παῖδας καὶ τὰς γυναῖκας ἀποδοθῆναι αὐτῷ ἀξιῶν σπονδὰς θέσθαι εἰρηνικάς. καὶ ἔτυχε τῆς αἰτήσεως, ἐκστὰς τοῖς Ῥωμαίοις ὅσων ἐβούλοντο.

Καὶ ἄλλους δὲ πολλοὺς πολέμους κατώρθωσαν 5
 PI642 Διοκλητιανὸς καὶ Μαξιμιανός, τοὺς μὲν δι' ἑαυτῶν ἢ τῶν Καισάρων, τοὺς δὲ διὰ στρατηγῶν, καὶ τοὺς ὄρους τῆς βασιλείας ἐπλάτυναν. οἷς ἐπαρθεὶς ὁ Διοκλητιανὸς καὶ μέγα φρονήσας οὐκέτι προσαγορεύε-
 σθαι παρὰ τῆς γερουσίας ὡς πρῶην ἠνείχετο, ἀλλὰ 10
 προσκυνεῖσθαι ἐθέσπισε, καὶ τὰς ἐσθῆτας ἑαυτοῦ καὶ τὰ ὑποδήματα χρυσῷ καὶ λίθοις καὶ μαργάροις ἐκό-
 σμησε, καὶ πλείονα πολυτέλειαν τοῖς βασιλικοῖς παρασῆμοις ἐνέθετο. οἱ πρῶην γὰρ βασιλεῖς κατὰ
 τοὺς ὑπάτους τετίμηντο, καὶ τῆς βασιλείας παρὰ- 15
 σημον μόνον εἶχον πορφυροῦν περιβόλαιον.

32 Τοῦ διωγμοῦ δ' ἐπιταθέντος, καὶ ἀναριθμῆτων
 B ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ὑπὲρ τῆς εἰς Χριστὸν ὁμολο-
 γίας θνησκόντων, καὶ τῶν πιστῶν ἔτι πλεοναζόντων,
 ἐκμανέντες οἱ τύραννοι οὗτοι περὶ τὸ ἐννεακαίδέκα- 20
 τον ἔτος τῆς Διοκλητιανοῦ βασιλείας θεσπίσματα
 πανταχοῦ διεπέμψαντο καθαιρεῖσθαι καὶ κατασκά-
 πτεσθαι τὰς τῶν χριστιανῶν ἐκκλησίας κελεύοντα
 καὶ τὰς βίβλους αὐτῶν κατακαίεσθαι καὶ τοὺς
 ἱερεῖς αὐτῶν ὡς διδασκάλους καὶ κήρυκας τῆς 25
 πίστεως ἀσυμπαθῶς προσαπόλλυσθαι, τῶν δ' ἄλλων
 τοὺς ἀξίαις ἢ στρατείαις κατειλεγμένους ἀτίμως
 ἐξελαύνεσθαι καὶ τῆς ἀξίας καὶ τῆς στρατείας, τοὺς
 δὲ τύχης ἰδιώτιδος ὄντας δουλοῦσθαι.

Cap. 32. Fortasse Dio continuatus, quo locum vel potius cum eo quem ille sequitur postrema communia habet ea quae sunt p. 246 (232, 13 L.) vol. 2, p. 6, B. Eusebii Historiae ecclesiasticae l. 8.

Ἦδη δὲ εἰκοστὸν διανύσαντος ἐνιαυτὸν Διοκλη-
 τيانοῦ παρὰ τῇ ἀρχῇ, ἐκ συμφώνου ἄμφω τῷ αὐτο-
 κράτορι τὴν βασιλείαν ἀπέθεντο, δημοσίᾳ μὲν τὸν C
 ὄχλον τῶν πραγμάτων ἀποσκευάζεσθαι λέγοντες· οἷς
 5 δὲ τὰ τῆς καρδίας ἐξεκάλυπτον κρύφια, ἐξ ἀπονοίας
 ὁμολόγουν ἀποτίθεσθαι τὴν ἀρχήν, ὅτι μὴ περιγενέ-
 σθαι χριστιανῶν ἡδυνήθησαν μὴδ' ἀποσβέσαι τὸ
 χριστιανισμὸν κήρυγμα, μὴδὲ τῆς βασιλείας ἀπολαύ-
 ειν αἰρούμενοι. ἀποθέμενοι δὲ τὴν ἀρχήν κατὰ τὴν
 10 αὐτὴν ἡμέραν ἐκ συνθήματος ὁ μὲν ἐν Νικομηδείᾳ,
 ὁ δὲ Μαξιμιανὸς ἐν Μεδιολάνῳ, καὶ ἰδιωτεύσαντες,
 Διοκλητιανὸς μὲν ἐν Σάλωνι πόλει τῆς Δαλματίας
 διῆγεν, ἥτις ἦν αὐτοῦ καὶ πατρίς, ὁ δ' Ἐρκούλιος
 ἐν Λουκανίᾳ. πρὸ δὲ τῆς ἀποθέσεως τῆς ἀρχῆς τὸν
 15 ἐπὶ τῇ νίκῃ τῶν Περσῶν ἐπανελθόντες ἐν Ῥώμῃ
 κατήγαγον θριάμβον, ἐν ᾧ τὰς τε τοῦ Ναρσοῦ γα-
 μετὰς καὶ τὰ τέκνα καὶ τὰς ὁμαίμονας ἐθριάμβευσαν D
 καὶ ἀρχηγοὺς ἐτέρων ἐθνῶν καὶ τὸν πλοῦτον ὅσον
 ἐκ Περσῶν ἐλήσαντο.

20 Ἄλλ' ἐνταῦθα δηλωθῆναι καλὸν ὅθεν τὸ τοῦ WH 245
 θριάμβου ἐξείληπται ὄνομα. φασὶν οὖν κληθῆναι
 τοῦτον ἐκ τῶν θρίων, ἃ ἐστὶ τὰ τῆς συκῆς φύλλα.
 πρὸ γὰρ τοῦ τὰ προσωπεῖα ἐπινοηθῆναι τοῖς σκη-
 25 νικοῖς συκῆς φύλλοις τὰ ἑαυτῶν καλύπτοντες πρόσ-
 ωπα δι' ἰάμβων ἐποιοῦντο τὰ σκώμματα· καὶ οἱ στρα-
 τιῶται δὲ ἐν ταῖς ἐπινικίοις πομπαῖς φύλλα συκῆς
 ταῖς ἑαυτῶν ἐπάγοντες ὥψεσιν εἰς τοὺς τὰς πομπὰς
 ποιοῦντας ἀπέσκωπτον· κἀντεῦθεν ὀνομασθῆναι νο-
 μίζεται θριάμβους τὰς ἐπινικίους πομπὰς. ἕτεροι δέ

22 ἐκ τῶν θρίων] Eadem habet Suidas in θρίαμβος usque
 ad ἀπέσκωπτον v. 28. Conf. Cedreni vol. 1, p. 470 ed. Bonn.
 et de triumpho supra p. 352, C seq.

φασιν ὀνομασθῆναι τὸν θρίαμβον, ὅτι ἐκ τριῶν
 P1643 οἱ τὴν πομπὴν πληροῦντες συνίσταντο τάξεων,
 τῆς συγκλήτου, τοῦ δήμου, καὶ τῶν στρατιωτῶν, καὶ
 ἐκ τοῦ βαίνειν ὁμοῦ τὰς τάξεις τὰς τρεῖς τρίαμβόν
 τινα κληθῆναι, ἀντὶ δὲ τοῦ τ τὸ θ παραληφθῆναι 5
 διὰ τὸ εὐφωνότερον.

Μετὰ δὲ τὴν ἐπινίκιον ταύτην πομπὴν ἐκεῖνοι
 μὲν τῆς ἐξουσίας ἀπέστησαν, τοὺς Καίσαρας δ' ἀν-
 ἔδειξαν αὐτοκράτορας, μερίσαντες αὐτοῖς τὴν ἀρχήν,
 καὶ τὴν μὲν ἐφ' ἑαυτὸν μοῖραν τῷ Γαλερίῳ προσκληρώ- 10
 σαντες Μαξιμίνῳ σὺν τῷ Ἰλλυρικῷ, τῷ Χλωρῷ δὲ
 Κώνσταντι προσνεύσαντες τὰ ἐσπέρια σὺν τῇ Ἀφρι-
 κῇ. τούτων δὲ οὕτω γεγονότων οἱ στρατιῶται, οἱ
 πραιτωριανοὶ ἐκαλοῦντο, τὸν υἱὸν τοῦ Ἐρκουλίου
 Μαξιμιανοῦ τὸν Μαξέντιον βασιλέα ἐν τῇ Ῥώμῃ 15
 ἀνείπον.

B Ἐκ τοίνυν τῶν τριῶν τούτων ὁ μὲν Κώνστας
 ἐν Βρετανίαις καὶ ταῖς Κοττίαις Ἀλπεσι καὶ ταῖς
 Γαλλίαις κρατῶν τοῖς τὸν Χριστὸν σεβομένοις μάλα
 ἐπιεικῶς προσεφέρετο, ἀλλὰ μέντοι καὶ πᾶσι τοῖς 20
 ὑπ' αὐτόν, καὶ ὑπερόπτης χρημάτων ἐτύγχανε.
 Μαξιμῖνος δὲ τῆς ἐφ' ἑαυτὸν ἀρχῶν καὶ κατὰ χριστιανῶν
 διωγμὸν κελίνηκεν ἐπαχθέστατον καὶ τοῖς ἄλλοις
 τῶν ὑπηκόων βαρύντατα προσεφέρετο. γυναικομανέ-
 στατος γὰρ καὶ μοιχικώτατος ὢν οὐκ ἰδιώτιδας μό- 25
 νον γυναικας ἀκούσας ἐλάμβανε καὶ ταύτας ἐμοί-
 χευεν, ἀλλὰ καὶ τὰς τῶν περιφανῶν ἀνδρῶν γαμετάς
 βία τῶν ἀνδρῶν ἀποσπῶν καὶ ἐνυβρίζων αὐταῖς
 οὕτως πρὸς τοὺς ἰδίους ταύτας συνεύνους ἀνέπεμπε.
 C μαντεῖαις δ' ἦν προσεσχικῶς τοσοῦτον ὥς μηδὲ 30
 τοῦλάχιστον ἄνευ ποιεῖν μαντεῶν, καὶ διὰ τιμῆς
 αὐτῷ οἱ ποιοῦντες τὰ ἀπόρρητα ἤγοντο. οὗτος τῶν

εὐσεβῶν πανωλεθρίαν κατεψηφίσατο, καὶ τὰς ὑπάρξεις αὐτῶν δημεύεσθαι ἀπεφώνηατο, οὐδὲν ἕτερον τοῖς ἀναιτίοις προσάπτων αἰτίαμα ἢ τὴν θεογνωσίαν καὶ τὴν πίστιν τὴν εἰς Χριστόν.

- 5 Μαξέντιος δ' ἐν Ῥώμῃ οὐδέν τι μετριοτέρος 33
 τύραννος τοῖς ὑπηκόοις ἐτύγχανεν ὢν, ἀλλ' ἐπ' ἰσῆς τῷ Μαξιμίῳ διεῖπε τὰ τῆς ἀρχῆς, λυτῶν κἀκείνος κατὰ τῶν ὑπὸ χεῖρα χριστιανῶν, καὶ πάσαις αὐτοὺς ὑπάγων κακώσεσι, καὶ πρὸς πάντας δὲ τοὺς ὑπ' αὐ-
 10 τὸν πικρότατα διακείμενος. σφαγὰς τε γὰρ πολλῶν D
 περιφανῶν ἀνδρῶν ἐξ οὐδεμιᾶς ἐνδίκου δίκης ἐτίθετο, καὶ μοιχείας ὀσημέραι εὐγενῶν ἐτόλμα γυναικῶν καὶ παρθένων φθοράς, ἐνυβρίζων αὐταῖς ἀναιδέστα-
 15 ἐπῆγε, καὶ καιναῖς εἰσπράξεσι καὶ βαρεῖαις ἐπέβρεξε τὸ ὑπήκοον.

- Οὗτος ἐν Ῥώμῃ εὐγενεστάτης τινὸς γυναικός, ἀλλὰ μέντοι καὶ σώφρονος ἀνδρὶ συζώσης τῶν ἐν Ῥώμῃ ἐπιφανῶν ἐρασθεὶς ἀκόλαστον ἔρωτα, ἔστειλε
 20 τοὺς τὰ τοιαῦτα διακονουμένους αὐτῷ τὸ γύναιον ἄξοντας. ὥς δ' ἐκεῖνο ἐπιστάνας τῷ οἴκῳ τοὺς προαγωγούς ἔγνω, καὶ τὴν αἰτίαν τῆς αὐτῶν ἐπιδημίας ἐμεμαθήκει, καὶ ἀπαραίτητον τὴν πρὸς τὸν τύραννον ἀπέλευσιν ᾗσθετο, ὃ γὰρ ἀνὴρ αὐτῆς φόβῳ τοῦ θα-PI644
 25 νεῖν ὑποπτήσσω λαβεῖν τὴν γυναῖκα καὶ ἄγειν ἐπέτρεπεν, ἐτέρωθεν δ' οὐκ ἦν αὐτῇ ἐπικούρημα, ὥραν αὐτῇ βραχεῖαν ἐνδοῦναι ἠτήσατο, ἵν' ἐπικοσμηθεῖη καὶ οὕτω σὺν αὐτοῖς ἀπελεύσοιτο. ἦν δὲ καὶ τὸν Χριστόν ἢ γυνὴ σεβομένη καὶ τὸ θεῖον μεμνημένη
 30 μυστήριον. εἰσῆλθεν οὖν εἰς τὸν ἑαυτῆς κοιτωνί-

σκον, καὶ μονωθεῖσα διεχειρίσατο ἑαυτήν, ἵν' ἀνύ-
βριστος μείνῃ καὶ τὴν σωφροσύνην μὴ προόιτο,
ἐλομένη τὸν ἐκούσιον θάνατον, καὶ τὸ σῶμα νεκρὸν
τοῖς προαγωγοῖς καὶ τῷ ἑναγεί ἐραστῇ καταλείψασα.

WII 246 Οἱ μὲν οὖν οὕτως ἦρχον, Διοκλητιανὸς δὲ καὶ 5

Μαξιμιανὸς ἰδιωτεύοντες ἔθανον. περὶ δὲ τῆς σφῶν
τελευτῆς διαφωνοῦσιν οἱ συγγραφεῖς. ὁ μὲν γὰρ
B Εὐσέβιος ἐν τῷ ὀγδόῳ λόγῳ τῆς ἐκκλησιαστικῆς
ἱστορίας ἔκστασιν τὸν Διοκλητιανὸν ὑποστῆναι λέγει
φρενῶν καὶ νόσῳ χρονίᾳ τὸ σῶμα κατασκελετευθέντα 10
βιαίως τὴν ἀθλίαν αὐτοῦ ψυχὴν ἀπερεύξασθαι, τὸν δὲ
γε Μαξιμιανὸν τὸν Ἐρκούλιον ἀγχόνῃ ἑαυτὸν τῆς ζωῆς
ὑπεξαγαγεῖν· ἕτεροι δ' οὐχ οὕτως ἱστοροῦσι τούτους
θανεῖν, ἀλλὰ μεταμεληθέντας καὶ τῆς ἀρχῆς αὐθις
ἐπιλαβέσθαι βουλευομένους φωραθῆναι καὶ δόγματι 15
τῆς συγκλήτου ἀναιρεθῆναι.

Εἰσὶ δὲ καὶ οἱ τὸν Ἐρκούλιον λέγουσι τῆς βασι-
λείας αὐθις ἐφιέμενον τῷ Διοκλητιανῷ κοινῶσασθαι
τὸ αὐθις πειραθῆναι τὴν βασιλείαν ἀναλαβεῖν· τὸν
δὲ παραιτήσασθαι. ἐκεῖνον δὲ πρὸς τὸ τῶν Ῥωμαί- 20
C ων παρελθόντα συνέδριον φάναι μὴ ἀρκεῖν τὸν υἱὸν
αὐτοῦ εἰς τὴν τῶν κοινῶν πραγμάτων διοίκησιν.
κινηθέντων δὲ τῶν στρατιωτῶν πρὸς θυμὸν ἐπὶ τῷ
λόγῳ αὐτοῦ ὡς σφετεριζομένου τὴν ἀρχήν, τὸν Ἐρ-
κούλιον τὸν κίνδυνον δείσαντα μὴ οὕτω γνώμης 25
ἔχειν εἰπεῖν, ἀλλὰ διάπειραν τῶν στρατευομένων
ποιούμενον, ὅπως ἔχουσι πρὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ δια-
θέσεως, ταῦτα εἰπεῖν· καὶ οὕτω καταστεῖλαι τὸν
θόρυβον τῶν στρατιωτῶν. εἶτα εἰς Γαλλίας ἐλθεῖν
πρὸς τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον, κηδεστὴν αὐτοῦ καὶ 30

αὐτὸν ὄντα ἐπὶ Φαύστᾳ τῇ αὐτοῦ θυγατρὶ, κακύνον
ἐπιβουλεύοντα καὶ πειρώμενον τὴν ἐκείνου βασιλείαν
λαβεῖν· γνωσθῆναι δὲ κακεῖσε καὶ ἀποκρουσθῆναι
τοῦ ἐγγειρηματος, καὶ οὕτως ἀπάγξασθαι.

- 5 Ἄλλ' οὗτοι μὲν ἐνὶ γέ τῳ τρόπῳ τῶν εἰρημένων D
τὴν ζωὴν ἐξεμέτρησαν, Κώνστας δὲ ἐνδέκατον ἡνυ-
κὼς ἐνιαυτὸν παρὰ τῇ ἀρχῇ ἐξ ὅτου Καῖσαρ ἀνηγο-
ρεύθη, καὶ ἡπίως ἄρξας καὶ προσηνῶς, ἐν Βρεττα-
νίαις διάγων κατέλυσε τὴν ζωὴν, πένθος ἑαυτοῦ
10 τοῖς ὑπ' αὐτὸν καταλελοιπῶς διὰ τὴν χρησιότητα,
πρότερον τὸν πρεσβύτερον τῶν οἰκείων υἱῶν τῆς
ἀρχῆς καταστήσας διάδοχον, τὸν μέγαν δηλαδὴ Κων-
σταντῖνον, ὃν ἐκ τῆς προτέρας αὐτοῦ ἐμείνατο γα-
μετῆς. εἶχε δὲ καὶ τῆς δευτέρας τῆς τοῦ Ἑρκου-
15 λίου θυγατρὸς Θεοδώρας ἐτέρους υἱούς, Κωνσταν-
τῖνον, Ἀναβαλλιανὸν καὶ Κωνστάντιον. προτετίμητο P1645
δὲ τούτων ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, ὅτι ἐκεῖνοι τῷ
πατρὶ ἀνεπιτήδειοι πρὸς τὴν βασιλείαν ἐκρίθησαν.
τὸ δ' ὅλον ἦν ἐκ θεοῦ οἰκονομηθὲν ὑπὲρ τοῦ θείου
20 κηρύγματος, ἢ μᾶλλον καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν τῇ
Ῥωμαίων ὑποκειμένων ἀρχῇ, ἵνα δι' αὐτοῦ καταλυ-
θεῖεν αἱ τυραννίδες. λέγεται γὰρ ὅτι νοσοῦντι τῷ
Κώνσταντι καὶ ἀθυμοῦντι διὰ τὴν ἐπὶ τοῖς ἄλλοις
παισὶν ἀποτυχίαν ἄγγελος ἐπέστη, τῷ Κωνσταντίνῳ
25 κελεύων τὴν ἐξουσίαν καταλιπεῖν.

Τοῦτον δὲ τὸν Κωνσταντῖνον ὁ πατὴρ μειράκιον
ὄντα τῷ Γαλερίῳ εἰς ὀμηρεῖαν παρέσχετο, ἵν' ὀμη-
ρεύων ἅμα καὶ πρὸς ἄσκησιν γυμνάζοιτο τῆς τέχνης
τῆς στρατιωτικῆς. ὁ δὲ περιδέξιον τοῦτον ὁρῶν καὶ

15 Κωνσταντῖνον] Κώνσταντα A: conf. Ducangii Famil.
Byzant. p. 44 et Tillemonti annot. 2 ad Constantinum M. 16
Ἀναβαλλιανόν] Hanniballianum.

B φθονῶν αὐτῷ ἐπεβούλευε. καὶ πρῶτον μὲν τοῖς
 Σαρμάταις μαχόμενος τῷ ἐκείνων ἀρχηγῷ ἐκ τῆς
 πανοπλίας ἐπισήμῳ τυγχάνοντι προσέταξεν ἐπελθεῖν.
 ὁ δὲ καὶ ἐπῆλθε καὶ ἀρπάσας αὐτὸν ζῶντα τῷ Γα-
 λερίῳ ἐκόμισεν. εἴτα λέοντα φρικτὸν τινα θῆρα καὶ 5
 παλαμναῖον ἐκέλευσε δεξασθαι. ὁ δὲ καὶ τοῦτον τὸν
 ἄεθλον ἥνυσεν ἐπικινδύνως μὲν, τῆς θείας δέ γε χά-
 ριτος συντηροῦσης αὐτόν. γνοὺς δ' ἐντεῦθεν φθο-
 νούμενος παρὰ τοῦ Γαλερίου καὶ ἐπιβουλευόμενος,
 νυκτὸς μετὰ τινων οἷς ἐθάρρει ἀπέδρα καὶ πρὸς τὸν 10
 πατέρα ἐπανελήλυθε.

34 Καὶ ὁ μὲν οὕτως τὸν τε κίνδυνον διαπέφευγε
 W Π 247 καὶ τῆς πατρῷας βασιλείας ἡξίωτο. Μαξιμῖνος δὲ
 C κοινωνὸν τῆς ἀρχῆς τὸν Δικίνιον προσειλήφει, ἐκ
 Δακῶν ἔλκοντα τὴν τοῦ γένους σειρὰν καὶ γαμβρὸν 15
 ὄντα ἐπ' ἀδελφῇ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. κοι-
 νωνὸν δὲ τῆς βασιλείας αὐτὸν ποιησάμενος τὸν μὲν
 ἐν τῷ Ἰλλυρικῷ καταλέλοιπεν, ἵν' ἀμύνη τοῖς Θραξίν
 ὑπὸ βαρβάρων ληιζομένοις, ἐκεῖνος δ' εἰς Ῥώμην
 ἀφίκετο μαχόμενος πρὸς Μαξιέντιον. εἴτα τοὺς 20
 οἰκείους ὑπόπτους σχῶν στρατιώτας, καὶ φοβηθεὶς
 μὴ πρόσθουντο τῷ ἐχθρῷ, ἀπέστη τῆς μάχης καὶ ἀν-
 εχώρησε. μεταμεληθεὶς δ' ἐπὶ τῇ προσλήψει τοῦ
 D Δικινίου, πρότερον μὲν λαθραίως αὐτῷ ἐπεβούλευεν,
 εἴτα καὶ μάχην κατ' αὐτοῦ εἰς τοῦμφανὲς συνεστή- 25
 σατο. καὶ συμβαλὼν αὐτῷ τρέπεται, καὶ ἡττώμενος
 ἔφυγε, καὶ ἐν τῇ φυγῇ ἑαυτὸν διεχρήσατο.

Οἱ μὲν οὖν τοιούτῳ τέλει καταλῦσαι τὴν ζωὴν

Cap. 34. Fontes incerti, ut reliquis in libris, ubi non in-
 dicantur.

13 Μαξιμῖνος etc.] Haec apud Eusebium, Zosimum, alios,
 partim ad Galerium Maximianum, partim ad Maximinum re-
 feruntur.

τὸν Μαξιμίον ἰστορήσαν, οἱ δὲ κατὰ χριστιανῶν
 ἐκμανέντα μετελθεῖν αὐτὸν τὴν θείαν παραδεδώκα-
 σι δίκην. ἔλκος γὰρ ἐνσκήψαν αὐτοῦ περὶ τὸν βου-
 βῶνα καὶ τὴν αἰδῶ χαλεπώτατον τὰ τῆς ἀκολασίας
 αὐτοῦ ἐπιβόσκεσθαι ὄργανα. ἐκ δέ γε τῆς σήψεως
 τούτων καὶ σκώληκας ἀναβράσσεσθαι, καὶ εἶναι τὸ
 πάθος ἀνίατον. ἰατρῶν δὲ τοὺς μὲν αὐτόθεν ἀπ-
 αγορεύοντας τὴν ἐγχείρησιν ὡμῶς ἀποσφάττεσθαι,
 τοὺς δ' ἐπιχειροῦντας μὲν, μὴ δυναμένους δ' ἀκέ- P 1646
 10 σασθαι, κτείνεσθαι ἀπηνέστατα, ὅτι μὴ κατῴρθουν
 ἀδύνατα. ὁψὲ δ' οὖν ὑποτοπῆσαι τὸν τύραννον διὰ
 τοὺς ἀδίκους φόνους τῶν τὸν Χριστὸν σεβομένων
 τινυνύναι δίκην, καὶ ἐκθέσθαι θεσπίσματα πανταχοῦ
 κελεύοντα πανθῆναι τὸν κατὰ χριστιανῶν διωγμόν,
 15 καὶ ξῆν ἐκείνους καὶ θρησκεύειν ὡς βούλονται, εὖ-
 χεσθαί τε ὑπὲρ αὐτοῦ. κἀνταῦθα δὲ διττοὶ λέγονται
 λόγοι. ὁ μὲν γὰρ ἀπαλλαγῆναι τοῦ πάθους αὐτὸν
 παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα φησίν, εἴτ' αὐτίς ἐπεγεῖραι τὸν
 διωγμόν, καὶ ἀδιόρθωτον μεῖναι, ἕως οὗ τοῦ ἐν χειρὶ
 20 κυρίου ποτηρίου τὸν τρυγίαν ἐξέπιεν· ὁ δ' ἕτερος
 ἀρνεῖται τῷ ἀσεβεῖ τὴν ἀνάρρωσιν, ὡς ἐκ τῆς εἰ- B
 ρημένης τελευτήσαντι νόσου καὶ ἀνενεγκόντι διὰ στό-
 ματος σκώληκας.

Ὁ μὲν οὖν καθ' ἓνα τρόπον τῶν ἱστορηθέντων
 25 βιαίως ἀπέροηξε τὴν ζωὴν.

1 οἱ δὲ — 16 ὑπὲρ αὐτοῦ] Eadem fere habet Eusebius
 Hist. eccles. I. 8, c. 16, 17. 25 ἐν δὲ τῇ Πρώμῃ — p. 171, 28,
 λειτουργήματι] De his Ducangius: „Quae deinceps adduntur,
 absunt ab uno e codicibus regiis et Colberteo, describuntur
 vero in tribus aliis regiis [et A]: atque haec quidem suppo-
 sititia nec Zonarae esse videntur“: ἐν δὲ τῇ Πρώμῃ τῆς τῶν πι-
 στῶν ἐκκλησίας προέστη μετὰ Μαρκελλῶνον ἐν ἔτεσι δυοῖ τὴν
 λειτουργίαν ἐκπλήσαντα Εὐσέβιος, ὃν μετὰ ἐνιαυτὸν θανόντα
 διεδέξατο Μιλτιάδης. καὶ ἐπὶ τέσσαρσι προστάντος ἐνιαυτοῖς

τῶν ἐν Ῥώμῃ πιστῶν τοῦ Μιλτιάδου Σίλβεστρος διάδοχος
 γέγονεν. ἐν Ἀντιοχείᾳ δὲ μετὰ Τύραννον ἔτος ἐπισκοπήσαντα
 τρισκαίδέκατον προεχειρίσθη Βιτάλιος, καὶ τοῦτον ἔκτον ἔτος
 ἀνύσαντα διεδέξατο Φιλογένης, κακείνῳ πέντε ἀνυσθέντων
 C ἐνιαυτῶν γέγονε Παύλινος διάδοχος. τῶν δ' Ἱεροσολύμων 5
 μετὰ Ζάβδαν ἐπὶ δέκατον λειτουργηκῶτα ἐνιαυτὸν Ἑρμῶν
 ἐκληρώσατο τὸν θρόνον τὸν ἀρχιερατικόν. τῆς δ' Ἀλεξαν-
 δρείας μετὰ τὸν ἱερομάρτυρα Πέτρον δέκα ἔτεσιν ἐπ' ἐνὶ τὸν
 τῆς ἀρχιερωσύνης θρόνον κοσμήσαντα Ἀλέξανδρος τὴν ἀρχι-
 ερωσύνην ἐσχέκεν. ἐν δὲ Ῥώμῃ μετὰ Σίλβεστρον ἐπ' ἔτεσι 10
 λειτουργηκῶτα εἰκοσι καὶ ὀκτῶ Ἰούλιος προέστη τῆς ἐκκλη-
 σίας ἔτη πεντεκαίδεκα. μεθ' ὃν Λιβέριος ἔκτον ἤνυσεν ἐνιαυ-
 τόν, κακείνῳ διεδέξατο Δάμασος, ὀκτῶ καὶ εἰκοσιν ἐνιαυ-
 D τούς ποιμάνας τοὺς πιστοὺς, καὶ τοῦτον Σιρίκιος, ἔτη λειτουρ-
 γήσας ἑξακαίδεκα. εἰτα προεχειρίστο Ἰννοκέντιος, ἐν πεντε- 15
 καίδεκα ἐνιαυτοῖς διδάξας τὸν τοῦ κυρίου λαόν. καὶ Ζώσιμος
 τῷ θρόνῳ τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας ἐνίδρυτο, θανόντος Ἰννο-
 κεντίου. ὃν δωδέκατον ἡνυκῶτα ἐνιαυτὸν Κελεστίνος διεδέ-
 ξατο, ἐπ' ἔτη τῇ ἀρχιερωσύνῃ δέκα ἐνδιαπρέψας. τοῦτον
 Εὐστός διάδοχος γέγονεν, ὃγδοον διαρκέσας ἐνιαυτόν. εἰτα 20
 WII248 Λέων ἀντείστηθη, τῶν ὀρθῶν δογματῶν ἀντιποιησάμενος
 ἐπ' ἔτεσιν εἰκοσι πρὸς τοῖς τέσσαρσι. καὶ ἐκλιπόντος τοῦ
 Λέοντος Ἰλαρίων εἰς τὸν θρόνον ἀνθίδρυτο, ἔκτον ἐκπλήσας
 ἐνιαυτόν. ἀνθ' οὗπερ Σιμπλικίος χειροτόνηται, καὶ ἐπὶ
 ἐννεακαίδέκατον ἔτος τὸ τῆς ποιμαντικῆς καὶ οὗτος διανύσας 25
 PI647λειτουργημα ἐξέλιπε, καὶ ἀντείστητο Φήλιξ. ἐνάτῳ δ' ἐν-
 ιαυτῷ καὶ οὗτος ἐκλελοιπῶς Γελασίῳ τὴν τιμὴν καταλέλοιπε,
 πέντε ταύτης ἀπολαύσαντι ἔτη. μεθ' ὃν Ἀναστάσιος ἐπελέγη,
 μετὰ τέταρτον δὲ καὶ οὗτος ἐνιαυτὸν ὑπὸ Συμμαχίου διεδέχθη.
 οὐ δυοκαίδεκα ἐπὶ τῇ ἀρχιερωσύνῃ διαγαγόντος ἐνιαυτοὺς Ὁρ- 30
 μίσδας ἐξέειλετο. δεκάτῳ δὲ καὶ οὗτος ἐνιαυτῷ τὸ λειτούργημα
 διανύσας κατέλυσε τὴν ζωὴν, καὶ Ἰωάννην ὁ θρόνος τῆς Ῥω-
 μαίων ἐκκλησίας ἐδέξατο ἐπὶ τριετίαν. μεθ' ὃν Φήλιξ τῶν ἐν
 Ῥώμῃ πιστῶν προέστη τετραετίαν τῆς τιμῆς ἀπολαύσας. εἰτα
 Βονιφάτιος ἐπὶ διετίαν τῆς προστασίας ἡξίωτο, καὶ ἐπὶ τούτῳ 35
 B Ἀγαπήτῳ προεχειρίστο. δύο δὲ καὶ οὗτος ἐνιαυτοῖς ποιμάνας
 τὸ ἐν Ῥώμῃ τοῦ ἀρχιεπομένου Χριστοῦ ποιμνιον, ἀπέτισε τὸ
 χρόνιον, καὶ ἐχειροτονήθη Ῥώμης ἀρχιερεὺς Σιλβήριος. ἔνα
 δὲ καὶ οὗτος ἀρχιερατεύσας ἐνιαυτὸν τὴν ζωὴν ἐξεμέτρησε.
 καὶ τούτῳ διάδοχος Βιγίλιος γέγονεν. ὀκτωκαίδέκατον δὲ 40
 τούτου ἔτος διηνυκῶτος ἐν τῇ ἀρχῇ, ἀνθ' ἧς Πελάγιος. ὃς
 πέμπτου ἐνιαυτοῦ τῇ λειτουργίᾳ ἐσχολακῶς ἀπῆλθε, καὶ
 Ἰωάννην ἡ ἀρχιερατικὴ καθέδρα τῶν Ῥωμαίων ἐδέξατο ἐπὶ
 χρόνους ὀκτῶ, καὶ μετὰ τοῦτον Γρηγόριον ἐπὶ πεντεκαίδεκα.
 μεθ' ὃν οὐκέτι κατὰ συνέχειαν οἱ τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας 45
 C προστάντες εὐρηνται. ἐν Ἀντιοχείᾳ δὲ τῇ κατὰ Κόλλην Συ-
 ρίαν τὸν Παυλῖνον ἔτη πέντε τῇ λειτουργίᾳ σχολάσαντα Εὐ-
 στάθιος διεδέξατο, καὶ τοῦ Εὐσταθίου ἐπ' ἔτη ποιμάναντος

τοὺς πιστοὺς ὀκτωκαίδεκα, Εὐφρόνιος ἐλειτούργησεν ἔτος
 ὀγδοον. μεθ' ὃν Φλάκιος δωδέκατον ἤνυσεν ἔτος· εἶτα
 Στέφανος αἰρεσιώτης Ἀρείον παρεισεφθάρη τῇ ἐκκλησίᾳ ἐπὶ
 5 δὲ καὶ οὗτος ἔτος ἐπισκοπήσας κατέλυσε τὴν ζωὴν, καὶ ἐπὶ
 τούτῳ προέστη τῆς Ἀντιοχείων ἐκκλησίας Εὐδόξιος ἔτος δευ-
 τερον, καὶ ἐπὶ τῷ Εὐδόξῳ Ἀρριανὸς ἐπεσκόπησεν ἔτος τέταρ-
 τον, καὶ μετὰ τοῦτον Μελέτιος ἐνιαυτοὺς εἴκοσιν ἐπὶ πέντε. D
 μεθ' ὃν Φλαβιανὸς προέστη τῶν χριστιανῶν ἐπ' ἔτεσιν
 10 εἴκοσι πρὸς τοῖς ἑξ. εἶτα τὴν λειτουργίαν Θεόδοτος διεδέξατο,
 καὶ τετραετίαν ἤνυσεν ἐπ' αὐτῇ. καὶ ἀντὶ τούτου Ἰωάννης
 εἰσήχθη, καὶ διήρκεσεν ἐπ' ἔτος ὀκτωκαίδεκατον. ἀντὶ δὲ
 Ἰωάννου Δόμνος κεχειροτόνητο, ἐπιζήσας τῇ χειροτονίᾳ ὀγ-
 15 δοον ἔτος· καὶ ἀντιδρῶν τῷ θρόνῳ τῆς Ἀντιοχείων ἐκκλησίας
 Μάξιμος, ἐπ' ἐνιαυτοὺς ἐπιμείνας τῇ προστασίᾳ τέσσαρας.
 ὃς ὑπὸ Μαρτυρίου διεδέχθη, ἕνατον καὶ τούτου τῇ ἀρχῇ δια-
 νύσαντος ἔτος. Ἰουλιανὸς δ' ἔπειτα εἰς τὴν ἀρχιερατικὴν
 ταύτην καθέδραν ἐκάθισεν ἐπὶ ἕκτον ἐνιαυτὸν, καὶ οὗτος
 ἔσχε Πέτρον διάδοχον. ὃν μετὰ τριετὴ χρόνον Στέφανος P1648
 20 διεδέξατο, Ἰσαρίθμους ἀρχιερατεύσας ἐνιαυτούς. τῷ δὲ Στε-
 φάνῳ Καλανδῖαν ἐγένετο ἑφεδρος. καὶ τούτῳ μετὰ τετραε-
 τίαν Πέτρος ἄλλος ἐφήδρευσε, τριετὴ χρόνον τὴν ἐκκλησίαν
 κατεσχηκώς. οὗ διάδοχος Παλλᾶδιος γέγονε, δεκαετίαν ἀν-
 25 σας ἐν τῇ ἀρχῇ. εἶτα Φλαβιανὸς ἠρέθη, ἐπὶ δέκα καὶ τρεῖς
 ἀρχιερατεύσας ἐνιαυτούς. μεθ' ὃν Σενήρος ἑβδομον λειτουργή-
 σας ἐνιαυτὸν ἀφῆκεν Εὐφρασίῳ τὴν καθέδραν τὴν ἱερὰν.
 ὃν μετὰ πέμπτον ἔτος Εὐφραῖμιος διεδέξατο· ὁκτῶ δ' ἐπὶ δέκα
 οὗτος ἐπεβίω χρόνους τῷ λειτουργήματι.

WIII³ Οὕτω μὲν οὖν, ὥς εἴρηται, τῆς τοῦ πατρὸς βα-
 P II¹ A σιλείας ὁ μέγας Κωνσταντῖνος διάδοχος γέγονεν, ὁ
 ἐν βασιλεῦσιν ἀοίδιμος καὶ ἐν ὀρθοδόξοις ἐπισημό-
 τatos. ὃς ἐκ τῆς μακαρίας Ἑλένης γεγέννητο τῷ
 πατρί, περὶ ἧς διαφωνοῦσιν οἱ συγγραφεῖς καὶ 5
 παρ' αὐτοῖς τὰ περὶ ταύτης οὐχ ὁμολόγηται. οἱ
 μὲν γὰρ τῷ Κωνσταντι νόμῳ γάμου φασὶν αὐτὴν
 συνοικεῖν, ἀποπεμφθῆναι δέ, τοῦ Μαξιμιανοῦ Ἐρ-
 κουλίου, ὥς ἔμπροσθεν εἴρηται, τὴν οἰκείαν παῖδα
 τὴν Θεοδώραν τούτῳ κατεγγυήσαντος καὶ ἀναδεί- 10
 ξαντος Καίσαρα· οἱ δὲ οὐ γαμετὴν αὐτὴν γενέσθαι
 νόμιμον τοῦ Κωνσταντος ἱστορήσαν, ἀλλὰ πάρεργον
 B ἑρωτικῶν ἐπιθυμιῶν, καὶ ἐξ ἐκείνου τοῦτον δὴ συλ-
 λαβέσθαι τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον. διαδεξάμενος δὲ
 τὴν βασιλείαν τὴν πατρικὴν ἤρχε τῆς Βρετανίας τε καὶ 15
 τῶν Ἀλπεων καὶ ἐπὶ ταύταις τῶν Γαλλιῶν, ἔτι τῇ
 τῶν Ἑλλήνων θρησκείᾳ προσκειόμενος καὶ τοῖς χρι-
 στιανοῖς ἀντικείμενος, παρὰ Φαύστας τῆς γαμετῆς
 εἰς ζῆλον τῆς τῶν εἰδώλων τιμῆς ἐκκαλούμενος.
 θυγάτηρ δ' ἦν ἡ Φαύστα τοῦ Μαξιμιανοῦ· αὐτὸς 20
 γὰρ καὶ ὁ πατὴρ ἀδελφαῖς συνῶκουν δυοί. τριῶν
 δ' ὄντων τῶν βασιλέων, αὐτοῦ Κωνσταντίνου καὶ
 Αἰκινίου καὶ Μαξεντίου, ὃς ἐν τῇ Ῥώμῃ καὶ ἐν τῇ
 Ἰταλίᾳ ἐκράτει, ὁ Μαξέντιος οὗτος, οὐχ ὥς βασιλεύς,
 P II² A ἀλλ' ὥς τύραννος ἄντικρυς διῆγε, πλεῖστα δεινὰ καὶ 25
 ἄτοπα τοῖς ὑπ' αὐτοῦ τυραννουμένοις ἐπάγων, ὥς
 ἤδη μοι ἀναγέγραπται. ἂ μὴ φέροντες οἱ ἐν τῇ
 Ῥώμῃ διαπέμπονται πρὸς τὸν Κωνσταντῖνον, ἀπαλ-
 λάξαι σφᾶς τῆς τυραννίδος τοῦ Μαξεντίου δεόμε-
 νοι. ἐντεῦθεν πρὸς καθαίρεσιν αὐτοῦ διανίσταται 30
 καὶ στρατεύει καὶ πρὸς τὴν Ῥώμην χωρεῖ. ὁ δὲ γε
 Μαξέντιος ἐπὶ πολὺ μὲν ἐντὸς καθῆστο τειχῶν, μὴ

ἀντεπεξιὼν τοῖς πολιορκουῦσιν αὐτόν, ὥστε καὶ σκώ-
 ματα κατ' αὐτοῦ πεποιῆσθαι ὑπό τινων. ὁψὲ δέ ποτε
 ἀντιπαρετάξατο, γοητείαις κεχηρμένος καὶ δι' ἀνατο-
 μῆς βρεφῶν μαντευόμενος καὶ ἄλλα πράττων ἀθέ-
 5 μιτα, ἃ δέος ἐνεποίει τῷ Κωνσταντίνῳ. ἀγωνιῶντι
 γοῦν διὰ ταῦτα τύπος αὐτῷ σταυρικοὺς μεσούσης
 ἡμέρας δι' ἀστέρων ἐφάνη κατ' οὐρανὸν καὶ γραφὴ B
 περὶ τὸν σταυρὸν Ῥωμαίκοις στοιχείοις, δι' ἀστέρων
 καὶ αὐτοῖς τυπουμένοις καὶ φράζουσιν, ἐν τούτῳ νικά.
 10 ἐκ χρυσοῦ τοίνυν αὐτίκα σχεδιάσας σταυρὸν κατὰ
 τὸν φανέντα τύπον αὐτῷ, καὶ τοῦτον κελεύσας τῆς
 στρατιᾶς αὐτοῦ προπορεύεσθαι, τοῖς τοῦ Μαξεντίου
 συρρήγνυνται καὶ ὑπερτερεῖ, ὥς τοὺς πλείους τῶν
 ὑπ' ἐκείνῳ στρατευομένων ἀναρεθῆναι, τοὺς δὲ
 15 λοιποὺς εἰς φυγὴν ἀπιδεῖν. οἷς καὶ αὐτὸς ὁ Μαξέν-
 τιος συναποδιδράσκων, καὶ ἐν τῇ γεφύρᾳ γενόμενος
 τοῦ Τιβέριδος τῇ καλουμένῃ Βουλβία, σὺν τῷ ἵππῳ
 κατὰ τοῦ ποταμοῦ ἐξωλίσθησε καὶ ἀπώλετο. καὶ ὁ
 μὲν οὕτω διέφθαρτο. οἱ δέ γε Ῥωμαῖοι τῆς ἐκείνου
 20 τυραννίδος ἀπαλλαγέντες τὰς πύλας τῆς Ῥώμης
 ἀναπετάσαντες εἰσεδέξαντο τὸν Κωνσταντῖνον λαμ- C
 πρῶς, καὶ ὥς ἐλευθερωτὴν αὐτὸν τῆς πόλεως εὐφῆ-
 μουν καὶ ἀπεσέμνυνον, καὶ στήλην αὐτῷ ἐν τῇ τῆς
 Ῥώμης ἀγορᾷ στήσαι κοινῶς ἐψηφίσαντο. ὁ δὲ τὸ
 25 τοῦ σταυροῦ σημεῖον ἐγκεχαράγμενὴν τὴν στήλην
 αὐτοῦ πλασθήσεσθαι διετάξατο· καὶ δόγματα δὲ μὴ
 κολάζεσθαι διὰ τὴν θρησκείαν τοὺς τὸν Χριστὸν σε- WIII 4
 βομένους ὥς θεὸν ἐκπεφώνηκεν. οὕτω δὲ καὶ τῆς
 Ἰταλίας καὶ τῆς Ῥώμης αὐτῆς προστεθείσης τῇ βα-
 30 σιλείᾳ αὐτοῦ, αὐτός τε καὶ Αἰκίνιος ὁ ἐπ' ἀδελφῇ
 γαμβρὸς αὐτοῦ κατελείφθησαν βασιλεῖς. ὁ γὰρ Αἰ-
 κίνιος τὸν τε τοῦ Μαξιμίνου υἱὸν καὶ τὴν θυγατέρα

ἀπέκτεινε καὶ λοιπὸν ἑκάτερος τούτων τὸν ἕτερον
D ὑπεβλέπετο· ὥς το γὰρ ἕκαστος τοῦ ἐνὸς ἐπιλείπον-
τος αὐτὸς μόνος ἔσεσθαι μόναρχος, μὴ ὄντος τοῦ
ἀμφισβητήσοντος περὶ τῆς ἀρχῆς. οἱ μὲν οὖν οὕτω
τὸν Λικίνιον φασιν ἐγκρατῇ γενέσθαι τῆς Ἰαλε- 5
ρίου μερίδος, κοινωνὸν παρ' ἐκείνου προσληφθέντα,
ὥς εἴρηται· οἱ δὲ τῆς τοῦ Κωνσταντίνου ἀδελφῆς
παρ' αὐτοῦ συζυγείσης αὐτῷ, λέγουσι τοὺς στρα-
τιώτας τῷ Κωνσταντίνῳ χαριζομένους Καίσαρα αὐ-
τὸν ἀνειπεῖν, καὶ παρ' ἐκείνου σταλῆναι αὐτὸν τῷ 10
Μαξιμίνῳ ἀντιπαραταξόμενον, νενικηκότι δ' ἐκείνον
καὶ κατατροπωσαμένῳ ἐκχωρῆσαι τῆς βασιλείας
ἐκείνῳ, μὴ ἐνοχλεῖν χριστιανοῖς ἐπισκήψαντα, μὴ
μέντοι τὰς ἐντολὰς τηρῆσαι αὐτόν, ἀλλὰ λυττῆσαι
κατὰ χριστιανῶν, οὐδὲν ἦν τὸν τῶν πρὸ αὐτοῦ, εἰ 15
μὴ καὶ μᾶλλον. πᾶσαν γὰρ ὑπερβολὴν ὑπερελάσας
P II 3 ὡμότητος· πρὸς ἄλλαις δ' αἰτίαις τῶν πρὸς ἀλλή-
A λους διαφορῶν καὶ ταύτην γενέσθαι. κινήσας οὖν
κατὰ Λικινίου τὴν στρατιὰν ὁ Κωνσταντίνος, καὶ
πολλάκις αὐτῷ συμβαλὼν, τέλος νικᾷ. εἴτα σπένδε- 20
ται τούτῳ διὰ τὴν ἀδελφήν, καὶ τὴν ἀρχὴν αὐτὸν
οὐκ ἀφείλετο, ἀλλ' ἐπὶ συνθήκαις αὐτῆς αὐτῆς
αὐτῷ παρεχώρησεν· ὁ δὲ ἄπιστος ὢν οὐκ ἐτήρησε
τὰς συμβάσεις. ὅθεν καὶ πάλιν αὐτῷ ὁ Κωνσταντί-
νος ἐπολέμησε· καὶ νικήσας εἴλε τότε τὸ Βυζάντιον 25
καὶ τὴν Χρυσόπολιν. ὁ δὲ γε Λικίνιος εἰς Νικομή-
δειαν ἔφυγε, καὶ ἡ ἀδελφὴ τοῦ Κωνσταντίνου προσ-
ελθοῦσα αὐτῷ ἐδέετο ὑπὲρ τοῦ ἀνδρὸς τηρηθῆναι
αὐτῷ τὴν ἀρχήν. ὥς δὲ πρὸς τοῦτο οὐκ ἔσχηκε τὸν
ἀδελφὸν κατανεύοντα, περὶ τῆς ἐκείνου σωτηρίας 30
B προσῆγε τὴν δέησιν· καὶ ἔπεισε τὸν ὁμαίμονα. πρόσ-
εισιν αὐτῷ ὁ Λικίνιος ἐν σχήματι ἰδιωτικῷ, καὶ εἰς

Θεσσαλονίκην ἐνδιατρίβειν ἰδιωτεύων κελεύεται.
καὶ ὁ μὲν ἐκεῖσε διῆγεν· οἱ δὲ γε στρατιῶται ἡτιῶντο
τὸ σῶζεσθαι τὸν Αἰκίνιον, ἄπιστον φανέντα πολλά-
κις καὶ παραβάτην τῶν συνθηκῶν· διὸ καὶ τῇ συγ-
5 κλήτῳ διὰ γραμμάτων τοῦ βασιλέως ἡ περὶ τούτου
ἀνετέθη βουλή. τινὲς μὲν οὖν τοῖς στρατιώταις ἐν-
δοθῆναι παρὰ τῆς γερουσίας ἱστορήσαν ὁ σφίσι δο-
κεῖ ἐπὶ τῷ Αἰκινίῳ διαπράξασθαι, κακείνους ἐν
Θεσσαλονίκη αὐτὸν ἀναιρῆσαι ἢ πλησίον Σερρῶν
10 ἀπιόντα ποι. ἄλλοι δὲ οὐδὲ ἐν Θεσσαλονίκη αὐτὸν
φασὶ διατρίβοντα ἡρεμῆσαι, τυραννίδα δὲ μελετᾶν·
καὶ τοῦτο γνόντα τὸν βασιλεῖα Κωνσταντῖνον στείλαι
τοὺς αὐτὸν ἀναιρῆσοντας. λέγεται δὲ ἐν ταῖς πρὸς C
αὐτὸν μάχαις ἢ ταῖς πρὸς Μαξέντιον θεάσασθαι τινα
15 τὸν Κωνσταντῖνον ἱππότην καὶ ὀπλισμένον τὸν τοῦ
σταυροῦ τύπον ἀντὶ σημαίας ἐπιφερόμενον καὶ τῆς
αὐτοῦ προπορευόμενον παρατάξεως. καὶ αὖθις ἐν
Ἀδριανουπόλει δύο ὥφθησαν αὐτῷ νεανία τὰς τῶν
ἐναντίων συγκόποντες φάλαγγας. καὶ περὶ τὸ Βυ-
20 ζάντιον δὲ νυκτὸς καθευδόντων ἀπάντων φῶς ὥφθη
αὐτῷ περιαστράψαν τὸν τοῦ οἰκείου στρατεύματος
χάρακα. ἐκ τούτων οὖν εἰς ἔννοιαν ἐνήγετο τοῦ
θεόθεν αὐτῷ τὰς εὐτυχίας καὶ τὰς νίκας προσγίνε-
σθαι.

25 Οὕτω δὲ μοναρχήσας ὁ Κωνσταντῖνος καὶ Φλά-
βιος ὠνομάσθη καὶ οὕτω πως ἐχρημάτιζε Φλάβιος
Κωνσταντῖνος, καὶ ἐν Ῥώμῃ διῆγε, τῆς μὲν τῶν εἰ-
δώλων θρησκείας οὐκ ἀποστάς, τὰ περὶ Χριστοῦ δὲ D
μνούμενος καὶ ἤδη παραδεχόμενος. σώματος δὲ νο-
30 σεροῦ καὶ πλεῖστα φύοντος ἐκ κακοχυμίας καὶ ὕλης
μοχθηρᾶς ἐξανθήματα τυχών, ὥς λῶβην ταῦτα παρὰ
τῶν ἱατρῶν ὀνομάζεσθαι καὶ λέπρα· πυρεινάζεσθαι

καὶ τὴν τούτων θεραπείαν ἀπαγορεύεσθαι, εὗρε τοὺς
 WIII⁵ ἱερεῖς τοῦ ἐν τῷ Καπιτωλίῳ Διὸς οὐκ ἄλλως λέγον-
 τας τεύξεσθαι θεραπείας αὐτὸν εἰ μὴ ἐν παίδων νη-
 πίων ἔτι ἀτμίζοντι λούσαιτο αἷματι. αὐτίκα τοίνυν ἐκ
 πάσης τῆς ὑπ' ἐκεῖνον χώρας συνήκτο τὰ νήπια, καὶ 5
 ἡμέρα ὥριστο τῆς τούτων σφαγῆς. καὶ ὁ βασιλεὺς
 ἀπήει τότε τῷ αἷματι τῶν παίδων λουσόμενος εἰς τὸ
 P II⁴ Καπιτώλιον. αἱ δὲ τούτων μητέρες προϊόντος αὐτοῦ
^Aγοεράς ἠφίουν φωνὰς καὶ ὠλόλυζον. ὧν ἀκούσας
 ἐκεῖνος ἤρετο τί τοῦ θρήνου τὸ αἷτιον, καὶ μαθὼν 10
 τὰς μητέρας θρηνεῖν τῶν βρεφῶν, ὥσπερ ἐκ μέθης
 ἀνενεγκῶν, "τὸ μὲν τῆς πράξεως" εἶπεν "ἀνόσιον
 πρόδηλον, ἄδηλον δέ γε τὸ ἀποτελέσμα· εἰ δὲ καὶ
 τοῦτο ἦν ἀναμφίβολον, κρεῖσσον πάσχειν ἐμὲ ταῖς
 νόσοις τалаπωρούμενον ἢ τοσούτων βρεφῶν κατα- 15
 ψηφιεῖσθαι ἀπώλειαν καὶ δορυφαίᾳ λύπῃς τὰς τῶν
 μητέρων αὐτῶν διελάσαι ψυχάς." καὶ ταῦτα εἰπὼν
 ἐπανῆλθεν, ἀποδοθῆναι ταῖς μητράσι προστάξας τὰ
 νήπια, καὶ χρήματα δὲ δοθῆναι αὐταῖς, ἵν' ἀντίρρο-
 πον ἔξουσιν ἢ καὶ διπλασίονα τὴν χαράν, ὅτι τε 20
 ζῶντα τὰ ἔκγονα ἀπειλήφασιν καὶ ὅτι ἐπὶ τούτοις καὶ
 B χρήματα προσειλήφασιν. ταῦτα δὲ διαπραξαμένῳ
 νυκτὸς αὐτῷ ἐδοξάτην ἄνδρε παρεστάναι διττῷ,
 Πέτρος εἶναι καὶ Παῦλος λέγοντες οἱ ἀπόστολοι τοῦ
 Χριστοῦ, καὶ "εἰ σωματικῆς" ἔλεγον "καὶ ψυχικῆς, 25
 ὑγείας βούλει τυχεῖν, τὸν ἐπίσκοπον μετακάλεσαι
 Σίλβεστρον, καὶ ἐκεῖνός σοι καὶ τὴν λύμην ἀκέσεται
 τῆς σαρκὸς καὶ ζωῆς ἀνωλέθρου καταξιώσει σε." ἐπὶ
 τούτοις ὁ βασιλεὺς τοῦ ὕπνου ἀνενεγκῶν στέλλει
 τοὺς μεταπεμψομένους σὺν αἰδοῖ τὸν ἐπίσκοπον. 30
 καὶ παραγενομένῳ τῷ ἱερῷ Σιλβέστρῳ "εἰπέ μοι"
 ἔφη, "ἐπίσκοπε, θρησκευόνται παρ' ὑμῖν θεοὶ Πέτρος

καὶ Παῦλος ὀνομαζόμενοι; ὁ δὲ "εἰς ἡμῖν θεὸς γι-
 νώσκειται" ἀπεκρίνατο, "Πέτρος δὲ καὶ Παῦλος θε-
 ράποντες ἐκείνου καὶ ὑπηρέται εἰσὶν." ἔξῃς οὖν ὁ C
 βασιλεὺς διηγεῖται αὐτῷ τὸ ἐνύπνιον, καὶ τὸ καθ'
 5 ἡμᾶς παρ' αὐτοῦ μυεῖται μυστήριον καὶ βαπτίζεται.
 καὶ ἄνυσιν ἐκ τῆς παναγοῦς κολυμβήθρας ὑγιῆς
 ὄλος, καὶ αὐτίκα ἄδειάν τε κηρύττει χριστιανοῖς καὶ
 τοὺς ναοὺς σφίσις ἀναπετάννυσσι καὶ νέους ἐφίησιν
 ἀνεγείρεσθαι. κλείει δὲ τοῦμπαλιν τὰ τεμένη τῶν
 10 ψευδωνύμων θεῶν, ἀδεῶς τε θεσπίζει προσιέναι
 τοὺς βουλομένους τῇ πίστει τοῦ Χριστοῦ. βιάζεσθαι
 μὲν γὰρ οὐδένα ἔλεγε βούλεσθαι, τοὺς δ' ἐκόντας
 προστιθεμένους τῷ Χριστῷ ἀποδέχεσθαι. ὁ μὲν οὖν
 οὕτω τῇ πίστει τοῦ Χριστοῦ προσελήλυθε· τὸ κή-
 15 ρυγμα δ' ἐπλατύνετο καὶ παρορησία τοῖς χριστωνύ-
 μοις ἐδίδото. προσίασιν οὖν τῇ τοῦ βασιλέως μητρὶ
 Ἰουδαῖοι, ἡπατῆσθαι λέγοντες τὸν βασιλέα καὶ ἔργῳ D
 θεοφιλεῖ ἔργον ἀναμίξαι θεομισές, θεοφιλὲς μὲν τὴν
 τῶν εἰδώλων καθαιρέσιν ὀνομάζοντες, θεομισές δὲ
 20 τὴν πίστιν τὴν εἰς Χριστόν· μόνον γὰρ εἶναι θεὸν
 ἀληθῆ τὸν παρ' αὐτῶν θρησκευόμενον· τὸν Ἰησοῦν
 δὲ ἄνθρωπον οἱ ἀλιτήριοι κακοῦργον ἀπεκάλουν καὶ
 γόητα. ἀναφέρει ταῦτα ἡ μήτηρ τῷ βασιλεῖ καὶ νύφ'
 ὁ δὲ διαλεχθῆναι δεῖν ἐκρινεν ἐπ' ἀκροάσει αὐτοῦ
 25 καὶ τῶν τῆς γερουσίας λογάδων τοὺς ταῦτα λέγον-
 τας Ἰουδαίους τῷ Ρώμης ἐπισκόπῳ Σιλβέστρῳ καὶ
 τοῖς περὶ αὐτόν, ἵν' οὕτω γνοίῃ τίνα τὰ παρὰ τῶν
 Ἰουδαίων εἰσὶν εἰσαγόμενα. γέγονεν ἡ διάλεξις. P II 5
 A
 30 ροι. ἐκ διαλεκτικῆς δυνάμεως ὑπερτερεῖν οἱ Ἰου-
 δαῖοι τὸν Σιλβέστρον ἔλεγον, σημείων ἐξήτουν ἐπί-
 δειξιν. μᾶλλον δέ τις παρ' αὐτοῖς γόνις ἀνὴρ Λαμ-

βρῆς καλούμενος βοῦν ἐνεθῆναι ἡξίου, διὰ τούτου
 λέγων μέλλειν ἐνδείξασθαι τὴν δύναμιν τοῦ οἰκείου
 θεοῦ. προσήχθη ὁ βοῦς, πεπλησίακεν αὐτῷ ὁ Ζαμ-
 βρῆς, ὑπεψιθύρισέ τι αὐτῷ εἰς τὸ οὖς. κακείνος
 μέγα τι καὶ γοερὸν μυκησάμενος καὶ τρόμῳ συνδι- 5
 νηθεὶς καταπέπτωκε καὶ νενέκρωτο. ἡῦχουν ἐπὶ
 WIII6 τούτῳ οἱ Ἰουδαῖοι, τὸ τοῦ σφετέρου θεοῦ ὄνομα μὴ
 στέγειν λέγοντες τὸν ἀκούοντα. "τί δέ," φησὶν ὁ
 B Σίλβεστρος, "ὁ λέγων τοῦτο τῷ ζῳῳ πρὸς τὸ οὖς
 οὐκ ἀκούει τοῦ λεγομένου; πῶς οὖν οὐ θνήσκει; κα- 10
 κείνος "οὐ λόγων" ἔφη "στροφῆς τε καὶ πιθανότη-
 τος ἄρτι χρεία, ἀλλ' ἔργων, ἐπίσκοπε." "εἰ οὖν τὸν
 παρὰ σοῦ νεκρωθέντα τοῦτον ταῦρον" ὁ Σίλβεστρος
 εἶπε "ζωώσω αὐτὸς τῇ τοῦ Χριστοῦ ἐπικλήσει, οὐκ
 ἂν τι μείζον δόξω ποιεῖν καὶ μεγάλην ἀποδείξω τὴν 15
 δύναμιν τοῦ Χριστοῦ;" κακείνος κατέθετο καὶ κατὰ
 τῆς σωτηρίας τοῦ βασιλέως εὐθύς ἐξωμόσατο, εἰ τὸν
 ταῦρον ἴδοι ἀναβιάσαντα, τὸν Χριστὸν ὁμολογήσαι
 θεόν. καὶ ὁ Σίλβεστρος εἰς οὐρανὸν ἀτενίσας καὶ
 τὸν κύριον ἐπικαλεσάμενος ἔστη τοῦ ταύρου ἐγγύς, 20
 καὶ τὴν φωνὴν ἐπάρας ἐβόησεν "εἰ θεὸς ἀληθής
 C ἐστὶν ὃν ἐγὼ κηρύττω Χριστόν, ἔγριραι, ταῦρε, καὶ
 στηθὶ ἐπὶ τοὺς πόδας σου." αὐτίκα γοῦν κινηθεὶς
 ὁ ταῦρος ἀνέθορε. καὶ οἱ παρόντες "μέγας ὁ τοῦ
 Σιλβέστρου θεός" ἐξεβόησαν. Ἰουδαῖοι δὲ καταπλα- 25
 γέντες τῷ θαύματι τοῖς ποσὶ τοῦ ἁγίου προσέπιπτον
 καὶ ἰκέτευον ἰλεώσασθαι αὐτοῖς τὸν θεὸν καὶ τοῦ
 θείου σφῶς ἄξιῶσαι βαπτίσματος· καὶ ἡ αἰδιδίμος δὲ
 τοῦ βασιλέως μήτηρ, ἀμύητος οὖσα, ἡξίου καὶ μυη-
 θῆναι καὶ βαπτισθῆναι· τυχοῦσα τοίνυν τοῦ ἐφετοῦ, 30
 καὶ τὸν ἀληθῆ ἐπιγνοῦσα θεόν, τοὺς τόπους οὓς οἱ
 ᾠραῖοι πόδες Χριστοῦ, ὡς εἰρήνην εὐαγγελισαμένου,

διώδευσαν, θεάσασθαι ἐπεθύμησε. καὶ συμπαραλα-
 βούσα τὸν θεσπέσιον Σίλβεστρον εἰς Ἱεροσόλυμα
 παραγέγονε· καὶ τὸ τοῦ κυρίου προσκυνήσασα μνῆ- D
 μα καὶ τὸν θεῖον εὐρηκυῖα σταυρόν, ἐν ᾧ προσε-
 5 πάγη σωματικῶς ὁ θεὸς ἡμῶν, ναοὺς τε δομησαμένη
 πολυτελεῖς, πρὸς τὸν υἱὸν καὶ βασιλέα ἐпанελήλυ-
 θεν. υἱοὺς δ' ἐκ Φαύστας τῆς τοῦ Μαξιμιανοῦ
 θυγατρὸς ὁ βασιλεὺς ἐγείνατο τρεῖς, Κωνσταντῖνον,
 Κωνσταντίον καὶ Κώνσταντα, καὶ θυγατέρα Ἑλένην,
 10 ἣ τῷ Ἰουλιανῷ συνώκησεν ὕστερον. εἶχε δὲ καὶ ἐκ
 παλλακῆς υἱὸν ἕτερον, Κρίσπον καλούμενον, τῶν
 ἄλλων αὐτοῦ υἱέων πρεσβύτερον, ὃς καὶ παρὰ τῷ
 πρὸς Αἰκίνιον πολέμῳ πολλάκις ἠρίστευσε. τούτῳ
 ἢ μητροῖα Φαύστα ἐπιμανεῖσα ἐρωτικῶς, ἐπεὶ μὴ P II 6
 15 εὐπειθοῦς ἐκείνου ἐτύγχανε, κατέλιπε πρὸς τὸν πα-
 τέρα ὡς ἐρῶντος αὐτῆς καὶ βιάσασθαι πολλάκις
 ἐπιχειρήσαντος. διὸ καὶ θάνατον ὁ Κρίσπος παρὰ
 τοῦ πατρὸς κατεδικάσθη, πεισθέντος τῇ γαμετῇ.
 ὡς δ' ἔγνω μετέπειτα ὁ αὐτοκράτωρ τὸ ἀληθές, καὶ
 20 τὴν γυναῖκα ἐκόλασε διὰ τε τὸ ταύτης ἀκόλαστον
 καὶ τὸν φόνον τὸν τοῦ παιδός. εἰσαχθεῖσα γὰρ ἐν
 λουτρῷ ἢ Φαύστα σφοδρῶς ἐκκανθέντι ἐκεῖ τὴν
 ζωὴν βιαίως ἀπέρρηξε. Σαρματῶν δὲ καὶ Γότθων
 κατὰ τῆς Ῥωμαίοις ὑπηκόου κεινημένων καὶ τὴν
 25 Θράκῃαν μοῖραν ληξιμένων, διανίσταται κατ' αὐ-
 τῶν Κωνσταντῖνος ὁ μέγιστος· καὶ τὴν Θράκην κα-
 ταλαβὼν τοῖς βαρβάροις συρρήγνυται, καὶ κατ' αὐ-
 τῶν ἴσθησι λαμπρότατον τρόπαιον.

Κατὰ δὲ θεῖον χρησμόν βουλευθεὶς ἀνεγεῖραι B
 30 πόλιν, ὡς ἂν αὐτὴν ἐπὶ τῷ οἰκείῳ καλέσῃ ὀνόματι,
 πρότερον μὲν ἐν Σαρδικῇ ταύτην κτίσαι προέθετο·
 εἶτα ἐν Σιγείῳ, τὸ δὲ τῆς Τρωάδος ἐστὶν ἀκρωτή-

ριον, ἔνθα καὶ θεμελίους αὐτὸν καταβαλέσθαι φασί.
καὶ αὖθις ἐν Χαλκηδόνι τὴν πόλιν ἤρξατο ἀνιστᾶν.
λέγεται δὲ καθίπτασθαι αἰετοὺς καὶ τὰ τῶν οἰκοδό-
μων ἀρπάζειν σπαρτία· τὸν μεταξὺ δὲ διπταμένους
πορθμὸν δρίπτειν αὐτὰ κατὰ τὸ Βυζάντιον. τοῦτο
γούν πολλάκις γενόμενον ἀπηγγέλη τῷ βασιλεῖ,
καὶ οὐκ ἐδόκει τυχαίως γίνεσθαι τὸ γινόμενον, ἀλλὰ
τι διὰ τούτου τὸ θεῖον παραδηλοῦν. ἐφίσταται γούν
αὐτὸς τῷ Βυζαντίῳ ὁ αὐτοκράτωρ, τὸν τόπον κατα-

C σκοπῶν ἀρέσκεται, μετατίθῃσι τὸν σκοπόν, μετάγει 10

W III 7 τοὺς τεχνίτας ἐκ Χαλκηδόνης ἐκεῖ, τὴν πόλιν φιλο-
τίμως οἰκοδομεῖ, Κωνσταντινούπολιν αὐτὴν ἐπὶ τῷ
ὀνόματι τῷ οἰκείῳ καλεῖ, καὶ ἀνατίθῃσιν αὐτὴν τῇ
παρθένῳ καὶ θεομήτορι. ἦδη δὲ ἀπαρτισθείσης τῆς
πόλεως κατὰ τὴν ἐνδεκάτην τοῦ Μαΐου μηνὸς τελεῖ 15
τὰ ταύτης γενέθλια εἴτουν ἐγκαίνια, ἔτους ἐνιστα-
μένου πεντακισχιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τριακοστοῦ
ὀγδοοῦ. ὅτε, ὥς τινες ἱστορήκασι, τὸν ἀστρονόμον
καλέσας Οὐάλεντα, τῶν τότε περὶ τὴν τέχνην ταύτην
ἐσχολακότων τὸν ἀκριβέστερον, ἐκέλευσεν ἐπὶ τῷ 20
γενεθλίῳ τῆς πόλεως συντάξαι θεμάτιον, ἵν' ὁπόσους
μέλλοι διαμεῖναι αὕτη γνοίῃ ἐνιαυτοῦς. ὁ δὲ εἰς
ἑξακοσίους καὶ ἐνενήκοντα πρὸς τοῖς ἑξ ἐνιαυτοῦς

D διαρκέσαι αὐτὴν ἀπεφοίβασεν· οἷπερ ἦδη καὶ παρ-
ερρηγήκεσαν πρὸ πολλοῦ. ἡ γούν ἐψευσμένην ὑπο- 25
ληπτέον τὴν τοῦ Οὐάλεντος πρόρρησιν καὶ διημαρ-
τημένην τὴν τέχνην ἢ ἐκεῖνα νομιστέον ἐκεῖνον εἴ-
πεῖν τὰ ἔτη, ἐν οἷς τὰ τῆς πολιτείας ἔτη ἐτηρεῖτο
καὶ ἡ κατάστασις καὶ ἡ γερουσία τετίμητο καὶ οἱ
ταύτης ἦνθουν πολῖται καὶ ἔννομος ἦν ἐπιστασία, 30
τὸ κράτος δὴ τὸ βασίλειον, ἀλλ' οὐκ ἄντικρυς τυ-
ραννίς, ἴδια τὰ κοινὰ τῶν κρατούντων λογιζομένων

καὶ εἰς οἰκείας ἀπολαύσεις χρωμένων αὐτοῖς, καὶ
τούτων ἐνίας οὐκ εὐαγεῖς, καὶ δωρουμένων οἷς βού-
λονται τὰ δημόσια καὶ οὐ ποιμένων τρόπον τοῖς
ὑπηκόοις προσφερομένων, κειρόντων τὸ περιττὸν
5 τῆς τριχὸς καὶ πεφεισμένως ἐμπορουμένων τοῦ γά-
λακτος, ἀλλὰ δίκην ληστῶν αὐτὰ καταθρόνουν τὰ P Π 7
πρόβατα καὶ τῶν σαρκῶν ἐμπορουμένων ἢ καὶ αὐ- A
τοὺς ἐκμυζώντων τοὺς μυελούς. ἡ μὲν οὖν πόλις
οὕτω παρὰ τοῦ εὐσεβοῦς ἐκείνου βασιλέως ἀνφο-
10 δόμητο κατὰ τὸ πάλαι Βυζάντιον. τὸ δὲ Βυζάντιον
πόλις καὶ πρῶην ἐτύγχανεν οὐ τῶν ἀνωνύμων ἢ
τῶν ἀσήμων, ἀλλὰ καὶ πλήθεσι πολιτῶν εὐθηνου-
μένη καὶ πλούτῳ καὶ ἀνδρῶν γενναιότητι καὶ τει-
χῶν ἐρυμνότητι, καὶ τοσοῦτον ὥς ἐπὶ τρεῖς ἔνιαυ-
15 τοὺς ἐπὶ Σευήρου τοῦ ἐν Ῥώμῃ τῇ παλαιᾷ βασιλεύ-
σαντος παρὰ Ῥωμαίων πολιορκεῖσθαι καὶ πολλὰ
παρὰ τῶν πολιορκουμένων ὑποστῆναι αὐτούς, ὥς ἐν
τοῖς περὶ Σευήρου μοι προῖστόρηται. περὶ δὲ τῆς
τῶν Βυζαντίων δυνάμεως καὶ τῆς τῶν τειχῶν ὀχυ-
20 ρότητος ταῦτα ὁ Δίων ἐν τοῖς περὶ Σευήρου φησί· B
“Τείχη δὲ τὸ Βυζάντιον καρτερώτατα εἶχεν· ὃ τε γὰρ
θώραξ αὐτῶν λίθοις τετραπέδοις παχέσι συνωκοδό-
μητο, πλαξὶ χαλκαῖς συνδουμένοις, καὶ τὰ ἐντὸς αὐ-
τῶν καὶ χώμασι καὶ οἰκοδομήμασιν ὠχύρωτο, ὥστε
25 καὶ ἐν τείχῳ παχὺ τὸ πᾶν εἶναι δοκεῖν. πύργοι τε
πολλοὶ καὶ μεγάλοι ἔξω τε ἐκκείμενοι καὶ θυρίδας
πέριξ ἐπαλλήλους ἔχοντες ἦσαν. καὶ τὰ μὲν πρὸς
τὴν ἡπειρον τείχη ἐς μέγα ὕψος ἦρτο, τὰ δὲ πρὸς
θάλασσαν ἦττον ὑψοῦτο, οἳ τε λιμένες ἐντὸς τείχους
30 ἀμφοτέροι κλειστοὶ ἀλύσεσιν ἦσαν καὶ αἱ χηλαὶ αὐ-

18 προῖστόρηται] vol. I, p. 606.

20 Δίων] l. 74, 10—14.

τῶν πύργους ἐφ' ἐκάτερα πολὺ προέχοντας ἔφερον.
 πλοῖα δ' ἦσαν τοῖς Βυζαντίοις πεντακόσια, τὰ μὲν
 πλεῖστα μονήρη, ἔστι δ' ἅ καὶ δίκροτα, καὶ τισιν
 C αὐτῶν καὶ ἐκ τῆς πρῶτης καὶ ἐκ τῆς πρῶτης πη-
 δάλια ἤσκητο, καὶ κυβερνήτας ναύτας τε διπλοῦς 5
 εἶχον, ὅπως καὶ ἐπιπλέωσι καὶ ἀναχωρῶσι μὴ ἀνα-
 στρεφόμενοι καὶ τοὺς ἐναντίους ἐν τε τῷ πρόσπλῳ
 καὶ τῷ ἀπόπλῳ αὐτῶν σφάλλωσι." πρὸς τούτοις ἐπά-
 γει ὁ Δίων ὥς ἐπὶ τὰ ἀπὸ τῶν Θρακίων πυλῶν πύρ-
 ροι καθεστηκότες πρὸς τὴν θάλασσαν ἦσαν· τούτων 10
 δ' εἰ μὲν τις ἄλλῳ τῷ προσέμιξεν, ἥσυχος ἦν· εἰ δὲ
 δὴ τῷ πρώτῳ τι ἐνεβόησεν ἢ καὶ λίθον προσέριψεν,
 αὐτός τε ἐλάλει ἐκ τινος μηχανῆς καὶ τῷ δευτέρῳ
 τὸ αὐτὸ παρεδίδου ποιεῖν, καὶ οὕτω διὰ πάντων
 ὁμοίως ἐχώρει, οὐδὲ ἐπετάραττον ἀλλήλους, ἀλλ' ἐν 15
 τῷ μέρει πάντες παρὰ τοῦ πρὸ αὐτοῦ ὁ ἕτερος τὴν
 W III 8 τε φωνὴν καὶ τὴν ἡχὴν διεδέχοντο. τοιαύτη μὲν οὖν
 D τοῦ Βυζαντίου πάλαι ἢ πόλις ἐτύγχανεν· ὁ δὲ ἀοί-
 διμος Κωνσταντῖνος πολλαπλασίαν αὐτὴν ἐξεργά-
 σατο. καὶ ναοὶ δὲ ἐν αὐτῇ παρ' αὐτοῦ καθιδρύ- 20
 θησαν καὶ πολλὰ πρὸς κόσμον ταύτης γεγονόσιν.
 ἐπὶ πᾶσι δὲ καὶ ὁ κυκλοτερὴς κίων ὁ πορφυροῦς, ὃν
 ἐκ Ῥώμης, ὥς λόγος, κομισθέντα κατὰ τὴν ἀγορὰν
 ἔστησεν, ἢ κατέστρωται λιθίναις πλαξίν, ἀφ' ὧν
 Πλακωτὸν παρωνόμασται, καὶ ἐπ' αὐτοῦ χάλκεον 25
 ἐνίδρυσεν ἄγαλμα, θαῦμα ἰδέσθαι διὰ τε τὴν τέχνην
 διὰ τε τὸ μέγεθος. τὸ μὲν γὰρ πελώριον ἦν, ἢ δὲ
 ἀκρίβειαν ἐδείκνυ χειρὸς ἀρχαίας μικροῦ πλαττούσης
 καὶ ἔμπνοα· λέγεται δὲ τοῦ Ἀπόλλωνος εἶναι στήλην
 P II 8 τὸ ἄγαλμα, καὶ μετενεχθῆναι ἀπὸ τῆς ἐν τῇ Φρυγίᾳ 30
 A πόλεως τοῦ Ἰλίου. ὁ δὲ θεϊότατος αὐτοκράτωρ ἐκεῖ-
 νος εἰς οἰκεῖον ὄνομα τὸ ἄγαλμα ἔστησε, τῇ κεφαλῇ

τούτου τινὰς τῶν ἡλῶν ἐναρμολογούμενος, οὐ τὸ σῶμα
 τοῦ κυρίου προσεπαττάλευσαν τῷ σωτηρίῳ σταυρῷ,
 ὃ καὶ μέχρις ἡμῶν διήρκεσεν ἐπὶ τοῦ κίονος ἐστη-
 κός. πέπτωκε δὲ βασιλεύοντος Ἀλεξίου τοῦ Κομνη-
 5 νοῦ, ἀνέμου πνεύσαντος βιαίου τε καὶ σφοδροῦ·
 καὶ ἐκείνῳ τε συντέτριπτο καὶ πολλοὺς τῶν ἐκεῖ παρα-
 τυχόντων συνέτριψε. καὶ τὸ Παλλάδιον δὲ ἀπὸ τῆς
 Τροίας μετήνεγκε καὶ ἐν τῇ Πλακωτῇ καὶ τοῦτο
 ἔστησεν ἀγορᾷ. ἄλλοις τε οὖν, ὡς εἴρηται, πολλοῖς
 10 τὴν πόλιν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἐκόσμησε καὶ πρό-
 τερον ἐπισκοπὴν ὃν τὸ Βυζάντιον τῆς Θρακικῆς Ἡρα-
 κλείας, ὡς ὑπὸ Σευήρου τοῖς Πειρινθίοις ὑποτεθεὶν
 μετὰ τὴν ἄλωσιν, ὡς ἐν τοῖς περὶ Σευήρου ἰστόρη-
 ται, εἰς τιμὴν ἀνήγαγε πατριαρχικὴν, τῇ πρεσβυτέρῳ
 15 Ῥώμῃ τὰ πρεσβεῖα τηρήσας διὰ τὴν πρεσβυγένειαν
 καὶ τὸ τὴν βασιλείαν ἐκεῖθεν ἐνταῦθα μετενεχθῆναι.
 ἦν δὲ τότε τοῦ Βυζαντίου ἐπίσκοπος Μητροφάνης ὁ
 ἱερώτατος, υἱὸς Δομετίου ἀδελφοῦ Πρόβου τοῦ βα-
 σιλέως γενόμενος, ὅσπερ δὴ ὁ Δομέτιος ἐξ ἀπιστίας
 20 εἰς πίστιν μετενεχθεὶς, καὶ διὰ τοῦτο τὴν Ῥώμην
 λιπών, εἰς τὸ Βυζάντιον παραγέγονε, καὶ εἰς τὴν τῆς
 ἐπισκοπῆς ἀνήχθη περιωπὴν. μεθ' ὃν Πρόβος υἱὸς
 αὐτοῦ ἕτερος εἰς τὸν ἀρχιερατικὸν τοῦτον ἰδρύεται
 θρόνον, ὃν Μητροφάνης ὁ ἀδελφὸς διεδέξατο. C
 25 Ἐπὶ τούτου τοῦ αὐτοκράτορος καὶ ὁ Ἄρειος τῆς 4
 ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐκκλησίας ἱερεὺς ἐγνωρίζετο, κτίσμα
 τολμήσας εἰπεῖν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καὶ λόγον καὶ
 οὐσίας ἑτέρας καὶ οὐ συναῖδιον τῷ πατρί, οὐκ αὐ-
 τὸς γεννήτωρ τῆς αἰρέσεως γεγονώς. πρῶτος γὰρ
 30 Ὁριγένης πρὸς ἄλλαις πλείσταις δόξαις διεφθαρμέ-
 ναις καὶ τὸν μονογενῆ υἱὸν τοῦ θεοῦ κτιστὸν καὶ
 ἁλλότριον εἶναι τῆς οὐσίας τῆς πατρικῆς εἰσηγγέστα.

καὶ μὴ δυνάμενον ὁρᾶν τὸν πατέρα, καὶ αὐτὸν δὲ τὸν υἱὸν ἀόρατον εἰσῆγε τυγχάνειν τῷ πνεύματι, ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ ἐξερευρό-
D μενος ταυτὶ τὰ ἀπόφημα, ἀλλ' ἦσαν ἐν μόνοις γράμμασι κείμενα σεσίγηντό τε καὶ οὐπω δεδημοσίευντο· ὁ 5
"Αρειος δὲ εἰς προὔπτον ταῦτα προήνεγκε καὶ ἐπὶ τῶν δωματίων ἐκήρυξε καὶ πολλοὺς εἰς ἀσέβειαν ὑπεσκέ-
λισε θορύβων τε καὶ σχισμάτων τὰς ἐκκλησίας ἐνέ-
πλησεν. ὁ γνούς ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς ἐκεῖνος ἐν
Νικαία τῇ Βιθυνῶν συνελθεῖν τοὺς τῶν ἐπαρχιῶν 10
ἐπισκόπους ἐκέλευσε, καὶ ἀθροισθέντων τριακοσίων
δέκα καὶ ὀκτὼ ἀγίων πατέρων, ἐν οἷς ἦσαν καὶ ἱερεῖς
τινες καὶ διάκονοι, ἀλλὰ μέντοι καὶ μοναχοί, ὅτε
καὶ ὁ μέγας Ἀθανάσιος ἐκεῖ παρῆν τῷ τῶν διακόνων
ἔτι κατειλεγμένος ὢν τάγματι, καὶ αὐτὸς ὁ χριστια- 15
P II 9 νικώτατος βασιλεὺς ἀφίκετο πρὸς τὴν Νίκαιαν, καὶ
A συγκαθίσας τοῖς ἱεροῖς πατράσιν ἐκείνοις ἐπέτρεπε
W III 9 ζητῆσαι τὰ παρὰ τοῦ Ἀρείου λεγόμενα καὶ διαγνώ-
ναι εἴ τι τῆς ὀρθῆς ἐκκλίνουσι δόξης. οἱ δὲ ζητή-
σαντες καὶ ἀκριβῶς ἐξετάσαντες τὸν μὲν υἱὸν ὁμο- 20
οῦσιον καὶ ὁμότιμον καὶ συναῖδιον ἐδογματίσαν τῷ
πατρί, τὸν Ἀρειον δὲ καὶ τοὺς ἐκείνῳ ὁμόφρονας
τῆς τῶν ὀρθοδόξων ὁμηγύρεως ἐξεκήρυξαν. ἦν δὲ
τῶν τὰ Ἀρείου πρεσβευόντων καὶ ὁ Παμφίλου Εὐ-
σέβιος, τῆς ἐν Παλαιστίνῃ Καισαρείας τυγχάνων 25
ἐπίσκοπος, ὃς μετέπειτα λέγεται ἀποστῆναι τῆς τοῦ
Ἀρείου δόξης καὶ ὁμογνωμονῆσαι τοῖς συναῖδιον
τὸν υἱὸν καὶ ὁμοοῦσιον τῷ πατρὶ δογματίζουσι καὶ
B δεχθῆναι παρὰ τῶν θείων πατέρων εἰς κοινωνίαν.
οὕτω μὲν οὖν ταῦθ' ἱστορούμενα παρὰ τινων εὔρη- 30
ται. ἀμφίβολα δ' ἐκεῖνος αὐτὰ δι' ὧν ἐν τῇ ἐκκλη-
σιαστικῇ ἱστορίᾳ εὔρηται συγγραψάμενος τίθησι.

πολλαχοῦ γὰρ ἐν τῷ εἰρημένῳ συγγράμματι ἀρειανίζων καταλαμβάνεται, αὐτίκα περὶ που τὴν ἀρχὴν τοῦ βιβλίου τὸν Δαβὶδ εἰσάγων λέγοντα "αὐτὸς εἶπε, καὶ ἐγενήθησαν" αὐτὸς ἐνετείλατο, καὶ ἐκτί-
 5 σθησαν", φησὶ τὸν μὲν πατέρα καὶ ποιητὴν ὡς πανηγυρόντα νομίζεσθαι βασιλικῷ προστάττοντα νεύματι, τὸν δὲ τούτου δευτερεύοντα θεῖον λόγον ταῖς πατρικαῖς ὑπουργοῦντα ἐπιταγαῖς. καὶ μετὰ τινά λέγει C
 τοῦτον ὥσανεὶ τοῦ πατρὸς ὑπάρχοντα δύναμιν καὶ
 10 σοφίαν καὶ τὰ δευτερεῖα τῆς κατὰ πάντων βασιλείας καὶ ἀρχῆς ἐμπεπιστευμένον. καὶ αὐτίς μετ' ὀλίγα καὶ ὅτι ἐστὶν οὐσία τις προκόσμιος ζῶσα καὶ ὑφε-
 στῶσα ἢ τῷ πατρὶ καὶ θεῷ τῶν ὅλων εἰς τὴν τῶν γεννητῶν δημιουργίαν ὑπηρετησαμένη, καὶ ὁ Σολο-
 15 μῶν λέγει προσώπῳ τῆς τοῦ θεοῦ σοφίας "κύριος ἐκτίσέ με ἀρχὴν ὁδῶν αὐτοῦ" καὶ ἐξῆς. καὶ μεθ' ἕτερα πλείονα φάσκει "καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις, οἷα θεοῦ λόγον προόντα καὶ πρὸ αἰώνων ἀπάντων οὐ-
 20 σιωμένον, τὴν σεβάσμιον τιμὴν παρὰ τοῦ πατρὸς εἰ-
 ληφότα, προσκυνεῖσθαι ὡς ἂν θεόν." ταῦτα καὶ
 ἕτερα τοῖς ἀρειανίζουσι δόγμασι δεικνύουσιν ὁμό- D
 φρονα τὸν Εὐσέβιον, εἰ μὴ τις φαίῃ πρὸ τῆς ἐπι-
 στροφῆς αὐτῷ ποιηθῆναι τούτων τὴν συγγράφην. εὐρίηται γὰρ ἐν τῷ πρακτικῷ τῆς πρώτης συνόδου
 25 ὑπερμαχῶν τοῦ ὁρθοῦ δόγματος. ἡ μὲν οὖν ἀγία σύνοδος τὸ ὁμοούσιον καὶ συναῖδιον ἐπὶ τοῦ υἱοῦ δογματίσασα καὶ τὸ θεῖον αὐτίκα τῆς πίστεως ἐξέ-
 θετο σύμβολον περὶ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ θεολο-

2 τὴν ἀρχὴν] Hist. eccl. 1, 2, p. 5, 20 ed. Reading.

8 μετὰ τινά] Ib. p. 6, 33.

11 μετ' ὀλίγα] Ib. p. 7, 12.

17 φάσκει] Ib. p. 14, 19, ubi ὑπειληφότα.

γήσασα ἐν αὐτῷ καὶ μέχρι τοῦ "οὐ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος" τὸ τούτου τέλος ποιησαμένη. ἡ γὰρ περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος θεολογία μετέπειτα προσετέθη ἐν τῇ δευτέρᾳ συνόδῳ τῆς περὶ τούτου γενομένης ζητήσεως, ἢ κατὰ Μακεδονίου συνῆκτο. ⁵

ΠΗ 10 ὁ δ' Ἰσαπόστολος αὐτοκράτωρ ἐπὶ τῇ τῶν πατέρων
 Α ὁμονοίᾳ ἡσθεῖς, ἐδεξιούτο αὐτούς. καὶ τινων ὑπὲρ
 τῆς τοῦ σωτῆρος ὁμολογίας φερόντων τὰ στίγματα
 ἐν τοῖς σώμασιν, κατησπάζετο τὰ πεπηρωμένα τού-
 των μέλη καὶ μόρια, καὶ αὐτούς διὰ τὰς πηρώσεις ¹⁰
 αὐτῶν ἐμακάριζε. δοθέντων δὲ λιβέλλων αὐτῷ κατὰ
 τινων ἐπισκόπων, οὗτ' ἀνέγνω τούτους οὗτ' εἰς ζή-
 τησιν ἤνεγκεν, ἀλλ' ἐνώπιον ἀπάντων πυρὶ αὐτούς
 ἀπετέφρωσεν, ἐπειπὼν ὅτι "κἂν αὐτόπτης ἐγενόμην
 ἀρχιερέως τινὸς ἀμαρτάνοντος, τῇ πορφυρίδι μου ¹⁵
 ἂν αὐτὸν συνεκάλυψα." ἐκεῖθεν εἰς τὸ παρ' αὐτοῦ
 κτισθὲν βασίλειον ἄστυ τοὺς θείους ἐκείνους μετα-
 γαγὼν πατέρας καὶ τῆς ἐξ αὐτῶν εὐλογίας ἀξιώσας
 Β αὐτὸ καὶ χειροτονηθῆναι παρασκευάσας ἐν αὐτῷ
 δεύτερον πατριάρχην τὸν ἱερὸν Ἀλέξανδρον· ὁ γὰρ ²⁰
 αἰοίδιμος Μητροφάνης μετέλλαξε τὴν ζωὴν· ἀφῆκεν
 WIII 10 ἕκαστον εἰς τὴν οἰκίαν ἀπελθεῖν παροικίαν, τιμαῖς
 τε καὶ δωρεαῖς αὐτοὺς φιλοφρονησάμενος.

Ἡ δὲ τοῦ βασιλέως μήτηρ ἡ μακαρία Ἑλένη εἰς
 γῆρας βαθὺ καταντήσασα· ὀγδοήκοντα γὰρ λέγεται ²⁵
 ζῆσαι ἐνιαυτούς· πρὸς τὰς οὐρανίους ἀπῆρε μονάς,
 ἣν ὁ υἱὸς ἐν τῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ναφ̄ βασιλι-
 κῶς ἐθησαύρισεν. ἐκεῖνος δὲ κατὰ Περσῶν ἐκστρα-
 τεύων τριήρεσι κομίζεται εἰς τὴν Σωτηρόπολιν, ἣ νῦν
 ὀνομάζεται Πύθια· καὶ τοῖς ἐκεῖ χρησάμενος θερμοῖς ³⁰

С ὕδασιν, ἔνθα καὶ φάρμακόν τι πιεῖν δηλητήριον λέ-
 γεται παρὰ τῶν ἑτεροθαλῶν αὐτῷ κερασθὲν ἀδελφῶν,

- εἰς Νικομήδειαν παραγίνεται· ὅπου καὶ τετελεύτηκε, νοσήσας ἐφ' ἱκανόν, ἐτῶν γεγονώς πέντε πρὸς τοῖς ἑξήκοντα, βασιλεύσας δ' ἐκ τούτων τριάκοντα πρὸς δυσίν, ἐνδεόντων δύο μηνῶν. ὃν ὁ υἱὸς Κωνσταντῖος
 5 ἐξ Ἀντιοχείας παραγευόμενος· ἐκεῖ γὰρ ἦν τοῖς Πέρσαις ἀντιμαχόμενος· ἔτι ζῶντα εὐρὼν ἐκήδευσεν μεγαλοπρεπῶς, καὶ ἐν τῷ τῶν ἀγίων Ἀποστόλων κατέθετο ἱερῷ, ἐν ἰδιαζούσῃ μέντοι στοᾷ, ἣν ἐπὶ ταφῇ τοῦ πατρὸς αὐτοῦς ᾠκοδόμησεν.
- 10 Ἰστορεῖται δὲ ὁ αἰλίδιμος ἐκεῖνος αὐτοκράτωρ ἀφειδῶς τε τὰ χρήματα ἀναλίσκειν καὶ ταῦτα πορί- D
 ζειν ἑαυτῷ ἀφειδέστερον, ὥς μὴ μεγαλοπρέπειαν κρί-
 νεσθαι τὸ περὶ τὰς δαπάνας φιλότιμον, ἀντικρὺς δέ·
 ἀλλὰ μὴ τι φαῦλον ἐρῶ περὶ τοῦ θείου ἐκείνου ἀν-
 15 θρός. ὅθεν καὶ ὁ βέβηλος Ἰουλιανὸς ἐν τῷ περὶ τῶν
 Καισάρων λόγῳ αὐτοῦ ἀποσκώπτων ὥσπερ εἰς τὸν
 εὐσεβέστατον τουτοῦ βασιλέα διὰ τὸ πολυδάπανον
 πλάττεται τὸν Ἑρμῆν διαλεγόμενόν οἱ καὶ τί ἂν εἴη
 γνώρισμα βασιλέως ἀγαθοῦ πυνθανόμενον, κἀκεῖνον
 20 πρὸς τὸ ἐρώτημα λέγοντα πολλὰ κεκτηῖσθαι τὸν αὐ-
 τοκράτορα χρῆναι καὶ ἀναλίσκειν πολλά. λέγεται δὲ
 μηδὲ λόγοις ἀνομίλητος εἶναι, ἀλλὰ καὶ περὶ τούτους
 ἐσπουδακέναι οὔτι μείον τῶν ὅπλων. κἀντεῦθεν
 αὐτῷ τὴν γλῶττιαν γενέσθαι πρὸς διάλεξιν εὐθικτον, PΠ11
 25 καὶ τινὰς ἱγγρας προσεῖναι αὐτῇ κατακηλούσας τὰς A
 τῶν ἀκροατῶν ἀκοάς. ἀναγέγραπται δὲ καὶ μισοπό-
 νηρος εἶναι καὶ εἰωθὼς λέγειν μηδενὸς τῶν ἀπάντων
 τῆς τῶν κοινῶν πραγμάτων καταστάσεως ἕνεκεν τὸν
 κρατοῦντα φείδεσθαι δεῖν, μηδ' αὐτῶν τῶν οἰκείων
 30 μελῶν. τοῖς δὲ μεταβαλλομένοις ἐκ πονηρίας φιλαν-

θρόπως διατιθέμενος ἔλεγεν ὅτι τὸ νοσοῦν μέλος ἀποκοπτεόν καὶ σεσηπός, ἵνα μὴ καὶ τοῖς ὑγιαίνουσι λυμανεῖται· οὐ μέντοι τὸ ὑγείας ἤδη τυχὸν ἢ καὶ ὑγιαζόμενον.

- 5 Καὶ ὁ μὲν τρισόλβιος βασιλεὺς ἐκεῖνος πρὸς τὰς αἰωνίους μετετέθη σκηνάς. ἡ δὲ τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονία εἰς τοὺς τρεῖς ἐκείνου παῖδας μεμέριστο
- B ξύμπασα, ὥς μὲν τινες συνεγράψαντο, παρὰ τοῦ πατρὸς σφίσι διανεμηθεῖσα, ὥς δ' ἕτεροι, καθ' ἑαυ-
 10 τοὺς ταύτην αὐτῶν διελομένων μετὰ τὴν ἀποβίω-
 σιν τοῦ πατρὸς. οὕτω δ' ἐστόρηται προβῆναι παρὰ σφίσιν ἡ διανέμησις· τῷ μὲν Κώνσταντι προσκληρω-
 θῆναι τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Ῥώμην αὐτὴν τὴν Ἀφρι-
 κὴν τε καὶ Σικελίαν καὶ τὰς λοιπὰς τῶν νήσων,
 ἀλλὰ μέντοι καὶ τὸ Ἰλλυρικὸν καὶ τὴν Μακεδονίαν 15
 καὶ σὺν τῇ Ἀχαΐᾳ τὴν Πελοπόννησον· τῷ δὲ Κών-
 σταντίνῳ τὰς Κοτίας Ἀλπεῖς σὺν ταῖς Γαλλίαις
 προσνεμηθῆναι, Κοτίαι δὲ ὠνομάσθησαν ἀπὸ Κοτ-
 τίου, βασιλέως τῶν τόπων τούτων γενομένου· καὶ τὸ
 Πυρρηναῖον κλίμα μέχρι τῶν Μανύρων τῶν τῷ πορ- 20
- C θμῷ διωρισμένων τῷ τοῦ Ὁκεανοῦ· τοῦ Κωνσταν-
 WIII11τίου δὲ λάχος γενέσθαι ὅσα κατὰ τὴν ἑῴαν μοῖραν
 ἦσαν Ῥωμαίοις ὑπήκοα, καὶ πρὸς τούτοις τὴν Θρά-
 κην σὺν τῇ πόλει τῇ πατρικῇ. οὕτω δὲ τοῦ μερισμοῦ
 τῆς ἀρχῆς προβάντος, ὁ μὲν Κωνσταντίος εἰς τὴν 25
 ἑῴαν ἐχώρησεν, ἐκστρατεύων κατὰ Περσῶν. ὁ γὰρ
 τούτων ἡγεμονεύων Σαπώρης, τὸν θάνατον τοῦ με-
 γάλου γνούς Κωνσταντίνου, κατὰ τῶν ὑπὸ Ῥωμαίοις
 τελούντων ἐπιὼν καὶ ληιζόμενος οὐκ ἐπαύετο. ὁ δὲ
 Κωνσταντίνος τῷ Κώνσταντι ἐπεφύετο, τὴν διανέ- 30
 μησιν τῶν χωρῶν αἰτιώμενος καὶ ἢ παραχωρῆσαι
 μέρους αὐτῷ τῆς ἀρχῆς ἀπαιτῶν ἢ ἀναδάσασθαι τὰς

βασιλείας ἄμφω ζητῶν. ὥς δ' ἐκεῖνος τῆς ἤδη γε- D
 γονυίας διανεμήσεως εἶχετο καὶ τῶν αὐτῶ προσκλη-
 ρωθέντων ἀντείχετο καὶ οὐδὲ τοῦ βραχίστου παρε-
 χώρει τῷ ἀδελφῷ, ὅπλα κατ' αὐτοῦ ἦρεν ὁ Κων-
 5 σταντῖνος καὶ ἐπῆλθε τῷ λάχει τοῦ Κωνσταντος. ὁ
 δὲ ἐν Δακίᾳ ἀποδημῶν καὶ τὴν κίνησιν τοῦ Κων-
 σταντίνου μαθὼν, στρατεύμα κατ' αὐτοῦ πέμπει καὶ
 στρατηγούς, καὶ αὐτὸς ὅσον ἤδη μετὰ πλείονος στρα-
 τοῦ ἐπιστῆναι ἐπαγγειλάμενος. οἱ γοῦν πεμφθέντες
 10 ἐγγὺς τοῦ Κωνσταντίνου γενόμενοι λόχους καθί-
 ζουσι, καὶ συμβαλόντες αὐτῷ φεύγειν ὑπεκρίνοντο.
 τῶν δὲ τοῦ Κωνσταντίνου διωκόντων αὐτούς, ἐξόπι-
 σθεν αὐτῶν οἱ λοχῶντες γενόμενοι κατὰ νώτων αὐ-
 τοῖς ἐπιτίθενται. καὶ οἱ φεύγοντες ἐπιστραφέντες PII12
 15 μέσον περιέσχον αὐτούς, καὶ πολὺ τῆς τοῦ Κων- A
 σταντίνου διέφθαρτο στρατιᾶς ἀκεῖνος αὐτός. τοῦ
 γὰρ ἵππου τρωθέντος αὐτῷ, καὶ διὰ τὸ τραῦμα
 σφαδάζοντος καὶ ἀνασκιρτῶντος, ἐκπέπτωκε τῆς
 ἑδρας ὁ Κωνσταντῖνος, καὶ ἀνηρέθη πολλὰ δεξά-
 20 μενος τραύματα, οὔτε τυχὼν τῆς ἐφέσεως καὶ αὐτὴν
 προσζημιωθείς τὴν ζωὴν, καὶ ὅτι ἀδίκων ἦρξε, καὶ
 τὴν οἰκείαν τῆς ἀρχῆς μοῖραν ἀποβαλὼν. καὶ γέγο-
 νεν ἡ τῆς ἐσπερίου λήξεως ἐπικράτεια ὑφ' ἐνὶ τῷ
 Κωνσταντι βασιλεῖ. εἵτα ἀκεῖνος εἰς ἀλλοκότους
 25 ἐκκυλισθεὶς ἔρωτας καὶ ἐκδεδιητημένην ζωὴν, ὑπὸ
 Μαγνητίου ἐπεβουλεύθη, καὶ ἀθλίως ἀπώλετο,
 Μαγνητίου, ὃν ἐκεῖνος ἐκ στάσεως στρατιωτικῆς
 περιέσωσε κινδυνεύοντα, ἤδη τῶν στρατιωτῶν κατ'
 ἐκείνου ἠρόκτων τὰ ξίφη καὶ διαχειρίσασθαι αὐτὸν B
 30 ὥρμηκότων.

Ὁ Κωνσταντίος δὲ περὶ τὴν ἐφάν διατρίβων τοῖς
 Πέρσαις ἐμάχετο, Σαπώρου τοῦ ἔθνους, ὡς εἰρηται,

βασιλεύοντος· ὃς Ναρσῆ μὲν ἦν υἱός, οὐ μέντοι ἐξ
 ἐπισήμου γυναικός. ἐκ γὰρ τῆς πρωτευούσης τῶν
 αὐτοῦ γαμετῶν τρεῖς ἐγένοντο τῷ Ναρσῇ παῖδες,
 Ἀδανάρσης καὶ Ὀρμίσδας καὶ τρίτος ἕτερος. τελευ-
 τήσαντος δὲ Ναρσοῦ ὁ πρεσβύτερος τῶν τριῶν τοῦ- 5
 των Ἀδανάρσης τῆς ἀρχῆς διάδοχος γέγονεν. ὧμος
 δὲ λίαν τυγχάνων καὶ ἀπηνής, κἀντεῦθεν μισούμε-
 νος ὑπὸ τῶν Περσῶν, τῆς βασιλείας ἐκπέπτωκεν.
 εἰρήσθω δέ τι καὶ τῆς ἐκείνου γνωμικῆς ὁμότητος
 γνώρισμα. σκηνὴ ποτε τῷ πατρὶ αὐτοῦ διεκομίσθη 10
 ἐκ Βαβυλῶνος δέρμασιν ἐγχωρίοις ποικιλώτερον εἰρ-
 γασμένη. ταύτην ἐκταθεῖσαν ἄρτι θεώμενος ὁ Ναρ-
 σῆς, ἠρώτησε τὸν Ἀδανάρσην, παιδίον ἔτι τυγχάνον-
 τα, εἰ ἀρέσκει αὐτῷ ἡ σκηνὴ. ὁ δὲ ἀπεκρίνατο, εἰ
 κρατήσῃ τῆς βασιλείας, κρείττω ταύτης ποιήσῃν ἐξ 15
 ἀνθρώπων δορᾶς. οὕτω νηπιόθεν ἐνέφανε τὴν ὁμό-
 τητα. τούτου τοίνυν οὕτω τῆς βασιλείας ἐκπεπτω-
 κόσ, Σαπώρης εἰς τὴν ἀρχὴν ἀντεισῆκτο. καὶ ὃς
 εὐθύς τὸν μὲν ἕτερον τῶν ἀδελφῶν ἐξετύφλωσε, τὸν
 Ὀρμίσδαν δὲ δεσμήσας ἔμφρουρον εἶχεν. ἡ δέ γε 20
 μήτηρ ἐκείνου καὶ ἡ γυνὴ χρήμασι δεξιωσάμεναι
 τοὺς φρουρούς, εἰς ἐπίσκεψιν ἐκείνου παρεχωρήθη-
 σαν εἰσελθεῖν. καὶ εἰσελθοῦσαι ῥίνην αὐτῷ παρ-
 ἔσχον, ἵνα ταύτῃ τὰ σιδήρεα διακόψῃ δεσμά, ὑπο-
 D θέμεναι καὶ ὅσα δέοι μετὰ ταῦτα ποιεῖν, ἵππους τε 25
 W III 12 αὐτῷ καὶ τοὺς συναποδράσοντας ἐτοιμάσασθαι. εἴτα
 τοῖς φρουροῖς ἡ ἐκείνου σύνευνος δεῖπνον παρέθετο
 θαυιλές· οἱ δὲ καὶ βρωμάτων ἐμφορηθέντες καὶ τοῦ
 ἀκράτου σπάσαντες ἀκρατέστερον ἐλήφθησαν ὕπνῳ
 βαρεῖ. ὁ δ' Ὀρμίσδας κοιμωμένων ἐκείνων καὶ τὰ 30
 δεσμὰ τῇ ῥίνῃ διέκοψε καὶ τῆς φρουρᾶς ἐξελθὼν
 ὄχρετο καὶ πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ἀπέδρα, καὶ ὑπεδέχθη

φιλοτιμότατα. ὁ δὲ Σαπώρης ἐώκει τῇ φυγῇ ἐκείνου ἐφήδεσθαι οἷα τὸν ἐξ ἐκείνου ἀποσκευασάμενος φόβον, οὐ μόνον ἐκδοθῆναί οἱ τὸν φυγάδα οὐκ ἐξεζήτησεν, ἀλλὰ καὶ τὴν γυναῖκα αὐτῷ ἐντίμως ἐξέπεμψεν. ἦν δὲ ὁ Ὀρμίσδας καὶ πολὺς τὴν ἰσχὺν καὶ ^{P II 13} ἀκοντιστῆς περιδέξιος, ὥς ἐν τῷ πάλλειν κατὰ τινος ^A τὸ ἀκόντιον προλέγειν ὅπου βαλεῖ τὸν πολέμιον. οὗτος τοίνυν τῷ Κωνσταντίῳ κατὰ τῶν ὁμοφύλων συνεστρατεύετο, ἄρχειν ταχθεὶς ἰππέων ἱλῆς πολλῆς. ¹⁰ ὁ βασιλεὺς δὲ Κωνσταντίος πολλάκις τοῖς Πέρσαις συμβαλὼν τὴν ἥττονα μοῖραν εἶχε καὶ πολλοὺς τῶν οἰκείων ἀπέβαλε. καὶ τῶν Περσῶν δὲ πλείστοι πεπτώκασι καὶ αὐτὸς ὁ Σαπώρης ἐτέτρωτο.

Οὕτω μέντοι τῶν ἐπὶ Πέρσας πολέμων συνενε- ⁶ ¹⁵ χθέντων τῷ βασιλεῖ Κωνσταντίῳ, μαθὼν ταῦτα Μαγνέντιος, ὃς ἐκ πατρὸς μὲν γεγένητο Βρεττανοῦ, ἐν τοῖς προτίκτορσι δ' ἐστρατεύετο, εἶτα καὶ κόμης ^B ὠνομάσθη ταγμάτων δύο Ῥωμαϊκῶν, τυραννῆσαί τε καὶ πρῶην ἐπιθυμῶν τότε μᾶλλον ἔθετο τῷ σκοπῷ ²⁰ ὅτι ἀτυχοῦντα περὶ τὸν Περσικὸν πόλεμον ἤκουε τὸν Κωνσταντίον. καὶ εὐκαιρίαν ἔκρινε τηνικαῦτα τοῦ ἐπικεχειρηκέναι τῇ τυραννίδι· καὶ πλασάμενος τὰ ἑαυτοῦ ἐορτάζειν γενέθλια ἐν Αὐγουστούλῳ τῇ πόλει συνεκάλεσε τοὺς ἐξόχους τῆς πόλεως τοῦ συμ- ²⁵ ποσίου αὐτῷ συμμεθέξοντας, τοὺς μὲν καὶ συνίστορας αὐτῷ τοῦ σκοποῦ, τοὺς δὲ καὶ ἀμετόχους τοῦ σκέμματος. καὶ παρέτεινε τὸν πότον ἕως ἑσπέρας. ἔξαναστὰς δὲ τοῦ συμποσίου αἰφνης εἰς τὸν κοιτῶνα εἰσέδραμε, καὶ πρόεισιν ἐκείθεν μετὰ βραχὺ ἐν σχή- ³⁰ ματι βασιλείας σὺν δορυφόροις πολλοῖς, ὃ τοὺς μὴ ^C συνειδότας αὐτῷ τὴν πρᾶξιν ἐτάραξεν. ἐκεῖνος δὲ διαλεχθεὶς τοῖς παροῦσι, τοὺς μὲν ἐπεισε συνδιέσθαι αὐτῷ,

ἐνίους δέ γε καὶ ἐβιάσατο. καὶ συμπαραλαβὼν αὐ-
 τοὺς εὐθύς εἰς τὰ βασίλεια ἄπεισι, καὶ διανομὰς
 χρημάτων πεποίητο, ταῖς τε πύλαις τῆς πόλεως
 ἐπέστησε φύλακας, ἐνταλθέντας τοῖς μὲν εἰσιούσι
 τὴν εἴσοδον συγχωρεῖν, ἐξιέναι δὲ μηδὲν παραχω- 5
 ρεῖν, ἵνα μὴ τέως τὸ τόλμημα κηρυχθῇ. καὶ αὐτίκα
 στέλλει τοὺς τὸν Κώνσταντα ἀναιρήσοντας, πρὶν ἢ
 γνοίῃ τὸ τόλμημα. ὁ δὲ περὶ θήραν ἡσχόλητο. καὶ
 γὰρ ἐμεμήνει περὶ τὰ κυνηγέσια καὶ ταῦτα ἀρθρότιδι
 προσπαλαίων διηνεκεῖ, ἣν ἐξ ἡδονῶν ἀμετρίας ἐνό- 10

D σησεν ἀκολάστως βιούς, ἥ καὶ ἐν προσχήματι θήρας
 εἰς ὕλας ἐγκατεδύετο μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν μαιρα-
 κίσκων καὶ νεανίσκων, οἳ ἐκείνῳ διὰ κάλλος συνε-
 λέγοντο καὶ ᾠκείωντο ἐκαλλωπίζοντό τε περιεργότε-
 ρον καὶ λίχνοις ἦσαν ὀφθαλμοῖς, ἀκολασίας ἐμπύρου- 15
 μα, καὶ ἐκείνῳ ἐτύγχανον, ὥς λέγεται, παιδικά. ἀλλὰ
 καὶ ἐπὶ πλεόν ταῖς ὕλαις διέτριβεν, ἐκκλίνων τὴν με-
 τὰ τῶν κοσμίων ἀνδρῶν συνδιαγωγὴν. παρὰ τὸν Ῥο-
 δανὸν τοῖνον ποταμὸν οἱ παρὰ Μαγνητίου σταλέν-
 τες γενόμενοι μετὰ τὴν θήραν ὑπνώττοντα τὸν Κών- 20
 σταντα διεχρήσαντο, καὶ τοὺς ἐκείνῳ δὲ συνόντας

P II 14 ὀλίγους ὄντας ἀπέκτειναν. οἳ δὲ μὴ οὕτω φασὶ γε-
 A νέσθαι τὴν ἐκείνου ἀναίρεσιν, γινῶναι δ' ἐκείνον
 τὴν κατ' αὐτοῦ ἐπανάστασιν· καὶ μονωθέντα, κατα-
 λιπόντων αὐτὸν τῶν περὶ αὐτόν, ναῶ προσφυγεῖν. 25

καὶ κεῖ τὰ τῆς βασιλείας παράσημα ἀπεκδύσασθαι, κα-
 κεῖθεν ἐκβληθέντα ἀναιρεθῆναι, ἑπτακαιδέκατον ἔτος
 W III 13 ἀνύσαντα παρὰ τῇ ἀρχῇ, τῆς δ' ἡλικίας ἤδη παρελη-
 λυθότα τριακοστόν. λέγεται δὲ ἄρτι γεννηθέντος
 αὐτοῦ ἐπιτρέψαι τοῖς ἀστρολόγοις τὸν πατέρα αὐτοῦ 30
 ἐπὶ τῷ τούτου γενεθλίῳ ποιῆσαι θεμάτιον, καὶ κεί-
 νους πρὸς ἄλλοις οἷς περὶ αὐτοῦ προειρήκασι καὶ

τοῦτο εἰπεῖν ὥς ἐν ταῖς ἀγκάλαις τῆς αὐτοῦ μάμ-
 μης ἀναιρεθήσεται. ὁ θανούσης ἐκείνης καὶ διέπαι-
 ζεν ὁ Κώνστας· τὸ δ' εἰς ἔργον ἀποβεβήκει, καὶ ἡ
 τῶν ἀστρολόγων οὐ διήμαρτε πρόρρησις, καὶ ὑπῆρξε B
 5 λοξή. ἐν γὰρ πολίχνῃ Ἑλένη καλουμένη εἰς ὄνομα
 τῆς βασιλίσης ἐκείνης ὁ Κώνστας ἀνῆρητο. ὁ μὲν
 οὖν οὕτω βεβιωκὼς ἀσελγῶς οὕτως οἰκτρῶς ἐστέρη-
 το τῆς ζωῆς. ὁ δὲ Μαγνέντιος κατὰ ῥοῦν αὐτῷ τῶν
 τῆς τυραννίδος χωρησάντων πραγμάτων, ἐσπούδασε
 10 τῶν τὰς ἀρχὰς ἐχόντων τοὺς λογιμωτάτους ἐκ μέσου
 ποιήσασθαι. καὶ γραφὰς πλασάμενος πρὸς αὐτοὺς
 ὥς ἐκ τοῦ Κωνσταντος σταλείσας αὐτοῖς, μετακα-
 λουμένου τούτους δῆθεν πρὸς ἑαυτόν, καθ' ὁδὸν
 15 λοχῆσας πλείστους ἀπέκτεινε, μηδὲ τῶν οἰκείων συν-
 ωμοτῶν φειδόμενος, ἀλλὰ καὶ τούτους διαφθείρων.

Καὶ ὁ μὲν ἐν τοιούτοις ἦν, ἑαυτῷ κρατύνων τὴν
 τυραννίδα. τῷ δὲ Κωνσταντῷ τὸν θάνατον πυθο-
 μένῳ τοῦ ἀδελφοῦ ἐμερίζετο ἡ διάνοια ἐννοουμένῳ C
 πότερον ἂν προτιμῆσαιτο τὸ Πέρσαις ἀντικαθίστα-
 20 σθαι κείρουσι τὰ Ῥωμαίοις ὑπήκοα ἢ τούτων κατὰ
 γε τὸ παρὸν ἀμελῆσαι καὶ χωρῆσαι κατὰ τοῦ τυραν-
 νήσαντος, ἵνα καὶ τὸν τοῦ συγγόνου τίσαιτο φόνον
 καὶ ἑαυτῷ προσποιήσαιτο τὰ ἐσπέρια.

Ταῦτα τοῦ Κωνσταντίου σκοποῦντος καὶ δια- 7
 25 μέλλοντος, ὁ Σαπώρης, ἐπεὶ ἀκείνῳ πρὸς γνῶσιν
 ἦλθον τὰ συμβεβηκότα περὶ τὸν Κώνσταντα, ἐπιτί-
 θεται τῷ καιρῷ, καὶ σὺν βαρεῖ στρατεύματι κατὰ
 τῶν ὑποκειμένων Ῥωμαίοις ἔπεισι χωρῶν τε καὶ
 πόλεων, καὶ πολλὴν μὲν ἐληίσατο χώραν, ἀλλὰ μέν-
 30 τοι καὶ φρούρια εἴλε καὶ τέλος ἐπολιόρκει τὴν Νίσι-
 βιν, ἣ πάλαι μὲν τῇ τῶν Ἀρμενίων διέφερε βασιλείᾳ, D
 ἐπὶ δὲ Μιθριδάτου, ὃς Τιγράνου τοῦ τῶν Ἀρμενίων

τότε κρατοῦντος γαμβρὸς ἦν καὶ ἐξ ἐκείνου τὴν πό-
 λιν εἰλήφει, ὑπὸ Ῥωμαίων ἐάλω πολιορκία. ἐν ταύτῃ
 γὰρ ὁ Σαπώρης ἐλθὼν πᾶσαν ἐκίνησε μηχανὴν ἵν'
 αὐτῷ ἡ πόλις ἀλῶ· κριούς τε γὰρ προσῆγε τοῖς τεί-
 χεσι καὶ διώρυχας ὑπογαίους πεποιήτο, ἀλλὰ πρὸς 5
 πάντα γενναίως ἀντικαθίσταντο οἱ πολιορκούμενοι,
 καὶ τὸν ποταμὸν δέ, ὃς διὰ μέσης ἔρρει τῆς πόλεως,
 μετωχέτευσεν, ἵνα δίψει πιεζόμενοι οἱ τῆς πόλεως
 προδοῖεν αὐτῷ τὴν πόλιν. τοῖς δὲ ἀφθονία ἦν ὑδά-
 των καὶ ἐκ φρεάτων καὶ ἐκ πηγῶν. ὥς δ' εἰς οὐδέν 10
 αὐτῷ κατήντησαν ἀνύσιμον αἱ ἐπίνοιαί, ἕτερόν τι
 P II 15 αὐτῷ μεμηχάνητο. ἀναδραμὼν τὸν ποταμόν, ὅς, ὥς
 A εἴρηται, διὰ τῆς πόλεως ἔρρει, καὶ πρὸς φάραγγας
 γεγωνῶς, ἐνθα ὁ χῶρος δι' οὗ διέρρει, ἐστένωτο,
 ἀπέφραξε τὸν τόπον καὶ ἐπέσχε τὸ ῥεῦμα αὐτοῦ. 15
 τοῦ δ' ὕδατος πλημμυρήσαντος, ἀθρόον τὰ φραγνύν-
 τα τὴν τοῦ ὕδατος διέξοδον ἐξελὼν ἀφῆκε τὸ ῥεῦμα
 κατὰ τῆς πόλεως· τὸ δὲ πολὺ τε σεσωρευμένον καὶ
 σὺν βίᾳ σφοδρᾷ τῷ τείχει προσπεσὼν μέρος ἐκείνου
 κατήραξεν. οὐκ εὐθύς δὲ ὁ βάρβαρος εἰσέδυν τὴν 20
 πόλιν, ἀλλ' ὥς ἤδη ἀλωθείσης αὐτῆς, ἐπεὶ καὶ πρὸς
 ἐσπέραν ἦν ὁ καιρὸς, εἰς αὖριον παραλήψεσθαι τὴν
 πόλιν, μὴ τινος ἀντιβαίνοντος, ὑπερέθετο. οἱ δ' ἐν
 τῇ πόλει πρὸς μὲν τὸ ῥῆγμα τοῦ τείχους ἐθορυβή-
 θησαν, ὥς δ' εἶδον τοὺς Πέρσας ὑπερθεμένους τὴν 25
 B εἴσοδον, αὖπνοι τὴν νύκτα διατελέσαντες πολυχειρία
 τὸν τόπον ὠχύρωσαν, τεῖχος ἐντὸς ἀνεγείραντες ἕτε-
 ρον. ὅπερ ἔωθεν ὁ Σαπώρης ἰδὼν, ἀμελείᾳ οἰκείᾳ
 τὸ ἀτύχημα ἐπεγράφετο. ἀλλ' οὐδ' οὕτω τῆς πολιορ-
 κίας ἀφίστατο. πολλὰ δὲ καὶ ἕτερα κατὰ τῆς πόλεως 30
 W III 14 ἐπινοησάμενος, καὶ πλείστους τῶν οἰκείων ἀποβα-
 λὼν, ὑπὲρ γὰρ τὰς εἴκοσι χιλιάδας κινδυνεῦσαι λέ-

γεται τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος πολιορκουμένης
 Νισίβεως, μετ' αἰσχύνης ἀνεχώρησεν. ἤδη γάρ καὶ
 Μασαγέται τῇ Περσίδι ἐπήλθοσαν καὶ αὐτῇ ἐλυμαί-
 νοντο. Κωνστάντιος δὲ ὁ βασιλεὺς τὴν μὲν Νίσιβιν
 5 κατωχύρωσε καὶ τοὺς πολίτας αὐτῆς ἀνεκτήσατο,
 αὐτὸς δέ, ἀνακωχῆς ἤδη τῇ ἐῴα γενομένης ἐκ τῶν
 Περσῶν, πρὸς τὰ ἐσπέρια ὤρμησε. καὶ οἱ ἀγγέλλε- C
 ται Βετρανίων κοινοπραγῆσας τῷ Μαγνητίῳ. τῶν
 γὰρ παρ' Ἰλλυριοῖς ἄρχων οὗτος στρατευμάτων τυρ-
 10 χάνων, καὶ μαθὼν τοῦ Μαγνητίου τὴν ἐπανάστασιν
 καὶ τὸν φόνον τοῦ Κώνσταντος, οὐχ ὑπεῖξε τῷ τυ-
 ραννήσαντι, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἐτέρωθεν τυραννίδι
 ἐπικεχείρηκε. τῷ Κωνσταντίῳ δ' ἐπιστέλλων ἔλεγε
 τῷ τυράννῳ ἀντικαθίστασθαι, καὶ αὐτὸν ἀφικέσθαι
 15 εἰς τὴν ἐκείνου κατάλυσιν κατήπειγεν. ἐπὶ συνθή-
 κας οὖν ὁ Βετρανίων καὶ ὁ Μαγνέντιος ἀλλήλοις
 σπείσάμενοι, πρέσβεις ἄμφω κοινῶς πρὸς τὸν Κων-
 στάντιον στέλλουσιν ἀξιούντες αὐτὸν καταθέσθαι
 τὰ ὄπλα καὶ τὴν πρώτην ἔχειν τιμὴν. περὶ γοῦν τὴν
 20 τῆς Θράκης Ἡράκλειαν ἐντυχόντες οἱ πρέσβεις τῷ
 αὐτοκράτορι τὰ μεμνημένα οἱ ἀπήγγειλαν. ὁ δὲ
 ἐν φροντίδι διὰ ταῦτα γενόμενος, νυκτὸς ἐπιγενομέ- D
 νης ὄναρ ὄρα' τοιοῦτον. ἑδόκει τὸν πατέρα αὐτοῦ
 παρεστάναι, τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν Κώνσταντα κατ-
 25 ἔχοντα τῇ χειρὶ, καὶ λέγειν αὐτῷ, Κωνστάντιε, ἰδοὺ
 Κώνστας ὁ σὸς ἀδελφός, πολλῶν δὲ βασιλέων ἀπό-
 γονος, ὥς ἐκ τυράννου διώλετο. χρή σε τοίνυν τού-
 τῳ τε τιμωρῆσαι καὶ τὴν ἀρχὴν μὴ παρόψεσθαι δια-
 κοπτομένην μήτε τὴν πολιτείαν ἀνατρεπομένην, σπεῦ-
 30 σαι δὲ τὴν τυραννίδα καθελεῖν, καὶ μὴ περιδεῖν
 τὸν ἀδελφὸν ἀνεκδίκητον. ἐπὶ τούτοις διυπνισθεὶς
 ὁ Κωνστάντιος τοὺς μὲν πρέσβεις κατέσχε καὶ

φρουρᾷ παραδέδωκε. αὐτὸς δ' αὐτίκα μηδὲν μελ-
 λήσας εἰς Σαρδικὴν παραγίνεται, καὶ ὁ Βετρανίων
 ΠΗ 16 τὴν ἀνέλπιστον ἐπιδημίαν πτήξας τοῦ Κωνσταντίου,
 Α ὥς δεσπότη προσυπηντήκει αὐτῷ, τὰς τε προτέρας
 καταλείψας βουλὰς καὶ τὰς συνθήκας ἀθετήσας τὰς 5
 πρὸς Μαγνέντιον. καὶ ὁ Κωνσταντίος δὲ αὐτὸν
 γνησίως προσήκατο καὶ ὁμοδίαιτον ἐποιήσατο. τὰ
 γὰρ τῆς βασιλείας ἀποδυσάμενος ὁ Βετρανίων γνω-
 ρίσματα ἐν ἰδιώτου στολῇ τῶν τοῦ βασιλέως ποδῶν
 ἐπελάβετο. ὁ δὲ περιεπτύξατό τε τὸν Βετρανίωνα 10
 καὶ πατέρα ὠνόμασε, καὶ χεῖρα ὀρέγων αὐτῷ καὶ
 ὑποστηρίζων πρεσβύτην ὄντα σύνδειπνον ἐποιήσατο,
 εἴτα ἡ Προῦσα αὐτῷ, πόλις δ' αὕτη τῶν Βιθυνῶν,
 εἰς κατοικίαν ἀφώριστο καὶ χωρία πρὸς χορηγίαν
 τῶν ἐπιτηδείων ἀπονενέμητο. ἐνθα τρυφῶν ἐπὶ δὲ 15
 ἐνιαυτοὺς τὴν ζωὴν ἐξεμέτρησε. καὶ τὰ μὲν περὶ
 Β Βετρανίωνα εἰς τοιοῦτον κατηντήκασι τέλος.
 8 Ὁ δ' αὐτοκράτωρ Κωνσταντίος πρὸς Μαγνέντιον
 ὤρμητο. ὁ δὲ ἐν Μεδιολάνῳ διῆγε, τὸν ἀδελφὸν
 Δεκέντιον ἀνειπὼν Καίσαρα καὶ στέλλας αὐτὸν τὰς 20
 Γαλλίας φυλάξοντα. ἐν τούτοις δ' αὖθις ὁ Σαπώ-
 ρης ἀδείας δραξάμενος, τὰ πρὸς ἔω ἐπόρθησε, καὶ
 λείαν λαβὼν καὶ δοριαλώτους πολλοὺς ἐπανέξευξεν.
 οὕτω δὲ ἐκατέρωθεν ὁ βασιλεὺς περιστοιχιζόμενος
 ταῖς ἐκ τῶν πολέμων φροντίσι, Γάλλον τὸν οἰκεῖον 25
 ἐξάδελφον τιμήσας τῇ ἀξίᾳ τοῦ Καίσαρος καὶ τὴν
 ἑαυτοῦ ἀδελφὴν Κωνσταντίαν κατεγγυήσας αὐτῷ εἰς
 τὴν ἐφ' ἧς ἐξέπεμψε, τὰς ἐφόδους τὰς Περσικὰς ἀνα-
 κόψοντα. ὁ μὲν οὖν Γάλλος Καῖσαρ τὸν τρόπον
 C τοῦτον ἀναρρηθεὶς ἐπὶ τὴν ἐφ' ἧς ἀπήει, καὶ τὴν 30
 σύζυγον ἐπαρόμενος. ὁ δέ γε Κωνσταντίος εἰς τὸν
 κατὰ Μαγνεντίου ἀνεχώρησε πόλεμον. ἵνα δὲ μὴ μά-

χαις ἐμφυλίοις καὶ σφαγαῖς ἀλλήλων οἱ Ῥωμαῖοι
 μαινοῦντο, δεῖν ἔκρινεν εἰς συμβάσεις τὸν τύραννον
 προκαλέσασθαι. στέλλει τὸν πρὸς αὐτὸν ἄνδρα W III 15
 τῶν ἐπιφανῶν, καὶ γράμματα δ' ἐγχαράττει αὐτῷ,
 5 συγγνώμην διδοὺς ἐπὶ τῷ τολμῆματι, εἰ τῶν ὀπλῶν
 ἀπόσχοιτο, καὶ παραχωρῶν αὐτῷ τῶν Γαλλιῶν, ἵνα
 τούτων ἄρχῃ καὶ ταύταις περιορίζηται. ὁ δὲ οὐδέν
 τι φρονῶν μέτριον οὐ προσήκατο τὰ παρὰ τοῦ Κων-
 σταντίου, ἀπραγμόνως αὐτῷ παρεχόμενα, ἀλλὰ τὸν
 10 πόλεμον εἴλετο, καὶ μᾶλλον σὺν τάχει πρὸς τοῦτον
 ἐχώρησεν, ὅτι Σιλβανός, εἷς τις τῶν αὐτοῦ ταξιάρχ- D
 ῶν μετὰ πλήθους ὀπλιτῶν, ἐκείνον λιπὼν Κωνσταν-
 τίῳ προσῆλθε τῷ αὐτοκράτορι. ἤδη δὲ πλησιασάν-
 των ἀλλήλοις καὶ ἀντιστρατοπεδευσαμένων, ὃ τε
 15 Κωνσταντίος τοὺς οἰκείους στρατιώτας λόγοις διή-
 γειρεν εἰς ἀλκὴν καὶ ὁ Μαγνέντιος τοὺς ἑαυτοῦ
 παρεκάλει ἄνδρας φανῆναι πιστοὺς τε καὶ ἀγαθοὺς,
 πολλὰ σφίσιν ἐπαγγελλόμενος. ἀντιπαραταξάμενοι
 δὲ τὸ μὲν πλεῖστον τῆς ἡμέρας ἀπρακτοῦντες διήγα-
 20 γον, μηδενὸς τῷ ἀντιπαρατεταγμένῳ μέρει ἐπεξιόν-
 τος. ὁ δὲ Μαγνέντιος καὶ γοητείαις ἐχρήσατο. γυνή
 γάρ τις μάγος παρθένον αὐτῷ σφαγιάσαι ὑπέθετο
 καὶ οἶνω τὸ ταύτης αἷμα προσμίξει καὶ δοῦναι τοῖς
 στρατιώταις αὐτοῦ ἀπογεύσασθαι, ἐπὶ τούτοις ἐκεί- P II 17
 25 νης ἐπὶ τῷ εἰπούσης τινὰς καὶ δαιμόνων ἐπικαλου- A
 μένης ἐπικουρίαν. ἄρτι δὲ τῆς ἡμέρας κλινάσης
 ἀλλήλοις συνεροράγησαν τὰ στρατεύματα, καὶ πολλὰς
 τῆς μάχης σχούσης μεταβολὰς τέλος ἢ νίκη τῷ Κων-
 σταντίῳ ἐπεμειδίασε, καὶ μέχοι βαθείας νυκτὸς
 30 συνεκόπτοντο οἱ τοῦ Μαγνεντίου καὶ ἀπώλλυντο.
 οὕτω δὲ τῆς τοῦ πολέμου ῥοπῆς τῷ τυράννῳ συν-
 ενεχθείσης, εἰς φυγὴν ἐκείνος ἀπεῖδεν. ἵνα δὲ μὴ

τοῖς βασιλικοῖς παρασήμοις φεύγων γνωρίζοιτο, ἀπο-
τίθεται ταῦτα καὶ ἰδιωτικὴν ἀναλαμβάνει στολήν,
καὶ τῷ βασιλεῖ ἵππῳ τὰ παράσημα ἐπιθέμενος ἄνε-
τον ἀφῆκε τρέχειν αὐτόν, ἵνα νομίζοιτο πρὸς τῶν
ὁρώντων τὸν ἵππον θεόντα τοῦ ἐπιβάτου χωρὶς ἀνη- 5
ρημένος αὐτὸς καὶ μὴ καταδιώκοιτο πρὸς τινων. ὁ
B μὲν οὖν οὕτω διέδρα. ἔωθεν δὲ ὁ Κωνσταντῖος ἐπὶ
τινος ἀναβάς λόφου, καὶ τὴν παρακειμένην πεδιάδα,
ἀλλὰ μὴν καὶ τὸν παραρρέοντα ποταμὸν νεκρῶν
ἰδὼν γέμοντα, εἰς φανερά κατήνεκτο δάκρυα, οὐ 10
μᾶλλον διὰ τὴν νίκην ἡδόμενος ὅσον διὰ τὸν τῶν
πесόντων δακνόμενος ὄλεθρον. λέγονται γὰρ ἐκ μὲν
τῶν ἐκείνου περὶ τριάκοντα πεσεῖν χιλιάδας, ἀπα-
σῶν ἀριθμουμένων εἰς ὀγδοήκοντα, ἐκ δὲ τῶν Μα-
γνηντίου τριάκοντα καὶ ἕξ οὐσῶν χιλιάδων διαφθα- 15
ρῆναι τὰς εἴκοσι πρὸς ταῖς τέσσαρσιν. αὐτίκα τοίνυν
τούς μὲν ἀνηρημένους τῶν πεσόντων ταφῆς ἄξιω-
θῆναι πάντας ἐκέλευσε, μὴ διακρινομένων τῶν οἰ-
κειῶν ἢ τῶν πολεμίων, τοὺς δ' ἔτι ἐμπνέοντας ἐπι-
C μελείας τυχεῖν καὶ ἱατρικῆς θεραπείας. διαδράς δέ, 20
ὥς εἴρηται, Μαγνέντιος τοὺς τε περισωθέντας ἐκ
τῶν οἰκειῶν ἠθροῖζε καὶ ἄλλους συνέλεγε καὶ αὐθις
ἐπαναλαμβάνειν ἑαυτὸν ἐπειρᾶτο. ἔστειλε δὲ καὶ
πρὸς τὸν Κωνσταντίον συγκλητικόν τινα πρεσβεύ-
σοντα, ὃν ὁ Κωνσταντῖος οἰηθεὶς τῷ τῆς πρεσβείας 25
ὀνόματι κατασκοπήσοντα ἤκειν καὶ τὰ κατ' αὐτὸν
περιεργασόμενον, περιώρισεν. ὁ δὲ Μαγνέντιος ἐπι-
σκόποις αὐθις εἰς πρεσβείαν ἐχρήσατο, συγγνωμوني-
θῆναι ζητῶν, ἵν' ἐν στρατιώτου μοίρᾳ τῷ βασιλεῖ
συστρατεύοιτο. ἀλλ' οὐδὲν πρὸς τὴν πρεσβείαν 30
ταύτην ἀνταπεκρίνατο ὁ Κωνσταντῖος. ἀφῆκε δὲ
τοὺς πρέσβεις ἀπράκτους ἀπελθεῖν. κάκεῖνος

ἀπῆει κινήσας τὸ στράτευμα, καὶ πολλοὶ τῶν ὑπὸ
 Μαγνέντιον αὐτῷ προσήεσαν ἑαυτούς τε καὶ τὰ D
 φρούρια ἐγκειρίζοντες. Μαγνέντιος δὲ ἀπογνοὺς
 τοῦ συγγνώμης τυχεῖν, πρὸς πόλεμον ἡτοιμάζετο,
 5 καὶ ἐν Γαλλίαις διάγων πλήθη συνήθροισεν. ἵνα δὲ
 φρουρίσι περιβάλῃ τὸν αὐτοκράτορα καὶ ἐξ ἑαυτοῦ
 ἀντιπερισπάσῃ πρὸς ἕτερα, ἔπεμψέ τινα τῶν ἑαυτῷ
 οἰκείων εἰς Ἀντιόχειαν, ἀναιρήσοντα τὸν Γάλλον.
 καὶ ὁ πεμφθεὶς διὰ τὸ ἀνύποπτον εἰς καλύβην τινὸς WIII 16
 10 κατέλυσε γραδὸς παρὰ τῷ Ὀρόντῃ ποταμῷ πεπηγ-
 μένην, ὃς Ὀφίτης πρῶν καλούμενος, ὥς τινες
 ἱστοροῦσιν, Ὀρόντης ἐπεκλήθη μετέπειτα, τοῦ υἱοῦ
 Καμβύσου τοῦ Περσῶν βασιλέως εἰς αὐτὸν ἔμπε-
 σόντος, καλουμένου Ὀρόντου. ἤδη γοῦν ὁ παρὰ
 15 τοῦ Μαγνεντίου σταλὲς τὴν κατὰ τοῦ Γάλλου ἐξαγ-
 τύσας ἐπιβουλήν, καὶ πολλοὺς τῶν ἐκεῖ προσποιη-
 σάμενος ὀπλιτῶν, ἐσπέρας παρὰ τῇ τῆς γραδὸς καλύβῃ
 τῶν συνιστόρων τισὶ συνδειπνῶν, ἀδεέστερον αὐτοῖς PII 18
 ὠμίλει περὶ ὧν ἐβουλευόντο, καταφρονῶν τῆς γραδὸς A
 20 ὥς ἀπράγμονος καὶ μηδὲ συνειδήσεως διὰ τὸ γῆρας τῶν
 λεγομένων. ἡ δὲ φύσεως, ὥς ἔοικεν, ἐντρεχεστέρας
 τυγχάνουσα, ἐώκει μὲν μηδ' ἀκούειν τῶν λεγομένων,
 πάντα δὲ συνετήρει καθ' ἑαυτήν. καὶ ἐπεὶ ὁ ξένος
 αὐτῆς οἴνωθεις ὕπνωσεν, ἐκείνη λάθρα τῆς καλύβης
 25 ὑπεξελθοῦσα παρὰ τὴν πόλιν ἀφίκετο, καὶ πάντα
 καταγγέλλει τῷ Καίσαρι. παρ' οὗ σταλέντες τινὲς
 συνέσχον αὐτοῦ τὸν ἐπίβουλον, ὃς ἐν ἀνάγκῃ κατα-
 στάς τὸ ἅπαν δρᾶμα ἐξέφηνε, καὶ οὕτω τὴν ἐπιβου-
 λὴν ὁ Γάλλος διέφυγεν, ἐκεῖνον κολάσας καὶ τοὺς
 30 ἐκείνῳ συνίστορας.

Τούτων οὕτω συμβεβηκότων ὁ Μαγνέντιος αὐ- 9
 θις πρὸς μάχην ἡντρεπίστο, καὶ συμβαλὼν τοῖς τοῦ B

Κωνσταντίου ἡττᾶται καὶ φεύγει. οἱ γοῦν αὐτῷ
 συμφυγόντες στρατιῶται, ἐπεὶ μηδαμόθεν ἐώρων
 αὐτοῖς σωτηρίας ἐλπίδα περιλιπῇ, καὶ μάταιον κρί-
 ναντες κινδυνεύειν ὑπὲρ ἀπεγνωσμένου ἀνδρός,
 ἐκδοῦναι αὐτὸν τῷ βασιλεῖ ἐβουλεύσαντο. καὶ περι-
 στάντες τὴν οἰκίαν, ἐνθα κατέκειτο, ἐν σχήματι
 φρουρῶν ἐφρούρουν αὐτόν, ἵνα μὴ λάθῃ σφᾶς ἐκ-
 φυγών. ὥς δὲ τὴν αὐτῶν διάνοιαν ὁ Μαγνέντιος
 καὶ ἐν ἀφύκτοις ἔγνω ἑαυτὸν περιειλημμένον, ἐξ
 ἀπονοίας μεμηνότος ἔργον, ὥς λόγος, εἰργάσατο,
 τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ πάντας συγγενεῖς τε καὶ φίλους
 ἀνηρηκώς, εἶτα καὶ Δισιδερίῳ τῷ ἀδελφῷ πληγὰς
 C πολλὰς διὰ ξίφους ἐπήνεγκεν, οὐ μέντοι τις αὐτῶν
 θανάσιμος ἦν. καὶ ταῦτα πράξας καὶ ἑαυτὸν ἀνεί-
 λεν, ἵνα μὴ παραδοθῇ πρὸς τῶν αὐτὸν φυλασσόν-
 των Κωνσταντίῳ τῷ αὐτοκράτορι καὶ χρονιώτερον
 κολασθῇ. καὶ Δεκέντιος δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ὃν
 προεχειρίσατο Καίσαρα, ἐν Γαλλίαις ὦν καὶ πρὸς τὸν
 ἀδελφὸν ἐτοιμαζόμενος ἀφίξεσθαι σύμμαχος, ὥς τὸν
 ἐκείνου ἐπύθετο ὄλεθρον, ἀπογνοὺς, ἀγχόνῃ ἐχρή-
 σατο. ὁ δὲ παρὰ τοῦ Μαγνεντίου πληγὰς δεξάμενος
 ἐκείνου ὁμαίμων ὁ Δισιδέριος, τὸν θάνατον ἐκφυ-
 γὼν καὶ ἀναρρωσθεὶς ἀπὸ τῶν πληγῶν, τῷ Κων-
 σταντίῳ προσῆλθεν ἐθελοντής. οὕτω δὲ τῆς τοῦ
 Μαγνεντίου τυραννίδος διαλυθείσης, ὅσα ἐκεῖνος
 D κατεῖχε, καὶ ταῦτα ὑπὸ τὸν Κωνσταντίον γέγονε,
 καὶ ὁλοκλήρου τῆς πατρικῆς ἀρχῆς μόνος γέγονεν
 ἐγκρατής. τὰ μὲν οὖν ἐσπέρια εἰρήνην ἤγον ἐντεῦ-
 θεν· τὰ δὲ τῆς ἐώας ἐταράττετο μοίρας. ὁ Γάλλος
 γὰρ τῷ εὐτυχίματι ἐπαρθεὶς, ἐπεὶ ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐγέ-
 νετο, βαρὺς τοῖς ὑπ' αὐτὸν προσεφέρετο, κακονμέ-
 νοις πολυειδῶς πρὸς αὐτοῦ, ἔχοντος καὶ τὴν ὁμόξυγα

πρὸς τοῦτο αὐτὸν ἐρεθίζουσιν. δεισας οὖν ὁ Κων-
 στάντιος μή, εἰ κινηθεῖεν εἰς ἀποστασίαν οἱ ὑπ'
 ἐκείνου κακούμενοι, ἐμφυλίου πολέμου δεήσῃ αὐτῷ,
 Δομιτιανόν, ἄνδρα ἐπιφανῆ τε καὶ γηραιόν, ἔπαρ-
 5 χον πραιτωρίων, προχειρισάμενος εἰς Ἀντιόχειαν
 ἔστειλεν, ἐντειλάμενος τῷ ἀνδρὶ ἐν ἀπορρήτοις εὐ-
 φυνῶς πως τὸν Γάλλον ὑπελθεῖν καὶ πείσαι ἀφίξε-
 σθαι πρὸς αὐτόν. ὁ δὲ εἰς Ἀντιόχειαν παραγεγονώς, ^{P II 19}
 καὶ πάννυ ἀδεξιῶς τὸ πρᾶγμα μετεχειρίσατο, ἀνα-
 10 φανδὸν ἐπιτάξας τῷ Καίσαρι πορεύεσθαι πρὸς τὸν
 αὐτοκράτορα, καὶ ἀπειλήσας, εἰ μὴ πείθοιτο, τὰς
 σιτήσεις τῶν ὑπ' αὐτὸν ἐπισχεῖν. τούτοις εἰς θυμὸν ^{W III 17}
 ἐκείνος παροξυνθείς, καὶ ἄλλως εὐκίνητος ὢν πρὸς
 ὀργήν, συνέσχε τὸν ἑπαρχον καὶ φρουροὺς αὐτῷ
 15 στρατιώτας ἐπέστεισε. Μοντίου δὲ τοῦ κοιαιστῶρος
 αἰτιωμένου τὴν πρᾶξιν καὶ εἰς σαφῆ τυραννίδα ταύ-
 την ἀνάγεσθαι λέγοντος, ἔτι χαλεπήνας ὁ Καῖσαρ,
 ἀλλὰ καὶ πρὸς τῆς γυναικὸς ἑξαφθελὲς εἰς ὀργήν ὡς
 καταφρονοῦμενος, καὶ αὐτὸν ὑπὸ δεσμοῖς ἐποίησατο
 20 τὸν κοιαιστῶρα καὶ τοῖς στρατιώταις καὶ ἄμφω
 παρέδωκεν. οἱ δὲ ἄμφω τῷ ἄνδρι συνδήσαντες
 ἔσυραν διὰ τῆς ἀγορᾶς καὶ ἤκισαντο, καὶ τέλος ^B
 ἐνέβαλον εἰς τὸν ποταμὸν καὶ διέφθειραν. ταῦτα
 μαθὼν ὁ Κωνστάντιος ἔπεμψε τοὺς ἄξοντας τὸν
 25 Γάλλον ὡς ἑαυτόν. ὁ δὲ τὴν γυναῖκα προέπεμψεν
 ἔξευμενισομένην τὸν ἀδελφόν· ἣν ὁδοιποροῦσαν ἔτι
 τὸ τέλος ἐκ νόσου κατέλαβε τῆς ζωῆς. γνοὺς οὖν
 τὸν τῆς ἀδελφῆς ὁ Κωνστάντιος θάνατον, αὐτίκα
 στείλας γυμνοὶ τὸν Γάλλον τοῦ ἀξιώματος καὶ
 30 ὑπερόριον τίθησιν. εἴτα στέλλει καὶ τοὺς αὐτὸν
 ἀναιρῆσοντας, παρὰ τῶν περὶ αὐτὸν εἰς τοῦτο ἐρε-
 θισθεῖς. μεταμεληθεὶς δ' αὖτις ἐτέρους στέλλει τοὺς

εἰρξοντας τὴν ἀναίρεσιν· οὓς ἀνέπεισαν οἱ τῷ Γάλλῳ
 ἐχθραίνοντες, καὶ μᾶλλον ὁ εὐνοῦχος Εὐσέβιος, τὴν
 C τοῦ πραιποσίτου διέπων ἀρχὴν καὶ μεγάλα παρὰ τῷ
 Κωνσταντίῳ δυνάμενος, μὴ πρότερον ἀπαγγεῖλαι
 τοῖς τὸν Γάλλον ἐνταλθεῖσι κτανεῖν τὴν βασιλικὴν 5
 μεταμέλειαν πρὶν ἂν γνοῖεν ἀνηρημένον τὸν ἀνθρῶ-
 πον. ὁ μὲν οὖν ἀνήρητο.

Τῶν πέραν δὲ τοῦ Ῥήνου βαρβάρων ταῖς Γαλ-
 λίαις ἐπικειμένων, ἐκπέμπεται Σιλβανὸς ἀνακόψων
 αὐτῶν τὰς ὁρμὰς, ἀνὴρ στρατηγικώτατος καὶ ἄριστος 10
 τὰ πολέμια. διαβολαῖς δὲ κατ' αὐτοῦ πιστεύσας ὁ
 βασιλεύς, εἶχε γὰρ ἐπικλινεῖς τὰς ἀκοὰς πρὸς διαβο-
 λάς, ἐβυσσοδόμενε δεινὰ κατὰ τοῦ ἀνδρός. ὁ γνοὺς
 ἐκεῖνος, πρὸς ἀποστασίαν ἀπέκλινε, καὶ σχῆμα Καί- 15
 D σαρος ἑαυτῷ περιέθετο· οὐκ ἐπὶ μακρὸν δὲ τῇ ἀπο-
 στασίᾳ ἐχρήσατο. σταλεῖς γὰρ Οὐρσικῖνος ἐκεῖ, καὶ
 χρήμασι τῶν ἐκείνου στρατιωτῶν τινὰς ὑποφθείρας,
 δι' ἐκείνων ἀνείλε τὸν Σιλβανὸν καὶ τὴν ἀποστασίαν
 κατέπαυσε. τῷ μέντοι Κωνσταντίῳ ἀναξευγνύντι
 ἀπὸ τῶν ἐσπερίων καὶ ἐπανιόντι πρὸς τὸ Βυζάν- 20
 τιον, ἐκ τῶν Περσῶν πρέσβεις περὶ τὸ Σίρμιον συν-
 ηντήκασιν, ἐσταλμένοι παρὰ Σαπώρου, ἀπαιτοῦντος
 ἀποδοθῆναι Πέρσαις τὴν Μεσοποταμίαν καὶ Ἀρμε-
 νίαν, ἵν' οὕτω παύσαιντο Ῥωμαίοις μαχόμενοι· ταύ- 25
 τας γὰρ τὰς χώρας ἀνέκαθεν ἐκ προγόνων αὐτοῖς
 διαφέρειν· εἰ δ' οὐ πείθοιτο, δηλοῦντος τῷ αὐτοκρά-
 τορι ὑπὸ τῷ Ἀρει δικαστῇ ποιήσασθαι τὴν τῆς ὑπο-
 θέσεως ζήτησιν. πρὸς ταῦτα ἀντεπέστειλεν αὐτῷ
 ὁ Κωνσταντίος θαυμάζειν εἰ ἐπελάθετο ὅτι Πέρσαι 30
 PII²⁰ Μακεδόσιν ἐδούλευσαν καὶ ὅτι Μακεδόνων Ῥωμαίοις 30
 A ὑποταγέντων καὶ οἱ ἐκείνοις δουλεύοντες ὑπήκοοι
 Ῥωμαίοις ἐγένοντο. τούτοις ὁ Σαπώρης παροξυνθεὶς

πρὸς πόλεμον ἀπεῖδε. καὶ αὐτῷ εἰς πολιορκίαν κατέστη Νισίβεως. ὥς δ' οὐδὲν ἐπέραινε κατ' αὐτῆς, ἀπέστη καὶ ἐτέρων ἀπεπειράτο. ὥς δὲ κἀκείνων ἀπεκρούσθη, εἰς Ἀμίδαν κατηντήκει καὶ ταύτης
 5 ἐκράτησε.

Κωνστάντιος δὲ μὴ οἷός τε ὦν τὴν ὅλην διευ- 10
 θύνειν μόνος ἀρχήν, τοσαύτην οὔσαν ὥς ἐξ ἄκρων
 σχεδὸν περάτων γῆς εἰς ἄκρα πέρατα καταντᾶν, ἐξ
 Ἀθηναίων τὸν τοῦ Γάλλου ὁμαίμονα τὸν Ἰουλιανὸν
 15 μετακαλεσάμενος, Καίσαρά τε ἀνεῖπε καὶ Ἑλένην
 αὐτῷ τὴν οἰκίαν συνώκισεν ἀδελφήν. λέγεται δὲ
 τῇ μητρὶ αὐτοῦ κυούσῃ αὐτὸν ἐνύπνιον γενέσθαι B
 καὶ δόξαι τὸν Ἀχιλλέα τεκεῖν. ἡ δὲ διυπνισθεῖσα
 καὶ τὸ ὄναρ διηγουμένη τῷ ἀνδρὶ ἔτεκε τοῦτον μηδ'
 20 ὠδίνων σχεδὸν ἐπ' αὐτῷ πειραθεῖσα καὶ τεκούσα WIII18
 πρὶν ἢ γνοίῃ ὥς μέλλει τίκτειν. ἐντεῦθεν μεγάλας
 ἐπ' αὐτῷ ἐσχηκότες ἐλπίδας οἱ τούτου γονεῖς, Εὐσε-
 βίῳ τῷ Νικομηδεῖας αὐτὸν παραδεδώκασι παρ' αὐ-
 τοῦ μνηθισόμενον τὴν θείαν γραφήν. Καίσαρα δὲ
 25 τοῦτον ἀναγορεύσας ὁ αὐτοκράτωρ Κωνστάντιος εἰς
 Γαλλίας ἐξέπεμψε μετ' ὀλίγων πάνυ στρατιωτῶν,
 ὥς ὑπόνοιαν ἐντεῦθεν ἐγγίνεσθαι ὅτι οὐ κοινωνὸν
 τῆς ἀρχῆς ὁ Κωνστάντιος εἴλετο τὸν Ἰουλιανόν, ἀλλ'
 εἰς ἐπιβουλῆς αὐτῷ πρόφασιν τὸ σχῆμα περιέβαλε τὸ
 30 τοῦ Καίσαρος, ἵν' ὑπὸ τῶν πολεμίων διαφθαρεῇ, μὴ C
 ἔχων δύναμιν πρὸς τὸν κατ' ἐκείνων πόλεμον ἀξιό-
 χρεων. ὁ δὲ ἀπελθὼν καὶ ἀγαθῇ τύχῃ χρησάμενος
 συμβάλλει τοῖς πολεμίοις, καὶ ἀνελπίστως νικᾷ. καὶ
 αὐτῷ ἑαυτοὺς ἀνακτησαμένων τῶν πολεμίων, προσ-
 35 μίγνυνται αὐτοῖς, καὶ τρόπαιον ἴσθησι, πολλῶν μὲν
 ἀναιρεθέντων, πολλῶν δ' ἀπολομένων ἐν τῷ παραρ-
 ρέοντι ποταμῷ, καὶ ζωγρηθέντων οὐκ ἐλαττόνων.

ὅτε καὶ ἑνδεκα φασὶ χιλιάδας αἰχμαλώτων Ῥωμαίων, τῶν τῆς αἰχμαλωσίας ἀπολυθῆναι δεσμῶν, ἡττηθέντων τῶν πολεμίων. εἶτα καὶ Ἀλαμαννοὶς πολεμήσας, καὶ κατὰ τούτων ἠντύχησε, καὶ δεηθέντων αὐτοῦ τῷ
 D ἔθνει ἐσπείσατο, λύσαντι τῆς δουλείας τοὺς παρ' 5 αὐτοῖς ὄντας δοριαλώτους Ῥωμαίους.

Τούτοις οὖν ὁ Καῖσαρ Ἰουλιανὸς ἐπαρθεὶς καὶ ὑπερφρονήσας, ὥς δ' ἔνιοι συνεγράψαντο, ὅτι καὶ δεδιὼς τὸν Κωνσταντίον, βασκαίνοντά οἱ διὰ τὰ εὐ-
 τυχήματα, μὴ κατὰ τὸν ἀδελφὸν Γάλλον καὶ αὐτὸν 10 ὑπεξαγάγῃ τοῦ ξῆν, εἰς ἀποστασίαν ἀπεῖδε, καὶ τι-
 νας τῶν ὑπ' αὐτὸν ταξιάρχων ὑπελθὼν, δι' ἐκείνων τὸ στρατιωτικὸν παρεκίνησε, καὶ συστὰν ἀνείπεν αὐτὸν Αὐγουστον. εἶτα ξιφῆρεις ἐπιστάντες αὐτῷ, ὥς δῆθεν μὴ προσιεμένῳ τὴν τῆς βασιλείας ἀνάρρη- 15
 σιν, ἡπείλουν διαχειρίσασθαι αὐτόν, εἰ μὴ πείθοιτο. οὕτω δὲ τάχα καὶ ἄκων τῇ τοῦ στρατιωτικοῦ πλή-
 θους ὑπέξας ὁρμῇ, προσήκατο τὴν ἀρχήν. ζητου-
 μένου δὲ διαδήματος, ἵν' αὐτίκα τούτῳ ταινωθεῖν, ἐκεῖνος μὲν μὴ ἔχειν ἐξώμνυτο· τινῶν δὲ κόσμον 20
 PII 21 αἰτούντων γυναικεῖόν τινα, ἵν' ἐκ τούτου σχεδια-
 A σθείη διάδημα, παρητήσατο τοῦτο ὁ Ἰουλιανὸς ὥς ἀπαίσιον οἰωνόν. ἐπεὶ δέ τις τῶν ταξιάρχων χρύ-
 σεον ἐφόρει στρεπτόν, λίθους ἔχοντα χρυσοδέτους, τοῦτον λαβόντες τῇ ἐκείνου προσήρμοσαν κεφαλῇ. ὁ 25
 δὲ Πεντάδιον τὸν μάγιστρον τῶν βασιλικῶν τάξεων σὺν ἑτέροις ἀπέστειλε πρὸς Κωνσταντίον, ἐπιστείλας αὐτῷ καὶ ἀπολογούμενος ὥς οὐχ ἑκὼν προήχθη πρὸς τὴν τῆς βασιλείας ἀνάρρησιν, βιασθεὶς δ' ὑπὸ
 τῶν στρατιωτῶν μὴ βουλομένων στρατεύεσθαι ὑπὸ 30
 Καίσαρι, ἀλλ' ὑπὸ βασιλεῖ, καὶ ἵν' ἔχοιεν ἐξ αὐτοῦ ἀξίας τῶν πόνων τὰς ἀμοιβὰς ἀπαιτεῖν, καὶ ἀξιῶν

δέξασθαι τὴν τῆς ἀρχῆς κοινωνίαν, εἰς ὠφέλειαν
 ἐσομένην τῇ πολιτείᾳ, ἐπαγγελλόμενος δὲ καὶ τοὺς
 ἀμιλλητηρίους ἵππους ἐξ Ἰσπανίας, ὡς ἔθος, καὶ
 τοὺς ἐπιλέκτους ἄνδρας ἐκ τῶν Γαλλῶν ἐτησίως B
 5 στέλλειν αὐτῷ. ταῦτ' ἐπιστείλας οὐ βασιλέα ἑαυτὸν
 ἐν τῇ ἐπιγραφῇ προσεγράψατο, ἀλλὰ Καίσαρα, ἵνα
 μὴ τῇ ἐπιγραφῇ προσοχθίσας ὁ Κωνσταντίος τὴν
 ἐπιστολὴν ἀποπέμψῃται. ταύτης τῷ βασιλεῖ Κων-
 10 σταντίῳ κοιμισθείσης κατὰ τὴν ἐν Καππαδοκίᾳ Και-
 σάρειαν διατρίβοντι, ἐκεῖνος οὐδὲν ὑπ' ὀργῆς ἀπε-
 κρίνατο. ἀλλὰ τὴν μὲν στρατείαν κατὰ Περσῶν τοῖς
 στρατιώταις ἐκήρυξε, πρὸς δὲ τὸν Ἰουλιανὸν Λεωνᾶν
 τὸν κοιαίστωρα ἔστειλεν, ἐπιστείλας αὐτῷ καὶ αἰτιώ-
 15 μενος ὅτι μὴ ἀνέμεινε τὴν γνώμην αὐτοῦ καὶ εἰς
 ὕβριν ἐκείνου μᾶλλον ἀνάγων ἢ ἑαυτοῦ τὸ μὴ κρίσει
 τοῦ τὴν ἐξουσίαν ἔχοντος, ἀλλ' ἀτάκτῳ θυροῦβῳ
 στρατιωτῶν δέξασθαι αὐτὸν τὴν τοῦ Αὐγουστοῦ
 κλησίν καὶ συμβουλευῶν ἀποσχέσθαι τοῦ μὴ προση- C
 κόντως γενομένου καὶ εἰς τὸ πρότερον ἐπανελθεῖν
 20 σχῆμα, ὃ παρ' αὐτοῦ εἴληφε. τῷ μέντοι κοιαίστῳ WIII19
 ἐπέτρεψε καὶ τοὺς τὰς ἀρχὰς ἐκείσε ἀνύοντας παρα-
 λῦσαι τῆς ἐξουσίας, καὶ αὐτὸν τὸν πραιτωρίων ἐπαρ-
 χον, ἑτέρους τε εἰς ταύτας ἐγκαταστήσαι, οὓς ἐκεῖ-
 νος εἰς ἐκάστην ὠνόμασεν. ἀπελθὼν οὖν ὁ κοιαίστωρ
 25 πρὸς τὸν Ἰουλιανὸν τοὺς λόγους αὐτῷ τοῦ Κων-
 σταντίου ἀπήγγειλεν. οἱ δ' ἦσαν ὅτι "ἔδει σε με-
 μῆσθαι ὅσων ὀφειλέτης μοι εἶ, οὐ μόνον ὅτι σε
 Καίσαρα ἀνηγόρευσα, ἀλλ' ὅτι καὶ ὀρφανὸν ἐν παι-
 30 δικῇ γενόμενον ἡλικίᾳ ἀνεθρεψάμην, αὐτὸς προσλα-
 βόμενος. ὁ δ' ὑπολαβὼν τῷ κοιαίστῳ ἔφη "τίς δέ
 μοι, ὦ βέλτιστε, ἐν τοιαύτῃ ἡλικίᾳ τὴν ὀρφανίαν D
 ἐπήνεγκεν; ἢ οὐχὶ ὁ τῶν ἐμῶν γονέων φονεὺς; εἶπε

- οὐκ οἶδε τούτων ἀναμνησκῶν με ἀναξάντων τὸ
 τραῦμα καὶ χαλεπώτερον ἐργαζόμενος;” ἐπελθὼν δὲ
 καὶ τὸ πρὸς αὐτὸν ἐπιστόλιον ὃ Ἰουλιανὸς πρὸς τὴν
 συμβουλὴν τοῦ ἀποθέσθαι τὸ βασιλείον σχῆμα καὶ
 αὐτῷ ἐλέσθαι τὸ Καίσαρος, ἔφη πρὸς τὸν κοιαίστωρα 5
 ὅτι ποιήσω τοῦτο, ἀλλὰ γνώμη τῶν στρατευμάτων.
 ὁ δέ γε κοιαίστωρ φοβηθεὶς ὥς εἰ τοῖς στρατιώταις
 τοῦτο ἐκφήνειεν ὃ Ἰουλιανὸς παρῶν, αὐτὸς διασπα-
 σθήσεται παρ’ αὐτῶν, ἔδειτο μὴ τι τούτων τῷ στρα-
 τιωτικῷ κοινώσασθαι ὄχλῳ. ἀπογνοὺς μέντοι θυνή- 10
 σεσθαί τι τῶν αὐτῷ προστεταγμένων ἀνύσαι, ὑπέ-
 στρεψε μετὰ γραμμάτων τοῦ τυραννήσαντος, ἀναι-
 δῶς ὀνειδιζόντων τὸν αὐτοκράτορα καὶ ἐπιπλητόντων
 P II 22 ὥς πλεῖστα ἐξαμαρτόντα κατὰ τοῦ γένους αὐτοῦ καὶ
 A ἀπειλούντων αὐτὸν γενήσεσθαι τιμωρὸν τῶν ἀδί- 15
 κως παθόντων. καὶ ὁ μὲν ἀπῆει πρὸς τὸν Κων-
 στάντιον.
- 11 Ὁ τύραννος δὲ πολλοὺς εἰδὼς ἐν τοῖς αὐτῷ
 συνοῦσι τὰ Κωνσταντίου φρονοῦντας, πάντας ἐκεί-
 θεν ἐξήλασεν, αὐτὸς δὲ πρὸς ἐμφύλιον ἡτοιμάζετο 20
 πόλεμον. ἐν τούτοις καὶ ἡ αὐτοῦ γυνὴ τελευτᾷ, ὥς
 μὲν τινὲς φασί, τίκτουσα παρ’ αὐτῷ, ὥς δ’ ἕτεροι,
 ἤδη ἐκβεβλημένη. ἐκεῖνος δὲ τοὺς στρατιώτας συν-
 αγωγὴν ἐπὶ τὸν ἐμφύλιον ἡρέθιζε πόλεμον, καὶ
 συνεβούλευε δεῖν αὐτοὺς κατὰ τοῦ Κωνσταντίου 25
 B χωρῆσαι καὶ μὴ μένειν ἐκεῖνον κατ’ αὐτῶν ἐπελθεῖν.
 ἤδη δὲ τὴν εἰς Χριστὸν ἐξομολογούμενος πίστιν, ἠύλα-
 βεῖτο διὰ τοῦτο τοὺς στρατιώτας, εἰδὼς σχεδὸν ξύμ-
 παντας χριστιανοὺς ὄντας. διὸ συσκιάζων τὴν ἑαυτοῦ
 κακίαν, ἕκαστον ἐκέλευε θρησκεύειν ὥς βούλοιτο. αὐ- 30
 τὸς δὲ τῆς γενεθλίου τοῦ Σωτῆρος ἡμέρας ἐφεςτη-
 χυίας, εἰσῆλθεν εἰς τὸν ναόν, καὶ προσκυνήσας, ἔν’

ὁμόδοξος τοῖς στρατιώταις δοκῇ, ἀπῆλθεν. ἐπέστησε
 δὲ καὶ ταῖς ἀρχαῖς οὓς ἐκεῖνος ἐβούλετο· καὶ οὕτως
 ἦει πρὸς τὸν ἐμφύλιον πόλεμον. ἔλεγε δὲ μὴ κατὰ
 Κωνσταντίου χωρεῖν, ἀλλ' ἐθέλειν εἰς ἓν συνελθεῖν
 5 τὰ ἑῷα στρατεύματα καὶ τὰ ἐσπέρια, ἵν' ὁμοῦ γενό-
 μενα τὸν αὐτῶν ἐκλέξωνται βασιλεύσοντα. ἡὔχει δὲ
 καὶ προεγνωκέναι τὴν ἡμέραν καθ' ἣν τεθνήξεται ὁ
 Κωνσταντίος, ἐν ὀνείρῳ αὐτὴν μνηθεὶς δι' ἐπῶν
 ταῦτα φραζόντων· [χόοιο,
 10 Ζεὺς ὅταν εἰς πλατὺ τέρμα μόλῃ κλυτοῦ ὕδρο- C
 παρθενικῆς δὲ Κρόνος μοίρης βαίνει ἐπὶ πέμπτης
 εἰκοστῆς, βασιλεὺς Κωνσταντίος Ἀσίδος αἰῆς
 τέρμα φίλου βιότου στυγερόν καὶ ἐπώδυνον ἔξει.
 τέθνηκε δὲ ὁ Κωνσταντίος τὰ μὲν τῶν Περσῶν λι-
 15 πῶν, ἐπεὶ καὶ ὁ ἐκείνων βασιλεὺς ἐπ' οἴκου ἀνεχώ-
 ρησε, κατὰ δὲ τοῦ τυραννήσαντος ἐπιών. φροντίσι
 γὰρ πολλαῖς συνεχόμενος, κἀντεῦθεν συνεχεῖ ληφθεὶς
 πυρετῷ χολὴν τε ἀναγαγὼν μέλαιναν, ἐτελεύτησεν
 ἐν Μόψου κρήνῃ, κεῖται δὲ αὕτη κατὰ τὴν τοῦ Ταύ-
 20 ρου ὑπώρειαν, ἐπὶ τρισίν, ὥς λέγεται, μεμφόμενος D
 ἑαυτῷ, τῷ φόνῳ τῶν συγγενῶν· οὐ γὰρ τὸν Γάλλον
 μόνον ἀπέκτεινεν, ὥς εἴρηται ἤδη, ἀλλὰ καὶ τοὺς
 ἀδελφοὺς τοῦ οἴκειου πατρός· τῇ ἀναρρήσει τοῦ
 Ἰουλιανοῦ καὶ τῇ καινοτομίᾳ τῆς πίστεως. ἦν δὲ ὁ
 25 αὐτοκράτωρ οὗτος εὐμενὴς μὲν τοῖς ὑπηκόοις, δι-
 καιοσύνῃ δὲ περὶ τὰς κρίσεις στοιχῶν, περὶ τὴν WIII20
 δόλαιαν ἐγκρατῆς, καὶ ἐν ταῖς τῶν ἡγεμονιῶν καὶ
 ταῖς τῶν ἀξιωμάτων διανομαῖς τοῦ προσήκοντος
 στοχαζόμενος, μηδένα τῇ γερουσίᾳ συντάσσων ὃς οὐ
 30 παιδείας μετείληκεν οὐδὲ ἥσκητο πρὸς τὸ λέγειν καὶ
 ἥδει γράφειν ἐμμέτρως τε καὶ πεζῶς. περὶ δὲ τὴν
 πίστιν ὑπῆρχεν οὐκ εὐαγής· οὐ γὰρ τῇ πατρικῇ

εὐσεβείᾳ ἐστοίχησεν, ἀλλὰ προσέθετο τοῖς ἄρειανί-
 ζουσι, σπουδῇ τοῦ τῶν βασιλικῶν εὐνούχων πρω-
 Π23 τεύοντος Εὐσεβίου, ὅθεν καὶ τὸν θεῖον Ἀλέξανδρον,
 Α ὃς μετὰ τὸν ἱερὸν Μητροφάνην πατριάρχης τῆς νέας
 Ῥώμης κεχειροτόνητο, ἠνάγκαζεν εἰς κοινωνίαν τὸν 5
 Ἄρειον δέξασθαι, ὃ δὲ οὐ κατένευε· διὸ καὶ σύνοδον
 ὁ βασιλεὺς συγκροτηθῆναι προσέταξεν. ὧριστο οὖν
 τῇ συνόδῳ ἡμέρα· καὶ ὁ Ἀλέξανδρος κατὰ τὴν
 ἐσπέραν ἐκείνην εἰς τὸ θυσιαστήριον εἰσελθὼν καὶ
 πρηνῇ καταβαλὼν ἑαυτὸν ἐδέετο τοῦ θεοῦ μὴ παρα- 10
 χωρῆσαι τὸν λύκον, τὸν Ἄρειον δηλαδή, εἰς τὴν
 πόλιν αὐτοῦ εἰσελθεῖν, ἢ ἐμὲ πρότερον τῆς ζωῆς
 ἀπόλυσον, ἔλεγε. ταῦτα περιπαθῶς ἠντιβόλει σὺν
 δάκρυσιν. ἔωθεν οὖν ἄρτι τῆς συνόδου συνισταμέ-
 νης ὁ Ἄρειος ἀπῆι μέγα φρονῶν. καὶ ἀπὼν νύτ- 15
 τεταί τὴν γαστέρα πρὸς ἔκκρισιν κοιλίας καὶ κύ-
 Β στεως. παρεκκλίνας τε τῆς ὁδοῦ κεκάθικεν ἀποσκυ-
 βαλίσασθαι τὸ περίττωμα· συνεξερρήνῃ δὲ τῇ κόπρῳ
 καὶ τὰ ἔγκυα τοῦ δειλαίου, βιαίως ἀπορρήξαντος
 τὴν ζωὴν. ὁ μέντοι πατριάρχης Ἀλέξανδρος εἴκοσι 20
 πρὸς τρισὶν ἀρχιερατεύσας ἐπ' αὐτοῦς μετήλλαξε τὴν
 ζωὴν, καὶ ἀντεισῆχθη παρὰ τῶν ὀρθοδόξων εἰς τὸν
 θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως Παῦλος ὁ ὁμολο-
 γητής. ἐπανελθὼν δ' ὁ Κωνσταντῖος ἐξ Ἀντιοχείας
 μεθίστησι τοῦ θρόνου αὐτὸν καὶ ἀντικαθίστησι τὸν 25
 Νικομηδείας Εὐσέβιον, αἰρεσιώτην Ἀρείου τυγχά-
 νοντα. ὁ δὲ ἅγιος Παῦλος τῷ πάπᾳ τῆς Ῥώμης
 προσελθὼν Ἰουλίῳ, καὶ ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸν θρόνον
 C καταστὰς Κωνσταντινουπόλεως εὐθὺς ὑπὸ Κωνσταν-
 τίου διώκεται. καὶ σταλὲς ὑπερόριος ὑπὸ Ἀρεια- 30
 νῶν ἀναιρεῖται. τοῦ δ' Εὐσεβίου θανόντος, ὁ πνευ-
 ματομάχος παρὰ τῶν Ἀρειανῶν εἰς τὸν τῆς νέας

Ῥώμης θρόνον ἀνάγεται Μακεδόσιος, ὃς ὑπερφρονή-
 σας μετήνεγκε τὸ ἱερώτατον σῶμα τοῦ ἐν ἀγίοις
 Κωνσταντίνου ἐκ τοῦ τῶν ἀγίων Ἀποστόλων ναοῦ
 εἰς τὸ τοῦ ἀγίου μάρτυρος Ἀνακίου θεῖον τεμένι-
 5 σμα. διόπερ ἐξώριστο ὁ Κωνσταντίος, καὶ πρὸς τὴν
 πατρικὴν πόλιν ἐπανελθὼν τὸν μὲν Μακεδόσιον ἔτος
 ἐν ἡνυκότα τοῦ θρόνου κατέσπασέ τε καὶ ὑπερώρι-
 σε, καθίδρυσε δ' ἐν αὐτῷ τὸν Εὐδόξιον, τὰ τοῦ
 Ἀρείου πρεσβεύοντα, ἐπὶ δέκα ἐνιαυτοὺς ἀρχιερα-
 10 τεύσαντα. μετεκόμισε δ' αὖθις τὸ σῶμα τοῦ οἰκείου D
 πατρὸς εἰς τὸν τῶν ἀγίων Ἀποστόλων ναόν. οὗτος
 δὴ οὖν ὁ Κωνσταντίος καὶ τὰ τῶν ἀγίων Ἀποστό-
 λων ἱερώτατα σώματα Ἀνδρέου τε καὶ Λουκᾶ διὰ
 τοῦ δονκὸς Ἀλεξανδρείας, ὕστερον δὲ καὶ καλλινί-
 15 κων μάρτυρος Ἀρτεμίου, εἰς τὸ πατρῶον ἀνεκόμισεν
 ἅστυ· καὶ ἐν τῷ ναῷ τῶν ἀγίων Ἀποστόλων ἀπεθη-
 σαύρισε τοῦ θυσιαστηρίου ἐντός. γαμετὴ δὲ αὐτῷ ἦν
 Εὐσεβία, ἣ ἐπὶ κάλλει γέγονε περιβόητος. περὶ δὲ τὸν
 γαμήτην ἡτύχησε, μαλθακὸν ὄντα καὶ τὰ πρὸς ἀφρο-
 20 δίτην νωθέστερον ἐκ νόσων τε καὶ ἐκ φύσεως. ὅθεν
 κατὰ βραχὺ φθίνουσα τοῦ Κωνσταντίου προτέθνη-
 κεν, ἅπαις διὰ βίου μείνασα· ὥς δέ τινες λέγουσι,
 καὶ μητρομανίας νοσήματι περιπεσοῦσα ἐξέλιπε. λέ-
 γεται δὲ καὶ πρὸς τὸ ἱππεύειν καὶ ἀκοντίζειν περι- P II 24
 25 δέξιος ὁ Κωνσταντίος εἶναι καὶ λόγοις ὠμιληκέναι, ^A
 ὥς ἔπος δύνασθαι συντιθέναι.

Ἀγγελθείσης δὲ τῷ Ἰουλιανῷ τῆς τοῦ Κωνσταν- W III 21
 τίου τελευτῆς τὰ μὲν στρατεύματα Αὐγουστον αὐτὸν ¹²
 ἀνευφήμησαν, ἐκεῖνος δὲ τὸ βασιλικὸν ἀμείψας σχῆ-
 30 μα καὶ πενθῆρες ἐνδὺς σκυθρωπάων ὤπτο. καὶ
 δημόσιον ἐπὶ τῷ τελευτήσαντι βασιλεῖ κατ' ἔθος πε-
 ποίηκε πένθος. εἰτα ἐπὶ τὸ Βυζάντιον ὤρμησε· καὶ

οἱ προσυπῆντησεν ἡ σύγκλητος καὶ ὁ δῆμος καὶ σὺν
 εὐφήμοις φωναῖς προσῆλθεν εἰς τὰ βασίλεια, καὶ τῆς
 τῶν κοινῶν διοικήσεως ἤψατο. τὸ δὲ τοῦ Κωνσταν-
 τίου σῶμα τὸ σὺν ἐκείνῳ στρατιωτικὸν καὶ οἱ ἄρ-
 χοντες ἐπ' ὀχήματος εἰς Κωνσταντινούπολιν διεκό- 5
 B μισαν· ὃ καὶ ὁ Ἰουλιανὸς προσυπῆντησε καὶ προέ-
 πεμψε, περιελόμενος τῆς κεφαλῆς τὸ διάδημα. κα-
 τετέθη δὲ ὁ τοῦ τελευτήσαντος νεκρὸς αὐτοκράτορος
 ἐν τῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ναῷ. πολλοὺς δὲ τῶν
 περὶ τὰ βασίλεια ὁ Ἰουλιανὸς τοὺς μὲν ἀνείλε, τοὺς 10
 δὲ ὑπερώρισε καὶ τῶν οὐσιῶν ἀπεστέρησε. ταῖς δὲ
 λοιπαῖς τῆς βασιλείας διοικήσεσι καὶ τὸ δικάζειν
 συνέταττε. ποτὲ γοῦν δικάζων τινὶ κεκλοφέναι κα-
 τηγορουμένῳ δημόσια χρήματα καὶ τὴν κλοπὴν ἄρ-
 νουμένῳ, ἐπεὶ ὁ κατήγορος "τίς" ἔφη "βασιλεῦ, ἐπ' 15
 ἐγκλήματι δίκην ὑπόσχη, εἰ ἔξ ἀρνήσεως ὠφελοῖντο
 οἱ αἰτιώμενοι"; ἐκεῖνος ἀνταπεκρίνατο "καὶ τίς ἔσται
 ἀναίτιος, εἰ ἐλέγχων ἄνευ πιστεύοιντο οἱ κατήγοροί";
 C ἐχρημάτιζε δὲ καὶ πρέσβεσιν ἐκ διαφορῶν ἔθνων
 σταλεῖσι πρὸς τὸν Κωνστάντιον. καὶ τὰ στρατεύματα 20
 δὲ ἐπεσκέπτετο καὶ ἐξήταξε, τὸ πολὺ τε τῆς βασιλι-
 κῆς θεραπείας ἀπεπέμψατο. κουρέα τε ζητήσας, ὡς
 προσῆλθεν αὐτῷ τῶν Κωνσταντίου κουρεὺς πολυ-
 τελῶς ἐσταλμένος, κουρέα ζητεῖν εἶπεν, ἀλλ' οὐ συγ-
 κλητικόν, καὶ αὐτὸν ἀπεπέμψατο. καὶ μάγειρον δὲ 25
 τῶν βασιλικῶν ἐν ἐσθῇτι λαμπροτέρῳ τῆς ὑπουργίας
 αὐτοῦ θεασάμενος, καὶ τὸν ἑαυτοῦ μετεπέμψατο μά-
 γειρον κατὰ μάγειρον ἐσταλμένον· καὶ ἤρετο τοὺς
 παρόντας πότερον αὐτῶν κρίνοιεν μάγειρον. τῶν δὲ
 D τὸν εὐτελῶς εἰπόντων ἐσκευασμένον, παρητήσατο 30
 τὸν λοιπόν. ταῦτα δ' ἐποίει δόξαν θηρῶν ἐκ τοῦ
 δοκεῖν ἀπέρριτος καὶ ὄντως φιλόσοφος. τοῖς στρα-

τιώταις δὲ διανείμας χορήματα, εἰς τὸν κατὰ Περσῶν
 ἡτοιμάζετο πόλεμον. αὐτοκράτωρ δὲ γεγονὼς καὶ
 ἑαυτῷ τὴν ἀρχὴν κρατυνόμενος, αὐτίκα εἰς προῦ-
 πτον ἐξεοράγη ἑλληνισμόν. ἐξωμόσατο μὲν γὰρ καὶ
 5 πρότερον, ὥς εἴρηται, τὰ χριστιανῶν, οὐ μὴν εἰς
 τοῦμφανὲς ἐκρῆξαι τὴν ὠδὴν τῆς ἀσεβείας ἐτόλμη-
 σε. λέγεται γὰρ ὅτι ἔρωτα τρέφων τῆς βασιλείας,
 καὶ ὥς ὑπὸ σποδιᾷ τοῦτον κρύπτων ἐν τῇ ψυχῇ,
 μάντεσι προσήει καὶ γόησιν, εἰ τοῦ κράτους τεύξεται
 10 πυνθανόμενος, καὶ παρ' ἐκείνων διέφθαρτο καὶ με-
 τήνεκτο εἰς ἑλληνισμόν. τυχὼν δὲ τοῦ κράτους τοῖς
 ἀνεφίκτοις κρίμασι τοῦ θεοῦ πολλοὺς εἰργάσατο P II 25
 μάρτυρας· οὕτω γὰρ ἐξεμάνη κατὰ χριστιανῶν ὥς^A
 καὶ κωλύειν αὐτοὺς μαθημάτων μετέχειν Ἑλληνικῶν,
 15 μὴ δεῖν λέγων μύθους αὐτὰ ὀνομάζοντάς τε καὶ δια-
 βάλλοντας τῆς ἐξ αὐτῶν ὠφελείας ἀπολαύειν καὶ
 δι' αὐτῶν ὀπλίζεσθαι κατ' αὐτῶν. ὅθεν τῶν παί-
 δων τῶν χριστωνύμων εἰργομένων μετιέναι τοὺς
 ποιητὰς ὁ Ἀπολλινάριος λέγεται εἰς τὴν τοῦ Ψαλτῆ-
 20 ρος ὁρμηθῆναι παράφρασιν καὶ ὁ μέγας ἐν θεολογίᾳ
 Γρηγόριος εἰς τὴν ποιήσιν τῶν ἐπῶν, ἵν' ἀντὶ τῶν
 Ἑλληνικῶν μαθημάτων ταῦθ' οἱ νέοι μανθάνοντες
 τὴν τε γλῶσσαν ἐξελληνίζονται καὶ τὰ μέτρα διδά-
 σκωνται. οὗτος καὶ τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀνεγείρει W III 22
 25 ναὸν τοῖς Ἰουδαίοις ἐπέτρεψε. καὶ κείνων σπουδῇ
 πολλῇ καὶ μεγάλαις δαπάναις τῆς οἰκοδομῆς ἀρξάμε-
 νων καὶ ὀρύττειν τὴν γῆν εἰς καταβολὴν θεμελιῶν
 ἐπιχειροῦντων, πῦρ λέγεται τῶν ὀρυγμάτων ἀθρόον
 ἀναδιδόμενον καταφλέγειν τοὺς σκάπτοντας, ὥς
 30 ἀναγκασθῆναι αὐτοὺς τῆς οἰκοδομῆς ἀποσχέσθαι.
 Εὐσέβιον δὲ τὸν εὐνοῦχον, ὥς τὸν φόνον τοῦ ἀδελ-
 φοῦ αὐτοῦ Γάλλου κατεργασάμενον, ἔκτεινε, καὶ

τοὺς ἄλλους πάντας εὐνούχους τοῦ παλατίου ἐξή-
 λασε. διόντα δὲ ποτε τὸν παραβάτην περὶ Χαλκη-
 δόνα ὁ ταύτης ἐπίσκοπος Μάρις ἀλάστορα καὶ ἀρ-
 νησίχριστον ἐκάλει. ὁ δὲ τὸ ἀνεξίκακον προσποιού-
 μενος "ἄπιθι" εἶπε "ταλαίπωρε, καὶ ἀποκλαίου σου
 τῶν ὁμμάτων τὴν πῆρῳσιν" ἣν γὰρ πάσχων ταύτην
 C ἐξ ἐπιχύσεως. ὁ δὲ "εὐχαριστῶ τῷ σωτηρὶ μου Χρι-
 στῷ" ἀντεπήνεγκεν, "ὅτι μου προεμηθεύσατο μὴ ἰδεῖν
 τὸ ἀναιδές σου καὶ ἀσεβέστατον πρόσωπον. κατὰ
 Περσῶν δὲ τὴν στρατιὰν κινήσας κατήντησεν εἰς
 Ταρσὸν τῆς Κιλικίας πόλιν ἐπιφανῆ· ἐνθα γενομένῳ
 Ἀρτέμιος προσῆλθεν ὁ τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἱερεὺς. ἣν
 γὰρ ἐν Αἰγαῖς, πόλις δὲ καὶ αὐταὶ τῆς Κιλικίας,
 περίφημον Ἀσκληπιοῦ ἱερόν, καὶ ἤτησεν αὐτὸν τοὺς
 κίονας, οὓς ἔτυχεν ἀφελόμενος ἐκ τούτου τοῦ ἱεροῦ
 ὁ ἀρχιερεὺς τοῦ λαοῦ τῶν χριστιανῶν καὶ ἐποικοδο-
 μήσας αὐτοῖς οἰκεῖον ναόν, ἀποκαταστήσαι αὐτίς
 τῷ ἱερῷ τοῦ Ἀσκληπιοῦ. καὶ ὁ παραβάτης αὐτίκα
 τοῦτο γενέσθαι προσέταξε δαπάναις τοῦ ἐπισκόπου.
 D μόλις οὖν οἱ Ἕλληνες καὶ πόνοις πολλοῖς καὶ ἀνα- 20
 λώμασι πλείστοις ἓνα τῶν κίωνων καθελόντες καὶ
 μέχρι τῆς φλιάς τῆς πύλης τῆς ἐκκλησίας σὺν μη-
 χανήμασιν ἀγαρόντες, καὶ χρόνῳ συχνῷ περαιτέρῳ
 προενεγκεῖν ἐκείνον οὐκ ἠδυνήθησαν· καὶ καταλι-
 πόντες αὐτὸν ἀνεχώρησαν. τοῦ δὲ Ἰουλιανοῦ θα- 25
 νόντος, αὐτίς αὐτὸν ὁ ἐπίσκοπος ἀνορθώσας ῥᾶστα
 εἰς τὸν τόπον τὸν ἑαυτοῦ ἐπανήγαγε. γενομένου δὲ
 τοῦ Ἰουλιανοῦ εἰς Ἀντιόχειαν, καὶ συνεχῶς προέόν-
 τος εἰς τὸ τῆς Δάφνης χωρίον, ἐν ᾧ τοῦ Ἀπόλλωνος
 ἄγαλμα, ἔργον τι πρὸς τέχνην θαυμάσιον, ἴδρυτο, 30
 καὶ θυσίας αὐτῷ ποιούντος, οἱ Ἀντιοχεῖς ἀποσκώ-
 πτοντες εἰς αὐτὸν θύτην ἔλεγον καὶ οὐ βασιλέα

σφίσειν ἐπιδημῆσαι. καὶ διὰ τὸ καθειμένον ἔχειν
ἐκεῖνον τὸν πώγωνα τράγον αὐτὸν ὠνόμαζον οἱ
αὐτοὶ καὶ πρὸς σχοίνων πλοκὴν ἔλεγον αὐτὸν ἐπι- P II 26
τῆδειον. ὁ δὲ ἀντεπισκώπτων αὐτοῖς εἰς βλακείαν ^A
⁵ καὶ θρύψιν καὶ τρυφερότητα ἔλεγε "μὴ παρέχειν
τοῖς Ἀντιοχεῦσι τὸν πώγωνα εἰς σχοίνων πλοκὴν,
ἵνα μὴ τῇ τούτου τραχύτητι θλιβεῖεν αἱ χεῖρες αὐ-
τῶν" πρὸς οὓς καὶ λόγον ἔγραψεν, ὃς ἐπιγέγραπται
Ἀντιοχικὸς ἢ Μισοπώγων. ἔθνε δὲ τῷ Δαφναίῳ
¹⁰ Ἀπόλλωνι ἐκατόμβας ὅλας, χρησμὸν ζητῶν ἐξ αὐτοῦ.
ὥς δ' ἦν τὸ εἰδῶλον ἐκεῖνο κωφόν, οἱ νεωκόροι τὴν
αἰτίαν τῆς σιωπῆς ἀπαιτούμενοι διὰ τοὺς κειμένους
ἐκεῖ νεκροὺς σιωπᾶν τὸ ἄγαλμα ἔλεγον. ἦσαν γὰρ
¹⁵ ἱερομάρτυρος δὲ Βαβύλα. πάντα τοίνυν μετατεθῆ- B
ναι ἐκεῖθεν προσέταξεν Ἰουλιανός. ὥς δὲ μετηνέ-
χθησαν, σκηπτὸς ἐνσκήψας νυκτὸς τῇ Δάφνῃ καὶ
τὸν ναὸν καὶ τὸ ἄγαλμα ἀπετέφρωσεν. οἰηθεὶς οὖν
ἐξ ἐπιβουλῆς χριστιανῶν γενέσθαι τὸν ἐμπρησμὸν ὁ
²⁰ ἀλάστωρ ἐκεῖνος καὶ ἐκμανεῖς, τὰς τῶν πιστῶν ἐκ-
κλησίας ἀπέκλεισεν. ὑπ' αὐτοῦ καὶ ὁ μέγας Ἀρτέ-
μιος ἐκολάσθη μὲν ὥς χριστιανός· ἐπήνεκτο δὲ αὐ-
τῷ ὁ τοῦ Γάλλου φόνος αἰτίαμα, καὶ οἱ πρεσβύτεροι
Εὐγένιος καὶ Μακάριος ὑπὸ τούτου κολασθέντες
²⁵ τῶν μαρτυρικῶν στεφάνων κατηξιώθησαν· καὶ οἱ ἐκ
Περσίδος πρὸς αὐτὸν σταλέντες πρεσβείας χάριν,
Μανουήλ, Σαβέλ, καὶ Ἰσμαήλ καὶ πολλοὶ ἄλλοι. WHI 23
Στρατεύσας δὲ κατὰ Περσῶν πρότερον μὲν ἡν- 13
τύχησε, καὶ πόλεις εἰλέε τινὰς καὶ πολλοὺς ἀνεῖλε
³⁰ καὶ λείας πολλῆς καὶ αἰχμαλώτων ἐκράτησε καὶ C
Κτησιφῶντα ἐπολιόρκει. εἴτ' ἀθρόον τῶν πραγμά-
των αὐτῷ εἰς τὸ χεῖρον περιτραπέντων, αὐτὸς τε καὶ

τοῦ στρατεύματος τὸ πλεόν ἀπώλετο. οἱ γὰρ Πέρ-
 σαι ἀπογνόντες καὶ εἰς ὄλεθρον ἑαυτοὺς εἰσώθειν
 προφανῇ ἐβουλεύοντο, ἵνα τι κατεργάσωνται τοὺς
 Ῥωμαίους δεινόν. δύο γοῦν ἐν σχήματι αὐτομόλων
 τῷ βασιλεῖ προσερχύσαν, καὶ νίκην αὐτῷ κατὰ 5
 Περσῶν, εἰ ἔποιτο αὐτοῖς, ἐπηγγέλλοντο. ἔασαι γὰρ
 τὸν ποταμὸν αὐτῷ συνεβούλευον καὶ τὰς τριήρεις
 ἃς ἐπήγετο κατακαῦσαι καὶ τὰ ἄλλα πλοῖα τὰ φορ-
 τηγὰ, ἵνα μὴ τούτοις οἱ πολέμιοι χρήσαιντο, αὐτῶν
 δ' ἡγουμένων δι' ἐτέρων ὁδῶν διαγαγεῖν τὰ στρα- 10
 D τεύματα, ἀκινδύνως τε καὶ δι' ὀλίγου τὰ τῆς Περ-
 σίδος κατεληφέναι ἐνδότερα καὶ εὐμαρῶς κυριεῦσαι
 αὐτῆς. τούτοις φρενοβλαβῶς ὁ ἀλιτήριος ἐκεῖνος
 πεισθείς, καὶ ταῦτα πολλῶν λεγόντων αὐτῷ καὶ αὐ-
 τοῦ τοῦ Ὀρμίσδου δόλον εἶναι τὸ πρᾶγμα, πῦρ 15
 ἐνέβαλε ταῖς ναυσί, καὶ πάσας κατέκαυσε πλὴν
 δυοκαίδεκα. ἦσαν δὲ τριήρεις μὲν ἑπτακόσιαι, φορ-
 τηγοὶ δὲ τετρακόσιαι. ἦδη δὲ ἐκείνων ἐκτεφρωθει-
 σῶν, ἐπεὶ πολλοὶ τῶν ταξιάρχων ἐνέδραν καὶ δόλον
 ἐνίσταντο εἶναι τὰ παρὰ τῶν αὐτομόλων ἐκείνων λε- 20
 γόμενα, μόλις πού κατένευσεν ἑτασθῆναι τοὺς ψευ-
 PII27 δαυτομόλους· οὐ ἑτασθέντες βασάνοις ἐξέφηναν τὸ
 A ἀπόρητον. οἱ μὲν οὖν οὕτως ἀπατηθῆναί φασι τὸν
 Ἰουλιανόν, οἱ δὲ ἀπειπάμενον λέγουσι πρὸς τὴν
 Κτησιφῶντος πολιορκίαν δι' ὀχυρότητα καὶ ὅτι 25
 καὶ τῷ στρατεύματι τὰ ἀναγκαῖα ἐπέλιπον, ἐπανό-
 δου μνησθῆναι· ἀπιοῦσι δὲ ἐπιφανῆναι τοὺς Πέρσας
 ὀπισθεν καὶ τοὺς οὐραγοῦντας ταραττεῖν· τοὺς Γάλ-
 λους δ' ὀπισθοφυλακοῦντας ἀντιτάξασθαι τοῖς πο-
 λεμίοις γενναιότερον καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἀνελεῖν, οὐ 30
 τῶν τυχόντων μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν παρ' ἐκείνοις
 ἐπιφανῶν. ἐνδεία δὲ τῶν ἐπιτηδείων οἱ Ῥωμαῖοι

σφοδρῶς ἐπιέζοντο. Ἰουλιανὸς δ' ἐν ἀπορίᾳ τοῦ τί
 δεῖ πράττειν καὶ ὅθεν ἐπανιέναι χρεῶν καταστάς,
 εἴλετο διὰ τῆς ὀρεινῆς τὴν πορείαν ποιήσασθαι.
 τοῦτο οἱ Πέρσαι κατανοήσαντες, καὶ εἰς ταῦτόν
 5 ἀθροισθέντες τοῖς Ῥωμαίοις ἐπέθεντο, καὶ κατὰ μὲν B
 τὸ εὐάνυμον κέρας ἐκράτουν Ῥωμαῖοι, κατὰ δέ γε
 τὸ δεξιὸν ἡλαττοῦντο. ὁ γνοὺς Ἰουλιανὸς ἀμύνειν
 τοῖς ἡττωμένοις ἠπείγετο. ἔτυχε δὲ διὰ βάρος καὶ
 τῇ ἐκ τοῦ ἡλίου φλόγῳσιν, θέρους γὰρ ἦν ὥρα,
 10 τὸν θώρακα ἐκδυσάμενος. ἐν μέσοις οὖν τοῖς πολε-
 μίοις γενόμενος δόρατι βάλλεται κατὰ τῆς πλευρᾶς.
 λέγεται δὲ ὅτι σφοδροῦ τότε πνεύσαντος πνεύματος
 ἀχλὺς βαθεῖα τοῦ ἀέρος τοῦ ἐκεῖ κατεσκέδαστο· τὰ
 γὰρ πλήθη τῶν στρατευμάτων πολλὴν ἐκίνουν κο-
 15 νιορτόν, ὥς μηδὲ γινώσκειν οὐθ' ὅποι εἰδὼν οὐθ' ὅ-
 τι πράττειεν· ἄδηλον δ' εἶναι ὅθεν ἢ αὐτὸν πλήξασα
 αἰχμὴ κατ' ἐκείνου ἐβέβλητο, εἴθ' ὑπὸ πολεμίου
 εἴθ' ὑπὸ τινος τῶν αὐτοῦ εἴτ' ἐκ θειοτέρας δυνά- C
 μεως· ἄδεται γὰρ καὶ ταῦτα. διό φασιν αὐτὸν ἐκ
 20 τοῦ καταρρέοντος τοῦ τραύματος αἵματος κοίλῃ δε-
 ξάμενον τῇ χειρὶ καὶ τοῦ ἀέρος τοῦτο κατασκεδάσαν-
 τα εἰπεῖν "κορέσθητι, Ναζωραῖε." καὶ ὁ μὲν οὕτως
 ἀσεβῶς ζήσας βιαίως τὴν ψυχὴν ἐξηρεύεατο, βασι-
 λεύσας ἔτη δύο. τὸ δὲ σῶμα αὐτοῦ ἢ στρατιὰ εἰς
 25 Ταρσὸν τῆς Κιλικίας κομίσασα ἔθαψεν ἐν προαστείῳ
 τῆς πόλεως· οὐ τῷ τάφῳ καὶ τόδε τὸ ἐπίγραμμα
 ἐπεγράφη·

Κύδνω ἐπ' ἀργυρόεντι ἀπ' Εὐφράταο ῥοάων W III 24

Περσίδος ἐκ γαίης ἀτελευτήτῳ ἐπὶ ἔργῳ

30 κινήσας στρατιὴν τόδ' Ἰουλιανὸς λάχε σῆμα, D
 ἀμψότερον βασιλεύς τ' ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰχ-
 μητής.

ὑστερον δὲ ἀνεκομίσθη εἰς τὴν βασιλίδαν τῶν πό-
λεων. ἦν δ' ἐκεῖνος περὶ δόξαν ἐπτοημένος καὶ ἐπὶ
τοῖς τυχοῦσιν ἐπαινεῖσθαι βουλόμενος, ἐφ' οἷς δ'
ἐσφάλλετο διορθούμενος παρὰ τῶν φίλων οὐκ
ἤχθετο. ἦν καὶ παντοδαπῆς σοφίας μετεληχρῶς καὶ
μάλιστα τῆς περιτοτέρας, περὶ δὲ τὴν δίαιταν ἐγ-
κρατής, ὥστε καὶ τὰ φυσικὰ ταῦτα διαφυγγάνειν,
ἐρυγὰς καὶ τὰς ἐκκρίσεις τὰς διὰ στόματος. ἔλεγε

ΠΗ27 δὲ χρῆναι τὸν φιλόσοφον, εἰ οἶόν τε, μηδὲ ἀναπνεῖν.
Α φασὶ δὲ αὐτὸν ἐν Ἀντιοχείᾳ ὄντα ὄναρ ἰδεῖν νεα- 10
νίαν ξανθὸν τὴν κόμην, εἰρηκότα αὐτῷ ὥς "ἐν
Φρυγίᾳ τελευτήσασί σε δεῖ." ὅτε γοῦν ἐπλήγη, ἤρετο
τοὺς παρόντας ὅπως ὁ τόπος καλοῖτο· ὥς δ' ἤκουσε
Φρυγίαν καλεῖσθαι αὐτόν, ἀνέκραξεν "ὦ ἦλιε, ἀπό-
λεσας Ἰουλιανόν". λέγεται δὲ κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέ- 15
ραν καθ' ἣν ἐτελεύτησεν ἐν Ἀντιοχείᾳ γνωσθῆναι
τὸν θάνατον αὐτοῦ. τινὰ γὰρ τῶν τῆς τάξεως τοῦ
ἐκεῖσε δικαστηρίου, Ἑλληνα κάκεινον καὶ τῆς αὐτῆς
θρησκείας τῷ παραβάτῃ, διανυνκτερεύοντα περὶ τὴν
φυλακὴν τοῦ ἀρχείου συνθήκην ἀστέρων ἐν οὐρανῷ 20
θεάσασθαι γράμματα ἐκτυποῦσαν λέγοντα "σήμε-
ρον ἐν Περσίδι Ἰουλιανὸς ἀναιρεῖται." σημειωθείσης
οὗν τῆς ἡμέρας, μετὰ ταῦτα ἐγνώσθη ὅτι κατ' ἐκεί-
νην τὴν ἡμέραν ἀνήρητο. καὶ ὁ μὲν τριάκοντα πρὸς
ἐνὶ βιώσας ἐνιαυτοὺς οὕτως ὥς εἴρηται ἀπεβίω. ὁ 25
δὲ διὰ τῶν ἀστέρων τὴν ἐκείνου προμνηθεὶς τελευ-
τὴν ἀφορμὴν ἔσχε πρὸς εὐπιστίαν τὸ ὄραμα.

14 Τελευτήσαντος δὲ Ἰουλιανοῦ ψήφῳ κοινῇ Ἰοβια-
νὸς εἰς τὴν ἀνταρχίαν προυκέρκτο, τότε χιλιάρχων,
ἀνὴρ εὐσεβής, υἱὸς Βαφωναίου χρηματίσαντος κό- 30
μητος. ὁ δ' ἦν τὴν βασιλείαν ἀπαναινόμενος· καὶ
τὴν αἰτίαν ἐρωτηθεὶς ἐξεβόησε χριστιανὸς εἶναι καὶ

μὴ ἀνέχεσθαι βασιλεύειν στρατοῦ ἐλληνίζοντος. καὶ
 εὐθὺς ὁμοφώνως ὥς ἐκ συνθήματος ἅπαντες ἀντε-
 βόησαν εἶναι χριστιανοί. καὶ οὕτως ἐκεῖνος δεξιόμενος C
 τὴν ἀρχὴν τοῖς Πέρσαις ἐσπέισατο, οὐ προσηκούσας
 5 Ῥωμαίοις σπονδὰς ἐξ ἀνάγκης πεποιηκώς. τῆς γὰρ
 Νισίβεως καὶ Συγγάρας πόλεων περιφανῶν ἐξέστη
 αὐτοῖς, μετοικίσας τοὺς κατοίκους τῶν πόλεων ὑφ'
 ὧν θρησκούντων καὶ ἀνέδην ἐβλασφημεῖτο. ἀλλὰ καὶ
 10 χωρῶν αὐτοῖς πολλῶν παρεχώρησε καὶ δικαίων Ῥω-
 μαίοις ἀνηκόντων ἀνέκαθεν. καὶ ὁμήρων δοθέντων
 ἐκατέρωθεν, οὕτως ἐβεβαιώθησαν αἱ σπονδαί. ἐν-
 τεῦθεν ἀναξευγνύντες οἱ Ῥωμαῖοι, σπάνει τῶν ἀναγ-
 καίων περιπεπτώκασι, ὥς μηδὲ ὕδατος εὐπορεῖν.
 μόλις γοῦν εἰς τὴν τῆς Κοίλης Συρίας Ἀντιόχειαν
 15 ὁ Ἰοβιανὸς καταντήσας τοὺς τῶν χριστιανῶν ἱερεῖς,
 ὅσοι τε ἐπὶ Κωνσταντίου καὶ ὅσοι ἐπὶ τοῦ παραβά- D
 του τῶν ἐκκλησιῶν ἐξηλάθησαν, εἰς αὐτὰς ἐπανήγαγε
 καὶ πρὸ τῶν ἄλλων τὸν μέγαν Ἀθανάσιον ἐπὶ Ἀλε-
 ξάνδρειαν. ἐξ Ἀντιοχείας δὲ εἰς Θαρσὸν γεγωνὺς
 20 καὶ τὸ μνημεῖον κοσμήσας τοῦ Ἰουλιανοῦ, ἐπανήει· καὶ
 εἰς Ἀγκυραν τῆς Γαλατίας γενόμενος κατέκειθεν
 ἀπάρας καὶ σταθμὸν προελθὼν, εἰς Λαδάστανά τε
 καταλύσας, αἰφνίδιον τετελεύτηκεν, ὥς μὲν ἔνιοι
 συνεγράψαντο, ἀρτιφυεῖς μύκητας δηλητηρίους φα-
 25 γῶν· ἦν γὰρ λιτὸς περὶ δίαιταν· ὥς δ' ἕτεροι, χει- WIII 24
 μῶνος ὄντος ἐν οἰκῇματι κατέδαρθε νέον ἐμπεπλα-
 σμένῳ κουίᾳ, καὶ διὰ τὸ τοῦ ψυχους πολὺ ἀνθρώ- PII 29
 κων ἀναφθέντων ἐντός, ἀτμὶς ἐκ τῆς κουίας πυρου- A
 μένης ἀνεδόθη πολλή, καὶ δι' αὐτῆς ἀπεπνίγη κοι-
 30 μώμενος, μηδ' αἰσθόμενος τῆς πνιγμονῆς, ἐξ οἴνου
 καρηβαρῶν· πολλῶ γὰρ λέγεται κεχρησθαι ἀκράτῳ.
 καὶ οὐδὲ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἐφθη τοῦτον θεύσασθαι, καὶ

- ταῦτα εἰς ὑπαντήν αὐτοῦ προελθοῦσα μετὰ βασιλικῆς πομπῆς σὺν τῷ νίῳ αὐτοῦ Βαρωνιανῷ. θανόντος μέντοι τοῦ Ἰοβιανοῦ οἱ στρατιῶται σκνῶν πάζοντες τὴν Νίκαιαν κατειλήφασιν, καὶ γεγονότες ἐκεῖ περὶ βασιλέως ἐβουλευόντο. καὶ οἱ μὲν τόνδε, οἱ δὲ τόνδε ὠνόμαζον, οἱ πλείους δ' ἐπὶ τῷ Σαλουστιῳ ὑπάρχοντων πραιτωρίων τυγχάνοντι ὁμοφώνησαν. ὁ δ' ἀπηνήνατο, τὸ γῆρας εἰς παραίτησιν προβαλλόμενος. αἰτουμένων δὲ τὸν τούτου υἱόν, οὐ κατένευσεν, διὰ νεότητα καὶ γνώμης ἀφέλειαν κρίνας ἐκείνον πρὸς ἀρχὴν τοιαύτην ἀνεπιτήδειον. διὸ μετὰ τῶν ἄλλων καὶ αὐτὸς ὁ Σαλούστιος βασιλέα καὶ ἀπόντα τὸν Οὐαλεντινιανὸν ἐψηφίσατο. ὁ μέντοι Ἰοβιανὸς εὐσεβῆς ἦν περὶ τὸ δόγμα καὶ ἀγαθοθέλης. οἶνον δ' ἤττητο καὶ ἀφροδισίων, καὶ τὴν τοῦ σώματος ἀναδρομὴν εὐμήκης ἐτύγγανε καὶ γραμμάτων οὐκ ἄπειρος. ὃς ὀπίσω ποτὲ τοῦ Ἰουλιανοῦ πορευόμενος ὡς χιλιάρχος, ἐν τόπῳ κατάντει προΐοντος, ἐπάτησε τὸ κράσπεδον τῆς πορφυρίδος αὐτοῦ. ὁ δέ, εἴτ' ἐκ τούτου διάδοχον αὐτοῦ τὸν Ἰοβιανὸν ἐτεκμήρατο εἴτ' ἐκ
- μαντείας ἔγνω τοῦτό τινος, εἶπεν "αἶθε κἂν ἄνθρωπος". ἤρξε δὲ οὐδ' ὅλους μῆνας ὀκτώ. ὁ μέντοι νεκρὸς αὐτοῦ εἰς τὸ Βυζάντιον ἀνακομισθεὶς ἐν τῷ τῶν ἀγίων Ἀποστόλων ἐτάφη ναῶ, ὅπου μετὰ ταῦτα συνετάφη καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Χαριτώ. ἔθανεν δὲ Ἰοβιανὸς τρίτον ἄγων τῆς ἡλικίας ἔτος ἐπὶ τριακοστῷ.
- 15 Οὕτω μὲν οὖν, ὡς εἴρηται, Οὐαλεντινιανὸς ἐψηφίστο βασιλεύς. ἀχθεὶς δὲ καὶ ἀναρρηθεὶς καὶ τὰ βασιλικά περιέθετο σύμβολα. ὁ δὲ Σαλούστιος, ὅτι σπουδὴν ἐνεδείξατο ἀναρρηθῆναι αὐτόν, ἀμοιβὴν ἤτει τῶν τῆς ἐπαρχότητος ἀνεθῆναι φροντίδων. καὶ ὁ βασιλεὺς "διὰ τοῦτο" εἶπε "τοσούτων μοι πραγμά-

των ἐπεφόρτισας ὄγκον, ἵν' αὐτὸς μὴδ' ἐφάπτοιτο
 τούτου"; ὥρμητο δὲ Οὐαλεντιμιανὸς ἐκ Παιονίας. D
 ἦν δ' εὐσεβὴς τὰ πρὸς τὸν θεόν· διὸ καὶ ὑπερορίαν
 αὐτὸν ὁ Ἰουλιανὸς κατεδίκησεν· εἴτα τριβοῦνον ἀρι-
 5 θυμοῦ τῆς ὑπερορίας ἀνακληθέντα ἐποίησεν. οὗτος
 καὶ τὴν ἰσχὺν γενναιότατος καὶ τὴν γνώμην ἦν δι-
 καϊότατος. διὸ καὶ τῶν ἀρχῶν τότε μετιόντων πολ-
 λούς ὡς ἀδικοῦντας ἐτιμωρήσατο, τὸν κρατοῦντα
 λέγων ἀπαιτεῖσθαι δικαιοσύνης πρὸ τῶν ἄλλων
 10 φροντίζειν. οὗτος κοινωνὸν τῆς βασιλείας Οὐάλεντα
 τὸν ἀδελφὸν προσελάβετο καὶ τὴν ἐφ' αὐτὸν μοῖραν αὐ-
 τῷ πιστεύσας, αὐτὸς ἐν τοῖς ἐσπερίοις διέτριβε καὶ
 πολέμους κατὰ βαρβάρων συγκροτήσας πολλούς τρό-
 15 πια κατ' ἐκείνων ἐστήσατο. εἶχε δὲ πρὸ τῆς βασι- P II 30
 λείας υἱὸν κεκλημένον Γρατιανόν, ὃς αὐτῷ ἐκ τῆς A
 γαμετῆς Σευήρας ἐγένετο· ὃν καὶ ἀνηγόρευσεν αὐ-
 τοκράτορα. ἐγήμει δὲ καὶ δευτέραν γυναῖκα, ἐτι πε-
 ριούσης καὶ τῆς προτέρας. Ἰουστινῶν ἦν ἡ δευτέρα,
 20 ἐξ ἧς καὶ τὸν νέον ἐγένετο Οὐαλεντιμιανὸν καὶ
 θυγατέρας Ἰούσταν, Γράταν, καὶ Γάλλαν. ἐπὶ τού-
 του τελευτήσαντος Εὐδόξιου τοῦ κακοδόξου τῆς νέας
 Ῥώμης ἀρχιερέως, ἀντεισήχθη Δημόφιλος ὁμόδοξος W III 36
 τυγχάνων τῷ πρὸ αὐτοῦ· ὃς ἐπ' ἑτεσι δώδεκα τῆς
 ἐκκλησίας ἐκράτησεν. οὗτος ὁ βασιλεὺς, καὶ τὸν μέ-
 25 γαν Ἀμβρόσιον ἐπίσκοπον τῆς Μεδιολάνων προσχει-
 ρίσατο πόλεως. μαθὼν δὲ περὶ τοῦ ἀδελφοῦ Οὐά-
 λεντος ὅτι τῆς Ἀρειανικῆς ἀντιποιεῖται αἰρέσεως καὶ
 πάντας βιάζει ταύτη συντίθεσθαι, διὰ γραμμάτων B
 ἐπιπλήττει αὐτὸν καὶ ἀποστῆναι παραινεῖ τῆς αἰρέ-
 30 σεως. ὁ δὲ τοῦ οἰκείου θελήματος οὐκ ἀφίστατο
 καὶ μᾶλλον κατὰ τῶν ὀρθοδόξων ἐξηγριαίνετο. Ῥο-
 δανὸς δέ τις πραιπόσιτος παρὰ Οὐαλεντιμιανῷ μέγα

ἡδύνατο. κατ' αὐτοῦ προσῆλθε γυνή τις Βερνίκη
καλουμένη τῷ βασιλεῖ Οὐαλεντινιανῷ ἀδικίαν ἐπεγ-
καλοῦσα τῷ πραιποσίτῳ. ἐρευνήσας γοῦν ὁ αὐτο-
κράτωρ, καὶ γνοὺς μὴ ψεύδεσθαι τὴν γυναῖκα, προσ-
καλεσάμενος τὸν πραιπόσιτον, θεραπεῦσαι κεκέ- 5
λευκε τῇ γυναικὶ τὸ ἀδίκημα. καὶ κεῖνος τῇ παρηγορίᾳ
τῇ πρὸς τὸν βασιλέα θαρρῶν, οὐδένα λόγον ἔθετο
τῆς ἀδικουμένης. προσῆλθεν οὖν καὶ αὐτῇ τῷ βα-
σιλεῖ ἡ γυνή· καὶ ὃς μαθὼν μήτινα θέσθαι φροντίδα
C τῆς γυναικὸς τὸν πραιπόσιτον, ἀντίκα γυμνοῖ μὲν 10
ἐκείνον τοῦ ἀξιώματος, κελεύει δὲ δεθέντα ἐν τῷ
θεάτρῳ περιαχθῆναι, ἀγῶνος ἱππικοῦ ἀγομένου,
κηρύκων αὐτοῦ προαγόντων καὶ τὸ εἰς τὴν γυναῖκα
βωόντων ἀδίκημα καὶ τοῦ βασιλικοῦ κελεύσματος
τὴν παρακοήν· καὶ μετὰ τὴν περιαγωγὴν καὶ τὸ κή- 15
ρυγμα ἐκεῖ παρευθὺ καυθῆναι αὐτόν. καὶ ὁ μὲν
τοιούτον εὖρατο τέλος· ἡ δὲ πᾶσα ἐκείνου περιουσία
τῇ γυναικὶ διὰ βασιλείου παρακεχώρητο γράμματος.
ἐξέλιπε δὲ ὁ βασιλεὺς οὗτος ἐν Γαλλίαις διάγων,
ἀπολαύσας χρόνου μακροῦ· ἐβίω γὰρ ἔτη πρὸς τέσ- 20
σαρσιν ὀγδοήκοντα, ἔνδεκα τούτων βασιλεύσας ἐνι-
αυτούς. καὶ τὸν υἱὸν Γρατιανὸν τῆς βασιλείας τῶν
D ἐσπερίων διάδοχον καταλελοιπώς.

16 Οὐάλης δὲ τῶν ἀρειανιζόντων ὑπερμαχῶν ὥς
ὁμογνώμων αὐτοῖς, τοὺς ὀρθοδόξους ἐδίωκε καὶ 25
πολλὰ ἐπήμεγκεν αὐτοῖς τὰ δεινὰ, τῇ οἰκείᾳ συζύγῳ
Δομνίᾳ πειθόμενος. καὶ ποτε ἐν Νικομηδείᾳ διά-
γοντι, προσῆλθον αὐτῷ εἰς πρεσβείαν ἐκ τοῦ τῶν
ὀρθοδόξων συστήματος ἄνδρες ἱερατικοὶ ὀγδοήκον-
τα, οὓς ἅπαντας σὺν τῷ πλοίῳ, δι' οὗ ἐκομίζοντο, 30
καυθῆναι προσέταξε. καὶ κατεφλέχθησαν πάντες ἐν
μέσῃ τῇ θαλάσῃ σὺν τῇ νηὶ ἄχρη Δακυβίλης διαρ-

κεσάση. ὧν καὶ ὁ μέγας ἐν θεολογίᾳ Γρηγόριος
 μέμνηται, λέγων, Πρεσβυτέρων ἐμπρησμοὶ θαλάττιοι.
 οὐ μόνον δὲ τοὺς ὀρθοδόξους ἐκόλαξεν, ἀλλὰ καὶ P II 31
 τὰς ἐκκλησίας ἀπάσας ἀπένεμε τοῖς Ἀρειανοῖς, τοὺς A
 5 ὀρθοδόξους ἐπισκόπους ἐκδιώκων αὐτῶν. λέγεται
 γοῦν καὶ τῆς ἐν Νικαίᾳ καθολικῆς ἐκκλησίας ἐκδιω-
 χθέντας τοὺς τοῦ ὀρθοῦ δόγματος τῷ μεγάλῳ προσ-
 ελθεῖν Βασιλείῳ, καὶ κεῖνον πρεσβεῦσαι περὶ τούτου
 πρὸς τὸν Οὐάλεντα, τὸν δὲ μὴ πεῖθεσθαι, καὶ τὸν
 10 μέγαν φάναι Βασίλειον ὡς ἐπιτρεπτέον, ὃ βασιλεῦ,
 τὴν περὶ τούτου κρίσιν τῷ θεῷ, καὶ κλεισθήτω μὲν
 ἀσφαλῶς ὁ ναός, ἐκτὸς δ' ἐστῶτες οἱ τὰ Ἀρείου
 φρονοῦντες δεισθῶσαν τοῦ θεοῦ. καὶ εἰ μὲν αὐτο-
 μάτως αὐτοῖς ἀνοιχθῇ ὁ ναός, ἐχέτωσαν αὐτόν· εἰ
 15 δὲ μὴ ἀνοιγῇ, ἐπιτρεπτέον καὶ ἡμῖν δεηθῆναι τοῦ
 θεοῦ. καὶ εἰ μὲν αὐτομάτως ἀναπετασθῶσιν αἱ πύ- B
 λαι, νομιστέον ἐκ θεοῦ προσκληρωθῆναι ἡμῖν τὸ
 θεῖον τεμένισμα· εἰ δὲ οὐδ' ἡμῖν τὸ ἱερὸν ἀνοιγῇ,
 καὶ οὕτως ἀνείσθω αὐτὸ τοῖς ἀρειανίζουσιν. ἤρρεσε
 20 ταῦτα τῷ βασιλεῖ, καὶ γενέσθαι οὕτως ἐπέτρεψεν.
 ἐκλείσθη οὖν πάντοθεν ὁ ἐν Νικαίᾳ ναός. ἐδέοντο
 οἱ ἀρειανίζοντες καὶ ἡδολέσχουν ἐφ' ἱκανόν, ὁ δὲ
 ναός οὐκ ἠνέωκτο. ὅψε δὲ ποτε τῶν αἵρετικῶν με-
 ταστάντων, οἱ ὀρθόδοξοι τοῦ μεγάλου Βασιλείου
 25 προῖσταμένου αὐτῶν τῆς δεήσεως ἤρξαντο· καὶ αὐ- W III 27
 τίκα τῶν κλείθρων διασπαρέντων καὶ τῶν μοχλῶν,
 αἱ πύλαι διέστησαν ἐπ' ἀλλήλων, καὶ τῶν εἰσόδου
 τοῖς πιστοῖς παρεχώρησαν. οὗτος ὁ βασιλεὺς Ἑλλησι
 μὲν ἐδίδου θυσίας ποιεῖν, καὶ Ἰουδαίοις προσέκειτο·
 30 τοῖς δ' ὀρθοδόξοις μόνοις ἀντέκειτο. Σκυθῶν δὲ τὴν C
 Θρακίαν καὶ Μακεδονικὴν κατατρεχόντων χώραν,
 ἐξῆλθε τούτοις ἀντιταξόμενος. ὅτε καὶ ὁ μέγας πατὴρ

Ἰσαάκιος ἐφίππῳ αὐτῷ ἐντυχὼν "ἀπόδος" ἔφη "τὰς ἐκκλησίας τοῖς ὀρθοδόξοις, ὃ βασιλεῦ, καὶ ἴσθι ὥς ἐπανήξεις νενικηκώς· εἰ δὲ κατὰ θεοῦ στρατεύῃ, οὐκ ἐπανήξεις ἐκεῖθεν." ὠργίσθη ἐπὶ τούτοις ὁ δυσσεβέστατος βασιλεὺς, καὶ φρουρεῖσθαι προστάττει τὸν ἅγιον, ἕως ἐπανελεύσεται. ὁ δὲ "εἰ σὺ ὑποστρέψεις" ἔφη "οὐ λελάληκεν ἐν ἐμοὶ ὁ θεός". καὶ ἐν ὀνείρῳ δὲ ἐθεάσατο ὁ Οὐάλης ἄνδρα τινὰ λέγοντα αὐτῷ,

D τάχος βάδιζε πρὸς Μίμαντα τὸν μέγαν,

ἐνθα μόρος σε δεινὸς ἀρπάζει, τάλαν.

10

διυπνισθεὶς οὖν ἐπυνθάνετο τίς ἂν εἴη ὁ Μίμας. καὶ τις τῶν λόγοις ἐσχολακώτων, τοιοῦτοι γὰρ τοῖς βασιλεῦσι συμπαραωμάρτουν τε καὶ ᾤκείωντο, ὥς εἶδε καὶ νῦν, ἔφη αὐτῷ ὅρος εἶναι τῆς Ἀσίας τὸν Μίμαντα πρὸς τῇ θαλάσῃ κείμενον. τούτου δὲ καὶ τὸν Ὅμηρον ἐν Ὀδυσσεΐᾳ μεμνησθαι λέγοντα "παρ' ἡνεμόεντα Μίμαντα". καὶ ὃς ἔφη "τίς οὖν μοι ἀνάγκη τὸ ὅρος τοῦτο καταλαβεῖν ἀκείῃσε θανεῖν;" στρατεύσας οὖν κατὰ Σκυθῶν καὶ περὶ τὴν Θράκην αὐτοῖς συμβαλὼν, αἰσχροῶς ἠττήθη καὶ φεύγων ἐν οἰκῇματι κατεκρύφθη· παρ' ᾧ ἀχυρῶδης σεσῶρεντο συρφετός. τῶν οὖν Σκυθῶν μετὰ τὴν ἦτταν τοῦ βασιλέως τὴν χώραν ἐκείνην ληιζομένων καὶ ἐμπι-
 A πρῶντων καὶ τὰς οἰκίας, ἀκείνο τὸ οἶκημα καταπέ-
 πρηστο, καὶ ὁ Οὐάλης διέφθαρτο ἐν αὐτῷ. ὁ μέντοι ἅγιος Ἰσαάκιος καθειργμένος τὴν κατάφλεξιν τοῦ Οὐάλεντος ἐγνώκει τῷ πνεύματι, καὶ εἶπε τοῖς παρα-
 τυχοῦσιν ἐκεῖ ὥς Οὐάλης ἄρτι θνήσκει διὰ πυρός. σημειωθείσης οὖν τῆς ἡμέρας, ἐγνώσθη μετὰ ταῦτα μὴ πλανηθῆναι τὸν ἅγιον. μετὰ δὲ τὴν τῶν βαρβάρων ἐκείθεν ὑπαναχώρησιν τὸ σῶμα τοῦ βασιλέως ἀναζητούντων τινῶν, εὗρέθη τάφος ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἐν

P II³²

A

25

30

ἤπερ ἐκεῖνος ἐκέκαστο, παλαιοῦ τινος ἔχων ἐπίγραμμα
 "ἐνταῦθα Μίμας Μακεδῶν στρατηγέτης."

τούτῳ τῷ βασιλεῖ ἐπανεῖστη Προκόπιος ὁ ἀνεψιὸς Ἰου- B
 λιανοῦ, καὶ ἐκράτησε τοῦ Βυζαντίου. προδοθεὶς δὲ
 5 παρὰ τῶν οἰκείων, καὶ προσδεθεὶς ἐκ τῶν σκελῶν
 δύο δένδροις βίᾳ κλιθεῖσι, τῶν δένδρων ἀνεθέντων
 διεσπάσθη ὁ δαίλαιος. καθηρέθη δὲ τότε καὶ τὰ τεῖχη
 τῆς πόλεως Χαλκηδόνης, ὥς τῶν αὐτῆς πολιτῶν τὰ
 Προκοπίου φρονούντων· ὧν καθαιρουμένων εὐρέθη
 10 πλᾶξ ἐν τοῖς θεμελίοις αὐτῶν ἔχουσα γεγραμμένα
 ταυτί·

ἀλλ' ὅτε δὴ Νύμφαι λερόν κατὰ ἄστν χορεῖν
 τερπόμεναι στήσονται ἐϋστεφέας κατ' ἀγνιάς,
 καὶ τεῖχος λουτροῖσι πολύστονον ἔσσεται ἄλλαρ,
 15 δὴ τότε μυρία φῦλα πολυσπερέων ἀνθρώπων
 ἄγρια, μαργαίνοντα, κακὴν ἐπιδεμένα ἀλκήν, C
 Ἰστρου Κιμμερίοιο πόρον διαβάντα σὺν αἰχμῇ
 καὶ Σκυδικῇ ὀλέσει χώραν καὶ Μυσίδα γαίαν.
 Θρηκίης δ' ἐπιβάντα σὺν ἐλπίσι μαινομένησιν
 20 αὐτοῦ κεν βιότοιο τέλος καὶ πότμον ἐπίσποι.

ὁ μὲν οὖν Οὐάλης τῇ τῶν τευχῶν τῆς Χαλκηδόνης
 ὕλῃ εἰς οἰκοδομὴν ὀλκοῦ ἐχρήσατο ὕδατος, ὃν ἀγω-
 γὸν ἡ δημώδης ὀνομάζει φωνή, καὶ τοῦτον Οὐάλεν-
 τα ἐπωνόμασε, δι' οὗ πεποίηκεν εἰς τὴν πόλιν ὕδωρ
 25 εἰσάγεσθαι, ἵν' ἀφθονία ὕδατος εἴη αὐτῇ καὶ πρὸς
 ἄλλην χρῆσιν καὶ πρὸς λουτρά. ὁ δὲ τῆς πόλεως
 ἑπαρχος Νυμφαῖον ἐν τῷ καλουμένῳ Ταύρῳ κατε-
 σκευάκει, τὰς ἐκ τοῦ τῶν ὑδάτων ὀλκοῦ χάριτας ἐκ
 τούτου παραδεικνύς. οἷς εἶπετο καὶ ἡ τῶν βαρβά- D
 30 ρων ἐπέλευσις, κατὰ τὰ γεγραμμένα ἐν τῇ πλακί, οἱ
 ἐλήρισαντο μὲν τὴν Θράκην, περὶ δὲ αὐτὴν κατηνα- WIII28
 λώθησαν ὕστερον. ἐπὶ τούτου δὴ τοῦ Οὐάλεντος

λέγεται Λιβάνιος ὁ σοφιστὴς καὶ Ἰάμβλιχος ὁ Πρό-
κλου διδάσκαλος, ἀλεκτορομαντείας ποιῆσαι, ζητοῦν-
τες γινῶναι τὸν μετὰ τὸν Οὐάλεντα βασιλεύοντα.
ἡ δὲ τοιαύτη, ὡς λόγος, ἐστίν. ἐν κόνει τὰ εἰκοσι
τέσσαρα γράφονται γράμματα, καὶ τούτων ἑκάστῳ⁵
σίτου κόκκος ἢ κριθῆς ἐπιτίθεται. εἴτ' ἀλέκτωρ
ἀφίεται, ἐπαδομένων ἐπὶ τούτοις τινῶν ἐπρωθῶν, καὶ
κατασκοπεῖται ἐκ τίνων στοιχείων λαμβάνει κόκκους.

PII³³ καὶ ταῦτα συντιθέμενα δῆλωσιν ποιεῖσθαι τοῦ ζη-
A τουμένου δοξάζεται. τοῦτο τοίνυν κἀκεῖνοι τότε¹⁰
ποιήσαντες εἶδον λαβόντα τὸν ἀλέκτορα τὸν ἐν τῷ
θῆτα κόκκον καὶ τὸν ἐν τῷ ε, τὸν ἐν τῷ ο καὶ τὸν ἐν
τῷ δ. ἔδοξεν οὖν ἀμφίβολον τὸ δηλούμενον. ἡ γὰρ
Θεόδωρον ἐδόκει δηλοῦν ἢ Θεοδόσιον ἢ Θεόδοτον.
τοῦτο μαθὼν ὁ Οὐάλης πολλοὺς τῶν τοιούτοις κε-¹⁵
κλημένων ὀνόμασιν ὑποπτεύσας ἀπώλεσεν. ἐξήτει
δὲ καὶ αὐτοὺς τοὺς τὴν μαντείαν ποιήσαντας. ὅθεν
τὴν ἐκείνου θείσας ὁμότητα ὁ Ἰάμβλιχος, φάρμακον
δηλητήριον πεπωκός, ὡς τινες ἱστορήκασιν, ἐαντὸν
τοῦ ζῆν ὑπεξήγαγεν. ἦν γὰρ δυσπαραίτητος τὰς²⁰
ὀργὰς ὁ Οὐάλης· ὅθεν καὶ ἔλεγεν ὡς ὁ ταχὺ μετα-
B θέμενος τῆς ὀργῆς καὶ τοῦ δικαίου ἂν μετάδοιτο
τάχιστα. οὗτος ἔτη βεβασίλευκε δέκα ἐπὶ τρισὶ καὶ
μῆνας τέσσαρας καὶ ἄξιως τῆς οἰκείας δυσσεβείας
διφέθαρτο.

17 Γρατιανὸς δὲ ὁ υἱὸς Οὐάλεντινιανοῦ καὶ Οὐά-
λεντινιανὸς ὁ νέος ὁ τούτου ἀδελφὸς τῆς Ῥωμαϊκῆς
ἀρχῆς γερόνασιν ἐγκρατεῖς· μόνος μὲν γὰρ ὁ Γρα-
τιανὸς παρὰ τοῦ πατρὸς ἀνεργήθη, ὥσπερ ἤδη ἱστό-
ρηται. ὅτε δὲ ὁ Οὐάλεντινιανὸς ἐτελεύτησεν, οὐ³⁰
παρῆν οὗτος ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῷ τοῦ πατρὸς. ἡ
γούν στρατιὰ τηρικαῦτα τὸν νέον Οὐάλεντινιανὸν

βασιλέα ἀνείπε τετραέτη τότε τυγχάνοντα. ἐπανελ-
 θὼν δ' ἐκ τῆς ἀποδημίας Γρατιανὸς τοὺς μὲν στρα-
 τιώτας ἐκάκισε καὶ τινὰς αὐτῶν καὶ ἐκάκωσε, κολά-
 σας τοὺς τῆς τοῦ ἀδελφοῦ πρωτοσυργοὺς ἀναρχή-
 5 σεως, ὡς ἄτερ γνώμης αὐτοῦ βασιλέως ὄντος ἄλλον
 ἀναγορεύσαντας. τὸν δὲ ἀδελφὸν αὐτὸν συνάρχειν
 οὐ παρητήσατο, ἀλλὰ κοινωνὸν τῆς βασιλείας προσ-
 είλετο. οὗτος ὁ βασιλεὺς τὸν πατέρα ἐξήλωσεν εἰς
 εὐσέβειαν. ὅθεν καὶ τῷ θείῳ Οὐάλεντι συμμαχίαν
 10 αἰτήσαντί ποτε κατὰ τῶν Σκυθῶν ἐξ αὐτοῦ, οὐ
 παρέσχετο, γράψας αὐτῷ ὡς οὐ δεῖ τῷ ἐχθρῷ τοῦ
 θεοῦ συμμαχεῖν. τοῖς δ' ἐξελαθεῖσι ποιμέσι τῶν οἰ-
 κείων ἐκκλησιῶν διὰ δόγματος ἐφῆκε τὴν εἰς αὐτάς
 ὑπονόστησιν. τῶν δὲ Σκυθῶν μετὰ τὴν Οὐάλεν-
 15 τος ἦτταν ἐξογκωθέντων τὸ φρόνημα, καὶ τὴν τε
 Θράκην ληιζομένων καὶ τὰ περὶ αὐτὴν καὶ ἀκαθέ-
 κτων ὄντων, τὸν ἐξ Ἰσπανίας μετεκαλέσατο Θεοδό-
 σιον, ἡ δὲ Ἰσπανία τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἰβηρίας ἐστὶ
 πόλις ἡ διαφορωτάτη τῶν ἐν αὐτῇ, ἄνδρα γενναιοτά-
 20 τόν τε καὶ εὐσεβέστατον. τοῦτον οὖν προχειρισάμε-
 νος στρατηγὸν μετὰ στρατιᾶς κατὰ τῶν βαρβάρων
 ἐκπέπομφεν· ὃς συμβαλὼν αὐτοῖς καὶ νικήσας τρό-
 παιον ἤρατο, πλήθους μὲν Σκυθικοῦ κατασφαγέντος
 ἐν τῷ πολέμῳ πολλοῦ, τῶν δὲ λοιπῶν εἰς φυγὴν
 25 τραπέντων, καὶ τῶν μὲν ἀπολλυμένων ἐν τῷ κατα-
 λαμβάνεσθαι, τῶν δ' ὑπ' ἀλλήλων διαφθαρέντων ἐν
 τῇ φυγῇ. πάντων τοίνυν σχεδὸν τῶν βαρβάρων
 ἐκείνων ἀπολωλότων, τὴν στρατιὰν ἐκεῖ καταλείψας
 ὁ Θεοδόσιος, αὐτὸς πρὸς τὸν Γρατιανὸν τῆς νίκης
 30 ἦκεν αὐτάγγελος ἐν Παιονίᾳ τότε διάγοντα. ἀπαγ-
 γείλας δὲ τὴν νίκην τῷ βασιλεῖ καὶ τὸν τῶν βαρβάρων
 εὐαγγελισάμενος ὄλεθρον, ἠπιστεῖτο διὰ τε τὸ

- WIII²⁹ τοῦ ἔργου ταχὺ καὶ τὸ δυσμαχώτατον τῶν Σκυθῶν.
 ἐπεὶ δ' ἔγνω τὸ ἀληθὲς καὶ τὴν τῶν βαρβάρων
 φθορὰν ὁ αὐτοκράτωρ πεπληροφόρητο, καὶ ἐθαύμασε
 τὸν ἄνδρα τῆς τε ταχυτήτος καὶ τοῦ ἀριστεύματος
 ἕνεκα καὶ ἐπήνεσεν. ἤδη δὲ καὶ τῆς Οὐάλεντος μοί-
 ρας προσκηθείσης αὐτῷ μετὰ τὴν ἐκείνου φθορὰν
 ἀπιδὼν πρὸς τὸ ἄπειρον σχεδὸν τῆς ἀρχῆς καὶ συνη-
 δὼν ὥς οὐχ οἷός τ' ἂν εἴη αὐτὸς μόνος τὴν τοσαύ-
 την ἰθύνειν ἀρχήν, βασιλέα τῆς νέας Ῥώμης ἀναγο-
 ρεῦει τὸν Θεοδόσιον, ἅμα μὲν τῆς ἀριστείας αὐτὸν
 ἀμειβόμενος, ἅμα δὲ καὶ μηδένα κρίνας ἕτερον εἰς
 B κοινωλίαν τῆς ἀρχῆς τούτου κρείττω ἐσόμενον. τὴν
 γοῦν ἑώραν ἅπασαν καὶ τὴν Θράκην αὐτῷ ἀναθέμε-
 νος, ἐκεῖνος ἑαυτῷ ἀπεκλήρωσε τὰ ἐσπέρια. καὶ ἐπὶ
 τὰς Γαλλίας γενόμενος ἀνηρέθη δόλῳ ὑπ' Ἀνδρα-
 γαθίου τοῦ στρατηγοῦ, βασιλεύσας μετὰ τὴν τοῦ
 πατρὸς αὐτοῦ τελευτὴν ἐπὶ ἐνιαυτοὺς ἑξ.
 18 Τοῦ δὲ Γρατιανοῦ τελευτήσαντος κατελείφθη
 βασιλεὺς αὐτοκράτωρ τῶν ἐσπερίων ὁ νέος Οὐάλεν-
 τινιανός, μήπω δὲ πρόσηβος γερονῶς. ὃς ὑπο-
 φθαρεῖς παρὰ τῆς μητρὸς Ἰουστίνης ἀρειανιζούσης
 τῷ τῶν Ἀρειανῶν συνέθετο δόγματι καὶ τοῖς ὀρθο-
 δόξοις ἀντέκειτο. ἐπαναστάντος οὖν αὐτῷ τοῦ Μα-
 ξίμου καὶ τυραννίδι ἐπιχειρήσαντος καὶ ἐν μάχαις
 C ὑπερτερήσαντος, ἔγραψε πρὸς τὸν βασιλέα Θεοδόσιον
 τὰ συμβάντα, συμμαχίαν αἰτούμενος. καὶ ἐκεῖνος μὴ
 δεῖν θαυμάζειν ἀντέγραψεν εἰ ὁ δοῦλος ὑπερτερεῖ
 δεσπότην κατεξαναστάς τοῦ τὸν οἰκεῖον ἀθετοῦντος
 δεσπότην καὶ κτίσμα καὶ δοῦλον καλοῦντος τὸν
 κτίστην, καὶ τῷ πατρὶ ὁμοούσιον καὶ ὁμότιμον. ἀπελ-
 θὼν δὲ εἰς συμμαχίαν αὐτοῦ τὸν τε Μάξιμον συλ-
 λαβῶν ἀνείλε καὶ τὸν στρατηγὸν Ἀνδραγάθιον, ὃς

ἔδολοφόνησε τὸν Γρατιανόν. εἴτ' αὐθις Εὐγένιος
 ἐπανέστη κατὰ τοῦ νέου Οὐαλεντινιανοῦ καὶ τυραν-
 νίδι ἐπέθιτο. φοβηθεὶς οὖν Οὐαλεντινιανὸς ἀγγέλονη
 τοῦ βίου ἑαυτὸν ὑπεξήγαγε. καὶ μαθὼν τὴν Εὐγε-
 5 νίου τυραννίδα Θεοδόσιος ἐξεστράτευσε κατ' αὐ-
 τοῦ. καὶ εἰς Θεσσαλονίκην ἔλθων μετὰ τοῦ στρα- D
 τεύματος, ἐκεῖνος μὲν ὑβρίσθη ὑπὸ τῶν Θεσσαλονι-
 κέων, ὁ δὲ ἐπαρχος ἐφονεύθη, στασιάσαντος τοῦ
 δήμου δι' αἰτίας τινάς. τότε μὲν οὖν ἐπὶ τῇ τοῦ
 10 λαοῦ κινήσει ἔδοξεν ἀνεξικακῆσαι ὁ βασιλεὺς· μετὰ
 δὲ ταῦτα ἵππικὸν ἀγῶνα ἐκήρυξε, καὶ τοῦ λαοῦ
 ἀθροισθέντος ἐπὶ τὸ θέατρον περιέστησεν αὐτοῖς τὰ
 στρατεύματα, καὶ κατετόξευσαν τὸν δῆμον καὶ κατη-
 κόντισαν, ὥστε θανεῖν ἐξ αὐτῶν ἄχρι τῶν πεντεκαί-
 15 δεκα χιλιάδων. καὶ οὕτως ἐκπλήσας ὁ Θεοδόσιος
 τὸν θυμόν, ἐκεῖθεν ἀπάρας εἰς τὴν πόλιν τῶν Με-
 διολάνων ἀφίκετο. ὅπου καὶ ἡλέγχθη παρὰ τοῦ με-
 γάλου Ἀμβροσίου καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν ἐκκλησίαν
 οὐ συγκεχώρητο. καὶ οὐ πρότερον ἐφῆκεν αὐτῷ τὴν ΠΠ35
 20 εἰς τὸ θεῖον θέμενος εἴσοδον, εἰ μὴ νόμον ἔθιτο τὰς^A
 ψήφους τὰς φονικὰς μὴ πρότερον ἐκβιβάζεσθαι, πρὶν
 ἂν παρέλθοιεν μετὰ τὴν ψῆφον ἡμέραι τριάκοντα.
 τοῦτο δ' ἐποίησε διὰ τὸ τοῦ βασιλέως ὀξύρροπον εἰς
 25 θυμόν, ἵνα διὰ τῶν τριάκοντα ἡμερῶν τοῦ θυμοῦ κα-
 ταστορεννυμένου ἀπαθῶς ἐπισκέπτηται τὰς ψήφους
 καὶ τὰς μὲν ἐννόμους κυροῖ, τῶν δὲ δι' ὀργὴν ἴσως
 ἐψηφισμένων ἀργίαν καταψηφίζεται. τῷ δὲ τυράννῳ
 Εὐγενίῳ συμμίζας ἐν ταῖς Γαλλίαις ὁ Θεοδόσιος νι-
 κᾷ αὐτὸν καὶ συλλαμβάνει καὶ ἀναιρεῖ. οὗτος ὁ βα-
 30 σιλεὺς ἰδιωτεύων εἶχε γυναῖκα εὐσεβῆ τε καὶ σώ-
 φρονα καὶ φιλόπτωχον τὴν Πλακίλλαν, ἐξ ἧς αὐτῷ
 ἐγεννήθησαν Ὀνώριος καὶ Ἀρκάδιος· ἦν καὶ Αὐγού-

στὰν ἐποίησε. μετὰ δὲ τὴν βασιλείαν θανούσης αὐ-
 Β τῆς, ἔγημε Γάλλαν τὴν Οὐαλεντινιανοῦ τοῦ μεγά-
 WIII30 λου θυγατέρα. ἀποδημοῦντος δὲ τοῦ βασιλέως εἰς
 τὰ ἐσπέρια οἱ Ἰουδαῖοι τὸν τῆς πόλεως ἑπαρχον
 Ὀνώρατον δεξιωσάμενοι κτίζουσι συναγωγὴν ἐν τοῖς 5
 Χαλκοπρατείοις πολυτελῇ, ἐκείνου παραχωρήσαντος·
 ἦν γὰρ τὰ Ἑλλήνων πρεσβεύων. ὁ δὲ τῆς πόλεως
 δῆμος ἀγανακτήσας ἐπὶ τούτῳ ἐβλασφήμει τὸν ἑπαρ-
 χον· καὶ ὅς ἐν οὐδενὶ λόγῳ τὰς βλασφημίας πεποίη-
 το. μὴ φέρον οὖν ὁ λαὸς πῦρ ἐνίησι νυκτὸς τῇ 10
 συναγωγῇ καὶ ταύτην ἐμπύρησι. γράφει οὖν περὶ
 τούτου τῷ βασιλεῖ Θεοδοσίῳ ὁ ἑπαρχος. κάκεινος
 ἐπιτιμᾷ τοῖς τολμήσασι τὸν ἐμπρησμόν τῆς συναγω-
 γῆς ἐκτισιν τῶν ἀναλωμάτων τῶν εἰς αὐτήν, καὶ
 C ἐφίησιν αὐτῇς κτισθῆναι αὐτήν. τοῦτο μαθὼν ὁ μέγας 15
 Ἀμβρόσιος, τοῦ βασιλέως τῇ πόλει τῶν Μεδιολάνων
 ἐνδημοῦντος καὶ κατὰ τινα τῶν δεσποτικῶν ἐορτῶν
 εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀφικομένου, ἤρξατο λέγειν· Ἰνα τί,
 βασιλεῦ, τὸν ἐξ ιδιώτου σε βασιλέα ποιήσαντα καὶ
 τὴν οἰκέλειαν ἐγχειρίσαντα ποίμνην, ἦν τῷ ἑαυτοῦ 20
 ἐκτήσατο αἷματι, καὶ ταινιώσαντά σου τὴν κεφαλὴν
 ἀνχμῶσαν πρῶην, αὐτὸς ὑβρίζεις, τοὺς ἀθετοῦντας
 αὐτὸν τῶν ἐπεγνωκότων προτιμοτέρους τιθέμενος
 καὶ δίκας εἰσπράττων ὑπὲρ Ἰουδαίων χριστιανούς
 καὶ βίαν αὐτοῖς ἐπάγων ἐν μέσῃ τῇ πόλει, ἐν ᾗ κη- 25
 ρύττεται ὁ Χριστὸς καὶ προσκυνεῖται σταυρός, συνα-
 γωγὴν οἰκοδομῆσαι τοῖς χριστοκτόνοις;· καὶ ὁ βασιλεὺς
 D πρὸς τὸν ἔλεγχον αἰδεσθεὶς ἔφη· καὶ δώσομεν, ὦ
 ἐπίσκοπε, τοῖς δῆμοις ἀτάκτως καὶ ἀναιδῶς ἐν εὐνο-
 μουμέναις πόλεσιν ὅσα βούλονται δρᾶν;· ἄλλ' οὐδὲ 30
 τοῦτο δοτέον, ὦ βασιλεῦ, ὁ ἱερὸς Ἀμβρόσιος ἀντε-
 πήνεγκε τὸ συναγωγὰς ἔχειν τοὺς Ἰουδαίους ἐν

μέσῳ πόλεως εὐσεβοῦς καὶ βλασφημοὺς εὐχὰς ἀνα-
 πέμπειν ἐπ' ἀκροάσει θεοσεβῶν." μὴ σύγε τοῦτο
 θεσπίσαις, ὀρθοδοξότατε Ἀὔγουστε. τούτοις ὁ Θεο-
 δόσιος μαλαχθεὶς τοῖς Βυζαντίοις τε ἀνῆκε τὸ ἐπιτί-
 5 μιον καὶ συναγωγὴν ἐντὸς τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων
 τοὺς Ἰουδαίους ἔχειν ἀπείρηκε. τοῖς Ἀντιοχεῦσι δὲ
 φόρων ἐπιταχθέντων νέων, κινηθεὶς ὁ δῆμος εἰς
 ἀγανάκτησιν διὰ τὸ καινὸν τῆς εἰσπράξεως εἰκόνας
 τῆς προτέρας γαμετῆς τοῦ βασιλέως Θεοδοσίου ἐν
 10 τῇ ἀγορᾷ τῆς πόλεως αὐτῶν ἵσταμένας κατέσπασε
 καὶ ἔσυρεν ἐν ταῖς δημοσίαις ὁδοῖς. διόπερ ὀργι-
 σθεὶς ἐκεῖνος, τὰ τε δίκαια τῆς πόλεως ἀφείλετο καὶ P II 36
 τῇ ἐκ γειτόνων Λαοδικείᾳ ταύτην ὑπέταξε καὶ τοὺς A
 αὐτῆς πολίτας διαθήσειν ἡπείλει κακῶς, καὶ διέθετο
 15 ἅν, εἰ μὴ Φλαβιανὸς ὁ τότε τῆς Ἀντιοχείας ἀρχιερεὺς
 τῷ βασιλεῖ προσελθὼν ἐπρέσβευσε καὶ ἐνδοῦναι αὐ-
 τὸν πεποιήκε τοῦ θυμοῦ. ὅτε καὶ ὁ μέγας πατήρ
 ὁ Χρυσόστομος Ἰωάννης τοὺς Ἀνδριάντας ἐπιγραφο-
 μένους λόγους συνέγραψε, τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐκκλη-
 20 σίας τυγχάνων πρεσβύτερος.

Τότε καὶ ὁ πολὺς ἐν θεολογίᾳ Γρηγόριος, κε- 19
 κρυμένως πρῶτην διδάσκων τοὺς ὀρθοδόξους ἐν τῷ
 τῆς ἀγίας Ἀναστασίας ναῷ διὰ τὴν τῶν αἵρετικῶν
 ἀναίδειαν καὶ θρασύτητα τοῦ βασιλέως Θεοδοσίου
 25 τὰς ἐκκλησίας τοῖς ὀρθοδόξοις ἀνεικότος καὶ τοὺς B
 ἀρειανίζοντας ἐκδιώξαντος, παρησίᾳ τὸν τε υἱὸν
 ὁμοούσιον ἐκήρυττε τῷ πατρὶ καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα
 θεὸν ἀμφοῖν συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμε-
 νον. ὁ γὰρ Μακεδόنيος, ὃς καὶ πατριάρχης ἐπ' ὀλί-
 30 γον, ὥς ἤδη ἱστόρηται, τῆς Κωνσταντινουπόλεως
 γέγονε, θεὸν αὐτὸ λέγεσθαι οὐκ ἠνείχετο, ἀλλ' οὐδ'
 ἰσοσθενὲς τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ οὔτε μὴν ὁμοούσιον.

διὸ καὶ ἡ δευτέρα τότε συγκροτήθη σίνοδος. τοῦ βασιλέως προστάξαντος, ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα σινοδοικοισθέντων θεοφόρων πατέρων ἐν τῇ βασιλευμένῃ τῶν πόλεων, ὧν προεξήρχον ἐν τοῖς ἀγῶσιν ὁ θεολόγος καὶ ὁ μέγας Γρηγόριος ὁ Νύσσης ἐπίσκοπος ⁵ καὶ ὁ ἱερός Ἀμφιλόχιος, τῆς Ἰκονιέων προεστὼς ἐκκλησίας, οἳ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ θεὸν ἐδοξαρίσσαν καὶ τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ ὁμοουσίον τε καὶ ὁμοδύναμον καὶ τὸν Μακεδόنيον καὶ τοὺς ὁμοδοξοῦντας αὐτῷ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἐξέκοιταν, ¹⁰ καὶ εἰς τὸ ἅγιον σύμβολον τὴν περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος προσέθεντο συγγραφὴν, ἀπὸ τοῦ καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον μέχρι τέλους, καὶ τὰ ἐν τῇ πρώτῃ συνόδῳ δογματισθέντα ἐπεβεβαίωσαν. ὅτε καὶ τινες τῶν ἐπισκόπων βασκηνάντες τῷ θεολόγῳ τοῦ θρόνου χάριν τῆς Κωνσταντινουπόλεως οὐ κανονικῶς ¹⁵ εἶπον αὐτὸν ἐπιβεβηκέναι τοῦ θρόνου, ὥς ἐτέρῳ πρότερον ἐπικηρυχθέντα. διὸ καὶ τὸν συντακτήριον ὁ ἅγιος συγγραψάμενος καὶ δημοσίᾳ ἀνεγνωκῶς ἐξέστη τοῦ θρόνου καὶ εἰς τὴν οἰκίαν πατρίδα τὴν Ναξιανζὸν ἐπανῆλθε. κεχειροτόνητο δὲ τῆς Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχης Νεκτᾶριος, συγκλητικὸς ἀνὴρ καὶ πολιτικὰς ἀρχὰς ἡνυκῶς. τότε καὶ ὁ θρόνος τῆς νέας Ῥώμης δευτέραν τάξιν ἔλαχε, μετὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην ταχθεὶς, τῶν ἐτέρων ²⁵ δὲ προκριθεὶς. ἀλλὰ καὶ ὁ μέγας Ἀμφιλόχιος τότε ἡξίου τὸν βασιλέα ἐξελαθῆναι τῆς πόλεως τοὺς Ἀρειανούς, οἳα τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ βλασφημοῦντας, ἢ τέως μὴ παραχωρεῖσθαι συνάξεις ποιεῖν. ὥς δὲ ³⁰ νωθῇ πρὸς τοῦτο ἑώρα τὸν Θεοδοσίον, φυλάξας καὶ ³⁰ ^Δ ρόν, ὅτε καὶ ὁ Ἀρκάδιος συνεδριάξων ἦν τῷ πατρί, εἰσῆλθε καὶ τῷ μὲν βασιλεὶ τὴν προσήκουσαν ἀπένει-

με καὶ πρόσρησιν καὶ προσκυνήσιν, πρὸς δὲ τὸν
 Ἀρχάδιον ἀμελῶς οὕτως ἔφη "χαίροις καὶ σύ, παι-
 δίον." χαλεπήναντος δὲ τοῦ βασιλέως ἐπὶ τῇ κατα-
 φρονήσει τοῦ υἱοῦ, εἰτά φησιν ὁ ἅγιος "σύ μὲν ἄν-
 5 θρώπος ὢν τὴν τοῦ παιδὸς ἀτιμίαν τοῦ σοῦ πράως
 οὐκ ἤνεγκας. οἷει δὲ τὸν θεὸν τοὺς τὸν ἐκείνου
 μονογενῇ παῖδα βλασφημοῦντας μὴ βδελύττεσθαι τε
 καὶ ἀπεχθάνεσθαι, μὴδ' ὀργίζεσθαι κατὰ τῶν ἐκχω-
 ρούντων ἐκείνοις τοῖς ὀρθοδόξοις συναναστρέφεσθαι
 10 καὶ διαφθείρειν πολλούς;" θαυμάσας οὖν ἐπὶ τῇ με-
 θόδῳ τοῦ ἁγίου ὁ βασιλεὺς δόγματι τοὺς τῶν αἰρε-
 τικῶν συλλόγους κεκώλυκε. τὸν τελευταῖον δὲ τυ- B
 ραννήσαντα καθελόντι Εὐγένιον τούτῳ τῷ βασιλεῖ
 ἢ τῶν Ῥωμαίων ἀρχῇ περιελήλυθε ξύμπασα, καὶ
 15 ἀναγορεύει τοὺς δύο υἱοὺς αὐτοῦ βασιλεῖς. θέλων
 δὲ καὶ τῆς ἐν λόγοις μετασχεῖν αὐτοὺς παιδείας καὶ
 τῆς ἐν ἡθέσιν, ἐκ Ῥώμης ἤγαγε τὸν μέγαν Ἀρσένιον
 διάκονον ὄντα τῆς ἐκεῖ ἐκκλησίας, ἐπὶ σοφίᾳ τε καὶ
 ἀρετῇ περιβόητον· καὶ αὐτῷ τοὺς παῖδας παρέδωκε,
 20 μὴ ὥς βασιλεῦσιν αὐτοῖς, ἀλλ' ὥς ἰδιώταις καὶ τοῖς
 τυχοῦσι προσφέρεσθαι ἐντειλάμενος, καὶ μαστιρίζειν,
 εἰ ἀμελοῦντας ὁρώῃ ἢ παρεξιόντας τι τοῦ καθήκον-
 τος, καὶ ὥς οἰκείοις τούτοις κεχρηῆσθαι παισί. τιμῆς
 δὲ μεγάλης ἠξίωσε τὸν Ἀρσένιον καὶ χορήμασι κατε-
 25 πλούτισεν. ὁ δὲ τοὺς παῖδας παραλαβὼν, ἐκείνους
 μὲν ἐπὶ θρόνων ἐκάθισεν, αὐτὸς δ' ἐστὼς ἐπλήρου
 τὴν διδασκαλίαν αὐτοῖς. καὶ ποτε ἀθρόον αὐτοῖς ὁ C
 βασιλεὺς ἐπιστάς, καὶ τοὺς μὲν καθημένους εὐρών,
 ἱστάμενον δὲ τὸν Ἀρσένιον, ἡγανάκτησε, καὶ τοὺς
 30 μὲν παῖδας τῶν θρόνων ἐξαναστήσας, καθίσας δὲ
 τὸν Ἀρσένιον, οὕτω διδάσκειν αὐτοὺς διατάξατο.
 καὶ ἦσαν ἔκτοτε οἱ μὲν παρεστῶτες τῷ διδασκάλῳ,

ὁ δὲ διδάσκων καθήμενος. ποτὲ τοίνυν παρασφα-
 λέντι τῷ Ἀρκαδίῳ μάστιγας ἐνέτεινεν ὁ διδάσκαλος.
 ὁ δὲ μηνιῶν διὰ ταύτας αὐτῷ ἐπιβουλὴν συντίθησι
 κατ' αὐτοῦ καὶ κτεῖναι τὸν ἄνδρα διεμελέτησε, καὶ
 τὸν σφαγέα ἡτοίμαξε. γνούς δὲ τὸ μελετώμενον ὁ
 Ἀρσένιος λάθρᾳ τῶν βασιλείων ὑπανεχώρησε, καὶ
 εἰς τὴν Σκῆτιν ἀπελθὼν τὴν μονήρην ζωὴν ὑπῆλθε
 D καὶ ἰσάγγελος γέρονε. πολλὴν δὲ αὐτοῦ θέμενος ζή-
 τησιν ὁ βασιλεὺς Θεοδόσιος οὐκ ἔγνω ὅποι γῆς ἦν.
 νοσήσας δ' ὁ βασιλεὺς οὗτος ἐν Μεδιολάνοις μετήλ- 10
 λαξε τὴν ζωὴν, ἑπτακαίδεκα ἔτη τὴν βασιλείαν ἰθύ-
 νας ἐπὶ πέντε μηνί, μερίσας δὲ ταύτην τοῖς δυσὶν
 υἱέσιν αὐτοῦ, καὶ τῷ μὲν Ἀρκαδίῳ τὴν νέαν ἀπονεί-
 μας Ῥώμην καὶ τὸ ἑῶον τμήμα, τῷ Ὀνωρίῳ δὲ τὴν
 πρεσβυτέραν Ῥώμην προσκληρώσας καὶ τὰ ἑσπέρια. 15
 WH132 Ἦρχεν μὲν οὖν ἑκάτερος τούτων τῆς ἀπονεμηθεί-
 σης μοίρας αὐτῷ, καὶ γνόντες ὥς ἐν τῇ Σκῆτι μανά-
 ζων ὁ μέγας Ἀρσένιος ἦν, πλειστάκις αὐτῷ ἐπεστάλ-
 PII38 κασιν εὐχεσθαι ἀξιοῦντες ὑπὲρ αὐτῶν. ὁ δὲ γε Ἀρ-
 A κάδιος καὶ ἰδίᾳ τῷ ἀγίῳ ἐπέστειλε, παρακαλῶν συγγνώ- 20
 μην νεῖμαι αὐτῷ διὰ τὴν κατ' αὐτοῦ ἐπιβουλὴν, καὶ
 ἐπέτρεπε λαβεῖν αὐτὸν τὸν τῆς Αἰγύπτου πάσης δασμὸν
 τοῦ ἔτους ἐκείνου καὶ χρήσασθαι ὥς αὐτῷ πρὸς βουλῆς.
 ὁ δὲ μέγας Ἀρσένιος ἀντεπιστεῖλαι μὲν τοῖς αὐτοκρά-
 τορσιν οὐκ ἠθέλησε, τοῖς δ' εἰς αὐτὸν ἀποσταλεῖσιν 25
 εἰπεῖν αὐτοῖς ἐνετείλατο ὅτι ὁ θεὸς συγχωρήσει ὑμῖν
 καὶ τὰ αὐτοῦ πράττειν ποιήσει θελήματα· ἐμοὶ δὲ
 ἤδη νεκρωθέντι τῷ κόσμῳ τὰ χρήματα ἄχρηστα. οὐ-
 B τος ὁ βασιλεὺς Ἀρκαάδιος ἐν τῇ Θράκῃ πόλιν οἰκοδο-
 μήσας Ἀρκαδιούπολιν αὐτὴν ἐπωνόμασε, καὶ τὸν ἐν 30
 Ξηρολόφῳ ἀνήγειρε κίονα, καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἀνδριάντα
 οἰκεῖον ἐνίδρυσε. τοῦ πατριάρχου δὲ Κωνσταντινου-

πόλεως Νεκταρίου θανόντος, τὸν χρυσοῦν τὴν γλώτ-
 ταν Ἰωάννην ἐξ Ἀντιοχείας ἀγαγὼν τῆς μεγάλης
 πατριαρχῆς τῆς νέας Ῥώμης προβάλλεται. νωθὴς δὲ
 ὢν καὶ τὴν γνώμην πέρα τοῦ δέοντος μαλθακὸς ὑπὸ
 5 τῆς γαμετῆς κατήρχετο Εὐδοξίας. ἡ δὲ ἦν γύναιον
 ἱταμὸν καὶ χρημάτων ἡττώμενον ἔρωτος, κἀντεῦθεν
 καὶ ἀδικώτατον. ὅθεν καὶ παρὰ τοῦ μεγάλου πατρὸς
 ἀνακοπτόμενον τῆς ὀργῆς, ἔστι δ' οὐ καὶ ἐπιτιμώ-
 μενον, ἡρέθιστο εἰς ὀργὴν καὶ ἀμύνασθαι τὸν ἅγιον
 10 ἔσπευδεν. εὐρουῖσα δὲ καὶ τὸν Ἀλεξανδρείας Θεό-
 φιλον τῆς κακίας αὐτῆς συνεργόν, πείθει τὸν Ἀρχά- C
 διον ὑπερορίαν τοῦ ἁγίου καταψηφίσασθαι. καὶ ὁ
 μὲν τῆς ἐκκλησίας ἐκβέβλητο καὶ ἀπήγετο ὑπερόριος.
 ὁ δὲ τῆς πόλεως δῆμος, οἱ μὲν ἐθρήνου, οἱ δὲ ἔστα-
 15 σίαζον. ὁ γνοὺς ὁ νωθὴς Ἀρχάδιος, στέλλει κατὰ
 τάχος τὸν Ἰωάννην ἀνακαλούμενος, καὶ ἐπαναχθεὶς
 αὐτὸς ἀπεδόθη τῇ ἐκκλησίᾳ. ὁ δὲ ἀδούλωτος ὢν,
 οὐκ ἐπαύετο κατὰ τῶν ἀδικούντων τὴν γλώτταν κι-
 νῶν. ἡ δὲ βασιλὶς Εὐδοξία ἑαυτῇ τὰς περὶ ἀδικίας
 20 διδασκαλίας προσαρμόττουσα, ἤλεγχε γὰρ αὐτὴν ἡ
 συνειδήσις τοιαύτην οὔσαν, ἐμηνία, καὶ τοὺς θυμοὺς
 ἐξέκαιε κατὰ τοῦ μεγάλου πατρός. καὶ πάλιν, ἵνα
 τὰ ἐν μέσῳ παρῶ, πείθει τὸν γαμέτην, ἔλκονσα τοῦ- D
 τον ὥσπερ ἐκ φορβειᾶς, ὑπερορίαν τοῦ ἁγίου κατα-
 25 ψηφίσασθαι. καὶ ὁ μὲν τῆς ἐκκλησίας ἐξώσθη τυ-
 ραννικῶς καὶ εἰς χώρας ἀπήγετο ἐπικινδύνους καὶ
 εἰς πορρωτάτῳ κειμέναις ἐσχατιᾶς, πολλῶν πειραθεὶς
 κατὰ τὴν ὁδὸν δυσχερῶν, ἃ τῆς ἐκείνου χρυσέας
 γλώττης ἐν ἐπιστολαῖς ἔξεστιν ἀκούειν διηγουμένης.
 30 καταντήσας δ' εἰς Κουκουσόν, κἀκεῖθεν εἰς Πιτυ-
 οῦντα ἀπαρόμενος, ἐν Κομάνοις γενόμενος, ἐκεῖ τὴν
 ζωὴν ἐξεμέτρησεν, ἐτῶν γεροντῶς δύο τε καὶ πεντή-

- κοντα, ἀρχιερατεύσας δὲ τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων
 ἔτη πέντε πρὸς τῷ ἡμίσει. οὐκ ἐπενύσταξε μέντοι ἡ
 θεία δίκη, ἀλλὰ ταχέως μετῆλθε τὴν τριτάλαιναν
 PII39 ἐκείνην βασίλισσαν. οὐπω γὰρ τρεῖς παρῆλθον μῆ-
 A νες μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Χρυσοστόμου πατρὸς καὶ 5
 βιαίῳ περιπέπτωκε μόρῳ. κυούσης γὰρ τὸ ἔμβρυον
 τέθνηκε, καὶ ὠδῖνες ἐκείνην συνεῖχον ὀριμεῖται· σα-
 πέντος δ' ἔνδον ἐκείνου καὶ ἡ νηδὺς τῆς βασιλίσσης
 μετέσχε τῆς σήψεως, καὶ οὕτως ἀθλίως μετέλλαξε
 τὴν ζωὴν. τοῦ μέντοι χρυσορρήμονος ἐκείνου πατρὸς 10
 ἐκβληθέντος τῆς ἐκκλησίας ἀντιεσάγεται τις Ἀρσά-
 κιος, καὶ ἐπὶ δύο ἐπισκοπήσας ἐνιαυτοὺς θνήσκει·
 WIII33 μεθ' ὃν κεχειροτόνητο Ἀττικός. τῆς δ' Εὐδοξίας
 προτεθνηκυίας τοῦ ὁμεννέτου καὶ αὐτοκράτορος, καὶ
 αὐτὸς οὐ μετὰ μακρὸν ἐπαπῆλθεν αὐτῇ ὁ Ἀρκάδιος, 15
 βασιλεύσας μετὰ τὸν θάνατον Θεοδοσίου τοῦ οἰκείου
 πατρὸς ἔτη τεσσαρεσκαίδεκα καὶ μῆνας τρεῖς πρὸς
 B ἡμέραις τρισί. λέγεται δὲ τῆς Εὐδοξίας τυγχάνειν
 ὁ εἰς τὰ λεγόμενα Πιττάκια ἐστὼς κίων. θνήσκων
 δὲ ὁ Ἀρκάδιος τὸν υἱὸν ἑαυτοῦ τῆς βασιλείας διὰ- 20
 δοχον κατέλιπε Θεοδόσιον τὸν μικρὸν λεγόμενον πρὸς
 ἀντιδιαστολὴν τοῦ πάππου αὐτοῦ ἢ ὅτι ἐν παιδικῇ
 πάνυ ἐτύγχανεν ἡλικία τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τελευτή-
 σαντος· ἑπτὰ γὰρ ἦν τότε μόνον ἐνιαυτῶν. ἀλλ'
 ἀναβεβλήσθω τὰ περὶ τούτου· τὰ δὲ κατὰ τὸν Ὀνώ- 25
 ριον ὁ λόγος ἐν ἐπιτομῇ διεξίτω.
- 21 Οὗτος βασιλεὺς τῆς πρεσβυτέρης Ρώμης καταλει-
 φθεὶς παρὰ τοῦ πατρὸς ἐν νεωτάτῃ τῇ ἡλικίᾳ, δε-
 καέτης γὰρ ἦν, ὑπὸ ἐπίτροπον ἐτέλει γνώμῃ τοῦ
 πατρὸς τὸν Στιλίκωνα, ἄνδρα τῶν ἐν τῇ Ρώμῃ πρω- 30
 τεύοντα καὶ τὴν τῶν κοινῶν πραγμάτων ἐγκεχειρι-
 σμένον διοίκησιν. ἄγεται τοίνυν τὴν τούτου θυγα-

τέρα Μαρίαν εἰς γαμετήν. ἥς θανούσης λέγεται τὴν C
 ἀδελφὴν αὐτῆς Θερμαντίαν γῆμαι ἐν ἀτελεῖ τυγχά-
 νουσαν ἡλικία. καὶ κείνη δὲ ταχὺ ἐτελεύτησεν. οὗτος
 ἀβέλτερος ὢν παρὰ τῶν ἐν τῇ Ῥώμῃ μεμίσητο δυνα-
 5 τῶν. καὶ γνοὺς ἐπιβουλευόμενος εἰς Ῥάβεννάν τε
 μεταναστεύσας λέγεται διαπέμψασθαι πρὸς Ἀλλάρι-
 χον τὸν ἄρχοντα τοῦ τῶν Οὐανδήλων ἢ Γότθων
 ἔθνους, ἀξιῶν αὐτὸν κατὰ τῆς Ῥώμης στρατεύσα-
 σθαι, ἀμύνασθαι θέλων οὕτως τοὺς τῆς Ῥώμης πο-
 10 λίτας διὰ τὸ μῖσος τὸ πρὸς αὐτόν. καὶ ἐπελθεῖν μὲν
 τῇ Ῥώμῃ τὸν Ἀλλάριχον, μὴ μέντοι πορθῆσαι αὐ-
 τήν, ἀλλὰ σπείσασθαι τοῖς Ῥωμαίοις, λαβόντα ὅσα
 ἐν τοῖς βασιλείοις εὐρέθησαν χρήματα καὶ τὴν ἀδελ-
 φὴν Ὀνωρίου τὴν Πλακιδίαν, καὶ ὑπονοστήσαι. πα- D
 15 ραδοῦναι δὲ τὴν κόρην Κωνσταντίῳ τινὶ κόμητι ἐπὶ
 τῷ φυλάττεσθαι· τὸν δὲ προσειληφότα αὐτὴν ἀπο-
 δρᾶναι, καὶ κομίσαι τῷ ἀδελφῷ αὐτῆς, καὶ κείνῳ συ-
 ζεῦξαι ταύτην αὐτῷ, τετιμηκότα συγκλητικόν, εἴτα
 καὶ βασιλέα ἀναγορεῦσαι· γονῆς γὰρ οἰκείας ἄμοιρος
 20 ἦν Ὀνώριος. σφαγῆναι δὲ μετὰ μικρὸν τὸν Κων-
 σταντίον, γειναμένης αὐτῷ παίδας τῆς Πλακιδίας,
 Οὐαλεντινιανὸν καὶ Οὐωριάδα. οἱ μὲν οὖν οὕτω
 ταῦθ' ἱστοροῦσιν· ἕτεροι δὲ σφαγῆναι μὲν λέγουσι
 τὸν Στιλίκηνα, ἀπεχθάνεσθαι δὲ τοὺς ἐν τῇ Ῥώμῃ
 25 τῷ Ὀνωρίῳ, καὶ τὸν εἰς Ῥάβενναν μετοικήσασθαι.
 τὸν δὲ Ἀλλάριχον τῆς ἀβελτερίας ἐκείνου καταφρο-
 νήσαντα ἐπιστρατεύσαι τῇ Ῥώμῃ, καὶ ταύτην πολιορ-
 κία εἰλεῖν· ἀλούσης δὲ ἐπιστῆναι τῷ Ὀνωρίῳ τινὰ
 δεδακρυμένον, ἀπαγγέλλοντα ὡς ἐάλω ὑπὸ Ἀλλαρί- P H 40
 30 χου ἢ Ῥώμῃ. τὸν δὲ πρὸς τὴν ἀγγελίαν συγκλονη- A
 θέντα σπασμῷ τὸ σῶμα καὶ τὰ μηρὰ πατάξαντα τὰν
 χεροῖν φάναι "ἔως ἄρτι ὧδε ἦν ἡ Ῥώμη, πῶς οὖν ἐα-

λω;" συνέντα δὲ τὸν ἀγγελέα, καὶ μέγα στενάξαντα, εἶπεῖν ὥς "περὶ τῆς πόλεως λέγω καὶ οὐ περὶ τῆς ὄρου-
 θος." ἦν γὰρ τῷ βασιλεῖ τούτῳ ἀλεκτορὶς ὑπερμεγέ-
 θης, ἣ ἐγεγρήθει, ἦν ὠνόμαζε Ῥώμην, δι' ἣν καὶ ἀνῶ-
 μωξεν, ἐκείνην νομίσας ἐάλωκέναι. ὑδέρῳ δὲ περιπε- 5
 πτωκῶς ὁ Ὀνώριος θνήσκει, ζήσας μὲν ἐνιαυτοὺς τεσ-
 σαράκοντα, βασιλεύσας δὲ δυσκλεῶς ἐκ τούτων τριά-
 κοντα. Ἰωάννης δέ τις τυραννήσας ἐν Ῥώμῃ τὴν ἐκεί-
 B νου ἀδελφὴν Πλακιδίαν μετὰ τῶν δύο τέκνων αὐτῆς,
 Οὐαλεντινιανοῦ τε καὶ Ὀνωριάδος, ἐκεῖθεν ἐξήλασεν. 10

22 Ὁ δὲ μικρὸς Θεοδοσίος ἐν Κωνσταντινουπόλει
 διάγων παρὰ τῆς οἰκείας ἀνήγετο ἀδελφῆς τῆς Πουλ-
 χερίας ἐπιμελῶς τρεφόμενός τε καὶ παιδευόμενος.
 μηδενὸς ἐπανισταμένου αὐτοῖς, φόβῳ τοῦ τῶν Περ-
 σῶν βασιλεύοντος Ἰσδιγέρδου. ὁ γὰρ Ἀρκαῆδιος τε- 15
 λευτῶν ἐπίτροπον τοῦ οἰκείου υἱοῦ, παιδὸς ἔτι, ὥς
 εἴρηται, ὄντος, ἔγραψεν ἐν διαθήκαις τὸν Ἰσδιγέρ-
 δην· ὃς τῆς διαθήκης κομισθείσης αὐτῷ, ἔστειλεν

WIII³⁴ Ἀντίοχον τῶν παρ' αὐτῷ εὐνούχων τὸν ἐντιμότε-
 ρον, φύλακα τοῦ βασιλέως Θεοδοσίου καὶ κηδεμόνα 20
 ἐσόμενον, παραινέσας διὰ γραμμάτων τοὺς ἄρχοντας
 C ὑπέειπεν τῷ σφετέρῳ βασιλεῖ· εἰ δὲ μὴ οὕτω ποιοῖεν,
 ἀπειλήσας αὐτοῖς αὐτὸς ἐπιστῆναι εἰς ἐκδίκησιν τοῦ
 παιδός. τούτῳ τοίνυν ἤδη τελεῖν ἡργμένῳ εἰς μεί-
 ρακας ἢ ἀδελφῇ Πουλχερίᾳ μνηστεύεται τὴν ἐξ Ἀθη- 25
 νῶν Εὐδοκίαν, κάλλους μὲν ἔχουσιν περιττῶς, σο-
 φίας δὲ μετασχοῦσαν παντοδαπῆς. ἡ θυγάτηρ μὲν ἦν
 Λεοντίου τινὸς φιλοσόφου Ἀθήνηθεν ὠρμημένου,
 Ἀθηναῖς δ' ὠνομάζετο. ὃς γνοὺς ἐξ ἐπιστήμης εὐ-
 τυχῆσαι μέλλουσιν τὴν θυγατέρα λαμπρῶς, διατι- 30
 θέμενος τὴν μὲν περιουσίαν αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς κατα-
 λέλοιπε· δύο δ' ἦσαν Οὐαλέριος καὶ Γενέσιος· τῇ

δὲ θυγατρὶ ἑκατὸν χρυσίνους μόνους δοθῆναι ἐπέ-
 σκηψε, γράψας ἀρκεῖν αὐτῇ τὴν τύχην αὐτῆς. τῶν D
 γούν συγγόνων αὐτῆς σφετερισμένων τὴν πατρικὴν
 οὐσίαν, ἡ Ἀθηναῖς νόμιμον τὸ οἰκεῖον ἀπῆται λάχος·
 5 καὶ ἡξίου τοὺς ἀδελφούς μὴ κατὰ τὰς τοῦ πατρὸς
 διαθήκας ἀδίκους οὕσας ποιεῖν. οἱ δὲ καὶ τῆς οἰκίας
 αὐτὴν ἐξῶσαν τῆς πατρικῆς. δεξαμένη τοίνυν αὐτὴν
 ἢ πρὸς μητρὸς θεία ἀνελήλυθεν εἰς Κωνσταντινού-
 πολιν, καὶ τῆς Πουλχερίας ἐδέοντο, διηγούμεναι τὴν
 10 ὑπόθεσιν. ἰδοῦσα δ' ἐκείνη τὴν κόρην περικαλλῇ
 καὶ νεάζουσιν, ἤρετο εἰ ἀπείρατος ἔτι ἀνδρός ἐστι·
 καὶ γνοῦσα τοῦτο, βαπτίζει αὐτὴν ἔτι οὕσαν ἀμύη-
 τον, καὶ Εὐδοκίαν μετονομάσασα τῷ ἀδελφῷ ταύτην
 Θεοδοσίῳ συζεύγνυνσι καὶ διαδήματι ταινιοῖ καὶ Αὐ-
 15 γούσταν καλεῖ. γήμας δὲ ταύτην ὁ Θεοδόσιος τὸν
 Ἀντίοχον, ὃς τῶν βασιλικῶν εὐνούχων ὑπῆρχεν ὁ PΠ41
 κράτιστος, καὶ πάντα συνεκύκα δυναστεύων, οὐ^A
 παραδυναστεύων, ἀποσκενάζεται. καὶ οὕτως παρα-
 λύεται ὁ Ἀντίοχος τῆς τοῦ πραιποσίτου τιμῆς· ἀφαι-
 20 ρεῖται δὲ καὶ πᾶσαν τὴν ὑπαρξιν, αὐτὸς δὲ κείρεται
 κληρικὸς εἰς τὸν ἐν Χαλκηδόνι ναὸν τῆς πανευφή-
 μου μάρτυρος Εὐφημίας, καὶ θνήσκει μετ' οὐ πολὺ.
 ἡ δὲ βασιλὶς Εὐδοκία μετακαλεῖται τοὺς ἀδελφούς,
 καὶ μηδὲν αὐτοῖς μηνίσασα, ἀλλὰ χάριτας μᾶλλον
 25 ὁμολογήσασα, ὥς οὐκ ἂν τυχοῦσα τῆς βασιλείας, εἰ
 μὴ παρ' αὐτῶν ἐξώσθη, καὶ διὰ τοῦτο εἰς τὴν Κων-
 σταντινούπολιν πεπόρευτο, τὸν μὲν Ιενέσιον ἔπαρ-
 χον τῶν Ἰλλυριῶν διὰ τοῦ βασιλέως πεποίηκε, τὸν δὲ
 Οὐαλέριον ἐτίμησε μάλιστα. ὁ μέντοι πατριάρχης B
 30 Ἀττικὸς Ἰουδαῖόν τινα παράλυτον εἰς ἐπίγνωσιν τοῦ
 Χριστοῦ διὰ παραινέσεων ἀγαγών, τοῦ θείου Ιου-
 τρουῦ κατηξίωσε καὶ ὑγιῇ ἐκ τῆς κολυμβήθρας ἐξή-

γαγεν. οὗτος καὶ τὸ τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου ὄνομα
 ἐν τοῖς τῆς ἐκκλησίας διπτύχοις ἐνέγραψε, μὴ πρό-
 τερον ἐγγράφειν· Ὁριγενιαστῆς γὰρ ὁ εὐσεβέστατος
 ἐκεῖνος πατήρ καὶ ἐκαλεῖτο καὶ ἐνομιζέτο. θανόντος
 δὲ Ἀττικοῦ, ὃς εἴκοσιν ἔτη τοῦ τῶν πιστῶν προέστη 5
 συστήματος, χειροτονεῖται Σισίννιος, καὶ ἐπὶ δύο ἔτη
 τὴν ἀρχιερωσύνην κατεσχηκώς, τὴν ζωὴν ἐξεμέτρησε,
 C κατὰ τὸ εἰκοστὸν δεύτερον ἔτος τῆς βασιλείας Θεο-
 δοσίου. καὶ ἀντεισῆχθη Νεστορίος, ὃς ἐπὶ τρισὶν
 ἀρχιερατεύσας ἐνιαυτοῖς ἐδίδασκε τὴν ἀγίαν παρθέ- 10
 νον Μαρίαν θεοτόκον μὴ λέγειν, ψιλὸν ἄνθρωπον
 τὸν Χριστὸν δογματίζων καὶ αὐτῷ ἐνοικῆσαι τὸν
 υἱὸν τοῦ θεοῦ φλυαρῶν ὡς ἐνὶ τῶν προφητῶν, καὶ
 εἰς δύο διαιρῶν αὐτόν, οὐ σάρκα λαβεῖν ἐκ τῶν
 ἀγνῶν αἱμάτων τῆς θεομήτορος τὸν τοῦ θεοῦ λόγον 15
 ἀπισχυρίζετο, ἀλλὰ ἄλλον μὲν εἶναι τὸν υἱὸν τοῦ
 θεοῦ καὶ λόγον, ἄλλον δὲ τὸν Χριστὸν θέσει υἱοποιη-
 θέντα καὶ χάριτι θεωθέντα. ταῦτα δὲ μαθόντες οἱ
 D τῶν λοιπῶν πατριαρχικῶν προεστῶτες θρόνων, ὁ τῆς
 Ῥώμης Κελεστίνος, Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας, Ἰω- 20
 ἀννης Ἀντιοχείας, Ἰουβενάλιος Ἱεροσολύμων, ἀνα-
 φέρουσι πρὸς τὸν ἄνακτα Θεοδόσιον καὶ τὴν Πουλ-
 χερίαν, αἰτούμενοι σύνοδον ἀθροισθῆναι καὶ γυμνα-
 WIII35 σθῆναι τὰ παρὰ τοῦ Νεστορίου δογματιζόμενα.
 συγκροτηθείσης οὖν ἐν Ἐφέσῳ συνόδου διακοσίων 25
 πατέρων, ἧς ἐξῆρχεν ὁ ἁγιώτατος Κύριλλος, ἐπέχων
 καὶ τὸν τόπον Κελεστίνου τοῦ Ῥώμης, μὴ δυνηθέν-
 τος συνελθεῖν δι' ἀσθένειαν, τὰ τοῦ Νεστορίου κατ-
 ἐξητάσθησαν δόγματα, καὶ ἀπεβλήθησαν ὡς κακόδο-
 ξα· ἡ δὲ ἀγία παρθένος θεοτόκος ἀπεδείχθη καὶ 30
 φρονεῖσθαι καὶ λέγεσθαι, καὶ ὁ ἐξ αὐτῆς σαρκωθεὶς
 PII42
 A ἀνάνδρως υἱὸς τοῦ θεοῦ καὶ θεὸς παρὰ τῶν ἱερῶν

ἐκείνων πατέρων κεκήρυκτο. πρὸς τραυτοτέραν δὲ
 τῆς πίστεως ὁμολογίαν καὶ τῆς δυσσεβείας τοῦ Νε-
 στορίου σαφέστερον ἔλεγχον καὶ δώδεκα συντάξας
 κεφάλαια ὁ ἱερώτατος Κύριλλος τῆς ὀρθῆς δόξης
 5 ὑπομνήματα τῇ ἐκκλησίᾳ παρέδωκεν. ὁ δὲ Νεστό-
 ριος ἀπεβλήθη καὶ τοῦ τῶν ὀρθῶν φρονούντων ἀρχιε-
 ρέων ἀπεκινήθη χοροῦ. μετὰ τρίτην δὲ τῆς συνόδου
 ἡμέραν ἐφίστανται τῇ Ἐφέσῳ ὃ τε Ἀντιοχείας Ἰω-
 10 ἄννης καὶ ὁ Κύρου ἐπίσκοπος Θεοδώρητος καὶ ὁ
 Ἐδέσσης Ἰβας καὶ ἕτεροι, καὶ ὅτι μὴ καὶ τὴν αὐτῶν
 παρουσίαν ἀνέμειναν οἱ τῆς συνόδου, ὀργισθέντες
 κατὰ τοῦ μεγάλου Κυρίλλου ὡς τῶν ἄλλων ἐξάρχον-
 τος, τὴν τε τοῦ Νεστορίου καθαιρέσιν ἠτιάσαντο,
 καὶ ἐκείνῳ θέμενοι τοῦ τε θείου Κυρίλλου καὶ Μέ-
 15 μνονος τοῦ Ἐφέσου καθαιρέσιν ἐψηφίσαντο. ὁ Θεο-
 δώρητος δὲ καὶ κατὰ τῶν δώδεκα κεφαλαίων τῶν
 τοῦ Κυρίλλου ἐχώρησε, καὶ εἰς ἀνατροπὴν αὐτῶν
 συνέταξεν ἕτερα, πρὸς ἃ πάλιν ὁ μέγας ἀντηγωνίσα-
 το Κύριλλος, οὐκ ὀρθῶς δογματίζειν ἐλέγχων τὸν
 20 Θεοδώρητον. κατεγνώσθησαν δὲ παρὰ τῆς συνόδου
 ὃ τε Ἀντιοχείας καὶ οἱ λοιποί, καὶ τῶν ὀρθοδόξων
 ἡλλοτριώθησαν. οὕτως οὖν τούτων ἐχόντων καὶ
 κατ' ἀλλήλων γενομένων τῶν ἐπισκόπων, καὶ σχί-
 σματος ὄντος μέσον αὐτῶν, ὁ βασιλεὺς Θεοδόσιος
 25 ἀφικέσθαι πάντας ἐκέλευσεν εἰς Κωνσταντινούπολιν·
 καὶ παραγενομένων ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, ἡ ζήτησις
 γέγονε, καὶ καθηρέθη Νεστόριος καὶ εἰς τὴν ἐῶαν
 ὑπερωρίσθη, τοῦ Ἀντιοχείας καὶ τοῦ Θεοδώρητου
 συμφρονησάντων τῇ ἱερᾷ συνόδῳ, ὡς διὰ λύπην καὶ
 30 ἔριν ἀντικαθισταμένων τὸ πρότερον. τοῦ δὲ Νεστο-
 ρίου πολλοὺς διαστρέφοντος, ὁ Ἀντιοχείας Ἰωάννης
 ἀναφορὰν περὶ τούτου πρὸς τὸν αὐτοκράτορα ἐποιή-

σατο, ἀξίων μετενεχθῆναι αὐτὸν ἀλλαχοῦ. καὶ ἀπ-
 ηνέχθη ὁ δαίλαιος εἰς Ὅασιν, χώραν οὕσαν τῆς Ἀρα-
 βίας λυπρὰν καὶ ὑπ' ἀνέμων καταπνεομένην φθορο-
 ποιῶν. ἀντεισήχθη δὲ εἰς τὴν τῆς νέας Ῥώμης ποι-
 μαντικὴν Μαξιμιανὸς τῆς ἐκκλησίας πρεσβύτερος. 5
 καὶ μετὰ τοῦτον ἐπὶ διετίαν ἀρχιερατεύσαντα Πρό-
 κλος ὁ τοῦ Χρυσοστόμου μαθητῆς πατριάρχης προε-
 χειρίσθη, ὑπὸ Σισινίου τοῦ πατριάρχου πρόην
 ἐπίσκοπος χειροτονηθεὶς Κυζίκου, μὴ δεχθεὶς δὲ
 παρὰ τῶν ἐκεῖ, ἕτερον ἐλομένων ἀρχιερέα, καὶ τὸν 10

D μεταξὺ χρόνον σχολάζων. οὗτος τοίνυν τῷ θρόνῳ
 τῆς Κωνσταντίνου ἐνθρονισθεὶς ἀξιοῖ τὸν βασιλέα
 τὸ σῶμα τοῦ Χρυσοστόμου ἐκ Πιτνουῦντος ἀνακομι-
 σθῆναι, καὶ μὴ μένειν καὶ θανόντα τὸν ἅγιον ὑπερό-
 ριον. πείθεται τούτῳ ὁ βασιλεὺς, καὶ ἀνακομίζεται 15
 ὁ τοῦ ἁγίου νεκρός, καὶ ὑποδέχεται μεθ' ὑπερβαλ-
 λούσης τιμῆς, καὶ κατατίθεται ἐντὸς τοῦ θυσιαστη-
 ρίου τοῦ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων περιωνύμου ναοῦ.
 βουλευθεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς Θεοδοσίος τὰ τείχη μετα-
 θεῖναι τῆς πόλεως καὶ μείζονα τὴν ταύτης θέσθαι 20
 περιοχὴν, Κύρῳ τῷ ἐπάρχῳ τὸ ἔργον ἀνέθετο· καὶ
 ὃς σπουδῇ πολλῇ καὶ προθυμίᾳ χρησάμενος ἀνήγειρε
 τὸ χερσαῖον τεῖχος ἀπὸ θαλάσσης ἕως θαλάσσης δι'

PII43 ἐξήκοντα ἡμερῶν. ὁ γοῦν δῆμος τῆς πόλεως ἐπὶ τε
 A τῷ ἔργῳ ἡσθεὶς καὶ τῆς ταχυτήτος ὑπερθανμάσας 25
 τὸν ἑπαρχον, ἐξεβόησε δημοσίᾳ, "Κωνσταντίνος

WIII36 ἔκτισε, Κῦρος ἀνενέωσε." διὸ φθονηθεὶς παρὰ τοῦ
 βασιλέως καὶ ὑποπτευθεὶς, καὶ ἄκων κείρεται κλη-
 ρικός, εἶτα καὶ Σμύρνης ἐπίσκοπος γίνεται.

23 Τοῦ πατριάρχου δὲ Πρόκλου θανόντος μετὰ 30
 δωδέκατον ἔτος ἐξ ὅτου προέστη τοῦ ἐν Κωνσταν-
 τινουπόλει ὀρθοδόξου λαοῦ, ὁ θεῖος Φλαβιανὸς εἰς

τὸν ἐκείνου θρόνον ἐγκαθιδρύεται. ὅτε καὶ ὁ Εὐτυ-
 χῆς ἀρχιμανδρίτης ὢν ἐδογματίζεε τὸν κύριον ἡμῶν
 Ἰησοῦν Χριστὸν μὴ τὰς δύο φύσεις τηρῆσαι μετὰ
 τὴν ἐνανθρώπησιν, ἀλλ' εἰς μίαν φύσιν ἅμφω συγ-
 5 κραθῆναι καὶ συμφυρῆναι. τοῦτον ἀδιόρθωτον Β
 μένοντα ὁ Φλαβιανὸς τοῦ τῆς ἐκκλησίας ἐξέκοψε σώ-
 ματος, ἵνα μὴ τῆς λύμης καὶ τῷ ὑγιαίνοντι μεταδῶ.
 πρόσσεισιν οὖν ὁ Εὐτυχῆς Χρυσάφει τῷ ἐκτομῷ ὁμο-
 δοξοῦντι αὐτῷ καὶ πλεῖστα δυναμένῳ παρὰ τῷ βα-
 10 σιλεῖ· καὶ ὃς πείθει τὸν Θεοδόσιον ἐπιτρέψαι τῷ
 μετὰ τὴν τοῦ ἁγίου Κυρίλλου μετὰστασιν τῆς Ἀλε-
 ξανδρείας τὸν θρόνον διέποντι Διοσκόρῳ παραγε-
 νέσθαι εἰς Ἐφεσον μεθ' ἑτέρων ἐπισκόπων καὶ τὰ
 κατὰ τὸν Εὐτυχῆ γυμνάσαι, παρόντος καὶ τοῦ Φλα-
 15 βιανοῦ. οὗτος οὖν ὁ Διόσκορος τοῦ Εὐτυχοῦς τυγ-
 χάνων ὁμόδοξος, καὶ ἄλλους ἐπισκόπους προσειληφώς
 ὁμογνώμονας, εἰς Ἐφεσον παραγίνεται καὶ κυροῖ τὰ C
 παρὰ τοῦ Εὐτυχοῦς εἰσαγόμενα. ἀντιλέγοντος δὲ
 τοῦ ἱερωτάτου Φλαβιανοῦ, οἷά τις ἄγριος ὄνος ἀνα-
 20 θορῶν ὁ Διόσκορος λάξ τῷ στέρνῳ ἐνέθορε τοῦ εὐ-
 σεβοῦς ἐκείνου ἀνδρὸς καὶ πύξ αὐτὸν κατὰ κόρρης
 τύπτων οὐκ ἀνῆκεν ἕως τοῦ συνεδρίου ἐξώθησε.
 καὶ ὁ μὲν ἅγιος μετὰ τρίτην ἡμέραν ἐκ τῆς τοῦ
 στέρνου πληγῆς μετέλλαξε τὴν ζωὴν, ἐν δύο ἐνιαυ-
 25 τοῖς τὸν ἀρχιερατικὸν κοσμήσας θρόνον τῆς νεωτέ-
 ρας Ῥώμης. ὁ δὲ Διόσκορος τοὺς ἐκεῖ παρόντας
 ἐπισκόπους ὑποσημῆνασθαι ἐβιάσατο τῷ παρ' αὐτοῦ
 ἐκτεθέντι ὄρῳ. ἡ γὰρ τοῦ δηλωθέντος εὐνούχου
 δυναστεία στρατιώτας ἐνόπλους ἐκεῖ παρεῖναι ἐποίη-
 30 σε καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐκφοβεῖν. Δόμνος δὲ ὁ D
 τῆς Ἀντιόχου ὑπεσημῆνατο μὲν καὶ αὐτὸς συναρπα-
 γεῖς, εἶτα κατεβόα τοῦ Διοσκόρου, καὶ τὸν ὄρον

διέβαλλεν ὡς ἀσεβείας μεστόν. ταῦτα μαθὼν ὁ βα-
 σιλεὺς Θεοδόσιος καὶ τὰ κατὰ τὸν Φλαβιανὸν γινούσ,
 ἐν αἰτίαις πεποίητο τὸν Χρυσάφιον καὶ ὠργίζετο.
 δείσας δὲ ὁ Διόσκορος, ὑποτίθησιν αὐτῷ πείσαι τὸν
 βασιλέα πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως προχειρί- 5
 σασθαι Ἀνατόλιον τὸν αὐτοῦ ἀποκρισιάριον, ἵνα καὶ
 τὸν Εὐτυχῇ δέξηται πρὸς κοινωνίαν καὶ τὰ κατὰ τὸν
 P II⁴⁴ μακάριον Φλαβιανὸν μείνῃ ἀνεξερεύνητα. πείθει
 A τοίνυν ὁ ἐκτομίας τὸν βασιλέα, εὐάγωνον ὄντα, καὶ
 χειροτονεῖται πατριάρχης ὁ Ἀνατόλιος. οὗτος ὁ εἰ- 10
 ρημένος Χρυσάφιος τῆς εὐκολίας τοῦ κρατοῦντος
 κατατρυνφῶν ἐπεισεν αὐτόν, καὶ τὴν βασίλισσαν
 Εἰδοκίαν προσειληφὼς συνεργόν, τὴν Πουλχερίαν
 τῆς τῶν πραγμάτων μετενεγκεῖν διοικήσεως. καὶ ἡ
 μὲν τῶν ἀνακτόρων ὑποχωρήσασα καθ' ἑαυτὴν ἔξη 15
 τε καὶ ἐν τῷ Ἑβδόμῳ ἡσύχαζεν. ὁ δὲ βασιλεὺς εἰς
 ἑαυτὸν ὁπὲ καὶ μόλις ἔλθων, καὶ τὴν κατὰ τοῦ μα-
 καρίου Φλαβιανοῦ μαιφονίαν ἀναλογισάμενος καὶ
 τὰ κατὰ τὴν Πουλχερίαν, καὶ πάντων αἰτιον τὸν
 βέβηλον ἐκεῖνον εὐνοῦχον εὐρών, εἰς δίκαιον κατ' 20
 αὐτοῦ κινεῖται θυμόν, καὶ τοῦ μὲν ὑπερορίαν κατα-
 ψηφίζεται καὶ δημεύει τὴν οὐσίαν αὐτοῦ, τὴν δὲ
 B ἀδελφὴν μετακαλεσάμενος συγγνώμην ᾗτει, καὶ τὴν
 τῶν πραγμάτων διοίκησιν αὐτῇς αὐτῇ ἐνεχείρισεν.
 ἦν δὲ ἡ Πουλχερία συνετωτάτη, καὶ πολλὰ τῶν ἐλατ- 25
 τωμάτων τοῦ ἀδελφοῦ τὰ μὲν ἐπηνώρθου, τὰ δὲ
 συνεκάλυπτε. λέγεται γοῦν ἀπροσέκτως τὸν βασιλέα
 τοῦτον ὑποσημαίνεισθαι τὰς γραφάς. ἡ δὲ παρῆνει
 αὐτῷ μὴ πᾶν τὸ προσαγόμενον βεβαιοῦν, ἀλλὰ τὰ
 W III³⁷ γεγραμμένα προεπισκέπτεσθαι. ὁ δὲ διεβεβαιοῦτο 30
 μήτι παρὰ τοῦ κακουργεῖσθαι· εἰδέναι γὰρ αὐτὸς τὰ
 γραφόμενα ἀπισχυρίζετο. εἰς ἔλεγχον τοίνυν τῆς

νωθρᾶς γνώμης τοῦ ἀδελφοῦ τοιούνδε τι τῇ Πουλ-
 χερίᾳ ἐπινενόηται. ἔγγραφον ἔξ ἐκείνου συντίθῃσι
 πράσεως, ὥς αὐτῇ τὴν Αὐγούσταν Εὐδοκίαν πωλή-
 σαντος, καὶ ὥς ἕτερόν τι αὐτῷ προσαγαροῦσα τὸ
 5 ὠνητήριον ἔπεισε βεβαιῶσαι τῇ οἰκείᾳ ὑπογραφῇ,
 εἴτα μετακαλουμένην παρ' ἐκείνου τὴν Εὐδοκίαν
 ἀπιέναι οὐκ εἶα. ἐρομένου δὲ τὴν αἰτίαν τοῦ αὐτο-
 κράτορος, τὸ πρατήριον ἢ Πουλχερίᾳ αὐτῷ ἐνεφάνι-
 σε, καὶ οὕτως ἤλεγξεν αὐτὸν πολλὰ ὑποσημαίνεσθαι,
 10 ἃ οὐτ' οἶδεν οὐτ' ἴσως βούλεται γίνεσθαι. τότε μὲν
 οὖν τῆς πεπλασμένης ἐκείνης πράσεως σχολασάσης,
 ἢ βασιλὶς ἀποκατέστη τῷ αὐτοκράτορι. μετέπειτα δ'
 αἰτίας συμβάσης τινός, ἀπέστρεψε τὴν Αὐγούσταν ὁ
 βασιλεὺς· ἢ δ' αἰτία, μῆλον ὑπερφυῖς εἰς ὄγκον ἐκο-
 15 μίσθη τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ τοῦτο θαυμάσας τῇ βασιλίδι
 ἀπέστειλε, καὶ κείνῃ τῷ Παυλίῳ τὸ μῆλον δέδωκεν.
 ἦν δὲ λόγιος ὁ ἀνὴρ, κἀντεῦθεν τῇ βασιλίσσῃ ᾠκείω- D
 το. ὁ δὲ τὸ τοῦ μήλου μέγεθος ἀγασθεὶς καὶ ἀγνοῶν
 περὶ αὐτοῦ προσάγει τοῦτο τῷ βασιλεῖ. ἐκεῖνος δ'
 20 ἐπέγνω τὸ προσαχθέν, καὶ κρύψας αὐτὸ τὴν γυναῖκα
 ἠρώτησε ποῖ δῆτα τὸ σταλὲν αὐτῇ μῆλόν ἐστιν. ἢ
 δὲ φαγεῖν εἶπε τοῦτο, δείσασα μὴ ὁ ἀνὴρ ὑποπτεύσῃ
 ὃ ἐκεῖνος ἤδη ὑπώπτεισεν. ὁ δ' ἔτι προσήρετο ἐπι-
 τατικώτερον· ἢ δ' αὖθις μεθ' ὄρκου φαγεῖν τὸ μῆ-
 25 λον ἀπισχυρίζετο. ἐξάγει τοῦτο μεστὸς ὁ αὐτοκράτωρ
 ὀργῆς. καὶ ἢ μὲν ἐπ' αὐτοφώρῳ ἐάλω μὴ ἀληθεύ-
 ονσα. τῷ δὲ τὰ τῆς ὑπονοίας ἐστήρικτο. κἀντεῦθεν
 κτείνεται μὲν ὁ Παυλῖνος ἔξ ὑπονοίας ψευδοῦς, ἢ
 δ' Εὐδοκία μεμίσητο. καὶ ἤτησεν ἀπελθεῖν εἰς Ἰε-
 30 ροσόλυμα, ἔνθα δὴ ἀπελθοῦσα σὺν πλούτῳ βαθεῖ
 ναοὺς τε ἐδείματο καὶ πολλὰ τοῖς πενομένοις καὶ P1145
 τοῖς ἐκεῖ μοναστηρίοις δέδωκεν. ἐκεῖθεν δὲ ἐπανελ-

θοῦσα αὐτῷ μετὰ θάνατον τοῦ ἀνδρὸς ἐκεῖσε ἀφί-
 κετο, καὶ κεῖ τετελεύτηκεν. οἷα δὲ περὶ λόγους ἦν
 αὕτη δηλοῦσι τὰ λεγόμενα Ὀμηρόκεντρα. Πατρικίου
 γάρ τινος ἐπιχειρήσαντος τῷ σπουδάσματι, ἀτελὲς
 δὲ καταλιπόντος αὐτὸ καὶ οἷον εἰπεῖν ἀνοργάνωτον, 5
 ἐκείνη καὶ εἰς τέλος ἤγαγε καὶ ὠργάνωσεν, ὥς καὶ
 ἢ παρ' ἐκείνης διὰ στίχων ἡρωικῶν τῷ πονήματι
 γενομένη ἐπιγραφὴ τοῖς ταύτην ἐπιούσι παρίστησι.
 θνήσκει δὲ ὁ βασιλεὺς Θεοδόσιος πεντηκοντούτης
 γενόμενος καὶ σχεδὸν ἅπαντας οὓς ἐβίω ἐνιαυτοὺς 10
 βασιλεύσας, βραχεῖς μὲν πάνυ σὺν τῷ πατρί, τοὺς
 B δ' ἄλλους καθ' ἑαυτόν. τὴν δ' αἰτίαν τῆς αὐτοῦ
 τελευτῆς οἱ μὲν νόσον γεγονέναι φασίν, οἱ δ' ἐν
 θήρᾳ οἱ ἐλαύνοντι συμπεσεῖν τὸν ἵππον ἰστόρησαν,
 καὶ πληγέντων αὐτῷ καιρίων μερῶν μετ' ὀλίγον 15
 θανεῖν. ἦν δὲ λογικῆς παιδείας οὐκ ἀνομίλητος,
 ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων μετεσχηκὼς μαθηματικῶν βί-
 βλων καὶ τῆς ἀστρονομίας αὐτῆς ἀπεγεύσατο· ἱπ-
 πεύειν δὲ καὶ τοξεύειν εἰς ἄκρον ἤσκητο, καὶ πρὸς
 τὴν γραφικὴν καὶ τὴν πλαστικὴν δεξιῶς εἶχεν. 20
 ἐπιεικῆς δὲ τὸν τρόπον γενόμενος μαλθακῶς πρὸς
 μεταχειρίσιν πραγμάτων διέκειτο· ὅθεν καὶ οἱ παρ'
 αὐτῷ δυνηθέντες ἐκτομίαι πολλὰ τῶν οὐ δεόντων
 εἰργάσαντο, ὁ Ἀντίοχος καὶ μετ' ἐκείνον Ἀμάντιος,
 καὶ τελευταῖος Χρυσάφιος. ἐν τοῖς χρόνοις δὲ τού- 25
 C του τοῦ βασιλέως, Πρόκλου τοῦ πατριάρχου λιτα-
 νεύοντος σὺν τῷ κλήρῳ καὶ πλείστῳ μέρει τοῦ πλή-
 θους τῆς πόλεως, ἄφνω παιδίον αἴρεται ἐναέριον.
 τοῦ δὲ λαοῦ θαμβουμένου καὶ ἐπὶ πλείστον βοῶντος
 τὸ Κύριε ἐλέησον, αὐτῷ κατάγεται τὸ παιδίον, λέ- 30
 WIII 38 γον μνηθῆναι μὴ δεῖν προστίθεσθαι τῷ Τρισαγίῳ
 τὸ "ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς".

Ὁ μὲν οὖν Θεοδόσιος τέθνηκε. Πουλχερία δὲ 24
 μήπω πολλοῖς γνωσθείσης τῆς τοῦ αὐτοκράτορος τε-
 λευτῆς τὸν Μαρκιανὸν μετεπέμψατο, ἄνδρα γηραιὸν
 ἤδη, χρηστὸν δὲ τοὺς τρόπους καὶ σώφρονα, καὶ
 5 ἀπαγγέλλει αὐτῷ τοῦ βασιλέως τὸν θάνατον, καὶ
 φησιν ὡς "σὲ παρὰ πάντας εἰς βασιλέα προέκρινκα,
 εἰ μοι δώῃς πληροφορίαν τηρῆσαί μου τὴν παρθε-
 νίαν ἀνέπαφον, ἣν τῷ θεῷ ἀνατέθεικα. τοῦ δὲ συν- D
 θεμένου, μετακαλεῖται τὸν πατριάρχην καὶ τὴν βου-
 10 λήν, καὶ ἀναγορεύει τοῦτον καὶ ταινιοὶ διαδήματι.
 ἦν δὲ ὁ Μαρκιανὸς οὔτε τῶν ἐπιφανῶν πρώην οὔτε
 τῶν ἐκ γένους λαμπροῦ, ἀλλὰ στρατιώτης ἀπλῶς.
 ὅς ποτε εἰς ἐκστρατείαν σὺν τῷ οἰκείῳ τάγματι
 ἀπὼν κατὰ τὴν Λυκίων ἐπαρχίαν ἐνόσησε καὶ τῶν
 15 ὁμοταγῶν ἀπελείφθη. ξενισθεὶς οὖν ἐκεῖ παρὰ τισι
 δυσὶν ἀδελφοῖς, ὧν τῷ μὲν ἡ κλῆσις Ἰούλιος, τῷ δ'
 ἑτέρῳ Τατιανός, καὶ τῆς νόσου ῥαῖσας, θηρεύσων
 ἔξιει σὺν τοῖς ξενισταῖς. ἐν δὲ τῷ θηρεύειν γεγο-
 νότες κατάκοποι κατὰ γῆς ἀνεκλίθησαν, ἑαυτοὺς
 20 ἀναπαύσοντες, καὶ ὕπνωσαν περὶ μεσημβρίαν. τὸν P1146
 ὕπνου δὲ πρὸ τῶν ἄλλων ὁ Τατιανὸς ἀποτιναξάμε- A
 νος, ἀετὸν ὄρα διαπεπετασμέναις ταῖς πτέρυξι κατα-
 σκιάζοντα τὸν Μαρκιανὸν καὶ τὸν ἐκ τῆς ἡλιακῆς
 ἀκτίνος ἀφαιρούμενον καύσωνα. θαυμάσας οὖν
 25 ἡρέμα διυπνίζει τὸν ἀδελφὸν καὶ τὸ καινὸν ὑποδεί-
 κνυσι· κακεῖνος οὖν ἐξεπέπληκτο. ἐδοξάτην οὖν καὶ
 ἄμφω τὸ ἄνδρε βασιλείας εἶναι σημαντικὸν τὸ ὑπὸ
 τοῦ ἀετοῦ γεγονὸς εἰς Μαρκιανόν, καὶ διεγερθέντι
 τοῦ ὕπνου αὐτῷ τὴν βασιλείαν προκαταγγέλλουσι,
 30 καὶ μεμνησθαι αὐτῶν ἀξιούσιν ὅτε τεύξεται τῆς ἀρ-
 χῆς· καὶ δόντες αὐτῷ νομίσματα διακόσια ἀπέναι
 ἀφῆκαν. αὐθις οὖν σὺν Ἀσπαρι στρατευόμενος κατὰ

Οὐανδήλων πόλεμον ἀραμένω, αἰχμαλώτος σὺν ἑτέ-
 B ροις πλείστοις ἐαλωκώς, ἐν αὐλῇ τιμὴ μετὰ τῶν συν-
 αιχμαλώτων πεφρούρητο. ἄνωθεν δὲ ὁ τῶν Οὐαν-
 δήλων ἀρχηγὸς προκύψας ἐπεσκόπει τοὺς αἰχμαλώ-
 τους, καὶ ὁρᾷ κάκεινος κοιμώμενον τὸν Μαρκιανόν, 5
 καὶ αἰτὸν ἄνωθεν αὐτοῦ διηρμέναις ταῖς πτέρυξι
 σκιὰν αὐτῷ ἐργαζόμενον. κάκεινος τοίνυν εἰς βασι-
 λείαν τείνειν τὸ ὄραμα οἰωνίσατο, καὶ μεταπεμφά-
 μενος τὸν Μαρκιανὸν ἀπήτησεν αὐτόν, εἰ βασιλεύ-
 σεις, μὴ πολεμεῖν Οὐανδήλοις· τοῦ δὲ συνθεμένου 10
 ἀπέλυσεν αὐτόν τῆς εἰρκτῆς. οὕτω μὲν οὖν πρὸ
 μακροῦ τὴν βασιλείαν αὐτῷ προσήμαινεν ὁ θεός.
 τότε δ' εἰς ἔργον ἐκβεβήκασιν τὰ προσημαινόμενα,
 καὶ αὐτίκα μετακαλεῖται τοὺς ξενίσαντας αὐτόν
 ἀδελφοὺς καὶ εὐαγγελισαμένους αὐτῷ τὴν ἀρχήν, 15
 C καὶ τὸν μὲν Τατιανὸν ἑπαρχον τῆς πόλεως ἀναδεί-
 κνυσιν, Ἰουλίῳ δὲ τὴν τῶν Ἰλλυριῶν ἀρχὴν ἐνεχεί-
 ρισε. γέγονε δὲ περὶ πάντας χρηστός. κατὰ τοὺς
 χρόνους τούτους τὸν ἐν Βλαχέρναις ναὸν τῆς θεοτό-
 κου ἡ Πουλχερία ἀνήγειρε, καὶ ἡ τετάρτη γέγονε 20
 σύνοδος, Λέοντος τοῦ πάπα Ῥώμης καὶ Ἀνατολίου
 τοῦ πατριάρχου τῆς νέας Ῥώμης αἰτησαμένων τὸν
 βασιλέα Μαρκιανὸν μὴ μείναι ἀξήτητα τὰ κατὰ τὸν
 Ἀλεξανδρείας Διόσκορον καὶ τὸν Εὐτυχῇ καὶ ὅσα
 παρ' αὐτῶν εἰς τὸν ἱερώτατον ἐτολμήθη Φλαβιανόν. 25
 ὠρίσθη τοίνυν σύνοδος γενέσθαι, καὶ συνηθροίσθη-
 σαν εἰς τὸν ἐν Χαλκηδόνι ναὸν τῆς ἁγίας μάρτυρος
 Εὐφημίας θεοφόροι πατέρες ἑξακόσιοι καὶ τριάκοντα.
 ἐξῆρχον δὲ τούτων Λέων ὁ πάπας Ῥώμης καὶ ὁ Κων-
 D σταντινουπόλεως Ἀνατόλιος καὶ Ἰουβενάλιος Ἱεροσό- 30
 λύμων. συνήθροιστο δὲ τὸ τῶν πατέρων πλῆθος κατὰ
 Διοσκόρου καὶ Εὐτυχοῦς, ἑτεροοῦσιον ἡμῖν τὴν σάρακα

τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν φορέσαι μυθολο-
 γούντων καὶ μίαν φύσιν αὐτὸν ὑπάρχειν, ὡς ἐντεῦ-
 θεν τῇ θεότητι τὰ παθήματα προσαρμόττεσθαι. οὕς^{WIII39}
 καθελλόν τε καὶ ἀνεθεμάτισαν οἱ θεῖοι πατέρες, τὴν
 5 ἑαυτῶν κακοδοξίαν παραιτήσασθαι μὴ θελήσαντας.
 ἐδέξαντο δὲ τὸν τε Θεοδώρητον καὶ τὸν Ἰβαν, ἀνα-
 θεματίσαντας τὸν Νεστόριον καὶ ἅπερ αὐτοὶ ἐκδε-
 δώκασιν πρὸς ἔριν κεφάλαια, ἐκύρωσαν δὲ καὶ τὰς
 προτέρας τρεῖς συνόδους καὶ τὸ ἅγιον σύμβολον
 10 ἐπεκράτουν, ἀναθέματι καθυπαγαγόντες τοὺς τε
 υἱῶν δυάδα εἰσάγοντας καὶ τοὺς παθητὴν δογματί-^{PII47}
 ζοντας τὴν θεότητα καὶ τοὺς κραῖσιν καὶ σύγχυσιν^A
 ἐπὶ τῶν δύο φύσεων φρονεῖν καὶ λέγειν τολμῶντας,
 ἢ δύο μὲν εἶναι φύσεις πρὸ τῆς ἐνώσεως ἐπὶ Χρι-
 15 στοῦ, μίαν δὲ μετὰ τὴν ἐνωσιν ἀναπλάττοντας καὶ
 τοὺς οὐράνιον ἢ τινος ἑτέρας οὐσίας μυθεύοντας τὴν
 προσληφθεῖσαν ἐξ ἡμῶν τῷ κυρίῳ μορφήν. ἐδογμα-
 τισαν δὲ τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τέλειον
 ἐν θεότητι καὶ τέλειον ἐν ἀνθρωπότητι καὶ θεὸν
 20 ἀληθῶς καὶ ἀνθρώπον ἀληθῶς, ἐκ ψυχῆς λογικῆς
 καὶ σώματος, ὁμοούσιον τῷ πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα,
 καὶ ἡμῖν ὁμοούσιον κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα καὶ
 ὅμοιον κατὰ πάντα, χωρὶς ἁμαρτίας, ἕνα τὸν αὐτὸν
 ἐν δύο φύσεσιν, ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως,
 25 ἀχωρίστως γνωριζόμενον, σωζομένων τῶν ιδιωμάτων^B
 φύσεως ἑκατέρας καὶ εἰς ἓν πρόσωπον συντρεχόντων
 καὶ μίαν ὑπόστασιν.

Τούτων οὖν πᾶσι τοῖς θεοφορήτοις ἐκείνοις δε-²⁵
 δογμένων πατράσι, παρόντος καὶ τοῦ εὐσεβοῦς βα-
 30 σιλέως Μαρκιανοῦ, ὁ Διόσκορος προστάξει βασιλικῇ
 εἰς Γάγγραν ὑπερόριος στέλλεται· ὁ γὰρ Εὐτυχὴς
 προτέθνηκε δυστυχῶς. ἀντὶ δὲ Διοσκόρου τῆς Ἀλε-

ξανδρείας ἐπίσκοπος ἐχειροτονήθη Προτέριος, ἀνὴρ
 ἱερώτατος καὶ ὀρθοδοξότατος. τῶν δὲ τοῦ Εὐτυχοῦς
 καὶ Διοσκόρου τῶν αἰρεσιωτῶν ἀνὰ τὴν πόλιν στρε-
 φομένων καὶ διαχλευαζόντων τὰ ὑπὸ τῆς συνόδου
 C δογματισθέντα, καὶ τῆς βασιλικῆς δυναστείας λεγόν- 5
 των τὸ κράτος τῇ συνόδῳ περιεῖναι, καὶ οὐκ ἐκ τῆς
 ἀληθείας, καὶ τὴν οἰκίαν συνιστᾶν πειρωμένων ἔτι
 κακοδοξίαν, ὁ πατριάρχης Ἀνατόλιος ἐκκλησιάσας
 τοὺς τε αὐτῷ ὁμογνώμονας καὶ τοὺς ἀντιδοξοῦντας
 ἔφη πρὸς τοὺς ἐναντίους "ἐπεὶ ἔτι τῆς οἰκείας δόξης 10
 ἀντέχεσθε καὶ οὐ πεύθεσθε μὴ δοξάζειν ὀρθῶς, ἀλλ'
 αἰτιᾶσθε ἡμᾶς ὡς τὸ Νεστορίου παραδεχομένους δόγ-
 μα, δύο φύσεις ἐπὶ τοῦ σωτῆρος κηρύττοντας, ἑκα-
 τέρας τηροῦσας ἀσυγχύτους τὰς ιδιότητας, ἐπιτε-
 πτέον, εἰ δοκεῖ, τῷ θεῷ τὴν περὶ τούτου διάκρισιν, 15
 καὶ γραφήτω μὲν παρ' ὑμῶν ἐν τόμῳ τὸ ὑμέτερον
 περὶ τῆς πίστεως φρόνημα, γραφήσεται δὲ καὶ παρ'
 D ἡμῶν τὸ ὑμέτερον· καὶ ἄμφω τὸν τόμον ἐν τῇ λάρνακι
 τεθήτων τῆς πανευφήμου μάρτυρος Εὐφημίας, καὶ
 ταύτῃ τὴν κρίσιν δοτέον τῶν ὀρθῶν καὶ διαστρόφων 20
 δογματιστῶν". ἤρесе ταῦτα καὶ τοῖς αἰρετικοῖς, καὶ
 οἱ τόμοι γεγράφονται καὶ ὁ κλείων λίθος τὴν λάρνακα
 αἰρεται καὶ οἱ χάρται τῷ στήθει τῆς μάρτυρος ἐπιτί-
 θενται καὶ ὁ λίθος αὐτῇ τῇ λάρνακι ἐπενήνεται
 καὶ σφραγίζεται ὑπ' ἀμφοῖν τοῖν μεροῖν. τὸ δ' ἐν- 25
 τεῦθεν ἰκεσίαι πρὸς θεὸν καὶ δεήσεις παννύχιοι
 ἀποκαλύψαι τίς αὐτῷ τῶν δοξῶν καταθύμιος καὶ τίς
 ἀποβλητέα δοκεῖ. καὶ μετὰ τρίτην ἡμέραν συνέρχον-
 PII 48 ται, μὴδὲ τοῦ βασιλέως ἀπολειφθέντος, καὶ ἀνοιγεί-
 A σης τῆς λάρνακος, τῶν θαυμασίων σου, κύριε, εὐρέθη 30
 ὁ μὲν τῶν αἰρετικῶν τόμος ἐν τοῖς ποσὶ τῆς μάρτυ-
 ρος κείμενος, ὁ δὲ γε λοιπὸς τῇ δεξιᾷ ταύτης χειρὶ

κατεχόμενος, ἣν ἐκτεῖναι λέγεται πρὸς τὸν βασιλέα
καὶ τὸν πατριάρχην, τὸν τόμον αὐτοῖς ἐγχειρίζουσα.
οἱ μὲν οὖν τὸ ὀρθὸν πρεσβεύοντες δόγμα ἦσαν ἐν
κρότοις, οἱ δὲ τούτοις ἑτερογνώμονες κατηφιῶντες WIII40
5 καὶ σκότος ὑπ' αἰσχύνης περιχυθέντες ἀπήλθουσιν·
τινὲς δ' ἐκ τούτων καὶ πρὸς τὸ ὀρθόδοξον μετεβά-
λονται. κατὰ τὸν τότε χρόνον καὶ ἡ βασιλὶς Πουλχε-
ρία θνήσκει εὐσεβῶς τε καὶ εὐκλεῶς καὶ ἐπ' ἐλπίσι
χρησταῖς. πάντα γὰρ τὸν πλοῦτον αὐτῆς διένειμε
10 πένησι καὶ τῷ πρὸς τούτους ἐλέῳ τὸν τοῦ θεοῦ
ἐκτήσατο ἔλεον. Οὐαλεντιμιανὸς δὲ ὁ ἀνεψιὸς Ὀνω- B
ρίου, οὗ ἄνω που ἐπεμνήσθημεν ὥς ἐκ τῆς ἀδελφῆς
αὐτοῦ γεννηθέντος τῆς Πλακιδίας, βασιλεύων ἐν τῇ
πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ, ἄγεται εἰς γυναικα Εὐδοξίαν τὴν
15 παῖδα τοῦ νέου Θεοδοσίου. ἐκδεδιητημένως δὲ βιώ-
σκων καὶ ἀσελγῶς, τὴν μὲν οἰκίαν γαμετὴν εἶα, καί-
τοι κάλλους εὖ ἔχουσιν, ἀλλοτρίαις δὲ συνεφθείρετο·
ἐκέχρητο δὲ καὶ μαντείαις καὶ γοητείαις. οὕτω δὲ
βιώσκων οὐκ εὐαγῶς, ἀποβιάσκει ἐλεεινῶς. Μάξι-
20 μος γὰρ εἷς τῶν ἐν τῇ Ῥώμῃ πατρικίων, ἔργονος δὲ
τοῦ πάλαι τυραννήσαντος Μαξίμου, ὃν ὁ μέγας κατ-
επολέμησε Θεοδόσιος, ἔνδον τῶν βασιλείων γενόμε-
νος, ἐν αὐτοῖς τὸν Οὐαλεντιμιανὸν ἀποσφάττει, καὶ
τῇ Εὐδοξίᾳ βίᾳ συμμίσγεται, καὶ τῆς βασιλείας κρα-
25 τεῖ. ἡ δὲ τοῦ πατρὸς αὐτῆς Θεοδοσίου θανόντος C
καὶ τῆς Πουλχερίας ἐκμετρησάσης τὸ ζῆν ἐκδίκησιν
ἐτέρωθεν μὴ ἐλπίζουσα, διαπέμπεται πρὸς Γιζέριχον
τῶν Οὐανδήλων φῆγα καλούμενον καὶ τῆς τοῦ Μα-
ξίμου τυραννίδος ἀπαλλαγῆναι ἐκλιπαρεῖ· καὶ ὅς
30 ἔπεισι τῇ Ῥώμῃ σὺν στόλῳ καὶ δυνάμει πολλῇ. καὶ ὁ
Μάξιμος ἀπέδρα ταύτης, καὶ κτείνεται παρὰ τῶν
συνόντων αὐτῷ. ὁ δὲ Γιζέριχος ἀπόνως τῆς Ῥώμης

κρατεῖ, καὶ τὸν πλοῦτον αὐτῆς συγκομισάμενος
 ἅπαντα, καὶ τὰ τῶν θείων ναῶν ἀναθήματα ἐκ χρυ-
 σοῦ πεποιημένα καὶ λίθοις κοσμούμενα, καὶ τινὰ τῶν
 παρὰ Τίτου κομισθέντων ἐξ Ἱεροσολύμων σκευῶν
 τοῦ ἐκεῖσε ναοῦ, εἰργασμένα καὶ αὐτὰ ἐκ χρυσοῦ, 5
 λαβὼν καὶ τὴν Εὐδοξίαν σὺν ταῖς δύο θυγατράσιν
 αὐτῆς, ἐπανῆλθεν εἰς Ἀφρικὴν. καὶ τὴν μὲν τῶν
 D θυγατέρων αὐτῆς, τὴν Εὐδοκίαν, τῷ πρεσβυτέρῳ τῶν
 οἰκείων υἱῶν Ὀνωρίῳ συνέξενξε, τὴν δὲ γε Πλακι-
 δίαν μαθὼν ἀνδρὶ κατηγγυῆσθαι τῷ πατρικίῳ Ὀλυ- 10
 βρίῳ, ἐτήρει σὺν τῇ μητρὶ Εὐδοξία, ἔνθα δύο δια-
 γαγοῦσα ἐνιαυτοὺς ἢ βασιλὶς Εὐδοξία ἐπανῆλθεν
 εἰς τὸ Βυζάντιον μετὰ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς Πλακι-
 δίας, Μαρκιανοῦ βασιλεύοντος. ἢ γὰρ Εὐδοκία σὺν
 τῷ ἀνδρὶ κατελείφθη, ᾧ συμβιώσασα ἔτη ἑκκαίδεκα, 15
 καὶ παῖδα τεκοῦσα Ἰλδέριχον, ὅτι τοῖς Ἀρειανοῖς
 ὁμόδοξος ἦν ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ἥχθητο τὴν μετ' ἐκείνου
 συμβίωσιν. καὶ λαβομένη καιροῦ καὶ αὐτὴ εἰς τὴν
 Κωνσταντινουπόλιν μεταχωρεῖ, ἥδη τῆς μητρὸς αὐ-
 P II 49 τῆς θανούσης· εἶτα εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ἄπεισι, καὶ 20
 A κεῖ τελευτᾷ. Μαρκιανὸς δὲ θνήσκει ἐξ βασιλεύσας
 ἔτη καὶ μῆνάς τινας, ὥς μὲν τινες λέγουσιν, νοσήσας,
 ὥς δ' ἕτεροι, φαρμαχθεὶς νεύσει τοῦ πατρικίου
 Ἀσπαρος, πρεσβύτης γενόμενος καὶ ζήσας ἐπὶ μα-
 κρόν. ἐπιεικὴς δὲ τὴν γνώμην ὦν καὶ πρὸς τοὺς 25
 ὑπηκόους χρηστὸς ἔλεγε μὴ δεῖν ὄπλα βασιλέα κινεῖν,
 ἕως εἰρηνεύειν ἑξόν. μέγα δὲ τότε δυνάμενος ὁ πα-
 τρὶκίος Ἀσπαρ οὐχ ἡρετίσθη βασιλεῦσαι παρὰ τοῦ
 δήμου τῆς πόλεως, ὅτι τῆς Ἀρείου ἦν μετέχων αἰρέ-
 σεως. διὸ τὸν Λέοντα αὐτὸς ἐβασίλευσεν, ὥς μὲν 30
 τινες ἰστόρησαν, αὐτοβούλως, ὥς δ' ἕτεροι, παρὰ τοῦ
 δήμου τὴν ἐξουσίαν λαβὼν, ὃν κτήσεων αὐτοῦ, ὥς

λέγεται, προνοούμενον ἀπήτησε Καίσαρα στέψαι θά-
 τερον τῶν υἱῶν αὐτοῦ. καὶ τοῦτο ἐπαγγειλάμενον B
 εἰς τὴν τῆς βασιλείας περιωπὴν ἀνεκόμισεν. ἔνιοι
 δὲ τριβοῦνον εἶναι αὐτόν φασι καὶ τῶν ἐν Σηλυβρία
 5 τελῶν ἄρχοντα. καὶ οἱ μὲν ἐκ Θρακῶν τὸ γένος
 ἔλκειν αὐτόν λέγουσιν, ἄλλοι δὲ ἐκ Λακῶν τῶν ἐν
 Ἰλλυριοῖς.

Ἄρτι δὲ καταστάντος τοῦ Λέοντος αὐτοκράτορος WIII41
 10 ὁ Ἄσπαρ ἐπέκειτο βιάζων αὐτόν Καίσαρα ποιῆσαι¹
 θάτερον τῶν υἱῶν αὐτοῦ κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν. ἀνα-
 βαλλομένου δ' αὐτοῦ ὁ Ἄσπαρ τῆς βασιλικῆς ἀλουργί-
 δος ἀψάμενος ἔφη "βασιλεῦ, τὸν ταύτην ἀμπεχό-
 μενον ψεύδεσθαι οὐ χρεών"· καὶ ὃς ἀνθυπήνεγκεν
 15 "ἀλλ' οὐδὲ βιάζεσθαι καὶ ἄγεσθαι ὡς ἀνδράποδον."
 μέχρι δὲ τέλους ἀντέχειν μὴ οἷός τε ὢν, εἰκὼν ἀνάγ- C
 κη Καίσαρα ποιεῖ ἀπὸ πατρικίου τὸν τοῦ Ἄσπαρος
 παῖδα, Ἀρδαβουρίου δὲ ἀδελφόν. τοῦτο καὶ τῇ συγ-
 κλήτῳ ἔδοξεν ἀποθύμιον καὶ τὸν δῆμον τῆς πόλεως
 20 εἰς στάσιν ἐκίνησεν. ἐδεδίσαν γὰρ μὴ εἰς τὸ γένος
 τοῦ Ἄσπαρος περιστάντος τοῦ κράτους παρρησίας
 αὐθις λαβόμενοι οἱ Ἀρειανοὶ πλείονα κακὰ τῶν προ-
 τέρων εἰς τοὺς ὀρθοδόξους ἐνδείκωνται. συνελθόν-
 τες οὖν οἱ τοῦ κλήρου καὶ οἱ μονάζοντες καὶ τοῦ
 25 δῆμου τῆς πόλεως ὅσον ὑγιᾶς ἐφρόνει περὶ τὴν D
 πίστιν, ἐδέοντο τοῦ βασιλέως ὁμόφρονα σφίσι Καί-
 σαρα προχειρίσασθαι. ὁ δὲ τότε μὲν οἷς τε εἶπε καὶ
 οἷς ἐποίησε τὴν στάσιν κατηύνασε. μετὰ δὲ πα-
 ραρρυσθέντος καιροῦ, ἐπιβουλεύοντας αὐτῷ γνούς τοὺς
 30 περὶ τὸν Ἄσπαρα, κάκεῖνον καὶ τὸν Ἀρδαβούριον
 ἔκτεινε. Ἰσοκάσιον δὲ τὸν κοιαίστῳρα λόγιον ἄνδρα,
 διαβληθέντα ἐπ' ἄλλοις τέ τισι καὶ ἐπὶ ἑλληνισμῷ,

τῆς ἀξίας γυμνώσας τῷ ἐπαρχῷ παρέδωκεν εἰς ἐξέ-
τασιν· εἰσαγομένῳ δ' εἰς τὸ δικαστήριον ἐν σχήματι
κατακρίτου ἔφη αὐτῷ ὁ ἑπαρχος "ὄρᾳς, Ἰσοκάσιε, ἐν
οἷα εἰ καταστιάσει"; ὁ δὲ "ὄρῳ" εἶπεν "καὶ οὐ ξε-

P II 50 νίζομαι ὅτι ἀνθρωπος ὢν ἀνθρωπίναις περιπέπτωκα 5

A συμφοραῖς· σὺ δὲ δίκασον ἐπ' ἐμοί, ὥς ἐδίκαζες σὺν
ἐμοί." τούτων ἀκούσας ὁ δῆμος, τὸν μὲν βασιλέα
εὐφρόνησε, τὸν δ' Ἰσοκάσιον ἔξαρχάσαντες εἰς τὴν
ἐκκλησίαν ἀπήγαγον· βαπτισθέντα δὲ τοῦτον μαθὼν
ὁ κρατῶν ἦσθη. οὗτος ὁ βασιλεὺς εἶχε γυναῖκα κε- 10
κλημένην Βηρίναν, ἐξ ἧς ἐγένοντο αὐτῷ θυγατέρες
δύο, Ἀριάδνη καὶ Λεοντία· ὢν τὴν μὲν τῷ Ζήνωνι
κατηγγύησε, τὴν δὲ Λεοντίαν συνέξευξε τῷ πατρι-
κίῳ Μαρκιανῷ, νύμφῃ Ἀνθεμίου τοῦ βασιλεύσαντος ἐν
τῇ Ῥώμῃ. ἐπὶ τούτου τοῦ βασιλέως γέγονεν ἐν τῇ νέᾳ 15
Ῥώμῃ φρικωδέστατος ἐμπρησμός, ὃς ἀπὸ θαλάσσης
ἕως θαλάσσης, ἀπὸ τοῦ ἀρκιῶου δηλαδὴ μέρους ἕως

B τοῦ μεσημβρινοῦ, τὴν πόλιν διέξωσεν, εἰς μῆκος δὲ
διεξῆλθεν ἀπὸ τοῦ Βοοσπορίου μέχρι τοῦ ναοῦ τοῦ
ἁγίου Ἰωάννου τοῦ καλυβίτου, πρὸς δὲ νότον ἀπὸ 20
τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Θωμᾶ μέχρι τοῦ ναοῦ
τῶν μεγάλων μαρτύρων Σεργίου καὶ Βάκχου· ἐν δὲ
τῷ μέσῳ τῆς πόλεως ἀπὸ τῶν Λαύσου ἕως τοῦ Ταύ-
ρου τὰ ἐν μέσῳ πάντα κατέκαυσε, ὅτε λέγεται καὶ
ὁ Ἄσπαρ διαθέειν τὰς ἀγνιὰς ἀγγεῖον ὕδατος πληρὴς 25
ἐπὶ τῶν ὤμων φέρων καὶ τὸν δῆμον παρακαλῶν
ὁμοίως ποιεῖν, ἵνα τὸ πῦρ κατασβέσῃσι, καὶ διδούς
ἐκάστῳ ὑπὲρ μισθοῦ νόμισμα ἄργυρου. διήρκεσε
δὲ τὸ πῦρ ἐκεῖνο τὴν πόλιν νεμόμενον ἐφ' ἡμερῶν
τετρακτύν, καὶ κατέκαυσε πρὸς τοῖς ἄλλοις τὸν τε ἐν 30

C τῷ Σενάτῳ καλουμένῳ μέγιστον οἶκον, εἰς ὃν ἦ τε
γερουσία καὶ οἱ λογάδες συνερχόμενοι ἐβουλεύοντο,

καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεύων, ὅτε στολὴν ὑπατικὴν ἀνε-
λάμβανεν, ἔργον περιφανὲς καὶ ὑπέρλαμπρον, καὶ
τὸ καλούμενον Νυμφαῖον, οἶκον ἕτερον ἀντικρὺ κεί-
μενον τοῦ προρρηθέντος οἴκου, εἰς τὸ τοὺς γάμους
5 γίνεσθαι ἐν αὐτῷ χρηματίζοντα τῶν μὴ κεκτημένων
οἴκους, χωροῦντας πληθὺς ἐν ἑαυτοῖς· καὶ ἕτερον
οἶκον ἐν τῷ Ταύρῳ βασιλικὸν πολυτελεῖ τε καὶ μέγι-^{WIII42}
στον· καὶ ἐπὶ τούτοις ναοὺς περιφανεστάτους καὶ
ιδιωτικὰς οἰκίας τῶν λαμπροτέρων πολλὰς. τούτου
10 κρατοῦντος λέγεται καὶ σεισμὸν γενέσθαι σφοδρότα-
τον ἐν Ἀντιοχείᾳ, ὥς μικροῦ τὴν πόλιν ἐκείνην πᾶ-
σαν καταπεσεῖν. ὑσθῆναι δὲ καὶ σποδὸν ἐν τῇ Βυ-^D
ζαντίδι πολλήν, ὥστε καὶ εἰς παλαιστήν αὐτὴν ὑψω-
θῆναι. ἐκ τούτου δὲ δεδειλιακότα τὸν βασιλέα τῆς
15 πόλεως ἐξελθεῖν καὶ διατρίβειν ἐπὶ πολὺ κατὰ τὸν
ἄγιον Μάμαντα. οὗτος βασιλεύσας στρατοπεδάρχην
προεχειρίσατο Ῥουσίκιον, ἄνδρα γενναῖόν τε καὶ
στρατηγικώτατον· θανόντος δ' ἐκείνου τὸν τῆς βα-
σιλίσσης Βηρίνης ὁμαίμονα Βασιλίσκον ἀνθελέτο.
20 ὃς σὺν στόλῳ πολλῷ κατὰ Γιζερίχου στρατεύσας ἐν
Ἀφρικῇ ἡττήθη λίαν αἰσχυρῶς καὶ τὸ πλεῖον τοῦ
στόλου ἀπέβαλε, ὥς μὲν τινες ἱστοροῦσιν, ἐκ κακο-
βουλίας καὶ τοῦ μὴ στρατηγικῶς διαθεῖναι τὸν πό-
λεμον, ὥς δ' ἕτεροι, ἐκ προδοσίας· χρήματα γὰρ
25 αὐτὸν λαβεῖν πλεῖστά φασι παρὰ Γιζερίχου, καὶ τοῦ
πολέμου συρραγέντος στρέψαι τὴν στρατηγίδα τριήρη, ^{PII51}
καὶ πρύμναν κρουσάμενον εἰς φυγὴν τραπέσθαι, ^A
κἀντεῦθεν θάρσος μὲν ἐναικέναι τοῖς ἐναντίοις, τῶν
δ' οἰκείων καταβαλεῖν τὰ φρονήματα, καὶ τὸν μὲν
30 ἐπανελθεῖν δυσκλεῶς μετ' ὀλίγων, τοὺς δὲ λοιποὺς
ἐν τῇ ναυμαχίᾳ πεσεῖν. τούτῳ τῷ βασιλεῖ ἐγγονος
ἐξ Ἀριάδνης τῆς θυγατρὸς ἐγεννήθη καὶ Ζήνωνος,

ὃν Λέοντα ὀνομάσας ἐκεῖνος βασιλικῶ ταινιοῖ διαδή-
 ματι ἐπὶ πάνυ νηπία τῇ ἡλικίᾳ. τὸν γὰρ Ζήνων
 τῇ βασιλείᾳ μὴ προσήκοντα ἔκρινεν, ὅτι μήτε τὴν
 γνώμην εἶχε βασιλικὴν μήτε μὴν εἶδος ἄξιον τυραν-
 νίδος, ἀλλὰ καὶ τὴν ὄψιν ἣν εἶδεχθέστατος καὶ τὴν 5
 ψυχὴν εἶχε τῆς ὄψεως χείρονα. διὰ τοῦτό τινες
 ἱστοροῦσιν ἀναιρεθῆναι τὸν Ἀσπαρα καὶ τὸν Ἀρδα-
 βούριον παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος Λέοντος, Θέλοντος
 B τὸν θυγατριδοῦν αὐτοῦ τὸν μικρὸν Λέοντα βασι-
 λεύειν, φοβουμένου δ' ἐκείνους ὡς μέγα δεδυνημέ- 10
 νους, μήποτε τῆς νηπιότητος ἐκείνου καταφρονήσαν-
 τες τὴν ἀρχὴν σφετερίζωνται. ἐπὶ τούτου τοῦ βασι-
 λέως καὶ ἡ τιμία τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐσθῆς εἰς
 Κωνσταντινούπολιν ἐκομίσθη ἐκ Παλαιστίνης, καὶ
 ἀπετέθη ἐν τῷ παρ' αὐτοῦ δομηθέντι ναῷ ἐν Βλα- 15
 χέρναις ἐν ἀργυρεᾷ σορῷ· δι' ἣν καὶ ὁ ναὸς Ἀγία
 σορὸς κατωνόμασται. τοῦ πατριάρχου δὲ θανόντος
 Ἀνατολίου, ὃς ἐπ' ἔτη τῆς ἐκκλησίας προέστη ὀκτώ,
 Γεννάδιος χειροτονεῖται. τούτου δὲ ἐνιαυτοῖς τὴν
 ἐκκλησίαν ἰθύναντος δέκα ἐπὶ τρισί, καὶ τὴν ζωὴν 20
 C ἐκμετρήσαντος, ἀντεισέχθη Ἀκάκιος. καὶ ὁ βασι-
 λεὺς δὲ Λέων νοσήσας ἐξέλιπεν, ὀκτώκαιδεκα βασι-
 λεύσας ἐνιαυτούς, τὸν μικρὸν Λέοντα διάδοχον τῆς
 βασιλείας καταλιπών. κεκόσμητο δὲ καὶ ἄλλαις μὲν
 ἀρεταῖς, ἐπέλαμπε δ' ἐκείνῳ μάλιστα τὸ φιλοίкти- 25
 στον, εἰωθότι λέγειν ὅτι ὥσπερ ὁ ἥλιος οἷς ἐπιλάμ-
 πει, τῆς θερμῆς αὐτοῦ μεταδίδωσιν, οὕτω δεῖ καὶ
 τὸν βασιλέα, οἷς ἂν ἐπιβλέψῃ, οἴκτου αὐτοὺς ἀξιοῦν.
 2 Καταλειφθεὶς οὖν ὁ μικρὸς Λέων νηπιᾶζων ἔτι,
 ἐφ' ἕνα ἐνιαυτὸν ἐπεβίω τῇ βασιλείᾳ, καὶ νήπιος 30
 ἐπαπῆλθε τῷ πάππῳ τὸν ἑαυτοῦ πατέρα τὸν Ζήνω-
 να βασιλέα καταλιπών, αὐτὸς ταῖς ἑαυτοῦ χερσὶ τῇ

ἐκείνου κεφαλῇ περιθεῖς τὸ διάδημα. ἦν δὲ ὁ Ζή- D
νων ἐξ ἔθνους αἰσχίστου τοῦ τῶν Ἰσαύρων, αἰσχιστος
καὶ αὐτὸς καὶ τὴν μορφὴν καὶ τὴν ψυχὴν γεγονώς.
καὶ οὐχ ὥς βασιλεὺς τὴν ἀρχὴν ἀνύων, ἀλλ' ὥς ἄν- WIII43
5 τικρὺς τύραννος. ἦν δὲ τούτῳ καὶ ἀδελφὸς Κόνων
καλούμενος καὶ τὸν ἀδελφὸν εἰς κακίαν ὑπερβαλλό-
μενος, αἵμασι χαίρων καὶ σφαγαῖς ἀνθρώπων ἡδό-
μενος. κατὰ τούτου τοῦ Ζήνωνος ἐν Θράκῃ διατρί-
βων ὁ τῆς βασιλείσσης Βηρίνης ὁμαίμων ὁ δηλωθεὶς
10 Βασιλίσκος ἀνταίρει χεῖρα, τῆς Βηρίνης συναιρομέ-
νης αὐτῷ καὶ τῆς συγκλήτου τινῶν. δειλὸς δὲ ὢν
ὁ Ζήνων καὶ ἄνανδρος, φεύγει ἀντίκα σὺν Ἀριάδνῃ
τῇ γυναικὶ ἐν Ἰσαυρίᾳ πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς.

Καὶ ὁ Βασιλίσκος ἐν τῷ κάμπῳ ἀναγορεύεται βα-
15 σιλεὺς, καὶ τὴν οἰκείαν γαμετὴν Ζηνωνίδα Αὐγούστην PII52
ἔσπεψε, καὶ Μάρκον τὸν υἱὸν προεχειρίσατο Καίσαρα. ^A
ἦν δὲ καὶ οὗτος τοὺς τε τρόπους οὐδὲν βελτίων τοῦ
Ζήνωνος καὶ περὶ τὸ σέβας οὐκ ὀρθῶς διακείμενος.
τῆς γὰρ Εὐτυχοῦς καὶ Διοσκόρου μετεῖχε καὶ οὗτος
20 αἰρέσεως, παρὰ τῆς γαμετῆς εἰς ταύτην προβιβα-
σθεῖς, καὶ σφόδρα τὰς τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησίας
ἐκάκωσε, καὶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον τυραννικῇ
γράμματι ἄκυρον εἶναι τεθέσπικε. καὶ τὸν πατριάρ-
χην τῆς νέας Ῥώμης Ἀκάκιον τοῦτο ψηφίσασθαι
25 συνοδικῶς ἐβιάζετο. ἀλλὰ τὸ ὀρθόδοξον πλῆθος τῆς
πόλεως συνελθὼν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ τὸν Βασι-
λίσκον ἐκακηγόρησε καὶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον
ἀγίαν ἐκάλεσε. διὰ ταῦτα τοίνυν ὁ Βασιλίσκος παρὰ
τοῦ δήμου καὶ τῆς γερονσίας μεμίσητο. ἔπεμψε δὲ B
30 κατὰ Ζήνωνος μετὰ δυνάμεως Ἴλλον καὶ Τροκοῦν-
δον· οἳ ἐπελθόντες ἐπολιόρκουν αὐτόν. ὅτι δὲ πολλὰ
αὐτοῖς ὁ Βασιλίσκος ἐπαγγειλάμενος οὐκ ἐπιτελεῖς

τὰς ὑποσχέσεις πεποίητο, καὶ ἡ σύγκλητος δὲ βαρυνομένη τὸν Βασιλίσκον διὰ τὴν κακίαν αὐτοῦ ἔγραψε τοῖς εἰρημένοις ἀνδράσι τὰ παρ' ἐκείνου δρωμένα, προσέθεντο τῷ Ζήνωνι, καὶ ἀντὶ πολεμίων φίλοι αὐτῷ γεγόνاسι καὶ συνέριθοι· καὶ λαβόντες αὐτὸν 5 ἐπανήσαν. ὁ δὲ Βασιλίσκος Ἀρμάτιον τὸν οἰκεῖον ἀνεψιὸν μετὰ τῶν Θρακικῶν ταγματῶν στέλλει κατὰ τοῦ Ζήνωνος· καὶ ὃς συναντήσας αὐτῷ περὶ Νίκαιαν, καὶ χρήμασιν ὑποφθαρεῖς, πρὸς δὲ τοῖς καὶ ὑποσχέσει τοῦ Καίσαρα στεφθῆναι τὸν υἱὸν αὐτοῦ 10

- C Βασιλίσκον, τῷ Ζήνωνι προσχωρεῖ. κἀντεῦθεν ἔλθων εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ὁ Ζήνων ἐδέχθη ὑπὸ τε τῆς συγκλήτου καὶ τοῦ λαοῦ. καὶ ὁ Βασιλίσκος τῇ ἐκκλησίᾳ προσπέφευγε μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν παιδῶν, ὅθεν ἐξῆλθε πληροφορίαν λαβὼν 15 ὥς οὐ στερηθήσεται τῆς ζωῆς. καὶ ἀπήχθησαν εἰς τι φρούριον, ἔνθα λέγεται εἰς πύργον κατακλεισθῆναι σὺν τοῖς φιλτάτοις καὶ διαφθαρεῖν λιμῷ. ἕτεροι δὲ ἀναιρεθῆναι αὐτοὺς ἐν τῷ ἀπάγεσθαι λέγουσιν. ὁ Ζήνων δὲ καὶ τὴν ἑαυτοῦ πενθερὰν τὴν βασιλίδαν 20 Βηρίναν ἐξώρισεν. ὁ γοῦν Βασιλίσκος εἴτε ὥς εἴρηται εἴτ' ἄλλως ἐπὶ δύο τυραννήσας ἐνιαυτοὺς διώλετο. οὗ κρατοῦντος ἐμπρησμὸς ἐν Κωνσταντινου-
- D πόλει ἐγένετο μέγιστος, ἐκ τῶν Χαλκοπρατείων ἀρξάμενος καὶ πάντα τὰ προσεχῇ τούτοις νεμηθεὶς καὶ 25 ἀποτεφρώσας, τὰς τε τῶν δημοσίων πλατειῶν στοὰς καὶ τὰς αὐταῖς ἐπικειμένας οἰκοδομάς, ἀλλὰ μὴν καὶ αὐτὴν τὴν κεκλημένην Βασιλικήν, καθ' ἣν καὶ βιβλιοθήκη ἐτύγχανε δώδεκα μυριάδας βιβλίων ἀποκειμένων ἐν αὐτῇ ἔχουσα· ἐν οἷς ἀναγράφεται εἶναι 30 καὶ δράκοντος ἔντερον, μήκους ὃν ποδῶν ἑκατὸν εἴκοσιν, ἔχον ἐγγεγραμμένα χρυσοῖς γράμμασι τὰ τοῦ

Ὅμηρου ποιήματα, τὴν τε Ἰλιάδα καὶ τὴν Ὀδύσσειαν,
 οὐ καὶ ὁ Μάλχος τὰ περὶ τούτων τῶν βασιλέων συγ-^{WIII44}
 γραφόμενος μέμνηται. διέφθειρε δὲ τὸ πῦρ ἐκεῖνο
 καὶ τὴν ἐν τοῖς Λαύσου τῆς πόλεως ἀγλαΐαν καὶ
⁵ τὰ ἐκεῖ ἐνιδρυμένα ἀγάλματα τῆς τε Σαμίας Ἥρας ^{P II 53}
 καὶ τῆς Αἰνδίας Ἀθηνᾶς καὶ τῆς Κνιδίας Ἀφροδίτης ^A
 τὰ κατὰ τέχνην περιβόητα ἀφιδρύματα, καὶ μέχρι
 τοῦ Φόρου ἐπέδραμε. Ζήνων δὲ αὐτίς τῆς ἐξουσίας
 δραξάμενος τὸν μὲν τοῦ Ἀρματίου υἱὸν προεχειρί-
¹⁰ σατο Καίσαρα, πληρῶν τὴν ὑπόσχεσιν, αὐτὸν δὲ τὸν
 Ἀρμάτιον στρατηλάτην· καὶ μετ' ὀλίγον τὸν μὲν Ἀρ-
 μάτιον ἔκτεινε, λέγων ὅτι ὥσπερ εἰς τὸν Βασιλίσκον
 οὐκ ἐφύλαξε πίστιν, οὐδ' εἰς ἐμὲ πάντως φυλάξει
 αὐτήν. τὸν δὲ υἱὸν ἐκείνου τὸν Καίσαρα πεποίηκε
¹⁵ κληρικόν. ἀνεῖλε δὲ καὶ τὸν Ἴλλον τὸν μάλιστα, ^B
 τυραννίδι ἐπιχειρήσαντα, ὅτι ἔγνω ἐπιβουλευόμενος
 παρὰ τῆς βασιλίσσης Ἀριάδνης, εἰδότος καὶ Ζήνω-
 νος, ἀλλὰ μὴν καὶ Πελάγιον τὸν πατρίκιον, ἄνδρα
 λογιώτατόν τε καὶ δικαιοτάτον, τῷ μὲν δοκεῖν, ἑλλη-
²⁰ νισμὸν αὐτῷ ἐγκαλῶν, τῇ δ' ἀληθείᾳ τοὺς ἐλέγχους
 ἐκκλίνων αὐτοῦ· γνώμης γὰρ ὦν ἐλευθέρας ἤλεγχε
 τὰς ἀνοσίους πράξεις αὐτοῦ. καὶ ἄλλους δὲ πλεί-
 στους ἄνδρας τῶν περιφανῶν ὁ ἐχθιστος Ζήνων ἀπώ-
 λεσε, καὶ εἰς αἰρέσεις ἀπέκλινε καὶ ἀθεμίτους πρά-
²⁵ ξεις καὶ διεφθαρμένην ζωὴν· καὶ οὕτω βιοὺς βιαίως
 ἀπερράγη τοῦ ζῆν. ὁ δὲ τρόπος τῆς τούτου τελευ-
 τῆς ἀντιλέγεται· οἱ μὲν γὰρ γαστριζόμενον αὐτόν
 φάσι καὶ μεθύοντα τῶν τε φρενῶν ἐξίστασθαι καὶ
 καταπίπτοντα μηδὲν διαφέρειν νεκροῦ. μισούμενον
³⁰ δὲ καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς γαμετῆς αὐτοῦ Ἀριάδνης, οὕ-
 τως οἰνωθέντα ποτὲ ὥς ἤδη θανόντα λάσσαναι τῶν
 βασιλικῶν ἐντεθῆναι παρ' ἐκείνης, καὶ αὐτίκα τὸν

ἐπιπωματίζοντα ταύτην μέγιστον λίθον ἐπιτεθῆναι αὐτῇ· τὸν δὲ ἀνανήψαντα βοᾶν μὲν καὶ ὀλοφύρεσθαι ἔνδοθεν, μήτινος δ' ἐπιστρεφομένου, οἰκτρῶς ἐκείσε θανεῖν. οἱ δὲ νοσήσαντά φασι καὶ περιωδυνίας βαλλόμενον σφοδροτάταις δόκησιν τοῖς ὀρῶσιν ὥς τέθνηκε παρασχεῖν, καὶ οὕτως ἐντεθῆναι τῷ τάφῳ, καὶ ἐν αὐτῷ τεθνάναι γοῶμενον καὶ τοὺς οἰκειοὺς ἀνακαλούμενον, τῆς Ἀριάδνης μήτινι συγχωρούσης ἀνοῖξαι τὸ μνήμα ἢ ὅλως ἐπιστροφὴν ἐκείνου ποιήσασθαι.

10

²
D Οὕτω δὲ θανόντος οἰκτρότατα Ζήνωνος, ἡ Ἀριάδνη τὸν Δίκορον Ἀναστάσιον σελεντιάριον ὄντα, τῶν χαμαιζήλων δὲ τοῦτο ἄξιωματων, εἰς τὴν βασιλείαν ἀνήγαγε, γνώμη καὶ τῆς γερουσίας καὶ τοῦ στρατεύματος, Οὐρβικίου τοῦ ἐκτομίου, μέγα τότε δυναμέ-
15 νου, σπουδάσαντος εἰς τὴν τούτου ἀνάσρησιν. Δίκορος δ' ἐκαλεῖτο ὁ Ἀναστάσιος, ὅτι ἀνομοίας ἀλλήλαις τὰς κόρας εἶχε τῶν ὀφθαλμῶν· τῇ μὲν γὰρ ἦν τὸ χρῶμα μελάντερον, ἡ δὲ λαϊὰ πρὸς τὸ γλαυκότερον ἐχρωμάτιστο. μέλλοντα δὲ στεφθῆναι αὐτὸν
20 ἀπήτησεν ἔγγραφον ὁμολογίαν τῆς πίστεως καὶ τοῦ μῆτι παρακινῆσαι τῶν τῆς ἐκκλησίας δογμάτων ὁ πατριάρχης Εὐφῆμιος. μετὰ γὰρ Ἀκάκιον, κάκιστον
P II⁵⁴ τοῖς ὀρθοδοξοῦσι γενόμενον, καὶ τὴν ἐκκλησίαν ἔτη
A κατεσχηκότα δέκα πρὸς τοῖς ἐπτά, καὶ θανόντα,
25 Φραβίτας κεχειροτόνητο πατριάρχης, ὁμόδοξος Ἀκακίῳ καὶ Ζήνωνι. μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας πρὸς τῷ ἡμίσει καὶ οὗτος μετήλλαξε τὴν ζωὴν, καὶ προέστη τῆς ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως ὁ Εὐφῆμιος, ὅσιος ἀνὴρ καὶ ὀρθοδοξότατος. ὃς τοῦ Μογγοῦ Πέτρου
30 ὄνομα τὸν θρόνον τῆς μεγάλης Ἀντιοχείας ἀρπάσαντος ληστικῶς τῶν διπτύχων ἀπῆλειπεν ὥς αἰρετι-

κοῦ. ἀντενέγραψε δὲ τὴν Φήλικος κλησιν τοῦ πάπα^{WIII45}
 Ῥώμης, ἀνδρὸς ὀρθοδόξου καὶ καθαψαμένου διὰ
 γραμματίων τοῦ τε Ζήνωνος καὶ τοῦ Ἀκακίου, ὅτι
 τῷ Μογγῷ ἐκοινώνουν Πέτρῳ, τῆς Εὐτυχοῦς καὶ
 5 Διοσκόρου ὄντι αἰρέσεως, μάλιστα δὲ καὶ καθαιρέ-
 σεως λίβελλον στείλαντος Ἀκακίῳ, διὸ καὶ τὸ ὄνομα Β
 αὐτοῦ ὁ Ἀκάκιος ἐκ τῶν διπτύχων ἀπῆλειπεν. οὗ-
 τος τοίνυν ὁ πατριάρχης Εὐφῆμιος, ἔγγραφον ἰδιό-
 χειρον τοῦ Ἀναστασίου δεξάμενος ὥς δέχεται τὰ
 10 τῆς ἐκκλησίας δόγματα καὶ τὰ παρὰ τῆς ἐν Χαλκη-
 δόνι συνόδου ὀρισθέντα φυλάξει πάντα, στέφει αὐ-
 τόν. ὁ δὲ αὐτίκα τὴν Ἀριάδην μνηστεύεται, καὶ
 γραφὴν ποιεῖται βασιλείον ἀφιείσαν τὰ μέχρι τότε
 τῷ δημοσίῳ παρὰ τινων ὀφειλόμενα. ἤδη δὲ τεσσα-
 15 ρακοστῆς παραρρυνείσης ἡμέρας μετὰ τὴν ταφὴν Ζή-
 νωνος, καὶ τοὺς γάμους ἐτέλεσε. δασμοῦ δὲ τοὺς
 ὑπηκόους πιέζοντος τοῦ λεγομένου χρυσαργύρου, καὶ
 τοῦτον ἐξέκοψεν. ἦν δὲ ὁ τοῦ χρυσαργύρου δασμὸς
 τοιοῦτος· ἅπαντες καὶ προσαῖται καὶ πένητες καὶ C
 20 πᾶσα πόρνη καὶ ξύμπαντες ἀπελευθεροὶ ἐν ἀγροῖς
 τε καὶ πόλεσι διατρίβοντες εἰσφέρειν ἠναγκάζοντο
 τῷ δημοσίῳ τέλος ἐτήσιον. καὶ ὑπὲρ ἵππων καὶ
 ἡμιόνων καὶ βοῶν ὄνων τε καὶ κυνῶν ἐπράττετο
 φορολόγημα, ὑπὲρ ἀνθρώπων μὲν ἐκάστου νόμισμα
 25 ἀργυροῦν, τὸ δ' αὐτὸ καὶ ὑπὲρ ἵππου, ἡμιόνου τε
 καὶ βοός, ὑπὲρ ὄνου δὲ φόλλεις ἕξ, ὁμοίως δὲ καὶ
 ὑπὲρ κυνός. καὶ ἦν διὰ ταῦτα συντριβὴ τῶν ἀν-
 θρώπων καὶ ὀδυρμὸς πανταχοῦ. ἀλλὰ ταύτην ἐκ-
 κόψας τὴν εἰσφορὰν ὁ βασιλεὺς Ἀναστάσιος καὶ
 30 αὐτὰς τὰς περὶ ταύτης ἀπογραφὰς ἐναντίον τοῦ δή-
 μου κατέκαυσεν ἐν τῷ Ἰππικῷ· καὶ ἦν μὲν ἐν τού-
 τοις φιλότιμος καὶ τὴν τῶν πολιτικῶν πραγμάτων D

διοίκησιν καλῶς μετερχόμενος. τὰς γὰρ πολιτικάς ἀρχὰς ὠνίους παρεχομένας τὸ πρὶν ἐκείνος ἀμίσθους ἐδίδου. περὶ δὲ τὴν εἰς τὸ θεῖον δόξαν οὐκ ἀγαθὸς ἦν· ἀποκλίνας γὰρ εἰς τὴν τῶν Συγκυτικῶν αἵρεσιν τῶν μίαν φύσιν δοξαζόντων ἐπὶ τοῦ σωτήρος⁵ μετὰ τὴν ἑνωσιν τῶν διττῶν φύσεων, πολλὰ τὰς τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησίας ἐκάκωσε καὶ ἀδυσώπητος ἦν τοῖς τούτων προδισταμένοις. τὸν τε γὰρ πατριάρχην Εὐφύμιον ἐξώρισε, μὴ πειθόμενον ἀναθεματίσαι τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον, πρότερον μετὰ δό-¹⁰λου τὸ οἰκτεῖον ἔγγραφον ἀφελόμενος, ἢ βία, ὥς

P II⁵⁵ ἕτεροι λέγουσι, καὶ τὸν μετ' ἐκείνου Μακεδόنيον,
^Δ ἱερὸν ἄνδρα, μὴ καταδεξάμενον συνθέσθαι αὐτῷ, εἰς Εὐχάϊτα ὑπερώρισε. μεθ' ὃν ἀντιεσῆχθη Τιμόθεος ὁμόφρων τῷ βασιλεῖ. Αἰγγίνος δὲ ὁ ἀδελφὸς Ζήνωνος¹⁵, τυραννίδι ἐπιθέμενος, ἐχειρώθη παρὰ Ἀναστασίου, καὶ περιωρίσθη εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ἔνθα καὶ πρεσβύτερος χειροτονηθεὶς ἔθανε. καὶ τοὺς Ἰσαύρους δὲ πολλοὺς ἐν τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων διατρέβοντας ταύτης ἐξήλασεν· οὓς προσλαβόμενος ὁ²⁰ μάγιστρος Αἰγγίνος, οὐχ ὁ τοῦ Ζήνωνος ἀδελφός, ἀλλ' ἕτερος, καταστασιάξει, καὶ πολλὰ τῆς ἐφ' αὐτῷ ἐλήϊσατο· κατεπολεμήθη δέ, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ διεφθάρησαν βάρβαροι. τότε λέγεται καὶ Θεωδέριχος ὁ τῆς Ἀφρικῆς ἡγεμὼν, Ἀρειανὸς ὢν, διάκονόν τινα ὁρ-²⁵

*B θόδοξον αὐτῷ πάνν ᾠκειωμένον καὶ διὰ θεραπείαν αὐτοῦ εἰς ἀρειανισμόν μεταθέμενον ἀποκτείνει, εἰπὼν ὥς "ἐπεὶ τῷ θεῷ οὐκ ἐτήρησας πίστιν, μᾶλλον οὐ τηρήσεις ταύτην ἐμοί". Ἀναστασίου δὲ τοῦ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης πάπα θανόντος, καὶ τοῦ λαοῦ³⁰ μερισθέντος, καὶ τῶν μὲν Λαυρέντιόν τινα ψηφισμένων, τῶν ὀρθοδόξων δὲ σύμμαχον, κἀντεῦθεν πρὸς

ἀλλήλους στασιαζόντων, ὁ εἰρημένος Θεωδέριχος, τῆς
 Ῥώμης τότε κρατῶν, ἀφίκετο πρὸς αὐτὴν καὶ σύνο-
 δον ἀθροίσας τὸν μὲν Σύμμαχον ἐπίσκοπον τῆς WIII46
 Ῥώμης εἶναι ἐκύρωσεν, ἀπήλασε δὲ τὸν Λαυρέντιον.
 5 κατὰ τούτους τοὺς χρόνους ἱστορεῖται τὸ τῶν Βουλ-
 γάρων ἔθνος τὸ Ἰλλυρικὸν καὶ τὴν Θράκην κατα- O
 δραμεῖν, μήπω πρὶν γινωσκόμενον. τῶν δὲ Ἀγαρη-
 νῶν τὴν ἐφάν ληιζομένων, σπονδὰς πρὸς αὐτοὺς
 ἐποιήσατο Ἀναστάσιος. τοῦ μέντοι Θρακὸς Βιταλια-
 10 νοῦ τυραννίδι ἐπικεχειρηκότος, Μυσσοὺς τε καὶ Σκύ-
 θας προσεταιρισαμένου, καὶ ἅμα τούτοις τὰ περὶ τὴν
 βασιλίδαν ληιζομένου τῶν πόλεων, ἀλλὰ μὴν καὶ
 15 στόλῳ κατ' αὐτῆς ἐπελθόντος, ἀντικατέστη τούτῳ
 διὰ Μαριανοῦ τοῦ ὑπάρχου ὁ Ἀναστάσιος, καὶ ναυ-
 20 μαχίας γενομένης ἐκ τινος μηχανῆς παρὰ Πρόκλου
 τοῦ πάνυ γεγενημένης, τότε γὰρ ἦνθει ἐπὶ φιλοσο-
 φία καὶ ἐν τοῖς μηχανήμασι, τὰ τε τοῦ περιβοήτου
 ἐν τούτοις Ἀρχιμήδους ἅπαντα διελθὼν καὶ αὐτὸς D
 ἐκεῖνοις προσεξευρών, τὸ ναυτικὸν τῶν ἐναντίων
 25 κατεπολεμήθη. κάτοπτρα γὰρ ἄδεται χαλκεῦσαι πυρ-
 φόρα ὁ Πρόκλος, καὶ ταῦτα ἐκ τοῦ τέλους τῶν πο-
 λεμίων νεῶν ἀπαιωρῆσαι κατέναντι, τούτοις δὲ τῶν
 τοῦ ἡλίου ἀκτίνων προσβαλουσῶν πῦρ ἐκείθεν ἐκ-
 κεραυνουῦσθαι καταφλέγον τὸν νηίτην τῶν ἐναντίων
 30 στρατόν, καὶ τὰς νῆας αὐτάς, ὃ πάλα τὸν Ἀρχιμή-
 δην ἐπινοῆσαι ὁ Δίων ἱστόρησε, τῶν Ῥωμαίων τότε
 πολιορκούντων Συράκουςαν. Ἀναστάσιος δὲ σπου-
 δαστῆς τῆς Εὐτυχοῦς αἰρέσεως ὢν, ἐβουλήθη προσ-
 35 θεῖναι εἰς τὸ Τρισάγιον τὸ "ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡ-
 μᾶς". ἔστειλεν οὖν διὰ τοῦτο εἰς τὴν ἐκκλησίαν τὸν

λογοθέτην τε καὶ τὸν ἑπαρχον· οἱ ἐν τῷ ἄμβωνι ὡς
 P1156 ἐπ' ὀκρίβαντος στάντες διαγγέλλειν ἤρξαντο τὸ πρόσ-
 A ταγμα τὸ βασιλικόν. κινεῖται τοίνυν ὅσον τοῦ πλή-
 θους ὀρθόδοξον, καὶ διασπάσαι τοὺς ἄνδρας ὠρμή-
 κεσαν. ἀλλ' οἱ μὲν μόλις τὴν δημοτικὴν μανίαν 5
 ἐξέφυγον, τὸ δὲ γε πλῆθος εἰς θυμὸν ἐκκαυθὲν
 κατὰ τῶν οἰκιῶν ἐπῆλθον τῶν εἰρημένων ἀνδρῶν.
 καὶ τὰς μὲν καθηρόκασι, τὰ δ' ἐν αὐταῖς διηρόκ-
 κασι καὶ πολλοὺς ἀνείλον, καὶ εἰς τὸν βασιλέα ἐξύ-
 βριζον, τὸν δὲ Βιταλιανὸν ὡς βασιλέα εὐφρόνουν, καὶ 10
 πολλοὺς οἴκους ἐνέπρησαν καὶ πλείστους ἐφόνευσαν,
 καὶ τινὰ μοναχὸν πλησίον ὄντα τῆς παρὰ τοῦ Ἀνα-
 στασίου κτισθείσης κυστέρας τῆς Μωκισίας καλου-
 μένης, καὶ διὰ τιμῆς τῷ βασιλεῖ τούτῳ ἀγόμενον,
 κτείναντες, ἀλλὰ μὴν καὶ τινὰ μονάζουσιν ἐγκεκλει- 15
 B σμένην ἐγγὺς τῆς πόρτης τῆς Ξυλοκέρκου ἀνελόντες,
 ὡς πίστιν καὶ εἰς αὐτὴν κεκτημένου τοῦ βασιλέως,
 καὶ συνδήσαντες ἄμφω τὰ σώματα ἔσυραν, εἴτα
 κατέκασαν.

Ἐν τοῖς χρόνοις τούτου τοῦ βασιλέως Ἀλαμούν- 20
 δαρος ὁ τῶν Ἀγαρηνῶν φύλαρχος κατηχηθεὶς παρὰ
 ὀρθοδόξων ἐπίστευσέ τε καὶ ἐβαπτίσατο. πρὸς ὃν
 ὁ Σευῆρος ἐπισκόπους ἔστειλε δύο, σπεύδων εἰς τὴν
 ἰδίαν αἵρεσιν ἐλκύσαι αὐτόν. τῶν γοῦν ἐπισκόπων
 διδασκόντων αὐτόν εἰς μίαν φύσιν τὰς δύο τοῦ 25
 Χριστοῦ συγχυθῆναι φύσεις, κἀντεῦθεν συναγομέ-
 νου τοῦ συμπαθεῖν τῇ σαρκὶ τοῦ κυρίου καὶ τὴν
 θεότητα, ἐκεῖνος ἐλέγξει θέλων αὐτοὺς ἄτοπα λέγον-
 C τας καὶ διδάσκοντας ἄπιστα, παρεσκεύασέ τινα τῶν
 οἰκείων παρόντων τῶν ἀνιέρων ἐπισκόπων ἐκείνων 30
 πρὸς οὓς τι αὐτῷ ἀπαγγεῖλαι. τοῦ δὲ ποιήσαντος
 τὸ ἐπιταχθὲν ὁ Ἀλαμούνδαρος ἐσκυθρόπασε καὶ

λυπεῖσθαι ὑπεκρίθη. ἐρομένων δὲ τῶν ἐπισκόπων
 ὅτου χάριν συγκέχυται καὶ τί ἂν εἴη τὸ ἀγγελθέν,
 ἐκεῖνος ἔφη ἀγγελθῆναι αὐτῷ τὸν ἀρχάγγελον θα-
 νεῖν Μιχαήλ. τῶν δὲ ψευδῇ τὴν ἀγγελίαν διατεινο-
 μένων τυγχάνειν, ἀδύνατον γὰρ εἶναι θανεῖν τὸν
 ἀρχάγγελον, ὑπολαβὼν ὁ φύλαρχος εἶπεν "εἰ οὖν
 ἄγγελος οὐ θνήσκει, πῶς καθ' ὑμᾶς ἡ θεότης ἔπαθ' ἔ-
 τε καὶ ἔθανε τῇ σαρκὶ συγκραθεῖσα καὶ εἰς μίαν WIII47
 φύσιν ἀποτελεσθεῖσα;" τούτοις οἱ ἐπίσκοποι ἐκείνον D
 10 μὲν ἐθαύμασαν τῆς συνέσεως· αὐτοὶ δ' ἀπογνόντες
 ὥς οὐκ ἂν ποτε μετενεργεῖν αὐτὸν δυνηθεῖεν εἰς
 τὴν δόξαν αὐτῶν, ὑπεχώρησαν. τῶν δὲ Βουλγάρων
 αὐτοῖς τὸ Ἰλλυρικὸν καταδραμόντων ἀντετάξαντο
 15 τούτοις τινὲς τῶν Ῥωμαίων ταξιάρχων μετὰ τῶν ὑπ'
 αὐτοῖς ταγματῶν. ἐκείνων δὲ ἐπρωδαῖς χρησαμένων
 καὶ ροητείαις, ἡττήθησαν αἰσχροῦς οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ
 πλὴν ὀλίγων ἅπαντες διεφθάρησαν. ὧν τὴν φθορὰν
 κομήτης ἀστὴρ προεμήνυσε καὶ κόρακες πορευομέ-
 νων αὐτῶν ὑπεριπτάμενοί τε καὶ προηγούμενοι καὶ
 20 οἱ σαλπικταὶ ἀντὶ ἐνναλίου ἡχῆς περιπαθεῖς τι καὶ
 θρηνηῶδες ἡγήσαντες. τοῦ δ' ἄνωθεν ῥηθέντος Τι-
 μοθέου πολλὰ τοῖς ὀρθοδόξοις ἐνδειξαμένου κακὰ PII57
 καὶ τελευτήσαντος Ἰωάννης ὁ Καππαδόκης τῆς ἐκκλη- A
 σίας ἐνεχειρίσθη τὴν προστασίαν, ἔτη δύο ταύτης
 25 προσταῖς. τέθνηκε δὲ καὶ ἡ βασιλις Ἀριάδνη. λέγεται
 δὲ ἐν τοῖς χρόνοις τῆς βασιλείας Ἀναστασίου ἄγαλμα
 τῆς Τύχης τῆς πόλεως ἐν εἰδει γυναικὸς ἐκ χαλκοῦ
 πεποιημένον, θάτερον τῶν ποδῶν ἐντὸς νηὸς ἐχού-
 30 μένης, ἵστασθαι πρὸς τῆς πόλεως. τούτου δῆτα τοῦ
 τῆς νηὸς εἰκονίσματος ἢ τῷ χρόνῳ μογήσαντος ἢ ἐξ
 ἐπιβουλῆς μέρη τινὰ θραυσθέντα ἀφήρητο. οὐκέτι

γοῦν φορτηγοὶ νῆες προσώρμουν εἰς τὸ Βυζάντιον,
 ἀλλὰ πλησίον λοῦσαι βίαις πνευμάτων ἀνεύργοντο,
 καὶ εἰ μὴ νῆες μακρὰ καὶ πολλοῖς ἐρέταις κινούμε-
 ναι τοὺς φόρτους ἐκείνων εἰς τὴν πόλιν ἐκόμιζον,
 τάχ' ἂν λιμῶ οἱ ἐν αὐτῇ κατηνάλωντο. τοῦτο ἐπὶ 5
 καιρὸν κρατῆσαν τοῖς τῶν κοινῶν φροντισταῖς διὰ
 φροντίδος ἐγένετο. ὑπετοπάσθη τοίνυν παρὰ τοῦ
 τοῦ αἰτίου, καὶ προσήγγελλο τοῖς οἷς ἡ τῶν τῆς πό-
 λεως ἀνείτο φροντίς· καὶ τὰ θαυράσματα τῆς νηὸς
 ἐκείνης ζητηθέντα εὐρέθησαν, καὶ ταύτη ἀποκατέ- 10
 στησάν τε καὶ συνηρμόσθησαν, καὶ ὁ πλοῦς ἦν τοῖς
 πλοίοις ἀκώλυτος καὶ μεστὴ τούτων εἰσπλεόντων ἡ
 θάλασσα. ἵνα δὲ γνοῖεν εἰ τοῦτο τοῦ τῶν πλοίων
 εἰσπλου κώλυμα ἦν, ἀφῆρηντο αὐθις τὰ μέρη τῆς
 νηὸς ἐκείνης· καὶ ὅσαι τῶν νεῶν ἔτι ἦσαν εἰσπλέου- 15
 σαι, πνεύματος αὐθις βίᾳ γεγόνασιν ὀπισθόρμητοι.
 ἐντεῦθεν ἐβεβαιώθησαν ἐκ τοῦ θαυασθῆναι τὴν χαλ-
 κὴν νῆν ἐκείνην τὴν κωλύμην γίνεσθαι τοῦ εἰς τὴν
 πόλιν εἰσπλου τῶν πλοίων τῶν φορτηγῶν, καὶ τὴν
 ναῦν ἐκείνην ἐπιμελείας ἀξιώσαντες ἀνεκαίνισαν. 20
 πρὸ μικροῦ δὲ τῆς τελευτῆς αὐτοῦ Ἀναστάσιος, ἐπι-
 βουλῆς αὐτῷ μηνυθείσης, συνέσχε πολλοὺς, σὺν οἷς
 καὶ Ἰουστίνον καὶ Ἰουστινιανόν, καὶ ἦν γνώμης ἀπο-
 λέσαι αὐτούς· ἐκωλύθη δὲ κατ' ὄναρ φοβεροῦ τινος
 ἀνδρὸς δόξαντος παραστῆναι αὐτῷ καὶ εἰπεῖν 25
 "Ἰουστίνω καὶ Ἰουστινιανῷ μηδὲν ἐργάση κακόν·
 μέλλει γὰρ ἕκαστος αὐτῶν ὑπουργῆσαι τῷ θεῷ ἐν
 καιροῖς ἰδίους". ὅθεν ἀφῆκεν αὐτοῖς τὸ τῆς καθο-
 D σιώσεως ἔγκλημα. καὶ αὐθις δὲ ὄναρ ἰδεῖν λέγεται 30
 ὁ βασιλεὺς Ἀναστάσιος ἄνδρα τινὰ φοβερὸν τόμον
 κατέχοντα καὶ λέγοντα πρὸς αὐτόν "ἰδοὺ διὰ τὴν
 κακοπιστίαν σου ἀπαλείφω τῆς ζωῆς σου ἔτη τεσσα-

ρεσκαίδεκα." ἔχων δὲ κεχροησμοδοτημένον ὁ Ἀνα-
 στάσιος ὅτι ἐκ κεραυνοῦ θανεῖται, τὸ λεγόμενον Θο-
 λωτὸν ἐδομήσατο, καὶ ἐν αὐτῷ διῆγεν, ἀλλ' οὐδέν
 τι τούτου ἀπώνατο. βροντῶν γάρ ποτε καταρρηγνυ-
 5 μένων φρικωδεστάτων καὶ ἀστραπῶν ἐκτριβομένων
 ἐκεῖθεν πολλῶν, ἐκεῖνος δειμαίνων εἰς δίαιταν ἐκ
 διαίτης μετέβαινε καὶ ἐκ θαλάμου εἰς θάλαμον ὑπε-^{WIII}48
 δύνετο. καὶ οὕτως ἐν ἐνὶ τῶν βασιλικῶν κοιτῶνων
 εὐρέθη κείμενος τεθνεώς, ζήσας μὲν ἔτη ὀγδοήκοντα
 10 καὶ ὀκτώ, βασιλεύσας δ' ἑξ αὐτῶν εἴκοσι καὶ ἑπτὰ
 ἐπὶ μηνὶ τρισίν. ἐν τοῖς χρόνοις τούτοις γέγονε
 σεισμὸς φοβερώτατος, καὶ ἐν μὲν τῷ Βυζαντίῳ ἐν ^{P II}58
 15 διαφόροις τόποις συμπτώματα συμβεβήκασιν· ἡ με-^A
 γάλῃ δὲ Ἀντιόχεια σχεδὸν ἅπασα κατεπτώθη, καὶ οἱ
 ταύτης οἰκήτορες τοῖς συμπτώμασι κατεχώσθησαν.
 οὗτος ὁ Ἀναστάσιος ἔκτισε τὸ Μακρὸν τεῖχος οὕτω
 λεγόμενον καὶ ἀπὸ τῆς μεγάλης θαλάσσης διῆκον
 ἄχρι τῆς Σηλυβρίας διὰ τὰς ἐφόδους τῶν τε Μυσῶν
 ἤγουν Βουλγάρων καὶ τῶν Σκυθῶν. ἔστησε δὲ καὶ
 20 στήλην οἰκείαν ἐν τῷ τοῦ Ταύρου κίονι ἐκ χαλκοῦ,
 τῆς πρῶν ἐν αὐτῷ ἰσταμένης πεσούσης, ἣ τοῦ με-
 γάλου Θεοδοσίου ἐτύγγανε. καὶ ὁ μὲν ὧδε βασιλεύ-
 σας ὧδε κατέλυσε τὴν ζωὴν.

Ἀνερρήθη δὲ βασιλεὺς Ἰουστίνος ὁ Θραξ, ^{γο-} 5
 25 νέων μὲν ἐκφυῖς ἀσήμεων καὶ ἀφανῶν, καὶ αὐτὸς τὸ
 πρότερον αὐτουργῶν ἢ βουκόλος τυγχάνων καὶ συ-^B
 φορβός· εἶτα εἰς τύχην μεταταξάμενος στρατιωτικὴν
 καὶ φθάσας μέχρι ταγματαρχίας καὶ κόμης γενόμε-
 νος. μετὰ δέ γε τὴν τελευτὴν Ἀναστασίου, βουλῆς
 30 προτεθείσης περὶ προχειρίσεως βασιλέως ὁ εὐνοῦχος
 Ἀμάντιος, ὃς καὶ πραιπόσιτος ἦν καὶ μέγα δεδύνητο,
 θέλων Θεοκριτιανὸν τινα οἰκεῖον ὄντα αὐτῷ βασι-

λεῦσαι, χρήματα τῷ Ἰουστίνῳ παρέσχε διανέμειν τοῖς στρατιώταις, ἵν' ἐκείνον ἔλονται βασιλέα. ὁ δὲ τὰ χρήματα διανείμας ἑαυτῷ τὴν βασιλείαν προσημνηστεύσατο καὶ παρὰ τῶν στρατιωτῶν καὶ τοῦ δήμου εἰς τὴν τῆς αὐταρχίας ἀνήχθη περιωπὴν. Ἀμάντιος ⁵

C δὲ ἐν δεινῷ πεποίητο τοῦ Ἰουστίνου τὸ σόφισμα καὶ αὐτῷ ἐπεβούλενε σὺν ἑτέροις τῶν ἐπιφανεστέρων, ὃν γνωσθέντα ὁ Ἰουστίνος ἀνείλε σὺν Ἀνδρέᾳ τῷ κουβικουλαρίῳ καὶ τῷ Θεοκριτιανῷ. οὗτος ὁ Ἀμάντιος, ὅτε ὁ Ἀναστάσιος καθ' ὕπνους ἐθεάσατο τὸν ¹⁰ ἄνδρα τὸν τόμον φέροντα καὶ ἀπαλείψαντά τινας τῶν τῆς ζωῆς αὐτοῦ χρόνων, ὅναρ εἶδεν ὅτι ἐνώπιον τοῦ βασιλέως ἱσταμένῳ αὐτῷ χοῖρος ἐπῆλθε μέγας καὶ εἰς γῆν κατήραξεν αὐτὸν καὶ ἀνάλωσεν. οὗτος τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Θωμᾶ ἐδομή- ¹⁵ σατο· διὸ καὶ τὴν κλῆσιν ἐκείνου σώζει, τοῦ Ἀμαντίου καλούμενος. ὀρθοδοξότατος δ' ὢν Ἰουστίνος, δόγμα ἐξέθετο τὴν ἐν Χαλκηδόνι πάντας σέβεσθαι

D σύνοδον καὶ τοὺς αὐτὴν συστησαμένους ἐξακοσίους τριάκοντα ἁγίους πατέρας, τοῖς ἱεροῖς ἐγγραφῆναι ²⁰ διπτύχοις πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. γαμετὴν δ' ἔχων Λουπικίαν κεκλημένην ἔστεψεν αὐτὴν καὶ Ἀνγούσταν ἀνηγόρευσεν, Εὐφημίαν μετονομάσας. τούτῳ Βιταλιανός, ὃς ἐστασίασεν ἐπὶ Ἀναστασίῳ, πάνν ὠκείωτο, καὶ στρατηλάτης προεχειρίσθη, ἀλλὰ μὴν ²⁵ καὶ ὑπάτευσσε, καὶ μέγα τι παρὰ τῷ Ἰουστίνῳ ἠδύνατο. ὀρθόδοξος δ' ὢν τὸν Σευήρον ἐκδιωχθῆναι τοῦ θρόνου τῆς Ἀντιοχείας καὶ ἀναιρεθῆναι προσέταξεν· ὁ γνὺς ἐκεῖνος ἀπέδρα εἰς Αἴγυπτον μεθ' ἑτέρων ὁμογνωμόνων, καὶ ταύτην ἐτάραξαν, τὸν ³⁰

P1159 περὶ φθαρτοῦ καὶ ἀφθάρτου λόγον εἰσαγαγόντες.

A Σευήρου δὲ διαδράντος, Παῦλος ὁ ξενοδόχος τῶν

Εὐβούλου Ἀντιοχείας προεχειρίσθη ἐπίσκοπος· καὶ
 πάντας δὲ τοὺς ἄδικον ὑπερορίαν ὑποστάντας ἐπὶ
 Ἀναστασίου ὁ Ἰουστίνος κατήγαγεν. ἐν τοῖς τούτου
 χρόνοις ἀστὴρ ἐφάνη κομήτης ἐν τῇ ἀνατολῇ, κάτω
 5 τὰς ἀκτῖνας ἀφίεις, ὃν πωγωνίαν οἱ μετεωρολογοῦν-WIII49
 τὲς φασι, καὶ ὁ Βιταλιανὸς ἐδολοφονήθη παρὰ τῶν
 Βυζαντίων, μηνιῶντων αὐτῷ ὥς πολλοὺς ἀνελόντι,
 ὅτ' ἐπανέστη κατὰ Ἀναστασίον. οἱ δὲ προστάξει
 τοῦ βασιλέως Ἰουστίνου καὶ Ἰουστινιανοῦ φασιν
 10 ἀναιρεθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ Παλατίῳ, θέλοντα καὶ
 αὐτοῦ τοῦ κρατοῦντος κατάρχειν· στρατηλάτης δὲ
 τῶν στρατευμάτων Ἰουστινιανὸς προκεχείριστο. Ἰω- B
 ἄννου δὲ τοῦ Καππαδόκου θανόντος, ὃς πατριάρχης
 ἦν Κωνσταντινουπόλεως, κεχειροτόνητο Ἐπιφάνιος
 15 τῆς ἐκκλησίας ταύτης πρεσβύτερος· καὶ Ὀρμίσδα τοῦ
 πάπα Ῥώμης μετηλλαχότος τὸ ξῆν, Ἰωάννης τοὺς
 τῆς ἐκκλησίας Ῥωμαίων διεδέξατο οἶακας. ἐχθρας
 δὲ Ῥωμαίοις πρὸς Πέρσας οὔσης, ὁ βασιλεὺς Ἰου-
 στίνος πρὸς τὸν ῥῆγα τῶν Οὐννων ἔστειλε πρέσβεις
 20 καὶ δῶρα, συμμαχίαν αἰτῶν κατὰ τῶν Περσῶν· καὶ
 ὃς συνέθετο. καὶ τοῦ Περσῶν δὲ βασιλέως Κουάδου
 τὸν αὐτὸν ῥῆγα περὶ συμμαχίας ἀξιώσαντος, ἐκεῖνος
 συμμαχῆσαι αὐτῷ ἐπηγγείλατο· καὶ ἀπῆλθε πρὸς
 Πέρσας μετὰ λαοῦ, κατὰ Ῥωμαίων ἀντιταξόμενος. ὁ
 25 μέντοι βασιλεὺς Ἰουστίνος περὶ εἰρήνης πρεσβείαν C
 στείλας πρὸς τὸν τῶν Περσῶν βασιλέα, μὴ πιστεύειν
 τοῖς Οὐννοις αὐτῷ ἔγραψεν, ὥς ὅρκους μετὰ Ῥω-
 μαίων περὶ συμμαχίας ποιησαμένοις, καὶ χρήματα
 λαβοῦσι πολλά, καὶ βουλομένοις προδοῦναι αὐτοὺς
 30 ἐν πολέμῳ καιρῷ. ὁ δὲ Κουάδης τὸν ῥῆγα εἰ χρή-
 ματα παρὰ Ῥωμαίων ἐλήφεν ἤρετο· τοῦ δὲ κατα-
 θεμένου ἀληθεύειν τὸν Ἰουστίνον ὑπέλαβε καὶ αὐ-

τίκα τὸν μὲν ἀνεῖλεν, καὶ τοὺς Οὐννοὺς σχεδὸν ἅπαντας, εἰ μὴ τινες ὀλίγοι διαδράντες ἐσώθησαν. τοῖς δὲ Ῥωμαίοις ἐσπείσατο καὶ τὸν Ἰουστίνον ἐπί-τροπον Χοσρόου τοῦ νεωτέρου τῶν υἱῶν αὐτοῦ ἐποιήσατο. τούτῳ γὰρ τὴν τῶν Περσῶν κατελίμ-

D πανε βασιλείαν, τοὺς πρεσβυτέρους παραβλεπόμενος. ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν ἐπιτροπὴν παρητήσατο. ὁ μὲντοι Λαζῶν ἀρχηγὸς Τζάθος ἀποστατήσας Περσῶν, προσ-ερρήν τῳ Ἰουστίνῳ καὶ βαπτισθεὶς, υἱὸς τε τοῦ βασιλέως ὀνομασθεὶς καὶ βασιλεὺς Λαζῶν ἀναγορευ-
θεὶς, γυναικί τε συζευχθεὶς ἐνὸς τῶν συγκλητικῶν θυγατρὶ, εἰς τὴν ἑαυτοῦ χώραν ἐπανελήλυθε. τοῦτο αἴτιον αὐτῷ μάχης Ῥωμαίοις καὶ Πέρσαις ἐγένετο, ὥς τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων τοὺς αὐτοῖς ὑπεύκοντας σφετεριζομένου. τότε καὶ τὰ κατὰ τὸν ἅγιον Ἀρθέταν
P Π60 ἐν Νεγρᾷ τῇ πόλει συμβέβηκε. Κουάδης δὲ τοὺς ἐν τῇ αὐτοῦ ἀρχῇ τυγχάνοντας Μανιχαίους ἐφόνευσεν ἅπαντας καὶ τὸν αὐτῶν ἐπίσκοπον καὶ τὰς βίβλους

κατέκαυσεν, ὅτι ἓνα τῶν υἱῶν αὐτοῦ τὴν μυστράν
A αὐτῶν διδάξαντες αἵρεσιν τὰ αὐτῶν φρονεῖν παρ-
εσκεύασαν. ἡ δὲ πόλις Ἀνάξαρχος ἢ Ἀνάξαρχα, τῆς δευτέρας Κιλικίας οὕσα μητρόπολις, τότε ὑπὸ σει-
σμοῦ συνεπτώθη· καὶ ἡ Ἐδεσσα, πόλις οὕσα περιφανῆς τῆς Ὀσροηνῶν ἐπαρχίας, κατεκλύσθη, τοῦ μέσου αὐτῆς ῥέοντος ποταμοῦ πλημμυρῆσαντος, κεκλημέ-
νον Σκιρτοῦ, καὶ τοὺς τε τῆς πόλεως οἴκους κατα-
βαλόντος καὶ παρασύραντος καὶ τοὺς αὐτῆς ἐνοι-
κοῦντας οὓς μὲν συγχώσαντος τοῖς συμπτώμασιν, οὓς δὲ καταποντίσαντος. μεθ' ἡμέρας δὲ τοῦ ὕδα-
τος ἐλαττωθέντος, εὗρέθη ἐν τῇ ὄχθῃ τοῦ ποταμοῦ
πλαῖς λιθίνῃ ἐν ἱερογλυφικοῖς γράμμασιν αὐτῇ ἐγ-
κεκολαμμένοις λέγουσα ταῦτα, Σκιρτὸς ποταμὸς

σκιρτήσῃ κακὰ σκιρτήματα πολίταις. καὶ τῆς Πομ- B
 πηιουπόλεως τὸ ἥμισυ κατεπόθη, μέσον ῥαγείσης
 τῆς πόλεως, καὶ τῶν ἀνθρώπων πολλοὶ ἐν τῷ χά-
 σματι ἔτι ζῶντες ἀπωλοφύροντο καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο
 5 ἀνελέσθαι αὐτούς. καὶ γυνή τις ἐκ Κιλικίας τότε
 ἐγένετο γιγαντώδης καὶ τὴν ἀναδρομὴν τοῦ σώματος
 καὶ τὴν λοιπὴν διαρτίαν· παντὸς γὰρ εὐμήκους ἀν- WIII50
 δρὸς εἰς πῆχυν ὅλον ὑπερανίστατο· ἠρῴετο δὲ
 τοὺς ὤμους τε καὶ τὰ στέφνα ἐπὶ πολὺ, καὶ τᾶλλα
 10 δ' εἶχε τῷ μήκει τε καὶ τῷ πλάτει ἀνάλογα, τὸ εἶδος
 λέγω καὶ τὴν φωνὴν καὶ τῶν βραχιόνων καὶ τῶν
 πήχεων τὴν στεφρότητα καὶ τὸ μέγεθος καὶ τὸ τῶν
 δακτύλων ἄδρὸν καὶ ὅσα τούτοις ἐπόμενα. Ἰουστι-
 νιανοῦ δὲ στρατηλάτου, ὡς εἴρηται, μετὰ θάνατον C
 15 Βιταλιανοῦ προβληθέντος, ἐκείνῳ ἀνείτο ἡ πᾶσα
 διοίκησις. καὶ ποτε τῶν τὰς ἡγεμονίας ἐχόντων δεο-
 μένων τοῦ βασιλέως κοινωνὸν τῆς βασιλείας ἐλέσθαι
 τὸν στρατηλάτην, ἐκεῖνος τῆς ἀλουργίδος ἀψάμενος
 δι' εὐχῆς ὑμῖν ἦτω, φησί, μὴ νεώτερον ταύτην πε-
 20 ριβαλέσθαι. καὶ τότε μὲν οὕτω τὴν ἐκείνων δέησιν
 διεκρούσατο. οἱ δ' αὖτις μετ' οὐ πολὺ ψήφισμα
 ἔθεντο τὴν τοῦ νωβελισσίμου ἀξίαν τῷ Ἰουστινιανῷ
 ἐπιψηφίζόμενον καὶ τὸν βασιλέα ἡτοῦντο κυρῶσαι
 τὸ ψηφισθέν· καὶ ὃς εἰξας γραμμασιν οἰκείοις τοῦτο
 25 ἐκύρωσε. τραύματος δὲ οἱ γενομένου περὶ τὴν κνή-
 μιν κλινήρης ἦν. ὡς δ' ἡ νόσος ἐκραταιοῦτο καὶ
 ἀμφίβολον ἦν αὐτῷ τὸ βιώσιμον, μετακαλεῖται τὸν D
 πατριάρχην Ἐπιφάνιον, μεταπέμπεται δὲ καὶ τοὺς ἐν
 τέλει, καὶ βασιλέα τὸν ἀδελφιδοῦν Ἰουστινιανὸν ἀνα-
 30 δεικνυσιν, αὐτὸς τῇ ἐκείνου κεφαλῇ περιθεὶς τὸ
 διάδημα. καὶ εἰς τὸ τῆς Ἰππηλασίας θέατρον τοῦ
 δήμου τῆς πόλεως ἀθροισθέντος, ἔξεισι πρὸς αὐτούς

ἐστεμμένος ὁ Ἰουστινιανός, καὶ παρὰ πάντων εὐφημισθεὶς ἐπανῆκεν εἰς τὰ βασίλεια, τεσσαράκοντα καὶ πέντε τότε τυγχάνων ἐνιαυτῶν. αὐτίκα δὲ καὶ ἡ γαμετὴ αὐτοῦ Θεοδώρα ἀνερρήθη Ἀυγούστα, καὶ μετ' ὀλίγον τῷ Ἰουστίνῳ ἐπέλιπεν ἡ ζωὴ, βασιλεύσαντι ἔτη ἑννέα ἐφ' ἡμέραις εἴκοσιν.

- 6 Καὶ ὁ μὲν εὐσεβῶς βασιλεύσας ἀπῆλθεν· ἄρξαν-
 PII 61 τος δὲ Ἰουστινιανοῦ οὐκ εἰς μοναρχίαν ἢ βασιλείαν
 A κατέστη, ἀλλ' εἰς διπλοῦν τὸ κράτος μεμέριστο· οὐ-
 δὲν γὰρ ἦττον τοῦ κρατοῦντος, εἰ μὴ καὶ μᾶλλον, ἢ 10
 κοινωνὸς αὐτῷ τοῦ βίου δεδύνητο. ἦν δὲ ὁ βασι-
 λεὺς οὗτος ῥᾶστος μὲν πρὸς ἑντευξιν καὶ ἀναπεπτα-
 μένας εἶχε τὰς ἀκοὰς πρὸς διαβολήν, ὅξυς δὲ πρὸς
 ἄμυναν, ἀφειδὴς πρὸς χρημάτων ἐξάντλησιν καὶ
 πρὸς συλλογὴν αὐτῶν ἀφειδέστερος. τὰ μὲν γὰρ 15
 ἀνήλυσκεν εἰς οἰκοδομάς, τὰ δὲ ἴν' αὐτῷ κατορθοῖν-
 το ὅσα οἱ ἐτύγχανε πρὸς βουλῆς, τὰ δὲ εἰς πολέμους
 καὶ τὰς πρὸς τοὺς ἀνθισταμένους ταῖς ἑαυτοῦ θελή-
 σεσιν ἔριδας. ὅθεν αἰεὶ χρημάτων δεόμενος ἐξελέγε-
 το ταῦτα ἐκ τρόπων οὐκ εὐαγῶν καὶ χάριτας ἥδει 20
 B τοῖς προφάσεις αὐτῷ τοῦ ἀργυρολογεῖν ἐφευρίσκου-
 σι. καὶ οὐχ ὁ μὲν οὕτω διέκειτο, ἢ δὲ βασιλὶς ἤλατ-
 τοῦτο κατὰ τι τοῦ αὐτοκράτορος ἢ πρὸς ἐξουσίαν ἢ
 πρὸς χρημάτων κτῆσιν ἐκ τρόπου παντός. ἐδύνατο
 μὲν γὰρ πολλῷ τῷ μέσῳ τοῦ ξυνευνέτου ἐπέκεινα, 25
 ἦν δὲ καὶ ποριμωτάτη πρὸς εὗρεσιν καινοτέρων καὶ
 πολυτρόπων ἐπινοιῶν. ἐντεῦθεν τοῖς ὑπηκόοις δι-
 χόθεν αἰ συμφοραί· οἳ τε γὰρ ἐτήσιοι δασμοὶ ἐπὶ μεῖ-
 ζον ἐξήρουντο καὶ καινοὶ προσεπινευόηντο. καὶ οἱ
 μὲν ὥς μὴ περὶ τὴν εἰς τὸ θεῖον δόξαν ὀρθῶς δια- 30
 κείμενοι, οἱ δὲ ὥς ἀκολάστως βιοῦντες ἐκολάζοντο
 καὶ τὰς περιουσίας ἀφῆρηντο, οἱ δὲ διὰ τὰς πρὸς

ἀλλήλους διαφοράς, καὶ ἄλλοι ἐξ ἄλλων τρόπων καὶ
 ἕτεροι ἐξ ἑτέρων. πάντας γὰρ ἀπαριθμεῖν μακροῦς
 ἂν δέοιτο συγγραφῆς. κατὰ δὲ τὸ πέμπτον ἔτος τῆς
 βασιλείας αὐτοῦ ἀστέρος ὥφθη φαῦσις κομήτου, ὃς
 5 λαμπαδίας ὠνόμασται, ὡς ἄνω τὰς ἀκτῖνας ἰεῖς, ὃς
 ἐφ' ἡμέρας εἴκοσι φαίνων διήρκεσεν. ἔθετο δὲ καὶ
 πρὸς τοὺς Πέρσας σπονδάς. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν WIII51
 ἑώραν εἰρήνευον, τὴν δὲ πόλιν κατέτρυχον ἐμφύλιοι
 πόλεμοι, καὶ τὸ κάλλος αὐτῆς καὶ τὴν ἀγλαΐαν, ὅση
 10 περιελέλειπτο ἀπὸ τοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Λέοντος
 γεγονότος ἐμπρησμοῦ, διεφθάρκασι. μίσους γὰρ
 ἐμφύντος τοῖς δήμοις κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος καὶ
 τῆς βασιλίσσης δι' ἅπερ εἴρηται, ὁμονόησαν ἄμφω D
 τὰ μέρη, τὸ τε Βένετον καὶ τὸ Πράσινον, καίτοι αἰ
 15 ἀλλήλοισι ἐναντιούμενα, καὶ στάσεως ἥρξαντο. ὁ δέ
 γε κρατῶν μοῖράν τινα βαρβάρων τῶν καλουμένων
 Αἰλούρων αὐτοῖς ἐπαφεῖς στήσαι τὴν στάσιν οὕτως
 ἐπικεχείρηκεν. ἡ δ' ἀνῆπτο μᾶλλον· μάχης γὰρ συρ-
 ραγείσης μέσον τῶν δήμων καὶ τῶν βαρβάρων κατὰ
 20 τὸ λεγόμενον Μίλιον, καὶ πιπτόντων πολλῶν ἑκατέ-
 ρωθεν, οἱ τῆς ἐκκλησίας καταπαῦσαι τὴν στάσιν καὶ
 τὸν πόλεμον σπεύδοντες τὰς παναγεῖς τῶν θείων
 εὐαγγελίων βίβλους ἀράμενοι καὶ τοῦ σωτήρος ἡμῶν
 σεβάσματα ἐκτυπώματα εἰς μέσους τοὺς μαχομένους
 25 συνώθησαν ἑαυτούς, οἰόμενοι αἰδεσθέντας ἐκείνους
 τὰ ἅγια καταθέσθαι τὰ ὄπλα καὶ ἀποσχέσθαι τοῦ PII62
 μάχεσθαι· ἀλλ' οἱ βάρβαροι τῶν ἁγίων φροντίσαντες A
 οὐδ' ὁπωστιοῦν τοὺς τε δήμους συνέκοπτον καὶ οὐδὲ
 τῶν ἱερῶν ἢ τῶν ταῦτα φερόντων ἐφείδοντο. τοῦτο
 30 τοῖς τῆς πόλεως εἰς ἐρεθισμόν τῆς στάσεως γέγονε,
 καὶ ὥσπερ αὐτῷ τῷ θείῳ ἀμύνοντες, εἰς ἀπόνοιαν
 ἐξήφθησαν πλείονα, καὶ οὐκ ἄνδρες μόνον, ἀλλὰ καὶ

- γυναῖκες ἐκ τῶν ὑπερώων ἐμάχοντο, λίθοις καὶ κε-
 ράμοις καὶ παντὶ τῷ προστυχόντι βάλλουσαι ἄνωθεν
 τὴν βάρβαρον ἐκείνην πληθύν. οἱ δὲ μανίᾳ ληφθέν-
 τες, καὶ ἀμύνασθαι τὰ γύναια θέλοντες, πῦρ ἐνῆσαν
 τοῖς οἰκοῖς, ἐξ ὧν περ ἐβάλλοντο. πνεύματος δὲ σφο-¹
 B δροῦ πνέοντος τηρिकाῦτα, ἡ φλόξ ἦρτο ταχέως ἀέριος
 καὶ πολλὰς μεγίστας τε καὶ καλλίστας οἰκοδομὰς
 κατηθάλωσε καὶ ἀγάλματα κατέφλεξεν ἀρχαίων ἀν-
 δρῶν ἐπισήμων ἐπὶ σοφίᾳ καὶ ἐπ' ἀνδρείᾳ καὶ τοῖς
 διὰ χειρῶν καὶ συννετῶν βουλευμάτων ἀνδραγαθή-¹¹
 μασι, καὶ ἐπὶ πᾶσιν αὐτὸ τὸ θεῖον τέμενος τοῦ με-
 γάλου ναοῦ, ὃν βασιλεὺς Κωνσταντίος ἐδομήσατο,
 καὶ τὸ τῆς ἀγίας Εἰρήνης, καὶ τὸν τοῦ Εὐβούλου
 ξενῶνα καὶ τὴν τοῦ Παλατίου Χαλκίοστεγον, ἣτις ἦν
 ἡ νῦν καλουμένη Χαλκῇ, καὶ εἰρκτὴν χρηματίζουσαν¹⁵
 καὶ τὸ τοῦ Σευήρου λουτρὸν τὸ λεγόμενον Ζεύξιπ-
 πον καὶ ἄλλα πολλὰ κόσμον καὶ θαῦμα τῇ πόλει καὶ
 C τῇ βασιλείᾳ περιποιούμενα. τότε τοίνυν ὁ βασιλεὺς
 ἐτέρως καταστορέσαι τὴν σιτάσιν διανενόητο· καὶ
 ἀνελθὼν εἰς τὸ θέατρον διαλεχθῆναι τοῖς δῆμοις²⁰
 βεβούλευτο, καὶ πέμψας ἐκεῖ τὸ δημοτικὸν μετεστέλ-
 λετο. τὸ δ' οὐκ ἠνείχετο προσελθεῖν, ἀλλὰ καὶ ἀλ-
 λήλοισι παρεκελεύοντο φυλάξασθαι τὸ ἱππήλατον
 θέατρον, ἵνα μὴ ὡς ἐν εἰρκτῇ συγκλεισθεῖεν αὐτῶ
 καὶ τοῦ θυμοῦ τῶν κρατούντων γένωνται παρανά-²⁵
 λωμα. ἐντεῦθεν εἰς τὴν Ἀγορὰν διαθέοντες, ἕτερον
 βασιλέα ἑαυτοῖς ἐβουλεύσαντο προχειρίσασθαι καὶ
 τινα συγγενῇ τοῦ βασιλέως Ἀναστασίου περισχόντες
 D Ὑπάτιον, πῇ μὲν ἄκοντα, πῇ δέ γε πέπεισμένον,
 εἰς τὸν τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου Φόρον ἀπάγου-³⁰
 σι, καὶ ἐπὶ ἀσπίδος αὐτὸν μετάρσιον ἄραντες ἀνα-
 γορεύουσι βασιλέα καὶ τὸ τῶν ἵππων ἐκεῖθεν ἀμῖλ-

λητήριον καταλαμβάνουσι θέατρον, εὐφημοῦντες αὐ-
 τόν, καὶ πορφυρίδα ἐξήτουν καὶ στέφος. ἐν τούτοις
 τῶν δῆμων ἀσχολουμένων, ἴσχυσαν οἱ περὶ τὸν βα-
 σιλέα πλείστων χρημάτων διανομαῖς ὑποσῦραι τῶν
 5 Βενέτων πολλούς, καὶ οὕτως τὴν τῶν δῆμων ὁμό-
 νοιαν διαστήσαντες χωρῆσαι κατ' ἁλλήλων αὐτοὺς
 πεποιήκασι. τότε τοίνυν ἀθρόον ἐκ τῶν βασιλείων ^{WIII52}
 οἱ προκοιτοῦντες τῶν κρατούντων ἐξέθορον ἔνοπλοι,
 καὶ τῆς πόλεως ἕτεροι στρατιῶται, καὶ οἱ βάρβαροι ^{PII63}
 10 ἐπεισέφρησαν, καὶ τὰ πλήθη ὡς χόρτον ἄνευ φειδοῦς ^A
 ἐξεθέριζον, ἥδη καὶ πρὸς ἁλληλα στασιάσαντα· με-
 στὸν γὰρ ἦν ἀνθρώπων τὸ θέατρον, τῶν μὲν τῆς τῶν
 στασιαζόντων μοίρας, τῶν δέ γε πλειόνων κατὰ θέαν
 τῶν γινομένων καὶ τῆς τοῦ Ὑπατίου ἀναρρήσεως
 15 ἡθροισμένων. τὸν δὲ Ὑπάτιον συλλαβόντες καὶ
 Πομπήιον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τῷ βασιλεῖ προσήγα-
 γον, οἱ καὶ ἀνηγρέθησαν καὶ αἱ περιουσίαι αὐτῶν
 ἐδημεύθησαν. τῶν δ' ἐκ τοῦ δήμου ἀναιρεθέντων
 εἰκάσθη εἶναι ὁ ἀριθμὸς ὥσει τεσσαράκοντα χιλιάδες.
 20 οὐχὶ τῶν εἰρημένων δὲ δύο ἀνδρῶν μόνον ἐδημεύ-
 θησαν αἱ οὐσίαι, ἀλλὰ καὶ ἑτέρων πλειόνων συγ-
 κλητικῶν· κακεῖνοι δὲ πολυειδῶς ἐκολάσθησαν. ἐν
 δὲ τῇ στάσει ταύτῃ, ὡς εἴρηται, τῆς μεγάλης ἐκκλη- ^B
 σίας καυθείσης, ἧς δομήτωρ ἦν ὁ Κωνσταντίος, ἐτέ-
 25 ραν πολλῷ μείζω καὶ περιφανεστέραν ὁ βασιλεὺς
 Ἰουστινιανὸς ἀπήρξατο καινουργεῖν, τῆς οἰκοδομῆς
 αὐτῆς ἀρχθείσης κατὰ τὸ ἑξακισχιλιοστὸν τεσσαρα-
 κοστὸν ἔτος, Ἰνδικτιῶνος πεντεκαιδεκάτης ἐνισταμέ-
 νης ἐν Φεβρουαρίῳ μηνί. οὐ μόνον δὲ τοῦ ἱεροῦ
 30 τούτου δόμου τῆς δομήσεως ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος ἀπ-
 ῆρξατο, ἀλλὰ καὶ ἑτέρων πλειόνων, ἐν οἷς ἀπέλκων
 χρημάτων δεόμενος τὰς τυπωθείσας ἀνέκαθεν ἐν

ἐκάστη τῶν πόλεων δίδοσθαι σιτήσεις τοῖς ἐν αὐταῖς
 διδασκάλοις τῶν λογικῶν τεχνῶν ὑποθήκαις τοῦ
 ἐπάρχου ἐξέκοψε, καὶ οὕτω τῶν ἐν ταῖς πόλεσι δι-
 δασκαλείων ἐσχολακώτων ἀγροικία τῶν ἐν αὐταῖς
 C κατεκράτησε. κατὰ γε μὴν τὸ ἑπτακαίδέκατον ἔτος ⁵
 τῆς βασιλείας αὐτοῦ καὶ ὁ κίων ὁ μέγας, ὃς ἐν τῷ
 προαυλίῳ τοῦ μεγάλου ναοῦ καθίδρυνται, τετελειώ-
 ται, ἐφ' οὗπερ οἰκεῖον ἀνδριάντα ἐφιππον οὗτος ὁ
 βασιλεὺς ἀνεστήλωσεν, ἔνθαπερ πρὶν ἕτερος Ἰστατο
 κίων τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου φέρων στήλην ἐξ ἄρ- ¹⁰
 γύρου πεποιημένην παρὰ τοῦ ἐκείνου παιδὸς Ἀρκα-
 δίου, ἔλκουσαν σταθμὸν λιτρῶν ἑπτακισχίλων τετρα-
 κοσίων, ἣν καθελὼν ἐκεῖνος μετὰ τοῦ κίονος καὶ τὸν
 ἄργυρον ἀφελόμενος τὸν νῦν ὀρώμενον μετὰ τῆς
 οἰκείας στήλης ἀνήγειρε κίονα. ἀλλὰ καὶ ὀλκὸν μέ- ¹⁵
 γιστον ἐκ μολίσβδου ἐξεργασμένον, δι' οὗ τὸ ὕδωρ
 εἰς τὴν πόλιν εἰσήγετο, καταλέλυκε, πολλῆς ἐν ταῖς
 D οἰκοδομαῖς τῆς ὕλης ταύτης δεόμενος. καὶ κλόνος
 δὲ τότε τῆς γῆς συνέβη σφοδρότατος, ἐξ οὗ συνεπτώ-
 θη τῆς Κυζίκου τὸ ἥμισυ. ἱστορεῖται δὲ τις τότε τῷ ²⁰
 Βυζαντίῳ ἐπιδημῆσαι ἔλκων κύνα τερατουργόν·
 πολλῶν γὰρ εἰς θέαν αὐτοῦ συνηγμένων, ἐδίδουν
 πλείους ἐκ τούτων τοὺς ἑαυτῶν δακτυλίους, καὶ
 πάντες ὁμοῦ πρὸ τοῦ κυνὸς κατετίθεντο. ὁ δ' ἐκέ-
 λεύετο πρὸς τοῦ κυρίου αὐτοῦ ἐκάστῳ παρεσχημέναι ²⁵
 τὸν ἴδιον, καὶ τῷ στόματι λαμβάνων αὐτοὺς καθ'
 ἓνα ἀπλανῶς ἐκάστῳ τὸν οἰκεῖον προσένευε. καὶ
 αὐτῇς προσετάττετο δεῖξαι τίς μὲν εὐπορος ἦν, τίς
 δὲ πένης ἢ τίς πόρνη τῶν γυναικῶν ἢ ποία χήρα,
 τίς δὲ συνεξευγμένη ἀνδρί, καὶ ἕτερα τοιαῦτα, καὶ ³⁰
 ΠΗ64 πάντα ἐδείκνυνεν ἀνεπισφαλῶς, ἐκάστου πρὸς τὸ
 A ἐρώτημα τὸ ἱμάτιον κατέχων τῷ στόματι.

Τῷ μέντοι δεκάτῳ ἔτει τῆς ἀρχῆς Ἰουστινιανοῦ 7
 τοῦ πατριάρχου Ἐπιφανίου θανόντος ὁ Τραπεζοῦν-
 τος Ἀνθιμος εἰς τὸν ἱερατικὸν θρόνον τῆς Κωνσταν-
 τινουπόλεως μετατίθεται. οὗτος ὁ βασιλεὺς καὶ κατὰ
 5 τῶν ἀνδρομανῶν πολὺς ἐπνευσε, καὶ πλείστους διὰ
 ταύτην τὴν αἰτίαν ἐκόλασε, τὴν αἰδῶ τούτων ἐκ-
 τέμνων. καὶ πρὸς τὸν ἐρόμενον διὰ τί ταύτῃ τοὺς
 ἀρρενοφθόρους κολάζεις; ἔφη "εἰ δ' ἄρα ἱεροσυλή-
 κασιν, οὐκ ἂν τὴν χεῖρα τούτων ἀπέτεμον"; οὗτος
 10 καὶ τὸν μέγαν ἐν τῇ Πηγῇ ναὸν τῆς Θεοτόκου ἀνή-
 γειρε καὶ τὸ τῶν σεπτῶν μαρτύρων ἱερὸν Σεργίου
 καὶ Βάκχου καὶ ἄλλας οἰκοδομὰς πολλὰς ἐποιήσατο, B
 καὶ γέφυραν ἔκτισε κατὰ τὸν Σάγγαριν ποταμόν, ἐν
 ᾗ καὶ ἐπίγραμμα παρὰ Ἀγαθίου ἐγένετο τόδε·
 15 καὶ σὺ μεθ' ἐσπερίην ὑψαύχενα καὶ μετὰ Μήδων WIII53
 ἔθνεα καὶ πᾶσαν βαρβαρικὴν ἀγέλην,
 Σαγγάριε, κρατερεῖσι ῥοὰς ἀψῖσι πεδηθεῖς,
 οὕτω ἐδουλώθης κοιρανικῇ παλάμῃ,
 ὁ πρὶν δὲ σκαφέεσσιν ἀνέμματος, ὁ πρὶν ἀτειρῆς,
 20 κεῖσαι λαλνέῃ σφιγκτὸς ἀλυκτοπέδῃ.
 καὶ ἡ βασιλὶς Θεοδώρα τότε τὸν τῶν ἀγίων Ἀποστό-
 λων περιώνυμον ναὸν ἐδομήσατο. ἦν μὲν γὰρ καὶ
 πρῶτῃ τοῖς Ἀποστόλοις ἐκεῖσε ναός, παρὰ Κωνσταν-
 τίου τοῦ υἱοῦ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου δεδομη- C
 25 μένος, οὐχ οἷος δὲ ὁ νῦν ἐστὶ, πολλῶ δὲ τούτου καὶ
 πρὸς κάλλος καὶ πρὸς ὄγκον λειπόμενος. Ὀνωρίου
 δὲ ποτε τῆς πρεσβυτέρας βασιλεύοντος Ῥώμης, με-
 ταναστὰν τὸ τῶν Οὐανδήλων ἔθνος καὶ εἰς Ἰσπα-
 νίαν ἐλθόν, κάκειθεν εἰς Λιβύην περραιωθέν, σὺν
 30 τῷ οἰκείῳ ῥηγὶ Γονδιγίσγλῳ κατέσχε ταύτην. ἐφ'
 υἱοῖς δὲ δυσὶ τούτου θανόντος, ὧν ἄτερος Γόνδαρις,
 ὁ δὲ λοιπὸς ἔκαλετο Γιζέριχος, εἰς μόνον τὸν Γιζέρι-

χον ἢ ἀρχὴ περιέστη, τοῦ Γόνδαρι τελευτήσαντος.
 οὗτος οὖν ὁ Γιζέριχος τὴν τε Καρτάγεναν παρειλή-
 φει καὶ τὴν Ῥώμην αὐτήν, καὶ ἐπὶ τριάκοντα καὶ
 D ἐννέα τῶν Οὐανδήλων ἡγεμονεύσας ἐνιαυτοὺς ἀπέ-
 τισε τὸ χρεῶν. ὃν Ὀνώριχος ὁ υἱὸς διεδέξατο, ὃν⁵
 οὐ πλείστα δεινὰ τοῖς ὀρθοδόξοις ἐπήχθησαν, ἀρεια-
 νίζειν πάντας καταναγκάζοντας. ὃς ἐπ' ἔτη ἄρξας
 ὀκτὼ ἐπὶ διαδόχῳ Γουνδαμούνῳ τῷ υἱῶν⁷ τελευ-
 τᾷ. καὶ οὗτος δὲ βαρὺς τοῖς ὀρθοδόξοις γενόμενος,
 κατέλυσε τὴν ζωὴν ἐπὶ ἐνιαυτοὺς τὴν ἀρχὴν κατα-
 10 σχῶν δυοκαίδεκα. εἶτα Τρασαμούνδος τῶν Οὐαν-
 δήλων γέγονεν ἡγεμῶν, καὶ οὗτος Ἀρειανός, οὐ κο-
 λάζων τοὺς ὀρθοδόξους, μόνον μέντοι ἀποστρεφόμε-
 νος, καὶ τούτου δὲ ἔτη εἴκοσι καὶ ἐπτὰ διαγαγόντος
 ἐν τῇ ἀρχῇ καὶ τὸ βιώσιμον ἐκμετρήσαντος εἰς Ἰλδέ-
 15 ριχον ἢ ἡγεμονία μετέπεσεν, ὃς Γιζερίχου ἦν υἱωνὸς
 P II 65 ἐξ Ὀνωρίχου τοῦ ἐκείνου παιδός. οὔτε δὲ χριστια-
 A νοῖς χαλεπῶς προσεφέρετο καὶ πᾶσι προῖος ἐτύγχα-
 νεν, ἅτε καὶ μαλθακοῦ τυχῶν ἡθους ἐκ φύσεως,
 ὅθεν ἦν καὶ πρὸς πολέμους νωθέστερος. οὗτος δὲ²⁰
 ὁ Ἰλδέριχος συνήθης γέγονε τῷ Ἰουστινιανῷ ἔτι
 ἰδιωτεύοντι. Γελλίμερ δὲ τις ὁμογενὴς Ἰλδερίχου,
 ἀνὴρ κακοήθης, δραστήριος δὲ καὶ νεωτερίσαι δεινό-
 τατος, ἐπέθετο τυραννίδι· καὶ τὸν οἰκεῖον κατασχῶν
 δεσπότην εἰρκτῇ παραδίδωσι καὶ τοὺς ὅσοι ἐκείνῳ²⁵
 ὑπέκειντο. ἀποτριβόμενος δ' οἷον τὸ τῆς τυραννίδος
 αἰτίαμα, γράφει πρὸς Ἰουστινιανὸν ὡς οὐ τῆς ἀρχῆς
 ἐρῶν ταύτης ἐδράξατο, ἀλλ' ὅτι Ἰλδέριχος ἀποπεφύ-
 κει πρὸς τὴν ταύτης διοίκησιν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀντε-
 B πέστειλε τῷ Γελλίμερι ὡς οὐκ ἀνέξεται, εἰ μὴ τῷ τυ-
 30 ραννηθέντι μὲν βοηθήσει, τὸν δὲ τυραννήσαντα
 τιμωρήσεται. διὸ τὸν πατρίκιον Βελισάριον ἐκ τῆς

ἐφ' ἧς μεταστειλάμενος, ἐκεῖ γὰρ ἦν ὁ ἀνὴρ τοῖς Πέρ-
 σαις μαχόμενος, εἰς Λιβύην μετὰ χειρὸς βαρείας καὶ
 στόλου πέμπει πολλοῦ, ταῖς δυνάμεσιν ἀπάσαις ἐπι-
 στήσας αὐτὸν ἀρχιστράτηγον αὐτοκράτορα, ᾧ καὶ ὁ
 5 Καίσαρεὺς συμπαραστέλλει Προκόπιος, ὃς τὰ περὶ τῶν
 ἐκεῖ πολέμων ἱστορήσει πλατυκώτερον. καταπλεύσας
 οὖν εἰς Λιβύην ὁ Βελισάριος χάρακα βάλλεται. ὁ δὲ
 Γελίμερ τοῦτο μαθὼν, ἐντέλλεται τῷ ἀδελφῷ Ἀματᾶ
 τὸν τε Ἰλδέριχον καὶ τοὺς αὐτοῦ συγγενεῖς, οὓς ἐμ-
 10 φρούρους κατεῖχεν, αὐτίκα κτεῖναι. καὶ οἱ μὲν ἀνῆ- C
 ρητο. Γελίμερ δὲ συμβαλὼν τῷ Βελισαρίῳ καὶ
 τραπείς τῆς τε Καρχηδόνης ἐξέπεσε καὶ τῶν ἄλλων
 καὶ πάσης τῆς Λιβύης ἐκράτησε Βελισάριος καὶ τῇ
 βασιλείᾳ Ῥωμαίων ὑπέταξεν, ἐνευήκοντα καὶ πέντε
 15 ἑνιαυτοὺς τῶν Οὐανδήλων κυριευσάντων αὐτῆς.
 συνέσχε δὲ ζωὴν καὶ αὐτὸν τὸν Γελίμερα σὺν γαμε-
 τῇ καὶ τέκνοις αὐτοῦ. λέγεται δὲ πολιορκουμένῳ WIII 54
 αὐτῷ μετὰ τῶν οἰκείων ἐν χώρᾳ λυπρᾷ τῇ τῶν
 Μαυρουσίων ἐπιλειψαὶ τὰ ζωαρκῇ, τὸν δὲ ἐπιστεῖ-
 20 λαι τῷ ταγματάρχῃ, ὃν ὁ Βελισάριος τῇ πολιορκίᾳ
 ἐπέστησεν, ἀξιοῦντα στείλαι οἱ ἄρτον ἕνα καὶ κιθά-
 ραν καὶ σπόγγον. καὶ ὃς συνιδεῖν οὐκ ἔχων ὅτου
 χάριν αἰτοῦνται παρὰ τοῦ Γελίμερος τὰ αἰτούμενα, D
 τὸν τῆς γραφῆς ἠρώτησε κομιστήν· ὁ δὲ τὸν μὲν
 25 ἄρτον εἶπεν αἰτεῖν ἐπιθυμῶν τοῦτον ἰδεῖν, ἐπεὶ μὴ
 εἶδεν ἐξότου τῆς Καρχηδόνης ἐκπέπτωκε, τῶν βαρ-
 βάρων, παρ' οἷς ἦν, κακοβίων ὄντων, τὸν δὲ σπόγ-
 γον, ἵνα τούτῳ τῶν ὁμμάτων ἐκμάσση τὰ δάκρυα,
 τὴν δὲ κιθάραν, ἵνα ταύτῃ τὰς οἰκείας συμφορὰς
 30 ἀποκλαύσῃται. ἑαυτὸν δὲ ὅμως παραδοὺς τοῖς πο-

λιορκοῦσι μετὰ τῶν συνόντων ἤχθη πρὸς Βελισάριον, καὶ ἐρέλα πρὸς αὐτὸν εἰσαγόμενος, ὥς τοῖς ὁρῶσιν ἐξεστηκέναι δοκεῖν αὐτὸν διὰ τὴν τοῦ πάθους ὑπερβολήν. ἦν δ' ἑτεροῖόν τι τὸ γινόμενον. ἀναλογιζόμενος γὰρ εἰς οἷαν τύχην ἐξ οἷας κατήντησε, καὶ

^A γέλωτος ἄξια κεκρικῶς τὰ ἀνθρώπινα, ἐρέλα ταῦτα. Βελισάριος δὲ καὶ αὐτὸν καὶ τοὺς τῶν Οὐανδήλων ἄρχοντας ἐντίμως ἐφύλαττε, κοιμισθησομένους τῷ βασιλεῖ. παρειλήφει δὲ καὶ Σικελίαν καὶ τὴν Σαρδῶ, νῆσος δὲ καὶ αὐτή, καὶ τὰ μέχρι Γαδεύρων ὑφ' ἑαυτὸν ἐποίησατο, καὶ οὕτως ἐπανῆλθεν εἰς τὸ Βυζάντιον καὶ τιμῆς μεγάλης παρὰ τοῦ βασιλέως ἤξιωτο, ἄγων αὐτόν τε τὸν Γελίμερα σὺν γυναικὶ καὶ τέκνοις καὶ συγγενέσι καὶ πᾶσαν τὴν θεραπείαν αὐτοῦ. εἶτα καὶ θρίαμβον ἐπὶ τῇ νίκῃ κατήγαγε, τελευ-
^B μένης ἀμίλλης ἵππων ἐν τῷ θεάτρῳ, αὐτοῦ τε τοῦ κρατοῦντος, ὥς ἔθος, προκαθημένου καὶ τῆς γερουσίας παρούσης καὶ τοῦ δήμου παντός. καὶ προῆει
^C μὲν ἐκ τῆς τῶν ἵππων ἀφეთηρίας ὁ ἀρχιστράτηγος τῆς πορφυρίδος τοῦ Γελίμερος παρεπομένου ἐχόμε-
 νος τῇ χειρὶ· συμπαραμάρτουν δ' αὐτῷ καὶ οἱ τῶν τάξεων στρατηγοὶ καὶ ταγματάρχαι καὶ λοχαγοὶ καὶ οἱ τοῦ Γελίμερος συγγενεῖς. ἦδη δ' ἐφθακὼς ἔναντι τοῦ κρατοῦντος ὁ Βελισάριος πείθει τὸν Γελίμερα εἰς τοῦδαφος καταβαλεῖν ἑαυτὸν καὶ οὕτως ἀπονεύ-
 μαι τῷ βασιλεῖ τὴν προσκύνησιν. ὁ δ' ἐποίει τὸ προσταττόμενον, καταχεόμενος δάκρυσι. καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Βελισάριος προσοῦδισεν ἑαυτόν, ἐνδεικνύμενος τῷ Γελίμερι ὅτι οὐχ ὥς αἰχμάλωτος ἐκείνος τοῦτο ποιῆσαι ἀπῆντο, ἀλλ' ὅτι οὕτω νενόμισται προσκυ-
 νεῖσθαι τῶν Ῥωμαίων τοὺς βασιλεῖς, καὶ οἶονεὶ κον-
 φίζων αὐτῷ τὸ δυστύχημα. καὶ τὴν ἴσιν δὲ τῇ βα-

σιλίσσῃ προσκύνησιν ἀπονείμαντα τὸν Γελίμερα κα- C
 ταγωγή δέχεται λαμπρὰ καὶ θεραπεία βασιλικὴ προε-
 τοιμασθεῖσα αὐτῷ. μεθ' ἡμέρας δέ τινας αὐτὸς ἐπ-
 ηλασίας ἀγομένης κατὰ τὸ θέατρον, τὰ λάφυρα τοῦ
 5 πολέμου διὰ μέσης τῆς πόλεως κομιζόμενα εἰσήγοντο
 εἰς τὸ Στάδιον, ἀκόντια καὶ θρόνοι καὶ φορεῖα κα-
 ταστεγῇ γυναικεῖα, χρυσοῦ τὰ πάντα πεποιημένα καὶ
 λίθοις τιμαλφῶσιν ἐπικοσμούμενα, καὶ κλίνη ὁμοία
 καὶ χρυσόπαστοι τάπητες καὶ σκευὴ τὰ ταῖς τραπέ-
 10 ξαις ὑπηρετούμενα, τὰ μὲν ἐκ χρυσοῦ ἐργασμένα,
 τὰ δ' ἐξ ἀργύρου πεποιημένα, καὶ ἐκπώματα χρύσεά
 τε καὶ λιθοκόλλητα καὶ ἀλουργεῖς ἐσθῆτες καὶ πέ-
 πλοι παρόμοιοι καὶ βασίλαιοι στέφανοι καὶ κόσμοι D
 γυναικῶν διάλιθοί τε καὶ περιμάργαροι καὶ ἄλλα
 15 πλεῖστα καὶ ἀριθμὸν σχεδὸν ὑπερβαίνοντα, καὶ ἐπὶ
 πᾶσι λάφρακες ἐπὶ χρυσίου μεστὰ καὶ βίβλοι τῶν
 θείων εὐαγγελίων, χρυσοῦ περιλαμπόμενα πάντοθεν
 καὶ λίθων παντοίοις γένεσι ποικιλλόμενα. τὰ μὲν
 οὖν τοῦ θριαμβοῦ ἦσαν ἐν τούτοις. Βελισάριος δὲ
 20 καὶ ὑπατείας ἤξιωτο.

Ἦδη δὲ τοῦ τῶν Οὐανδήλων πολέμου καταλυ- 8
 θέντος στέλλεται παρὰ τοῦ βασιλέως εἰς Ῥώμην, WIII55
 ταύτην τε καὶ πᾶσαν αὐτῷ τὴν Ἰταλίαν παραστησό-
 μενος, ὑπὸ Γότθων κατεχομένην, ὧν Θευδᾶτος ἦν
 25 ἡγεμὼν. τοῦτο μαθὼν ὁ Θευδᾶτος, Ἀγαπητὸν τὸν
 Ῥώμης μέγαν ἀρχιερέα, ἄνδρα θεσπέσιον, στέλλει PII67
 τῷ βασιλεῖ πρεσβευσόμενον. ὁ δὲ καταλαβὼν τὸ A
 Βυζάντιον καὶ τῷ Ἰουστινιανῷ ἐντυχὼν, πρῶτον
 περὶ θεοῦ καὶ τῆς εἰς αὐτὸν διαλέγεται πίστεως, καὶ
 30 τὴν εἰς τὸν θρόνον τῆς νέας Ῥώμης ἀναγωγὴν Ἀν-
 θίμου ὑπ' αἰτίαν πεποίητο, ὅτι τε μὴ κανονικῶς ἐκ
 Τραπεζοῦντος, ἢ τῶν εἰς τὸν Πολεμωνιακὸν πόντων

κειμένων πόλεων τυγχάνει μητρόπολις, εἰς τὴν Κων-
 σταντινούπολιν μετήνεκτο, καὶ ὅτι καὶ τῆς Σευήρου
 κακοδοξίας μετέσχηκεν. ὁ δ' αὐτοκράτωρ σπουδῇ
 τῆς βασιλίδος τὸν Ἀνθιμον τῆς ἀρχιερατικῆς ἀξιώ-
 σας καθέδρας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τῆς οἰκείας
 ἀντείχετο πράξεως. ἐνισταμένου δ' ἔτι τοῦ θείου
 Β' Ἀγαπητοῦ, καὶ ἡπείλει αὐτῷ, κύριος εἶναι λέγων
 πράττειν ὃ βούλοιο. ὥς δ' ἐπεγέλα ἀπειλοῦντι τῷ
 βασιλεῖ ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ ἡδέως ἂν δεξασθαι τὴν
 σφαγὴν ἀντεπῆγε καὶ μακάριος εἶναι, εἰ τοιούτου
 τέλους ἀξιώθει, ἡδέσθη ὁ αὐτοκράτωρ, καὶ μεταβα-
 λὼν ὑπὸ ζήτησιν τὴν πράξιν καθίστησι. καὶ ἀντί-
 πον μὲν τινες τῶν ἀρχιερέων τῷ πάπᾳ Ῥώμης Ἀγα-
 πητῷ, τῇ βασιλίσσει χαριζόμενοι, παρ' ἧς καὶ χρή-
 μασιν ὑπεφθάρησαν. πάντων δ' ἐκείνος τῇ ἀλήθειᾳ
 συνηγορῶν ὑπερτέρησε, καὶ ὁ Ἀνθιμος τοῦ θρόνου
 τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκβέβλητο, ἔτος ξν ἀπο-
 λαύσας, αὐτοῦ τοῦ βασιλέως αἰδεσθέντος τὸν ἱερῶ-
 C ταιον πάπαν καὶ τὴν ἀλήθειαν. ἀντεισήχθη δὲ Μη-
 νᾶς, ἀνὴρ εὐσεβέστατος, αὐχῶν μὲν πατρίδα τὴν
 κατ' Αἴγυπτον Ἀλεξάνδρειαν, ἐκφύς δ' ἐνὸς τῶν ἐν
 ταύτῃ ἐπιφανῶν, καὶ λόγων οὐκ ὦν ἀνομίλητος, καὶ
 μάλιστα γὰρ τῶν θειοτέρων. οὕτω δὲ τῆς ἀρχιερω-
 σύνης Μηνᾶς ὁ θεῖος τυχὼν ἢ μᾶλλον ἐκείνης εὐ-
 τυχησάσης αὐτόν, σύνοδον μερικὴν συγκροτεῖ σὺν
 τῷ πάπᾳ Ἀγαπητῷ, καὶ ἀναθέματι περιβάλλει Σευ-
 ῆρον καὶ Εὐτυχῇ καὶ Πέτρον καὶ τὸν Ἀλικαρνασ-
 σέα Ἰουλιανὸν καὶ τὸν Ἀνθιμον ὥς ἐκείνοις ὁμό-
 φρονα. ἔτι δ' ἐν τῷ Βυζαντίῳ διάγων ὁ ἱερῶτατος
 πάπας Ἀγαπητὸς μετέλλαξε τὴν ζωὴν. ὁ μέντοι
 Μηνᾶς ἐπὶ δέκα καὶ ἕξ τὴν ἐκκλησίαν εὐσεβῶς
 D ἰθύνας ἔτη τὸν βίον κατέλυσεν· καὶ ἀνήχθη εἰς τὴν

ἀρχιερατικὴν καθέδραν τῆς νέας Ῥώμης Εὐτύχιος,
 προστάς ὀρθοφρόνως τῆς ἐκκλησίας ἐνιαυτοὺς δυο-
 καίδεκα. ἐφ' οὗ καὶ ἡ πέμπτη συνήθροιστο σύνοδος
 τῶν ἑκατὸν ἐξήκοντα καὶ πέντε ἁγίων πατέρων, ὧν
 5 ἐξῆρχε Βιγίλιος πάπας Ῥώμης καὶ ὁ εἰρημένος Εὐ-
 τύχιος καὶ ὁ Ἀλεξανδρείας Ἀπολλινάριος. συνήθροι-
 στο δὲ κατὰ Ὁριγένους καὶ τῶν ἄλλοκότων ἐκείνου
 δοξῶν καὶ τῶν τὰ ἐκείνου πρεσβευσάντων Διδύμου
 καὶ Εὐαγγρίου, οἵτινες τῶν ψυχῶν προὔπαρξιν ἐδογ-
 10 μάτιζον καὶ τέλος τῆς κολάσεως ἔλεγον καὶ τῶν δαι-
 μόνων εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀποκατάστασιν καὶ ἕτερα PII 68
 πλείονα, οὓς καὶ ἀναθέματι σὺν τοῖς αὐτῶν ὑπέβαλε A
 δόγμασιν, ἀλλὰ καὶ τὸν Μοψουεστίας Θεόδωρον τὰ
 Νεστορίου φρονοῦντα, ἢ μᾶλλον ἐκείνου γερονότα
 15 διδάσκαλον, καὶ τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ παρόν-
 τος ἐν τῇ συνόδῳ, καὶ συννευδοκοῦντος οἷς οἱ θεῖοι
 πατέρες ἐκεῖνοι θεοφιλῶς ὠκονόμησαν. ἀλλὰ ταῦτα
 μὲν ταύτῃ συνήνεκτο. ὁ Βελισάριος δὲ εἰς Ἰταλίαν
 ἐκπλεύσας πρῶτον μὲν πολιορκίᾳ λαμβάνει Νεάπο-
 20 λιν, εἶτα καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Ῥώμην ἐπιδημήσας, ὁμοῦ
 μὲν δυνάμει, ὁμοῦ δὲ καὶ τῇ τῶν ἀστῶν εὐνοίᾳ, γέ-
 γονε καὶ ταύτης ἐντός· ὁ γὰρ τῶν Γότθων ἄρχων Θεο- WIII 56
 δάτος ἐν Ῥαβέννῃ διάγων ἐτύγχανε. καὶ Μεδιόλανα δὲ
 ἡ πόλις κατεσχέθη παρὰ Ῥωμαίων. τῶν δὲ Γότθων B
 25 αὐτῆς πολιορκούντων αὐτὴν ὁ βασιλεὺς τὸν Ναρσὴν
 μετὰ δυνάμεως ἐπαρῆξαι τῷ Βελισαρίῳ ἀπέστειλεν.
 ἦν δὲ ὁ Ναρσῆς ἐκτομίας, ἄλλως μέντοι γενναῖός τε
 καὶ στρατηγικώτατος καὶ τοῖς κρατοῦσιν ὠκειωμένος.
 ἀλλήλοιν οὖν μὴ συμφωνοῦντε τούτῳ τῷ διττῷ στρα-
 30 τηγῷ, ὁ μὲν γὰρ Βελισάριος ἑαυτῷ τῶν κατορθωμά-
 των ἤθελε τὸ πᾶν ἐπιγράφεσθαι, ὁ δὲ γε Ναρσῆς
 οὐκ ἠνείχετο ὑπ' ἐκεῖνον τετάχθαι δοκεῖν, διηρέδην

σαν, καὶ ὁ μὲν ἄλλη, ὁ δ' ἄλλη διετίθουν τὸν πόλεμον, διὸ καὶ ἐσφάλησαν ἐν τισι. τῶν γὰρ Μεδιολάνων οἱ ταῦτα φρουροῦντες βασιλικοὶ τῶν ἀναγκαίων ἐνδειαν προβαλλόμενοι τοῖς Γότθοις ἐξέστησαν, καὶ
 C τάχα καὶ εἰς μεῖζόν τι κακὸν ἐτελεύτησεν ἂν ἢ ἐρῆς ἀμφοῖν, εἰ μὴ ὁ βασιλεὺς τὸν Ναρσῆν διὰ γραμμάτων πρὸς ἑαυτὸν μετεστείλατο.

- 9 Ἐντεῦθεν μόνος αὐτῆς ὁ Βελισάριος στρατηγῶν πᾶσαν τὴν Ἰταλίαν καὶ τὰς αὐτῆς πόλεις ὑφ' ἑαυτὸν ἐποιήσατο καὶ τοσοῦτον τοῖς βαρβάροις καὶ φοβερὸς καὶ ἐράσμιος γέγονεν ὥς τῆς σφῶν ἀρχῆς αὐτὸν ἀξιοῦν καὶ βασιλέα ἰκετεύειν αὐτὸν γενέσθαι σφῶν καὶ ἑαυτοὺς καὶ τὰ σφέτερα πάντα ἀνατιθεμένων αὐτῷ. ὁ δὲ "οὐκ ἂν ποτε ζῶντος Ἰουστινιανου" ἔφη "βασιλεὺς αὐτὸς κληθῆναι ἀνέξομαι", ὥς περὶ
 D τούτων ὁ Καισαρεὺς Προκόπιος, αὐτῷ τότε συστρατευόμενος, ἔγραψεν. Ἐντεῦθεν τοίνυν ἐπίφθονος γεγωνὸς διαβάλλεται πρὸς τὸν βασιλέα ὡς βασιλείας ἐρῶν, καὶ ὃς αὐτὸν ἐκεῖθεν μετεκαλέσατο ὥς εἰς τὴν ἐῶαν στρατεύσουντα καὶ τὸν Μηδικὸν ἐμπιστευθησόμενον πόλεμον. τελευτᾷ μέντοι καὶ ἡ Αὐγοῦστα Θεοδώρα, ἐπιβιοῦσα τῇ βασιλείᾳ ἔτη εἴκοσι πρὸς ἐνὶ καὶ μῆσι τρισί. τῆς δὲ μεγάλης ἐκκλησίας ἀπαρτισθείσης ἤδη καὶ καθιερωθείσης, συνέβη πεσεῖν ἐκ σεισμοῦ τὴν πρὸς ἀνατολὴν μεγάλην σφαῖραν τοῦ
 τοιούτου ναοῦ, ἣ πεσοῦσα τό τε κιβώριον τῆς ἁγίας τραπέξης καὶ αὐτὴν ἐκείνην τὴν παναγὴν τράπεξαν καὶ τὸν ἄμβωνα συνέτριψεν, ὅθεν λέγεται καὶ τὸν τροῦλον προστάξει τοῦ βασιλέως καθαιρεθῆναι, καὶ
 PΠ⁶⁹ αὐτῆς ἀνεγερεθῆναι ἐπὶ πόδας εἴκοσι καὶ πέντε με-

A

τεωρότερον καὶ καθιερωθῆναι παρὰ Εὐτυχίου πα-
 τριάρχου τὸ δεύτερον. ἐπὶ τούτου τοῦ βασιλέως καὶ
 τὸ κῆτος ἐάλω, ὃ εἰς πεντήκοντα καὶ ἐπέκεινα Βυ-
 ξαντίοις ἠνώχλει ἐνιαυτούς, ὃ πορφύριον ἐκάλουν,
 5 οὐκ ἂν μὲν φαινόμενον, ἀλλ' ἐκ διαλειμμάτων. ὅτε
 δ' ἐφαίνετο, πολλὰς μὲν τῶν νηῶν ὑποβρυχίους ἐτί-
 θει, πολλοῖς δὲ φθορᾶς αἷτιον ἀνθρώποις ἐγίνετο,
 καθ' οὗ πολλαῖς μὲν ἐχρήσαντο μηχαναῖς, πᾶσαι δ'
 ἔμενον ἄπρακτοι, ἐάλω μέντοι δελφίνας διῶκον. οἱ
 10 μὲν γὰρ ἐκεῖνο φεύγοντες τῇ γῇ προσεπέλαζον, τὸ
 δὲ τὴν κατ' ἐκείνων ὁρμὴν οὐκ ἀνέκοπτεν, ἕως ἄγ-
 χιστά πῃ τῆς γῆς γερονὸς ἰλύι βαθεῖα καὶ τελματώ-
 δει ἐμπέπτωκεν. ἔνθα δὴ τῷ πηλῷ προσεπέπλαστο
 καὶ τοῦ τέλματος οὕτως ἔτι ἀναδύναι δεδύνητο. ὃ B
 15 τοῖς περιοίκοις γνωσθὲν ὥπλισεν αὐτοὺς κατὰ τοῦ
 θαλαττίου τούτου θηρός, καὶ ἀξίαις αὐτὸ συγκό-
 ψαντες καὶ πελέκεσιν ἀπέκτειναν. εἴτα σχοίνους τῶν
 ἀδριόκλων τούτου ἐξάψαντες ζεύγεσι βοῶν αὐτὸ τῆς
 θαλάσσης ἐξείλκυσαν. ἦν δὲ τὸ μῆκος μὲν αὐτοῦ
 20 τριάκοντα πῆχων, ἐς δέκα δ' ἠϋρύνετο, ὡς ὁ Και-
 σαρεὺς Προκόπιος καὶ περὶ τούτου ἱστορήσεν. ἐν
 τοῖς χρόνοις τούτου τοῦ βασιλέως κατὰ τὸν αὐτὸν
 συγγραφέα καὶ τὰ τῶν Σηρῶν νήματα, ἡ μέταξα
 δηλαδή, παρὰ Ῥωμαίοις γίνεσθαι ἤρξατο. ἦγετο μὲν
 25 γὰρ ἐκ Περσῶν ὠνούμενον δι' ἐμπόρων παρὰ Ῥω-
 μαίους τὸ τῆς μετάξης χοῆμα, οὐκ ἤδεισαν μέντοι
 οὐθ' ὅπως γίνοιτο οὐθ' ὅτι νήματα σκωλήκων ἐστί.
 μοναχοὶ δὲ δύο τινὲς πρὸς τὸ Βυζάντιον ἐξ Ἰνδίας C
 ἀφικόμενοι τὴν ταύτης γένεσιν ἀφηγήσαντο, καὶ WIII 157
 30 ὑπισχνοῦντο κομίσαι τῶν σκωλήκων ἐκείνων γόνου

ὧά, ὄντα τὸν ὄγκον βραχύτατα, καὶ δεῖξαι Ῥωμαίοις
 ὅπως ἐκεῖνα ζωογονοῦνται θαλπόμενα καὶ εἰς σκώ-
 ληκας μεταμείβονται, καὶ ὅπως δημιουργοῦσι τὴν
 μέταξαν, τὴν φύσιν σχόντα διδάσκαλον. τούτους
 τοίνυν τοὺς μοναχοὺς ὁ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς δω-
 ρεαῖς τε πρὸς τὸ παρὸν καὶ πρὸς τὸ μέλλον λαμ-
 πραῖς ὑποσχέσεσι πρὸς τὸ ἔργον ἐπέρρωσεν. οἱ δὲ
 τὰ τε τῶν Σηρῶν ὧά μετεκόμισαν εἰς Βυζάντιον καὶ
 εἰς σκώληκας ταῦτα μετήμειψαν κόπρῳ ἐνθήμενοι
 καὶ ταύτῃ θερμήναντες καὶ συκαμίνων ἔθρεψαν
 φύλλοις καὶ μέταξαν εἰργάσαντο δι' αὐτῶν, κἀντεῦ-
 θεν τοῦ λοιποῦ τοῖς Ῥωμαίοις ἐγνώσθη ὅπως ἐργά-
 D ζοιτο μέταξα. ἐπιβουλῆς δὲ παρὰ πολλῶν μελετω-
 μένης μηνυθείσης τῷ βασιλεῖ, καὶ ὁ πατρίκιος Βελι-
 σάριος κατηγορήθη μετέχειν αὐτῆς, καὶ ἀφείλετο μὲν
 ὁ βασιλεὺς τοὺς δορυφόρους αὐτοῦ ξύμπαντας, ἐκεί-
 νον δ' ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἀφῆκε τηρούμενον· τελευ-
 τήσαντος δὲ ἡ τούτου περιουσία τοῖς βασιλικοῖς ἀπο-
 νενέμητο θησαυροῖς. Ἰουστινιανὸς δὲ περὶ τὰ τε-
 λευταῖα αἰρέσει ἀλώσιμος γεγρονῶς τῇ τῶν Ἀφθαρ-
 20 τοδοκητῶν, οἱ οὐ φθαρτὴν τὴν σάρκα προσλαβεῖν
 τὸν κύριον, ἀλλ' ἄφθαρτον ἅμα τῇ προσλήψει εἶναι
 αὐτὴν δογματίζουσιν, οὕτω πιστεῖν ἅπαντας ἔσπευ-
 δεν, ἀντιλέγοντα δ' αὐτῷ καὶ ἀντιδιατιθέμενον τὸν
 P II 70 πατριάρχην Εὐτύχιον ὑπερόριον ἔθετο εἰς Ἀμάσειαν, 25
 A καὶ προεχειρίσθη πατριάρχης ὁ ἀπὸ σχολαστικῶν
 Ἰωάννης, Ἀντιοχείας ὢν ἀποκρισιάρχιος, ἐτελεύτησε
 δ' οὕτω φρονῶν Ἰουστινιανός, βασιλεύσας ἔτη τριά-
 κοντα καὶ ὀκτώ, μῆνας ἑπτὰ, ἡμέρας τρισκαίδεκα,
 τῷ ἀνεψιῷ αὐτοῦ Ἰουστίνῳ τὴν βασιλείαν καταλι-
 30 πῶν, ὃς κουροπαλάτης τετίμητο.

10 Ἦν δὲ οὗτος τὸ γένος Ἰλλυριός, τὴν φύσιν εἰς

ἅπαντα περιδέξιος, τὴν γνώμην δὲ μεγαλόψυχος· ὃς
 εὐσεβῆς ὢν τοὺς παρὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ δομηθέντας
 ἐπεκόσμει ναοὺς καὶ τὰς ἀψίδας ἅμω τῷ ναῷ τῷ
 ἐν Βλαχέρναις προσέθετο ἐκ καινῆς, ὡς εἶναι τοῦτον
 5 σταυροειδῆ· καὶ τὸν ἐν τῷ Ὀρφανοτροφείῳ ναὸν B
 τῶν κορυφαίων Ἀποστόλων πολυτελῶς ἐδομήσατο,
 καὶ τὸν τῶν θείων Ἀναργύρων ναὸν ἐν τοῖς Βασι-
 λίσκου, καὶ τὸν τῆς ἀγίας καὶ πρωτομάρτυρος Θέ-
 κλης, καὶ τὸν τοῦ Παλατίου Χρυσοτρίκλινον, καὶ τὸν
 10 μέγαν ἄγωγόν τοῦ Οὐάλεντος ἀνεκαίνισε, καὶ πλεί-
 ονα δ' ἕτερα. ἦν δὲ τοῦτου γαμετὴ Σοφία, ἣν καὶ
 Αὐγούσταν ἔστεψεν, ἥς ὀνόματι καὶ τὸν λιμένα τῶν
 Σοφιῶν ᾠκοδόμησε καὶ βασιλεία πρὸ τῆς πόλεως,
 Σοφιανὰς δι' ἐκείνην καὶ ταῦτα καὶ τὸν τόπον κατο-
 15 νομάσας, ἐν οἷς καὶ ἐπίγραμμα παρὰ Ἀγαθίου ἐγέ-
 νετο τόδε·

ὀππόθι τεμνομένης χθονὸς ἄνδιχα πόντον ἀνοίγει C
 πλαγκτὸς ἀλικλύστων πορθμὸς ἐπ' ἡϊόνων,
 χρύσεια συλλέκτρῳ τὰδ' ἀνάκτορα θῆκεν ἀνάσση
 20 τῇ πολυκυνδίστῃ θεῖος ἄναξ Σοφίῃ.
 ἄξιον, ὦ Ῥώμη μεγαλόκρατες, ἀντία σεῖο
 κάλλος ἀπ' Εὐρώπης δέρεται εἰς Ἀσίην.
 αὕτη ἡ βασιλὶς Σοφία ἀκριβωσαμένη πάντας τοὺς
 δανειστάς καὶ ὅσα τινὲς αὐτοῖς ὤφειλον εἶτε δι' ἐγ-
 25 γράφων ἢ καὶ δι' ἐνεχύρων, κατέβαλε μὲν αὐτοῖς τὰ
 δάνεια οἰκοθεν, ἔλαβε δὲ τὰ ἐνέχυρα καὶ τὰ ἐγγρα- D
 φα, καὶ τὰ μὲν ἐνέχυρα τοῖς δεσπόταις ἀπέδωκε, τὰ
 δ' ἐγγραφα ἐξηφάνισε. νοσεροῦ δὲ τυχὼν σώματος WIII58
 ὁ βασιλεὺς οὗτος, καὶ διὰ τοῦτο μὴ συνεχῶς προΐων,
 30 τοὺς ἀδικεῖν βουλομένους, ὡς μηδενὸς ὄντος τοῦ

15 Ἀγαθίου] Μαριανοῦ Anth. Pal. 9, 657.

ἐκδικουῦντος, ἀδεστέρους ἐποίησε. καὶ ποτε προσελ-
θὼν ἠνωχλήθη παρὰ πολλῶν ὡς ἀδικουμένων. γέ-
γονεν οὖν ἡ τῶν ἀδικουμένων ἐκδίκησις διὰ φρον-
τίδος αὐτοῦ. φροντίζοντι δὲ περὶ τούτου πρόσκει-
ταις ἐπαγγελλόμενος, εἰ ἑπαρχος γένοιτο καὶ κατὰ
πάντων αὐτοῦ ἐξουσία δοθείη δι' ὠρισμένου καιροῦ,
μήτινα εὐρεθῇναι τὸν ἀδικούμενον. ἤσθεις οὖν τῇ
P II 71 ὑποσχέσει ταύτῃ ὁ βασιλεὺς τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον
Δ προεχειρίσατο ἑπαρχον. ὁ δὲ προκαθίσας, προσελ-
θόντος αὐτοῦ τινος καὶ αἰτιωμένου τῶν ἐπισημοτέρων
συγκλητικῶν ἕνα, μετεκαλέσατο τὸν αἰτιώμενον· ἀλλ'
οὐκ ἀπήντησεν ἐκεῖνος. εἴτα καὶ δεύτερον ἔθετο
μήνυμα πρὸς αὐτόν· ὁ δὲ καὶ τούτου καταφρονήσας
εἰς τὸ βασιλικὸν ἀπῆει συμπόσιον· ἔτυχε γὰρ κεκλη-
μένος πρὸς τοῦτο. ὡς δὲ τοῦτο ἔγνω ὁ ἑπαρχος,¹⁵
ἀπῆλθε καὶ ἐκεῖνος εἰς τὰ ἀνάκτορα, καὶ εὗρεν ἤδη
συνιστάμενον τὸ συσσίτιον, καὶ φησι πρὸς τὸν βασι-
λέα "ὑπεσχόμην σοι, βασιλεῦ, διὰ τόσου καιροῦ μη-
δένα καταλιπεῖν ἀδικούμενον· τοῦτο δὲ πάντως μοι
ἀνυσθῆσεται, εἰ καὶ τὴν ἐκ τοῦ κράτους σου ἐπικου-²⁰
B ρίαν ἔχω καὶ τὴν ῥοπήν· εἰ δὲ μᾶλλον αὐτὸς τῶν
ἀδικούντων ἀντιποιῇ καὶ φιλίως αὐτοῖς διακείμενος
συνεστιωμένους ἔχεις, οὐδέν μοι ἔσται ἀνύσιμον· ἢ
γοῦν μὴ μεταδίδου παρρησίας αὐτοῖς ἢ παῦσόν με
τῆς ἀρχῆς. καὶ ὁ βασιλεὺς, "εἰ αὐτὸς ἐγὼ εἰμι" φη-²⁵
σὶν "ἀδικῶν, ἔξαναστήσόν με ἐντεῦθεν." αὐτίκα
τοίνυν ὁ ἑπαρχος τὸν αἰτιώμενον ἐκεῖνον ἐκ τῆς
πανδαισίας ἔξαναστήσας καὶ εἰς τὸ δικαστήριον κα-
ταστήσας καὶ τῷ κατ' αὐτοῦ λέγοντι συνδικάσας
αὐτόν, καὶ γνοὺς ἀδικοῦντα, ἐκεῖνον μὲν ἐκόλασε³⁰
ταῖς εἰς σῶμα πληγαῖς, τῷ δὲ ἀδικουμένῳ ἐκ τῆς
ἐκείνου ὑπάρξεως πολλαπλάσιον ἀποκατέστησε τὸ

ἀδίκημα. ὅθεν δειδόντες οἷς ἦν προαίρεσις πλεο-
 νεκτική, τοῦ ἀδικεῖν ἀνεστάλησαν, καὶ τοῖς ἡδίκημέ-
 νοις εἰς συμβάσεις ἐχώρησαν. αἱ δὲ πρὸς Πέρσας ο
 σπονδαὶ ἐπὶ τούτῳ τοῦ βασιλέως ἐλύθησαν· δασμὸν
 5 γὰρ ἐνιαύσιον λίτρας πεντακοσίας τῶν Ῥωμαίων
 διδόντων αὐτοῖς, ἵνα τὰ σφίσιν ἀγχίθυρα τῆς Ῥω-
 μαϊκῆς ἡγεμονίας ἀβλαβῇ φυλάσσωνται φρούρια, ὃ
 Ἰουστίνος οὗτος ἐπονείδιστον εἶναι τὸ φορολογεῖσθαι
 παρὰ Περσῶν Ῥωμαίους λέγων, ἐπέσχε τὸ χρυσίον.
 10 διαπρεσβευσάμενος δὲ πρὸς Ἀρθέταν τὸν Αἰθιοπίων
 βασιλέα ἐπεισεν αὐτὸν τὰ πλησιάζοντα τοῖς Αἰθίοσι
 τῆς τῶν Περσῶν ἐπικρατείας καταδραμεῖν καὶ ληί-
 σασθαι· διὸ καὶ αὐθις μέσον Περσῶν καὶ Ῥωμαίων
 ἀνερρίπιστο πόλεμος. στρατηγὸν οὖν τῆς ἀνατολῆς
 15 ὁ βασιλεὺς τὸν πατρικίον Μαρτίνον προχειρισάμενος
 ἔπεμψε κατ' αὐτῶν, καὶ τῷ τετάρτῳ ἔτει τῆς βασι- D
 λείας αὐτοῦ συνέστη πόλεμος, καὶ πολλοὶ μὲν ἀμ-
 φοτέρωθεν ἔπεσον, νικῶσι δ' ὅμως Ῥωμαῖοι. ὁ δὲ
 τῶν Περσῶν κρατὼν Ὀρμίσδας Ἀρδαμάνην ἔπεμψε
 20 μετὰ βαρείας δυνάμεως τὰ ὑπὸ Ῥωμαίους ληίσασ-
 θαι· ὃς πολλὴν ἐπελθὼν χώραν Ῥωμαϊκὴν καὶ
 λείαν πλείστην ἐξ αὐτῆς ἠρπακώς, ἐπανῆλθε, τοῦ
 πατρικίου Μαρτίνου μὴ τολμήσαντος αὐτῷ ἀντεπ-
 εξελθεῖν. ἃ μαθὼν ὁ βασιλεὺς ἐν συμφορᾷ ἐποιή-
 25 σατο, καὶ τὸν μὲν Μαρτίνον τὴν στρατηγίαν ἀφεί-
 λετο, Ἀρχελάῳ δὲ αὐτὴν ἐνεπίστευσεν, καὶ πρὸς Ὀρ-
 μίσδαν σπονδὰς ἔθετο αὐθις. ἐκ δὲ τῆς διὰ ταῦτα
 λύπης νόσῳ φρενίτιδι περιπέπτωκεν, ἥλγει δὲ καὶ PII 72
 τοὺς πόδας. ἀμοιρῶν μέντοι γονῆς οἰκείας, ἔφθη A
 30 τὸν κόμητα τῶν ἐξκουβίτων Τιβέριον νιοποιησάμε-
 νος καὶ Καίσαρα ἀνειπών. ἀνελθὼν δὲ τῆς νόσου,
 προσεκαλέσατο τὸν πατριάρχην Εὐτύχμον, θανόντος

γὰρ τοῦ ἀπὸ σχολαστικῶν Ἰωάννου, πάλιν οὗτος ἐπανήχθη καὶ εἰς τὸν θρόνον ἀποκατέστη τὸν ἀρχιερατικόν, συναθροίσας δὲ καὶ τὴν σύγκλητον καὶ τὸν
 WIII⁵⁹ κληρὸν τῆς ἐκκλησίας, βασιλέα τὸν Τιβέριον ἀνηγό-
 ρευσεν, ἐπ' ἀκροάσει πάντων αὐτῷ ἐντειλάμενος τὰ
 πρὸς θεὸν εὐσεβεῖν, τοὺς ὑπηκόους εὐεργετεῖν, τοὺς
 ἀδικουμένους ἐκδικεῖν, τοῖς στρατιώταις μὴ ἐνδιδόν-
 ναι πλεονεκτεῖν, μὴ μέγα ἐπὶ τῇ ἀλουργίδι φρονεῖν,
 B τοῖς εὐποροῦσιν ἀπολαύειν τῶν οἰκείων ἀνεπιφθό-
 νως παραχωρεῖν, τοῖς μὴ ἔχουσιν ὡς δύναιμις ἐπαρ-
 10 κεῖν, τὴν βασιλίδαν καὶ πρῶην κυρίαν αὐτοῦ προση-
 κόντως τιμᾶν. ταῦτα παραινέσας καὶ συμβουλευσας
 ὁ Ἰουστίνος τῷ Τιβερίῳ ὁ μὲν ἐξέλιπε, βασιλεύσας
 ἔτη τρισκαίδεκα.

- 11 Τῷ δ' ἡ βασιλεία περιελέλειπτο, στεφθέντι ὑπὸ 15
 Εὐτυχίου τοῦ πατριάρχου. ἔχων δὲ γαμετὴν ὁ Τιβέ-
 ριος Ἀναστασίαν Αὐγούστην αὐτὴν ἀνηγόρευσεν, ἣ
 δύο αὐτῷ θυγατέρας ἐγένετο, Χαριτὴ καὶ Κωνσταν-
 τῖναν. Σοφία δὲ ἡ πρῶην βασίλισσα τῶν ἀνακτόρων
 ὑπαπελθούσα εἰς τὰ ὁμώνυμα ἑαυτῇ κατωκίσθη βα- 20
 C σίλεια, βασιλικὴν αὐτῇ τοῦ Τιβερίου δόντος ὑπηρε-
 σίαν, ὡς οἰκεία μητρί. οὗτος ὁ αὐτοκράτωρ καὶ
 πρὸς Ὀρμίσδαν πρεσβεῖαν ἐποιήσατο, ἀνανεῶν τὰς
 σπονδὰς. ὁ δὲ τὴν ἀνανέωσιν οὐ προσήκατο· διό
 καὶ ὁ Τιβέριος πρὸς τὸν κατὰ Περσῶν πόλεμον πολ- 25
 λὴν ἡτοίμαζε στρατιὰν καὶ Ἰουστινιανὸν τῶν ἐπισή-
 μων τινὰ τῆς ἀνατολῆς προβάλετο στρατηγόν, ὃς
 ἐπὶ Πέρσας χωρήσας, ἐπεὶ πλησίον αὐτῶν ἐστρατο-
 πεδεύσατο, εἰς λόγους ἤκε πρὸ παρατάξεως, καὶ
 ἔπεισεν αὐτοὺς σπείσασθαι Ῥωμαίοις ἐπὶ τριετία. 30
 ἤδη δὲ τοῦ τρίτου παραρρυῖσκομένου ἐνιαυτοῦ Ὀρ-
 μίσδας ὁ τῶν Περσῶν ἀρχηγὸς σὺν ταῖς αὐτοῦ δυ-

νάμεσιν ἐπὶ τὴν Ἀρμενίαν χωρεῖ. τοῦτο εἰς δειλίαν D
 ἐνέβαλε τὰ ἐκεῖ Ῥωμαίων στρατεύματα. διαλεχθεῖς
 δὲ τούτοις ὁ σφέτερος στρατηγὸς θάρσος ἄπασιν ἐν-
 ποίησε, καὶ τὴν πρὸς Ὀρμίσδαν μάχην ὑπέστησαν,
 5 καὶ μέχρι μὲν τινος ταῖς ἐκ τόξων κεκρημένοι βολαῖς
 ἐδόκουν ὑπερτερεῖν τῶν Ῥωμαίων ταῖς ἀσπίσι κα-
 ταφραγνύντων ἑαυτοὺς καὶ μὴ ἀντεπεξιόντων. ἐπεὶ
 δ' ἔγνωσαν οἱ Ῥωμαῖοι ἤδη κεκενῶσθαι τὰς φαρέ-
 τρας τοῖς ἐναντίοις, συνησπικότες ἀλλήλοις καὶ ἀλα-
 10 λάξαντες ἐννάλιον ἐπῆλθον τοῖς Πέρσαις κατὰ συ-
 σταδὴν, ἀγχεμάχοις ὅπλοις αὐτοὺς ἀμυνόμενοι. οἱ
 οὐδὲ πρὸς βραχὺ τὴν ὁρμὴν αὐτῶν ὑπομείναντες
 τρέπονται, καὶ ἀναιροῦνται μὲν οἱ πλείους· τὸ δὲ
 στρατόπεδον αὐτῶν διαρπάζεται· καὶ ἡ μὲν βασιλικὴ
 15 τοῦ Ὀρμίσδου σκηνὴ καὶ ἡ ἀποσκευὴ ἐκείνου πᾶσα P1173
 καὶ οἱ ἐλέφαντες τῷ βασιλεῖ ὑπεξήρηντο, τὰ δ' ἄλλα A
 τοῖς στρατιώταις εἰάθησαν. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι πρὸς τὰ
 ἐνδότερα τῆς Περσίδος ἐχώρησαν, καὶ χώραν πολλὴν
 αὐτῆς ἐλήρισαντο. τότε καὶ τὸ τῶν Βλαχερνῶν λοε-
 20 τρὸν οἰκοδομεῖν ὁ Τιβέριος ἤρξατο καὶ πολλοὺς
 ναοὺς καὶ δημοσίους οἴκους, ξενωνάς φημι καὶ γη-
 ροκομεῖα, ἀνενεώσατο, καὶ τὸν Χρυσοτρίκλινον παρὰ
 Ἰουστίνου δομηθέντα προσεπεκόσμησεν. Εὐτυχίου
 δὲ τοῦ πατριάρχου ἐπὶ τέσσαρας ἐνιαυτοὺς τὸ δεύ-
 25 τερον τὸν θρόνον τῆς Βυζαντίδος κοσμήσαντος καὶ
 ἐκλελοιπότες, χειροτονεῖται πατριάρχης διάκονος τῆς
 μεγάλης ἐκκλησίας Ἰωάννης ὁ νηστευτής, ἀνὴρ ἱε-
 ρώτατος. τοὺς δ' εἰς τὴν βασιλίδαν τῶν πόλεων εἰς-
 αχθέντας δοριαλώτους Πέρσας ἅπαντας μεταμφιάσας
 30 ὁ βασιλεὺς μεγαλοπρεπῶς εἰς τὰ οἰκεία ἀφῆκεν ἐπα- B
 νελθεῖν· οὓς ἀνελπίστως οἱ προσήκοντες θεασάμενοι
 ὑπερεθαύμασαν καὶ δι' ἐπαίνων τὸν βασιλέα πε-

ποιήντο. ἐπὶ τούτου τοῦ βασιλέως ὁ Χαγάνος ὁ τῶν Ἀβάρων ἀρχηγὸς ἡγήσατο σταλῆναι αὐτῷ οἰκοδόμους, ἵνα αὐτῷ δομησῶνται λοετρόν. σταλέντων δὲ γέφυραν παρὰ τὸν Δάνουβιν ὠκοδόμησε, βιασάμενος πρὸς τοῦτο αὐτούς, ἵνα δι' αὐτῆς ἀπόνως περαιούμενος τὴν ὑπὸ Ῥωμαίους ληίζηται. ἐξ ἔθνικων δὲ πλήθος ἐς χιλιάδας δώδεκα συνιστάμενον ἀθροίσας
 VIII60 νέων καὶ σφριγώντων ἀνδρῶν, ἐπὶ τῷ ἑαυτοῦ ὀνόματι τούτους συνεκρότησε στράτευμα, καὶ στρατηγὸν αὐτοῖς ἐπιστήσας Μαυρίκιον τὸν κόμητα τῶν φοιδε-
 C ράτων καὶ ὑποστράτηγον Ναρσῆν τὸν κουβικουλάριον ἐκπέπομφε κατὰ τῶν Περσῶν. πολέμου δὲ συρραγέντος, τὸ Ῥωμαϊκὸν ὑπερτέρησε στράτευμα καὶ πόλεις τῶν βαρβάρων καὶ πολλὴν χώραν ἀφείλετο. ὑποστρέψαντα δὲ τὸν Μαυρίκιον μετὰ τιμῆς
 10 ὁ βασιλεὺς ὑπεδέξατο, καὶ κηδεστήν ἐπὶ τῇ Θυγατρὶ Κωνσταντίνᾳ αὐτὸν ἐποίησατο. τὴν δ' ἑτέραν τὴν Χαριτῶ τῷ στρατηγῷ συνέξευξε Γερμανῶ, καὶ ἄμφω δὲ τετίμηκε Καίσαρε. νόσῳ δὲ φθινάδι περιπεσών, ἐν τῷ τριβουνναλίῳ φοράδην ἐκκομισθεὶς ἐκεῖ τὸν
 20 οἰκεῖον γαμβρὸν Μαυρίκιον ἀναρροηθῆναι βασιλέα πεποίηκε παρουσία τοῦ πατριάρχου Ἰωάννου καὶ τῆς συγκλήτου βουλῆς. οὕτω δ' ὑπὸ τῆς νόσου κατείρ-
 D γαστο ὥς μηδὲ δύνασθαι τοῖς συνειλεγμένοις ὁμιλῆσαι· διὸ καὶ διὰ γραφῆς τούτοις τὸ ἑαυτοῦ παρ-
 25 ἔστησε βούλημα. ὑποστρέψας δ' ἐκεῖθεν εἰς τὰ βασιλεια τὴν ζωὴν ἐξεμέτρησε, βασιλεύσας ἔτη τρία, μῆνας δέκα καὶ ἡμέρας ὀκτώ.

12 Ὁ δὲ γε Μαυρίκιος τῆς τῶν κοινῶν διοικήσεως εἶχετο, στεφθεὶς ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Ἰωάννου τοῦ
 νηστευτοῦ. ἦν δέ, ὅτε τῆς αὐταρχίας ἐπέβη, ἔτων τεσσαράκοντα πρὸς τρισίν. ἐγράφετο δ' ἐν τοῖς

συμβολαίοις Μαυρίκιος ὁ καὶ Τιβέριος. Χαγάνος δὲ
 ὁ τῶν Ἀβάρων ἀρχηγὸς τὸ Σίρμιον χειρωσάμενος
 ἐξήτησε προστεθῆναι ταῖς ὀγδοήκοντα χιλιάσι ταῖς
 ἐτησίως αὐτῷ παρεχομέναις καὶ ἑτέρας εἴκοσι· καὶ
 5 ὁ βασιλεὺς εἰρηνεύειν ἐθέλων τὴν προσθήκην ταύ- P1174
 τὴν ἐποίησεν. ὁ δὲ καὶ ἐλέφαντα ἤτησε, μήπω τὸ^A
 ζῶον ἰδὼν. τὸν μείζονα τοίνυν ὧν εἶχεν ὁ βασιλεὺς
 αὐτῷ πέπομφεν. ὁ δὲ Χαγάνος ἀπληστευόμενος ἢ
 προφάσεις τοῦ μὴ εἰρηνεύειν ζητῶν, ἑτέρας εἴκοσι
 10 χιλιάδας ταῖς ἑκατὸν προστεθῆναι ἀπήτησε. μὴ κα-
 ταδεξαμένου δὲ καὶ ταύτην τὴν προσθήκην τοῦ βα-
 σιλέως ἐστράτευσεν κατὰ Ῥωμαίων ἐκεῖνος, καὶ πό-
 λεις πολλὰς τοῦ Ἰλλυρικοῦ ἐχειρώσατο· ἠπέλκει δὲ
 καὶ τὸ Μακρὸν καταστρέψαι τεῖχος. στείλας οὖν
 15 πρέσβεις πρὸς τὸν βάρβαρον ὁ Μαυρίκιος σπονδὰς
 ἔθετο. ὁ μέντοι Χαγάνος ἄπληστος καὶ ἄπιστος ὢν,
 δόλῳ κατὰ Ῥωμαίων ἐγίνετο, αὐτὸς μὲν ἡσυχάζων,
 ἔθνη δὲ τινα τῶν Σκλαβηνῶν παρασκευάσας τὴν B
 ὑπὸ Ῥωμαίους ληΐζεσθαι, οἳ καὶ μέχρι τοῦ Μακροῦ
 20 τεύχους πεφθάκασιν. ὁ βασιλεὺς δὲ Κομεντίολον
 στρατηγὸν προβαλόμενος, καὶ δι' αὐτοῦ τοῖς βαρβά-
 ροις ἀθρόως ἐπεξελθὼν τῶν Ῥωμαϊκῶν αὐτοῦς ὁρίων
 ἀπῆλασεν, ἀναιρεθέντων πολλῶν, καὶ τὴν λείαν ὅσην
 ἔλαβον καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἐπανεσώσατο. Φιλίπ-
 25 πικῷ δὲ τὴν ἰδίαν συζεύξας ἀδελφὴν κατὰ Περσῶν
 αὐτὸν σὺν βαρεῖ στρατεύματι ἐξαπέστειλεν. ὁ δὲ
 ἄγχιστα τῇ Νισίβει γενόμενος κακεῖθεν ἐμβαλὼν τῇ
 Περσίδι, ἤλασεν ἐκεῖθεν λείαν πολλήν, καὶ ἐπανελ-
 θὼν τῇ τῶν Μήδων χώρα προσέβαλε, καὶ ταύτης
 30 οὐ μείω τινὰ ληισάμενος ἐπανῆκεν εἰς τὰ Ῥωμαίων.
 καὶ αὐθις δὲ τοῖς Περσικοῖς ἐπελθὼν ὁρίοις ὁμοίως C
 εὐτύχησε. νοσήσας μέντοι εἰς Μαρτυρόπολιν παρα-

γίνεται, καὶ κεῖθεν ἐπανῆκεν εἰς τὸ Βυζάντιον. ἐτέ-
 χθη δὲ τῷ Μαυρικίῳ υἱός, ὃν ὠνόμασε Θεοδόσιον.
 Φιλιππικός δὲ καὶ πάλιν κατὰ Περσῶν ἐξεστράτευσε,
 WIIH61 καὶ τὸ περὶ αὐτὸν στρατιωτικὸν ἡρώτησεν εἰ πρό-
 θυμοι τοῖς Πέρσαις εἶεν μαχέσασθαι. οἱ δὲ καὶ ὄρκους ⁵
 τὸ πρόθυμον αὐτῶν ἐβεβαίουν. ὥς οὖν συνέβαλον
 τοῖς ἐναντίοις, μέχρι μὲν τινος ἀντείχον οἱ βάρβαροι·
 ἐπεὶ δὲ τοὺς ἵππους πλήττειν αὐτῶν ὁ στρατηγὸς
 τοῖς οἰκείοις παρεκελεύσατο, καὶ πολλοὶ τῶν ἵππων
 D πληττόμενοι ἐπιπτον, ἐτράπη τὸ Περσικόν, καὶ τὸ ¹⁰
 μὲν ἥττητο κραταιῶς καὶ πολὺ τούτου μέρος διέ-
 φθαρτο· οἱ Ῥωμαῖοι δὲ λαμπρῶς νενικήκασιν καὶ ζῶν-
 τας τῶν πολεμίων περὶ δισχιλίους συνέλαβον. Ὀρ-
 μίσδας δὲ ὁ τῶν Περσῶν ἀρχηγὸς Βαρὰμ προχειρι-
 σάμενος στρατηγὸν συμβαλεῖν Ῥωμαίοις ἐκέλευσεν. ¹⁵
 ὁ δὲ συμβαλὼν ἡττᾶται· ὃ γνοὺς Ὀρμίσδας γυναι-
 κείαν ἐσθῆτα στέλλει αὐτῷ καὶ τὴν στρατηγίαν
 ἀφείλετο καὶ τῷ ὑποστρατήγῳ αὐτοῦ διὰ γραφῆς
 ἐνετείλατο τὸν Βαρὰμ ἀνελεῖν. ὁ δὲ οἱ κακοῦ γέ-
 γονεν ἐννοήσας, γράμματα ὥς ἐξ Ὀρμίσδου αὐτῷ ²⁰
 σταλέντα ἐπλάσατο, ὁργὴν ἐμφαίνοντα κατὰ παντὸς
 τοῦ στρατεύματος, καὶ συναθροίσας αὐτὸ τά τε γράμ-
 PII 75 ματα εἰς ἐπήκοον ἀναγνωσθῆναι πεποίηκε καὶ αὐτὸς
 A

2 Ad haec C. B. Hasius ascripsit: „In cod. graeco Vati-
 cano 152 de istius filii nativitate haec Anonymi narrantur fol.
 141 recto, nescio an et aliunde nota: *Κωνσταντῖνα ἡ γαμετὴ*
Μαυρικίου ἐγέννησεν υἱόν, ὃν ὁ Μαυρίκιος ἐπωνόμασε Θεο-
δόσιον, ὥς πρωτότοκον αὐτοῦ υἱόν. τῶν οὖν βενέτων κραζόν-
των Ἰουστινιανὸν καλεῖσθαι οἱ πράσινοι ἐκραζον Θεοδόσιον
αὐτὸν καλεῖσθαι διὰ τὸ Θεοδόσιον τὸν βασιλέα ὀρθόδοξον γε-
νέσθαι, καὶ πολλὰ ἔτη ζῆσαι· ἤρξαντο [in apogr. Haasii *ἤξαν-*
το] *οὖν οἱ βένετοι λέγειν οὕτως· ΤΑ ΔΩΡΗΘΕΝΤΑ ἘΤΗ*
ΤΩι ἸΟΥΣΤΙΝΙΑΝΩι ὁ θεὸς ΠΑΡΑΣΧΗ ΣΟΙ ΕΝ ΕΙ-
ΡΗΝΗι, ὅτι εἰσιν ἑ’ ἔτη καὶ πλείω. Eadem leguntur cod.
Vat. 977 fol. 184 verso.“

αὐτοὺς ἀνεμίμνησκε τῆς ἀπηνείας Ὀρμίσδου καὶ τῆς
 ὀμότητος, καὶ διὰ τούτων ἀντᾶραι χεῖρας ἡρέθισε
 κατὰ τοῦ σφῶν ἀρχηγοῦ. ἐπελθόντες οὖν ἀθρόον
 αὐτῷ κατέσχον καὶ ἐνέβαλον εἰς εἰρκτὴν. ὁ δὲ
 5 ὑποθέσθαι αὐτοῖς περὶ τῆς τῶν Περσῶν ἀρχῆς ἡξίου
 ἅττα τῷ ἔθνει γινώσκει συμφέροντα, καὶ συνεβού-
 λευε μὴ τὸν Χοσρόην υἱὸν αὐτοῦ ὄντα προκριθῆναι
 εἰς τὴν ἀρχὴν, ἀπληστον ὄντα καὶ ἄδικον, ὑβριστήν
 τε καὶ ἀλυσονικώτατον, ἀλλ' ἕτερον υἱὸν αὐτοῦ προ-
 10 χειρισθῆναι τοῦ ἔθνους ἄρχειν. ἀντιπесόντων δὲ
 τοῖς λόγοις τούτου ἐνίων τῶν ἐν ὑπεροχαῖς καὶ κατ'
 αὐτοῦ τοὺς Πέρσας ἐκμηνάντων, ὁ μὲν υἱὸς αὐτοῦ,
 ὃν εἰς τὴν ἀρχὴν ἐκεῖνος προέκρινε, καὶ ἡ μήτηρ
 ἐκείνου ἐνώπιον αὐτοῦ ἀνηρέθη παρὰ τοῦ πλήθους,
 15 καὶ αὐτὸς δὲ ἐξεκόπη τὰ ὄμματα, καὶ οὕτω καθείρ- B
 χθη. ὁ δέ γε Χοσρόης εἰς τὴν ἀρχὴν ἡρέθη παρὰ
 τοῦ ἔθνους παντός. καὶ μέχρι μὲν τινος φιλοφρόνως
 πρὸς τὸν πατέρα διέκειτο, τῆς μὲν φρουρᾶς οὐ λύ-
 σας αὐτόν, πᾶσαν δὲ θεραπείαν αὐτοῦ ἐκείσε ποιού-
 20 μενος. ὁ δὲ οὐδὲν τῶν παρὰ τοῦ υἱοῦ αὐτῷ στελ-
 λομένων προσίετο, ἀλλὰ καὶ ὕβρεσι μᾶλλον τὰς φι-
 λοφροσύνας ἡμεῖβετο. θυμῷ οὖν διὰ ταῦτα ληφθεὶς
 ὁ Χοσρόης, ῥοπάλοις ἐκέλευσε κατὰ τῶν λαγόνων
 τυπτόμενον τὸν πατέρα θανεῖν. τοῦτο μῖσος ἐγγε-
 25 νέσθαι τοῖς Πέρσαις κατὰ Χοσρόου ἐποίησε. ὁ δὲ
 κατὰ Βαρᾶμ ἐξεστράτευσε, καὶ ὑποπτεύσας τινὰς
 τῶν παρ' αὐτῷ μεγιστάνων τῷ Βαρᾶμ προσκείσθαι,
 ἀνεῖλεν αὐτούς. τοῦ δὲ στρατεύματος κατ' αὐτοῦ C
 στασιάσαντος, δεισας ἐκεῖνος μετὰ τινων ὀλίγων
 30 ἀποδιδράσκει, καὶ πρὸς Ῥωμαίους ἀφίκετο. ὁ μαθὼν
 ὁ Μαυρίκιος κελεύει τῷ στρατηγούντι τῆς γῶρας
 ὑποδέξασθαι τὸν Χοσρόην βασιλικαῖς θεραπείαις καὶ

δεξιῶσέσι. στέλλει δὲ Ναρσῆν μετὰ στρατευμάτων
 συμμαχῆσαι Χοσρόῃ καὶ ἀποκαταστήσαι αὐτὸν εἰς
 τὴν οἰκείαν ἀρχήν. συμβαλὼν τοίνυν ὁ Ναρσῆς τῷ
 Βαρὰμ νίκην ἤρατο περιφανῇ, πολλοὺς μὲν τῶν
 Περσῶν ἀνελών, ζωγρήσας δὲ περὶ ἑξακισχιλίους,⁵
 οὓς τῷ Χοσρόῃ προσήγαγεν· ὁ δὲ κατηκόντισεν
 ἅπαντας. ὅσοι δ' ἐν τοῖς ζωγρηθεῖσιν ἦσαν τοῦ
 Τούρκων ἔθνους τῷ Βαρὰμ συμμαχοῦντες, τούτους
 D ἀνέπεμψεν εἰς Μαυρίκιον, ὧν πολλοὶ ἐπὶ τῶν μετώ-
 πων σταυροὺς ἔφερον, καταστιχθέντων αὐτοῖς τῶν¹⁰
 ἐπισκυνίων εἰς τύπον σταυροῦ, καὶ μέλανος ἐγχεθέν-
 τος τοῖς στίγμασιν. οἱ περὶ τούτου ἐρωτῶμενοι ἔλε-
 γον πρὸ καιροῦ ἱκανοῦ λοιμῷ τὸ γένος αὐτῶν δια-
 φθείρεσθαι, τινὰς δὲ τῶν παρ' αὐτοῖς χριστιανῶν
 ὑποθέσθαι τοῦτο αὐτοῖς, καὶ μηδένα τῶν τοῦτο πε-¹⁵
 ποιηκόντων κινδυνεῦσαι ἐκ τοῦ λοιμοῦ. ὁ μὲν οὖν
 Βαρὰμ ἡτήθεις φυγῇ τὴν σωτηρίαν ἐπραγματεύσα-
 NIII⁶² το. ὁ δὲ Χοσρόης εἰς τὴν ἰδίαν ἀρχὴν καὶ χώραν
 ἐπανελήλυθε. λέγεται δὲ πρὸ τῆς νίκης, τοῦ στρα-
 τηγοῦ τῶν Ῥωμαίων ἄλλως διατιθέναι σκεπτομένου²⁰
 τὸν πόλεμον, τὸν Χοσρόην ἐνίστασθαι μὴ κατὰ τὸ
 δοκοῦν ἐκείνῳ συγκροτῆσαι τὴν μάχην, ἀλλ' ἄλλον
 PII⁷⁶ ὑποτιθέναι τρόπον· τὸν δὲ στρατηγὸν ἀσύμφορον
 A εἶναι λέγειν τὸ οὕτω μαχέσασθαι, καὶ τὸν Χοσρόην
 τοῦ σκοποῦ μὴ μεθίεσθαι, ὥστε παροξυνθέντα τὸν²⁵
 στρατηγὸν ἀποσκῶψαι πρὸς τὸν Χοσρόην, ἀστρατή-
 γητον αὐτὸν εἰπόντα καὶ ἀδαῇ πολεμικῶν παρατά-
 ξεων. τὸν δὲ δηχθέντα ἐπὶ τοῖς σκώμμασιν, ὄντα δὲ
 καὶ ἐν γνώσει τῆς κατὰ τοὺς ἀστέρας κινήσεως, κάν-
 τεῦθεν ἀνχοῦντα γινώσκειν τὰ μέλλοντα, φάναι "εἰ³⁰
 μὴ ὑπὸ τῶν πραγμάτων ἐτυραννόμεθα, οὐκ ἂν
 ἐθάρσησας, στρατηγέ, τὸν μέγαν βασιλέα βάλλειν

τοῖς σκώμμασιν. ὅτι δὲ τοῖς παροῦσι μέγα φρονεῖς,
 ἄκουσον τί δῆτα τοῖς θεοῖς ἐς ὕστερον μεμελέτῃται.
 ἀντικαταρρεῦσει, εὖ ἴσθι, εἰς τοὺς Ῥωμαίους ὑμᾶς
 δεινά. ἔξεται δὲ τὸ Βαβυλώνιον φῦλον τῆς Ῥωμαϊ-
 5 κῆς χώρας τριττὴν κυκλοφορικὴν ἐβδομάδα ἐτῶν. B
 μετὰ δὲ τοῦτο πεμπταίαν ἐβδομάδα ἐτῶν Ῥωμαῖοι
 Πέρσας δουλαγωγήσετε." τούτων δὲ διηनुσμένων
 τὴν ἀνέσπερον ἡμέραν ἐνδημῆσαι ἀνθρώποις. ἀλλὰ
 ταῦτα μὲν ταύτῃ. ὁ δὲ αὐτοκράτωρ Μαυρίκιος τὸν
 10 υἱὸν Θεοδοσίον ἀνηγόρευσε βασιλέα, κατὰ τὸ πάσχα
 στεφθέντα ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Ἰωάννου. καὶ τὸν
 ναὸν τῶν ἁγίων τεσσαράκοντα μαρτύρων πρῶην
 ἀρχθέντα κτίζεσθαι παρὰ Τιβερίου, ἀτελῇ δὲ κατα-
 λειφθέντα, αὐτὸς ἀνεπλήρωσεν. εἰρήνης δὲ γεγο-
 15 νυίας πρὸς Πέρσας, τὰς δυνάμεις ἐξ ἐφᾶς ἐπὶ τὴν
 Θράκην μετήνεγκε, καὶ αὐτὸς ἐξῆλθε τῆς Βυζαντί-
 δος τὰ ὑπὸ τῶν βαρβάρων κατεστραμμένα θεάσα-
 σθαι. ὅτε καὶ ὁ ἥλιος ἐσκιάσθη, καὶ γυνὴ τις ἐν τῇ C
 Θράκῃ παιδίον ἔτεκεν οὔτε ὀφθαλμοὺς οὔτε βλέ-
 20 φαρα ἔχον οὔτε χεῖρας οὔτε βραχίονας, ἰχθύος δὲ
 οὐραίου πρὸς τῷ ἰσχύϊ προβεβλημένον. τοῦ μέντοι
 Χαγάνου τῇ Θράκῃ ἐπελθόντος μετὰ πλήθους ἀπεί-
 ρου ὁ τῶν Ῥωμαίων στρατηγὸς Πρίσκος δείσας εἰς
 τὸ φρούριον Τζουρουλοῦ συνέκλεισεν ἑαυτόν. ὁ δὲ
 25 βάρβαρος πολιορκεῖν αὐτὸ ἡτοιμάζετο. τότε κατ-
 στρατήγησεν ἐκείνου Μαυρίκιος τρόπῳ τοιούτῳ·
 γράμμα πρὸς Πρίσκον συντίθησιν ἀντέχειν αὐτὸν
 παραινοῦν· μικρὸν γὰρ ὅσον τοὺς βαρβάρους μετ'
 αἰσχύνης ἀναχωρῆσαι. στέλλεσθαι γὰρ πλοῖα εἰς
 30 τὴν χώραν αὐτῶν σὺν στρατεύματι ληίσασθαι τὰς D
 οἰκίας αὐτῶν καὶ τὰς γυναῖκας καὶ τοὺς παῖδας
 αὐτῶν δοριαλώτους εἶλεν. τοῦτο τὸ γράμμα δίδωσι

τινι, ἐπισκήψας αὐτῷ περιπεσεῖν τοῖς βαρβάροις τῷ πρὸς Πρίσκον δῆθεν πορεύεσθαι. οὗ γενομένου τὴν ἐπιστολὴν ὁ βάρβαρος ἀναγνούς, καὶ δεῖσα περὶ τοῖς οἰκέλοις, σπένδεται πρὸς Πρίσκον ἐπὶ δῶροις ὀλίγοις, καὶ ἄπεισιν. ἔκτισε δὲ Φιλιππικὸς ἐν Χρυσοπόλει μονὴν ἐπ' ὀνόματι τῆς Θεοτόκου, καὶ οἶκον ἐν ταύτῃ λαμπρότατον, ἵν' ἐν αὐτῷ τὸν Μαυρικίον ὑποδέχοιτο.

- 13 Ὁ δὲ γε Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχης Ἰωάννης ὁ νηστευτῆς τὸν βίον λιπὼν πρὸς τὰς αἰδέλους¹⁰ μετέστη μονάς, κοσμήσας τὸν ἀρχιερατικὸν θρόνον
 P1177 ἐπὶ ἔτη τρισκαίδεκα καὶ ἐπέκεινα. προεχειρίσθη οὖν
 A πατριάρχης Κυριακός, ἱερεὺς καὶ οἰκονόμος τῆς ἐκκλησίας τῆς μεγάλης. ὑφ' οὗ ὁ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ναός, ὃς τῆς διακονίσσης λέγεται, ὠκοδόμηται.¹⁵
 καὶ Πέτρος ὁ τοῦ Μαυρικίου ὁμαίμων τὸν ναόν, ὃς τοῦ Ἀρεοβίνδου καλεῖται, τῇ Θεοτόκῃ ἀνήγειρε. Σοφία δὲ ἡ βασιλὶς καὶ ἡ Αὐγούστα Κωνσταντῖνα
 W11163 στέμμα προσήνεγκαν τῷ βασιλεῖ λίθοις ὑπερτίμοις καὶ μαργάροις ὑπερφυέσι κεκοσμημένον. ὁ δὲ τοῦτο λαβὼν ἀνέθετο τῷ Θεῷ, τῇ ἐκκλησίᾳ προσαγαγών. ὁ Χαγάνος μέντοι καὶ αὐθις πρὸς τὰ Ῥωμαίων ἐχώρησε. καὶ τούτῳ τῶν Ῥωμαϊκῶν στρατευμάτων ἀντιταττομένων, ποτὲ μὲν ἐκράτει, ἐνίστε δ' ἡττητο. ἐν μιᾷ δὲ ἡμέρᾳ υἱὸς αὐτοῦ ἐπτά ἐκ νόσου λοιμικῆς²⁵
 B καὶ πυρετοῦ ἐτελεύτησαν. Κομεντίολον δὲ στείλας ὁ βασιλεὺς κατὰ Χαγάνου μετὰ πολυπληθοῦς στρατιᾶς λέγεται ἐντείλασθαι αὐτῷ προδοῦναι τοῖς ἐναντίοις τὸ στρατιωτικὸν διὰ τινας στάσεις καὶ ἀταξίας τούτοις μνησικακῶν. καὶ συμβαλὼν τοῖς βαρβάροις³⁰ ἀσυντάκτως ὁ Κομεντίολος, αὐτὸς μὲν μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν εἰς φυγὴν ἐτράπη, πρὸς τοῦτο προπαρα-

σκευασάμενος. τῶν δὲ λοιπῶν οἱ μὲν ἔπεσον, οἱ δ' ἐξωργήθησαν. εἶναι δὲ τοὺς ζωορρηθέντας φασὶ περὶ δώδεκα χιλιάδας. καὶ ὁ Χαγάνος τῇ νίκῃ ταύτῃ ἐξογκωθείς, ἄχρι τοῦ Μακροῦ τείχους ἀφίκετο. συλ-
 5 λέξας δὲ ὁ βασιλεὺς λαὸν εἰς φυλακὴν τοῦ τείχους τούτους ἐκπέπομφεν. ἐκ δὲ τῆς λοιμικῆς νόσου οὐ μόνον οἱ τοῦ Χαγάνου υἱοί, ὡς εἴρηται, ἔθανον, ἀλλὰ καὶ πλῆθος τῶν Ἀβάρων πολὺ· ὅθεν ἀθυμή-
 10 σας ὁ βάρβαρος ἔσπευδεν εἰς τὰ οἰκεῖα ἐπαναξεῦξαι. δηλοῖ οὖν τῷ Μαυρικίῳ ἐξωνήσασθαι τοὺς αἰχμαλώτους, ἔν ἐφ' ἐκάστῳ διδόντι νόμισμα. ὁ δὲ βασιλεὺς οὐ κατένευσε. καὶ ὁ Χαγάνος ἤτησε λαβεῖν εἰς ἕκαστον τῶν αἰχμαλώτων ἀνὰ ἡμισυ τοῦ νομίσματος. ὁ δὲ οὐδὲ οὕτως τοὺς ἀλόντας ἠθέλησε
 15 πρίσθαι, τὸ μὲν τι ἐκ φειδωλίας, ἥττητο γὰρ χρημάτων, τὸ δέ τι τοῖς στρατιώταις μνησικακῶν. ἐκμανεῖς οὖν ὁ βάρβαρος πάντας ξίφεσιν ἐξεθέρισε, καὶ ἀνέξευξεν. ἐντεῦθεν πᾶσι μῖσος κατὰ τοῦ βασιλέως ἐφύετο καὶ πρὸς πάντων ἐλοιδορεῖτο. ὁ δὲ
 20 στρατὸς κατὰ Κομεντιόλου ἀναφορὰν ἐποιήσατο, ὡς προδόντος ἐν τῷ πολέμῳ τὸ στρατιωτικόν. τοῖς δὲ τὴν ἀναφορὰν ταύτην ποιουμένοις συνῆν καὶ ὁ στρατιώτης Φωκάς, καὶ ἀναιδῶς τῷ βασιλεῖ διελέγετο, ὡς τυπτηθῆναι παρὰ τινων. ὁ δὲ βασιλεὺς μὴ προσ-
 25 χῶν τοῖς κατὰ τοῦ Κομεντιόλου αἰτιάμασιν ἀπράκτους τοὺς αὐτὸν αἰτιωμένους ἀπέπεμψε. λιτανεύοντος οὖν τοῦ βασιλέως στάσις ἠγέρθη παρὰ τοῦ δήμου, καὶ λίθοι κατ' αὐτοῦ παρὰ τινων ἠκοντίσθησαν· ὧν ζήτησιν ὁ βασιλεὺς ποιησάμενος, καὶ τινας
 30 εὐρηκῶς, ἐκόλασε. τῷ γε μὴν νίῳ αὐτοῦ Θεοδοσίῳ κατηγγύησε τὴν θυγατέρα Γερμανοῦ πατρικίου, τοῦ πατριάρχου Κυριακοῦ τὴν ἐπὶ τῷ γάμῳ πληρώσαν-

PII⁷⁸ τος τελετήν. μοναχὸς δέ τις ξίφος κατέχων γὰρ
 A ἀπὸ τοῦ Φόρου μέχρι τῆς Χαλκῆς προελήλυθε
 φόνῳ μαχαίρας λέγων τεθνήξεσθαι τὸν Μαυρί-
 ὁ δὲ βασιλεὺς τὸ ἐπὶ τοῖς αἰχμαλώτοις ἀνόμημα
 λογισάμενος, ἐκέτενε τὸν θεὸν ἐν τῇ παρουσίᾳ
 τὴν ὑπὲρ τοῦτου δίκην ἐκτίσαι, καὶ πανταχοῦ
 πέμψατο, ἀξιῶν πάντας τοῦτο αἰτεῖν τὸν θεόν. ὁ
 μὴς δὲ κρατούσης ὅτι τοῦ μέλλοντος αὐτὸν διαδέ-
 σθαι ἐκ τοῦ φῖ στοιχείου τὸ ὄνομα ἄρχεται, τὸ
 γαμβρὸν αὐτοῦ Φιλιππικὸν τοῦτον ᾤετο εἶναι. καὶ
 ἦν αὐτῷ δι' ὑποψίας ὁ ἄνθρωπος, καὶ διομνύμενο
 μήποτε τι κατὰ νοῦν τοιοῦτον βαλέσθαι, οὐκ ἐπει-
 θεν. ὅναρ δέ ποτε τῷ βασιλεῖ θεαθὲν τὴν κατὰ τοῦ
 B Φιλιππικοῦ ἔλυσεν ὑποψίαν. τὸ δ' ὅναρ, ἐδόκα
 πλῆθος παρεστάναι πολὺ τῷ ἄνωθεν τῆς Χαλκῆς
 πύλης τοῦ σωτήρος Χριστοῦ ἐκτυπώματι καὶ κατα-
 βοᾶν τοῦ βασιλέως, φωνὴν δ' ἐκ τῆς εἰκόνος γενέ-
 σθαι, παραστήναι καὶ τὸν Μαυρίκιον, καὶ τὸν αὐ-
 WIH⁶⁴τίκα ἀχθῆναι, καὶ ἐρωτᾶσθαι ὅποι βούλεται τὴν ἐκ-
 τισιν ἀποδοῦναι τοῦ ἀνομήματος οὐ καὶ εἰς τοὺς
 αἰχμαλώτους εἰργάσατο, ἐν τῷ νῦν αἰῶνι ἢ ἐν τῷ
 μέλλοντι. τὸν δὲ "ἐνταῦθα" φάναι, "φιλάνθρωπε δέ-
 σποτα". καὶ ἀκοῦσαι φωνῆς λεγούσης "παράδοτε
 γοῦν αὐτὸν παργενῇ Φωκᾷ τῷ στρατιώτῃ". διυπνι-
 σθεῖς τὸν ἐκ τῆς ἀγωνίας ὁ βασιλεὺς, καὶ τὸν
 Φιλιππικὸν μετακαλεσάμενος, πρῶτα μὲν συγγνώμην
 C ἤτει, ὡς μάτην ὑπονοῶν κατ' αὐτοῦ, εἴτα ἤρετο εἰ
 ἐν τοῖς Ῥωμαῖκοῖς τάγμασιν οἶδε στρατιώτην Φω-
 κᾶν. ὁ δὲ εἰδέναι ἀνταπεκρίνατο, καὶ τοῦτον εἶναι
 τὸν πρὸ μικροῦ σταλέντα παρὰ τῆς στρατιᾶς, "ὃς σοι
 καὶ ἰταμώτερον διελέγετο". καὶ ὁ βασιλεὺς οἷός ἐστιν
 ὁ ἀνὴρ τὴν ἡλικίαν καὶ τὸ ἦθος προσήρετο· καὶ ὁ

Φιλιππικὸς νέον εἶναι τὸν Φωκᾶν εἶπε, τὸν δὲ τρό-
 πον θρασὺν καὶ δειλόν. πρὸς τοῦτο δὲ ὁ βασιλεὺς
 ἀντεφθέγγετο "εἰ δειλὸς καὶ φονεὺς", καὶ διηγήσατο
 τὸ ὄναρ αὐτῷ. ἐφάνη δὲ τότε καὶ κομήτης ἀστήρ ὁ
 λεγόμενος ξιφίας. τῷ γοῦν ἀδελφῷ αὐτοῦ Πέτρῳ
 στρατηγοῦντι τότε ἐπιστέλλει ὁ βασιλεὺς διαβάντι
 τὸν Ἰστρον μετὰ τῆς στρατιᾶς ἐκεῖθεν αὐτῇ τὰ πρὸς D
 τὴν χρεῖαν πορίζεσθαι. ἦν δὲ τοῦτο διὰ φιλαργυ-
 ρίαν οἰκονομούμενον, ἵνα ληξιόμενον τὸ ὀπλιτικὸν
 ἀποτρέφοιτο καὶ αὐτὸς κερδήσοι τὸ στρατιωτικὸν
 σιτηρέσιον. τοῦτο στάσιν τῇ στρατιᾷ ἐνεποίησε, καὶ
 αὐτίκα βασιλεὺς παρ' αὐτῶν ὁ Φωκᾶς ἀνηγόρευτο·
 ἐτύγχανε δ' ὦν ἑκατόνταρχος. ὁ δὲ στρατηγὸς Πέ-
 τρος τοῦτο μαθὼν, ἔφυγε, καὶ τῷ βασιλεῖ αὐτάγγε-
 15 λος τοῦ γεγονότος ἐγένετο. ὁ δὲ καὶ τῶν ἐν τῇ πό-
 λει στασιαζόντων ὑπεξῆλθε τῶν ἀνακτόρων, καὶ
 δρόμῳ ἐμβεβηκὼς μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν
 τέκνων ἀπέδρα· τὸν δὲ υἱὸν αὐτοῦ Θεοδόσιον πρὸς
 Χοσρόην ἀπέστειλεν, ἵνα ἀπομνημονεύσας ἐκεῖνος
 20 τῶν παρὰ Μαυρικίου γενομένων αὐτῷ κάκεινος εἰς
 αὐτὸν τὰ ἴσα ἐνδείξηται. ὥς δ' ἐγνώσθη τῷ πλήθει P II 79
 ἢ τοῦ βασιλεύοντος ὑποχώρησις, καὶ τὴν στάσιν ἐπὶ A
 μεῖζον ἦρε καὶ τὸν Μαυρίκιον δυσφημῆσθαι διὰ τῆς
 ἀγορᾶς παρεσκεύασεν.
 25 Ἦδη δὲ τοῦ Φωκᾶ μὴ πόρρω τῆς Βυζαντίδος 14
 τυγχάνοντος, οἱ τοῦ δήμου τῶν Πρασίνων ἐξήσαν
 εὐφημοῦντες αὐτόν. ὃς σὺν αὐτοῖς ἐν τῷ Ἐβδόμῳ
 παραγεγόμενος ἐκεῖ παρὰ τοῦ πατριάρχου ταινιού-
 30 ται τὴν κεφαλὴν· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὰ βασίλεια καὶ
 τὴν γυναικα Λεοντίαν Αὐγούστην εὐθὺς ἀνηγόρευ-
 σε τῶν δήμων παρόντων· ὅτε διὰ τόπους, ἐν οἷς
 ἴσταντο, ἀμφιβολίας γενομένης τοῖς Πράσινοις καὶ

τοῖς Βενέτοις, στασιάζειν ἤρξαντο κατ' ἄλλή
 13 πέμψας δέ τινας ὁ Φωκάς κατευνάξειν αὐτοῖς
 στάσιν ἐπεχειρεῖ. ἐνὸς οὖν τῶν σταλέντων τὸν
 Βενέτων ὑβρίζαντος δῆμαρχον καὶ τοῦτον ὠθήσει
 τος, μὴ ἐνεγκόντες οἱ τοῦ δήμου τοῦτο ἔκρα
 "ἄπιθι, μάθε κατάστασιν, ὁ Μαυρίκιος ξῆ." ἐντεῦθ
 ὁ τύραννος εἰς τὸν τοῦ Μαυρικίου φόνον ἠρέθισα
 καὶ ἀχθέντος εἰς τὸν ἐν Χαλκηδόνι τοῦ Εὐτροπία
 λιμένα, προανηρέθησαν ἐπ' ὄψεσιν αὐτοῦ οἱ παῖδες
 αὐτοῦ. ὁ δὲ "δίκαιος εἶ, κύριε, καὶ εὐθεὶς αἱ κρί-
 σεις σου", ἐφ' ἑκάστῳ ἐφθέγγετο, γενναίως φέρων
 τὴν συμφοράν. ἔδειξε δὲ μᾶλλον τὴν τοῦ ἀνδρός
 γενναιότητα καὶ τὸ φέρειν εὐγνωμόνως τὸν πειρα-
 C σμὸν ὕστατον αὐτοῦ παιδίον καὶ ὑπομάξιον· τῆς
 γὰρ αὐτὸ τιθηνούσης, ἵνα μὴ πάντῃ τὸ γένος τοῦ
 Μαυρικίου ἐξόληται, ὑποκλεψάσης τὸ τιθηνούμενον,
 ἀντιδούσης δὲ τὸ οἰκεῖον πρὸς τὴν σφαγὴν, ὁ Μαυ-
 ρίκιος τὸ ἑαυτοῦ ἐνεχθῆναι ἐζήτησεν. εἴτα καὶ αὐ-
 WIIIH65 τὸς μεγαλοψύχως ἐδέξατο τὴν σφαγὴν. λέγεται δὲ
 καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Θεοδόσιον ἀπιόντα πρὸς Χοσ-
 ρόην κατασχεθῆναι, καὶ ἀχθέντα πρὸς Φωκάων ἀναι-
 ρεθῆναι καὶ τὴν βασίλισσαν Κωνσταντίναν καὶ τὰς
 τρεῖς θυγατέρας αὐτῆς καὶ ταφῆναι ἐν τῷ ναῷ τοῦ
 ἁγίου Μάμαντος, τῷ πλησίον τοῦ τείχους, ὃν ἔκτισε
 Φαρασμάνης ἐκτομίας, ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος γεγωνῶς
 D'Ιουστινιανου. ἐπεγράφησαν δὲ τῷ τάφῳ αὐτῆς τὰ
 ἡρωελεγεῖα ταῦτα·

ἄδ' ἐγὼ ἡ τριτάλαινα καὶ ἀμφοτέρων βασιλῆων
 Τιβερίου θυγάτηρ, Μαυρικίου δὲ δάμαρ,
 ἡ πολὺπαις βασίλεια καὶ ἡ δόξαν λελαχούσα
 ὥς ἀγαθὸν τελέθει καὶ πολυκοιρανίῃ,
 κεῖμαι σὺν τεκέεσσι καὶ ἡμετέρῳ παρκακοίτῃ

δῆμον ἀτασθαλίῃ καὶ μανίῃ στρατιῆς.
 τῆς Ἑκάβης ἔτλην πολὺ χεῖρονα τῆς τ' Ἰοκάστης,
 αἰαὶ τῆς Νιόβης ἔμπνοός εἰμι νέκυς,
 ναὶ ναὶ τὸν γενέτην, τί μάτην τὰ νεογνὰ ἔκτειναν
 5 ἀνθρώπων κακίης μηδὲν ἐπιστάμενα.
 ἀμετέροις πετάλοισι κατάσκιος οὐ νέεα Ῥώμῃ·
 ῥίξα γὰρ ἐκλάσθη Θρηικίσις ἀνέμοις.
 ἔθανε δὲ Μαυρίκιος ἑτῶν ἑξήκοντα καὶ τριῶν, εἴκοσι ^{P II 80}
 βασιλεύσας ἐνιαυτούς. Φωκᾷ δὲ κρατήσαντος, ὁ ^A
 10 Ναρσῆς ἀπεσιτάτησε καὶ κατέσχε τὴν Ἑδεσσαν. προσ-
 τάξει δὲ Φωκᾷ Γερμανὸς τῷ Ναρσῇ ἀντιμαχεσάμε-
 νος συμμαχουμένῳ παρὰ Χοσρόου ἡττήθη· καὶ πλη-
 γαῖς μεθ' ἡμέρας τέθνηκε. μετὰ δὲ ταῦτα καταφυ-
 γὼν εἰς τὴν Ἱερὰν πόλιν Ναρσῆς, καὶ παρὰ τοῦ
 15 ἀδελφοῦ τοῦ Φωκᾷ τοῦ μαγίστρου Δομεντζιόλου
 πίστει ἐνόρκους λαβὼν, πρὸς Φωκᾶν ἀπεσιτάλη. ὁ
 δὲ μηδὲν τοὺς ὄρκους ὑποσταλεῖς πυρὶ αὐτὸν παρα-
 δέδωκεν. οὗτος ὁ Ναρσῆς τὸν τοῦ ἀγίου Παντελεή-
 μονος ναὸν ἐδομήσατο καὶ τὸν τῶν ἀγίων μαρτύ-
 20 ρων Πρόβου, Ταράχου, καὶ Ἀνδρονίκου, καὶ τὸν
 ἐκεῖ ξενῶνα. οὐ τοῦτον δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸν ^B
 ἀδελφὸν Μαυρικίου Πέτρον ἀνεῖλε, καὶ Γερμανὸν
 τὸν πενθερὸν Θεοδοσίου τοῦ υἱοῦ Μαυρικίου καὶ
 τὴν θυγατέρα τοῦ Γερμανοῦ καὶ πᾶσαν τὴν Μαυ-
 25 ρικίου συγγένειαν. Φιλιππικὸς δὲ κείρεται κληρικὸς,
 καὶ εἰς τὴν αὐτοῦ μονὴν ἐν Χρυσοπόλει διέτριβε.
 καὶ ἄλλους δὲ πολλοὺς ἔκτεινεν ὁ Φωκᾶς καὶ ποι-
 ναῖς ἀπηνέσιν ἐκόλαξε. Κυριακοῦ δὲ τοῦ πατριάρχου
 30 ἐκλιπόντος μετὰ ἐνιαυτοῦς ἑνδεκα ἑξότου προεχειρί-
 σθη, πατριάρχης ἐγένετο Θωμᾶς σακελλάριος καὶ
 τῆς μεγάλης ἐκκλησίας διάκονος. πολυειδῆ μέντοι
 τότε κακὰ τοὺς Ῥωμαίους κατέλαβεν. ἐν μὲν γὰρ

τῇ ἐφ' ἧς Πέρσαι τὴν Συρίαν καὶ Παλαιστίνην καὶ
 C Φοινίκην ὑφ' ἑαυτοὺς ἐποιήσαντο. τὴν Ἀρμενίαν
 δὲ καὶ Καππαδοκίαν καὶ τὴν Παφλαγονίαν καὶ Γα-
 λατίαν κατέδραμον, καὶ μέχρι Χαλκηδόνος προήλ-
 θουσιν, ἅπαντα ληζόμενοι. ἐν δὲ τῇ Εὐρώπῃ Ἄβα-
 ροι τὴν Θράκην ἐδήωσαν καὶ τὰ Ῥωμαϊκὰ στρατό-
 πεδα, ἃ ἐν ἀμφοτέροις ἦσαν τοῖς τμήμασι, διεφθάρη-
 σαν, καὶ ἄλλως δὲ πολλὴ τῶν ἀνθρώπων θνήσκῃ
 ἐγένετο καὶ ἀφορία καρπῶν καὶ ζώων φθορὰ ἐκ
 βαρυντάτων χειμῶνων. ἐπὶ πᾶσι δὲ ὁ ἀλάστωρ Φω-
 κᾶς ἐν ἵππων ἀμίλλῃ τῶν δῆμων πρὸς αὐτόν τι
 ἀποσκωψάντων ἐκμανεῖς, πολλοὺς μὲν ἀνεῖλε, πολ-
 λούς δὲ ἡκρωτηρίασεν, ἐνίους μέντοι καὶ κατεπόν-
 D τωσε, πλείστους δὲ καὶ τῷ ἐπάρχῳ παρέδωκεν, ἵνα
 κολάσῃ αὐτούς, οἳ ἐν τῷ πραιτωρίῳ καθείροντο.
 οἳ δὲ ὄχλοι ὁμοῦ γενόμενοι ἐνέπρησαν τὸ πραιτώριον,
 καὶ οἱ καθειργμένοι διέφυγον. Ἑβραῖοι δὲ στασιάζ-
 WIII66 σαντες ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ χριστιανῶν ἀνείλον τῶν
 Ἀντιοχέων πολλούς, καὶ αὐτὸν δὲ τὸν πατριάρχην
 τῆς πόλεως Ἀναστάσιον, καὶ τὸν νεκρὸν αὐτοῦ
 κατέκτανσαν ἐν τῇ ἀγορᾷ. στείλας δὲ ὁ Φωκᾶς οὓς
 μὲν ἀνεῖλεν, οὓς δὲ ἡκρωτηρίασε καὶ τῆς πόλεως
 ἐξεδίωξεν. ὁ μέντοι πατριάρχης ἐπὶ τρία ἔτη καὶ
 μῆνας δύο τῆς ἐκκλησίας προστάς ἐτελεύτησε, καὶ
 ἀντιστήχθη Σέργιος, τῆς μεγάλης ἐκκλησίας διάκο-
 νος. τὴν θυγατέρα δὲ ὁ Φωκᾶς Δομνεντίαν Πρίσκῳ
 PII81 τῷ στρατηλάτῃ συνέβουλε, καὶ μετὰ τοὺς γάμους
 A ἵππικόν ἀγῶνα ἄγων ἐθεάσατο σὺν ταῖς αὐτοῦ εἰ-
 κόσι καὶ τοῦ Πρίσκου καὶ τῆς αὐτοῦ γυναικὸς Δο-
 μνεντίας ἱσταμένας εἰκόνας, καὶ ἐκμανῆς γεροντὸς
 ἐκμηθῆναι τοὺς δημάρχους ἐκέλευσε. δεηθέντων
 δὲ τῶν δῆμων, μόλις ἀφῆκεν αὐτούς. ἐκ ταύτης οὖν

τῆς αἰτίας ὁ Πρίσκος δεδοικῶς περὶ τῇ ζωῇ, ἅμα δὲ
 καὶ τὴν κατὰ πάντων τοῦ Φωκᾶ τυραννίδα μισῶν,
 ἐξήτει καταλῦσαι τὸν τύραννον. ὦν δὲ ὁ Φωκᾶς
 γυναικομανὴς τε καὶ μέθυσος καὶ ὠμὸς καὶ αἰμοχα-
 5 ρῆς, ἐμισήθη παρὰ πάντων. καὶ στρατηγοῦντος ἐν
 Ἀφρικῇ καὶ Λιβύῃ Ἡρακλείου τοῦ πατρὸς τοῦ βασι-
 λεύσαντος μετέπειτα Ἡρακλείου οἱ τῆς συγκλήτου
 καὶ αὐτὸς ὁ Πρίσκος ὁ στρατηλάτης διεπέμποντο
 10 πρὸς αὐτόν, δεόμενοι ἀπαλλαγῆναι τῆς τυραννίδος
 Φωκᾶ. ἦν δὲ τῷ εἰρημένῳ στρατηγῷ Ἡρακλείῳ Β
 ὑποστράτηγος Γρηγορᾶς τις τῶν ἐπισήμων. οὗτοι
 γοῦν ἄμφω συμπνεύσαντες, στέλλουσι κατὰ τοῦ τυ-
 ράννου τοὺς ἰδίους υἱούς, ὁ μὲν Ἡράκλειος τὸν
 Ἡράκλειον πολλαῖς ναυσὶ καὶ πλῆθος στρατιωτῶν
 15 πλοιζόμενον, ὁ δὲ πατρίκιος Γρηγορᾶς τὸν Νικήταν
 πεξοποροῦντα σὺν ἱππόταις πολλοῖς καὶ πεξῇ στρα-
 τιᾷ, ἐπὶ συνθήκαις τοῦ τὸν προκαταλαβόντα τὴν
 ὑπερκειμένην τῶν πόλεων καὶ καθελόντα τὸν τύ-
 ραννον τῆς βασιλείας ἀξιοθήσεσθαι. ταῦτα μαθὼν
 20 ὁ Φωκᾶς τὴν τοῦ Ἡρακλείου μητέρα καὶ τὴν μνη-
 στήν Εὐδοκίαν, ἣν ἐξ Ἀφρικῆς ἐμνηστεύσατο, θυ-
 γατέρα οὖσαν τοῦ τῆς χώρας ἐκείνης πρωτεύοντος,
 κατασχὼν κατέκλεισεν ἐν μονῇ. προκατέλαβε τοίνυν C
 Ἡράκλειος καὶ προσώρμισε τῷ λιμένι τῶν Σοφιῶν,
 25 καὶ μάχης συγκροτηθείσης ὑπερέσχε τῶν τοῦ Φωκᾶ.
 συνήρηγγο γὰρ καὶ ὑπὸ τοῦ Κρίσπου τὴν τοῦ ἐπάρ-
 χου τότε μετιόντος ἀρχήν. Φώτιος δὲ τῶν ἐπιφανῶν
 ὑπάρχων, οὗ τὴν γυναῖκα ὁ τύραννος βία ἐμοίχευ-
 σε, σὺν πλῆθει στρατιωτῶν καταλαβὼν τὰ βασίλεια,
 30 κατέσπασε τοῦ θρόνου τὸν τύραννον· οἱ γὰρ περὶ
 αὐτὸν ἀπογνόντες τῶν βασιλείων ὑπανεχώρησαν,
 καὶ ἀποδύσας τὴν πορφυρίδα φαιὰν ἐσθῆτα ἐνέδυσε

καὶ δέσμιον τῷ Ἡρακλείῳ παρέστησεν. ὁ δὲ ἰδὼν αὐτὸν ἔφη "οὕτως, ἄθλιε, τὰ τῆς πόλεως διώκησας
 D πράγματα"; καὶ ὁ Φωκᾶς ἀπονοία κάτοχος ὧν ἀπε-
 κρίνατο "σὺ δὲ κρείττονως μᾶλλον διοικήσεις αὐτά;"
 ὀργισθεῖς δὲ ὁ Ἡράκλειος λάξ ἐκείνῳ ἐνέθορε καὶ
 ἐκτμηθῆναι προσέταξεν. οἱ μὲν οὖν αὐτίκα αὐτὸν
 ἀναιρεθῆναι ἰστόρησαν, οἱ δὲ πρότερον αὐτοῦ τὰς
 χεῖρας καὶ τοὺς πόδας ἐκκοπῆναί φασιν, εἴτα καὶ
 τὰ αἰδοῖα διὰ τὴν ἐκείνου ἀσέλγειαν καὶ ὅτι πολ-
 λῶν ἥσχυε γαμετάς, καὶ οὕτως αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν
 ἐκκοπῆναι, τὸ δὲ δύστηνον σῶμα καυθῆναι κατὰ τὸν
 Βοῦν, ἐνθα κάμινος ἦν, ὥς λέγεται, ἐκ χαλκοῦ κα-
 τεσκευασμένη, σχῆμα βοὸς ἔχουσα, ἥπερ ἐκ Περγᾶ-
 μου κεκόμιστο, ἐξ ἧς καὶ ὁ τόπος ὠνόμαστο. καὶ οἱ
 ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ ἄλλοι τῶν ὠκειωμένων αὐτῷ
 ἀνηρέθησαν. τῷ μὲν οὖν κακίστῳ Φωκᾶ τοιοῦτον
 PII82 τέλος τῆς τυραννίδος ἐγένετο, ἔτη κατορχησαμένῳ
 A τῆς βασιλείας ὀκτώ.
 VIII67 Ἡράκλειος δὲ ὑπὸ Σεργίου τοῦ πατριάρχου στε-
 15 φθεῖς αὐτίκα καὶ τὴν Εὐδοκίαν τὴν μνηστὴν ται-
 νιοῦ, καὶ ἅμα τὰ τε βασιλεία στέφη καὶ τοὺς γαμη-
 λίους στεφάνους ἐδέξαντο, ὥστε κατὰ τὴν αὐτὴν
 ἡμέραν καὶ βασιλεῖς ἅμφω χρηματίσαι αὐτοὺς καὶ
 νυμφίους. οἱ δέ γε Πέρσαι τὴν ἐφ' αὐτοὺς ἐποιοῦντο, τὰς
 δὲ ἐληίζοντο, καὶ ἡ Ῥωμαϊκὴ στρατιὰ προσβάλλουσα
 τούτοις ἥττητο καὶ διώλλυτο βραχέων τινῶν περι-
 σωθέντων φυγῇ. καὶ τὴν Εὐρώπην οἱ Ἀβαροὶ καὶ
 οἱ Σκύθαι ἠρήμωσαν. διὸ καὶ ἠπόρει ὁ βασιλεὺς
 Ἡράκλειος ὅ,τι καὶ δράσει. ἐπισκεψάμενος γὰρ τοὺς
 στρατιωτικὸς καταλόγους πάνυ τούτους εὗρε βρα-
 B χεῖς, ἀπάντων σχεδὸν ἐν τοῖς πολέμοις ἀναλωθέν-

των. ἐκ γὰρ τῶν ἐπὶ Μαυρικίου τὸν Φωκᾶν ἀνα-
 γορευσάντων εἰς πολλὰς χιλιάδας ἀριθμουμένων δύο
 μόνοι στρατιῶται περιλειφθέντες εὐρέθησαν. στρα-
 τολογήσας οὖν Κρίσπον στρατηγὸν Καππαδοκίας
 5 προβάλλεται, καὶ στέλλει τοῦτον ἐκεῖ. γίνεται δὲ
 αὐτῷ ἐκ τῆς Αὐγούστης Εὐδοκίας, ἣν καὶ Φαβίαν
 ὠνόμασε, θυγάτηρ Ἐπιφανία. εἶτα καὶ υἱὸς ἐτέχθη
 ὁ μικρὸς Ἡράκλειος καὶ νέος Κωνσταντῖνος κληθεὶς,
 καὶ ἄμφω δὲ τῶ παίδε βασιλικῷ διαδήματι τετα-
 10 νίωκε. καὶ μετ' ὀλίγον ἡ γαμετὴ αὐτοῦ ἡ Αὐγούστα
 Εὐδοκία τὸν βίον ἀπέλιπεν. ἐκφερομένου δὲ τοῦ
 ταύτης νεκροῦ βασιλικῶς διὰ τῆς ἀγορᾶς κόρη τις
 προκύνπτουσα βάρβαρος τυχαίως ἀπέπτυσσε, καὶ τὸ
 15 πτύσμα εἰς τὴν κλίνην, δι' ἧς ἐξεφέρετο ἡ Αὐγού-
 στα, κατήνεκτο, καὶ συλληφθεῖσα ἡ κόρη ἐκαύθη,
 προσενεχθεῖσα τῇ θανούσῃ λίαν οἰκτρὸν ἐπιτάφιον.
 ὁ δὲ γε Ἡράκλειος ἔγρημε Μαρτῖναν τὴν ἀδελφόπαι-
 20 δα καὶ Αὐγούσταν αὐτὴν ἀνηγόρευσε. τοῦ μέντοι
 Χοσρόου καὶ τῶν Περσῶν ἀκρατῶς φερομένων καὶ
 πάντα λεηλατούντων, πρέσβεις ὁ βασιλεὺς πρὸς αὐ-
 τὸν ἔστειλε, κόρον λαβεῖν ποτε τῆς τῶν ἀνθρώπων
 φθορᾶς ἀξίων καὶ σπείσασθαι ἐπὶ συνθήκαις ἐτησίων
 25 δασμῶν. ὁ δὲ τὴν πρεσβείαν οὐ προσήκατο. πάλιν
 οὖν ἑτέρα πρεσβεΐα πρὸς αὐτὸν εἰρήνην ἔξαιτου-
 μένη. ὁ δὲ Πέρσης ὑπερηφάνους καὶ βλασφήμους
 30 τὰς ἀποκρίσεις πεποίηκε, λέγων μὴ ἂν ποτε φείσα-
 σθαι τῶν χριστιανῶν, εἰ μὴ τὸν ἐσταυρωμένον ἀρ-
 νήσαιντο καὶ σεβασθῶσι τὸν ἥλιον. ἀπογνοὺς οὖν
 τὴν εἰρήνην ὁ βασιλεὺς ἐπιστρατεῦσαι διανοεῖτο κατὰ
 35 Περσῶν· διὸ καὶ ἔσπευδε θέσθαι πρὸς τὸν Χαγάνον
 σπονδὰς, μὴ ἀφιστάμενον τοῦ τὴν Θράκην ληΐζεσθαι.
 στείλας τοίνυν πρὸς αὐτὸν εἰρήνην ἤτει· καὶ ὁ βασι-

βαρος οὐκ ἀνένευσεν. ἡσθεῖς οὖν ὁ βασιλεὺς ἐξῆλθε
 τῆς πόλεως, καὶ ἔξω τοῦ Μακροῦ τείχους ἠϋλίστατο
 μετὰ τῆς βασιλικῆς πολυτελείας καὶ δορυφορίας καὶ
 χρημάτων πολλῶν, ἃ τῷ Χαγάνῳ δῶρα ἐκόμιζεν. ὁ
 δὲ βάρβαρος ἀλογήσας τῶν ὄρκων τε καὶ τῶν συν-
 P II 83 θηκῶν ὥρμησε τὸν βασιλέα συσχεῖν. ἀλλὰ τούτου
 Ἀ μὲν οὐκ ἐπέτυχεν, ἐφθη γὰρ διαδράς, τὴν μέντοι
 βασιλικὴν ἀποσκευὴν καὶ τὴν δορυφορίαν, ἀλλὰ μὴν
 καὶ τὰ χρήματα καὶ δοριαλώτων χιλιάδας πολλὰς
 κατὰ πᾶσαν ἄδειαν εἰληφώς, ὑπέστρεψεν. αὐτῷ οὖν
 ὁ Ἡράκλειος πρεσβείαν ἔθηκε πρὸς αὐτόν, ἐπεγκα-
 λῶν αὐτῷ ἀπιστίαν καὶ πρὸς εἰρήνην αὐτόν ἐφελ-
 κόμενος· ὁ δὲ σπένδεται. καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς βασι-
 λευούσης ἀπάρας τῶν πόλεων ἀφίκετο εἰς Καισάρ-
 ρειαν, ἐνθα καὶ ὁ Κρίσπος ἦν στρατηγῶν· οὗ
 νοσοῦντος ἢ τοῦτο προσποιουμένου πρὸς αὐτόν
 ἀπῆει ὁ βασιλεὺς, ἐπισκεψόμενος καὶ βουλευσόμενος
 W III 68 περὶ τῶν πρακτέων. ὁ δὲ αὐτόν ὀλιγώρως ἐδέχετο,
 μήτε προσυπαντῶν μήτε μὴν τῆς κλίνης ἐξανιστάμε-
 B νος κἂν ταῖς ὁμιλίαις ἀλαξονικώτερόν πως διατιθέ-
 μενος. Ἡράκλειος δὲ συνίει μὲν τὸ γινόμενον, καὶ
 καταφρονούμενος ἤχθετο, ὑπεκρίνετο δὲ μήτ' ἄχθε-
 σθαι μήτε συνιέναι τῆς ὀλιγωρίας τοῦ Κρίσπου τῆς
 κατ' αὐτοῦ. ἐν τούτῳ ἀγγέλλεται αὐτῷ ἡ Αὐγούστα
 τεκοῦσα υἱόν. καὶ τὰ μὲν στρατεύματα τῷ Κρίσπῳ
 καταλελοίπει, αὐτὸς δ' ἐπανῆλθεν εἰς τὸ Βυζάντιον.
 τοῦ Νικήτα μέντοι τοῦ υἱοῦ τοῦ πατρικίου Γρηγοῤῥᾶ
 εἰσεληλυθότος εἰς τὴν τῶν πόλεων βασιλεύουσιν, ὁ
 βασιλεὺς αὐτόν ἐν τιμῇ μεγάλη πεποίητο, ἀδελφὸν
 αὐτόν ὀνομάζων. ἐπανεξέβηξε δὲ καὶ ὁ Κρίσπος ἐκ
 τῆς στρατείας. συλλόγου τοίνυν τῆς συγκλήτου γε-
 νομένου, καὶ τοῦ πατριάρχου παρόντος, ὡς μέλλον-

τος βαπτίσαι τὸν τοῦ βασιλέως υἱόν, φησὶ πρὸς τοὺς
 παρόντας ὁ βασιλεὺς "ὁ ὑβρίζων τὸν βασιλέα τίνος ἔστιν ἄξιος"; οἱ δὲ ἀπεκρίνατο "οὐ ζῆν ἔστιν ἄξιος"
 πάσης γὰρ φιλανθρωπίας ἑαυτὸν ἀνάξιον ἔθετο". καὶ
 5 ὁ βασιλεὺς τὰ περὶ τοῦ Κρίσπου κάκεινου παρόν-
 τος κατέλεγεν· εἶτα πρὸς ἐκείνον ἐπιστραφεὶς ἔφη
 "ὅς γαμβρόν οὐκ ἐποίησας, οὐδὲ φίλον ἂν ποιήσεις
 ποτέ". ἐκέλευσεν οὖν αὐτὸν κληρικὸν γενέσθαι. ἐκ
 δὲ Μαρτίνης τῆς ἀνεψιᾶς αὐτοῦ ἔσχε δύο υἱούς,
 10 Φάβιον, ὃν καὶ Ἡρακλωνᾶν ὠνόμασε, καὶ Δαβὶδ τὸν
 λοιπόν. τοῦ δὲ Χοσρόου πάντα ληξομένον καὶ
 ἀφανίζοντος, ὑφ' ἑαυτὸν δὲ καὶ τὴν Παλαιστίνην
 πεποιηκότος καὶ τὴν Ἱερουσαλὴμ πολιορκίᾳ ἐλόντος,
 λέγεται ἄπειρόν τι πλῆθος ἀναιρεθῆναι χριστιανῶν.
 15 ἔξωνούμενοι γὰρ αὐτοὺς εὐδύνως οἱ Ἰουδαῖοι ἐφό- D
 νευον, ὧν περὶ μυριάδας ἐννέα φασὶ συγκορυφοῦ-
 σθαι τὸν ἀριθμόν. τὸν δὲ γε πατριάρχην τῆς ἀγίας
 πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ τὰ τίμια τοῦ σταυροῦ ξύλα
 οἱ Πέρσαι λαβόντες εἰς Περσίδα ἤγαγον. ἀπορῶν
 20 οὖν ὁ βασιλεὺς ἀναλόγου τοῖς ἐναντίοις στρατεύμα-
 τος, πρὸς δὲ καὶ χρημάτων, ἄργυρον μὲν καὶ χρυ-
 σὸν ἐδανείσατο ἔκ τε τῆς μεγάλης ἐκκλησίας καὶ
 τῶν λοιπῶν εὐαγῶν οἰκῶν, καὶ διὰ τούτων ἔκοψε
 νόμισμα. λαὸν δ' ἐκ τῶν θεμάτων συνέλεγε, καὶ
 25 τούτους πρὸς πολεμικὴν ἐμπειρίαν ἐγύμναζε, καὶ
 συμμάχους προσεκαλέσατο. ἐξελθὼν οὖν μετὰ τὴν
 ἑορτὴν τοῦ πάσχα τῆς πόλεως, καὶ προσβαλὼν Σαρ- PII 84
 βάρῳ τῷ τοῦ Χοσρόου ἀρχισατράπῃ μετὰ βαρείας^A
 δυνάμεως κατὰ Ῥωμαίων σταλέντι, τρέπεται τοῦτου
 30 καὶ τὰ στρατεύματα αὐτοῦ συγκόπτει καὶ μαχαίρας
 ἔργον ποιεῖ.

Ἐν τούτοις παρασπονδήσας ὁ Χαγάνος ἐπῆλθε 16

τῇ Βυζαντίδι, καὶ πρὸς τοῦ τείχους αἱ δυνάμεις αὐ-
 τοῦ ἐστρατοπεδεύσαντο, δηοῦσαι σύμπαντα τὰ ἐκ-
 τὸς. ὅθεν οἱ τε τῆς πόλεως καὶ ὁ πατριάρχης καὶ ὁ
 πατρίκιος Βῶνος, τούτους γὰρ ἄμφω κηδεμόνας τοῦ
 υἱοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου καταλελοίπει καὶ τῶν κοι-
 νῶν πραγμάτων διοικητὰς ἀποδημῶν ὁ Ἡράκλειος,
 ἐτοιμασάμενοι πλῆθος ἀνδρῶν γενναίων κατὰ τῶν
 βαρβάρων ἀφροντιστούντων, ὡς μὴ παρόντος στρα-
 τεύματος, ἀπροσδοκῆτως ἐξέπεμψαν, καὶ πολλὰς αὐ-
 B τῶν χιλιάδας διέφθειραν. οἱ δὲ γε περιλειφθέντες
 αἰσχροῶς φεύγοντες εἰς ἡθὴ τὰ ἑαυτῶν ὑπενόστησαν.
 Ἡράκλειος δὲ πάλιν ἐτέρῳ σατράπῃ μετὰ τριάκοντα
 χιλιάδων κατ' αὐτοῦ πεμφθέντι παρὰ Χοσρόου συμ-
 μίξας, καὶ τοῦτον ἐτρέψατο, καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ
 WIII69 σχεδόν τι πάντας Ἀἰδοι προΐαψεν. οἱ δὲ γε περιλει-
 φθέντες ὑποστρέψαντες καὶ τὰ συμβεβηκότα τοῖς ὁμο-
 γενέσιν ἀπηγγελκότες, καὶ πρῶην διὰ μίσους ἄγον-
 τας τὸν Χοσρόην μᾶλλον αὐτοὺς μισεῖν αὐτὸν ἐξηρέ-
 θισαν. Ἡράκλειος δὲ καὶ εἰς τὴν ἐνδοτέρῳ Περσίδα
 εἰσέβαλε, καὶ τὰς τε πόλεις καθήρει καὶ τὰ τεμένη τοῦ
 πυρὸς αὐτῷ ἐκείνῳ τῷ τιμωμένῳ παρ' αὐτοῖς συν-
 διέφθειρε. μαθὼν δὲ ἀνηρημένους οὓς ἔστειλε πρε-
 C σβευτάς, ὠργίσθη, καὶ οὐκ ἐφείδετο ἀναιρῶν τε καὶ
 πυρπολῶν καὶ καταστρέφων τὰ ἐν ποσίν. ὁ μέντοι
 Χοσρόης, τοῦ βασιλέως τὴν Περσίδα ληζομένου καὶ
 κατατρέχοντος, εἰς Κτησιφῶντα κατέφυγε. διαβλη-
 θέντος δὲ πρὸς αὐτὸν τοῦ ἀρχισατράπου Σαρβάρου
 ὡς τὰ τῶν Ῥωμαίων φρονοῦντος, αὐτῷ δὲ λοιδορου-
 μένου, ἐπιστέλλει τῷ ὑποστρατήγῳ αὐτοῦ τὸν Σάρ-
 βαρον ἀνελεῖν. τοῦ δὲ τὴν ἐπιστολὴν ταύτην κομί-
 ζοντος ἐν τῷ ἀπιέναι συλληφθέντος παρὰ Ῥωμαίων
 καὶ ἀπαχθέντος εἰς τὸ Βυζάντιον, γνόντες τὰ ἐν

αὐτῇ γεγραμμένα οἱ τῶν κοινῶν πραγμάτων διοικηταὶ
 στέλλουσι ταύτην καὶ τὸν αὐτῆς κομιστὴν πρὸς τὸν
 Σάρβαρον· καὶ ὃς τὰ γεγραμμένα ἀναγνούς, καὶ τοῦ
 γραμματοφόρου πυθόμενος καὶ μαθὼν τὴν γνώμην D
 5 Χοσρόου, ἐτέραν πλάττει ἐπιστολήν, κελεύουσιν αὐ-
 τὸν τε καὶ πολλοὺς σατραπᾶς ἀναιρεθῆναι καὶ τοὺς
 τοῦ στρατεύματος προύχοντας. πείθει δὲ καὶ τὸν
 τὴν ἐπιστολήν τοῦ Χοσρόου κομίσαντα λέγειν ὅτι
 παρὰ Χοσρόου ταύτην ἔλαβε τὴν ἐπιστολήν. συνα-
 10 γαγὼν οὖν τοὺς τῶν ταγμάτων ἡγεμονεύοντας ἐν
 ἐπηκόῳ πάντων τὴν ἐπιστολήν ἀναγνωσθῆναι πε-
 ποίηκε. θυμοῦ τοίνυν πλησθέντες οἱ τῶν ταγμάτων
 ἐξάρχοντες κοινῇ συνέθεντο τῷ βασιλεῖ προσελθεῖν.
 ἐπὶ τούτοις καὶ ἕτερόν τι συμβέβηκεν, ὃ τὸν Χοσ-
 15 ρόον διώλεσε· παῖδας γὰρ ἔχων πολλούς, τὸν
 ἀπάντων πρεσβύτερον Σιρόην παραγκωνιζόμενος
 ἡβουλήθη διάδοχον τῆς ἀρχῆς ἕτερον ποιήσασθαι,
 καλούμενον Μερδασάν. ὃ γνοὺς ὁ Σιρόης, καὶ τινὰς
 τῶν σατραπῶν ὑποποιησάμενος, ἐπιτίθεται τῷ πα-
 20 τρί, δεσμεῖ τε τοῦτον καὶ χρυσὸν αὐτῷ πολὺν παρα-
 τίθησι καὶ λίθων τῶν πολυτίμων σωρούς, "διὰ P II 85
 ταῦτα" λέγων "Ῥωμαίοις τοὺς Πέρσας ἐξεπολέμωσας A
 καὶ ἀλλήλοις μάχεσθαι καὶ διαφθείρεσθαι κατηνάγ-
 καζες· ἀπόλαυε τοίνυν τῶν ἐφετῶν σοι." εἶτα τὸν
 25 υἱὸν αὐτοῦ Μερδασάν, ὃ τὴν τῶν Περσῶν ἀντίθει
 ἀρχήν, ἀνεῖλε πρὸ ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, ἀλλὰ μὴν καὶ
 τοὺς ἄλλους παῖδας αὐτοῦ καὶ ἐπὶ πᾶσι κἀκείνον.
 ἐγκρατὴς οὖν τῆς τῶν Περσῶν ἀρχῆς γεγονώς, δια-
 πέμπεται πρὸς Ἡράκλειον, τὸν τοῦ Χοσρόου ὄλεθρον
 30 αὐτῷ εὐαγγελιζόμενος, καὶ σπαισάμενος αὐτῷ πάν-
 τας τοὺς ἐν Περσίδι αἰχμαλώτους Ῥωμαίους ἐλευθέ-
 ρους ἀφῆκε καὶ τὰ τίμια ξύλα τοῦ σωτηρίου σταυροῦ

αὐτῷ ἀποδέδωκε καὶ τὸν πατριάρχην τῆς Ἱερουσα-
 B λήμ Ζαχαρίαν. καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτῷ πάντας τοὺς
 παρὰ Ῥωμαίων κατεχομένους Πέρσας ἀπελθεῖν ἀφήκε
 πρὸς τοὺς οἰκέλους. ταῦτα ἐν ἑξ ἔτεσιν ἀνύσας Ἡρά-
 κλειος, καὶ ἀποκαταστήσας τῇ Ἱερουσαλὴμ τὰ τίμα-
 ξύλα καὶ τὸν πατριάρχην αὐτόν, τῷ ἑβδόμῳ ἐπανήλ-
 θεν εἰς τὰ βασίλεια, μετ' εὐφημίας καὶ κρότων δε-
 χθεὶς καὶ λαμπρότητος παρὰ τε τῆς γερουσίας καὶ
 τοῦ πλήθους τῆς πόλεως.

- 17 Γενομένῳ δὲ τῷ βασιλεῖ Ἡρακλείῳ κατὰ τὴν
 Ἱερουσαλὴμ ὁ τῶν Ἰακωβιτῶν καθολικὸς προσελήλυ-
 θεν, ὃν ἐκεῖνοι πατριάρχην ἀνόμαζον. τούτῳ τοίνυν
 ὁ βασιλεὺς αἰτίαν προσῆπτεν, ὅτι τὴν ἐν Χαλκηδόνι
 C μὴ δέχοιτο σύνοδον μηδὲ δύο φύσεις ἐν Χριστῷ ἡ-
 νωμένας ὁμολογεῖ, λέγων ὡς εἰ γε τὴν σύνοδον δε-
 WIII 70 ξοιτο καὶ δύο φύσεις ἀσυγχύτους ἐπὶ τοῦ σωτῆρος
 Χριστοῦ ὁμολογήσει, ὁμόδοξον αὐτὸν ἡγήσοιτο καὶ
 τῆς Ἀντιοχείων ἐκκλησίας πατριάρχην προβαλοῖτο. ὁ
 δὲ θεινὸς ὦν καὶ πονηρίας μεστός, ἵνα μὴ ἀτευκτιῇ
 τῆς βασιλικῆς ὑποσχέσεως, τὴν τε σύνοδον ὑποκεκρι-
 μένως ἐδέξατο καὶ δύο φύσεις ἐπὶ Χριστοῦ λέγειν
 ἡνωμένας κατέθετο. περὶ δέ γε τῶν θελημάτων καὶ
 τῶν ἐνεργειῶν ἐπυνθάνετο, εἰ διττὰ ταῦτα λέγειν
 D χρεὼν ἢ ἐνιαῖά τε καὶ μοναδικά; ὁ δ' αὐτοκράτωρ
 γράφει περὶ τούτου δὴ τοῦ ζητήματος πρὸς τὸν
 Κωνσταντινουπόλεως Σέργιον. κἀκεῖνος πάλαι τὰ
 τῆς Μονοθελητῶν πρεσβεύων αἰρέσεως, μίαν φυσι-
 κὴν θέλῃσιν καὶ μίαν ἐνέργειαν δεῖν δογματίζειν
 ἐπὶ Χριστοῦ τῷ βασιλεῖ ἀνταπέστειλεν. ἀλλὰ καὶ
 Κῦρον ἐρωτήσας τὸν Φάσιδος τῷ Σεργίῳ εὗρηκεν
 ὁμογνώμονα. τούτοις καὶ αὐτὸς ὑπαχθεὶς ὁ Ἡρά-
 κλειος τῆς δόξης γίνεται ταύτης, καὶ ἀνατροπὴν

ποτίζεται θολερὰν παρὰ τῶν μισθωτῶν, ἀλλ' οὐ
 ποιμένων ἐκείνων. τοῦ Σωφρονίου μέντοι τοῦ ἱεροῦ
 τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀρχιερατεύοντος τοὺς ὑφ' ἐαν-
 τὸν ἀρχιερεῖς συναθροίσαντος καὶ συνοδικῶς ἀπο-
 5 δειξάντος τοὺς μίαν λέγοντας θέλησιν καὶ ἐνέργειαν
 ἐπὶ τῶν δύο φύσεων τοῦ Χριστοῦ μίαν ἄντικρυς καὶ PII 86
 φύσιν κηρύττειν, σύμψηφον δὲ σχόντος ἐπὶ τούτῳ^A
 καὶ τὸν τὸν θρόνον τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης διέπον-
 τα Ἰωάννην, ὁ βασιλεὺς προέθετο πρόγραμμα μήτε
 10 ἐνιαίαν ἐνέργειαν μήτε διττὴν ἐν Χριστῷ δογματίζε-
 σθαι· ὁ καταγέλαστος οὐ τοῖς ὀρθόφροσιν ἐδόκει
 μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς Σεβήρου ὁμόφροσι. Σεργίου
 δὲ τοῦ τὸν θρόνον ἔχοντος Κωνσταντινουπόλεως τὴν
 ζωὴν καταστρέψαντος, Πύρρος αὐτὸν διεδέξατο, τὰ
 15 αὐτὰ ἐκείνῳ δοξάζων καὶ τὰ Σεβήρου καὶ Κύρου
 σέβων τε καὶ κυρῶν. ὑποστρέφοντι δὲ τῷ βασιλεῖ
 τούτῳ ἐκ τῆς Περσίδος τροπαιοφόρῳ πρόσεισι Μωά-
 μεθ ὁ τῶν Σαρακηνῶν φύλαρχος, οὐκ ἐκ γένους τὸ
 φυλαρχεῖν κληρωσάμενος, τῶν γὰρ ἀσήμεων ἐτύγγα-
 20 νεν ὦν, ἀλλὰ πονηρῶς τοῦτο κτησάμενος. πένης γὰρ B
 ὦν παρὰ τινι γυναικὶ πλουσίᾳ χήρᾳ ἐθήτευεν, ἣν
 ἔγρημε, γοητείαις ὑπαγαγὼν εἰς ἑρῶτα ἑαυτοῦ. ἐπι-
 ληψίας δὲ νοσήματι συνεχόμενος, καὶ κατὰ καιροὺς
 αὐτῷ τοῦ πάθους προσβαλόντος πίπτων καὶ τῶν
 25 φρενῶν ἐξιστάμενος, ἀθυμίας αἷτιος τῇ ἑαυτοῦ κυ-
 ρίᾳ καὶ γαμετῇ καὶ αἰσχύνης ἐγίνετο. ὁ δὲ αὐτός τε
 πονηρὸς ὦν καὶ τινι δὲ μοναχῷ πονηροτέρῳ ἑαυτοῦ
 ἐντετυχηκῶς διὰ κακοπιστίαν φυγαδευθέντι τῆς Βυ-
 ζαντίδος, καὶ παρ' αὐτοῦ διδαχθεὶς, ἔλεγε τῇ γυ-
 30 ναικὶ τὸν Γαβριὴλ τὸν ἀρχάγγελον οὐρανόθεν αὐτῷ
 φοιτῶντα θεῖά τινα μυεῖν καὶ ἀπόρρητα, μὴ φέρειν
 δὲ τὴν τούτου θέαν καὶ διὰ τοῦτο ἱλιγγιᾶν καὶ φόβῳ C.

συνέχεσθαι καὶ πρὸς γῆν κατακλίνεσθαι. ταῦτα δ' εἶχεν αὐτῷ συμμαρτυροῦντα καὶ τὸν μοναχὸν ἐκείνον τὸν δόλιον καὶ τῇ γυναικὶ λέγοντα ὅτι ὡς ἀληθῶς πᾶσι τοῖς προφήταις οὗτος ὁ Γαβριὴλ ἐπιπέμπεται. ἐντεῦθεν ἡ γυνὴ ἀποσκεναζομένη τὸ ὄνειδος, ἐγκανχωμένη δὲ μᾶλλον ὡς συνοικουῖσα προφήτην, τὸν λόγον τοῦτον εἰς τὰς λοιπὰς γυναῖκας προήνεγκε, καὶ οὕτως ὄνομα προφήτου παρὰ τοῖς ὁμοφύλοις ὁ μυσαρὸς ἐκείνος ἐκτήσατο. θανούσης δὲ τῆς γυναικὸς ἐκείνης, τῶν ἐκείνης κληρονόμος γενόμενος καὶ φύλαρχος καὶ διδάσκαλος καὶ νομοθέτης τοῦ

D ἔθνους τῶν Ἰσμαηλιτῶν ἐχρημάτισε, τοὺς μὲν λόγους ἀπατῶν, τοῖς δὲ μὴ εὐχερῶς αὐτῷ πειθομένοις τὸ ξίφος ἀνατεινόμενος καὶ ὑποκλίνεσθαι οἱ ἐκβιαζόμενος. ἤδη γὰρ καὶ χεῖρα περὶ ἑαυτὸν συνήγαγεν ἱκανήν. οὗτος οὖν ἐκ τῆς Αἰθιοπίου προῖων προσ-

WIH71 ἦλθε τῷ βασιλεῖ, χώραν αἰτῶν εἰς κατοίκησιν, καὶ

ἔλαβεν. ὃν δ' εἰρηται τρόπον τὸ ἔθνος ἅπαν κατα-

σοφισάμενος καὶ ὑφ' ἑαυτὸν ποιησάμενος, τὴν Συ-

ρίαν κατέδραμε καὶ ἐλήισατο καὶ τῶν Ῥωμαίων

χωρῶν πολλὰς ἐξεπόρθησε, καὶ ἔκτοτε οὐκ ἐπαύσατο

τὸ τῶν Ἰσμαηλιτῶν γένος τὴν Ῥωμαίων ἅπασαν γῆν

κατατρέχον καὶ ληιζόμενον. Ἡράκλειος δέ, ὡς εἰρη-

ται, εἰς τὴν τῶν Μονοθελητῶν ἐκκυλισθεὶς αἵρεσιν,

PH87 νόσῳ περιπίπτει ὑδερικῇ. λέγεται δὲ καὶ τὸ αἰδοῖον

A αὐτοῦ στρεφόμενον ἄνω τὸ οὖρον πέμπειν, καὶ εἰ

μὴ σάνις ἐν τῷ ἡτρω αὐτοῦ ἐτίθετο, κατὰ τοῦ προσ-

ῶπου αὐτοῦ τὸ ἐκκρινόμενον ἀνεδίδοτο· ὃ συμβαί-

νειν ἐδόκει διὰ τὴν ἐκθεσμον μίξιν τῆς ἀδελφότη-

δος. θνήσκει οὖν ὁ βασιλεὺς οὗτος κατὰ τὸν

30 τριακοστὸν πρῶτον χρόνον τῆς βασιλείας αὐτοῦ.

Κωνσταντίνου, ἧς βραχὺ τι ὀπώνατο. ἓνα γὰρ μοναρχήσας ἐνιαυτὸν φαρμάκῳ διώλετο παρὰ Μαρτίνου αὐτῷ κερασθέντι τῆς μητρὸς αὐτοῦ τε ὁμοῦ καὶ ἑξαδέλφης αὐτοῦ· ᾧ γυνὴ συνώκιστο Γρηγορία, θυγάτηρ τοῦ πατρικίου Νικήτα, ἐξ ἧς υἱὸς αὐτῷ Κωνστας ἐγένετο. ἦν δὲ ὁ Κωνσταντῖνος περὶ τὴν πίστιν ὀρθός, τὴν βασιλείαν πατρόθεν διαδεξάμενος, οὐ μόντοι καὶ τὸ κακόδοξον. διὸ λέγεται τῆς κατ' ἐκείνου ἐπιβουλῆς καὶ τὸν Πύρρον συμμετέχειν τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως πρόεδρον. τούτου δὲ οὕτω τὸν βίον καταλύσαντος Μαρτῖνα σὺν τῷ Ἡρακλωνᾷ τῷ παιδί τῆς βασιλείας ἀντέσχοντο, ἀλλὰ καὶ οὗτοι ταχέως τῆς ἀρχῆς ἐκπεπτώκασι. μισηθεῖσα γὰρ ἡ Μαρτίνα παρὰ τῆς γερονσίας διὰ τὸν φόνον τοῦ Κωνσταντίνου, κατασπᾶται μὲν τῶν βασιλείων, ἐπαναστάσης αὐτῇ τῆς συγκλήτου, ἐκτέμνεται δὲ τὴν γλῶτταν αὐτῇ, τὴν ᾧνα δὲ ὁ Ἡρακλωνᾷς ἔτι δεκέτης ὢν, καὶ ἀμφοῖν ὑπερορία καταψηφίζεται. καὶ ὁ Πύρρος τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλεται καὶ φυγὴν κατακρίνεται.

Καὶ εἰς μὲν τὸν βασίλειον θρόνον Κωνστας ὁ 19 ἑγγονος Ἡρακλείου, υἱὸς δὲ Κωνσταντίνου καθίσταται παρὰ τῆς συγκλήτου, εἰς δὲ τὸν ἀρχιερατικὸν Παῦλος ἀντικαθίσταται. καὶ οὗτος δὲ ὁμογνωμόνει τοῖς πρὸ αὐτοῦ, Σεργίῳ καὶ Πύρρῳ δηλαδὴ. ὁ γοῦν αὐτοκράτωρ Κωνστας, τᾶλλα μὲν οὐκ ἀχρεῖος γέγονε βασιλεὺς, περὶ δὲ τὸ σέβας τῷ πάπῳ ὁμοίωτο. καὶ οὗτος γὰρ τὴν τῶν Μονοθελητῶν ἐδόξασεν αἵρεσιν. διὸ τὸν τε σοφώτατον ἄνδρα τὸν θεϊότατον Μάξιμον 20 καὶ τοὺς αὐτοῦ φοιτηταὺς καὶ ἄμφω ἐκόλασεν ἀπηνέστατα καὶ Μαρτῖνον τὸν ἀγιώτατον πάπαν τῆς Ῥώμης ὑπερορία κατέκρινεν, ἐν ᾗ καὶ ἀπέθανεν. 25

σὺν τῷ αἰοδίμῳ πατρὶ Μαξίμῳ παραγενομένῳ ἐν
 Ῥώμῃ σύνοδον ἀθροίσας ἀρχιερέων ἀναθέματι τοὺς
 τὰ Μονοθελητῶν φρονούντας ὑπέβαλε, καὶ ἄλ-
 λους δὲ πολλοὺς τῶν ὀρθοδόξων ὁ Κώνστας ἐτιμω-
 ρήσατο μὴ θελήσαντας ὑποκῦψαι τῷ αὐτοῦ μονο-
 θελήτῳ θελήματι. ἤδη δὲ τῶν Σαρακηνῶν μέγα
 δεδυνημένων καὶ πολλὰς τῶν Ῥωμαίοις ὑποφόρων
 χώρας καὶ νήσους σφετερισαμένων, ὁ τοῦτων ἀρχη-
 γὸς Μανίας πολεμιστηρίους νῆας πλείστας πηξάμε-
 νος, ἐπιθέσθαι διεμελέτα τῇ Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ.
 ὅπερ ὁ Κώνστας μαθὼν, καὶ αὐτὸς στόλον ἐτοιμά-
 σας εἰς τὸ τῆς Λυκίας κατῆρε νεώριον, ὀνομαζόμε-
 νον Φοίνικα· οὗ γενομένων καὶ τῶν Ἀγαρηνῶν ναυ-
 μαχία τῇ ἐξῆς γενήσεσθαι ἐμελλεν. ὁρᾷ οὖν ὁ βα-
 σιλεὺς κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην ἐνύπνιον ὅτι ἐν
 Θεσσαλονίκῃ ἦν. ὁ τῶν λογίων τιμὴ κοινωνῶντος
 ἤκουσεν ἥτις εἶναι τὸ ὄναρ δηλωτικόν, “ἀλλῶ θὲς
 τὴν νίκην” δηλοῦν· ὁ καὶ γέρονε. ναυμαχίας γὰρ
 γενομένης ὑπερέσχον οἱ ἀντιπόλεμοι, καὶ τοσοῦτος
 γέρονε φόνος Ῥωμαίων ὥς ἐκ τοῦ αἵματος πορφυρω-
 θῆναι τὴν θάλασσαν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐσθῆτα φαύλην
 ἐνδύς καὶ εἰς πλοῖον ἐμβεβηκὼς τὸ παρατυχὸν μετὰ
 τινων ὀλίγων διέδρα, καὶ εἰς τὸ Βυζάντιον διασέ-
 σωστο. οἱ Ἀγαρηνοὶ δὲ μηδενὸς ἔτι αὐτοῖς ἐναν-
 τιουμένου ὁμόσε κατὰ πάντων ἐχώρουν. τότε καὶ
 τὴν νῆσον Ῥόδον ὑφ’ ἑαυτοὺς ποιησάμενοι τὸν ἐν
 αὐτῇ περίπυστον κολοσσὸν καθηρόκασιν, οὗ τὸν
 χαλκὸν Ἰουδαῖος πριάμενος ἔμπορος ἐνακοσίαις κα-
 μήλοις λέγεται τοῦτον μετενεγκεῖν. ἀλλ’ ἐπὶ τινι
 καιρὸν ἢ τῶν Ἀγαρηνῶν κατὰ Ῥωμαίων θρασύτης
 ἀνεστάλη ποσῶς· γέρονας γὰρ κατ’ ἀλλήλων δια-
 φερόμενοι περὶ ἀρχηγού. οἱ μὲν γὰρ τὸν Μανίαν

ἤρουντο, οἱ δὲ τὸν Ἀλήμ, γαμβρὸν τοῦ Μουχούμετ
 γενόμενον. εἴτα καὶ σπονδὰς ἔθεντο ἐπὶ δύο ἐνιαυ-
 τοὺς πρὸς Ῥωμαίους, καταδεξαμένους φόρους τελεῖν.
 γέγονε δὲ αὐταρχοῦντος τοῦ Κώνστα κλόνος τῆς γῆς
 5 καὶ πολλαὶ χῶραι τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας κακῶς
 ἐπαθον καὶ πνεῦμα βίαιον ἐπνευσεν ἄλλοτε καὶ
 πολλὰ τῶν οἰκοδομημάτων κατέβαλε. τοῦ πατριάρ-
 χου δὲ Παύλου δώδεκα ἐνιαυτοὺς ἀνοσίως προστάν- C
 τος τῆς ἐκκλησίας, εἴτα θανόντος, εἰσάγεται πάλιν ὁ
 10 Πύρρος εἰς τὴν ποιμαντικὴν τοῦ λαοῦ Κωνσταντι-
 νουπόλεως, τῷ δωδεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας τοῦ
 Κώνσταντος. οὗτος γὰρ ὁ Πύρρος ἐξωσθείς, ὥς εἰ-
 ρηται, τῆς ἐκκλησίας εἰς Ῥώμην ἀφίκετο, καὶ ἐλεγ-
 χθεὶς παρὰ τοῦ ἁγίου Μαξίμου κακῶς δοξάζων,
 15 ὑπεκρίθη μετατεθῆναι τῆς δόξης τῶν Μονοθελητῶν,
 καὶ ἀπαιτηθεὶς παρὰ τοῦ τότε πάπα λίβελλον περὶ
 πίστεως δέδωκε καὶ ἐδέχθη. εἴτα τῆς Ῥώμης ὑπο-
 χωρήσας καὶ εἰς Ῥάβενναν ἀπελθὼν, ἐγνώσθη τῆς
 αἰρέσεως μὴ ἐκστάς. ὅθεν ὁ πάπας τοῦτο μαθὼν,
 20 καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἐπισκόπους ἀθροίσας, καθάρε-
 σιν αὐτοῦ τελείαν κατεψηφίσατο. οὗτος οὖν τὸ δεύ-
 τερον μῆνας τέσσαρας τὸν θρόνον τῆς Κωνσταντίνου D
 κατεσχηκῶς τέθνηκε, καὶ προεχειρίσθη πατριάρχης
 Πέτρος, ὁμόδοξος καὶ οὗτος τοῖς πρὸ αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ
 25 δώδεκα τῆς ἐκκλησίας ἄρχας ἐνιαυτοὺς θνήσκει.
 μεθ' ὃν προέστη τῶν ὀρθοδόξων Θωμᾶς, τῆς ὀρθῆς
 ἐχόμενος δόξης, ὃς μετὰ δύο ἔτη καὶ μῆνας ἑπτὰ τὸν
 βίον μετηλλαχὼς Ἰωάννην ἔσχε διάδοχον. οὗτος ὁ
 βασιλεὺς Κώνστας τὸν ἰδιον ἀνεῖλεν ὁμαίμονα Θεο-
 30 δόσιον, καὶ ἐμισήθη ὑπὸ τῶν τῆς πόλεως διὰ τε
 τοῦτο καὶ διὰ τὰ εἰς τὸν πάπαν Μαρτῖνον καὶ τὸν
 μέγαν γενόμενα Μάξιμον. ἀπῆρεν οὖν τοῦ Βυζαν-

τίου καὶ εἰς Σικελίαν κατήρξε, διάγων περὶ Συρά-
 κουσιν, βουλόμενος καὶ τὴν βασιλείαν εἰς τὴν πρε-
 P II 89 σβυτέραν Ῥώμην μετενεγκεῖν. ἔλεγε γὰρ δεῖν μάλ-
 A λον τὰς μητέρας ἢ τὰς θυγατέρας τιμᾶν. διὸ καὶ
 τὴν βασίλισσαν καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, τρεῖς δ' ἦσαν,
 Κωνσταντῖνος, Ἡράκλειος, καὶ Τιβέριος, μετεκαλεῖτο
 πρὸς ἑαυτὸν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν τινες τῶν ὠκείων ἐκείνων
 αὐτῷ διεκώλυσαν. ἄλλοι δέ φασι τὸ πλῆθος τῆς
 πόλεως μὴ παραχωρῆσαι αὐτοῖς τῆς πρὸς ἐκείνους
 W III 73 ἀφίξεως. ὁ δέ γε Κώνστας ἔξ ἐν Σικελίᾳ διαγαγὼν
 ἔτη, ἐκεῖθεν οὐκ ἐπανῆλθεν· ἐπιβουλευθεὶς γὰρ
 παρὰ τῶν περὶ αὐτὸν λουόμενος ἐπλήγη καιρίως
 τὴν κεφαλὴν μετὰ τοῦ ἀντλήματος, ᾧ αὐτοῦ κατεχε-
 το τὸ ζέον ὕδωρ, καὶ ἀπέθανεν, ἄρξας Ῥωμαίων
 ἐνιαυτοὺς ἑπτὰ τε καὶ εἴκοσι.

20 Τούτου δὲ θανόντος τὸ μετ' αὐτοῦ στρατιωτι-
 B κὸν εὐθὺς Ἀρμένιόν τινα, Μιζίζιον ὄνομα, ἀγαλαμα-
 τίαν ὄντα καὶ ὠραιότατον, βασιλέα προεχειρίσαντο.
 ὅπερ ἀκούσας ὁ τῶν Κώνσταντος υἱέων πρεσβύτερος
 ὁ Πωγωνάτος κληθεὶς, ὃς καὶ τῷ τῆς βασιλείας κε-
 κόσμητο διαδήματι, στεφθεὶς παρὰ τοῦ πατρὸς, μετὰ
 στόλου μεγάλου τὴν Σικελίαν κατέλαβε, καὶ τὸν τε
 Μιζίζιον χειρωσάμενος ἀνείλε καὶ τοὺς τὸν φόνον
 κατεργασάμενους αὐτῷ τοῦ πατρὸς καὶ πρὸς τοῖς
 ἄλλοις καὶ τὸν πατρίκιον Ἰουστινιανὸν τὸν πατέρα 25
 Γερμανοῦ τοῦ πατριάρχου, αὐτὸν δὲ τὸν Γερμανὸν
 ἐκτομίαν ἐποίησεν, ἥδη παρηβηκότα καὶ ὑπερβεβη-
 κότα τὴν ἡλικίαν, καθ' ἣν εὐνουχίζεσθαι δεδοκίμα-
 σται. λειοπώγων δ' ὢν ὅτ' ἀπεδήμησεν οὗτος ὁ
 C βασιλεὺς, ἐκδικήσων τὸν φόνον τὸν τοῦ πατρὸς, 30
 καθευμένον ἔχων ἐπανῆκε τὸν πώγωνα· διὸ ἐξ ἐκεί-
 νου πωγωνάτος παρὰ τῶν πολιτῶν ἐπεκέκλητο. οἱ

δὲ τοῦ θέματος τῶν Ἀνατολικῶν εἰς Χρυσόπολιν
 ἀφικόμενοι ἐβόων δεῖν καὶ τοὺς λοιποὺς δύο συγ-
 γόνους τοῦ Κωνσταντίνου στεφθῆναι, λέγοντες ὅτι
 "ὥσπερ εἰς Τριάδα πιστεύομεν, οὕτω καὶ παρὰ τῶν
 5 τριῶν ἡμᾶς χρεῶν βασιλεύεσθαι." ὁ γοῦν Κωνσταν-
 τῖνος στείλας πρὸς αὐτοὺς πληροῦν τὴν αἴτησιν αὐ-
 τῶν ἐπηγγέλλετο καὶ τοὺς τοῦ λαοῦ προεξάρχοντας
 μετεκαλεῖτο, ἵν' αὐτῶν ἐνώπιον ἢ τῶν αὐτοῦ ἀδελ-
 φῶν ἀνάρρησις γένηται. ἐλθόντας δ' εἰς τὸ Βυζάν-
 10 τιον ἀνεῖλεν ὡς στασιώδεις αὐτούς· ὁ γνόντες οἱ
 ἄλλοι μεστοὶ δέους ὑπενόστησαν εἰς τὰ ἑαυτῶν. καὶ ὁ
 ἀμφοῖν δὲ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ τὰς ῥίνας ἀπέτεμεν.
 οἱ δὲ τῆς Ἀγαρ ἀπόγονοι οὐ διέλιπον τὴν ὑπὸ Ῥω-
 μαίους ἄπασαν καὶ πεζῇ καὶ πλοῦζόμενοι δηροῦντες
 15 καὶ ληιζόμενοι. εἶτα στόλῳ βαρεῖ καὶ κατ' αὐτῆς
 ἐπῆλθον τῆς βασιλίδος ὧν πόλεων, καὶ ναύσταθμον
 τοῦ σφετέρου στόλου πεπολύντο ἀπὸ τοῦ πρὸς δύσιν
 ἀκρωτηρίου τοῦ κατὰ τὸ Ἑβδομον μέχρι τοῦ Κυκλο-
 βίου. στόλῳ δὲ ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ἀνθοπι-
 20 σάμενος καθ' ἐκάστην αὐτοῖς ἀντετάσσετο, καὶ ναυ-
 μαχίαι ἐγίνοντο ἐξ ὥρας ἑαρινῆς μέχρι δὴ φθινοπω-
 ρινῆς. ὡς δ' οὐδὲν οἱ βάρβαροι ἤνυσον, ἀπάραντες
 τὴν Κυζίκον κατειλήφασιν, καὶ ταύτην ἐλόντες ἐν ^{P II 90}
 αὐτῇ τὸν χειμῶνα διήγαγον. ἅμα δ' ἔαρι αὐθις τὴν ^A
 25 Κωνσταντίνου κατέλαβον, καὶ αὐθις ναυμαχίαι συχ-
 ναί. τριβομένου δὲ τοῦ καιροῦ, ἐπεὶ κατέλαβε τὸ
 μετόπωρον, τῇ Κυζίκῳ καὶ πάλιν τὸν οἰκεῖον στόλον
 οἱ τῆς Ἀγαρ ἐνώρμισαν· καὶ τοῦτο οὕτως εἰς ἑβδο-
 μον ἐποιοῦν ἐνιαυτόν. ἀπογνόντες οὖν, μᾶλλον
 30 μέντοι καὶ πλῆθος ἀποβαλόντες πολὺ, καὶ τῶν νηῶν
 ζημιωθέντες τὰς πλείονας, τότε γὰρ καὶ τὸ ὕψος
 ἐπανενόητο πῦρ, Καλλινίκου τινὸς ἀρχιτέκτονος ἀπὸ

Συρίας ἐλθόντος καὶ τοῦτο κατασκευάσαντος, μι-
 αίσχυνης καὶ λύπης πολλῆς ἀνθυπέστρεφον. ἤδη δὲ
 τοῦ περιλειφθέντος βαρβαρικοῦ στόλου γενομένου
 κατὰ τὸ Σύλαιον, καταιγὶς πνευμάτων σκληρὰ τού-
 τῳ προσπεσοῦσα τὸν μὲν κατέδυσε, τὸν δὲ συνέτρι-
 B ψεν, ἀκταῖς προσαράξασα. ἐπιθεμένου δὲ αὐτῷ καὶ
 WIH74 τοῦ τῶν Κιβυρραιωτῶν στρατηγοῦ, ἅπας διώλετο.
 κατὰ γῆν δ' αὐθις ἑτέρα στρατιά τῶν Ἀράβων
 Ῥωμαϊκῷ προσβαλοῦσα στρατεύματι ἤττητο, ὥστε
 πεσεῖν, ὡς λέγεται, τριάκοντα χιλιάδων οὐ μείονας.
 ἐντεῦθεν οἱ Σαρακηνοὶ γνόντες ὡς οὐδὲν σφίσι τῶν
 ἐν ἐλπίσιν ἀνύσιμον, μᾶλλον μέντοι καὶ δείσαντες
 μὴ αὐτοῖς οἱ Ῥωμαῖοι ἐπέλθωσι, σπείσασθαι ἐβου-
 λήθησαν, καὶ στέλλει πρέσβεις ὁ Μανίας πρὸς βασι-
 λέα, εἰρήνην αἰτούμενος. καὶ ὁ βασιλεὺς πρὸς ταύ-
 την κατένευσεν, καὶ τὸν πατριῆκιον Ἰωάννην τὸν
 Πιτζιγαύδην καλούμενον ἐπεμψεν, ὡς συνετὸν ἄνδρα
 καὶ γλῶτταν περὶ τὸ λέγειν ἔχοντα εὖστροφον, τὰς
 C τῶν σπουδῶν συνθήκας πληρῶσοντα. ὃς ἀπελθὼν
 πρὸς τοὺς Ἀραβας, δεχθεὶς τε φιλοτιμώτατα, τὰ τῆς
 εἰρήνης ἔθετο σύμφωνα, καὶ δι' ἐγγράφων αὐτὴν
 ἐπὶ τριάκοντα ἐνιαυτοὺς ἐβεβαίωσε, τῶν Ἀράβων
 καταθεμένων διδόναι τῇ βασιλείᾳ Ῥωμαίων δασμὸν
 ἐνιαύσιον χρυσίου χιλιάδας τρεῖς, καὶ δούλους ὀκτώ,
 καὶ ἵππους τῶν παρ' αὐτοῖς δοκίμων τοσούτους. οἱ
 μὲν οὖν τῆς Ἀγαρ οὕτω τῆς εἰρήνης ἔτυχον. οἱ δὲ
 κατὰ τὴν ἐσπέραν τῶν Ῥωμαίων πολέμοι ταῦτα μα-
 θόντες, ἀκκεῖνοι καταλῦσαι τοὺς πολέμους σπουδῇ
 ἔθεντο, καὶ πρέσβεις πρὸς τὸν βασιλέα μετὰ δώρων
 ἐστάλκασιν, καὶ πρὸς αὐτοὺς ἡ εἰρήνη κεκύρωτο. 20

21 Καὶ ἡρεμία πολέμων ἐγένετο καὶ κατὰ τὴν ἐφ' ἡμῶν
 λήξιν καὶ κατὰ τὴν ἐσπέριον. θανόντος δὲ τοῦ πατριάρχ-

χου Ἰωάννου προκεχείριστο Κωνσταντῖνος, καὶ μετὰ
 δύο ἔτη ἐξέλιπε, καὶ ἀνάγεται εἰς τὸν ἀρχιερατικὸν D
 τοῦτον θρόνον Θεόδωρος. ὃς μετὰ δύο ἐνιαυτοὺς
 ἐκβληθεὶς διάδοχον ἔσχε Γεώργιον. ὀρθόδοξος δὲ ὢν
 5 ὁ Κωνσταντῖνος ἐσπούδασεν ἐνῶσαι τὰς ἐκκλησίας
 διεσχισμένας διὰ τὴν τῶν Μονοθελητῶν αἵρεσιν ἀπὸ
 τῶν χρόνων τῆς βασιλείας Ἡρακλείου τοῦ προπάπ-
 που αὐτοῦ. διὸ καὶ σύνοδον οἰκουμενικὴν ἀθροί-
 σθῆναι κελεύει ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἧς ἡγοῦντο
 10 τοῦ μὲν πάπα Ῥώμης Ἀγάθωνος τοποτηρηταί, Γεώρ-
 γιος δὲ Κωνσταντινουπόλεως καὶ Θεοφάνης Ἀντιο-
 χείας. Ἀλεξανδρείας γὰρ οὐκ ἦν πατριάρχης οὐδ'
 Ἱεροσολύμων, ὅτι ὑπὸ τοὺς Σαρακηνοὺς αἱ πόλεις
 αὗται ἐτύγχανον. ἔκτε δὲ οὐσα ἡ σύνοδος αὕτη
 15 ἐκύρωσε δύο θελήσεις καὶ δύο ἐνεργείας ἐπὶ τοῦ PΠΘI
 σωτῆρος Χριστοῦ καὶ λέγεσθαι καὶ πιστεῦεσθαι, A
 παρουσιάζοντος καὶ τοῦ αὐτοκράτορος, ἀναθεματι-
 σθέντων τῶν τὴν μίαν φρονούντων θέλησιν καὶ
 ἐνεργεῖαν Θεοδώρου τοῦ τῆς Φαράν ἐπισκόπου,
 20 Κύρου Ἀλεξανδρείας, Σεργίου, Πύρρον, Παύλου
 καὶ Πέτρου Κωνσταντινουπόλεως, Μακαρίου Ἀντιο-
 χείας καὶ Στεφάνου τοῦ φοιτητοῦ αὐτοῦ καὶ τοῦ
 χρονίου τὴν κακίαν καὶ νηπιόφρονος γέροντος. τὸ
 δὲ τῶν Βουλγάρων ἔθνος εἰς τὰς Ῥωμαϊκὰς χώρας
 25 τὰς πέραν τοῦ Ἰστροῦ γενόμενον ταύταις ἀκρατῶς
 ἐλυμαίνετο. ἐκστρατεύει τοίνυν κατ' αὐτῶν ὁ βασι-
 λεὺς Κωνσταντῖνος κατὰ γῆν τε καὶ κατὰ θάλασσαν,
 στόλον πολὺν ἐκ τῆς θαλάσσης εἰσαγαγὼν εἰς τὸν
 Δάνουβιν. οἱ δὲ βάρβαροι τὴν τῶν Ῥωμαίων ἰδόν- B
 30 τες παρασκευὴν ἐδειλίασαν, καὶ εἰς ὀχύρωμά τι πο-
 ταμοῖς στεφανούμενον καὶ τενάγεσι κατακλείσαντες
 ἑαυτοὺς ἡρέμουν· ἀλλ' οὐδ' ἡ Ῥωμαϊκὴ στρατιὰ

τούτοις προσέβαλεν. ἐφ' ἡμέραις σὺν τισιν οὕτω
 διατιθεμένων τῶν ἐναντίων ἀμφοῖν, μαλακίαν οἱ
 βάρβαροι τῶν Ῥωμαίων κατέγνων. ἐπισυμβέβηκε δὲ
 καὶ τι ὃ θάρσος ἐκείνοις ἐνῆκε τῆς προτέρας δειλίας
 ἀντίθετον. ὁ γὰρ βασιλεὺς ἐκ ποδαλγίας νοσήσας
 καὶ δριμυτέρας ἀλγηδόσι βαλλόμενος, λουτροῖς χρη-
 σόμενος σὺν πέντε δρόμωσι μετὰ τῆς θεραπείας εἰς
 Μεσημβρίαν, χώρα δ' ὑπὸ Ῥωμαίους τελοῦσα αὕτη
 ἐστὶ, τὸν ἔκπλουν πεποίητο, τὴν στρατιὰν καὶ τοὺς
 στρατάρχας ἐκείσε καταλιπὼν καὶ ἐπισκήψας πρὸς
 C τοὺς βαρβάρους ἀκροβολίζεσθαι, ἵν' οὕτως αὐτοὺς
 εἰς πόλεμον ἐπισπάσωνται. φήμης δὲ γενομένης εἰς
 τὸ στρατόπεδον φόβῳ τῶν πολεμίων διαδιδράσκειν
 τὸν αὐτοκράτορα, αἰσχροῦς ἅπαντες μηδενὸς διώκον-
 τος ἔφευγον. τοῦτο τοῖς Βουλγάροις ἀπροσδοκήτως
 γενόμενον μένος ἐνέπνευσε καὶ παρέθηξεν εἰς ἀλ-
 WIII75 κήν, καὶ ὁπίσω διώκοντες πολλοὺς μὲν ἀνῆρουν,
 οὐ μείους δ' ἐξώρρησαν, καὶ τὸν Ἰστρον περαιωθέν-
 τες ἐν τῇ Ῥωμαίων ἐπήξαντο τὰς σκηνάς, καὶ οὐ
 διέλιπον ἔξ ἐκείνου τὴν ὑπὸ Ῥωμαίους ἄπασαν λη-
 ζόμενοι. ὅθεν βιασθεὶς ὁ κρατῶν σπονδὰς ἔθετο
 πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ συνθήκαις τοῦ δασμὸν αὐτοῖς κα-
 ταβάλλειν ἐτήσιον, εἰς αἰσχύνην τῆς τῶν Ῥωμαίων
 ἀρχῆς. καὶ ἦν οὕτω πάντοθεν εἰρηνεύοντα τοῖς Ῥω-
 D μαίοις τὰ πράγματα, ἕως τῆς τελευτῆς τοῦδε τοῦ
 αὐτοκράτορος. ἐτελεύτησε δ' ἐπὶ διαδόχῳ τῷ νῖῳ
 Ἰουστινιανῷ, βασιλεύσας ἐνιαυτοὺς ἑπτακαίδεκα.
 22 Ἦν δὲ Ἰουστινιανός, ὅτε τῆς ἀρχῆς ἐπέβη, μει-
 ρακίσκος ἔξ ἐπὶ δέκα ἐνιαυτοῖς. αὐτοβούλως οὖν τῇ
 διοικήσει κεκρημένος τῆς βασιλείας πολλοῖς τὴν
 Ῥωμαίων ἡγεμονίαν κακοῖς περιέβαλεν. οἱ γὰρ Μαρ-
 30 δαῖται τοὺς τοῦ Λιβάνου καταλαβόντες περὶ πᾶς τοῦ

Πρωγωνάτου κρατοῦντος φοβεροὶ τοῖς Ἀραψιν ἦσαν·
 διὸ καὶ σπονδὰς ἐκεῖνοι πρὸς Ῥωμαίους ᾗτήσαντο,
 καὶ τούτων, ὥς εἴρηται, τετυχήκασι. τούτου δὲ τοῦ
 αὐτοκράτορος ἄρτι τῶν σκήπτρων ἐπειλημμένου ὁ PII92
 5 τότε τῶν Ἀράβων ἡγεμονεύων Ἀβιμέλεχ, ὁ γὰρ A
 Μαυίας ἐφθη θανών, πέμψας προσκυρωθῆναι τὴν
 εἰρήνην ἐζήτησεν, ἀξιῶν τοὺς Μαρδαῖτας μεταστῆναι
 ἐκ τοῦ Λιβάνου, καὶ ὑπισχνούμενος τούτου γενομέ-
 νου διδόναι Ῥωμαίοις ἡμερήσιον φόρον χρυσοῦ νο-
 10 μίσματα χίλια καὶ δοῦλον καὶ ἵππον τῶν παρ' αὐ-
 τοῖς ἐκκρίτων. ἐπὶ τούτοις οὖν ἀνανεωθεῖσων τῶν
 σπονδῶν, καὶ τῶν Μαρδαῖτῶν εἰς δώδεκα χιλιάδας
 ἀνδρῶν μαχίμων ἀριθμουμένων μεταστάντων ἐκ
 τοῦ Λιβάνου, τὸ τῶν Ἀράβων ἔθνος τοῦ ἐξ ἐκείνων
 15 δέους ἀπαλλαγὴν πολλῶν τὴν Ῥωμαίων ἡγεμο-
 νίαν ἐνέπλησε συμφορῶν. στείλας δὲ τὸν στρατη-
 γὸν Λεόντιον ὁ Ἰουστινιανὸς ὑπέταξε δι' αὐτοῦ τὴν
 Ἰβηρίαν καὶ τὴν Ἀλβανίαν καὶ χώρας ἑτέρας. οὗτος B
 ὁ βασιλεὺς ἔλυσε καὶ τὰς πρὸς τοὺς Βουλγάρους
 20 σπονδὰς, μὴ ἀνεχόμενος δασμοὺς παρέχειν αὐτοῖς.
 ἐκστρατεύσας δὲ κατὰ τὰ ἐσπέρια πολλὰ τῶν Σθλα-
 βικῶν ἔθνων ὑπηγάγετο, τὰ μὲν ἐκόντα, ἕνια δὲ
 πολέμου νόμῳ· ἐξ ὧν καὶ νέον συνεστήσατο σύν-
 ταγμα. κατ' ἐκλογὴν γὰρ εἰληφὼς ἐκ τούτων ἀνδρας
 25 γενναίους τε καὶ νεάζοντας εἰς χιλιάδας τριάκοντα,
 λαὸν αὐτοὺς ἐκάλεσε περιούσιον. οἷς γεγηθῶς τε
 καὶ πεποιθῶς καὶ τὰς πρὸς τοὺς Ἀραβας συνθήκας
 παρέλυσεν, αἰτίαν ἐσχηκῶς ὅτι σταλὲν τὸ τοῦ ἐτη-
 σίου φόρου χάραγμα οὐ Ῥωμαϊκὸν εἶχε σφράγισμα,
 30 ἀλλὰ νέον Ἀράβιον. οὐδὲ γὰρ ἐξῆν ἐν χρυσῷ νομί-
 σματι χαρακτηῖρα ἕτερον ἐντυποῦσθαι ἢ τὸν τοῦ βα-
 σιλέως Ῥωμαίων. ἐστράτευσεν οὖν κατ' αὐτῶν οὗ

τοσοῦτον ταῖς Ῥωμαῖκαῖς συντάξεσι τεταρτησίᾳ ὅσον τῷ νέῳ τούτῳ καὶ περιουσίῳ λαῷ. τῶν δὲ Ἀράβων τὰς σπονδὰς αἰτουμένων μὴ ἀδεῖναι μὴ τὰς ἐγγράφους παραβῆναι συνθήκας καὶ τὸν θάνατον ἐπιμαρτυρομένων, ὃς μέσος παραληφθεὶς αὐταῖς ἐμπεπέδωκε, καὶ ἐκδικητὴν καλοῦντων αὐτὸν καὶ τῶν τῆς μάχης αἰτίων, ὁ βασιλεὺς τὰ ὅλα πρὸς ταῦτα βύσας πρὸς μάχην ἡτοίμαστο. οἱ γοῦν Ἀραβεῖς δόρατι τὸ τῶν σπονδῶν προσδήσαντες ἐγγραφον, καὶ ὥσπερ σημαίαν ἄραντες τοῦτο τοῦ σφῶν στρατεύ-

D ματος προερχόμενον, συρρήγνυνται τοῖς Ῥωμαίοις καὶ αὐτίκα ἐκ τοῦ περιουσίου λαοῦ αἱ εἴκοσι χιλιά-
 VIIII 76δες πρὸς τοὺς Ἀραβας ἡῦτομόλησαν, ὃ τοῖς Ῥωμαίοις δειλίας γέγονεν αἴτιον, τοῖς δ' ἐναντίοις ἐνῆκε θάλασσαν, καὶ ἦττηντο μὲν οἱ Ῥωμαῖοι, ἡ νίκη δ' ἐπεμει-
 δία τοῖς Ἀραβῶν· οἱ τοῖς φεύγουσιν ἐφεπόμενοι ἀνῆλθον οὐς κατελάμβανον, ὥς καὶ ἀριθμοῦ κρείττους σχεδὸν ἐκ τῶν Ῥωμαϊκῶν στρατευμάτων πεσεῖν. αἰσχροῦς δὲ διαφυγῶν ὁ βασιλεὺς μετ' ὀλίγων τὸν ὄλεθρον, ἐπεὶ κατὰ τὸν Λευκάτην ἐγένετο, τοὺς περι-
 λειφθέντας ἐκ τοῦ περιουσίου λαοῦ τῶν Σιθλαβικῶν ἀναιρεθῆναι πάντας προσέταξε. καὶ ὁ μὲν εἰς τὸ Βυζάντιον παραγεγονῶς οἰκοδομαῖς προσησχόλητο.

Π 93 οὗτος γὰρ τὸν μέγιστον τῶν πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον
 Α βασιλείων ᾠκοδόμησε Τρίκλινον, ὃς καὶ τῇ αὐτοῦ καλεῖται κλήσει μέχρι τοῦ νῦν λεγόμενος Ἰουστινιανεύσιος. οἱ δὲ τῆς Ἀγαρ ἀδεῶς ἐξ ἐκείνου ταῖς τῶν Ῥωμαίων χώραις ἐπέβαινον, καὶ ὁ τῆς Ἀρμενίας ἐπιστατῶν Σαββάτιος ὁ πατρίκιος τὴν ἦτταν τοῦ βασιλέως μαθὼν, τοῖς Ἀραβῶν προσεχώρησε καὶ τὴν Ἀρ-
 μενίαν αὐτοῖς παραδέδωκε. καὶ οὐκ ἐπαύοντο ἄπα-
 σαν τὴν ἐφάν δηοῦντες καὶ τοὺς χριστωνύμους

αἰχμαλωτίζοντες. ἦν δὲ τῷ βασιλεῖ τούτῳ ἐκτομίας
 Στέφανος, τὸ μὲν γένος ἐκ βαρβάρων Ἑλλήνων, ἀπηνῆς
 δὲ καὶ ὑπὲρ βαρβάρους καὶ λίαν ὠμότατος. οὗτος
 παρ' αὐτῷ πλείστα δεδυννημένος καὶ σακελλάριος
 5 προεβλήθη, καὶ βαρὺς ἦν ἅπασιν οὐκ ἐν εἰσπραξέσει B
 μόνον, ἀλλὰ μέντοι καὶ ἐν κολάσεσι, καὶ οὐ τοὺς τυ-
 χόντας μόνον ἐκόλαζεν, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπερλίαν
 ἤπτετο, ὥς καὶ αὐτὴν τυπτῆσαι ποτε τὴν μητέρα
 τοῦ βασιλεύοντος. καὶ τινὰ δὲ μοναχὸν Θεοδόσιον,
 10 ἔγκλειστον πρὶν ὄντα, γενικὸν δὲ βασιλεὺς προεβάλε-
 το, καὶ ἦν οὐδ' οὗτος ἥττων εἰς κακίαν τοῦ ἐκτο-
 μίου Στεφάνου. πολλῶν οὖν παρ' αὐτῶν δεινῶν
 ἐπενενηγμένων τῷ πολιτεύματι, μισητὸς ἅπασιν ὁ
 Ἰουστινιανὸς ἔδοξε. τὸν γοῦν στρατηγὸν Λεόντιον
 15 ἐξ ὑπονοίας τοῦ τῆς βασιλείας ἐφίεσθαι καθιέρξας
 ἐπὶ δύο ἐνιαυτούς, ὕστερον ἐκβαλὼν στρατηγὸν Ἑλ-
 λάδος ἐποίησεν. ὁ δὲ Παύλῳ τινὶ μοναχῷ ἀστρολο-
 γίαν μετιόντι καὶ τὴν βασιλείαν χρησιμοδοτοῦντι αὐτῷ
 φησιν ὥς "ἐγὼ ἤδη ἄπειμι πρὸς Ἑλλάδα· οἶδα δὲ ὅτι C
 20 ὁ βασιλεὺς στελεῖ τοὺς ἀναιρήσοντάς με ὀπίσω μου.
 ἂ δὲ σύ μοι προύλεγες, οἴχονται." ὁ δὲ "μὴ δειλαν-
 δρήσης" ἔφη, "ἀλλ' ἐπιχείρησον τῇ πράξει, καὶ οὐκ
 ἀστοχήσεις τοῦ ἐφετοῦ". παραλαβὼν οὖν ὁ Λεόντιος
 τοὺς οἷς ἐθάρρει καὶ τὰς δημοσίας διαρρήξας εἰρκτὰς
 25 τοὺς καθειργμένους ἐξήγαγεν, εἰς πλῆθος περιστα-
 μένους πολὺ, οἳ καὶ εἰς τὸ μέγα παρελθόντες τέμε-
 νος τοῦ θεοῦ, πολλῶν καὶ ἄλλων συνεισρυνέντων,
 ὕβριζον μὲν τὸν Ἰουστινιανόν, εὐφήμουν δὲ τὸν Λε-
 όντιον, συνεργοῦντος καὶ Καλλινίκου τοῦ πατριάρ-
 30 χου. ἐκεῖθεν δ' εἰς τὸ ἐπὶ πῆλατον μεταχωρήσαντες
 θέατρον τὰ ὅμοια διεπράττοντο, καὶ τὸν Ἰουστινια- D
 νὸν τῶν ἀνακτόρων ἐξαγαγόντες κατὰ τὴν Σφενδό-

νην ἐρρινοτόμησαν, καὶ εἰς Χερσῶνα ἔθεντο ὑπερό-
ριον, ἐνικντούς ἐκκαίδεκα τῆς βασιλείας κρατήσαν-
τα. τὸν δ' ἐκτομίαν Στέφανον, τὸν σακελλάριον δη-
λαδὴ, καὶ τὸν μοναχὸν Θεοδόσιον τὸν γενικὸν συλ-
λαβόμενοι, καὶ σχολίνους ἐξάψαντες τῶν ποδῶν 5
αὐτῶν, σύροντες διὰ τῆς Ἀγορᾶς εἰς τὸν Βοῦν ἀπή-
γαγον καὶ κατέκνυσαν.

- 23 Τούτων δὲ γενομένων ὁ Λεόντιος τῆς βασιλείας
ἐκράτησεν, ἐφ' οὗ οἱ Ἀραβες τὰς Ῥωμαϊκὰς κατατρέ-
P II 94 χοντες χώρας πολλοὺς αἰχμαλώτους ἐλάμβανον, εἴτα 10
A καὶ τὴν Ἀφρικὴν ὑφ' ἑαυτοὺς ἐποιήσαντο. στέλλει
τοίνυν τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεὺς Λεόντιος ἓνα τῶν
πατρικίων Ἰωάννην, ἄνδρα δραστήριον, μετὰ τοῦ
στόλου παντὸς τῇ Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ τὴν Ἀφρικὴν
W III 77 ἀνασώσασθαι· ὃς καὶ πολέμῳ τοὺς ἐκεῖ τρεψάμενος 15
Ἀραβας τὴν Ἀφρικὴν αὐτῶν ἡλευθέρωσε, καὶ καὶ
παρεχείμασε, γράψας τὰ πεπραγμένα τῷ βασιλεῖ καὶ
τὸ ποιητέον ἀναμένων ἐπιταγῆναι αὐτῷ. ὁ δὲ τῶν
Ἀγαρηνῶν πρωτοσύμβουλος, οὕτω γὰρ ἐκάλουν τοὺς
σφῶν προεξάρχοντας, τὰ κατὰ τὴν Ἀφρικὴν συμβε- 20
βηκότα μαθὼν, καὶ ἐν δεινῷ τὴν ἐκ ταύτης ποιού-
μενος ἐκπτῶσιν, στόλον ἐτοιμάζει βαρύντατον, καὶ
στέλλει αὐτῷ τὴν Ἀφρικὴν ἀνακαλεσόμενος. πρὸς
B ὃν ὁ ῥηθεὶς πατρικίος Ἰωάννης ναυμαχῆσαι μὴ ἐξ-
αρκῶν, τοῦ λιμένος ἐξέστη, καὶ ἐπανήρχετο πρὸς τὸν 25
βασιλέα, αἰτήσων πλείονα δύναμιν. γενομένου δὲ
κατὰ τὴν Κρήτην τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στόλου, οἱ τοῦ λαοῦ
προϊστάμενοι, πῇ μὲν δι' αἰσχύνης ποιούμενοι τὸ
ὑποχωρῆσαι τῆς Ἀφρικῆς τοῖς πολεμίοις ταύτης
παραχωρήσαντες, πῇ δὲ καὶ δεδοικότες τὴν τοῦ βα- 30
σιλέως ὀργήν, πείθουσι τὸ ναυτικὸν εἰς ἀποστασίαν
ἐκκλῖναι, καὶ δυσφημῆσαι τὸν Λεόντιον, εὐφημῆσαι

δὲ βασιλικῶς τὸν Ἀψίμαρον τῶν Κιβυρραιωτῶν ὄντα
 δρουγγάριον, ὃν αὐτίκα καὶ Τιβέριον μετωνόμασαν.
 οὗτος οὖν ἅμα τῷ στόλῳ καταλαβὼν τὸ Βυζάντιον
 ἐν Συκαῖς τὰ σκάφη προσώρμισεν. ὁ δὲ γε Λεόντιος
 5 τὴν τῆς πόλεως φυλακὴν διὰ φροντίδος πεποίητο. ὁ
 ἀλλὰ τινες τῶν ἐπαρχεωτῶν ἀρχόντων τὸ κατὰ Βλα-
 χέρνας τεῖχος φυλάσσειν λαχόντες, ἐκεῖθεν εἰσήγα-
 γον τὸν Ἀψίμαρον, καὶ ταῦτα μεθ' ὄρκων φρικτῶν
 τὰς κλεῖς ἐμπιστευθέντες τῶν τοῦ τεύχους ἐκείνου
 10 πυλῶν. εἰσελθόντες οὖν οὕτως οἱ τοῦ στόλου τὰς
 οἰκίας τῶν πολιτῶν ἐληίσαντο. ὁ δὲ Ἀψίμαρος τὸν
 μὲν Λεόντιον ἀφείλετο τῆς ῥινὸς καὶ ὑπὸ φυλακὴν
 ἐποίησατο, βασιλεύσαντα ἔτη τρία, τοὺς δὲ αὐτῷ
 συναιρομένους ἐκ τῶν ἀρχόντων τυπτήσας καὶ τῶν
 15 ὑπαρχόντων στερησας ὑπερορίους ἐποίησεν.

Καὶ ὁ μὲν Ἀψίμαρος ἢ Τιβέριος οὕτω τῆς βασι- 24
 λείας ἐκράτησεν, αὐτίκα δὲ τὸν ἰδιον ἀδελφὸν Ἡρά- D
 κλειον πάντων τῶν ἱππικῶν καὶ πεζῶν στρατευμά-
 των στρατηγὸν μονώτατον προβαλόμενος στέλλει
 20 πρὸς ἑω τοῖς Ἀγαρηνοῖς ἀντιτάττεσθαι. κατέδραμον
 οὖν τὴν Συρίαν Ῥωμαῖοι, καὶ μέχρι Σαμοσάτων
 ἀφίκοντο, τὰ πέριξ ἅπαντα προνομεύσαντες καὶ πολ-
 λούς σφόδρα τῶν Ἀγαρηνῶν διεχρήσαντο, καὶ δο-
 ριαλώτους ἐλόντες πλείστους καὶ λείαν ἄλλην ἀμύ-
 25 θητον φόβον μέγαν τοῖς Ἀραψιν ἐνεποίησαν. Βαάνης
 δέ, ᾧ ἐπιαδαίμων ἐπικλησῖς, τὴν τετάρτην Ἀρμενίαν
 τοῖς Ἀραψι προύδωκεν. εἴτα οἱ ἄρχοντες Ἀρμενίας
 κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν στασιάσαντες ἐκείνους μὲν
 ἐκτείναν, πρὸς δὲ τὸν Ἀψίμαρον διεπέμψαντο καὶ Ῥω-
 30 μαίους αὐτοῖς εἰς τὴν χώραν ἐδέξαντο. ἀλλ' ὁ Μοά- PII 95
 μεδ κατ' αὐτῶν ἐπελθὼν ὑπὸ τοὺς Ἀγαρηνούς καὶ A
 πάλιν τὴν Ἀρμενίαν πεποίηκε καὶ τοὺς τῶν Ἀρμε-

νίων προέχοντας ζῶντας κατέκαυσε. τότε καὶ κατὰ
 τῆς Κιλικίας Ἀγαρηνοὶ ἐπεστράτευσαν, οἷς συμβαλὼν
 ὁ τοῦ βασιλέως ὁμαίμων Ἡράκλειος τοὺς μὲν πλειό-
 νας μαχαίρας ἔργον εἰργάσατο, τοὺς δὲ λοιποὺς ζω-
 γρήσας δεσμίους τῷ κρατοῦντι ἐξέπεμψε. Φιλιππι-
 κὸν δὲ τὸν υἱὸν τοῦ πατρικίου Νικηφόρου βασιλει-
 ῶντα, ὅτι κατ' ὄναρ ἔδοξε τὴν αὐτοῦ κεφαλὴν σκιά-
 ξεσθαι ὑπὸ αἵτου, εἰς Κεφαλληνίαν ἐξώρισεν.
 Ἰουστινιανὸς δὲ ἐν Χερσῶνι, ὡς εἴρηται, περιορι-
 σθείς, ἡδυνήθη διαδραῖναι ἐκεῖθεν καὶ τῷ Χαζάρων
 ἀρχηγῷ Χαγάνῳ προσελθεῖν καὶ δεχθεὶς παρ' ἐκεῖ-
 νου φιλοτιμότατα τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ ἔγρημε Θεοδώ-
 ραν, καὶ μετ' ὀλίγον ἐκεῖθεν ἀπελθὼν εἰς ἄλλην
 χώραν μετὰ τῆς αὐτοῦ διέτριβε γυναικός, καὶ ὁ
 Ἀψίμαρος διεπέμψατο πρὸς τὸν Χαγάνον, χρήματα
 πολλὰ ὑπισχνούμενος, εἰ στείλειεν αὐ-
 τῷ τὴν τοῦ Ἰουστινιανοῦ κεφαλὴν. καὶ ὃς συνέθετο,
 καὶ δύο τινὰς τῶν ῥυκτωμένων αὐτῷ στείλας ἐν
 ἀπορρήτοις ἐνετείλατο τὸν Ἰουστινιανὸν ἀνελεῖν· ὃ
 διὰ δούλου μαθοῦσα ἡ Θεοδώρα τῷ ἀνδρὶ καταγγέλ-
 λει. ὁ δὲ τοὺς ἐνταλθέντας αὐτὸν ἀνελεῖν ἰδίᾳ προσ-
 καλεσάμενος ἕκαστον ἀγχόνῃ στερίσκει τοῦ ζῆν, καὶ
 τὴν μὲν Θεοδώραν εἰς Χαζαρίαν ἐξέπεμψεν, αὐτὸς
 δὲ εἰς ἀλιάδα ἐμβεβηκὼς ἀπέπλευσε, πρὸς Τέρβελιν
 ἀπιδὼν τὸν τῶν Βουλγάρων ἐξάρχοντα. κλύδωνος δὲ
 μεγάλου κατειληφότος αὐτὸν ἐν τῷ πλέειν, καταδῦ-
 ναι τὸ πλοιάριον ἐκινδύνευσε. τῶν δὲ συμπλεόντων
 ἐπαγγείλασθαι τῷ θεῷ συμβουλευόντων αὐτῷ, εἰ
 περισωθεῖ καὶ τὴν ἀρχὴν ἀπολήψοιτο, μή τι κακὸν
 τοῖς κατ' αὐτοῦ γενομένοις ἐπενεγκεῖν, ἐκεῖνος, “εἰ
 φείσομαι τούτων” ἔφη “τινός, ἀντίκα καταποντι-
 σθείην ὡδί.” περισωθεὶς οὖν καὶ τῷ τῶν Βουλγά-

ρων ἄρχοντι προσελθὼν καὶ πλείστα παρασχὼν, ἄλλα
 μέντοι καὶ παρέχειν ἐπαγγειλάμενος, εἰ παρ' αὐτοῦ D
 καταχθείη πρὸς τὴν προγονικὴν βασιλείαν, καὶ τὴν
 θυγατέρα αὐτῷ συζευῆναι καθυποσχόμενος, σὺν ἐκεί-
 5 νῳ μετὰ βαρβαρικῆς βαρείας δυνάμεως τὴν ὑπερ-
 κειμένην κατελήφει τῶν πόλεων καὶ πρὸ τῶν τει-
 χῶν στρατοπεδευσάμενος ἀπεπειρᾶτο τῶν πολιτῶν,
 αὐτοῖς ἐκ τοῦ τείχους προκύντουσιν ὁμιλῶν. οἱ δὲ
 οὐ μόνον αὐτὸν οὐ προσίεντο, ἀλλὰ καὶ ὕβρεις αὐ-
 10 τοῦ κατέχεον πλημμελεῖς. νυκτὸς οὖν διὰ τοῦ ἄγω-
 γοῦ εἰσδύς ἐντὸς ἀνέδν τῆς πόλεως καὶ ταύτης ἐγέ-
 νετο ἐγκρατής. ὁ δὲ Ἀψίμαρος εἰς Ἀπολλωνιάδα
 φυγῶν κατελήφθη.

Τῷ μὲν οὖν τῶν Βουλγάρων ἄρχοντι δῶρα πολ- 25
 15 λὰ παρασχὼν καὶ συνθήκας εἰρήνης μετ' αὐτοῦ P1196
 ποιησάμενος ἀπελθεῖν αὐτὸν παρεσκεύασεν. τοῦ δὲ A
 Ἀψιμάρου καὶ Ἡρακλείου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ πρὸς
 αὐτὸν ἀχθέντων, ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦ Λεοντίου, τὸν
 Ἡράκλειον σὺν ἄλλοις πλείοσιν ἐν ξύλοις παρὰ τοῖς
 20 τείχεσιν ἀπηώρησε, τὸν Ἀψίμαρον δέ γε καὶ τὸν
 Λεόντιον δεσμίους διὰ τῆς Ἀγορᾶς περιαγαγὼν καὶ
 θεατρίσας ἱππικοῦ ἀγομένου, ῥιπέντας ὑπὸ τοὺς
 πόδας αὐτοῦ κατὰ τῶν τραχήλων πεπάτηκε, καὶ οὕ-
 τως ἐκτμηθῆναι τὰς αὐτῶν κεφαλὰς ἐν τῷ Κυνηγίῳ
 25 προσέταξεν, ἐπὶ τὰ τοῦ Ἀψιμάρου ἐνικαντοὺς βασιλεύ-
 σαντος. τὸν δὲ πατριάρχην Καλλίνικον πρότερον
 αὐτοῦ πηρώσας τὰ ὄμματα εἰς Ῥώμην ἔθετο ὑπερό-
 ριον. Κῦρον δέ τινα μοναχὸν ἐγκλειστον πατριάρχην
 προυβάλετο, ὃς αὐτῷ τὴν εἰς τὴν βασιλείαν ἀποκα- B
 30 τάστασιν προεφοίβασε. πολὺ δὲ πλῆθος ἐκ τε τοῦ
 δημοτικοῦ καὶ τοῦ στρατιωτικοῦ τότε διέφθειρεν οὗ-
 τος ὁ βασιλεύς, τοὺς μὲν φανερώς, ἐνίους μέντοι καὶ

ἀφανῶς. στείλας δ' εἰς Χαζαρίαν ἤγαγε τὴν γυναῖκα
 αὐτοῦ Θεοδώραν, ἥδη αὐτῷ τεκοῦσαν υἱόν, ὃν Τι-
 βέριον κατωνόμασε, κακείνην δὲ καὶ τὸ παιδίον τοῦ
 τῆς βασιλείας ἀξιώσας ὀνόματος καὶ ἄμφω ἔστεψε.
 λύσας δὲ τὰς πρὸς τοὺς Βουλγάρους σπονδὰς κατ'
 αὐτῶν ἐξεστράτευσεν σὺν ἱππικαῖς τε καὶ πεζικαῖς
 δυνάμεσι καὶ σὺν στόλῳ πολλῷ, καὶ ἀπῆλθε πρὸς
 τὴν Ἀρχίαλον. τὸ μὲν οὖν πρῶτον δείσαντες οἱ
 Βούλγαροι εἰς τὰ ὄρη ἀνέδραμον, ἐκεῖθεν δὲ ἄσυν-
 C τάκτως ὀρῶντες τὴν τῶν Ῥωμαίων στρατιὰν σκηνοῦ- 10
 μένην καὶ ἀπροσέκτως εἰς χορτασμάτων συλλογὴν
 σκιδναμένην, ἀνεθάρσυσαν, καὶ ἐπελθόντες αὐτοῖς
 πολλοὺς μὲν ἀνείλον, οὐ μείους δὲ ἡχμαλώτευσαν
 καὶ ἵππον συνέσχον πολλήν. ὁ μὲντοι βασιλεὺς σὺν
 τοῖς περιλειφθεῖσιν εἰς τὸ ἐκεῖ συνεκλείσθησαν φρου- 15
 ριον. εἴτα τοὺς ἵππους πάντας νευροκοπήσαντες,
 ἵνα μὴ τούτους λάβοιεν οἱ πολέμιοι, τοῖς τοῦ στόλου
 WIII71 σκάφεσιν ἐμβεβηκότες ἐπανῆλθον εἰς τὸ Βυζάντιον
 σὺν αἰσχύνῃ πολλῇ. μηνιῶν δὲ τοῖς ἐν Χερσῶνι,
 ὅτι ἐκεῖ περιορισμένον αὐτὸν γνόντες νεωτερίζοντα 20
 ἡβουλήθησαν ἀνελεῖν, στέλλει τριήρεις καὶ δρομό-
 νας καὶ νῆας ἑτέρας τῶν φορηγῶν σὺν στρατεύματι
 D πλείστῳ καὶ δυσὶ στρατηγοῖς, ἐντειλάμενος αὐτοῖς
 μὴ φείσασθαι τινος τῶν ἐκεῖ, ἀλλὰ πάντας συγκό- 25
 ψαι τοῖς ξίφεσιν. οἳ σὺν οὐδενὶ πόνῳ, οὐ γὰρ ἀν-
 τέστησαν οἱ τῶν ἐν Χερσῶνι πόλεων κάτοικοι, πα-
 ραλαβόντες αὐτοὺς ἅπαντας σχεδὸν ἀνηγήκασιν, μό-
 νης τῆς νεαζούσης ἡλικίας μέχρι μειρακίων φεισάμε-
 νοι. ὁ μαθὼν Ἰουστινιανός, ὅτι μὴ καὶ τούτους
 ἀνείλον, ἐξώργιστο, καὶ πρὸς αὐτὸν ἀποσταλῆναι 30
 παρεκελεύσατο. ἀποσταλέντας δὲ καταποντισθῆναι
 ἐν τῇ θαλάσῃ συνέβη τοὺς πλείονας, καὶ ἔδοξε

τοῦτο τῷ βασιλεῖ καταθύμιον. καὶ οὐδ' οὕτω τῆς
 κατ' ἐκείνων μανίας ἐμπέπληστο, ἀλλ' ἠπείλει καὶ
 αὐτοῖς στελεῖν καὶ οὕτω τὴν χώραν ἐξερημαῶσαι ὥς
 καὶ τὰς πόλεις καθελεῖν καὶ ἀροτριᾶσαι. διὰ ταῦτα P II 97
 5 οἱ ἔτι περιλειφθέντες ἐν Χερσῶνι καὶ οἱ τούτων πε- A
 ρίοικοι ἀποστατήσαντες Φιλιππικὸν τὸν τοῦ Βαρδάν-
 νη, ὃν ὁ λόγος ἱστορήσε παρὰ τοῦ Ἀψιμάρου εἰς
 Κεφαλληνίαν περιορισθῆναι, ἅρτι ἀνακληθέντα ἐκ
 τῆς ὑπερορίας καὶ ἐπανιόντα πρὸς τὴν Κωνσταντι-
 10 νούπολιν, καὶ κεῖ γενόμενον βασιλέα ἀναγορεύουσι,
 καὶ τοῦ σφῶν ἄρχοντος Ἡλία συμπράττοντος. ἃ
 μαθὼν Ἰουστινιανὸς τοὺς μὲν τοῦ Ἡλία παῖδας ἐν
 τῷ κόλπῳ κατέσφαξε τῆς μητρός, ἐκείνην δὲ δούλῳ
 αὐτῆς Ἰνδῷ μαγεῖρῳ συνέξενξεν. εἶτα στόλον ἐτοι-
 15 μασάμενος στέλλει κατὰ Χερσῶνος, ἐντειλάμενος τῷ
 τοῦ στόλου κατάρχοντι ἡβηδὸν ξύμπαντας ἀνελεῖν.
 ἦδη δὲ καταλαβόντος τὴν Χερσῶνα τοῦ ναυτικοῦ καὶ B
 πολιορκούντος αὐτὴν ἦκον Χάζαροι τοῖς Χερσωνίταις
 ἐπικουρήσαντες. ἐντεῦθεν ἡ μὲν πολιορκία ἐλέλυτο,
 20 οἱ δὲ τοῦ στόλου μὴ τολμῶντες πρὸς τὸν βασιλέα
 ἐπανελθεῖν, τοῦ μὲν βλασφημίας κατέχεον, τὸν δὲ
 Βαρδάνην ὡς βασιλέα εὐφήμησαν. καιροῦ δὲ παρ-
 ρουέντος συχνοῦ, ὅτι μηδὲν αὐτῷ ἐκ τοῦ στόλου με-
 μνήντο, ὁ βασιλεὺς ὑποτοπήσας συμβῆναι τι φερό-
 25 μενον κατ' αὐτοῦ, ἐξώρμησε τῆς Βυζαντίδος, καὶ
 ἕως Σινώπης ἐλθὼν ὄρᾳ τὸν στόλον εὐθὺ τῆς πό-
 λεως πλοῖζόμενον· αὐτίκα τοίνυν γέγονε καὶ αὐτὸς
 ὀπισθόρμητος. τοῦ δὲ Φιλιππικοῦ εὐπλόησαντος,
 καὶ προκαταλαβόντος τὴν μεγαλόπολιν, ἐκεῖνος ἐν C
 30 τῷ Δαματροῦ ἐσκήνωσε. πρὸς ὃν ὁ εἰρημένος Ἡλίας
 σταλὲς ἠδυνήθη πείσαι τὸ μετὰ Ἰουστινιανοῦ στρα-
 τιωτικὸν ἀποστῆναι αὐτοῦ καὶ προσρῆναι Φιλιππι-

κῶ. καταλειφθεὶς τοίνυν παρὰ τῶν στρατιωτῶν Ἰουστινιανὸς χειροῦται καὶ χερσὶν οἰκείαις εὐθὺς ὁ Ἥλιος ἀφείλε τὴν αὐτοῦ κεφαλὴν. ὁ δὲ τούτου παῖς ὁ Τιβέριος μετὰ τῆς πρὸς μητρὸς μάμμης Ἀναστασίας, ἣ γὰρ μήτηρ αὐτοῦ Θεοδώρα ἐφθη θανεῖν, τῷ ἐν Βλαχέρναις ναῶ προσφυγῶν εἰσέδου τὸ θείον θυσιαστήριον, καὶ ὑπὸ τὴν παναγῇ γενόμενος τράπεξαν, ἐνὸς τῶν ταύτην ἀνεχόντων στυλίσκων δεδραγ-
 D μένος ἰκέτευε μὴ θανεῖν. ἀλλ' οἱ σταλέντες εἰς ζήτησιν αὐτοῦ ἐξελκύσαντες τοῦ θυσιαστηρίου τὸν παῖδα μαχαίρᾳ τούτου τὸν λαιμὸν ὡς βοσκήματος ἀπέτεμον ἀπηνῶς.

- 26 Ἦδη δὲ τῆς βασιλείας τυχὼν ὁ Φιλιππικὸς κατὰ τῆς ἑκτῆς οἰκουμενικῆς συνόδου ὥπλίσσατο, καὶ σύνο-
 δον ἀθροίσας ὁ μάταιος ἠκύρωσεν ὅσον τὸ κατ' αὐ-
 τὸν δι' αὐτῆς τὴν ἀγίαν ἐκείνην σύνοδον. λέγεται
 γὰρ ἄρτι τοῦ Λεοντίου τῶν σκήπτρων ἐπειλημμένου
 χρησιμοδοτῆσαι τούτῳ δὴ τῷ Φιλιππικῷ τὴν εἰς τὸν
 βασίλειον θρόνον ἀναγωγὴν μοναχὸν τινα ἐγκλειστον
 WIII80 ὄντα ἐν τῇ τοῦ Καλλιστράτου μονῇ, καὶ τῆς προορη-
 σεως αἰτῆσαι μισθὸν τὴν τῆς ἑκτῆς συνόδου ἀθέτη-
 σιν, ἣν γὰρ τῆς τῶν μονοθελητῶν ὁ μοναχὸς ἐκεῖνος
 PII98 αἰρέσεως, καὶ τὸν ὑποσχέσθαι. τὴν μὲν οὖν οἰκου-
 A μενικὴν ἑκτὴν σύνοδον ἠκύρωσεν, ὡς ἐδόκει. αὐτὸς
 δὲ σωροὺς χρημάτων ἐκ παλαιοτέρων θησαυρισθέν-
 τας αὐτοκρατόρων ἐν τοῖς βασιλείοις εὐρὼν εἰς οὐ-
 δὲν δέον τούτοις χρησάμενος τὰ πλείω διεσκόρπισε
 διὰ βραχέος καιροῦ· καὶ τάχα καὶ ἅπαντα κατηνά-
 λωσεν ἄν, εἰ ἐπὶ πλέον τῇ βασιλείᾳ προσέμεινεν. ἐν
 μὲν γὰρ τῷ λέγειν ἐδόκει ῥητορικώτατος μὴ ἀμοιρῶν
 τε συνέσεως, ἐν δὲ τῷ πράττειν ἦν ξυμπάντων
 ἀσυννετώτερος καὶ πάμπαν ἀδέξιος. Κυρον δὲ τὸν

πατριάρχην ἐξωθήσας τῆς ἐκκλησίας, ἐπὶ ἕξ ἔτη ἐν ταύτῃ διαγαγόντα, Ἰωάννην ὁμόδοξον αὐτῷ προεβά-
 λετο. οἱ μέντοι Βούλγαροι τὴν Θράκην ἅπασαν λη-
 σάμενοι μέχρι τῆς πόλεως κατέδραμον ἅπαντα καὶ
 5 λείαν πολλὴν καὶ αἰχμαλώτους λαβόντες σχεδὸν ὑπὲρ Β
 ἀριθμὸν ὑπενόστησαν. ἀλλὰ μὴν καὶ τὰ πρὸς ἀν-
 ἰσχοντα ἥλιον ὁμοίως οἱ τῆς Ἀγαρ διέθεντο. δύο δὲ
 παρελθόντων ἐνιαυτῶν καὶ μηνῶν τινων, ἐξότου τῆς
 βασιλείας ἐκράτησεν, ἱππῆλατον ἐπιτελέσας ἀγῶνα,
 10 καὶ ἐν τῷ τοῦ Ζευξίππου μετὰ τὸν ἀγῶνα λουσάμε-
 νος λοετρῷ, συσσίτους τινὰς τῶν τῆς συγκλήτου
 πεποίητο, ὥς δ' ἐνιοι λέγουσι, τοὺς ἐν τῇ τῶν ἱπ-
 πων ἀμίλλῃ νικήσαντας. κατακείμενος οὖν ἐν τῷ
 συμποσίῳ παρὰ τινων τῶν τῆς γερουσίας κατασχε-
 15 σθεῖς τυφλοῦται. ταῦτα δ' ἐπράχθη κατὰ τὸ σάββα-
 τον τῆς πεντηκοστῆς. τῇ δ' ἐξῆς κατ' αὐτὴν δηλαδὴ
 τὴν πεντηκοστὴν ἀθροισθέντες οἱ τε τῆς συγκλήτου
 βουλῆς καὶ ὁ δημῳδὸς ὄχλος Ἀρτέμιον τὸν πρωτο- C
 ασηκρῆτις προχειρίζονται αὐτοκράτορα, μετονομά-
 20 σαντες Ἀναστάσιον.

Ἦν δὲ οὗτος ὁ βασιλεὺς καὶ λόγοις παντοίοις 26
 ὠμιληκὼς καὶ πραγμάτων διοικήσειν ἐντριβέστατος.
 οὗτος τὸν πατριάρχην Ἰωάννην τοῦ ἀρχιερατικοῦ
 κατασπάσας θρόνου, ὥς μὴ ὀρθόδοξον, ἔτη τρία τῆς
 25 ἐκκλησίας κρατήσαντα, μετατίθησιν ἐκ Κυζίκου ἐπὶ
 τὴν ἱερὰν καθέδραν τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων Γερ-
 μανόν, ὃν ἄνωθί που ὁ λόγος ἱστορήσε παρὰ Κων-
 σταντίνου τοῦ Πωγωνάτου τῶν παιδογόνων ἀφαιρε-
 θῆναι μορίων. μαθὼν δὲ ὅτι ἐξ Ἀλεξανδρείας ἐπὶ
 30 Φοινίκην πλοῖα προσώρμισαν, ἵνα ξύλα ἐκείθεν κο- D
 μίσωνται ναυπηγήσιμα, στόλον ἐτοιμάσας ἀπέστειλε
 κατ' αὐτῶν, κελεύσας καὶ τοὺς τῶν θεμάτων στό-

λους εἰς τὴν νῆσον καταῖσαι Ῥόδον, καὶ κεῖ ἐνωθῆναι,
 καὶ οὕτως ἐκπλεῦσαι κατὰ τῶν ἐναντίων, προβαλό-
 μενος ἄρχοντα τοῦ στόλου παντὸς Ἰωάννην τῆς τοῦ
 θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας διάκονον καὶ γενικὸν λογο-
 θέτην. πάντων οὖν εἰς τὴν Ῥόδον συναθροισθέντων 5
 ὁ διάκονος Ἰωάννης πρὸς ἐκπλουν ἡτοίμαστο, οἱ δὲ
 τοῦ στόλου, καὶ μᾶλλον οἱ τοῦ θέματος τοῦ Ὀψικίου,
 οὐκ ἦσαν πειθήνιοι, οὐ γὰρ καλῶς πρὸς τὸν κρα-
 τοῦντα διέκειντο, ἐπεὶ μὴδ' ἐκεῖνος τῇ πλευστικῇ
 στρατιᾷ κεχορηγμένος ἦν δεξιῶς. ὥς δὲ πρὸς τὴν ἐκεί- 10
 νων ἀπειθείαν ὁ διάκονος ἀρχικώτερον διετέθη καὶ
 δριμύτερον αὐτοῖς προσεφέρετο, εἰς στάσιν τούτους
 ΠΗ99 ἤρθεῖσε καὶ τὸν βασιλέα δυσφημήσαντες αὐτὸν ἀνεί-
 Α λον εὐθύς. καὶ τοῦ πρόσω χωρεῖν ἀφένενοι οἱ μὲν
 ἀπήεσαν οἴκαδε, οἱ δὲ πρὸς τὸ Βυζάντιον ὤρμησαν 15
 καὶ ἐν τῷ Ἀτραμυτίῳ γενόμενοι Θεοδοσίον τινα
 πράκτορα τῶν δημοσίων τελῶν, ἰδιώτην ἄνδρα,
 WIII81 ἄκοντα λαβόντες, ἀνηγόρευσαν αὐτοκράτορα. ταῦτα
 μαθὼν ὁ Ἀρτέμιος στόλον ἡτοίμασε καὶ τῇ πόλει
 ἐπέστησε φυλακὴν, αὐτὸς δ' ἐν Νικαίᾳ διῆγε τῇ 20
 μητροπόλει τῶν Βιθυνῶν. οἱ δὲ στασιασταὶ διὰ τε
 γῆς καὶ θαλάσσης ἀφίκοντο εἰς Χρυσόπολιν, καὶ
 μέχρι μὲν τινος ναυμαχίαι ἐγίνοντο, εἶτα περαιωθεὶς
 εἰς Θράκην ὁ Θεοδοσίος διὰ τοῦ τείχους τῶν Βλα-
 χερνῶν ἐκ προδοσίας εἰς τὴν μεγαλόπολιν εἰσελθ- 25
 Β λυθε, καὶ τοῦ σὺν αὐτῷ ναυτικοῦ τε καὶ στρατιωτι-
 κοῦ εἰσρυνέντος ἐν ταύτῃ πολλὰ τῶν ἐν ταῖς οἰκίαις
 χρημάτων ἥρπάγησαν. τοὺς δὲ ὑπὲρ Ἀρτεμίου ἀν-
 τεχομένους τῶν ἀρχόντων συλλαβόμενοι καὶ τὸν
 πατριάρχην Γερμανὸν παραλαβόντες, ἀπῆλθον εἰς 30
 Νίκαιαν, δεικνύντες τῷ Ἀρτεμίῳ ὅτι ἡ πόλις ἤδη
 παρελήφθη καὶ τὰ βασίλεια. καὶ ὅς τὸ μοναδικὸν

μεταμφιασάμενος σχῆμα, καὶ πίστει λαβὼν μὴ τι περαιτέρω παθεῖν, παρέδωκεν αὐτοῖς ἑαυτόν, καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ περιωρίσθη, βασιλεύσας ἓνα ἑνιαυτὸν ἐπὶ μηνὶ τρισίν.

5 Ἦν δὲ Θεοδοσίος ἡθους μὲν χρηστοῦ καὶ βίου 28
σεμνοῦ, ἀπράγμων δ' ἀνὴρ καὶ πρὸς πραγμάτων^C
διοίκησιν καὶ ταῦτα βασιλείας σφόδρα ἀποπεφυκώς.
Λέων δὲ ὁ καὶ Κόνων, παρὰ τοῦ Ἀρτεμίου στρατη-
γὸς τῶν Ἀνατολικῶν προβληθεὶς, ὑπὲρ τοῦ Ἀρτεμίου
10 δῆθεν φρονῶν, οὐχ ὑπέβλεψε Θεοδοσίῳ, σύμπνου ἐχόν
καὶ τὸν τῶν Ἀρμενιακῶν στρατηγὸν Ἀρτάβασδον τὸν
Ἀρμένιον. ἄρας οὖν ἐκεῖθεν, μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν
ταγμάτων εἰς Νικομήδειαν ἔρχεται, ἔνθα τὸν τοῦ
βασιλέως Θεοδοσίου υἱὸν εὐρηκώς, καὶ αὐτὸν μετὰ
15 τῆς βασιλικῆς ἀποσκευῆς χειρωσάμενος, ἀφίκετο εἰς^D
Χρυσόπολιν. ὁ Θεοδοσίος δὲ ἀπραγμόνως τῆς βασι-
λείας ἐξέστη αὐτῷ εἰς κληρικὸν καρεῖς μετὰ τοῦ
υἱοῦ, καὶ πληροφορίαν λαβὼν μὴ τι ἕτερον ὑποστή-
ναι ὁ μὲν ἡσύχως ἐβίω τὸ λοιπὸν τῆς ζωῆς, βασιλεύ-
20 σας δύο ἑνιαυτούς.

Λέων δὲ τοῦ τῆς βασιλείας ὀνόματος ἀναξίως 1
ἡξίωτο· ᾧ πατρὶς μὲν ἦν Ἰσαυρία, ἐκεῖθεν δὲ μετοι-
κισθεὶς μετὰ τῶν τεκόντων παρὰ τοῦ βασιλέως Ἰου-
στινιανοῦ, μήπω τῆς ἀρχῆς ἐξωσθέντος, ἐν Μεσημ-^{PII100}
25 βρία τῇ Θρακικῇ πεποίητο τὰς διατριβάς. καθαιρε-^A
θέντος δὲ τοῦ Ἰουστινιανοῦ τῆς ἀρχῆς, εἴτα ἐπανερ-
χομένου μετὰ Βουλγάρων εἰς τὸ τὴν βασιλείαν αὐτῷ
ἀναλαβεῖν, ὁ Λέων ὑπαντήσας αὐτῷ δῶρα προσή-
νεγκε. καὶ ὁ Ἰουστινιανὸς σπαθάριον αὐτὸν ἀντίκα
30 ἐτίμησεν, καὶ βασιλεύσας τὸ δεύτερον αὐτὸν ὥκειώ-
σατο. εἴτα ἔσταλτο παρ' αὐτοῦ πρὸς τοὺς Ἀλανοὺς,
συγκινήσων αὐτοὺς κατὰ τῶν Ἀβασγῶν, ἀποστάντων

τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς. οἱ γὰρ Ἀβασγοί, ὡς ὁ Καισα-
 ρεὺς Προκόπιος ἱστορεῖ, δυοῖν ὁμοφύλοιν ἦσαν ὑπή-
 κοοι, τῷ μὲν κρατοῦντι τῆς πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον
 μοίρας αὐτῶν, τῷ δὲ τῆς τετραμμένης πρὸς δύνον-
 B τα. καὶ ἄμφω δὲ τούτῳ τῷ ἄρχοντε ὑπὸ φιλοχρημα-
 τίας κακῶς ἐχρῶντο τῷ ἔθνει· ὅσους γὰρ ἂν παῖδας
 εὑρισκον ὠραίους καὶ τὸ εἶδος καλοὺς καὶ τὴν ἄλλην
 τοῦ σώματος φύσιν δεξιούς, βία τῶν τοκέων ἀφέλ-
 κοντες καὶ τῶν παιδογόνων μορίων σιδήρῳ στερί-
 σκοντες, ἐκείνους μὲν πολλῶν χρημάτων Ῥωμαίοις 10
 WIII82 ἐπίπρασκον, περὶ τοὺς ἐκτομίας ἐπτοημένοις ἀεί,
 τοὺς δὲ τούτων πατέρας εὐθύς ἐκτεινον, ἵνα μὴ
 ποτε μνηιῶντες διὰ τοὺς παῖδας βουλεύσωνται κατ'
 αὐτῶν ἐπανάστασιν. καὶ ἦν παρ' αὐτοῖς τὸ παῖδα
 τεκεῖν ἀγαθὸν τὴν ὅψιν δυστύχημα μέγιστον, τῆς 15
 τῶν παιδῶν εὐπρεπείας ἀλλασσομένοις τὸν θάνατον.
 καὶ οὕτω μὲν τοῖς Ἀβασγοῖς οἱ σφῶν προσεφέροντο
 C ἄρχοντες. Ἰουστινιανὸς δὲ ὁ πρῶτος στείλας παρ' αὐ-
 τοῖς ἕνα τῶν ἐν τοῖς βασιλείοις εὐνούχων σφίσειν
 ὁμογενῆ, πολλοὶ γὰρ περὶ τὰ Ῥωμαίων ἀρχεῖα τοιοῦτοι 20
 ἐστρέφοντο, ἀπεῖπε τοῖς ἡγεμόσι τῶν Ἀβασγῶν μη-
 κέτι μηδένα τὴν ἀρρενωπίαν ἐκτέμνεσθαι βιαζόμενον·
 τελευτήσῃν γὰρ τὴν πρᾶξιν αὐτοῖς εἰς κενόν, μηδε-
 νὸς Ῥωμαίων πρίασθαι βουλευσομένου τοὺς ἐκτομίας
 αὐτῶν. τοῦτο τοῖς Ἀβασγοῖς ἀσμενέστατα προσεδέ- 25
 δεκτο, καὶ τῇ ἐπιταγῇ τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων θαρ-
 ρήσαντες τοῦ λοιποῦ πρὸς τοῦργον τοῦτο τοῖς ἄρ-
 χουσιν αὐτῶν οὐχ ὑπέκυπτον, ἀκείνοι δὲ πρὸς τὴν
 πρᾶξιν ἦσαν νωθέστεροι. εἴτα καὶ ἄμφω τοὺς αὐ-
 τῶν ἀρχηγοὺς καθελόντες ἤθελον βιοτεύειν αὐτόνο- 30

μοι. μέχρι μέντοι τότε καὶ τῆς τῶν χριστιανῶν θρη-
 σκείας ἦσαν ἀμύνητοι, ἄλση δὲ καὶ ὕλας ἐσέβοντο καὶ D
 τὰ δένδρα τούτοις ἐξ ἀφελείας βαρβαρικῆς εἰς θεοὺς
 ἐνομίζοντο. Ἰουστινιανὸς δὲ μεταθεῖναι σφᾶς πρὸς
 5 εὐσέβειαν σπούδασμα ἔθετο, καὶ στείλας παρ' αὐτοῖς
 ἱεροὺς ἄνδρας δι' αὐτῶν εἰς ἐπίγνωσιν αὐτοὺς με-
 ἤνεγκε τοῦ θεοῦ. εἶτα καὶ θεῖον ἐν Ἀβασγοῖς τῆς
 θεοτόκου ἐδείματο τέμενος καὶ ἱερεῖς ἐγκατέστησε,
 καὶ οὕτως εἰς ἡθῆ τὰ τῶν χριστιανῶν αὐτοὺς μετή-
 10 γαγεν ἐκ τῶν πάνυ βαρβαρικῶν. ἐντεῦθεν ὑπ' οὐ-
 δενὸς ἀρχομένων τῶν Ἀβασγῶν οἱ βασιλεῖς Ῥωμαίων
 ἐστελλον ἄρχοντας, καὶ ὑπ' ἐκείνων αὐτοῖς διητῶντο
 τὰ πράγματα. χωρησάντων δὲ τῶν στελλομένων εἰς
 ἀδικίας καὶ τυραννικώτερον χρωμένων αὐτοῖς, δέλ-
 15 σαντες μὴ πάντῃ δουλωθῶσι Ῥωμαίοις, ἀφίστανται PIII101
 καὶ οὐκέτι δέχεσθαι ἄρχοντα Ῥωμαῖον ἐβούλοντο. A
 διὰ τοῦτο τίσασθαι θέλων αὐτοὺς ὁ ῥινότμητος Ἰου-
 στινιανὸς, στέλλει τὸν σπαθᾶριον Λέοντα πρὸς τοὺς
 Ἀλανοὺς, οὓς Ἀλβανοὺς ὁ Προκόπιος γράφει, χρή-
 20 μασι πλείστοις κατὰ τῶν Ἀβασγῶν ὁμόρων ὄντων
 αὐτοῖς, ὀπλίσαι τούτους βουλόμενος. ἐκεῖ τοίνυν ὁ
 Λέων γενόμενος, καὶ συχνοὺς διατρίψας ἐνιαυτούς,
 ὅψε καὶ μόλις ἐπανεληλύθε, μήτε τὸν Ἰουστινιανὸν
 εὐρηκώς, ἀνήρητο γάρ, μήτε μὴν τὸν Φιλιππικόν,
 25 καθήρητο γὰρ πηρωθείς, ὥς εἴρηται, καὶ τὰ ὄμματα,
 πρόσσεισιν οὖν Ἀρτεμῖω βασιλεύοντι τότε. ὁ δὲ καὶ
 προσήκατο αὐτὸν εὐμενῶς καὶ στρατηγὸν τοῦ τῶν
 Ἀνατολικῶν προεχειρίσατο θέματος. τούτῳ γοῦν, B
 ὥς εἴρηται, δῆθεν ἀμύνων, ἀντῆρε χεῖρα κατὰ Θεο-
 30 δοσίῳ, καὶ τῶν σκήπτρων γέγονεν ἐγκρατὴς, ὃ

θεοῦ κριμάτων ἄβυσσος ἀκατάληπτος, καὶ αὐτίκα
 τὴν θυγατέρα τῷ Ἀρταβάσδῳ συνώκισε, κουροπα-
 λάτην αὐτὸν τιμήσας. Μασάλμας δὲ ὁ τῶν Ἀράβων
 ἀρχηγὸς ἐξ Ἀβύδου σὺν μεγάλῳ στρατεύματι πρὸς
 Θράκην περαιωθεὶς πολὺ μὲν τῆς Θρακίας ἐληίστατο
 χώρας, τῇ δὲ βασιλευούσῃ τῶν πόλεων προσβαλὼν
 χάρακα παρὰ τοῖς κατὰ χέρσον αὐτῆς ἐπήξατο τείχε-
 σι, καὶ ἦν αὐτὸς μὲν ἐντεῦθεν ταύτην πολιορκῶν,
 ἐκ δὲ θαλάσσης σὺν στόλῳ μεγάλῳ ὁ ἀρχισατράπης
 C Σολιμαῆς. ἀλλὰ τὰς μὲν νῆας αὐτῶν τὰς τε πολεμι-
 στηρίους τὰς τε μὴν φορητοὺς τῷ ὕγρῳ πυρὶ Ῥω-
 μαῖοι κατετροπώσαντο, ὥστε πολλοὺς τῶν ναυάρχων,
 ὧν οὐπω ταῖς ναυσὶ τὸ ὕγρὸν τοῦτο προσήγγισε
 πῦρ, ἀπογινόντας προσρυῆναι τῷ βασιλεῖ. τὸ μὲν
 οὖν πλεῖστον τοῦ ναυτικοῦ τῶν Ἀράβων οὕτω διώ-
 λετο. τοῖς δὲ κατὰ Βιθυνίαν αὐτῶν ληξιμένοις ἐν-
 τυχόντα στρατεύματα Ῥωμαίων περὶ πολλοὺς διε-
 WIII83φθάρασιν, ὥστε κἀκείνους δέισαντας ἀποδρᾶναι.
 τοὺς δὲ κατὰ Θράκην τυγχάνοντας Ἄρσβας λιμὸς
 ἐπίεξε κραταῖος, ὅθεν οὐδενὸς τῶν θυησκόντων²⁰
 ζώων ἀπείχοντο. λέγεται δὲ καὶ σαρκῶν ἀνθρωπείων
 αὐτοὺς ᾤψασθαι. ἀλλὰ καὶ νόσος αὐτοῖς ἐνέσκηψε
 D λοιμικὴ καὶ διέφθειρε παμπληθεῖς. καὶ Βούλγαροι
 δὲ τούτοις ἐπελθόντες πολλὰς χιλιοστῆας αὐτῶν, ὥς
 τινες ἀναγράφουσι, μαχαίρας ἔθεντο παρανάλωμα.²⁵
 2 Ὁ δὲ τῆς Σικελίας στρατηγὸς Σέργιος τὴν τῶν
 Ἀράβων κατὰ τῆς πόλεως ἐπέλευσιν γνοὺς καὶ ὥς
 ἐν ἀκαταστασίᾳ τὰ Ῥωμαίων τυγχάνουσι, τυραννίδι
 καὶ αὐτὸς ἐπεχείρησε, καὶ οὐχ ἑαυτὸν τῆς βασιλείου
 ἡξίωσε κλήσεως, ἀλλὰ τινα Γρηγόριον τῶν ὑπηρε-
 30 τουμένων αὐτῷ ἀναρρηθῆναι παρὰ τοῦ λαοῦ βασιλέα
 πεποίηκε, μετονομάσας τὸν ἄνδρα Τιβέριον, ὃς γνῶ-

μη τοῦ Σεργίου καὶ τινὰς εἰς ἀρχὰς προεβίβασε.
ταῦτ' ἀγγελθέντα τῷ Λέοντι διανέστησαν αὐτὸν τῷ RH102
τυραννήσαντι ἀντιτάξασθαι, καὶ Παῦλον τὸν τῶν A
βασιλικῶν ἱπποκόμων ἐπιστατοῦντα, χαρτουλάριον ἢ
5 Ῥωμαίων οἶδε τοῦτον λέγειν φωνή, πατρίκιον τιμή-
σας καὶ στρατηγὸν Σικελίας ὀνομάσας, στέλλει κατὰ
τοῦ ἀποστάτου, προστάγματα πρὸς τοὺς τῶν χωρῶν
ἄρχοντας ἐγχειρίσας αὐτῷ συναίρεσθαι τῷ Παύλῳ
κελεύοντα, καὶ πρὸς τὴν ἐν Σικελίᾳ δὲ στρατιὰν γρα-
10 φὴν ἐγκαράξας δηλοῦσαν καλῶς ἔχειν Ῥωμαίοις τὰ
πράγματα, ἥδη τῶν Ἀράβων ἡττημένων καὶ κατα-
τροπωθέντων, διὰ τοῦ Παύλου καὶ ταύτην τοῖς
στρατιώταις ἐκπέπομφε. καταλαβόντα τοίνυν τὴν
Σικελίαν τοῦτον ἀνωιστὶ καὶ εἰσελθόντα εἰς τὴν
15 Συράκουσαν μαθὼν ὁ Σέργιος, εὐθύς ἀπέδρα καὶ B
πρὸς Λογγιβαρδίαν ἐφοίτησε. τοῦ δὲ Παύλου προσ-
ομιλήσαντος τῷ στρατιωτικῷ καὶ τὸ γράμμα τὸ βα-
σίλειον ἀναγνόντος αὐτῶν εἰς ἐπήκοον, εὐθύς ἐκεί-
νοι τὸν μὲν βασιλέα εὐφήμησαν, τὸν δὲ Γρηγόριον
20 καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν δεσμίους τῷ Παύλῳ παρέδοσαν.
καὶ ὃς τὸν μὲν Γρηγόριον ἀνείλε, τοὺς δ' ἐκείνου
ὑπασπιστὰς μαστιξας καὶ τὴν κόμην ἀποθρίξας αὐ-
τοῖς ὑπερορία κατέκρινεν. ὁ δὲ Σέργιος πληροφορο-
ρίαν λαβὼν μὴ τινος πειραθῆναι κακοῦ, πρὸς τὸν
25 Παῦλον ἐκ Καλαβρίας ἀφίκετο. καὶ τὰ μὲν κατὰ
τὴν Σικελίαν οὕτως ἡρέμησαν. οἱ δὲ τὴν πόλιν
πολιορκοῦντες Ἀραβες, παθόντες μᾶλλον ἢ θράσαν- C
τες, ἐπανελθεῖν εἰς τὰ οἰκεία ὥρμηκεσαν καὶ εἰς τὰς
περιλειφθείσας ἐμβάντες νῆας ἀπήεσαν. λαίλαπι
30 δὲ περιπεσόντες σφοδρῶ πάντες ἀπώλοντο σὺν ταῖς
οἰκείαις τριήρεσι, δέκα μόνων τηῶν περιλειφθεισῶν,
ὧν αἱ μὲν πέντε παρὰ Ῥωμαίων ἐάλωσαν, αἱ δὲ λοι-

καὶ διαφυγοῦσαι τῆς συμφορᾶς ἀπήλθουσιν ἄγγελοι.
 ἐτέχθη δὲ τῷ Λέοντι σκύμνος ὁμότερος τοῦ πατρὸς
 καὶ τὴν τε μητέρα τούτου κεκλημένην Μαρίαν ἐστε-
 ψεν ὁ Λέων καὶ τὸν υἱὸν ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ
 ἐβάπτισε, Κωνσταντῖνον ὀνομάσας αὐτόν. ὅτε λέγε-
 ται κόπρον αὐτὸν ἐκκρῖναι τῇ θείᾳ κολυμβήθρᾳ
 D καταδυνόμενον, κἀντεῦθεν ἐπονομασθῆναι Κοπρών-
 μον, καὶ τὸν ἀγιώτατον πατριάρχην Γερμανὸν εἰπεῖν
 ὅτι σημεῖον τοῦτό ἐστι τοῦ τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ τοῖς εὐ-
 σεβεῖν ἡρημένοις μέγα τὸ παιδίον τοῦτο χρηματίσαι
 κακόν. ὁ δὲ μάρτυρος Νικήτας ὁ ξυλινίτης τῶν
 ὑπερλίαν τυγχάνων ὑπέθετο τῷ Ἀρτεμῖῳ ἐν Θεσσα-
 λονίκῃ τυγχάνοντι τοῖς Βουλγάροις προσελθεῖν, καὶ
 συνεργίᾳ τούτων ἀπολήψεσθαι πάλιν τὴν βασιλείαν.
 καὶ ὃς πείθεται, καὶ μετὰ πλήθους Βουλγάρων ἦκεν
 εἰς τὸ Βυζάντιον, οἰόμενος παρὰ τοῦ λαοῦ προσδε-
 χθήσεσθαι. τῶν δὲ τῆς πόλεως μὴ ἐπιστρεφομένων
 αὐτοῦ, οἱ Βούλγαροι τοῦτον πολλῶν χρημάτων τῷ
 Λέοντι προῦδωκαν. καὶ οἱ μὲν ἀπῆλθον· ὁ δὲ σὺν
 WIII84 τῷ ξυλινίτῃ ἀνήρῳ, καὶ ἡ τοῦ ξυλινίτου κτῆσις
 PIII103 οὕσα πολλὴ δεδῆμευτο ξύμπασα. καὶ ἄλλοι δὲ τῶν
 A συνωμοτῶν τοῦ Ἀρτεμίου ἐκτάνθησαν, πρὸς οἷς καὶ
 ὁ τῆς Θεσσαλονίκης ἀρχιερεὺς. εἶτα τὸν υἱὸν αὐτοῦ
 Κωνσταντῖνον ὁ Λέων βασιλέα πεποίηκε, παρὰ τοῦ
 ὀσιωτάτου Γερμανοῦ τῆς ἐπὶ τῇ ταινιῳσει τελετῆς
 τελεσθείσης. ἐντεῦθεν ὁ Λέων ἄρχεται τοῦ θεομα-
 χεῖν καὶ κατὰ τῶν σεπτῶν εἰκόνων ἐλύττησε. καὶ
 τὸν πατριάρχην μεταπεμψάμενος Γερμανὸν μὴ δεῖν
 εἰλεγε τὰς εἰκόνας τιμᾶσθαι· εἰδωλολατρίαν γὰρ τὴν
 τούτων ἀπεκάλει προσκύνησιν. ὁ δὲ θεῖος ἐκεῖνος
 ἀνὴρ "εὐφῆμει, βασιλεῦ", ἔφη "καὶ μὴ οὕτω φρόνει·
 ἀσεβεῖς γὰρ ἄντικρυς τὸ ἐννόημα, καὶ οἶδα μὲν ἀδό-

μενον τὸ μέλλειν κινηθῆναι ταύτην τὴν αἴρεσιν.
 ἀλλὰ μὴ σύγε εἴης ὁ ταύτης εἰσαγωγεὺς· Κόνων
 γὰρ τις ὀνομαζόμενος ταύτης μέλλειν κατάρχεσθαι
 λέγεται.” καὶ ὃς ὑπολαβὼν αὐτίκα φησὶν “οὐκοῦν
 5 ἐγὼ εἰμι· Κόνων γὰρ παρὰ τῶν γονέων νηπιόθεν
 ὠνόμασμαι.” τὸν μὲν οὖν αἰοίδιμον Γερμανὸν μὴ
 πεισθέντα συνθέσθαι τῇ γνώμῃ αὐτοῦ, μάλλον μὲν
 οὖν καὶ γενναϊότατα ἀντιλέγοντα καὶ τὴν αὐτοῦ κα-
 κοδοξίαν ἐλέγχοντα τῆς ἐκκλησίας ἐξώθησεν, ἔτη
 10 ταύτην ἰθύναντα πεντεκαίδεκα, Ἀναστάσιον δὲ τινα
 εἰς πατριάρχην ἑαυτῷ ὁμόφρονα προχειρίζεται. τοῦ
 δ’ οὖν οὕτω φρονῆσαι τὸν Λέοντα καὶ εἰς τοῦτο
 προελθεῖν ἀσεβείας ἦκω τὴν αἰτίαν ἐρῶν.

Ἰδὼν τῶν Ἀράβων ἄρτι γέγονεν ἀρχηγός· καὶ 3
 15 τούτῳ προσίασιν Ἑβραῖοι δύο τὸ ἐπιτήδευμα γόητες,
 οἱ δὲ ἀστρολογίαν ἔλεγον μετιέναι, κἀντεῦθεν εἰδέ-
 ναι τὰ μέλλοντα, καὶ τῷ Ἀραβὶ τὴν ἀρχὴν ἐπηγγέλ-
 λοντο καὶ τὴν ζωὴν πολυχρόνιον, εἰ τῶν ἐκκλησιῶν
 τῶν χριστιανύμων τὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς αὐτοῦ
 20 τεκούσης ἐκβιλεῖ τὰ ἐκτυπώματα. καὶ ὁ βάρβαρος οὐκ
 ἐμέλλησεν, ἀλλ’ ἐκ πάντων τῶν ἐν τῇ ὑπ’ αὐτὸν
 τελούσῃ χώρᾳ ναῶν τὰς σεπτὰς εἰκόνας ἠφάνισε.
 καὶ ἡ θεία δίκη τοῦτον μετῆλθεν οὐκ εἰς μακράν.
 οὐπω γὰρ παρῆλθεν ἐνιαυτός καὶ ὁ δειλῆαιος τὴν
 25 ζωὴν ἐξημίωτο. ὁ δὲ τούτου παῖς τῆς ἀρχῆς διάδο-
 χος γεγονὼς τοὺς ψευδομάντεις ἐκείνους ἐξήτει, τῆς
 εἰς τὸν τεκόντα ἀπάτης τίσασθαι προθυμούμενος.
 ἀλλ’ ἐφθησαν ἐκεῖνοι φυγεῖν ἐκεῖθεν, καὶ εἰς Ἰσαν-
 ρίαν κατήντησαν. ἔνθα περιτυχόντες τούτῳ τῷ D
 30 Λέοντι, νεανία τυγχάνοντι, βαναύσῳ τὸ ἐπιτήδευ-
 μα, τὴν τῶν Ῥωμαίων προμαντεύονται βασιλείαν.
 τοῦ δὲ πρὸς τὴν οἰκίαν ἀφορῶντος τύχην, ἀφεστη-

κυῖαν πάνν που πόρρω τοιαύτης ἀρχῆς, καὶ τοῖς ἐκείνων διαπιστοῦντος χρησμῶδς, ἐκεῖνοι συμβήσεσθαι τὴν πρόρρησιν ἀπισχυρίζοντο κραταιῶς, καὶ ἀπῆτουν αὐτὸν δι' ὄρκου πληροφοροῦνται αὐτούς, ὅτε τύχοι τῆς βασιλείας, δοῦναι σφίσιν ὃ ἂν αἰτήσωνται. καὶ ὃς ὁμνυσιν ἢ μὴν τῆς βασιλείας τυχῶν ἐντελῇ αὐτῶν ποιῆσαι τὴν αἵτησιν. ὁ μὲν οὖν ὃν εἴρηται τρόπον τῆς τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίας ἐκράτησεν. οἱ δὲ τούτῳ ταύτην προμαντευσάμενοι ἔνατον ἤδη ἔτος

PII104 τῆς ἀνταρχίας ἀνύοντι προσῆλθον αὐτῷ, καὶ ἦτουν

A ἀποδοῦναι αὐτοῖς τῆς προρρήσεως τὸν μισθόν. καὶ ὁ Λέων ἔτοιμος ἦν πρὸς τοῦτο, καὶ λέγειν ἡξίου τί τὸ αἰτούμενον. καὶ ἡ βέβηλος ἐκείνη τῶν Ἰουδαίων δυὰς "οὔτε πλοῦτον" εἶπε "δοθῆναι ἡμῶν ἐξαιτούμεθα οὔτε πρὸς δόξης ἀναχθῆναι περιωπὴν οὔθ' ἕτερόν τι τῶν τῆς βασιλείας λαμπρῶν, ἀλλ' ἢ μόνον τὸ τὰ τοῦ Ναζωραίου καὶ τῆς αὐτὸν τεκούσης περιαιρεθῆναι πάντοθεν ἐκτυπώματα." καὶ ὃς ἀβέβαιος

WH1185 ὦν περὶ τὴν πίστιν, ὥσπερ τι τῶν εἰκαίων καὶ ῥᾶστων τοῦτο ποιῆσαι συνέθετο, καὶ τοῦ δεκάτου ἄρτι

ἐνιαυτοῦ τῆς αὐτοῦ τυραννίδος ἀρξάμενος καὶ τοῦ θεομαχεῖν ἤρξατο καὶ μετὰ φοικῶδους βρυχήματος κατὰ τῶν σεπτῶν εἰκόνων ἐχώρησε, καὶ διωγμὸν

B βαρύτερον ἤγειρε, πολλοὺς τε ἀνθεστηκότας τῇ ἐξαγίστῳ γνώμῃ αὐτοῦ ἐκόλασε καὶ μάρτυρας ἀπειργά-

σατο. πρὸς δὲ τοῖς ἄλλοις οἷς κατὰ τῶν εὐσεβούντων εἰργάσατο καὶ τοῦτο πεποίηκεν. οἶκος ἦν ἐν τῇ καλουμένῃ βασιλικῇ ἔγγιστα τῶν Χαλκοπρατείων βασίλειος, ἐν ᾗ καὶ βίβλοι τῆς τε θύραθεν σοφίας καὶ τῆς εὐγενεστέρας καὶ θειοτέρας πολλαὶ ἐναπέ-
κειντο. ἦν δ' οὗτος ἀνέκαθεν τοῦ προύχοντος ἐν λόγοις κατοικητήριον, ὃν οἰκουμενικὸν ἐκάλουν δι-

δάσκαλον, ὃς καὶ δώδεκα εἶχεν ἑτέρους συνοικοῦν-
 τας αὐτῷ, καὶ κείνους τῆς λογικῆς παιδείας μετέχου-
 τας κατὰ τὸ ἀκρότατον. τούτοις καὶ σιτήσεις ἀνείντο
 δημόσιαι, καὶ παρ' αὐτοῖς ἐφοίτων οἷς ἔμελε λογικῆς
 5 παιδείας καὶ γνώσεως, οὓς καὶ ὁ βασιλεύων συμβού- C
 λους ἐν τοῖς πρακτέοις πεποίητο. τούτους οὖν εἰ-
 ἴλοι καὶ τῆς ἑαυτοῦ ποιήσαιο γνώμης, ἔκρινε τὸ
 πᾶν κατεργάσασθαι. καὶ τοὺς ἄνδρας μεταστειλάμε-
 νος τὴν περὶ τῶν σεβαστῶν εἰκόνων γνώμην αὐτοῦ
 10 τὴν πονηρὰν αὐτοῖς ἐκοινώσατο. οἱ δὲ οὐχ ὅσον οὐχ
 ὠμοδόξουν αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν μεταστῆσαι τῆς
 γνώμης ταύτης ἐπεχείρουν ὁλοσχερῶς, πῇ μὲν κατα-
 ψῶντες τὸν θῆρα τὸν λεοντῶνυμον καὶ κατεπάδον-
 τες αὐτοῦ τὰ σωτήρια, πῇ δὲ γενναϊότερον ἀντιβαί-
 15 νοντες καὶ διελέγχοντες τὴν ἀσέβειαν. ὁ δὲ ὥσει
 ἄσπις ἔβυε τὰ ὦτα καὶ φωνῆς ἐπαδόντων οὐκ ἤκουεν
 οὐδ' ἐφάρμακεύετο παρὰ τῶν σοφῶν. πολλάκις οὖν D
 αὐτοῖς προσωμιληκῶς καὶ τὴν αὐτῶν μετάθεσιν ἀπο-
 γνοὺς, τοὺς μὲν ἀφῆκεν εἰς τὴν σφετέραν πορευθῆ-
 20 ναι διατριβήν, τὸν οἶκον ἐκείνον δηλαδὴ τὸν βασι-
 λειον, αὐτὸς δὲ κελεύσας εὐπρηστον ὕλην συναχθῆ-
 ναι πολλὴν καὶ πέριξ τοῦ οἴκου τεθεῖσαν ἀναφθῆναι
 νυκτός, οὕτω τὸν τε οἶκον σὺν ταῖς βίβλοις καὶ
 τοὺς σοφοὺς ἐκείνους ἄνδρας καὶ σεβασμίους κατέ-
 25 καυσε.

Διὰ ταῦτα ὁ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης τότε τὴν 4
 ἐκκλησίαν ἰδύνων Γρηγόριος τῆς πρὸς τὸν τῆς νέας
 Ῥώμης προεδρεύοντα καὶ τοὺς ἐκείνῳ ὁμόφρονας
 ἀποστάς κοινωνίας, ἐκείνους μὲν σὺν τῷ βασιλεῖ PIII105
 30 συνοδικῶ καθυπέβαλεν ἀναθέματι, τοὺς δὲ μέχρι A
 τότε τῇ βασιλείᾳ κομιζομένους ἐκεῖθεν φόρους ἐπέσχε,
 τοῖς Φράγγοις σπεισάμενος· οὐ γὰρ τοῦ τῶν Ῥωμαίων

γένους οἱ Φράγγοι, ἀλλὰ Γερμανικὸν ἔθνος τούτους εἶναί φησι τὴν ποικίλην ἱστορίαν ὁ Καισαρεὺς Προκόπιος συνταξάμενος, περὶ τὸν Ῥήνον ποταμὸν καὶ τὸν Ῥοδανὸν καὶ τὰς ἐκεῖσε λίμνας πάσαι κατωκημένον. τοῦ δὲ Βελισαρίου στρατηγοῦντος Ῥωμαίων ἐπὶ τοῦ προτέρου Ἰουστινιανοῦ καὶ Γότθοις ἀντικαλαμωμένου περὶ Ἰταλίας καὶ τῶν ἐν ταύτῃ πόλεων καὶ τῆς Ῥώμης αὐτῆς, παρὰ γὰρ τῶν Γότθων κατεῖχοντο, τότε καὶ τούτους ἱστορεῖ τῇ Ἰταλίᾳ ἐπεμβα-
 B λείν. τοὺς μέντοι Γότθους μὴ οἷους τε ὄντας καὶ Ῥωμαίοις καὶ Φράγγοις ἀντικαθίστασθαι πρὸς τοὺς Φράγγους θέσθαι σπονδὰς καὶ τὸν πρὸς ἐκείνους διαλύσασθαι πόλεμον, παρακεχωρηκότας αὐτοῖς τῶν Γαλλῶν, ὅσαιπερ αὐτοῖς προσεγένοντο. καὶ τὴν
 10 πρᾶξιν ταύτην καὶ αὐτὸν ἐπιρρῶσαι τὸν Ἰουστινιανόν, δεηθέντων τῶν Φράγγων, πραγματευόμενον τὸ μὴ Ῥωμαίοις πολεμοῦσι πρὸς Γότθους ἐναντιοῦσθαι
 WIII86 τοὺς Φράγγους, ἀλλ' εἶναι τὰ πρὸς Ῥωμαίους τού-
 τοις διὰ τὴν ἐπίρρῳσιν φίλια. κἀντεῦθεν τοὺς Γερμανοὺς Μασσαλίαν τε τὴν Φωκαέων ἀποικίαν καὶ
 C τὰ ἐπὶ θαλάσῃ χωρία σχεῖν ἅπαντα καὶ τῆς ἐκεῖ κρατῆσαι θαλάσσης, πολλὰ δὲ καὶ τῶν Βενετιῶν κατασχεῖν. οὕτως οὖν οἱ Φράγγοι πεπλησιακότες τοῖς Ἰταλοῖς οὐ διέλιπον ἔκτοτε ἐπιόντες τοῖς ἐκεῖσε Ῥωμαίοις καὶ τὰ ὑπ' αὐτοὺς ληϊζόμενοι. ἀποστατήσας
 25 οὖν, ὥς εἴρηται, τῆς τοῦ βασιλέως ὑπακοῆς ὁ πάπας Γρηγόριος διὰ τὴν ἐκείνου κακοδοξίαν τοῖς Φράγγοις ἐσπέισατο, πρότερον πολλάκις σπεύσας διὰ γραμμάτων τὸν Λέοντα τῆς μισοθείας μετενεγκεῖν καὶ μεταπειῖσαι τὰς ἱερὰς εἰκόνας σεβάζεσθαι· ἀλλ' 30

2 Προκόπιος] Vandal. I, 3, p. 182, A. Gotth. 3, 33, p. 542, D. 543, B.

ἐδόκει σμήχειν Αἰθίοπα. οὐ μόνον γὰρ ὀρθὸν οὐδέν
 τι ἐφρόνησεν, ἀλλὰ καὶ ἐκμανεῖς κατὰ τῶν ὀρθοδό-
 ξων πολλοὺς ἐκόλασε καὶ ὁμολογίας στεφάνων ἡξίω- D
 σε. τοὺς τε Καλαβροὺς καὶ τοὺς Σικελοὺς φόροις
 5 νέοις ἐβάθυνε, κεφαλητίωνα τελεῖν κατὰ τοὺς Ἰου-
 δαίους δογματίσας αὐτοὺς καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς τικτόμε-
 να ἄρρενα ἀπογράφεσθαι. ἤδη δὲ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ
 Κωνσταντίνου τελούντος εἰς μείρακας, ζεύγνυσιν
 αὐτῷ γαμετὴν θυγατέρα Χαγάνου τοῦ τῶν Σκυθῶν
 10 ἡγεμονεύοντος, βαπτίσας αὐτὴν καὶ ὀνομάσας Εἰρή-
 νην. ἥτις οὐ συννυπήχθη τῇ τοῦ ἀνδρὸς κακοδοξίᾳ,
 ἀλλὰ μνηθεῖσα τὸ δόγμα τὸ εὐσεβὲς ἔμεινεν ἀμετά-
 τρεπτος. σεισμοῦ δὲ συμβεβηκότος σφοδροῦ κατὰ
 τὸ Βυζάντιον ναοὶ τε πολλοὶ καὶ οἰκίαι συνέπεσον
 15 καὶ πληθεὺς ἀνθρώπων συγκέχωστο τοῖς συμπτώμα- PIII106
 σιν. ὅτε καὶ ἡ τοῦ Ἀρκαδίου στήλη ἐν τῷ τοῦ Ξη- A
 ρολόφου κίονι ἰδρυμένη κατέπεσε καὶ ὁ ἐν τῇ Χρυσῇ
 πόρτῃ ἀνδριᾶς τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου, ἀλλὰ μὴν καὶ
 τὰ κατὰ τὴν χέρσον τεῖχη τῆς πόλεως, ἥ τε τοῦ Νι-
 20 κομήδους πόλις καὶ πρὸς ταύτῃ ἡ Νίκαια αἱ μητρο-
 πόλεις αἱ Βιθυνικαί. τὴν γοῦν τῶν τειχῶν κατὰ-
 πτωσιν ὁ τύραννος Λέων κέρδους μελετήσας θέσθαι
 λαβὴν, διεκρηρκεύσατο πρὸς τὸν δῆμον τῆς πόλεως ὥς
 “ὕμεις οὐκ ἂν δυνηθείητε ταχέως ἀνεγείραι τὰ τεῖχη”
 25 ἀσύμφορον δ’ ὑμῖν ἐπὶ πολὺ μένειν τὴν πόλιν ἀτεί-
 χιστον. διὸ προστέτακται παρ’ ἡμῶν προσθήκην ἐν
 τοῖς δημοσίοις φόροις γενέσθαι φόλλεις εἴκοσι καὶ
 τέσσαρας ἐφ’ ἐκάστῳ νομίσματι, ἵνα τούτων τῷ βα-
 σιλικῷ ταμείῳ παρεχομένων τὰ ὑποκλάσαντα τῶν B
 30 τειχῶν ἀνακαινισθῶσιν ἐξ ἀναλωμάτων βασιλικῶν.”
 ἔκτοτε τοίνυν καὶ μέχρι τοῦδε ἡ εἰσπραξις ἐπεκρά-
 τησεν αὕτη. οὕτως οὖν ἐπὶ κακῷ τῆς πολιτείας ὁ

δείλαιος Λέων βασιλεύσας ἔτη τέσσαρα πρὸς τοῖς εἴκοσι δυσεντερίᾳ νοσήσας ἀθλίως τὴν ψυχὴν ἐξεύξατο.

- 5 Διεδέξατο δὲ τὴν τῶν Ῥωμαίων ἀρχὴν μετὰ τῆς πατρικῆς δυσσεβείας ὁ δυσώνυμος ἐκείνου υἱός, οὐ κατὰ τῶν σεπτῶν εἰκόνων λυττήσας μόνον, ἀλλὰ καὶ γοητείαις προσκείμενος καὶ ἱερείων ἀνατομαῖς καὶ C νεκρομαντείαις καὶ ἀρρητοποιαῖς καὶ ὅλως οὐδενὸς κακοῦ ἀπεχόμενος, καὶ ποικίλος ὢν τὴν κακίαν καὶ οὐ μονοειδής. οὐ γὰρ χριστιανός, οὐχ Ἕλλην, οὐκ 10 Ἰουδαῖος ἐτύγγανεν ὢν, ἀλλ' ἀσεβείας τις κνκεῶν
- WIII87 καὶ οἷα τὰ Λιβυκὰ θηρία ἰστόρηται φύνεσθαι ἐκ μήξεως ἑτερογενῶν, πολυειδῆ καὶ σύμμικτα τὴν ιδέαν καὶ τὴν θηριωδίαν γεννώμενα· διὰ ταῦτα πρὸς πάντων μεμίσητο. καὶ κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος τῆς τυ- 15 ραννίδος αὐτοῦ, οὐ γὰρ φαίην ἂν βασιλείας, ἐκστρατεύσας κατὰ Ἀράβων καὶ ἐν τῷ θέματι τοῦ Ὀψικίου γενόμενος, οὐ δὲ θέματος τὴν ἀρχὴν ὁ γαμβρός αὐτοῦ περιέξωστο ὁ κουροπαλάτης Ἀρτάβασδος, ἐπεβού-
- D λευε τούτῳ δὴ τῷ οἰκείῳ γαμβρῷ. οἱ τε γὰρ τοῦ 20 δήμου καὶ οἱ τῆς γερουσίας, ἀλλὰ μέντοι καὶ τὸ στρατιωτικόν, ἀπεχθανόμενοι τῷ Κωνσταντίνῳ, ὡς εἴρηται, τῷ Ἀρταβάσδῳ ὀρθοδόξῳ τυγχάνοντι τὴν βασιλείαν ἐπεψηφίζοντο. γνοὺς τοῖνυν τὴν ἐπιβου- λὴν ὁ Ἀρτάβασδος, καὶ διαλεχθεὶς τῷ λαῷ, ἐπιτίθε- 25 ται τῷ Κωνσταντίνῳ. ἀλλ' ἔφθη διαφυγεῖν ὁ Κοπρώνυμος καὶ εἰς τὸ Ἀμόριον προσφυγεῖν, καὶ διαπεμφάμενος πρὸς τὸν τοῦ ἀνατολικοῦ στρατηγὸν τὸν Λαγκηνὸν καὶ πρὸς τὸν τοῦ Θρακησίου τὸν Σισινάκιον, λαμπραῖς ὑποσχέσεσι πέπεικεν αὐτοὺς συμ- 30 μαχῆσαι αὐτῷ. ἐντεῦθεν ἐμφύλιοι πόλεμοι καὶ ὑπ' ἀλλήλων οἱ Ῥωμαῖοι ἐφθείροντο. ἕκαστοι γὰρ τοῦ

σφετέρου βασιλέως ἀντείχοντο, ἐπείπερ ἀνεργήθη^{PH107}
 ἤδη καὶ ὁ Ἀρτάβασδος βασιλεύς. κατὰ δὲ τὴν τῶν^A
 πόλεων βασιλεύουσιν τῶν δημοσίων οἰκονόμος πραγ-
 μάτων παρὰ τοῦ Κωνσταντίνου ὁ μάγιστρος Θεοφά-
 5 νης εἰάθη, ὃς τῷ Ἀρταβάσδῳ προσκείμενος καὶ γρα-
 φὴν ἐξ ἐκείνου δεξάμενος δημοσίᾳ θανεῖν τὸν Κων-
 σταντῖνον ἐκήρυξε καὶ τὸν Ἀρτάβασδον ὑπὸ τῶν
 στρατευμάτων αἰρεθῆναι εἰς βασιλεία. καὶ οὕτως ὁ
 10 δῆμος τῆς πόλεως εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν συν-
 αθροισθεὶς τὸν μὲν Κωνσταντῖνον ἀναθέματι καθυ-
 πέβαλον, εὐφήμεον δὲ τὸν Ἀρτάβασδον, τούτοις
 συνενδοκοῦντος καὶ τοῦ πατριάρχου Ἀναστασίου.
 δεχθεὶς δὲ ὁ Ἀρτάβασδος καὶ παρὰ πάντων βασιλεύς
 ἀναγορευθεὶς, αὐτίκα τὰς σεβασμίας εἰκόνας παντα-
 15 χοῦ ἀνεστήλωσεν. ὁ δὲ πατριάρχης Ἀναστάσιος^B
 διώμνυτο λέγειν αὐτῷ τὸν Κοπρώνυμον ὅτι ὁ Χρι-
 στὸς οὐχ υἱὸς ἐστὶ τοῦ θεοῦ, ἄνθρωπος δὲ ψιλὸς
 γεννηθεὶς ἐκ τῆς Μαρίας, ὥς ἐγὼ ἐκ τῆς ἐμῆς μητρὸς
 ἐτέχθην Μαρίας. ἐξελθόντος οὖν τῆς μεγαλοπόλεως
 20 τοῦ Ἀρταβάσδου, μάχαι πάλιν ἐγίνοντο. ὁ δὲ Κων-
 σταντῖνος ἐκ Χαλκηδόνος περαιοθεὶς τὴν πόλιν
 ἐπολιόρκει, περὶ τὰ χερσαῖα τείχη βαλόμενος χάρακα.
 προσβαλὼν δὲ τούτῳ καὶ ἡττηθεὶς ὁ Ἀρτάβασδος
 τῆς πόλεως ἐντὸς συνέκλεισεν ἑαυτὸν καὶ τοῦ ταύ-
 25 τῃν φρουρεῖσθαι ἀσφαλῶς ἐπεμέλετο. τοῦ δὲ Κο-
 πρωνύμου θαλασσοκρατοῦντος καὶ μὴ ἑῶντος τὰς
 φορτηγοὺς ὀλκάδας ἐν τῇ πόλει καταίρειν, λιμὸς τοὺς
 ἐν ταύτῃ ἐπέβλεπεν, ὥστε πολλοὺς ἐκ τούτου διόλλυ-
 30 σθαι. καὶ τὸν τοῦ Ἀρταβάσδου υἱὸν Νικήταν συν-
 ἔσχε καὶ πεδήσας ἐδείκνυνεν αὐτὸν τῷ πατρί. εἴτα
 προσβαλὼν αὐθις τῇ πόλει ταύτης ἐκράτησεν. ὁ δὲ
 Ἀρτάβασδος ἀποδράς εἰς φρούριον τι τοῦ δέματος

τοῦ Ὀψικίου συνέκλεισεν ἑαυτόν, καὶ κατασχεθεῖς,
 πηροῦται τοὺς ὀφθαλμοὺς σὺν τοῖς θυσὶν υἱέσιν
 αὐτοῦ. τῶν δὲ τῷ Ἀρταβάσδω συμμαχησάντων
 πολλοὶ ἀνῆλθον παρὰ τοῦ Κοπρωνύμου, καὶ πρὸ
 τῶν ἄλλων Βακτιάγγιος ὁ πατρίκιος, τῶν ἐπισήμων
 ἀνὴρ, οὗ τὴν γυναῖκα μετὰ πλείστους ἐνιαυτοὺς
 D ἐβίασεν ὁ τύραννος ἀπελθεῖν εἰς τὴν Χώραν, ἔνθα
 ἐκεῖνος ἐτέθαιπτο, καὶ ἀνασκάψαι τὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐ-
 τῆς ὅσα καὶ δι' ἑαυτῆς ἀπενεγκεῖν αὐτὰ καὶ ὄψαι
 εἰς τὰ Πελαγίου, ἔνθα ἐρρίπτοντο οἱ κατάκριτοι.
 ἀμίλλης δὲ τελουμένης Ἰππων, τὸν Ἀρτάβασδον καὶ
 WIIP88 τοὺς παῖδας αὐτοῦ ἐν μέσῳ τῷ θεάτρῳ διαγαγὼν
 ἐθριάμβευσεν. ἀλλὰ μὲν καὶ τὸν πατριάρχην Ἀνα-
 στασίον ἀπὸ τοῦ Διυπλίου εἰσαχθῆναι κελεύσας ὄν-
 ἐφεζόμενον ἀντιστροφῶς, ἵν' ὁρᾷ πρὸς οὐρανόν, ἀτί-
 μως οὕτω καὶ αὐτὸν ἐθριάμβευσεν, πρότερον δημο-
 σίως τυφθέντα, ὥστε τὴν πρόρρησιν τοῦ αἰοιδίμου
 πατριάρχου Γερμανοῦ εἰς ἔργον ἐκβῆναι. ὅπισθεν
 γάρ ποτε τοῦ εἰρημένου πατριάρχου βαδίζοντος τοῦ
 PII108 Ἀναστασίου, καὶ πατήσαντος τὸ ἐκείνου ὠμόφορον,
 A στραφεὶς ὁ ἱερὸς Γερμανὸς ἔφη "μὴ σπεῦδε· τὸ
 Διύπιόν σε ἐκδέχεται". ὃν καὶ μετὰ τὴν ἄτιμον
 περιαγωγὴν ὡς ὀμόφρονά οἱ τῆς ἐκκλησίας αὐτῆς
 κρατεῖν καὶ ἱεραῖσθαι παρακεχώρηκε.
 6 Τῶν Ἀράβων δὲ διαφορομένων ἀλλήλοις καὶ
 μάχαις ἐμφυλίοις ἀσχολουμένων, ἀδείας λαβόμενος
 ὁ Κοπρωνύμος ἐκστρατεύει κατὰ Συρίας καὶ λαμ-
 βάνει τὴν Γερμανίκειαν. σεισμοῦ δὲ γενομένου κατὰ
 Παλαιστίνην καὶ Συρίαν μεγίστου, πολλαὶ καὶ ἐκ-
 κλησὶαι καὶ μοναστῶν κατέπεσον καταγῶγια καὶ οἰ-
 κῆαι καὶ μυριάδες ἀνθρώπων ἀπώλοντο. ἀλλὰ καὶ
 B ἐκ νόσων φθορὰ πολλὴ τῶν ἀνθρώπων συμβέβηκε

κατὰ τε Σικελίαν καὶ Καλαβρίαν καὶ καθ' Ἑλλάδα
καὶ χώρας ἑτέρας, ἣ καὶ ἕως αὐτοῦ τοῦ Βυζαντίου
κατήντησε· καὶ τοσοῦτον ἦν τὸ τῶν θνησκόντων
πλῆθος ὥς μὴ οἶόν τε εἶναι τοὺς θνήσκοντας ἐκκο-
5 μίξεσθαι· διὸ ἀμάξαις αὐτοὺς κατὰ πλείονας ἐπιτι-
θέντες ἐξέφερον. τῷ μέντοι Κοπρωνύμῳ ἢ τοῦ Χα-
γάνου θυγάτηρ ἔτεκε παῖδα, ὃν ὠνόμασε Λέοντα καὶ
ἀνηγόρευσε βασιλέα, στεφθέντα δι' Ἀναστασίου τοῦ
ὁμοδοξοῦντος αὐτῷ πατριάρχου. ἐκράτησε δὲ ὁ Κων-
10 σταντῖνος τῆς Θεοδοσιουπόλεως καὶ τῆς Μελιτηνῆς,
ὅθεν ὑπερφρονήσας σφοδρότερον κατὰ τῆς ἐκκλησίας
καὶ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἔπνευσε, δόγματα ἐκτι-
θέμενος, δι' ὧν τὸν συρφετώδη ὄχλον ὑπέσυρεν C
ἐπεσθαι τῷ αὐτοῦ ἀσεβεστάτῳ φρονήματι. τότε καὶ
15 ὁ πατριάρχης Ἀναστάσιος ἀσεβῶς τῆς ἐκκλησίας κα-
τορχησάμενος ἐπὶ χρόνους εἴκοσι πρὸς τοῖς τέτταρσι
κατέστρεψε τὴν ζωὴν. ὁ δὲ Κοπρώνυμος ἐπισκόπων
ὁμοφρόνων αὐτῷ πολλῶν συναγωγὴν ποιησάμενος,
ὧν κατῆρχε Θεοδόσιος ὁ Ἐφέσου καὶ Πασιλαῖς ὁ
20 Πέργης, δι' αὐτῶν ἃ ἐβούλετο ἐδογματίσει, μὴ τιнос
ἢ ἐκ Ῥώμης τῆς πρεσβυτέρας ἢ ἐκ τῶν ἄλλων παρόν-
τος πατριαρχῶν, καὶ τὴν τοιαύτην συνδρομὴν τῶν
ἀνιέρων ἐκείνων σύνοδον οἰκουμενικὴν καλέσαι οὐκ
ἀπενάρκησε. μεθ' ὧν εἰς τὸν ἐν Βλαχέρναις τῆς θεο- D
25 τόκου ναὸν ἀφικόμενος καὶ ἐν τῷ ἄμβωνι ἀναβεβη-
κὼς Κωνσταντῖνόν τινα μοναχόν, ἐπίσκοπον Συλαίου
γενόμενον, ἀναβιβάσας ἐκεῖ, ἐξεφώνησε "Κωνσταν-
τίνου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου πολλὰ τὰ ἔτη", καὶ
μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐν τῷ Φόρῳ παραγενόμενος ὁ
30 τύραννος οὗτος μετὰ τοῦ πατριάρχου αὐτοῦ καὶ τῶν
ὁμογνωμονούντων αὐτῷ ἐπισκόπων, ἐνώπιον παντὸς
τοῦ λαοῦ τὴν τῶν σεπτῶν εἰκόνων προσκύνησιν

ἀπηγόρευσαν, εἰδωλολάτρους τοὺς ταύτας σεβομένους
 καλέσαντες, καὶ ἀναθέματι καθυπέβαλον τὸν τε αἰ-
 διμον Γερμανὸν καὶ τὸν ἐκ Κύπρου Γεώργιον πα-
 τριάρχην τῆς Κωνσταντίνου γενόμενον καὶ τὸν μέ-
 PIII109 γαν ἐπὶ σοφίᾳ καὶ ἀρετῇ Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνόν, 5
 A ὃς πολλάκις τὸν θεομάχον ἤλεγξε τοῦτον καὶ τὸν
 αὐτοῦ πατέρα δι' ἐπιστολῶν ἀσεβεῖν. ἐκστρατεύσας
 δὲ κατὰ Βουλγάρων ὁ Κωνσταντῖνος, καὶ συμβαλὼν
 αὐτοῖς, καὶ πολλοὺς ἀποβαλὼν οὐ τῶν τυχόντων
 μόνον στρατιωτῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπισήμων καὶ στρα- 10
 WIII89 ταρχῶν, μεθ' ἧτης ἐπανέξευξεν. ἀνέκαθεν δὲ χρι-
 στιανοὶ παρὰ τοῖς Ἀγαρηνοῖς τοὺς τῶν δασμῶν με-
 ταχειριζόμενοι κώδικας, οὐ γὰρ οἶδασιν ἀριθμεῖν
 ἐκεῖνοι, ἀλλ' οὐδὲ γράφειν ψήφους λεπτάς, τρίτα
 φημί καὶ τέταρτα καὶ ὄγδοα καὶ δωδέκατα καὶ τὰ 15
 τούτων ἐτι λεπτότερα, φθόνῳ τότε τὴν τούτων μετα-
 χειρίσιν ἐκωλύθησαν. μὴ δυνηθέντων δὲ τῶν τῆς
 "Αγαρ δι' ἑαυτῶν τὸ τοιοῦτον ἀνύειν ἔργον, αὐτίς
 B τὴν τῶν γραφῶν τούτων οἰκονομίαν ἐνεχειρίσθησαν.
 ὁ μέντοι δυσώνυμος τύραννος Ἀνδρέαν τινὰ μονα- 20
 χόν, καλυβίτην λεγόμενον, ὅσιον ἄνδρα, ἐλέγχοντα
 αὐτὸν καὶ ἀσεβῆ καλοῦντα, καὶ ἄλλον Ἰουλιανὸν καὶ
 Οὐάλεντα μαστιζόμενον ἔκτεινεν. οἱ Βούλγαροι δὲ
 τοὺς αὐτῶν ἀρχηγούς, οἳ ἐκ σειρᾶς κατήγοντο ἡγε-
 μονικῆς, ἀνελόντες ἕτερον εἵλοντο μὴ τῇ ἡγεμονίᾳ 25
 προσήκοντα, Τελέτζην καλούμενον. ἐπιστρατεύσας
 δὲ κατ' αὐτῶν ὁ βασιλεὺς διὰ τε γῆς καὶ θαλάσσης,
 καὶ γενόμενος κατὰ τὴν Ἀγχίαλον, κάκει συμβαλὼν
 αὐτοῖς, τοῦ πολέμου ἐξ ὥρας πέμπτης τῆς ἡμέρας
 ἕως ἑσπέρας ἐπικρατήσαντος, καὶ πεσόντων πολλῶν 30
 ἐκατέρωθεν, ὅμως μέντοι νικᾷ· καὶ ὁ μὲν τῶν Βουλ-
 C γάρων ἀρχηγὸς ἀπέδρα, φόνος δὲ πολὺς τῶν βαρ-

βάρων ἐγένετο, καὶ οὐ μείους ἐλήφθησαν δοριάλω-
 τοι, πολλοὶ δὲ καὶ τῷ βασιλεῖ προσεχώρησαν. κἀν-
 τεῦθεν ἐπαρθεῖς θριάμβον ἐπὶ τῇ νίκῃ κατήγαγεν,
 αὐτὸς μὲν πανοπλίτης διὼν μεθ' ὀπλισμένης τῆς
 5 στρατιᾶς, τοὺς δ' αἰχμαλώτους δεσμίους ἄγων, τοῖς
 ὅπλοις αὐτοῦ τὴν νίκην, ἀλλ' οὐ τῇ θεῖᾳ δυνάμει
 ἐπιγραφόμενος. καὶ μετὰ τὸν θριάμβον τοὺς αἰχμα-
 λώτους πάντας ἀναιρεθῆναι προσέταξεν.

Γέγονε δὲ χειμῶν ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς αὐταρχίας 7
 10 αὐτοῦ μέγας, ὥστε μὴ μόνον τοὺς ποταμοὺς ἐκ τοῦ
 ψύχους κρυστάλλωθῆναι διόλου, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν
 θάλασσαν τὴν ἀρκτῶαν ἐπὶ στάδια πάνυ πολλὰ καὶ PIII110
 τὸν τοῦ Στενοῦ πορθμὸν καὶ τὸν ἐκ τῆς πόλεως A
 πρὸς Χρυσόπολιν. εἴτ' αὖθις τῷ κρυστάλλῳ χιόνος
 15 ἐπιπεσούσης, ἀκκείνης ἐκ τοῦ κρύους συμπληθείσης
 καὶ κρυστάλλωθείσης, πεξοποροῦντες οἱ ἄνθρωποι
 διήεσαν τὸν πορθμὸν τοῦ Στενοῦ καὶ τὸν ἐκ τῆς
 πόλεως πρὸς Χρυσόπολιν, ἀχθοφοροῦντά τε ὑποξύ-
 ρια καὶ βόες ἀμάξας ἔλκοντες σὺν φόρτῳ πολλῷ.
 20 τοῦτο δὲ καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις θαλάσσαις τότε γενέ-
 σθαι λέγεται. εἴτα τοῦ ἀέρος θαλφθέντος διήρητο
 τῶν κρυστάλλων τὸ συνεχὲς καὶ εἰς τμήματα δια-
 κέκοπτο. πνεῦμα δὲ πνεῦσαν ἀθρόον σφοδρὸν τε
 καὶ βίαιον ἤλαυνε διὰ τῆς θαλάσσης τὰ τμήματα
 25 οὐδὲν ἀπεικίότα βουνῶν μεγάλων ἢ νήσων πολυ- B
 πλέθρων τινῶν· οἷς καὶ ζῶα ἄγρια τε καὶ χειροήθη
 συνεπεπήγεσαν πεδηθέντα τῷ κρυστάλλῳ καὶ ἀπο-
 ψύξαντα. τούτων τῶν κρυστάλλων τινὰ τοῖς παρά-
 λοις τείχεσι τῆς πόλεως τῇ βίᾳ τῶν ἀνέμων καθ'
 30 ὑδάτων μετὰ ῥύμης σφοδρᾶς κυλινδούμενα ὥς προσ-
 ῆραττον, κατέβαλον εὐθὺς τὰ προσαραττόμενα, καὶ
 οὐ τὰ τεῖχη μόνον ἠρίπωντο, ἀλλὰ καὶ οἰκίαι τοῦ-

τοῖς πλείσταις συγκατεσεύοντο. καὶ αὐχμὸς δ' ἐπὶ
τούτου πολὺς συνέβη, ὥς καὶ τοὺς ἀενάους ποτα-
μοὺς ξηρανθῆναι καὶ τὰς πηγὰς τελείως ἐπιλιπεῖν.
οὐδὲν δ' ἐκ τούτων ἐβελτιώθη ἢ ἀσύνητος ἐκείνου
ψυχῇ, ἀλλὰ τὸν πατριάρχην αὐτοῦ προσκαλεσάμενος 5

B ἔφη ἐν ἀπορρήτοις αὐτῷ "εἰπέ μοι, εἰ χριστοτόκον
τὴν Μαρίαν καλοῦμεν, τίς ἐκ τούτου ἔσται βλάβη;"
ὁ δὲ αὐτίκα εἰς ἱκετείαν ἐτράπετο λέγων "μὴ τοῦτο
ἄλλοτε ἢ πρὸς ἄλλον ἐκφήνης, ὦ βασιλεῦ· τοῦ Νε-
στορίου γάρ ἐστι τὸ ἐννόημα. ἢ οὐκ οἶδας ὅπως 10
ἐκεῖνος παρὰ πάσης στηλιτεύεται ἐκκλησίας πιστῶν
καὶ ἀναθέματι κατακέκριται;" ὁ δὲ ἀνταπεκρίθη αὐ-
τῷ ὅτι "οὐχ ὥς οὕτω φρονῶν εἶπον τοῦτο, ἀλλὰ
μαθεῖν ἐθέλων ἠρώτησα". ἐς τοσοῦτον δ' ἐξηνέχθη

WHI190 θεομαχίας ὥς καὶ τὰ τῶν ἀγίων λείψανα παραδιδό- 15
ναι πυρὶ καὶ τὸ ἅγιον κελεῦσαι μῆτε ἐπὶ τῆς θεοτό-
κου λέγεσθαι μῆτε μὴν ἐπὶ τινος τῶν εὐαρεστησάν-
των θεῷ, ἀλλ' ὁ ἀπόστολος Πέτρος καὶ Παῦλος λέ-

C γειν καὶ ὁ μάρτυς Γεώργιος ἢ Θεόδωρος, καὶ ἐπὶ τῶν
λοιπῶν ὁμοίως. τῆς δὲ τῶν ἀνιέρων ἀρχιερέων 20
συναγωγῆς, περὶ ἧς ἤδη μοι εἴρηται, γραφῇ τὰ παρ'
αὐτῶν ἀσεβῶς δογματισθέντα παραδιδόντων, τόμον
συννοδικὸν αὐτὰ καλέσας ὁ ἀσεβέστατος ἀπῆτει ἀρ-
χιερεῖς τε πάντας καὶ τῶν μοναζόντων τοὺς διαβολή-
τους ἐπ' ἀρετῇ ταῦτα ὑποσημῆνασθαι. εἰ γὰρ καὶ 25
διωγμὸν κατὰ τῶν μοναχῶν βαρύντατον ἔθετο, ὥς
μὴ τινα σχεδὸν ἐν τῇ πόλει περιλειφθῆναι ἢ τέως
δημοσιεύειν μονάζοντα, ἀλλ' ἔτι ἦσαν πολλοὶ κρυ-
πτόμενοι καὶ ἕτεροι τῆς πόλεως ἐκτὸς πεποιημένοι
τὴν ἄσκησιν. ὅσοι μὲν οὖν φόβῳ, τῆς ἐκείνου θη- 30

D ριωδίας ὑπέκνυπον καὶ τὴν ἄθreon ἐκείνην ἐβεβαίουν
γραφὴν, ζῆν εἰῶντο καὶ ἀπαθεῖς ἀφεῖντο, ὅσοι δὲ μὴ

ἐπείδοντο, πικραῖς κολάσεσι καὶ βιαίοις θανάτοις
 τοῦ ζῆν ἐστερίσκοντο. ὅτε καὶ ὁ μέγας ἐν ἀσκηταῖς
 καὶ ἐν ἀθληταῖς περιβόητος Στέφανος, μὴ πεισθεὶς
 ὃν ἐκεῖνος ἐκάλει τόμον δεῖξασθαί τε καὶ βεβαιῶσαι,
 5 πολλὰ παθὼν τέλος ἀνῆρητο ἀπηνῶς, καὶ συρόμενος
 ἐκ τῆς τοῦ πραιτωρίου εἰρκτῆς ἄχρι τῶν Πελαγίου
 ἐκεῖ μετὰ τῶν κατακρίτων ἐρρίφη, ὅπου τέμενος ἦν
 τοῦ μάρτυρος Πελαγίου, ὃ καθελὼν ὁ μισόθεος καὶ
 βόθρον ὀρύξας βαθύτατον ἐκεῖ τοὺς καταδίκους
 10 ῥιπτεῖσθαι προσέταξε. πολλοὺς δὲ καὶ τῶν ἐν τέλει
 καὶ τῶν τῆς συγκλήτου βουλῆς διὰ τὴν τιμὴν τῶν
 ἁγίων εἰκόνων ἐτιμωρήσατο, καὶ ὅρκον ἐκ πάντων P111
 ἀπήτησε μὴ τινα σέβας νέμειν ταῖς θείαις εἰκόσιν, ^A
 ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ Κωνσταντίνου, ὃν αὐτὸς τῆς
 15 ἐκκλησίας προέσθησε, τὸν ὅρκον τοῦτον ἀπήτησε,
 καὶ ὅς ἐν τῷ ἄμβωνι ἀναβὰς ὤμοσε. κατὰ Βουλγά-
 ρων δὲ μετὰ στόλου πολλοῦ ἐξελθὼν εἰς Ἀρχίαλον
 τὰς νῆας προσώρμισε, καὶ πνεύσαντος ἀνέμου σφο-
 δροῦ συνετρίβησαν σχεδὸν ἅπασαι, καὶ πλήθη πολλὰ
 20 τοῦ τε ναυτικοῦ καὶ τοῦ στρατιωτικοῦ ἀπώλοντο ἐν
 τοῖς ὕδασιν· ὅθεν ἄπρακτος ἐπανῆλθεν. ἐκμαινόμε-
 νος μέντοι κατὰ τῶν μοναχῶν, ἰππηλασίας ἀγομένης
 ἐν τῷ θεάτρῳ, πολλοὺς αὐτῶν κατασχὼν ἐθριάμ-
 βευσε διὰ τοῦ θεάτρου περιαγαγὼν, ἄσεμνα ἐν ταῖς
 25 χερσὶν κατέχοντας γύναια. καὶ τινὰς τῶν ἐπισήμων
 ἀρχόντων τοὺς μὲν φθόνῳ δι' ὠραιότητα καὶ ὥμα- B
 λεότητα, τοὺς δὲ ὅτι τὰς ἀρρητοποιίας αὐτοῦ μοναχοὺς
 ἐξηγόρευον, συκοφαντήσας ὥς κατ' αὐτοῦ βουλευο-
 μένους, δύο μὲν τῶν ἐπισημοτέρων τὰς κεφαλὰς
 30 ἐξέτεμε, τοῖς δὲ λοιποῖς ἐκκόψας τὰ ὄμματα περι-
 γραπτοῖς αὐτοὺς ὀρίοις συνέκλεισεν, ἐνθα κατ' ἐνιαυ-
 τὸν πέμπων ἑκατὸν βουνεύροις ἤκλινεν ἕκαστον. ἀλλὰ

καὶ τὸν παρ' αὐτοῦ προβληθέντα πατριάρχην τῶν
 Κωνσταντινῶν ἐν τῶν ἀρχόντων τούτων συνομιλεῖν
 εἰπὼν καὶ λέγειν κατ' αὐτοῦ καὶ κατηγοροῦς τινὰς
 εἰς ἔλεγχον αὐτοῦ παρесеύασε· καὶ ἀρνούμενον
 C ἐκείνου ὁμῶσαι τοὺς κατηγοροῦς πεποίηκε. τούτων
 δὲ γεγονότων ὑπερόριος ὁ πατριάρχης ἐγένετο. ἑτε-
 ρον δὲ προεβάλετο πατριάρχην ὁ τύραννος ἐκτομίαν
 τινὰ Νικήταν, οὐδ' ἐξ ἐλευθέρων, ἀλλ' ἐκ δούλων
 ἔλκοντα τὴν τοῦ γένους σειρὰν οὐδ' ἀναγινῶναι δυ-
 νάμενον· ἦν γὰρ περὶ τὴν γυναικωνίτιν ἐσχολακῶς.

WH191 εἶτα ἐκ τῆς ὑπερορίας ἀχθέντα τὸν Κωνσταντινῶν
 καὶ ἀπηνέστατα αἰκισθέντα, ὥς μὴδὲ βαδίζειν δύνα-
 σθαι, εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν ὥς ἄχθος τι βαστα-
 ζόμενον ὁ τύραννος μετακομισθῆναι κεκέλευκε. καὶ
 τινος τὰ κατ' αὐτοῦ ἀναγινώσκοντος αἰτιάματα, παρ-
 ουσία πλήθους πολλοῦ ἐπὶ τούτῳ συναθροισθέντος,
 καὶ τοῦ νέου πατριάρχου Νικήτα ἐν τῷ συνθρόνῳ
 D καθημένου καὶ ἀκροωμένου αὐτῶν, ἐκεῖνος κατὰ
 κόρης ἐπάλετο καὶ οὕτως ἐπὶ πολὺ ἐμπαροινηθεὶς
 τέλος ἀναθεματίζεται καὶ ψιλωθεὶς τὴν κεφαλὴν καὶ
 τὸν πῶγωνα, ἀλλὰ μέντοι καὶ τὰς ὀφρῦδας, καὶ ὄνῳ
 ἐποχηθεὶς, ἱπποδρομίας τελουμένης εἰσάγεται εἰς τὸ
 θέατρον, ἀτίμως θριαμβευόμενος καὶ ἐμπτυόμενος
 καὶ κόνει παττόμενος. ἐπὶ τούτοις τινὰς τῶν ἀρχόν-
 των στείλας ὁ τύραννος ἠρώτησεν αὐτὸν τί δοκεῖ
 αὐτῷ περὶ τῆς αὐτοῦ πίστεως καὶ περὶ τῆς συνόδου.
 ὁ δὲ ἐκμειλισσόμενος τὴν ἐκείνου ὡμότητα ἀπεκρίθη
 καὶ καλῶς πιστεύειν αὐτὸν καὶ ἀκριβῶς δογματίσαι
 τὴν σύνοδον· καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ τρισάθλιος εἰς τὸ
 Κυνήριον ἀπαχθεὶς ἀπετμήθη τὴν κεφαλὴν.

8
 PΠ112 Καθ' ἐκάστην δὲ τῇ κατὰ τῶν ἐκκλησιῶν καὶ
 Α τῶν μοναστηρίων μανία προσετίθει ὁ βέβηλος. ἀκό-

λαστος δὲ ὧν καὶ τρεῖς γυναῖκας ἡγάγετο, καὶ ἐκ
 μὲν τῆς πρώτης ἔσχε παῖδα τὸν Λέοντα, ὃν καὶ τοῦ
 τῆς βασιλείας ὀνόματος κατηξίωσεν, ἐκ δὲ τῶν ἄλλων
 Χριστοφόρον, Νικηφόρον τε καὶ Νικήταν. καὶ τοὺς
 5 μὲν δύο Καίσαρας ἔστυψε, τὸν δὲ Νικήταν ἐτίμησε
 νωβελίσσιμον. καὶ τῷ πρώτῳ υἱῷ αὐτοῦ καὶ βασι-
 λεῖ ἡγάγετο γυναῖκα ἐξ Ἀθηναίων, καὶ ἐμνηστεύσατο
 ταύτην αὐτῷ, στέψας αὐτὴν Ἀνγούσταν καὶ καλέσας
 Εἰρήνην, ἐξ ἧς ἐτέχθη τῷ Λέοντι παῖς Κωνσταντί-
 10 νος ὀνομασθεὶς. αὐτῷ δὲ ὁ Κοπρώννμος μετὰ σφό-
 δρα πολλῶν τριήρων καὶ δρομώνων κατὰ Βουλγάρων
 ἐξώρμησε, βουλόμενος διὰ τοῦ Ἰστροῦ εἰς Βουλγα-
 ρίαν ἐμβαλεῖν. εἴτα δεδευλιμακῶς ἀναξευῖται διεμελέ-
 τα. οἱ Βούλγαροι δὲ δείσαντες πέμψαντες πρὸς αὐ-
 15 τὸν σπονδὰς θέσθαι πρὸς εἰρήνην ἐζήτησαν, καὶ
 ἐσπείσαντο ἐπὶ συνθήκαις τοῦ μήτε Βουλγάρους τὰ
 Ῥωμαίων ληΐζεσθαι μήτε μὴν Ῥωμαίους ἐπιέναι κατὰ
 Βουλγάρων. καὶ ἐπὶ τούτοις ἐπανεληλύθε. τινὲς δὲ
 τῶν Βουλγάρων δώροις ὑποσυρέντες παρὰ τούτου
 20 τοῦ αὐτοκράτορος ἐν ἀπορρήτοις ἐδήλουν αὐτῷ τὰ
 τῷ ἄρχοντι σφῶν βουλευόμενα· οἱ μεμνηνύκασιν τῷ
 Κωνσταντίνῳ ὅτι βούλεται ὁ σφέτερος ἄρχηγός λαὸν
 ἐκπέμψαι κατὰ τινος τῶν Ῥωμαίων χωρῶν, ἵν' ἐκεῖ-
 θεν λείαν κομίσαιτο. καὶ ὃς κατασκόπους στείλας, C
 25 ὅτε ὥρμησαν ἐκ Βουλγαρίας οἱ ληισόμενοι, ἔτοιμος
 ὧν αἰφνιδίον ἐπεκδρομῶν κατ' αὐτῶν τοὺς μὲν διέ-
 φθειρε, τοὺς δὲ καὶ ἐξώγρησε, καὶ μετ' αἰχμαλωσίας
 πολλῆς ἐπανέστρεψε, καὶ πάλιν ἔνοπλος ἐθριάμβευ-
 σεν. εἴτα πολλὰς τριήρεις ἐτοιμασάμενος κατὰ Βουλ-
 30 γάρων ἐκπέπομφε, καὶ κατὰ Μεσημβρίαν γενομέναις
 αὐταῖς κλύδων ἐκ πνευμάτων βιαίων ἐμπεσὼν σχε-
 δὸν ἀπάσας κατέδυσεν. ὁ τῶν Βουλγάρων δὲ ἄρχι-

γὸς Τελέριχος ὑποπιεύσας ὑπὸ τῶν οἰκείων μεμηνυ-
 σθαι τῷ βασιλεῖ τὰ αὐτῷ βουλευόμενα, μὴ εἰδὼς δὲ
 D τίνες οὗτοι, κατασοφίζεται τὴν τοῦ Κοπρωνύμου
 κουφότητα, καὶ ἐξ αὐτοῦ μανθάνει τὸ ἀγνοούμενον.
 γράφει γὰρ δι' ἀπορρήτων βούλεσθαι προσελθεῖν
 αὐτῷ, καὶ ἡξίου δηλώσαι οἱ εἰ τινας ἔχει φίλους ἐκ
 τῶν παρὰ Βουλγάροις ἐξόχων, ἵν' ἐκείνοις θαρρή-
 σειε τὸ ἀπόρητον καὶ σὺν ἐκείνοις ἀφίκοιτο πρὸς
 WIII92 αὐτόν. ὁ δὲ παχύς, ὡς ἔοικεν, ὃν οὐ συνῆκε τὸ
 σκέμμα τὸ βάρβαρον, ἀλλ' ἀνοήτως τοὺς αὐτῷ προσ-
 κειμένους εὐθύς ἐξεκάλυψε. καὶ ὁ βάρβαρος συλ-
 λαβὼν αὐτοὺς ὡμῶς ἀπαξάπαντας καὶ ἀπηνῶς διε-
 χρήσατο. καὶ αὐτίς δὲ κατὰ Βουλγάρων ὁ αὐτοκρά-
 τωρ οὗτος τὸ λοισθιον ἐξεστράτευσε, καὶ κατὰ τὴν
 ἐν Θράκῃ Ἀρχαδιούπολιν στρατοπεδευόμενον οἱ πό-
 PIII13δες αὐτοῦ ἀπηνθράκωντο, ὅθεν αὐτὸν λάβροι πυρε-
 A τοὶ καὶ φλογώδεις ἐξέκαιον, ὥς μηδὲν τούτων μηδὲ
 παρ' ἰατρῶν ἐπινοεῖσθαι ἀλέγημα. ἐκεῖθεν ἐπὶ κλί-
 νης φερόμενος μέχρι Σηλυβρίας κατήνησεν, ὅθεν
 διὰ τριήρους κεκόμιστο, βοῶν ὡς "ζῶν ἔτι τῷ πυρὶ"
 παραδέδομαι". ἄρτι δὲ φθάσας εἰς τὸ Στρογγύ-
 λον τοῦ μεμεθυσμένου θείου ξυροῦ ὁ δέλαιος
 ἐπειράθη, καὶ βιαίως ἐκεῖ τὸν βίον κατέστρεψε,
 χιλιάδας τῶν ὀρθοδόξων πολλὰς ἀνελών, καὶ μάλι-
 στα μοναστῶν, καὶ τὰ τούτων ἀσκητήρια τὰ μὲν
 πυρὸς θέμενος παρανάλωμα, τὰ δὲ καθελὼν, τὰ δὲ
 κοινώσας, ὥσπερ καὶ τὴν τοῦ Δαλμάτου λεγομένην
 μονήν, ἀρχαίαν οὖσαν καὶ τῶν ἐν Κωνσταντινου-
 πόλει πρεσβυτέραν πασῶν, ἀφ' ἧς ἀπελάσας τοὺς
 μοναχοὺς στρατιωτῶν αὐτὴν πεποίηκε καταγώγιον.
 B οὐ μόνον δὲ κατὰ τῶν ζώντων ἐλύττησεν, ἀλλὰ καὶ
 εἰς τοὺς τοῦ Χριστοῦ μάρτυρας καὶ τοὺς ἄλλους αὐ-

τῷ εὐαρεστήσαντας ἐμπαροινῶν οὐκ ἐπαύετο, μηδὲν
 αὐτοὺς δύνασθαι λέγων καὶ συγκίνην ἐπικουρίαν τὰς
 τούτων πρεσβείας ἀποκαλῶν, καὶ τὰ τούτων ἔργια
 λείψανα τὰ μὲν ἀτίμως καταχωννύς, τὰ δὲ ποιῶν
 5 ὑποβρύχια, ἕνια δὲ καὶ ἀποτεφρῶν, ὥσπερ καὶ τὸ
 τῆς πανευφήμου μάρτυρος Εὐφημίας ἄγιον σῶμα.
 διττοὶ δὲ περὶ τούτου φέρονται λόγοι· ὁ μὲν γὰρ
 πυρρίκανστον αὐτὸ λέγειν δόξαι ποιήσασθαι τὸν μια-
 ρὸν ἐκεῖνον Κοπρώνυμον, κύνας καὶ ὄνους αὐτῷ
 10 συνεμπρήσαντα καὶ τὴν τέφραν λικμήσαντα, μὴ μέν-
 τοι αὐτῷ εἰς ἔργον ἐκβῆναι τὸ βούλευμα· φθῆναι ὃ
 γὰρ τοὺς ὀρθοδόξους μαθόντας τὸ βουλευόμενον
 ἀφελέσθαι τὸ τῆς μάρτυρος σῶμα ἐκ τῆς σοροῦ καὶ
 μεταθεῖναι αὐτό, ἕτερον δὲ νεκρὸν ἐνθεῖναι αὐτῇ,
 15 καὶ ἐκεῖνον παρὰ τοῦ ἀλιτηρίου ἐκείνου παραδοθῆναι
 πυρί· ὁ δ' ἕτερος οὐ καυθῆναι, καταποντωθῆναι δὲ
 λέγει τὸ σῶμα τῆς μάρτυρος σὺν τῇ λάρνακι· τὴν δὲ
 χάριτι θείᾳ κυβερνωμένην προσοκεῖλαι τῇ νήσῳ
 Αἰήνῳ, καὶ ὑπὸ τῶν ἐν τῇ νήσῳ πιστῶν γνωσθεῖ-
 20 σαν κατατεθῆναι ἐκεῖ, ἐπὶ δὲ Εἰρήνης καὶ Κων-
 σταντίνου αὐθις ἀνακομισθῆναι εἰς τὴν ὑπερκειμέ-
 νην τῶν πόλεων ἐντίμως καὶ μεγαλοπρεπῶς. ὁ μὲν
 οὖν οὕτως αἰσχρῶς βιώσας οὕτως ἀπεβίω βιαίότατα,
 ὥς ἰστόρηται, μοναρχήσας ἔτη τριάκοντα ἐπὶ τέσ-
 25 σαρσι καὶ μηνὶ τρισί, τούτοις καὶ τῶν δύο ἐνιαυτῶν
 συναριθμουμένων, οὓς ὁ Ἀρτάβασδος ἤρξε τούτου
 περιγενόμενος.

Ἐκράτησε δὲ τῆς βασιλείας ὁ τούτου υἱὸς Λέων 9
 ὁ ἐκ τῆς Χαζάρας τεχθεὶς, νοσῶν τὴν αὐτὴν κάκει-
 30 νος ἀσέβειαν, εἰ καὶ κατ' ἀρχὰς εὐσεβεῖν ὑπεκρίνετο
 καὶ τοὺς μοναχοὺς τιμᾶν, ὥστε καὶ τινὰς τῶν μονα-
 στῶν ἀρχιερεῖς τότε γενέσθαι ἐν ταῖς προβαθμιατέ-

ραις τῶν μητροπόλεων. πολλὰ δὲ χρήματα ἐν τοῖς δημοσίοις εὐρὼν θησαυροῖς, ἃ ὁ πατὴρ αὐτοῦ κακῶς συνήγαγε καὶ ἀπεθυσάυρισε, τούτοις καταχρησάμενος ἐξευμενίσατο τὸ ὑπήκοον καὶ τῇ ἐπιπλάστῳ

ΡΠ114 θεοσεβείᾳ. ἀθροισθέντες οὖν οἱ τῆς πόλεως, κάκ 5

Α τῶν θεμάτων πολλοὶ ἤτοῦντο χαριζόμενοι δῆθεν αὐτῷ ἀναγορευθῆναι τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον. ὁ δέ, εἰ τοῦτο βούλονται, ὁμόσαι αὐτοὺς ἀπήτησεν ὥς οὐδέξονται ποτε ἄτερ αὐτοῦ καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καὶ τοῦ σπέρματος αὐτῶν ἕτερον βασιλέα. καὶ ὥμο- 10 σαν ἅπαντες, οὐχ οἱ τῆς συγκλήτου βουλῆς καὶ οἱ τοῦ στρατεύματος, ἀλλὰ καὶ ὁ δημῳδῆς ὄχλος καὶ ἔμποροι καὶ οἱ τῶν ἐργαστηρίων προεστῆκεσαν καὶ ἐγγράφα περὶ τούτων ἐξέθεντο. ταῦτα μὲν οὖν κατὰ τὴν ἕκτην ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος τοῦ σωτηρίου 15 πάθους τοῦ σωτήρος γεγόνασι. τῷ δὲ μεγάλῳ σαββάτῳ τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφὸν Εὐδόκιμον νωβελίσσιμον ὁ βασιλεὺς προεβάλετο, καὶ κατ' αὐτὴν τὴν τοῦ Β πάσχα κυριακὴν ἔσπεψε τὸν υἱὸν αὐτοῦ, τοῦ πατριάρχου τὴν κατ' ἔθος πεποιηκότος εὐχὴν. τεθυνη- 20 κότος δὲ τοῦ πατριάρχου Νικήτα τοῦ ἐκτομίου, ὃς ἦν προεδρεύσας τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔτη τεσσαρεσκαίδεκα, χειροτονεῖται πατριάρχης Παῦλος ὁ Κύπριος, ἀναγνώστης ὢν καὶ ὁρθόδοξος.

Εὐρὼν δὲ τινὰς τῶν ἐπισήμων τοῦ παλατίου 25 ταῖς θείαις εἰκόσι προσκύνησιν ἀπονέμοντας, τὴν ἀλωπεκὴν ἀποδὺς τὸν ἐντὸς κρυπτόμενον ἐδημοσίευσεν λέοντα, ὁμότατά τε αὐτοὺς αἰκισάμενος καὶ διὰ τῆς ἀγορᾶς ἐν ἀτίμῳ πομπῇ περιαγαγών, πρότερον ψιλώσας αὐτοὺς τῶν τριχῶν, οὕτως εἰς τὸ 30 πραιτώριον ἐναπέθετο, ὅπου τινὲς αὐτῶν καὶ τὴν C ψυχὴν τῷ κυρίῳ παρέθεντο. πέμπτου δ' ἀνύσας

τῆς αὐταρχίας ἐνιαυτὸν ἐτελεύτησεν. ἐρασθεῖς γὰρ τοῦ στέμματος, ὅπερ ὁ Μαυρίκιος τῷ θεῷ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ἀνέθετο, καὶ τοῦτο λαβὼν καὶ τῇ κεφαλῇ περιθέμενος, εὐθὺς ἐλήφθη σφοδρῶ πυρετῷ,
 5 καὶ οὗτος αὐτὸν τῆς ζωῆς ὑπεξήγαγε.

Τοῦ δὲ θανόντος ἡ Αὐγούστα Εἰρήνη σὺν τῷ 10
 υἱῷ Κωνσταντίνῳ δέκατον ἐνιαυτὸν τῆς ἡλικίας ἀνύοντι τὴν βασιλείου ἀρχὴν διεδέξαντο. ἦσαν δὲ ἄμφω τῶν σεβασμίων εἰκόνων προσκυνηταί, ἀλλ'
 10 οὐπω τοὺς πόδας τῇ βασιλείᾳ βεβαίως ἐρείδασί τι-
 νες αὐτοῖς ἐπεβούλευσαν, ἵνα τὸν Καίσαρα Νικηφό-
 ρον τὸν τοῦ θανόντος βασιλέως Λέοντος ἀδελφὸν βασιλεύσωσι. γνωσθείσης δὲ τῆς συνωμοσίας, τοὺς D
 μὲν τῆς ἐπιβουλῆς μετασχόντας αἰκισαμένη ἡ βασι-
 15 λῆς καὶ τὴν τρίχωσιν αὐτοῖς ἀποθρίξασα ὑπερορίαν
 τούτων κατεψηφίσατο, τοὺς δὲ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς
 ἀδελφούς τοὺς τε Καίσαρας καὶ τοὺς νωβελισσίμους
 καρῆναι παρασκευάσασα καὶ ἰερωσύνης ἀξιοθῆναι
 καὶ μεταδοῦναι τῷ λαῷ τῶν ἀγιασμάτων ἐποίησε
 20 κατὰ τὴν ἐορτὴν τῆς τοῦ σωτῆρος γεννήσεως. ἐκέ-
 νη δὲ σὺν τῷ υἱῷ προελήλυθε μετὰ τῆς συνήθους
 τοῖς βασιλεῦσι δορυφορίας καὶ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλη-
 σίᾳ γενομένη τὸ στέμμα, ὃ ἐκεῖθεν ἀφείλετο ὁ ἀνὴρ
 αὐτῆς, προσήνεγκε, κόσμῳ πλείονι τοῦτο ἐπικοσμή-
 25 σασα. ἔστειλε δὲ καὶ κατὰ τῶν Ἀράβων στρατεύμα, PII115
 ἵνα ἀνακόπῃ τὰς ἐκείνων ἐπιδρομάς. ἐξελθόντες A
 οὖν ἐπὶ λεηλασίαν Ἀγαρηνοὶ συναντῶνται παρὰ τῆς
 σταλείσης Ῥωμαϊκῆς στρατιᾶς, καὶ τρέπονται καὶ
 ἀναιροῦνται πολλοί. ἐν δέ γε τῇ Θράκῃ κατὰ τὸ
 30 Μακρὸν τεῖχος τότε τις ὀρύττων λάρνακι ἐντυγχάνει
 λιθίνῃ ἀνθρώπου φερούσῃ νεκρὸν καὶ γράμματα
 ἐγκεκολαμμένα ἔχούσῃ λέγοντα "Χριστὸς μέλλει γεν-

νᾶσθαι ἐκ παρθένου, καὶ πιστεύω εἰς αὐτόν· ἐπὶ δὲ
 Κωνσταντίνου καὶ Εἰρήνης τῶν βασιλέων πάλιν,
 ἦλθε, ὅψει με.” βουλευθεῖσα μέντοι ἡ βασιλὶς Εἰρήνη
 γυναῖκά μνηστεύσασθαι τῷ υἱῷ, ἐπέμψε πρὸς Κά-
 ρουλον τὸν ῥῆγα τῶν Φράγγων, τὴν ἐκείνου παῖδα 5
 WIII9 τῷ οἰκείῳ μνωμένη παιδί. εἶτα τὸ τοιοῦτον κῆδος
 B καταλιποῦσα διὰ φόβον καὶ φιλαρχίαν, ἵνα μὴ δύ-
 ναμιν ὁ υἱὸς αὐτῆς περιβάλλεται τὴν τῶν Φράγγων
 διὰ τὴν ἀρχιστεῖαν, ἐξ ἐφ᾽ ἧς ἤνεγκε κόρην· ἦν οἱ
 μὲν ἐκ τοῦ τῶν Ἀρμενιακῶν θέματος λέγουσιν, ἔτε- 10
 ροι δ’ ἐκ Παφλαγόνων, οὖσαν τοῦ ἐπὶ ἐλεημοσύνη
 διαβοήτου Φιλαρέτου θυγάτριον, καὶ ταύτην τῷ
 Κωνσταντίνῳ συνέξευξεν ἄκουτι καὶ τὸν γάμον αὐ-
 τῆς ἀποστέργοντι, ὅτι τὴν τοῦ Καρούλου παῖδα ἐκ-
 τόπως ἀγαγέσθαι ἐβούλετο. Ἀρῶν δὲ ὁ τῶν Ἀρά- 15
 βων ἀρχηγὸς κατὰ Ῥωμαίων στρατεύσας μέχρι Χρυ-
 σοπόλεως ἦλθεν. ὁ δὲ Κωνσταντῖνος στρατεύμα
 πέμψας τὴν λίμνην Βανῆς δι’ αὐτοῦ κατέσχε· καὶ
 τοῦτο μαθόντες οἱ Ἀραβες σπείσασθαι Ῥωμαίοις
 ἠτήσαντο. ἀπελθόντες οὖν οἱ τῶν κοινῶν διοικηταὶ 20
 C πρὸς τὸν Ἀρῶν, ἵνα συνθήκας ποιήσωσι, καὶ μὴ
 φροντίσαντες πρότερον ὁμήρους τῶν παρ’ ἐκείνοις
 ἀναγκαίων λαβεῖν, κατεσχέθησαν παρ’ αὐτοῦ καὶ ἐν
 πέδαις καθείρχθησαν. ὅθεν βιασθέντες οἱ κρατοῦν-
 τες διὰ τοὺς ἄρχοντας ἐσπείσαντο, συνθέμενοι φό- 25
 ρους διδόναι τοῖς Ἀραβιν. οἱ μὲν οὖν ἐπὶ τοιαύταις
 συνθήκαις ἀνέξευξαν. ἡ δὲ βασίλισσα Ἑλπίδιον τὸν
 πατρίκιον στρατηγὸν Σικελίας προεχειρίσατο· εἶτα
 μαθοῦσα ὅτι τὰ τῶν Καيسάρων φρονεῖ, ἔστειλε τοὺς
 ἄξοντας ἐκεῖθεν αὐτόν. τῶν δὲ Σικελιωτῶν μὴ πα- 30
 ραχωρησάντων τοῖς σταλεῖσι λαβεῖν τὸν Ἑλπίδιον,
 ἡ Εἰρήνη θυμῷ ληφθεῖσα τὴν ἐκείνου γυναῖκα καὶ

τοὺς παῖδας μαστίξασα καὶ τῶν τριχῶν ἀφελομένη
 ἐν τῷ πραιτωρίῳ καθεῖρξε· κατ' ἐκείνου δ' ἐκπέ- D
 πομφε στράτευμα, εὐνοῦχον αὐτοῖς ἐπιστήσασα τῶν
 πιστοτάτων αὐτῇ. πολέμων δὲ συνεχῶν γενομένων,
 5 τρέπεται ὁ Ἐλπίδιος καὶ ἀπέδρα εἰς Ἀφρικὴν καὶ
 τοῖς Ἀραβι προσεχώρησεν. οἱ δὲ τοῦτον δεξάμε-
 νοι βασιλικὴν ταινίαν αὐτῷ περιέθεντο, καὶ ὡς βα-
 σιλεὺς αὐτοῖς ἀνηγόρευτο, εἰ καὶ μηδὲν αὐτῷ κατὰ
 σκοπὸν προσεχώρησε. τῆς δὲ περὶ τῶν Ἀράβων φρον-
 10 τίδος ἀπαλλαγείσα διὰ τὴν εἰρήνην ἡ βασιλὶς ἐξῆλθε
 σὺν τῷ υἱῷ κατὰ Θράκην, δυνάμειν τε πολλὴν ἐπι-
 συρομένη καὶ ὄργανα μουσικά, καὶ ἀπελθοῦσα εἰς
 Βερόην καὶ τὸ ἐν αὐτῇ φρούριον ἀνοικοδομήσασα
 καὶ Εἰρηνόπολιν αὐτὸ ὀνομάσασα, ἀλλὰ μὴν καὶ τὴν
 15 Ἀρχίαλου δειμαμένη καὶ ἕως Φιλιππουπόλεως προ- PH116
 ελθοῦσα, ὑπέστρεψε. A

Τοῦ δὲ πατριάρχου Παύλου νοσήσαντος καὶ τῆς 11
 ἐκκλησίας ὑποχωρήσαντος καὶ ἀποκαρέντος, ἡ βασι-
 λὶς μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς προσῆλθεν αὐτῷ, αἰτιώμε-
 20 νοι αὐτὸν τῆς ὑποχωρήσεως. ὁ δὲ "εἶθε" εἶπε "μη-
 δὲ τὴν ἀρχὴν ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς ἀρχιερωσύνης
 ἐκάθισα, τῆς ἐκκλησίας τυραννουμένης καὶ σχίσμα-
 τος ὄντος μέσον αὐτῆς καὶ τῶν ἄλλων καθολικῶν
 θρόνων." εἶτ' αὐθις ἐκ τῆς συγκλήτου λογάδας ἀπέ-
 25 στείλει, ἐρωτῶσα ὅ,τι ἂν εἰς δέον οἰκονομηθεῖη. ὁ
 δὲ ἀπεκρίνατο ὡς "εἰ μὴ διὰ συνόδου καθολικῆς τὸ
 σφάλμα διορθωθῇ καὶ τῶν ἐκκλησιῶν προβαίῃ ἔνω-
 σις, οὐκ ἔστιν ἡμῖν σωτηρία. καὶ οἱ συγκλητικοί, B
 "διὰ τί οὖν" εἶπον "αὐτὸς ἐν τῷ χειροτονεῖσθαι
 30 συνέθου τὰς εἰκόνας μὴ προσκυνεῖν;" ὁ δὲ ἀντεπή-
 γαγε "διὰ τὴν τῶν κρατούντων μανίαν καὶ τὴν ὑμε-
 τέραν ἀπῆνειαν. ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦτο θρηνῶ καὶ διὰ

μετανοίας πρὸς τοὺς οἰκτιροὺς κατέφυγον τοῦ Θεοῦ, δεόμενος μὴ ὥς ἀρχιερεὺς κριθῆναι.” ὁ μὲν οὖν ἐν τούτοις τὸν βίον κατέλυσεν. οἱ δὲ κρατοῦντες τὸν αἰοίδιμον Ταράσιον ἀσηκρῆτις ὄντα πατριάρχην προ-
WIII95 χειρίζοντο, καὶ ὁ λαὸς ἅπας ἐπεψηφίζετο. ὁ δὲ 5
ἀνένευε, μὴ δύνασθαι λέγων προστῆναι τῆς ἐκκλη-
σίας ἀπεσχισμένης τῶν λοιπῶν τυγχανούσης ἐκκλη-
C σιῶν καὶ ὑπ’ ἐκείνων ὑποβαλλομένης τῷ ἀναθέματι.
ἐγκειμένων δὲ καὶ τῶν βασιλέων καὶ τοῦ λαοῦ, “εἰ
συντίθεσθε” εἶπε “σύνοδον οἰκουμενικὴν ἀθροισθῆ- 10
ναι καὶ τῶν ἐκκλησιῶν γενήσεσθαι ἑνωσιν, δέξομαι
καὶ αὐτὸς τὴν προχείρισιν.” συνθεμένων δὲ πρὸς
τοῦτο πάντων, ἐχειροτονήθη ὁ θεῖος Ταράσιος, καὶ
στέλλει αὐτός τε καὶ οἱ κρατοῦντες εἰς τε τὴν προ-
σβυτέραν Ῥώμην, Ἀδριανοῦ ἐν αὐτῇ προεδρεύοντος, 15
καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς πατριάρχας, ζητοῦντες σταλῆναι
τινας παρ’ αὐτῶν τοὺς ἐπὶ τῇ συνόδῳ παρουσιάσου-
τας· καὶ παρὰ πάντων ἐστάλησαν. ἀθροισθέντων δὲ
καὶ τῶν λοιπῶν ἀρχιερέων καὶ μοναχῶν ἐν Νικαίᾳ
D τῆς Βιδυνίας καὶ ὁ πατριάρχης ἐξῆλθε Ταράσιος, 20
καὶ συνέστη ἐκεῖ οἰκουμενικὴ σύνοδος ἑβδόμη, καὶ
ἐκυρώθη τὰς σεπτὰς εἰκόνας καὶ προσκυνεῖσθαι καὶ
σεβάζεσθαι, ἀναθέματι δὲ κατεκρίθησαν καὶ οἱ τρεῖς
οἱ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει προεδρεύσαντες ἐκκλη-
σίας, ὅ τε Ἀναστάσιος καὶ ὁ Κωνσταντῖνος καὶ ὁ 25
Νικήτας, καὶ τόμῳ τὰ τῇ ἱερᾷ συνόδῳ δόξαν-
τα ἐνεγράφησαν. ἐκ δὲ Νικαίας εἰς τὴν τῶν πόλεων
βασιλεύουσαν ἐνδημήσαντες οἱ τῆς συνόδου καὶ ἐν
τοῖς βασιλείοις γερόμενοι, προκαθημένων καὶ τῶν
βασιλευόντων, εἰς ἐπήκοον πάντων τὸν τόμον ἀν- 30
έγνωσαν· ὃς καὶ παρὰ τῶν κρατούντων κεκύρωτο
ὑποσημηναμένων αὐτόν, καὶ οὕτω τὰ ἱερὰ ἐκτυπώ-

ματα ἐν τοῖς θείοις ναοῖς ἀνεστήλωντο, καὶ αἱ ἐκ-
 κλησίαι ἅπασαι ἦνουντο. τὰ μὲν οὖν μέχρι τοῦδε^{PH117}
 παρὰ τῆς βασιλίσσης καὶ τῶν αὐτῇ προσφκειωμένων^A
 τὰ τῆς βασιλείας ἰθύνοντο. ἤδη δὲ τὸν μείρακα
 5 παρελάσας ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος καὶ εἰς νεανίαν
 τελεῖν ἡργμένος, εἰκοσαέτης γὰρ ἦν, καὶ ὁρῶν ἅπαν-
 τα παρὰ τῆς μητρὸς οἰκονομούμενα, καὶ Σταυράκιον
 τὸν πατρίκιον καὶ λογοθέτην τὰ πάντα δυνάμενον,
 ἑαυτὸν δὲ μηδενὸς ἀξιούμενον λόγου, ἤχθετο, καὶ
 10 μετὰ τινων τῶν τε τῆς συγκλήτου βουλῆς καὶ τῶν
 ὑπηρετουμένων αὐτῷ ἐμελέτησε τὸν Σταυράκιον τῆς
 ἀρχῆς καθελεῖν καὶ ποιήσασθαι ὑπερόριον. γνω-
 σθέντος δὲ τοῦ βουλευματος, τοὺς μὲν τοῦ βασιλέως
 θεράποντας τοὺς αὐτῷ συμμετέχοντας τύψασα πάν-
 15 τας καὶ ψιλώσασα τῶν τριχῶν ἢ βασιλίσσα ἄλλους
 ἄλλῃ ἐξώρισε, τοὺς δ' ἐκ τῆς συγκλήτου ἀτιμία πε-
 ριβαλοῦσα τοὺς μὲν ἀπροΐτους τῶν ἰδίων οἰκων εἴ-
 ναι κεκέλευκε, τῶν δὲ καὶ ὑπερορίαν κατεψηφίσατο.
 ἀλλὰ μὴν καὶ τὸν υἱὸν αἰκισαμένη καὶ λοιδορησάμέ-
 20 νη προΐεναι κεκώλυκε. τὰ δὲ στρατεύματα ὀμνύειν
 ἠνάγκαζε μὴ δέξασθαι τὸν υἱὸν αὐτῆς εἰς αὐταρ-
 χίαν, ζώσης ἐκείνης. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι καὶ ἄκουτες
 ὤμνον, οἱ δὲ τοῦ θέματος τῶν Ἀρμενιακῶν οὐχ
 ὑπέκυψαν, ἀλλὰ καὶ βασιλέα γινώσκειν εἶπον τὸν
 25 Κωνσταντῖνον, καὶ πρὸ τῆς μητρὸς ἐξ ἀρχῆς ἀνηγο-
 ρευμένον, καὶ οὕτως αὐτίς αὐτὸν ἤθελον εὐφημεῖ-
 σθαι. ταῦτα ἡ Εἰρήνη μαθοῦσα ἔστειλε τὸν σπαθά-
 ριον Ἀλέξιον καὶ δρουγγάριον τῆς βίγλας τὸν Μω-
 σηλέ, ἵν' αὐτοὺς εἰς τὸ αὐτῆς μετάθῃται θέλημα. οἱ
 30 δὲ τὸν μὲν στρατηγὸν ἑαυτῶν συνέσχον ὑπὸ φρου-
 ράν, τὸν δὲ Μωσηλέ ἀρχοντα τοῦ θέματος εἵλοντο
 καὶ μόνον τὸν Κωνσταντῖνον εὐφήμησαν αὐτοκρά-

τορα. ἐντεῦθεν ὀρμηθέντες καὶ οἱ τῶν ἄλλων θε-
μάτων μόνον τὸν Κωνσταντῖνον ἀνηγόρευον βασι-
λέα, καὶ ἀθροισθέντες κοινῇ ἐκείνον μόνον ἀνεκή-
ρυττον αὐτοκράτορα. δέισασα δὲ τὴν τῶν ταγμάτων
ὁμόνοιαν ἡ Εἰρήνη προήνεγκε τὸν υἱόν. ὁ δὲ αὐ- 5

WIII196 τίκα τὸν Σταυράκιον αἰκισάμενος καὶ τοὺς ἐντιμοτέ-
ρους τῶν θεραπόντων τῶν μητρικῶν ὑπερώρισεν,
αὐτὴν δὲ τὴν μητέρα τῶν βασιλείων ἐντίμως κατα-
D γαγῶν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς, ὃν ἐν τοῖς Ἐλευθερίου
ἐδείματο, διάγειν ἐκέλευσε. 10

12 Καὶ τὰ μὲν οὕτως ἔσχον. ἐμπρησμοῦ δὲ συμ-
βάντος, ὁ μέγας τρίκλινος τῶν ἱερῶν ἀνακτόρων ὁ
Θωμαΐτης λεγόμενος ἔργον γέγονε τοῦ πυρός, ὅτε
λέγεται καυθῆναι καὶ τὰ σχεδιάσματα τῆς ἐξηγήσεως
τῆς θείας γραφῆς, ἃ ὁ χρυσοῦς τὴν γλῶτταν συνε- 15
γράφατο Ἰωάννης, ἐκεῖσέ που ἀποκείμενα. ὁ δὲ γε
βασιλεὺς Κωνσταντῖνος κατὰ Βουλγάρων ἐξεστρά-
τευσε, τοῦ Καρδάμου τοῦ ἔθνους ἀρχηγετούντος·
μικρᾶς δὲ προσβολῆς γενομένης ἀμφοῖν τοῖν ἀντι-
θέτοις μεροῖν δειλία ἐνέσκηψε. καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς 20
ἐπανέβη εἰς τὴν μεγαλόπολιν, οἱ δὲ Βούλγαροι

P1118 εἰς τὰ ἥθη τὰ ἑαυτῶν. ἀλλὰ καὶ κατὰ Ἀράβων ὁρ-
A μήσας οὐδέν τι λόγου ἄξιον ἦνυσε. παρακληθεὶς δὲ
ὑπὸ τῆς μητρὸς καὶ τῶν ἐν τέλει τινῶν αὐτῆς ἀνά-
γει ταύτην εἰς τὰ βασίλεια, καὶ ἑαυτῷ συνευφημεῖ- 25
σθαι παραχωρεῖ, καὶ πάντα μὲν τὰ τῶν θεμάτων
τάγματα ἐδέξαντο τὴν τῆς Εἰρήνης αὐτῆς ἀνάορσιν,
οἱ δὲ τοῦ θέματος τῶν Ἀρμενιακῶν ἀντέπιπτόν τε
καὶ ἐστασίαζον, καὶ ἐπεκαλοῦντο τὸν πρόην αὐτῶν,
ὡς εἴρηται, στρατηγήσαντα Ἀλέξιον τὸν Μωσηλέ. 30
ἔφθη γὰρ ὁ βασιλεὺς ἐκεῖθεν μεταπεμψάμενος, καὶ
τιμήσας πατρίκιον εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ, φήμης ἐπικρα-

τούσης μέλλειν βασιλεῦσαι τὸν ἄνδρα. διὰ ταύτην
 τοίνυν, καὶ ὅτι παρὰ τῶν στασιαζόντων ἐπεκαλεῖτο,
 δείσας ὁ βασιλεὺς, καθεῖρξεν ἐν τῷ πραιτωρίῳ αὐ-
 τόν, τύψας πρότερον καὶ τὴν κόμην περιελών. τοῦ B
 5 δὲ τῶν Βουλγάρων ἀρχηγετοῦντος ὠρμηκότες κατὰ
 τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπικρατείας, ἀσυντάκτως ὁ βασιλεὺς
 αὐτῷ ἐπελθὼν ἡττᾶται, καὶ πληθὸς πολὺ στρατενο-
 μένων ἀπόλλυσιν, ἀλλὰ μὴν καὶ τῶν μεγιστάνων
 πολλούς. αἱ δὲ στρατιωτικαὶ συντάξεις ἀθροισθεῖσαι
 10 κατὰ τὴν μεγαλόπολιν ἐβουλεύοντο βασιλεῦσαι τὸν
 ἀπὸ Καισάρων Νικηφόρον τὸν τοῦ Κωνσταντίνου
 πατρῷου ἀδελφόν. ἀλλὰ τὸ σκέμμα οὐκ ἔλαθε· διὸ αὐ-
 τὸς μὲν ὁ Νικηφόρος ἐξέκόπη τὰ ὄμματα· ὁ δὲ γε
 Χριστοφόρος καὶ ὁ Νικήτας ὁ Ἀνθιμὸς τε καὶ ὁ
 15 Εὐδόκιμος τῶν γλωσσῶν ὑπέστησαν ἐκτομήν. ἀλλὰ
 καὶ τὸν Μωσηλὲ τὸν Ἀλέξιον ὁ βασιλεὺς ἐξετύφλω-
 σεν, ὑποθήκαις ταῦτα μητρικαῖς ἐργασάμενος. οἱ δὲ C
 τοῦ θέματος τῶν Ἀρμενιакῶν τὴν τοῦ Ἀλεξίου μα-
 θόντες τύφλωσιν, τὸν σφέτερον στρατηγὸν ἐποίη-
 20 σαν ἔμφρουρον. ἦν δ' οὗτος ὁ Καμουλιανὸς ὁ πα-
 τρὶκίος. ὥς οὖν ἀνηνέχθη τοῦτο τῷ βασιλεῖ, στέλλει
 κατ' αὐτῶν σὺν δυνάμει Κωνσταντῖνον τὸν Ἀρτα-
 σήραν καὶ τὸν Χρυσόχειρα, στρατηγὸν τῶν Βουκελ-
 25 λαρίων τυγχάνοντα. καὶ κροτηθέντος πολέμου πολ-
 λοὶ μὲν ἔπεσον ἀμφοτέρωθεν, τρέπονται δὲ οἱ βασι-
 λικοί, καὶ ἀμφοῖν ζωγρηθέντων τῶν στρατηγῶν, οὓς
 οἱ Ἀρμενιανοὶ αὐτίκα ἐτύφλωσαν. εἶτα ὁ κρατῶν
 αὐτὸς κατ' αὐτῶν ἐξεστράτευσε καὶ χειροῦται αὐ-
 30 τοὺς, καὶ τοὺς μὲν προύχοντας ἀναιρεῖ, τοῖς δὲ λοι-
 ποῖς δημεύσει τῶν ὑπαρχόντων ἐπιτετίμηκε. χιλίους
 δὲ τῶν ἐκ τῆς αὐτῶν μητροπόλεως δεσμήσας καὶ ἐς
 τὴν μεγαλόπολιν ἐνεγκών, τὰς ὄψεις τε σφῶν καταστρί- D

κτους ποιήσας ἐν γράμμασι, μέλανος ἐγχεομένου τοῖς
 στίγμασιν· ἔλεγε δὲ ἡ γραφή· "Ἀρμενιакὸς ἐπίβου-
 λος διέσπειρε τούτους ἐν Σικελίᾳ καὶ ἐν ἄλλαις νή-
 σοις." τὴν δ' ἑαυτοῦ γυναῖκα Μαρίαν ἀποστέρξας ὁ
 βασιλεὺς ἀποκαρῆναι ταύτην ἐξεβιάσατο, συμβουλῇ,⁶
 ὡς λέγεται, τῆς μητρὸς αὐτοῦ, ἵν' ὑπὸ πάντων μι-
 σηθείη καὶ εἰς αὐτὴν ἡ τῆς βασιλείας ἀντιπερινε-
 χθείη διοίκησις. καὶ γὰρ συνῆν τῷ νῆῳ περὶ τὰ
 ἀνάκτορα, ἀλλ' οὐ συμμετεῖχε τῆς ἐξουσίας, μόνης
 δέ γε τῆς εὐφημίας, λίαν δ' ἐνόσει τὸ φίλαρχον.¹⁰

WIII97 μεταμφιασασμένης οὖν τῆς τοῦ κρατοῦντος συμβίου
 καὶ περιβαλομένης ἀκούσης ἀντὶ τῆς βασιλείου στο-

PIII19 λῆς μοναζούσης ἄμφια μέλανα, Θεοδότην τινὰ κου-

^A βικουλαρέαν ἐκεῖνος ἠγάγετο, Ἀνγούστην στέψας
 αὐτήν. καὶ κατὰ τῆς Ἀράβων ἐπιστρατεύσας τρό-¹⁵
 παιον ἴστησι. τοῦ μέντοι Καρδάμου, ὃν ὁ λόγος τῶν
 Βουλγάρων ἐγνώρισεν ἀρχηγόν, φόρους ἀπαιτοῦντος
 αὐτῷ τελεῖσθαι παρὰ Ῥωμαίων, καὶ περὶ τούτων
 διαπεμφαμένου πρὸς τὸν κρατοῦντα, ἢ τὴν Θράκην
 ἄχρι τῆς πόλεως ἀπειλοῦντος ληίσασθαι, ἐκεῖνος κό-²⁰
 προν ὑποζυγίων τῷ βαρβάρῳ ἀπέστειλεν, ἐπιστείλας
 αὐτῷ ὅτι "γέρον εἴ καὶ μὴ κοπιάσης ἐνταῦθα ἐρχό-
 μενος· ἐγὼ δὲ μᾶλλον ἐλεύσομαι ἐπὶ σέ." καὶ αὐτί-
 κα τὰς Ῥωμαϊκὰς ἀθροίσας δυνάμεις ἀπῆει κατὰ
 Βουλγάρων, καὶ ἤδη πλησίον ἀλλήλων γενομένων²⁵
 τῶν στρατευμάτων, καὶ τοῦ βασιλέως εἰς μάχην προ-
 B καλουμένου τοὺς βαρβάρους, ὁ Κάρδαμος σὺν τοῖς
 οἰκείοις ἀποδειλιάσας στρατεύμασι φυχὰς ᾤχετο.
 ἀλλὰ καὶ οἱ Ἀραβες κατὰ τοῦ Ἀμορίου χωρήσαντες
 οὐδέν τι ἔσχον πρὸς τὴν πόλιν ἀνύσιμον, λείαν δὲ³⁰
 λαβόντες ὑπέστρεψαν.

13 Πλάτων δὲ ὁ καθηγητὴς τῆς τοῦ Σακκουδίου

μονῆς τῷ πατριάρχει Ταρασίῳ κοινωνεῖν οὐκ ἠνεί-
 χετο, ὅτι ἐκεῖνος τὸν βασιλέα εἰς κοινωνίαν ἐδέξατο
 τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα καταλιπόντα καὶ ἑτέρα παρὰ
 τοὺς ἐκκλησιαστικούς θεσμοὺς συνοικήσαντα· μοι-
 5 χεῖαν γὰρ ὠνόμαξε τὸ γενόμενον. ὃν ὁ βασιλεὺς
 ἀγαγὼν ἐν τῷ παλατίῳ καθεῖρξεν· ἡ δὲ τούτου μή-
 τηρ ἀντεποιεῖτο τοῦ Πλάτωνος, ὅτι κατήσχυνε τὸν
 υἱὸν αὐτῆς. ἐκδημήσας δὲ τῆς πόλεως ὁ κρατὼν C
 μετὰ τῆς οἰκείας μητρὸς εἰς Προῦσάν τε γεγυῶς,
 10 καὶ μαθὼν τεχθῆναι οἱ παιδίον ἄρρεν, ἐκεῖ τὴν μη-
 τέρα καταλιπὼν σπουδαίως ὑπέστρεψεν. ἡ δὲ λαβο-
 μένη ἀδείας τοὺς τῶν ταγμάτων ἄρχοντας δωρεαῖς
 τε καὶ ὑποσχέσεσιν ὑποποιησαμένη πέπεικε συνθέ-
 σθαι καθελεῖν μὲν τὸν υἱὸν αὐτῆς, αὐτῇ δὲ μόνῃ
 15 τὴν αὐταρχίαν περιποιήσασθαι. καὶ συνθεμένων
 εὐκαιρίαν ἐξήτει. τέθνηκε δὲ τὸ τεχθὲν παιδίον τῷ
 βασιλεῖ, ὅπερ ὠνόμασε Λέοντα, καὶ ἐθρηνήθη παρὰ
 τοῦ πατρός. οἱ δὲ τῆς κατ' αὐτοῦ ἐπιβουλῆς συνί-
 στορες τῇ μητρὶ αὐτοῦ δείσαντες μὴ τοῦ καιροῦ τρι-
 20 βομένου καὶ ὑπερτιθεμένης τῆς πράξεως γνωσθῶσι
 καὶ κατασχεθέντες ἀπόλονται, σπεύσαντες συνέσχον D
 ἐν τῷ παλατίῳ τὸν βασιλέα, καὶ περὶ ὥραν ἐνάτην
 τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὠμότατα ἐξορύττουσι, προ-
 νοούμενοι μὴ μόνον τοῦ φωτὸς στερηθῆναι αὐτόν,
 25 ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς. ὅτε συνέβη ἐφ' ἡμέρας
 ἑπτακαίδεκα μὴ λάμψαι τὸν ἥλιον, ἀλλ' ἀλαμπεῖς
 εἶναι καὶ σκοτώδεις τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας, οὐκ οἶδα
 εἴτε τυχαίως οὕτω συμβὰν εἴτε καὶ διὰ τὴν τοῦ
 Κωνσταντίνου τύφλωσιν, ὥς τηνικαῦτα τοῖς ἀνθρώ-
 30 ποις ἐδόκει, οἷα τῆς θείας προνοίας νεμεσησάσης τῷ
 πάθει, ὥς ἐκ μητρὸς εἰς υἱὸν γενομένῳ. καὶ ὁ μὲν
 οὕτω τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξωρώρυκτο κατ' αὐτὴν τὴν

ἡμέραν καθ' ἣν ἐκεῖνος τὸν θεῖον αὐτοῦ Νικηφόρον
 καὶ τὸν Μωσηλὲ ἐξετύφλωσε καὶ τῶν λοιπῶν, ὡς
 PIII120 εἴρηται, τὰς γλώσσας ἀπέτεμε, πέντε μεταξὺ παρε-
 A ληλυθότων ἐνιαυτῶν. ἡ δὲ Εἰρήνη καὶ αὐτῆς τῆς
 μοναρχίας ἐπέληπτο. καὶ ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ
 τοῦ πάπα θανόντος Ἀδριανοῦ Λέων κεχειροτόνητο,
 ἀνὴρ αἰδοῖος καὶ τιμιώτατος. οἱ δὲ τῷ θανόντι
 Ἀδριανῷ προσήκοντες στασιάσαι τὸν λαὸν ἠρώθεισαν
 κατ' αὐτοῦ, καὶ συσχόντες αὐτὸν ἐλωβήσαντο οἱ τὰ
 ὄμματα, ἀλλ' οὐκ ἐξετύφλωσαν. οἱ γὰρ ἐπιτραπέν-
 10 τες τὴν τύφλωσιν ἐφείσαντο τοῦ ἀνδρὸς αὐτὸν κα-
 τοικτείραντες, καὶ ἔξωθεν ἐλυμήναντο τοῖς αὐτοῦ
 ὀφθαλμοῖς, τοῦ δὲ φωτὸς αὐτὸν οὐκ ἐστέρησαν. ὃς
 μετέπειτα τῷ τῶν Φράγγων ῥηγὶ προσρυεῖς Καρού-
 λῳ παρ' ἐκείνου εἰς τὸν τῆς Ῥώμης ἀποκατέστη¹⁵
 θρόνον, καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἀντημύνατο, ἐξότου καὶ
 B ἡ Ῥώμη ὑπὸ τοὺς Φράγγους ἐγένετο, τοῦ Καρούλου
 WIII98 ταινωθέντος ὑπὸ τοῦ Λέοντος καὶ βασιλέως Ῥωμαίων
 ὀνομασθέντος. ἐπὶ γὰρ τοῦ προτέρου Ἰουστινιανοῦ
 τῇ Ἰταλίᾳ ἐπῆλθον οἱ Φράγγοι, ἐκ γένους ὄντες τῶν²⁰
 Γερμανῶν, ὡς ἄνω που εἴρηται, καὶ ἦσαν τοῖς Ῥω-
 μαίοις πολέμιοι. ἐπὶ δὲ Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου ὁ τότε
 πάπας Γρηγόριος διὰ τὴν ἐκείνου κακοδοξίαν ἀπο-
 στάς τοῦ ὑπεῖκειν τῷ ἀσεβεῖ βασιλεῖ ἐκείνῳ
 καὶ δασμοφορεῖν καὶ τοῦ κοινωνεῖν τοῖς ἀσεβῶς²⁵
 προσεστῶσι τῆς ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως,
 ἐσπείσατο τοῖς Φράγγοις καὶ τὰς πρὸς ἐκείνους μά-
 χας κατέλυσεν. ἐπὶ δὲ Κωνσταντίνου καὶ Εἰρήνης
 C ὁ πάπας Λέων καὶ εἰς τὴν Ῥώμην αὐτοὺς εἰσεδέξα-
 το, καὶ οὕτω τῆς Ἰταλίας πάσης καὶ τῆς Ῥώμης αὐ-³⁰

τῆς ἐκυρίευσαν. τῆς Εἰρήνης δὲ μοναρχησάσης, ὥς
 λέλεκται, οἱ ἀνδράδελφοι αὐτῆς καθειργμένοι τυγχά-
 νοντες ἠδυνήθησαν τῇ μεγάλῃ προσελθεῖν ἐκκλη-
 σία, παρὰ τινων νεωτεριστῶν πρὸς τοῦτο ἀναπει-
 5 σθέντες. Ἀέτιος οὖν ὁ εὐνοῦχος, μέγα τότε παρὰ τῇ
 βασιλίσσῃ δυνάμενος, ἀπελθὼν καὶ πίστει αὐτοῖς
 παρασχὼν ὥς οὐδὲν δεινὸν πείσονται, ἐξήνεγκε τῆς
 ἐκκλησίας αὐτοὺς καὶ εἰς Ἀθήνας ἀπήχθησαν ὑπερ-
 ὀριοι. κακεῖ διαγόντων αὐτῶν, τινὲς τῶν τῆς Ἑλλά-
 10 δος προσῆλθον τῷ ἄρχοντι τῶν Σθλαβικῶν ἔθνων,
 δεόμενοι αὐτοῦ ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς καὶ ἓνα προχειρί- D
 σασθαι βασιλέα καὶ ἀναγαγεῖν αὐτὸν εἰς τὴν βασιλί-
 δα τῶν πόλεων. μηνυθέντος δὲ τούτου τῇ βασιλίδι,
 προστάξει ἐκείνης ἀπετυφλώθησαν ἅπαντες. ὁ δὲ
 15 τῶν Φράγγων ἀρχηγὸς Κάρουλος βασιλεὺς Ῥωμαίων
 παρὰ τοῦ πάπα Λέοντος, ὥς εἴρηται, ἀναγορευθεὶς
 πρέσβεις ἐπεμψε πρὸς τὴν Εἰρήνην, ζητῶν συζευ-
 χθῆναι αὐτῇ κατὰ συμβίωσιν γαμικὴν. καὶ οὐδ'
 ἐκείνῃ τοῦτο ἀβούλητον ἔδοξε, καὶ γέγονεν ἄν, εἰ
 20 μὴ ὁ ἐκτομίας Ἀέτιος παραδυναστεύων πᾶσαν ἐκί-
 νησε μηχανὴν εἰς τὸ μὴ ἀποτελεσθῆναι τὴν συζυ-
 γίαν. οὗτος γὰρ μέγα δυνάμενος ἐν τοῖς βασιλείοις
 τὸν οἰκεῖον ὁμαίμονα Λέοντα ἀξιῶσαι τῆς βασιλείας
 διὰ μελέτης πεποίητο, ὃς δὴ Λέων διὰ σπουδῆς τοῦ PIII 121
 25 Ἀετίου μόνος αὐτὸς στρατηγὸς Θράκης καὶ Μακε- A
 δονίας προυβέβλητο· ὁ δέ γε Ἀέτιος τῶν ἐφῶν ἥρχε
 θεμάτων τοῦ Ὀψικίου καὶ τῶν Ἀνατολικῶν, κάν-
 τεῦθεν ὑπερφρονήσας τῶν ἐν τέλει περιεφρόνει καὶ
 ἀλαζονικῶς αὐτοῖς προσεφέρετο. οἱ δὲ τούτοις ἀχθό-
 30 μενοι βούλευμα κατὰ τῆς βασιλίσσης συνέθεντο, καὶ
 τὸν πατρίκιον Νικηφόρον καὶ γενικὸν Λογοθέτην
 παραλαβόντες βαθείας νυκτὸς ἦλθον εἰς τὴν Χαλ-

κῆν, τῆς βασιλίσσης Εἰρήνης νοσοῦσης καὶ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῆς τῷ ἐν τοῖς Ἐλευθερίου κειμένῃς· εἶπον οὖν τοῖς ἐκεῖσε φυλάττουσι παρὰ τῆς βασιλίσσης σταλῆναι, ἵνα βασιλέα τὸν Νικηφόρον ἀναγορεύσω-
 B σιν, ὥς ἂν οὕτω παύσῃται ὁ πατρικίος Ἀέτιος βια-
 ζόμενος αὐτὴν τὸν ἑαυτοῦ σύγγονον προχειρίσασθαι βασιλέα. πιστεύσαντες οὖν τοῖς ταῦτα λέγουσι πα-
 τρικίοις τῶν περιφανῶν οὐσί, καὶ αὐτοὶ τὸν Νικη-
 φόρον σὺν ἐκείνοις εἰς βασιλέα εὐφήμησαν, καὶ οὕ-
 τω παραχωρηθέντες εἰς τὸ μέγα εἰσῆλθον ἀνάκτορον.
 10 εἶτα δι' αὐτῆς τῆς νυκτὸς ὄχλον ἀθροίσαντες σύγ-
 κλυθα διὰ πάσης τῆς Ἀγορᾶς πρὸ τῆς ἡμέρας τὴν
 τοῦ Νικηφόρου πεποίητο ἀναγόρευσιν, καὶ τῷ τῆς
 Εἰρήνης οἴκῳ, καθ' ὃν διῆγε τότε, φρουρὰν περιέ-
 στησαν. ἡμέρας δὲ ἤδη ἐπιφανούσης εἰς τὰ πρὸς ἑω
 15 βασιλεία μεταγαγόντες αὐτὴν καὶ κατακλίσαντες εἰς
 τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν ἀφίκοντο, ἵν' ἐκεῖ ταινιωθεῖη
 C ὁ Νικηφόρος καὶ αὐτοκράτωρ ἀναρρηθεῖη· ὃ δὲ καὶ
 γέγονε.

14 Τῇ γοῦν ἑξῆς ἡμέρᾳ πρὸς τὴν βασίλισσαν ἦκεν, 20
 WIII99 οὔσαν ὑπὸ φρουρούς, ἅκων προαχθῆναι λέγων εἰς
 τὴν ἀρχὴν τὴν βασιλείον, μηδὲ γὰρ εἶναι αὐτῷ πρὸς
 βουλῆς, καὶ θαρρεῖν αὐτὴν ἀναπεῖθαι, ὥς οὐδενὸς
 ἀτυχήσουσαν τῶν παρὰ δούλου ὀφειλομένων πρὸς
 δέσποιναν γίνεσθαι. ἡξίου δὲ τοὺς βασιλικοὺς ὑπο- 25
 δεῖξαι πάντας αὐτῷ θησαυρούς. ἡ δὲ "τὰ κατ' ἐμέ"
 φησὶ πρὸς αὐτὸν" ἀναθεμένη θεῷ τὴν μὲν ἔκπτωσιν
 τῆς βασιλείας ἐπιγράφω ταῖς ἁμαρτίαις μου, τὴν δὲ
 D σὴν ἀνάρρησιν λογιζομένη ἀπὸ θεοῦ ὥς ἐξ ἐκείνου
 προβληθέντα σε προσκυνῶ, καὶ ἀξιῶ φείσασθαι μου 30
 τῆς ἀσθενείας καὶ ἐᾶσαι διάγειν με ἐν τῷ οἴκῳ μου."
 κακεῖνος "εἰ μὴ τι ἀποκρύψεις τῶν τεθησαυρισμένων

ἐν ἀποκρύφοις, ἔσται σοι καὶ τοῦτο" φησί "καὶ εἴ τι
 σοί ἐστι πρὸς ἀρέσκειαν ἕτερον, καὶ ὄρκον ἐξ αὐτῆς
 περὶ τούτου ἀπήτησεν." ἡ δὲ ὤμοσε, καὶ πλείστα
 ὑπέδειξε. καὶ ὃς αὐτίκα εἰς τὴν νῆσον αὐτὴν ὑπερ-
 5 ὥρισεν, ἣ τοῦ Πρίγκιπος ἐπωνόμασται, ἐν ἣ μὲν
 ὑπῆρχε δομησαμένη. ἦν γὰρ ὁ Νικηφόρος φιλοχρη-
 ματώτατος λίαν ἀπληστότατός τε καὶ ἀπιστότατος,
 καὶ κακίας πάσης, ὥς εἰπεῖν, καταγώγιον. καὶ οὐδ' ^{PII122}
 ὑποκριθῆναι πρὸς βραχὺ τέως ἠνέσχετο πρὸς τοὺς ^A
 10 ὑπηκόους χρηστότητα, ἀλλ' αὐτίκα πάσης ἀδικίας τὰ
 πάντα ἐπλήρωσε. καὶ οὐδὲ τῶν συναραμένων αὐτῷ
 εἰς τὸ βασιλεῦσαι ἐφείσατο, ἀλλὰ τὸν μὲν Τριφύλλιον
 φαρμάκῳ ἀνείλε, τὸν δὲ πατρίκιον Βαρδάνην καὶ
 15 στρατηγὸν τῶν Ἀνατολικῶν, ᾧ Τοῦρκος ἦν ἐπὶ κλη-
 σις, ἀναγορευθέντα εἰς βασιλέα παρὰ τῶν ἐφ' ὧν ταγ-
 μάτων εἴτε θέλοντα εἴτε ἄκοντα, λέγεται γὰρ ἀμ-
 φότερα, εἴτα μεταμεληθέντα καὶ πίστει ἀπαθείας
 παρ' αὐτοῦ εἰληφότες, μοναχὸν τε γενόμενον, καὶ εἰς
 τὴν νῆσον τὴν λεγομένην πρῶτην διαπεραιωθέντα,
 20 ὅπου ἦν δεινός τε μοναστήριον, στείλας κρυφίως
 τινάς, ὥς δοκεῖν ἀγνοοῦντος αὐτοῦ πεπραχθαι τὸ
 ἔργον, ἐστέφησε τοῦ φωτός, καὶ λυπεῖσθαι ἐσχημα- ^B
 τίζετο καὶ ἐξώμνυτο ἀμέθεκτος εἶναι τοῦ τοιούτου
 τολμήματος. τὸν δὲ τῆς Εἰρήνης υἱὸν τὸν Κωνσταν-
 25 τῖνον προσελάβετο καὶ ὑπεποιεῖτο, ἵν' αὐτῷ ὑπο-
 δείξῃ κρυπτόμενα χρήματα. κακεῖνος ὑπέδειξεν ἐν
 τοίχῳ συνεκτισμένα πολλά. συνεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς
 Νικηφόρος ἀχθομένους αὐτῷ ἅπαντας, καὶ δείσας
 μὴ τὴν Εἰρήνην αὐθις ἐγγὺς οὖσαν λαβόντες εἰς
 30 τὴν βασιλείαν ἐπαναγάγωσιν, εἰς Λέσβον αὐτὴν
 ὑπερόριον ἔθετο, καὶ φρουροὺς ἐπιστήσας αὐτῇ,
 ἐνθα τῇ λύπῃ καταποθεῖσα τὴν ζωὴν ἐξεμέτρησεν.

ἔσπεψε δὲ καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Σταυράκιον ὁ Νικηφόρος, εἰδεχθῆ τε λίαν ὄντα καὶ ἀφελῆ καὶ μήτε εἰ-
 C δος μήτε μὴν γενναιότητα μήτε σύνεσιν ἔχοντα τυ-
 ραννίδος ἐπάξια. τοῦ μέντοι πατριάρχου Ταρασίου
 τὸν βίον μετηλλαχότος κατὰ τὴν πρώτην ἑβδομάδα
 τῶν νηστειῶν, Νικηφόρος ὁ αἰοίδιμος ψήφῳ κοινῇ
 κατὰ τὴν τοῦ πάσχα κυριακὴν πατριάρχης χειρο-
 τόνητο, ἀσκηρῆτις τυγχάνων, Πλάτωνος καὶ Θεοδώ-
 ρου τοῦ γερονότος ἡγουμένου τῆς τοῦ Στουδίου μο-
 νῆς στασιασάντων διὰ τὴν τοῦ μάκαρος ἐκείνου
 χειροτονίαν, ὅτι ἀθρόως ἐκ λαϊκῶν εἰς τὴν ἐπισκο-
 πὴν προκεχειρίστο, καίτοι τούτου πολλάκις πραχθέν-
 τος. οὗς καὶ ἀπελάσαι τῆς πόλεως ὁ βασιλεὺς ἐβου-
 λεύσατο, οὐ μὴν καὶ εἰς ἔργον τὸ βούλευμα ἤνεγκεν.
 εἰσὶ δ' οἱ λέγουσι σκῆψιν εἶναι τὸ στασιάσαι αὐτοὺς
 D διὰ τὸ ἐκ λαϊκῶν γενέσθαι πατριάρχην τὸν ἱερὸν
 Νικηφόρον, τὸ δ' ἀληθὲς αἷτιον φιλαρχίαν εἶναι.
 ἡβούλουντο γὰρ τῆς ἐκκλησίας ἐγκρατεῖς γενέσθαι καὶ
 τοῦ ἀρχιερατικοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπιβῆναι
 III 100 θρόνου περὶ πλείστου πεποίηντο. τῷ δὲ υἱῷ αὐτοῦ
 Σταυρακίῳ ἀγαγέσθαι γυναῖκα ὁ βασιλεὺς βουλευθεὶς
 Θεοφανῶ τὴν Ἀθηναίαν, προσγενῆ τῆς βασιλίσσης
 Εἰρήνης οὖσαν καὶ ἤδη κατηγγυημένην ἀνδρὶ, δια-
 ζεύξας αὐτοῦ ἀθέσμως τῷ Σταυρακίῳ συνέξενξε.
 πανσπερμία δὲ παντοδαπῆς κακίας οὗτος τυγχάνων
 ὁ αὐτοκράτωρ οὐ διέλιπεν ἄλλα ἐπ' ἄλλοις εἰς συν-
 τριβὴν τῶν ὑπηκόων ἐπινοούμενος. ὀλίγων δ' ἐπι-
 μνησθήσομαι, τὰ πολλὰ παρεῶν, ἵν' ὥς ἐκ πλήρους
 I 123 πίθου γεῦμα ταῦτα τοῖς τῇ ἱστορίᾳ ἐντυγχάνουσιν
 A ἔσονται. στρατεύεσθαι τοὺς ἀπόρους ἐκ τῶν θεμά-
 των ἐθέσπισε καὶ παρὰ τῶν ὁμοχώρων ὅπλα τε αὐ-
 τοῖς χορηγεῖσθαι καὶ ἀναλώματα καὶ τὰ τῶν ἀπόρων

τέλη τοὺς εὐποροῦντας εἰσπράττεσθαι, ὃ ἀλληλέγ-
γνον ὠνομάσθη. ἐπόπτας προυβάλλετο, ἐπισκήπτων
ἐπαύξειν σφᾶς τὰ δημόσια, ἀπαιτεῖσθαι δὲ καὶ ὑπὲρ
χαρτιατικοῦ ἐπὶ τῷ νομίσματι δύο κεράτια. οἱ καὶ
5 τὰ κρείττω τῶν ἀκινήτων ἐκ τῶν δεσποτῶν ἀφαιρού-
μενοι τῷ δημοσίῳ ἀφώριζον. τούτου καὶ ἡ τοῦ κα-
πνικοῦ ἐπίθεσις ἐννόημα κάκιστον, ἐπαχθέντος τοῖς
τῶν ἐκκλησιῶν καὶ πτωχείων γηροκομείων τε καὶ
μοναστηρίων παροίκους καὶ παντὶ μῆτε γῆν ἔχοντι
10 μῆτε τέλος, καὶ τὸ τοὺς ἐξ ἀπόρων ὅπως δῆποτε εἰς B
εὐπορίαν μετενεχθέντας χρήματα ἀπαιτεῖσθαι, ὥς
εὐρετὰς θησαυρῶν, καὶ τὸ τοὺς τῶν νηῶν κτήτορας
ἀναγκάζεσθαι γῆν ὠνεῖσθαι ἀπὸ τοῦ δημοσίου, ἀν-
θρώπους οὐδ' ὅτι ἐστὶ γεωργία γινώσκοντας, καὶ
15 τοῦτο ἐπὶ τῶν ἐν τοῖς θέμασιν οἰκούντων ναυκλήρων
ἐγίνετο. τοῖς δ' ἐν Κωνσταντινουπόλει νηῶν κτή-
τορσι προσερόριπτε ἀνὰ δώδεκα λίτρας ἐκάστης χρυ-
σίου, ἵνα τόκον καταβάλοι τῷ δημοσίῳ, τῶν ἄλλων
βαρῶν τῶν τοῖς πλοίοις ἐπικειμένων ἐπέκεινα. καὶ
20 οὓς δ' ἂν ἔμαθε τῶν ἐμπόρων ἢ ἐργαστηρίων προῖ-
σταμένων πολλῶν εὐπορεῖν, στέλλων ἀφηρεῖτο τὰ
χρήματα, πολλοστὸν τι μέρος ἐκείνοις ἑῶν, οἷον καὶ
ἐπὶ τινι πράτῃ κηρίων εἰργάσατο. μαθὼν γὰρ τὸν C
ἄνδρα ἐκείνον κύριον εἶναι χρημάτων πολλῶν μετα-
25 πέμπεται αὐτόν, καὶ "ἐπίθες σου" φησὶ "τὴν χεῖρα
τῇ κεφαλῇ μου, καὶ ὅμοσον κατ' αὐτῆς πόσον σοι
χρυσίον ἐστί." τοῦ δὲ βιασθέντος τοῦτο ποιῆσαι, καὶ
ὁμόσαντος ἑκατὸν ἔχειν λίτρας, ἐνεχθῆναι ταύτας
παρεκελεύσατο. ὥς οὖν ἐκομίσθησαν, "οὐ χρεία σοι
30 τοσούτου" εἶπε "χρυσοῦ." δέκα γοῦν λίτρας αὐτῷ
ἐπιτρέψας λαβεῖν τὰς λοιπὰς αὐτὸς ᾤκειώσατο, ὁμο-
δαίαιτον αὐτὸν τηρικαῦτα πεποιηκώς, ἐνενήκοντα χρυ-

σίῳ λιτρῶν τὸ συναριστῆσαι τῷ βασιλεῖ οὐχ ἐκόντα
πριάμενον.

15 ^D Τοιαῦτα πολλὰ ὁ Νικηφόρος κατὰ τῶν ὑπηκόων
ἐπινοῶν, ἣν γὰρ ποριμώτατος ἐν τοιούτοις, πᾶσαν
αὐτοῖς ἐπήνεγκε κάκωσιν καὶ ὑπὸ πάντων μεμίσητο. 5
ὅθεν ἄγνωστός τις ἀνὴρ ξίφος ποτὲ λαβὼν ἐν χερσὶν
εἰσέδραμε τὰ βασίλεια, ἀνελεῖν τὸν βασιλέα τοῦτον
ζητῶν. τινῶν δ' ἐπιδραμόντων αὐτῷ, τοὺς μὲν
ἐπληξε τῷ ξίφει, αὐτὸς δὲ συσχεθεὶς καὶ βασάνοις
ἐκδοθεὶς οὐδέν τι κατὰ του ἐξέφηεν, ἀλλὰ παρακε- 10
κόφθαι τὰς φρένας ὑποκριθεὶς κατάκλειστος γέγονε.

Μανιχαίοις δὲ καὶ τοῖς καλουμένοις Ἀθιγγάνοις ἐν
ΠΙ¹²⁴ χρησιμοῖς τε καὶ οἰωνίσμασι καὶ τελεταῖς ἀπορρήτοις
^A ἐκέχρητο. κἀντεῦθεν εἰς τὰς χώρας τὰς Ῥωμαϊκὰς
εἰσεφθάρησαν, καὶ πολλοὶ τῶν ἀβελτέρων εἰς τὴν 15
πίστιν ὑπ' αὐτῶν διεφθάρησαν. οἱ δὲ τῆς Ἄγαρ
πολλάκις ἐπιστρατεύοντες κατὰ Ῥωμαίων ἐκάκουν
τὰς χώρας, εἶλον δὲ σὺν ἄλλοις καὶ τὴν Εὐχάι-
ταν. καὶ οὗτοι μὲν τὰ πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον ἐληί-
ζοντο, οἱ δὲ Βούλγαροι τὰ ἐσπέρια. ἐπιστρατεύσαι 20
τοίνυν κατὰ Βουλγάρων ὁ βασιλεὺς ἐβουλεύσατο·
καὶ τινος τῶν οἰκειοτάτων αὐτῷ συμβουλευόντος
αὐτῷ ἐνδοῦναι τοῖς ὑπηκόοις τὴν κάκωσιν, "πάντες
WIII¹⁰¹ γάρ" ἔφη "καταβοῶσιν ἡμῶν, καὶ εἴ τι τῶν ἀπαι-
σίων συμβαίῃ ἡμῖν, πάντες ἐπιχαρήσονται τῇ πτώσει 25
ἡμῶν", ἐκεῖνος ἔφη ὥς ὁ θεὸς ἐσκήρυνε τὴν καρ-
^Bδίαν μου κατὰ τὴν τοῦ Φαραώ· μὴ οὖν ἐκδέχου τι
ἀγαθὸν τοῖς ὑπὸ χεῖρά μου ἐξ ἐμοῦ. συναθροίσας
οὖν τὰ τάγματα πάντοθεν καὶ εἰς Βουλγαρίαν παρα-
γενόμενος, τοῦ Κρούμου τοῦ ἔθνους ἀρχηγετοῦντος, 30
τὸ μὲν πρῶτον εὐτύχησεν, ὥστε καὶ τὴν τοῦ Κρού-
μου παρειληφέναι αὐλήν, οὕτω γὰρ τὴν τοῦ σφῶν

ἀρχηγῶ οἱ Βούλγαροι ἐκάλουν κατοίκησιν, καὶ τοῖς
 ἐκείνου ταμείοις σφραγίδας ἐπιβαλεῖν, ὥς ἤδη γενο-
 μένοις αὐτοῦ, καὶ πολλοὺς τῶν οἰκείων διὰ σκύλων
 ἀρπαγὴν τιμωρήσασθαι. τοῦ δὲ Κρούμου ἀποδεδει-
 5 λιακότος, καὶ ἱκετεύοντος φείσασθαι τοῦ ἔθνους καὶ
 ἐφ' οἷσιν ἂν βούλοιο συνθήκαις σπείσασθαι αὐτῷ,
 ὀγκωθεὶς ἐκείνος τῷ εὐτυχίματι τὰς σπονδὰς οὐ C
 προσήκατο. ἀπογνούς οὖν ὁ Κρούμος, καὶ τὸν περὶ
 ψυχῆς ἤδη λογιζόμενος θείειν, τὰς ἑαυτοῦ δυνάμεις
 10 συναγαγὼν καὶ λόγοις παρακλητικοῖς παρακροτήσας
 αὐτούς, ἔπεισι νυκτὸς ἔτι οὔσης κατὰ τῆς τῶν Ῥω-
 μαίων παρεμβολῆς ἀφυλάκτως κοιμωμένων ἀπάντων·
 μὴ γὰρ ἂν ποτε τολμῆσαι συμμίξαι αὐτοῖς τοὺς βαρ-
 βάρους ἐξ ἀπονοίας πολλῆς ᾔοντο, καὶ αὐτίκα κατὰ
 15 τῆς βασιλείου σκηνῆς ὠρμήκεσαν, καὶ ἀναιρεῖται μὲν
 ὁ Νικηφόρος, τὸ δ' ὅπως ἡγνόηται. λέγεται δὲ καὶ
 παρὰ τῶν οἰκείων ἀναιρεθῆναι ἢ πρωτουργησάν-
 των τὴν ἐκείνου σφαγὴν ἢ τῶν μὲν βαρβάρων D
 καταρξαμένων, τῶν δὲ Ῥωμαίων ἐπεξεργασαμένων
 20 τὸν φόνον τὸν τοῦ ἀλάστορος. τιρώσκεται δὲ
 καὶ ὁ Σταυράκιος μεταξὺ τοῦ ὄμου τοῦ δεξιοῦ
 καὶ τοῦ τένοντος, καὶ ἀναιροῦνται πολλοὶ μὲν τῶν
 ἐν ὑπεροχαῖς, τῶν ἐν τέλει, τῶν ἐν στρατηγίαις,
 τῶν ἐν ἀξιωμασι, τῶν δ' ἄλλως στρατευομένων, καὶ
 25 τῶν τῆς βασιλικῆς ὑπηρεσίας καὶ τῶν λοιπῶν θερα-
 πόντων οὐδὲ ἀριθμητοί. διαρπάζεται δὲ ξύμπασα ἢ
 τοῦ βασιλέως ἀποσκευὴ καὶ ἅπαν τὸ τῶν Ῥωμαίων
 χαράκωμα, καὶ περιγίνεται τοῖς βαρβάροις καὶ πλου-
 τος συχνὸς καὶ ὅπλα πολλὰ καὶ ἵππος μυρία. μόλις
 30 δ' οὖν ὁ Σταυράκιος περισώζεται, καὶ ὅσοις ἢ νύξ
 παρέσχε λαθεῖν λόχμας ὑποδῦσι καὶ ἔλη καὶ τοιαῦτά P¹²⁶
 τινα. τὸν δὲ τοῦ βασιλέως Νικηφόρου νεκρὸν λαβὼν A

ὁ Κροῦμος καὶ τὴν κεφαλὴν ἐκτεμών, ἐφ' ἡμέρας μὲν
 τινὰς ἐφ' ὕψους ἀνήρτησε, θεατροῖζων ταύτην καὶ
 ἐμπομπεύων τῷ κατορθώματι. εἶτα τὸ τῆς κορυφῆς
 ὅστοῦν ἀποδιελὼν καὶ γυμνώσας τοῦ δέρματος ἀρ-
 γύρῳ τε περιδήσας, ὥς κύλικι τούτῳ ἐκέχρητο, οἶνόν ὃ
 τ' ἐγγέων αὐτῷ πίνειν ἐδίδου τοῖς ὑπ' αὐτόν. ἀγ-
 γελθέντος δ' ἐν Βυζαντίῳ τοῦ τῶν Ῥωμαίων ὀλέθρου
 καὶ τῆς τοῦ βασιλέως σφαγῆς, θρηῆνος μὲν ἦν παν-
 ταχόσε πολὺς καὶ ὠλόλυξον οἱ τοῖς ἀνηρημένοις
 προσήκοντες· κουφισμὸν δ' ἐποίει τῆς συμφορᾶς ἡ
 τοῦ κρατοῦντος ἀπώλεια, ἐφηδομένων πάντων αὐτῇ.

^B
 16 Ὁ μὲν οὖν Νικηφόρος κάκιστος γεγονώς ἀπώ-
 λετο αἰσχιστα. ὁ δέ γε Σταυράκιος πεπληγμένος
 φυγὼν εἰς Ἀδριανούπολιν διασώζεται, ἐνθα καὶ
 ἀνερορήθη αὐτοκράτωρ τῶν ἐν ἀρχαῖς ἐνίων σπουδῇ,
 καὶ κακῶς ἐκ τοῦ τραύματος διακεείμενος εἰς τὴν
 μεγάλοπολιν εἰσελήλυθεν. ἐπεβούλευε δὲ τῷ κουρο-
 παλάτῃ Μιχαήλ, ᾧ Ῥαγγαβὲ τὸ ἐπώνυμον, γαμβρῷ
 αὐτοῦ ὄντι ἐπὶ Προκοπίᾳ τῇ ἀδελφῇ, βουλόμενος
 τὴν βασιλείαν τῇ ἑαυτοῦ συμβίῳ καταλιπεῖν. γνόν-
 20 τες δὲ τὴν τοῦ Σταυρακίου μελέτην οἱ τῆς συγκλή-
 του βουλῆς, καὶ τοὺς περιλειφθέντας ἐκ τῶν ταγμά-
^{W III} 102 των ἀθροίσαντες, κατ' ὄρθρον ἤδη τῆς νυκτὸς οὔσης
 ἀναγορεύουσι τὸν Κουροπαλάτην Μιχαήλ αὐτοκρά-
^C 103 τορα· καὶ αὐτίκα τὴν κόμην κειράμενος ὁ Σταυρά-
 25 κιος περιβολὴν ἑαυτῷ μοναχικὴν περιέθετο.

17 Ὁ δὲ Μιχαήλ μεθ' ἡμέραν εἰς τὴν μεγάλην
 ἐκκλησίαν παραγενόμενος ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Νι-
 κηφόρου τεταινίωτο βασιλικῷ διαδήματι, ἀπαιτηθεὶς
 παρ' αὐτοῦ πρότερον ἔγγραφον ἐπαγγελίαν τοῦ μή τι
 30 παρακινῆσαι τῶν τῆς ἐκκλησίας θεσμῶν μηδ' ἐν

αἵμασι χρανθῆναι χριστιανῶν. μετὰ δὲ τινὰς ἡμέρας
καὶ τὴν τοῦ βίου κοινωνὸν Προκοπίαν Αὐγούστην
ἀνηγόρευσέ τε καὶ ἔσπευσεν, εὐσεβὴς τε τυγχάνων
τὴν γνώμην τε ἐλευθέριος. τοὺς τε πρὸς τοῦ Νικη-
⁵φόρου ἡδικομένους καὶ τὰς συζύγους τῶν ἐν τῷ
πολέμῳ πεσόντων στρατιωτῶν παρεμυθήσατο χρη-
μάτων διανομαῖς. καὶ τὴν γαμετὴν δὲ Σταυρακίου D
Θεοφανῶ καρεῖσαν τὴν κόμην καὶ μέλαιναν ἐνδυσά-
μένην στολὴν χρήμασι πολλοῖς ἐδωρήσατο, καὶ οἶκον
¹⁰εἰς κατοικίαν αὐτῇ προσαπένειμεν, ὃν εἰς μοναζου-
σῶν μετεποίησε καταγώγιον, ἔνθα καὶ ὁ Σταυράκιος
τέθραπται, θανὼν ἐκ τῆς πληγῆς ἣν ὁ λόγος ἐδήλωσε,
δύο μῆνας μόνους ἀνταρχήσας ἐπὶ ἡμέραις ἕξ. ἥτις
μονὴ ἕξ ἐκείνου ἐκλήθη τοῦ Σταυρακίου ὀνομασμέ-
¹⁵νη, βαρβαριζομένου δὲ τοῦ ὀνόματος παρὰ τοῦ συρ-
φετώδους ὄχλου λέγεται τὰ Βρακᾶ, παρὰ τινων δὲ
τὴν ἀληθῆ κλήσιν ἀγνοησάντων, μεταγόντων δὲ δῆ-
θεν ταύτην πρὸς τὸ ἐλληνικώτερον, ὀνομάζεται τὰ
Ἑβραϊκά. καθεργαμένους δ' εὐρὼν τοὺς τῆς μονῆς
²⁰τοῦ Στουδίου ἡγεμονεύσαντας, τὸν Πλάτωνα λέγων P¹²⁶
καὶ τὸν Θεόδωρον, ἀλλὰ μὴν καὶ τὸν τούτου ὁμαί- A
μονα Ἰωσήφ τὸν τῆς Θεσσαλονίκης ἀρχιεπίσκοπον
καὶ τῶν τῆς εἰρημένης μονῆς μοναχῶν τοὺς λογιμω-
τέρους, ὥς μὴ κοινωνοῦντας, καθώσπερ ἰστόρηται,
²⁵τῷ πατριάρχῃ καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ, ἔσπευσεν ἐνῶσαι
αὐτοὺς καὶ μέντοι καὶ ἥνωσε. καὶ τὸν υἱὸν δὲ Θεο-
φύλακτον ὁ βασιλεὺς οὗτος τῆς βασιλικῆς ἡξίωσε
κλήσεως καὶ οἱ διὰ τοῦ πατριάρχου διάδημα περιέ-
θετο. εἶτα κατὰ Βουλγάρων ληιζομένων τὴν Θρά-
³⁰κῶαν μοῖραν ἐκστρατεύσας στασιάσαντα κατ' αὐτοῦ
τῶν ταγμάτων τινά, ὥς καὶ ὕβρεις χωρῆσαι κατὰ τὸ
προφανές, λόγοις μελιχίοις καὶ δώροις φιλοτίμοις B

κατηύνασε καὶ εἰς τὰ βασίλεια ἐπανέβη. ἀνακαι-
 νίσαι δὲ ζητούντων πολλῶν τὴν κατὰ τῶν σεπτῶν
 εἰκόνων μανίαν, τινὰς συλλαβὼν καὶ μετρίως πῶς
 αἰκισάμενος, δι' αὐτῶν καὶ τοὺς λοιποὺς κατεπτόησε
 καὶ παύσασθαι παρεσκεύασε. μοναχὸν δὲ τινα εὐλα-
 βείας τάχα σκηνὴν ἐνδεικνύμενον εὐρηκώς, εἰκόνα τῆς
 θεομήτορος ἀποξέσαντα τῆς γλώσσης ἀφείλετο. τῶν
 Ἀγαρηνῶν δὲ τὴν ἐφ' αὐτοῖς ληξιμένων, ὁ τῶν
 Ἀνατολικῶν στρατηγὸς ὁ Ἀρμένιος Λέων τούτοις
 συμβαλὼν ἀνείλε τε περὶ δισχιλίους καὶ ἵππους καὶ 10
 ὄπλα εἰς πλῆθος ἐξ αὐτῶν ἐλαφυραγώγησε. Κροῦ-
 C μος δὲ ὁ τῶν Βουλγάρων ἄρχων διεπρεσβεύσατο
 πρὸς τὸν βασιλέα, εἰρήνην ζητῶν ἐπὶ συνθήκαις
 ταῖς ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ Ἀτραμυττηνοῦ καὶ Γερμα-
 νοῦ πατριάρχου. καὶ εἰ μὴ οὕτω τὴν εἰρήνην ὁ αὐ- 15
 τοκράτωρ αἰρήσεται, ἡπεῖλει κατὰ Μεσημβρίας χω-
 ρῆσαι, καὶ τοῦ τῶν χριστιανῶν ὀλέθρου αἰτίον
 εἶναι τὸν μὴ τὴν εἰρήνην αἰρούμενον. ἀλλὰ συμ-
 βουλῇ τῶν περὶ αὐτὸν τὰς σπονδὰς ἐπὶ ταῖς συν-
 θήκαις ἐκείναις ὁ βασιλεὺς οὐ προσήκατο, καὶ ὁ 20
 Κροῦμος κατὰ Μεσημβρίας ἐχώρησεν, ἐλεπόλεις
 ἐπαγόμενος. Ἄραψ γάρ τις μηχανικὸς καὶ περὶ ταύ-
 τας δεξιὸς προσῆλθε τῷ Νικηφόρῳ ποτὲ καὶ τῷ θείῳ
 D βαπτίσματι τελεσθεὶς, μὴ τυγῶν δὲ προνοίας ἀξιο-
 W III 103 λόγου διὰ τὴν ἐκείνου γλισχρότητα, εἶτα καὶ ἐπεγ- 25
 καλέσας ἐκείνῳ διὰ τὸ ἀπρονοήτον, ἐτύφθη σφοδρό-
 τατα. ἐξ ἀπονοίας οὖν τοῖς Βουλγάροις προσκεχω-
 ρήκει, καὶ δι' αὐτοῦ πᾶσαν οἱ βάρβαροι μηχανὴν
 ἐργάζεσθαι μεμαθήκασιν. οὕτως οὖν εὐπορήσαντες
 ἐλεπόλεων, οὐκ ἐχρόνισαν εἰς τὴν τοῦ κατὰ Μεσημ- 30
 βρίαν ἄστεος πόρθησιν. τοῦ δὲ βασιλέως τὸν πα-
 τριάρχην μετακαλεσαμένου καὶ τῶν ἀρχιερέων τινὰς

καὶ προθεμένον βουλὴν περὶ τῶν μετὰ Βουλγάρων
 σπονδῶν καὶ εἰ χρὴ ἐκδοῦναι τῷ Κρούμῳ τοὺς ἐκεῖ-
 θεν Ῥωμαίους προσπεφευγότας, καὶ τοῦτο γὰρ πρὸς
 τοῖς ἄλλοις ἐπὶ ταῖς σπονδαῖς ἐξήτει ὁ βάρβαρος, ὁ
 5 μὲν πατριάρχης καὶ οἱ ἀρχιερεῖς συνεβούλευον ἐκ-^{PII127}
 δοθῆναι τοὺς πρόσφυγας, κρεῖσσον κρίνοντες εἶναι ^A
 παθεῖν μετρίους τινὰς ἢ πλήθη πάσχειν ἀνάριθμα.
 οἱ δὲ περὶ τὸν βασιλέα καὶ ὁ Στουδίτης Θεόδωρος
 τὰς σπονδὰς ἀπηγόρευον, λέγοντες μὴ δεῖν ἐκδιδο-
 10 ναι τοὺς πρόσφυγας. αἱ μὲν οὖν πρὸς τοὺς Βουλ-
 γάρους σπονδαὶ ἐντεῦθεν κεκώλυντο. ἦν γὰρ ὁ
 αὐτοκράτωρ οὗτος τὸν μὲν τρόπον χρηστὸς καὶ τὴν
 πίστιν ὀρθός, περὶ δὲ πραγμάτων οἰκονομίαν νωθὴς
 καὶ τοῖς ὑπερέχουσι τῶν ἀρχόντων ὅπῃ ἂν ἄγοιτο
 15 ῥαδίως ἐπόμενος.

Κομήτης δὲ ἀστὴρ ἐφάνη τότε σχηματισθεὶς εἰς 18
 εἶδη διάφορα, ὧν λέγεται εἶναι καὶ ἀνθρώπου
 σχῆμα χωρὶς κεφαλῆς. οἱ Βούλγαροι μέντοι τῆς Με-
 σημβρίας κρατήσαντες πολλὰ ἐν ταύτῃ εὐρήκασιν, ^B
 20 μετὰ τῶν ἄλλων δὲ καὶ τοῦ ὕγροῦ πυρὸς οὐκ ἐλά-
 χιστον. αἰχμαλώτων δ' ἐπανελθόντων τινῶν, μαθὼν
 ἐκ τούτων ὁ βασιλεὺς βούλεσθαι τὸν Κρούμον τὴν
 Θράκην ληίσασθαι, ἐξῆλθε τῆς πόλεως. ὅθεν οὐδὲν
 ὧν ἐμελέτα δράσας ὁ βάρβαρος, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς
 25 τῶν οἰκείων ἀποβαλὼν ὑπενόστησε· καὶ ὁ βασιλεὺς
 τὰς Ῥωμαϊκὰς δυνάμεις πάντοθεν συναθροίσας εἰς
 Θράκην αὐτίς ἐξῆλθε, συνεπομένης αὐτῷ καὶ τῆς
 Αὐγούστας ἄχραι τῶν Κιδόκτου. ὅθεν δυσχερᾶναν
 τὸ στρατιωτικὸν ἐλοιδορεῖτο τῷ αὐτοκράτορι. εἴτα ἡ
 30 μὲν Αὐγούστα ἐπανελήλυθεν, ὁ δὲ Μιχαὴλ περιε-
 πόλει τὴν Θράκην, μηδέν τι πράττων στρατηγικὸν ἢ
 τι κατὰ τῶν ἐναντίων οἰκονομούμενος· καὶ ἦσαν τοῖς ^C

τῆς χώρας οἰκήτορσι τὰ στρατεύματα οὐχ ἥττον τῶν
 βαρβάρων εἰς προνομίην. καὶ ὁ Κροῦμος δὲ τῶν οἰ-
 κείων ἀπάρας ἡθῶν ταῖς βασιλικαῖς παρεστρατοπε-
 δεύσατο τάξεσι. μάχης οὖν συγκροτηθείσης ἡττῶν-
 ται Ῥωμαῖοι, τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ἀνατολικῶν Λέον-
 τος τοῦ ἐξ Ἀρμενίων αἰτίου τῆς ἡττης γεγενημένου.
 οὗτος γὰρ τῆς βασιλείας ἐρῶν καὶ πρὸς τὴν στρατιὰν
 διαβάλλων τὸν Μιχαὴλ ὡς ἄνανδρόν τε καὶ ἀστρατή-
 γητον, ἄρτι τοῦ πολέμου συγκροτηθέντος, τὰ ὑπ' αὐ-
 τὸν τάγματα ἔπεσθαί οἱ ἐγκελευσάμενος λιποτακτῆ-
 ςας ἀπήει φυγᾶς. τοῦτο καὶ τοὺς ἄλλους ἔτρεψεν εἰς
 φυγὴν, ὥστε τὸν Κροῦμον μηδὲ πιστεύειν τῷ γινο-
 D μένῳ διὰ τὸ λίαν παράλογον, ἀλλὰ λόχον ἡγείσθαι
 τοῦτο καὶ τοὺς ἄμφ' αὐτὸν ἐπισχεῖν. ὥς δὲ ἑώρα
 τοὺς Ῥωμαίους φεύγοντας ἀκόσμως καὶ ἀκρατῶς,
 15 τότε τοῖς οἰκείοις διώκειν ἐγκελευσάμενος φόνον
 πλείστον εἰργάσατο στρατιωτῶν τε καὶ στρατηγῶν.
 μόλις δ' ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν Κωνσταντίνου μετ' ὀλί-
 γων τινῶν φυγῇ διασώζεται, τοῦ χάρακος καὶ τῆς
 σκηνῆς τῆς βασιλικῆς γεγονότων τοῖς βαρβάροις
 20 διάρπαγμα. ἐντεῦθεν ὁ Λέων ἀδείας δραξάμενος,
 καὶ τοὺς κοινωνοὺς τῶν βουλευμάτων αὐτῷ δια-
 σπείρας εἰς τὰ περιλειφθέντα τῶν στρατευμάτων
 λέγοντας ἐξ ἀφελείας τῶν κρατούντων ἡττᾶσθαι Ῥω-
 μαίους καὶ δεῖσθαι τὰ πράγματα γενναίου ἀνδρός,
 25 οἷος ὁ τῶν Ἀνατολικῶν στρατηγὸς Λέων ἐστίν, εἰς
 στάσιν τοὺς στρατιώτας ἡρέθισε, καὶ τὸν μὲν βασι-
 PIII128 λέα κακῶς ἔλεγον, τὸν Λέοντα δὲ βασιλικῆς εὐφη-
 A μίας ἡξίουν, τὴν ἐκείνου περιστάντες σκηνὴν. ἀκ-
 WIII104 κισμένον δ' αὐτοῦ καὶ παραιτουμένου δῆθεν τὴν
 30 αὐταρχίαν, ὁ τραυλὸς Μιχαὴλ τάγματος ἄρχων, τὸ
 ξίφος σπασάμενος, τοῦτο δὲ καὶ ἄλλοις ποιεῖν ὑπο-

θέμενος τῆς συνωμοσίας μετέχουσι, πείθουσι τάχα
 καὶ ἄκοντα τὴν ἀνάρρησιν τὸν Λέοντα δέξασθαι. ὥς
 οὖν ἠγγέλη ταῦτα τῷ Μιχαήλ, εὐθὺς οὔτε πρὸς ἀν-
 τικατάστασιν ὥρμησεν οὔτε τῆς βασιλείας ἀντιποιή-
 5 σασθαι ἐδοκίμασεν, ἀλλὰ τὰ τῆς βασιλείας παράσημα
 τῷ Λέοντι ἐξαπέστειλεν. ἐλθόντος δ' ἐκείνου εἰς τὰ
 βασίλεια, ὁ Μιχαήλ ἅμα τῇ συζύγῳ καὶ τοῖς παισὶ
 πρὸς τὸν ἐν τῷ Φάρῳ ναὸν ἱκέτης εἰσέδραμεν. ἀπο-
 σπασθέντες δ' ἐκεῖθεν, ὁ μὲν Μιχαήλ εἰς τὴν Πρώ- C
 10 τὴν λεγομένην νῆσον ἀπάγεται, καὶ μοναχὸς γεγωνὸς
 ἐκεῖ κατεβίω. τὸν δὲ παῖδα τούτου τὸν Θεοφύλακτον,
 ὃς καὶ ἀναρρήσεως, ὡς ἔφημεν, κατηξίωτο, τῶν παι-
 δογόνων μορίων ἀφείλετο καὶ σὺν τῇ μητρὶ καὶ τοῖς
 ἀδελφοῖς ὑπερορίους ἐποίησε.
 15 Τῷ μὲν οὖν Μιχαήλ ἐς τοῦτο τὰ τῆς ἀρχῆς ἔτε- 19
 λεύτησεν, ἐνιαυτοὺς βασιλεύσαντι δύο. ὁ δὲ Λέων
 εἰς τὰ βασίλεια εἰσελθὼν ἀντίκα ἐκδυσάμενος ὁ
 περιέκειτο φάρος τῷ τραυλῷ Μιχαήλ ἐνεχείρισε, κἀ-
 κείνος εὐθὺς αὐτὸ ἠμφιάσατο, ὁ πολλοῖς σημείον
 20 ἐκρίθη τοῦτον μέλλειν ἔσεσθαι τῷ Λέοντι τῆς βα-
 σιλείας διάδοχον. οὐ τοῦτο δὲ μόνου τῆς διαδοχῆς
 σημαντικὸν τοῦ κράτους συνέβη τῷ Μιχαήλ, ἀλλὰ D
 καὶ ὅπισθεν τοῦ Λέοντος πορευόμενος βασιλικὴν
 ἐσθῆτα μεταμφιασάμενου, τὸ ταύτης πεπάτηκε κρά-
 25 σπεδον· τοῦτο καὶ τῷ Λέοντι οὐκ ἀγαθὸν οἰώνισμα
 ἔδοξε. τούτοις δὲ καὶ ἀμφοῖν ἡ βασιλεία προείρητο.
 ὁ γὰρ ἄνωθι φηθεὶς Βαρδάνιος ὁ στρατηγὸς καὶ πα-
 τρὶκίος πρὸ τοῦ τυραννίδι ἐπικεχειρηκέναι, στρέφων
 αὐτὴν κατὰ νοῦν, εἰς τινα μοναχὸν ἐν τῷ Φιλομη-
 30 λίῳ ἀσκούμενον καὶ προλέγειν τὰ μέλλοντα πιστευό-
 μενον ἀπελθὼν, ἐκείνῳ τὸ ἀπόρρητον ἀνεκάλυψε,
 καὶ εἰ ἔσται αὐτῷ ἐπιτελὲς τὸ βούλευμα ἐπυνθάνετο.

ὁ δὲ ἀπηγόρευσεν αὐτῷ τὴν ἐγχείρησιν, φάμενος ὥς οὔτε τεύξη τοῦ ἐφειτοῦ καὶ στερηθήσῃ καὶ τῆς περι-
 D ουσίας καὶ τοῦ φωτός. ἐπὶ τούτοις ὁ μὲν ἀπῆει πε-
 ρίλυπος. ὁ Λέων δ' οὗτος καὶ ὁ τραυλὸς Μιχαήλ
 καὶ τις ἕτερος Θωμᾶς αὐτῷ τὸν ἵππον παρέστησαν. 5
 ἄνωθεν δὲ προκύψας ὁ μοναχὸς καὶ τούτους ἰδὼν,
 μετακαλεῖται τὸν στρατηγὸν καὶ φησι "σοὶ μὲν, ὥς
 εἴρηκά σοι, οὐ δίδωσιν ὁ θεὸς τῆς βασιλείας τυχεῖν·
 τῶν δὲ τὸν ἵππον σοι παραστησάντων τοὺς δύο, τὸν
 Λέοντα καὶ τὸν Μιχαήλ, ἴσθι καὶ ἄμφω τῆς βασι- 10
 λείας κρατήσοντας. ὁ δ' ἕτερος ἐπιχειρήσει μὲν καὶ
 ἑαυτῷ περιθήσῃ διάδημα, οὐ τεύξεται δὲ τῶν κατὰ
 σκοπόν, ἀλλ' ἀπολείται κακῶς." ὁ μὲν οὖν ταῦτα
 προείρηκεν. ὁ δὲ Βαρδάνιος ἀπιστήσας αὐτῷ τυ-
 ραννίδι ἐπικεχείρηκε· τὸ δ' ὅπως οὐκ ἔτυχε τῆς βα- 15
 PIII 129 σιλείας, ἀλλὰ καὶ ἐξεκόπη τὰ ὄμματα καὶ τοῦ πλού-
 A του ἐστέρητο, ἤδη μοι προϊστόρηται. βασιλεύσας δὲ ὁ
 Λέων τὸν Μιχαήλ μὲν τὸν τραυλὸν πατρίκιον ἐτίμησε
 καὶ κόμητα τῆς τῶν ἐξκουβίτων σχολῆς, τὸν δὲ γε
 Θωμᾶν, ὃς καὶ αὐτὸς ἦν εἷς τῶν τῷ Βαρδανίῳ τότε 20
 τὸν ἵππον παραστησαμένων, τουρμάρχην τοῦ τάγμα-
 τος τῶν φοιδεράτων προεχειρίσατο. τῶν μέντοι Βουλ-
 γάρων τὴν Θράκην ληιζομένων, διεπρεσβεύσατο πρὸς
 τὸν αὐτῶν ἀρχηγὸν ὁ Λέων περὶ σπονδῶν. ὁ δὲ τῇ
 νίκῃ τῇ ἑναγχος ὀγκωθεὶς τὴν πρεσβείαν τὴν περὶ 25
 τῶν σπονδῶν οὐ προσήκατο. οὐκοῦν ἐξεστράτευσεν
 ὁ βασιλεὺς κατ' αὐτοῦ, καὶ αὐθις ἡ νίκη τοῖς βαρ-
 βάροις ἐπεμειδία, καὶ εἰς φυγὴν ἀπιδόντων Ῥωμαίων,
 ἐδίδωκον οἱ βάρβαροι ὅπισθεν καὶ καταφρονητικῶς
 B διακέιμενοι οὐ κατὰ κόσμον οὐδ' εὐσυντάκτως ἐδίω- 30
 WIII 105 κον, ἀλλὰ ἄλλοσέ ποι ἄλλοι σκεδαννύμενοι. τοῦτο
 κατανοήσας ὁ βασιλεὺς, ἔτυχε γὰρ ἐπὶ μετεώρου

τόπου ἐστὼς, καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν λόγοις παραθήξας
 παρακλητικοῖς καὶ παρορμήσας εἰς πόλεμον ἐπεισέ-
 φρησε κατὰ τῶν βαρβάρων μετὰ γενναίου ψυχῆς
 παραστήματος, καὶ τῇ ἀθρόᾳ μεταβολῇ δείματι τοὺς
 5 πολεμίους ἐνέβαλε πανικῶ, καὶ ἀνήρηντο μὲν πλεί-
 ους, ἡχμαλώτιστο δὲ καὶ πλῆθος πολὺ, μικροῦ δὲ
 καὶ αὐτὸς ὁ Κροῦμος ἀνήρηντο ἂν βληθεὶς καὶ τοῦ
 ἵππου ἐκπεπτωκώς, εἰ μὴ περιστάντες αὐτὸν οἱ περὶ
 αὐτὸν καὶ συνησπικότες εἰς ἵππον ἀνέβαλον ἕτερον,
 10 καὶ οὕτως ὥχετο ἀποδράς. ἐντεῦθεν ὁ βασιλεὺς
 τροπαιοφόρος κατέλαβε τὰ βασίλεια, καὶ λείαν ἄγων
 πολλήν οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ καὶ τῆς κατὰ τῶν σε-
 βασμίων εἰκόνων λύττης ἀπήρξατο· ὅθεν δὲ τῇ μα- C
 νίᾳ ταύτῃ γέγονε κάτοχος αὐτίκα δὴ διηγῆσομαι. τῷ
 15 ἤδη ῥηθέντι μοι μοναχῷ, ὃς περὶ ἑαυτοῦ ὥς μέλλει
 τῆς βασιλείας ἔσεσθαι ἐγκρατὴς προηγόρευσε, τῆς
 προρρησίσεως ἀποτινὺς ἀμοιβήν, δῶρα ἐκπέμπει διὰ
 τινος τῶν οἰκειοτάτων αὐτῷ. ὁ δὲ πεμφθεὶς οὐκ
 ἐκείνῳ ἐνέτυχεν, ἔφθη γὰρ ὁ μοναχὸς ἐκεῖνος τὴν
 20 ζῶν μεταθέμενος, ἕτερον δ' εὗρηκὼς τῇ ἐκείνου
 κοιτοικίᾳ σκηνοῦμενον, ὥς ἐκείνῳ, μὴ γινώσκων τὸν
 ἄνδρα, τούτῳ προσεληλύθει. ὁ δέ, ἦν γὰρ τὰ τῶν
 εἰκονομάχων πρεσβεύων καὶ τῆς αἰρέσεως διάπυρος
 ἐραστής, οὔτε τὰ δῶρα προσήκατο καὶ τὴν τούτων
 25 κοιμιστὴν ἀπεπέμψατο, ἐξ εἰδώλων προσκυνητοῦ μὴ
 τι λαβεῖν ἀνέχεσθαι φάμενος καὶ τῆς βασιλείας καὶ D
 τῆς ζῶης διὰ βραχείος ἐπαπειλῶν τῷ βασιλεῖ στέρη-
 σιν, εἰ μὴ τοῦ προσκυνεῖν τοῖς εἰδώλοις ἀπόσχοιτο,
 τὰς σεπτάς εἰκόνας οὕτω καλῶν. ταῦτα παρὰ τοῦ
 30 σταλέντος ἀγγελθέντα τῷ Λέοντι ἔμφροντιν αὐτὸν
 πεποιήκασι, καὶ κοινοῦται τὰ μηνυθέντα τῶν οἱ συν-
 ῆθων τινὶ τῷ Μελισσηνῷ Θεοδότῳ, ὃς τοῖς εἰκονο-

μάχοις αἰρεσιώτης ἐτύγγανεν ὧν. δόλῳ τοίνυν ἐκεῖ-
 νος τὸν Λέοντα μέτεισι, καὶ τινὰ μοναχὸν ἑαυτῷ
 γινώσκων ὁμόδοξον, τούτῳ συνεβούλευε κοινώσα-
 σθαι τὴν ὑπόθεσιν, καὶ ὃ ἂν ἐκεῖνος ὑπόθῃται, τοῦ-
 το ποιῆσαι· εἶναι γὰρ τὸν ἄνδρα μεστὸν χαρίτων
 πνευματικῶν καὶ προορῶντα τὰ μέλλοντα καὶ προ-
 λέγοντα. ὥς οὖν εἶδε τὸν Λέοντα βασιλέα συνθέμε-
 νον τοῖς λόγοις αὐτοῦ, ἅπεισι πρὸς τὸν μοναχὸν ὁ
 ΠΗ130 Θεόδωτος, καὶ προλέγει αὐτῷ τὴν ὡς αὐτὸν τοῦ βα-
 Α^Ασιλεύοντος ἐν ιδιώτου σχήματι ἄφικιν, καὶ ὅτου χά- 10
 ριν ἐλεύσεται, καὶ μυσταγωγεῖ τοῦτον ὅσα τῷ βασι-
 λεῖ διαλέξεται. εἴτα νυκτὸς ἅπεισιν ὁ βασιλεὺς πρὸς
 τὸν μοναχὸν μεταμφιασάμενος, ἵνα μὴ διαγνωσθῇ
 ὢν βασιλεὺς· συμπαρῆν δέ οἱ καὶ ὁ Θεόδωτος. ὁ δὲ
 μοναχὸς ἐκεῖνος, οἷα δῆθεν προμνηθεὶς ἐκ τοῦ πνεύ- 15
 ματος τὸ πλαττόμενον, ὥς βασιλέα προσεῖπε τὸν
 Λέοντα, καὶ “μὴ κρύπτει σοι” φησὶ “τὸ ἀξίωμα
 μὴδ’ ἀπατᾷν θέλει τὴν ἡμῶν οὐθενότητα. ἴσθι δὲ
 μὴ περὶ τὸ σέβας ὀρθῶς διακείμενος, ἀλλ’ ἀντικρυς
 εἰδωλολατρῶν καὶ αὐτὸς καὶ ἅπαν σοι τὸ ὑπήκοον. 20
 Β εἰ μὲν οὖν περιαιρήσεις τὰ εἰδωλα τῶν ἐκκλησιῶν,
 ἔσται σοι καὶ ἡ ζωὴ καὶ ἡ βασιλεία πολυετής τε καὶ
 εὐτυχής· εἰ δὲ μὴ τοῦτο, ἀλλ’ ἔλπιζε ταχεῖαν τὴν
 στέρησιν καὶ ἀμφοῖν, καὶ πρὸς ταύτη σε κολάσεις
 αἰῶνιοι διαδέχονται.” καὶ ὁ μὲν εἴρηκε ταῦτα. ὁ δὲ 25
 Λέων θαυμάσας τὸν μοναχὸν τῆς δῆθεν προγνώ-
 σεως, οὐδὲ γὰρ ἔγνω τοῦ Θεοδότου τὸ τύρευμα, ἦλθ
 τοῖς ἐκείνου λόγοις καὶ κατὰ τῶν θείων ἐκτυπωμά-
 των σφοδρότατα ἐπνευσε, δόγματι τούτων πάντοθεν
 καθαίρεσιν καταψηφισάμενος. ἤθελε μέντοι καὶ τὸν 30
 πατριάρχην ἔχειν ὁμόψηφον. ὁ δὲ καὶ ἀντέλεγεν
 ἰσχυρῶς, καὶ ἀσεβὲς ἐξήλεγχε τὸ δόγμα καὶ λόγοις

καὶ γράμμασιν· ὁ θειότατος οὗτος ἦν Νικηφόρος. C
 διὸ καὶ ὑπερορίαν αὐτοῦ κατακρίνει. λέγεται δὲ προ-
 αισθέσθαι τοῦ Λέοντος τὸ κακότεροπον ὁ αἰδίδιμος
 Νικηφόρος, καὶ ὥς ἔσται τοῖς ὀρθοδόξοις σκόλαψ
 5 καὶ κυδοιμοῦ ταῖς ἐκκλησίαις λαβή. ἐν γὰρ τῷ πε- WIII 106
 ριτιθέναι τῇ αὐτοῦ κεφαλῇ τὸ διάδημα δόξαι ἀκάν-
 θας ἐμπαγῆναι αὐτοῦ τῇ χειρὶ. ὁ μὲν οὖν ἀπήγετο
 πρὸς Προικόννησον ὑπερόριος. ὁ δὲ τοῦ μεγάλου
 ἄγρου καθηγούμενος ὁ ὁμολογητὴς Θεοφάνης τῷ
 10 πνεύματι τὴν ἐκείνου δίοδον ἐγνωκώς, οὐ γὰρ ἐώρα
 τὸν ἅγιον, κηρὸν ἀνάψας καὶ θυμῶν ἐδεξιούτο
 αὐτόν· ἀκείνος αὖτις ἐκ τῆς νηὸς προσκυνήμασιν D
 ἡμείβετο τὸν προπέμποντα, μὴδ' ὄρων μήτε μέντοι
 ὁρώμενος. θαυμαζόντων δὲ τῶν σύμπλων τῷ πα-
 15 τριάρχῃ καὶ πυθομένων τίνι τὰς προσκυνήσεις
 ἀφοσιοῖ, ἐκείνος ἔφη τῷ ὁμολογητῇ Θεοφάνει τῷ
 τοῦ Μεγάλου ἄγρου καθηγητῇ, προειπὼν τὴν ὁμο-
 λογίαν· οὐπω γὰρ ἔφθη τότε ταύτης ἀξιοθεῖς.

Ἐκβληθέντος δ' οὕτω τῆς ἐκκλησίας τοῦ σεπτοῦ 20
 20 Νικηφόρου ὁ Μελισσηνὸς ἀντεισήχθη Θεόδοτος, ᾧ
 διώνυμον τὸ ἐπώνυμον· ἐλέγετο γὰρ καὶ Κασσιτη-
 ρᾶς. ὅθεν δὲ γνωστὸς τῷ Λέοντι γέγονεν οὐ χρεὼν
 καταλιπεῖν ἀνιστόρητον. τοῦ Μιχαὴλ τοῦ Ῥαγγαβέ
 βασιλεύοντος γύναιόν τι τῶν περὶ τὴν γυναικωνῦτιν PII 131
 25 τῶν βασιλείων, κάτοχον μανίᾳ γινόμενον κατὰ τὰς A
 σελημιακὰς περιόδους, ἐβόα πρὸς τὸν αὐτοκράτορα
 "κάτελθε, τῶν ἀλλοτρίων ἐξίστασο". τοῦτο δ' οὐχ
 ἄπαξ, ἀλλὰ πλειστάκις ἐγίνετο, καὶ τὸν βασιλέα ἐτά-
 ραττε. συνήθει δὲ ὄντι τῷ Θεοδότῳ τούτῳ κοινοῦται
 30 τὰς τοῦ γυναιίου βοάς, καὶ ὅς "ὅταν ληφθῇ" φησὶν
 "ἢ γυνὴ τῇ μανίᾳ καὶ βοᾷ τὰ συνήθει, χρὴ ἐρωτᾶ-
 σθαι παρὰ του τίνι προσήκουσι τὰ βασίλεια καὶ

ὅπως ἐκεῖνος καλοῖτο ἢ οἷός ἐστι τὴν μορφὴν καὶ
 εἴ τι ἄλλο ἐκείνῳ πρόσσεστι γνώρισμα." ἔδοξεν οὖν
 συμβουλευεῖν καλῶς· καὶ αὐτὸς πιστεύεται τὴν ἐρώ-
 τησιν· καὶ ἡ παιδίσκη μανεῖσα πάλιν ἐβόα κατὰ τὸ
 Β σύνηθες. ὁ δὲ ἡρώτα. κἀκεῖνη καὶ τοῦνομα τοῦ⁵
 Λέοντος ἀπεφοίβασε καὶ τὴν ιδέαν καὶ ὅτι εἰ ἄρτι
 κατὰ τὴν ἀκρόπολιν ἀπελεύσῃ, ἄνδρε σοὶ διττῶ συν-
 ἀντήσονται, καὶ θατέρῳ τούτων, ὃν ἡμίονος φέρει,
 προσήκουσι τὰ βασιλεία. τούτων ἀκούσας ὁ Θεόδο-
 τος οὐδὲν μὲν τῷ βασιλεῖ πεποίηκεν ἔκπυστον, ἀλλὰ¹⁰
 μανίας ἔλεγεν εἶναι ῥήματα τὰ τῆς παιδίσκης, μή τι
 σαφὲς προμηνύοντα. αὐτὸς δὲ πορευθεὶς κατὰ τὴν
 ἀκρόπολιν, καὶ τῷ Λέοντι ἐντυχὼν καὶ τὰ γνωρίσμα-
 τα, ἃ τὸ γύναιον εἰρήκει, φωράσας, ἰδίᾳ τὸν ἄνδρα
 παραλαβὼν καὶ πίστεις δεδωκώς τε καὶ εἰληφώς,¹⁵
 προμηνύει τὴν βασιλείαν αὐτῷ, ὥς ἐξ ἐπιπνοίας
 θειοτέρας αὐτὴν μνηθεὶς, καὶ ἥτει μετὰ τὴν ἐκβασιν
 C κείσεσθαί οἱ μισθὸν τῆς προρρήσεως. οὗτος ὁ τρό-
 πος ἐγνώρισε καὶ ὠκείωσε τῷ Λέοντι τὸν Θεόδοτον,
 καὶ ἔσχεν εἰς ἀντάμειψιν τῆς προρρήσεως μετὰ τὸν²⁰
 ἱερὸν Νικηφόρον τὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπό-
 λεως. ὃ θεοῦ κριμάτων ἄβυσσος ἀκατάληπτος. μετὰ
 τίνα τίς; ἄρτι δ' ἀναξίως τῆς ἱερᾶς καθέδρας ἐπι-
 βὰς ὁ ἀνόσιος, ἐπεὶ σύμπνουν καὶ τὸν κρατοῦντα
 ἐκέκτητο, πεπαρρησιασμένως τὴν κατὰ τῶν ἁγίων²⁵
 εἰκόνων τόλμαν μετεχειρίζετο. καὶ ὁ Λέων δὲ ὡς
 θηρίον τοῖς τὰς σεπτὰς στηλογραφίας τιμᾶν ἐθέλουσι
 προσεφέρετο. ἡγρίαινε γὰρ τοῦτον αὐτός τε ὁ Θεό-
 δοτος καὶ ὁ τῶν τῷ βασιλικῷ κοιτῶνι κεκληρωμένων
 D τηνικαῦτα ὢν χορολέκτης, ὃν πρωτοψάλτην καλεῖν³⁰
 παρέλαβεν ἡ συνήθεια. οὕτως γὰρ τῆς τῶν εἰκονο-
 μάχων αἰρέσεως τὴν θολερὰν ἀνατροπὴν εἰς κόρον

πινὼν ἡρέθιζε τὸν βασιλέα πανταχόθεν τὰς εἰκόνας
 περιελεῖν. καὶ ποτε τῶν τοῦ Ἡσαΐου θείων φωνῶν
 ἀναγινωσκομένων ἐπ' ἐκκλησίας, αἱ λέγουσι "τίνι
 ὁμοιώσατε κύριον; μὴ εἰκόνα ἐποίησε τέκτων ἢ
 5 χρυσοχόος ὁμοίωμα κατεσκεύασεν αὐτῷ" καὶ τὰ
 ἐφεξῆς, προσελθὼν τῷ βασιλεῖ πρὸς οὓς ἔφη "πρό-
 σχες τῷ προφήτῃ, ὃ δέσποτα, καὶ τούτῳ πείθου."
 ἐντεῦθεν ἀπηρυθριασμένως ὁ Λέων τῆς αἰρέσεως
 εἶχετο, καὶ τοὺς μὴ τῇ ἀσεβείᾳ αὐτοῦ ὑποκύπτοντας
 10 διασπαράσσειν καὶ λαφύσσειν ἡπείγετο· βαρὺς δὲ ^{PIII}132
 καὶ ἄλλως καὶ ἀπαραιτήτος τὴν ὀργὴν τοῖς πταίον- ^A III 107
 σιν ἦν καὶ ἐπὶ μετρίοις πταίσμασι βαρείας κολάσεις
 ἀποφαινόμενος. τοιοῦτος μὲν ἦν ὁ Λέων περὶ τοὺς
 εὐσεβεῖς καὶ τοὺς ἄλλως προσκεκρουκότας αὐτῷ.
 15 τέως δ' οὖν περὶ τὴν τῶν κοινῶν διοίκησιν οὐ νω-
 θῆς ἦν, ἀλλὰ καὶ λίαν ἐργήγορε καὶ τοὺς ἀδικοῦντας
 ἀνέστελλε. δεηθέντος γοῦν τινος, ὥς τοῦ γυναιίου
 αὐτοῦ παρὰ τοῦ τῶν τῆς συγκλήτου ἄρπαγέντος,
 προσθεμένου δὲ καὶ τῷ ἐπάρχῳ προσελθεῖν, μὴ μέν-
 20 τοι τυχεῖν ἐκδικήσεως, ἐπεὶ τὸ ἔγκλημα ἀποδέδεικτο,
 τὸν μὲν ἐπαρχὸν ἐπαυσεν εὐθύς τῆς ἀρχῆς, τὸν δὲ τὴν
 ἄρπαγὴν πλημμελήσαντα ἐξέδοτο νομίμως κολασθη-
 σόμενον. ἄρχοντας δὲ καὶ στρατιωτικοὺς καὶ πολιτι- ^B
 κοὺς ἀριστίνδην προεχειρίζετο, καὶ τὰς τῶν ὑπὸ
 25 Ῥωμαίους ἐθνῶν ἡγεμονίας οὔτε χρημάτων ὠνίους
 προτιθίει οὔτε πρὸς χάριν ἐδίδου μὴ πρὸς ἀρχὰς
 πεφυκόσιν ἀνδράσιν ἢ χρημάτων ἥττοσι, καὶ τούτοις
 προδιδούσι τὸ δίκαιον.

Μιχαὴλ δὲ ὁ τραυλὸς ὁ ἐξ Ἀμορίου ἐπὶ μέγα 21
 30 τύχης ἀρθείς, πρὸς δὲ ταῖς ἄλλαις κακίαις καὶ γλῶσ-
 σαν ἔχων ἀκόλαστον, διεβλήθη τῷ βασιλεῖ ὥς κακὰ
 κατ' αὐτοῦ βυσσοδομεύων καὶ τεκταινόμενος. καὶ ἡ ^C

διαβολῇ πρὸ τῆς ἡμέρας ἐγένετο, ἐν ᾗ τὴν ἐν σαρκὶ
 τοῦ κυρίου γένναν ἐορτάζειν ἡ ἐκκλησία παρέλαβεν.
 αὐτίκα τοίνυν ὁ μὲν συνελήφθη· ὁ δὲ βασιλεὺς τῶν
 κατ' αὐτοῦ μηνυθέντων ἐξεταστῆς προεκάθισεν.
 ἐλέγχεται παρὰ τῶν κατηγορούντων ὁ Μιχαήλ, συν- 5
 τίθεται καὶ αὐτός, κατακρίνεται θάνατον, καὶ θάνα-
 τον τὸν διὰ πυρός. ἀπήγετο καυθησόμενος, καὶ τό-
 πος τῆς τιμωρίας ἀφώριστο ἡ τοῦ ἐν τοῖς βασιλείοις
 λουτροῦ κάμινος. εἶπετο καὶ ὁ βασιλεὺς, ἢ μὴ πι-
 στεύων ἐτέρῳ τὴν κατὰ τοῦ Μιχαήλ ἐπεξέλευσιν ἢ 10
 ἐφηδόμενος τῷ ὀλέθρῳ αὐτοῦ. ἡ δὲ γε βασίλισσα
 D τοῦτο γνοῦσα τὴν προᾶξιν ἐκώλυσε, πῇ μὲν δεομένη
 τοῦ ξυνευνέτου ὑπερθέσθαι διὰ τὴν ἐορτὴν τοῦ κα-
 τακρίτου τὴν κόλασιν, πῇ δὲ καὶ θρασύτερον προσ-
 φερομένη αὐτῷ καὶ ἄθρον λέγουσα, ὅτι μὴ ὑπο- 15
 στέλλεται τὴν τοῦ φρικώδους μυστηρίου ἡμέραν τῆς
 τοῦ σωτῆρος γεννήσεως. τούτοις τὸ σκληρὸν ἐκείνου
 μαλάξασα πέπεικεν ἀνεῖναι τότε τῷ Μιχαήλ τὴν
 ἀπώλειαν. ὁ δὲ πρὸς τὴν εὐνέτειραν ἔφη "ἰδοὺ
 πέπεισμαί σοι, ἀλλὰ γε σὺ γνώσῃ καὶ τὰ τέκνα τὰ 20
 σὰ ὅσα ὑμῖν ἐκ τούτου συμβήσονται." ὁ μὲν οὖν
 Μιχαήλ οὕτω τὸν ὀλεθρον ὑπεξέφυγε. θαυμάσαι δ'
 ἂν τις ὅθεν ὁ Λέων προεῖπε τὸ γεννησόμενον· οὐ
 γὰρ πάντως αὐτὸ ἐκ θειοτέρας ἐπιπνοίας προέγνωνκε.
 PII133 πῶς γὰρ θεομαχῶν ἐκεῖνος, καὶ ἄλλως ἀνὴρ ὢν αἰ- 25
 A μάτων καὶ βίου μὴ παθῶν καθαρεύοντος; λέγεται
 προεγνώσθαι αὐτῷ παρὰ τοῦ χρησιμοδοτηθέν ὅτι
 κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ καὶ
 τῆς ἀρχῆς ἐκπεσεῖται καὶ τῆς ζωῆς. ἀλλὰ καὶ τί
 φασι τῇ τῶν ἀνακτόρων βιβλιοθήκῃ βιβλίον ἐναπο- 30
 κεῖσθαι, ἐν ᾧ καὶ χρησμοὶ περὶ τῶν βασιλέων ἦσαν
 καὶ μορφαὶ ἐνεγράφοντο ἀνθρώπων τε καὶ θηρῶν,

καὶ μετὰ τῶν ἄλλων ἐκεῖ καὶ λέων θῆρ ἐχρωμάτιστο,
 ὧ κατὰ νότου τὸ στοιχεῖον τὸ χ ἐγκεχάρακτο· ἀνὴρ
 δ' ἦν ἐξόπισθεν τοῦ θηρὸς δόρατι διὰ τοῦ χ διελαύ-
 νων τὸν λέοντα. ἡ μὲν οὖν βίβλος εἶχε ταυτί, καὶ
 5 ἦσαν, ὡς ἐδόκει, Σιβύλλεια χρησμοδήματα. τὸ δὲ
 τῆς εἰρημένης χρωματοουργίας δυσερμηνευτον ὃν ὁ
 τότε κοιαιόστωρ, ὡς λέγεται, διεσάφησεν, εἰπὼν κατὰ
 τὴν ἡμέραν τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ βασιλέα Β
 μέλλειν ἀναιρεθῆναι. τὸ μὲν γὰρ θηρίον βασιλέα
 10 δηλοῦν, τὸ δὲ χ τὴν εἰρημένην ἡμέραν αἰνίττεσθαι,
 τὸ δὲ διὰ μέσου τοῦ χ τῷ λέοντι τὸ δόρυ ἐμπήγνυ-
 σθαι τὸ κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς ἐορτῆς τὸν βα-
 σιλέα κτανθήσεσθαι. ταῦτα τὸν βασιλέα ἐτάραττεν,
 ἀλλὰ μὴν αὐτὸν καὶ τὸ τῆς μητρὸς ἐξεδειμάτου W III 108
 15 ἐνύπνιον. ἔδοξε γὰρ ἐκείνῃ ἐν τῷ ναῷ τῆς θεομήτο-
 ρος εἶναι τῷ ἐν Βλαχέρναις καὶ ὄραν γυναῖκά τινα
 προπεμπομένην ἀνδράσι λευχείμοσι καὶ πλήρες αἵ-
 μάτων τὸ δάπεδον τοῦ ναοῦ, ἀκούσαι τε τῆς δορυ-
 φορουμένης ἐκείνης κελευούσης αἵματος ἄγρος τι
 20 πλησθῆναι καὶ δοθῆναι τῇ τοῦ βασιλέως μητρὶ. τῆς
 δὲ μὴ προσιεμένης τὸ προσφερόμενον, φάναι τὴν
 περιφανῇ γυναῖκα ἐκείνην "ὁ δὲ σὸς υἱὸς τοὺς ἐμέ C
 τιμῶντας αἱμάτων ἐμπίπλησι, καὶ τὸν θεὸν καὶ υἱόν
 μου εἰς ὀργὴν κινῶν οὐ συνίησι." ταῦτα εἶδεν ἡ μή-
 25 τηρ τοῦ Λέοντος, καὶ τῷ υἱῷ ἀπήγγειλε τὸ ἐνύπνιον,
 καὶ ἐδέετο παύσασθαι τοῦ κατὰ τῶν σεπτῶν εἰκόνων
 τολμήματος, ἀλλ' ἐξεκεκώφει ὁ δαίμων καὶ θεομα-
 χῶν οὐκ ἐπαύετο. ὥπτο δὲ καὶ ὁ θεὸς πατριάρχης
 Ταράσιος καθ' ὕπνους τινὶ ἤδη τῆς ἐπικλήρου ταύτης
 30 ζωῆς μεταστάς, ἐπιβοώμενός τινα Μιχαὴλ καὶ ἐπελ-
 θεῖν τῷ Λέοντι καὶ κτεῖναι τοῦτον ἐγκελευόμενος.
 ἀλλὰ καὶ ἡ ἐν τῷ Φιλομηλίῳ μοναχοῦ προαγόρευσις

καὶ ἄλλ' ἅττα ὑπέθραττε τὸν Λέοντα καὶ ἐδείμαине.
 τέως δ' οὖν κλοιοῖς τοὺς πόδας τοῦ Μιχαήλ ἐνδη-
 D σάμενος τὸν μὲν τῷ Παπίᾳ φρουρηθησόμενον παρα-
 δέδωκεν, αὐτὸς δὲ τὴν κλεῖδα κατείχε τοῦ σιδηρέου
 δεσμοῦ. ἔμφροντις δὲ τὴν νύκτα διάγων οὐκ εἶχε 5
 τὸν ὕπνον τοῖς ὅμμασιν αὐτοῦ ἐφρίζοντα. διὸ καὶ
 ἀπήει πρὸς τὸ τοῦ Παπίου διαιτητήριον, καὶ ὄρᾳ τὸν
 μὲν Μιχαήλ ἐπὶ κλίνης καθεύδοντα, τὸν δὲ Παπίαν
 ἐπ' ἐδάφους κατακλινόμενον. ἦ γὰρ τιμῶν τὸν Μι-
 χαήλ ὁ Παπίας τοῦτο πεποίηκεν ἢ καὶ συνίστωρ ὢν, 10
 ὡς ἐδόκει, τῆς κατὰ τοῦ βασιλέως βουλῆς. ὡς οὖν
 εἶδε ταῦτα καὶ τὸν Μιχαήλ ὕπνον ὑπνώττοντα βα-
 θύν τε καὶ νήδυμον καὶ οἶος ἀφρόντιδι ἔοικεν, ὑπ-
 PH134έστρεψε μηνιῶν καὶ τὴν ὀργὴν ὑπεδήλου τῇ κινήσει
 A τῇ τῆς χειρός. τῶν μὲν οὖν ἄλλων οὐδεὶς τὴν πα- 15
 ρουσίαν τοῦ βασιλέως ᾗσθετο, εἷς δέ τις τῶν τοῦ
 Παπίου καὶ ἔγνω τοῦτον ἐλθόντα καὶ ὑπνώττειν
 προσποιησάμενος ἑώρα ὅσα ἐποίησε καὶ ὡς ὠργίσθη
 καὶ ὡς ἠπείλησε, καὶ πάντα σφίσιν ἀπήγγειλεν. οἱ
 δὲ φόβῳ ληθθέντες ὅπως ἂν ἐκφύγοιεν τὸ μήνιμα 20
 τοῦ βασιλέως ἐφρόντιζον. καὶ ὁ Μιχαήλ τῷ Παπίᾳ
 φησὶν ὡς εἰ βούλει αὐτός, οὐ τὸν κίνδυνον ἐκφεν-
 ξόμεθα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ μελετώμενα ἡμῖν εἰς ἔρ-
 γον ἐκβήσεται. καὶ ὃς "τὸ παριστάμενόν σοι προῖττε" 25
 φησὶν, "ἐμὲ δ' ἔξεις ὅπη βούλει ἐπόμενον. ἐγχαράττει 25
 τοῖνυν ἀντίκα γραφὴν πρὸς τοὺς οἱ τῶν βουλευμά-
 B των μετέχοντας, ἀπειλῶν ὡς εἰ μὴ τάχος ἐλεύσονται
 καὶ τὰ βεβουλευμένα θῶνται ἐπιτελῇ, εἶναι γὰρ τοῦ-
 το ῥάδιον, ὡς αὐτὸς ὠκονόμησε, πάντας ἀνακαλύψει
 τῷ βασιλεῖ, καὶ οὐκ αὐτὸς μόνος τοῦ κινδύνου μεθ- 30
 ἔξει. ταύτην τὴν ἐπιστολὴν ἐγχειρήσας τῷ Παπίᾳ
 ἐνετείλατο στείλαί τινα ἐξ αὐτῆς τὸν τὴν ἐπιστολὴν

ὑποδείξοντα τοῖς συνίστορσιν ἀπέστειλεν, ἕκαστον
 εἰπὼν ἐξ ὀνόματος, καὶ ὑποδησόμενον νυκτὸς φοι-
 τῆσαι πρὸς τὰ ἀνάκτορα μεταμφιασμένους ἐν σχή-
 ματι κληρικῶν καὶ ξιφίδια κεκρυμμένα βαστάζοντας.
 5 οἱ μὲν οὖν ἦκον ὡς ἐνετάλθησαν· ἄρτι δὲ περὶ ὄρ-
 θρον τῆς νυκτὸς γενομένης ἦκον οἱ βασιλικοὶ ψάλ-
 ται, τὰς ᾠδὰς ᾄδοντες τὰς ἑωθινὰς. τούτοις ὁ Πα-
 πίας καὶ τοὺς τοῦ Μιχαὴλ συνίστορας συνεισήγαγε,
 καὶ οἱ μὲν ἐν γωνίᾳ τινὶ καὶ σκότῳ συνεκρύπτοντο· C
 10 οἱ ψάλται δὲ τοὺς ὕμνους ᾄδον. ἤδη δὲ τούτων
 ὑπερμεσούντων καὶ ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν ναὸν ἐπεδή-
 μησε, καὶ διάτορον ἔχων φθόγγον, βαρύτατον δὲ καὶ
 σὺν τραχύτητι ταῖς ἀκοαῖς εἰσδύόμενον, ᾄετο εὐφω-
 νεῖν καὶ εἶναι μελωδικώτατος καὶ κατάρχεσθαι τῶν
 15 ὕμνων εἰώθει. τότε τὸν στὰς ἐξεφώνησε,

τῷ παντάνακτος ἐξεφαύλισαν πόθῳ.

καὶ αὐτίκα τῆς γωνίας οἱ κατ' αὐτοῦ μελετήσαντες W III 109
 καὶ τοῦ σκότους ἐξέθορον, τὰ ξίφη σπασάμενοι. ὁ
 δὲ συνεῖς τὸ δρώμενον εἰσέδραμε τὸ θυσιαστήριον,
 20 καὶ οἱ αὐτοῦ δὲ ἀναιρέται ἐφείποντο, κἀκεῖ πρὸς
 αὐτῶν πολλαῖς κατατρωθεῖς ταῖς πληγαῖς καὶ τὴν D
 χεῖρα ἀποτμηθεῖς τέλος ἀφήρητο καὶ τὴν κεφαλὴν,
 βασιλεύσας ὥμῳς τε καὶ ἀσεβῶς ἐπὶ ἔτη ἑπτὰ καὶ
 μῆνας πέντε. καὶ ὁ μὲν ἐκείνου νεκρὸς εἰς τὸν
 25 Ἰππόδρομον συρόμενος ἔρριπτο. ὁ δὲ Μιχαὴλ ἔτι
 τοὺς πόδας ὧν σιδηρόδετος, ἢ κλεῖς γὰρ οὐχ εὐ-
 ρητο τῶν δεσμῶν, αὐτίκα τοῦ Λέοντος αὐτὴν
 ἐγκόλπιον φέροντος, εὐφημήθη καὶ προσεκυνήθη
 ὡς βασιλεὺς. εἶτα τῶν σιδηρῶν θραυσθέντων εἰς 22
 30 τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν ἀφίκετο, ταινιωθσόμενος
 διαδήματι, τὴν μαιφονίαν παρ' οὐδὲν λογισάμε-
 νος. τὴν δὲ τοῦ Λέοντος γαμετὴν καὶ τοὺς παῖ- P II 135
 A

δας, τέσσαρες δ' ἦσαν, Σαββάτιος, ὃς ἐν τῷ ἀναγο-
 ρεύεσθαι μετωνόμαστο Κωνσταντίνος, Βασίλειός τε
 καὶ Γρηγόριος, καὶ τέταρτος Θεοδόσιος, τῶν βασι-
 λείων καταγαγών, τὴν μὲν ἐν τῇ μονῇ καθείρξε τῶν
 Λεσποτῶν, τοὺς δὲ εἰς τὴν Πρώτην καλουμένην νῆ- 5
 σον περιορίσας ἅπαντας τῆς ἄρρενωπίας ἐστέρησε.
 καὶ ὁ μὲν Θεοδόσιος ἔθανεν, ὁ δὲ Κωνσταντίνος
 ἀφωνία κάτοχος γέγονε· δι' ἣν ἐδέετο θερμοτάτα
 τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦ μεγάλου πατρὸς Γρη- 10
 γορίου τοῦ θεολόγου, ἐνδεδεχώς τῷ αὐτοῦ προσφοι-
 τῶν ἐκτυπώματι, περικαιρεθῆναι τὴν ἀφωνίαν αὐτοῦ·
 τῇ γὰρ ἐκπτώσει τῆς βασιλείας καὶ τῆς πατρικῆς
 Β κακοδοξίας οἱ παῖδες τοῦ Λέοντος συνεξέπεσον. ἔδο-
 ξεν οὖν ποτε ὁ ἅγιος ἐπιστῆναι αὐτῷ, κελεύων ἀνα-
 στῆναι καὶ ἀναγνῶναι τὸ "πάλιν Ἰησοῦς ὁ ἐμός". ὁ 15
 δὲ πεπιστευκῶς τῷ ῥήματι εἰσῆλθεν ἐπ' ἐκκλησίας,
 καὶ ἀνέγνω μὴ τινος αὐτοῦ παρεμποδίζοντος τῇ φω-
 νῇ. εἰ δὲ καὶ περιγραπτοῖς ὁρίοις τὴν σύζυγον, ὥς
 εἴρηται, καὶ τοὺς παῖδας τοῦ Λέοντος περιέγραψεν,
 ἀλλ' οὐκ ἀχορηγήτους κατέλιπε, τινὰς δὲ τῶν κτή- 20
 σεων αὐτῶν αὐτοῖς προσαπένειμεν, ἵν' ἐκ τούτων
 τὰ πρὸς χρεῖαν πορίζοιντο· καὶ τινὰς δὲ πρὸς ὑπη-
 ρεσίαν αὐτοῖς ἐδώρῃσατο. ὥρμητο δὲ ὁ Μιχαὴλ οὐ-
 τος ἐξ Ἀμορίου, πόλεως τῆς ἁνω Φρυγίας, ἐν ᾗ
 Ἰουδαῖοί τε καὶ Ἀθίγγανοι καὶ ἀσεβῶν ἐτέρων πλη- 25
 θὺς ἐγκατῳκιστο, καὶ τις ἐκ τούτων ἦν ἐκείσε σύμ-
 C μικτος αἵρεσις, ἣς συμμετέχειν καὶ οὗτος ὁ Μιχαὴλ
 λέγεται. καὶ ἡ αἵρεσις τὸ μὲν θεῖον βάπτισμα δέχε-
 ται, τὴν δὲ Μωσαϊκὴν διαταγὴν διδάσκει τηρεῖν,
 ἐκτὸς τοῦ περιτέμνεσθαι τὴν ἀκροβυστίαν. εἶχε δὲ 30

καὶ Ἰουδαῖόν τινα κατ' οἶκον παιδοτριβοῦντα αὐτόν.
 ὅθεν οὐκ ἦν τι παρ' αὐτῷ εὑρεῖν ἀκραιφνές, ἀλλ'
 ἦν, ὥς εἰπεῖν, ὁ ἄνθρωπος πανσπερμία αἰρέσεως.
 διὸ καὶ τῷ λόγῳ ἀπήχθετο, ὥς εἰς ἀνατροπὴν ὄντι
 5 τῆς κακοδοξίας αὐτοῦ. ἀπορία δὲ συζῶν ἐκ νεότη-
 τος ἐστρατεύετο. ποτὲ τοίνυν τῷ ταγματάρχῃ προσ-
 ελθὼν περὶ του ἐδέετο. τῷ δὲ ἔτυχέ τις Ἀθίγγανος
 παρεστώς, καὶ φησι πρὸς τὸν στρατηγὸν ἐν ἀπορρή-
 τοις τὸν λόγον ποιούμενός ὥς βασιλεύσει Ῥωμαίων
 10 οὗτος, ὅς σου δέεται νῦν. καὶ ὃς ἀντίκα τῷ μαν- D
 τεύματι θέμενος οἰκιοῦται τὸν Μιχαήλ καὶ κηδεστὴν
 ποιεῖται ἐπὶ τῇ θυγατρὶ. ἄρτι δὲ τῇ ἀνταρχίᾳ ἐπι-
 πηρήσαντος τοῦ Μιχαήλ, ὥς ἰστόρηται, ὁ ἱερώτατος
 Νικηφόρος ὑπερόριος ὢν ἐπιστέλλει αὐτῷ, ἀξιῶν τὴν
 15 τῶν εἰκόνων γενέσθαι ἀναστήλωσιν. ὁ δὲ μήτε τι
 καινοτομήσειν ἔφη περὶ τὴν πίστιν μήτε τὴν τῆς ἐκ-
 κλησίας ἀλλοιωῖν κατὰστασιν, ἀλλὰ μηδὲ βιάσασθαι
 τινα περὶ τοῦ θεῖου δοξάζειν παρ' ὃ βούλεται. ἐν
 λόγοις δ' ἔμεινε ταῦτα. οὐ μετὰ πολὺ γὰρ τὴν γνώ- W III
 20 μὴν ἔδειξε τὴν οἰκίαν καὶ κατὰ τῶν ὀρθοδόξων
 ἐχώρησε, καὶ πολλοὺς καὶ ἄλλους δεινοῖς περιέβαλε, PII
 πρὸς τοῖς ἄλλοις δὲ καὶ τὸν θεῖον Μεθόδιον καὶ τὸν A
 τῆς Σάρδεων ἀρχιερατεύοντα τὸν Εὐθύμιον ἐξορία
 παρέπεμψε διὰ τὴν τῶν ἁγίων εἰκόνων τιμὴν. εἶτα
 25 τὸν μὲν Μεθόδιον καθείργνυσι κατὰ τὸν Ἀκρίταν
 τὸν αἰοίδιμον δ' Εὐθύμιον μαρτυρικῷ τελειοῖ θανά-
 τῳ, ἀφειδῶς μαστιζόμενον διὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Θεο-
 φίλου. ἐξήλου δ' ἐν ἅπασιν τὸν Κοπρώνυμον καὶ
 τοῖς Ἰουδαίοις προσέκειτο, τὰ τε σάββατα νηστεύειν
 30 προσέταττε. τῇ ἀναστάσει τε ἀπιστῶν διετώθαζε

τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ καὶ τοὺς προφήτας διέστυρε καὶ
 δαίμονας οὐκ εἶναι διεβεβαιούτο· πορνείαν τε οὐχ
 ἁμάρτημα ἤγητο καὶ τὸν ἐπὶ πᾶσι θεὸν ὁμνύειν διε-
 κεύετο. τῷ τε Ἰούδα σωτηρίαν ἐπεφήμιζε καὶ τὸ
 B πᾶσχα οὐ κατὰ καιρὸν ἐορτάζεσθαι ἐδογματίζε. ταῦτα 5
 μὲν οὖν ἐκ πολλῶν ὀλίγα τῆς ἐκείνου κακίας ἢ καὶ
 ἀνοίας γνωρίσματα ξυγγεγράφαται. ὁ δὲ λόγος τὰ
 τότε ξυμβεβηκότα διδόντω τῇ ἱστορίᾳ· τὰ δ' ἦσαν ἐμ-
 φύλιοι πόλεμοι. ὁ δὲ τούτων κατάρξας Θωμᾶς ἦν,
 εἷς τῶν τριῶν τυγχάνων ἀνδρῶν, περὶ ὧν ἐν τῷ 10
 Φιλομηλίῳ μοναχὸς τῷ Βαρδανίῳ προέφησεν τοὺς
 μὲν δύο ἐπιβήσεσθαι τῆς βασιλείου ἀρχῆς, τὸν δὲ γε
 τρίτον, ὃς οὗτος ἦν ὁ Θωμᾶς, ἐπιχειρήσαι μὲν τυ-
 ραννίδι καὶ ἑαυτῷ περιθέσθαι διάδημα, μὴ μέντοι
 καὶ τῆς βασιλείας τυχεῖν. οὗτος τοίνυν, ὥς ἤδη μοι 15
 εἴρηται, ἄρχων καταστὰς τοῦ τάγματος τῶν φοιδε-
 ράτων παρὰ τοῦ Λέοντος, ὥς ἔγνω τὸν εὐεργέτην
 C ἀναιρεθέντα παρὰ τοῦ Μιχαήλ, τῷ μὲν δοκεῖν τιμω-
 ρῶν ἐκείνῳ, τῷ δ' ὄντι τὴν βασιλείαν καραδοκῶν
 ἀνταίρει τῷ Μιχαήλ, καὶ συναλίσας δύναμιν οὐκ 20
 εὐκαταφρόνητον ἅπασαν σχεδὸν τὴν ἐφ' ἡμῶν μοῖραν
 ἐσφετερίσατο καὶ τοὺς δημοσίους φόρους αὐτῷ κο-
 μίζεσθαι παρεσκεύαζε. καὶ πολὺς ἐντεῦθεν γενόμε-
 νος ἐπῆλθε καὶ τοῖς Ἀγαρηνοῖς, ἀδεέστερον τότε
 πᾶσαν ληξιμένοις χώραν καὶ τὰς νήσους αὐτὰς διὰ 25
 τὸν ἐμφύλιον πόλεμον. καὶ ἐπελθὼν ἀνέκοψε τῆς
 φορᾶς, καὶ ἀνακόψας παρεστρατοπεδεύσατο, καὶ ἐς
 λόγους ἤλθεν αὐτοῖς, καὶ ἦκων εἰς λόγους ἐσπείσατο
 ἐπὶ συνθήκαις τοῦ Ῥωμαϊκῶν ὀρίων παραχωρῆσαι
 D αὐτοῖς, εἰ τῆς βασιλείας ἐγκρατὴς γένοιτο. οὕτω δὲ 30
 ταῦτα διοικησάμενος καὶ τὴν κεφαλὴν ἀνεδήσατο
 ταινίᾳ βασιλικῇ καὶ αὐτοκράτωρ ἀνερορήθη κατὰ τὴν

- Ἀντιόχειαν παρὰ τοῦ τότε τὸν θρόνον αὐτῆς τὸν
 πατριαρχικὸν ἔχοντος· Ἰωβ δ' ἐκεῖνος ἐκέκλητο.
 κακείθεν ὁρμηθεὶς σὺν μεγάλῳ στρατεύματι, ἔτυχε
 γὰρ συμμάχων οὐκ Ἀραβηνῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐξ
 5 ἑτέρων ἔθνων πλειόνων, τῇ τυραννίδι κραταιότερον
 ἐπεχείρησεν. ἦν δὲ ὁ Θωμᾶς οὗτος οὐ τῶν εὐπατρι-
 δῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν λίαν ἀσήμεων, καὶ τούτων βαρ-
 βάρων, καὶ ἀπορία σύντροφος τῇ ἐσχάτῃ, ὥστε καὶ
 δουλεύειν μισθοῦ. ἀναχθεὶς δ' ὑπὸ τῆς τύχης, ὡς
 10 εἴρηται, καὶ τυραννίδι ἐπιχειρήσας, τὴν τε κλησιν
 μετέθετο, Κωνσταντῖνον ἑαυτὸν ὀνομάσας καὶ κοι-
 νωνὸν τῆς βασιλείας, ὡς ᾤετο, προσελάβετο υἱόν, PII137
 εἰσποιητὸν οἰκειωσάμενός τινα. τοῦ δὲ Μιχαὴλ στρα-^A
 τῖαν κατ' αὐτοῦ ἐσταλκότος, συμβαλὼν ἐκεῖνος αὐτῇ
 15 τοὺς μὲν ἀνεῖλε, τοὺς δὲ φυγάδας ἀπέφηνεν. ἐν-
 τεῦθεν κραταιότερον τῆς τυραννίδος ἐπέειλητο, καὶ
 στόλον ἐξαρτυσάμενος, ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ βασιλικὸν
 ναυτικὸν ὑφ' ἑαυτὸν ποιησάμενος, ἐξ Ἀβύδου πρὸς
 τὴν Θράκην ἐπεραιώθη, καὶ τὰ τῆς ἐφ᾽ αὐτῆς πάντα
 20 σχεδὸν ὑπηγάγετο, ἄνευ μέντοι τοῦ θέματος τοῦ
 Ὀψικίου, οὗ ὁ Κατάκυλας ἐστρατήγει, καὶ τοῦ τῶν
 Ἀρμενιакῶν· ὁ Ὀλβιανὸς δὲ τὴν στρατηγίδα τούτου
 εἶχεν ἀρχήν, ὃς δὴ λοχήσας καὶ τὸν τῷ τυράννῳ
 εἰσποιηθέντα υἱὸν κατασχὼν ἀνεῖλεν εὐθύς. W III111
- 25 Γενόμενος δ' ἐν τῇ Θράκῃ, ὡς εἴρηται, ὁ Θω- 23
 μᾶς, προστιθεμένους αὐτῷ τοὺς ξύμπαντας ἔσχηκεν.
 αὐτίς οὖν τοῦ βασιλέως κατὰ τε γῆν αὐτῷ συμμί-^B
 ξαντος καὶ κατὰ θάλασσαν, καὶ ἄμφω τὰς στρατιάς
 ὁ τύραννος ἐτρέφετό τε καὶ διεσκέδασεν, υἱοθετήσα-
 30 το δ' ἕτερον, τοῦ πρώτου κτανθέντος, ὡς εἴρηται,
 Ἀναστάσιον μὲν καλούμενον, μοναχὸν δ' ὄντα, καὶ
 τὸ μὲν σχῆμα τὸ θεῖον ἀποδυσάμενον, στολὴν δὲ

κοσμικὴν μεταμφιασάμενον. ἐς τοῦτο δ' ἦκεν ἀπο-
 ρίας ὁ Μιχαὴλ ὡς σιδηρᾶν ἐκτεῖναι σειρὰν ἐξ ἀκρο-
 πόλεως εἰς τὸ κατ' ἀντιπέραν πολίχνιον, ἵν' ἄβατα
 τοῖς τοῦ τυράννου φυλάττοιτο τὰ ἐντός. ἀλλ' ὁ Θω- 5
 μᾶς ὁμοῦ τῇ πόλει προσέβαλε κατὰ γῆν τε καὶ θά-
 λασσαν, τὴν σιδηρᾶν ἐκείνην ὄρεσσιν διαρρήξας σει-
 ράν, καὶ ὦρετο, εἰ μόνον φανείη, τοὺς ἐν τῇ πόλει
 διὰ τὴν πρὸς τὸν κρατοῦντα ἀπέχθειαν εὐχερῇ τὴν
 C εἰσοδὸν αὐτῷ παρασχεῖν. ἐπεὶ δ' ἐρωμένους εὗρηκε
 τοὺς ἐντός πρὸς τὴν τῆς πόλεως φυλακὴν καὶ τῶν 10
 ἐλπίδων ἐψεύσθη, τότε μὲν ἀνεχώρησε, καὶ βάλλε-
 ται χάρακα κατὰ τὸ τῶν θείων Ἀναργύρων ἱερῶτα-
 τον τέμενος· ὁ τόπος δὲ τὰ Παυλλίνου ὠνόμαστο.
 ἡμερῶν δὲ τινων διαγενομένων καὶ κατὰ χέρσον αὐ-
 θις καὶ κατὰ θάλασσαν ἐπήνεγκε τῇ πόλει τὸν πό- 15
 λεμον, ἐλεπόλεις τε καὶ κλίμακας ἐπαγόμενος. ὡς
 δ' ἑώρα τὰ τῆς σπουδῆς αὐτῷ πανταχόθεν ἀνήνυστα,
 τότε μὲν τὴν ψυχρὰν ἐκτρεπόμενος Θυράκην, χειμῶν
 γὰρ ἦν, τὴν στρατιὰν αὐτοῦ ταῖς χώραις διένειμεν,
 ἐν ταύταις σχολάσουσιν καὶ τὴν τοῦ χειμῶνος ἐκ- 20
 φευξομένην δριμύτητα. ἄρτι δὲ τοῦ ἔαρος ἐφestsω-
 τος καὶ πάλιν προσῆγε καὶ ἀμφοτέρωθεν τῇ πόλει
 D τὴν στρατιὰν καὶ περιεκύκλου τὰ τεύχη τῷ τε πεζῷ
 στρατεύματι καὶ τῷ ναυτικῷ. ἤδη δὲ καὶ τῷ Μιχαὴλ
 ἡτοιμάστω καὶ στόλος καὶ στρατεύμα. λόγοις οὖν 25
 παρακλητικοῖς τοὺς οἰκείους παραθαρύνων ὁ βασι-
 λεὺς ἀθρόον ἐκ πλείονων πυλῶν ἐξάγει τοὺς, καὶ
 συρρήγνυνται τῷ τοῦ τυράννου λαῷ. οἱ δὲ τῷ
 αἰφνιδίῳ καὶ τῷ θράσει τῶν ἐπιόντων ἀποδεδειλια-
 κότες τὰ νῶτα μετέβαλον καὶ ἔπεσον πολλοί, καὶ ἡ 30
 νίκη τῶν ἐκ τῆς πόλεως ἦν. τὰ μὲν οὖν κατὰ χέρ-
 σον οὕτω συνηνέχθη τῷ ἀποστάτῃ· οὐ μὲν ἀλλ'

οὐδὲ τὰ κατὰ θάλασσαν κάλλιον ἔσχεν αὐτῷ. τὰς
 γὰρ βασιλικὰς τριήρεις τὸ τοῦ τυράννου ναυτικὸν
 θεασάμενον ἐπιούσας αὐτῷ οὐχ ὑπὴνεγκεν, ἀλλ' ἐν-
 θυς τὴν συμπλοκὴν μὴ θαρροῦσαν εἰρεσίᾳ συχνῇ
 5 πρὸς τὴν χέρσον κατήγοντο, καὶ οἱ μὲν ἀπεδίδρα-
 σκον, οἱ δὲ τῷ Μιχαὴλ αὐτομολοῦντες προσήεσαν.
 ὁ δ' ἀποστατίας ἔτι τῆς τυραννίδος ἀντείχετο, καὶ ^{PII 138}
 οὔτε τὸν χάρακα ἔλυσε καὶ τὸ ἐν Ἑλλάδι ἐτοιμασθὲν ^A
 αὐτῷ ναυτικὸν μετεπέμψατο, καὶ τότε παρῆν κατὰ
 10 Βυριδᾶς νεωλκησάμενον. ὁ γνόντες οἱ τοῦ στόλου
 τοῦ Μιχαὴλ νυκτὸς αὐτοῖς ἐπιτίθενται, καὶ τινὰς
 μὲν ἡγήκασιν τῶν πολεμίων νεῶν, ἑτέρας δὲ τῷ
 ὕγρῳ πυρὶ κατενέπρησαν. κατὰ γῆν δὲ συχναὶ μὲν
 ἐρίνοντο προσβολαί, Θεοφίλου τοῦ υἱοῦ τοῦ βασι-
 15 λέως τοῦ λαοῦ προεξάρχοντος· ἀγχώμαλα δὲ τοῖς
 ἐναντίοις ἦσαν τὰ πράγματα καὶ οὐδενὶ μέρει καθα-
 ρῶς ἡ νίκη ἐπεμειδίασεν. ἐν τοσούτῳ δέ τι συμβὰν
 τῷ Θωμᾷ τὰ πράγματα ἔσφηλε· τῆς γὰρ φήμης παν-
 ταχοῦ τὴν τοῦ Θωμᾶ κηρυξάσης ἀποστασίαν καὶ τὴν
 20 πολιορκίαν τῆς πόλεως, Μορτάγων ὁ τῶν Βουλγάρων
 κατάρχων σπονδὰς ἐπὶ τοῦ Λέοντος τριακοντούτεις ^B
 θέμενος, καὶ φιλίως τότε Ῥωμαίοις ἔχων, αὐτεπάγ-
 γελτος ἦκε συμμαχήσων τῷ βασιλεῖ καὶ στρατοπε-
 δεύεται κατὰ τὰ Κιδόκτου. τοῦτο τὸν ἀποστάτην
 25 ἐθρόησε. κρίνας δὲ ἀσύμφορον ἑαυτῷ ἅμα τε πο-
 λιορκεῖν καὶ τοῖς Βουλγαροῖς ἀντιστρατεύσασθαι,
 μερισθείσης γὰρ αὐτῷ τῆς δυνάμεως οὐκ ἀξιόμαχον
 ἑαυτὸν οὐδετέρῳ τυγχάνειν ᾔετο, κατὰ τῶν Βουλ- ^{W III 112}
 γάρων ἐχώρησε παντὶ τῷ στρατεύματι, καὶ συμβα-
 30 λῶν ἡττᾶται, καὶ πολλοὺς ἀποβάλλει τῶν ἑαν-
 τοῦ, τοὺς μὲν φθαρέντας, τοὺς δὲ καὶ ἀλόντας. ὅσοι
 δὲ τὸν τε βαρβαρικὸν ἀκινάκην ἐξέφυγον καὶ τὴν

C αἰχμαλωσίαν διέφυγον, τὸ μέλλον καρδοκοῦντες
 ἡσυχάζον. οἱ Βούλγαροι δὲ τοὺς αἰχμαλώτους καὶ
 λείαν πολλὴν ἐπαγόμενοι ἀνεξεύγνυνον τῇ νίκῃ γαν-
 ρούμενοι. ταύτην τὴν ἦτταν τοῦ ἀποστάτου ὅσον ἐκ
 τοῦ στόλου αὐτοῦ περιελέλειπτο ἐγνωκὸς πρὸς τὸν 5
 Μιχαήλ ἠντομόλησεν. ἐν τοιούτοις δὲ ὁ τύραννος
 γεγωνὸς καὶ πάντα ἐξασθενήσας, ὅμως ἔτι τοῦ πο-
 λιορκεῖν οὐκ ἀφίστατο, ἀλλὰ μηδὲν ἀνύων ἀπανί-
 σταται μὲν τῆς προσεδρείας τῆς πόλεως, ἅπεισι δὲ
 πορρωτέρω, καὶ τινα τόπον εὐρὼν ἐπιτήθειον ἐν 10
 τούτῳ βάλλεται χάρακα, κάκειῖθεν ὀρμώμενος ἐλπί-
 ζετο τῆς πόλεως τὰ προάστεια καὶ τὰς τούτων ἐκε-
 ραίξε χάριτας. ἐπῆλθε τοίνυν τούτῳ ὁ Μιχαήλ, καὶ

D μάχης συγκροτηθείσης οἱ τοῦ Θωμᾶ ἐκόντες ἐτρά-
 πησαν εἰς φυγὴν, καὶ οἱ μὲν τῷ βασιλεῖ προσεργούη- 15
 σαν, οἱ δ' ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν ἀπήεσαν ἕκαστοι. ὁ δέ γε
 τύραννος μετὰ βραχίστων εἰς Ἀδριανούπολιν ἅπεισι,
 καὶ ὁ Μιχαήλ αὐτῷ κατ' ἴχνος ἀκολουθεῖ, καὶ πο-
 λιορκεῖ τὴν πόλιν οὐχ ἐλεπόλεσιν, ἀλλὰ σπάνει τῶν
 ἀναγκαίων. καὶ οἱ τῆς πόλεως τῷ λιμῷ πιεζόμενοι 20
 ἀμνηστίαν τῶν ἐπταισμένων ἐκ τοῦ βασιλέως ῥτή-
 σαντο, καὶ ταύτης τυχόντες δεσμοῦσι τὸν Θωμᾶν καὶ
 παραδιδόασιν τῷ Μιχαήλ. ὁ δὲ ἀφαιρεῖται αὐτοῦ
 χεῖρας καὶ πόδας, καὶ ὄνῳ ἐπιβιβάσας θριαμβεύει
 τὸν ἄτιμον θρίαμβον. εἶτα περὶ συνιστόρων πυν- 25

PΠ139 θάνεται, καὶ πολλοὺς ἀν' ἐκεῖνος ἐξέφηνεν, εἰ μὴ ὁ

A Ἐξαβούλιος ὁ πατρίκιος τὴν ὀρμὴν τοῦ βασιλέως
 ἀνέκοψε, φάμενος μὴ χρῆναι πιστεύειν κατὰ τῶν
 φίλων ἐχθροῖς. ὁ δέ γε Θωμᾶς ἄλλοτε ἄλλαις τιμω-
 ραῖς ὑποβαλλόμενος βιαιότατα κατέλυσε τὴν ζωὴν. 30
 καὶ ὁ τούτου δὲ εἰσποιητὸς υἱὸς εἰς τὸ τῆς Βιζύης
 πολίχνην προσφυγών, παρὰ τῶν οἰκούντων τὸ φρού-

ριον δεθείς προσήχθη τῷ βασιλεῖ, καὶ ὁμοίως τῷ πεπλασμένῳ πατρὶ κολασθεὶς βιαίως καὶ αὐτὸς ἀ-
 ἔρρηξε τὴν ψυχὴν. ἡ μὲν οὖν τοῦ Θωμᾶ ἐπανάστα-
 σις τοῦτον τὸν τρόπον κατηύναστο. αἱ δὲ Θρακικαὶ
 5 πόλεις αἱ πάραλοι κἀκείνου παρελθόντος ἔτι τῆς
 στάσεως εἶχοντο, καὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων τὸ Πάνιον
 καὶ ἡ Πείρινθος, οὕτω γὰρ πάλαι ὠνόμαστο ἡ Ἡρά-
 κλεια, μῖσει τῷ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα. ἀλλὰ τὸ μὲν B
 Πάνιον σεισμῷ τοῦ τείχους αὐτοῦ πεσόντος ἔάλω, ἡ
 10 δ' Ἡράκλεια διὰ τῆς θαλάσσης γέγονεν ἄλωτή. ταῦ-
 τα τοίνυν κατορθώσας ὁ Μιχαὴλ ἐπάνεισι τροπαιο-
 φορῶν, καὶ ἱππικοῦ τελουμένου ἀγῶνος τοὺς τῷ
 Θωμᾶ τὴν τυραννίδα συμπράξαντας ὅνοις ἐφεξομέ-
 νους εἰσαγαγὼν εἰς τὸ θέατρον ὑπερορίαν αὐτῶν
 15 κατεδίκασε, μὴ τι πλέον κολάσας αὐτούς, εἰ μὴ δύο
 τινὰς τὸν Χοιρέαν καὶ τὸν Ζαγορηνόν, μὴ πειδομέ-
 νους μηδὲ μετὰ τὴν κατάλυσιν τοῦ Θωμᾶ παραδοῦ-
 ναι τὰ φρούρια, ἃ κατεῖχον, ἐλὼν καὶ ἀνασκολοπίσας
 ἀπέκτεινε.

20 Τῇ γοῦν ἀποστασίᾳ τῇ τοῦ Θωμᾶ καὶ τοῖς ἐμ- 24
 φυλίοις πολέμοις τῶν Ῥωμαϊκῶν ἀσχολουμένων δυ- C
 νάμεων ἄδειαν εὐρηκότες πᾶσαν οἱ πρὸς ἐσπέραν
 Ἀγαρηνοί, οἱ τὸν τῆς Ἰβηρίας οἰκοῦσι κόλπον καὶ
 λέγονται Ἰσπανοί, τῷ σφετέρῳ προσίασιν ἀρχηγῷ,
 25 ὃν αὐτοὶ καλοῦσιν Ἀμερμουμνήν, καὶ ἡτοῦντο ἀποι-
 κίαν στείλασθαι, διὰ πλῆθος στενοχωρούμενοι. κἀ-
 κείνος κατένευσε, καὶ τούτους παραλαβὼν σὺν τριή-
 ρεσιν ἀπέπλευσε, τὰς ὑπὸ Ῥωμαίους νήσους περὶ-
 ῶν τε καὶ ληιζόμενος. ὥς δ' ἦκε καὶ εἰς τὴν Κρήτην
 30 καὶ τὸ ταύτης ἔγνωκε πάμπορον, τοὺς μὲν πλεί- W III 113
 στους εἰς λείαν ἐκπέπομφεν, αὐτὸς δὲ μετ' ὀλίγων
 εἰς φυλακὴν δῆθεν παραλειφθεὶς τῶν νηῶν πῦρ

D ἐνέβαλε κατ' αὐτῶν καὶ πάσας ἐνέπρησε. τεθορυ-
 βημένων δὲ τῶν Ἀγαρηνῶν διὰ τοῦτο καὶ τὴν αἰτίαν
 ζητούντων, ὁ Ἀπόχαψ, οὕτω γὰρ ὁ σφῶν ὠνόμαστο
 ἀρχηγός, "ἀποικίαν ἡτεῖσθε" φησὶν· "ἰδοὺ τοίνυν
 χώρα ῥέουσα μέλι καὶ γάλα καὶ ταύτην κατασχόντες
 οἰκήσατε". ἐκείνων δὲ εἰπόντων "καὶ τὰ φίλτατα
 ποῦ"; ὁ Ἀπόχαψ "ἐνταῦθα γυναῖκές εἰσιν" ἀνθυ-
 πήνεγκεν, "ἐξ ὧν γενήσονται καὶ παῖδες ὑμῖν οὐ
 μετὰ μακρόν." τούτοις πεισθέντες οἱ ἐκ τῆς Ἀγαρ
 τὴν τε νῆσον ὑφ' ἑαυτοὺς ἐποιήσαντο καὶ τοὺς αὐ- 10
 θυγενεῖς ἐδουλώσαντο. ὅτε καὶ Κύριλλος ὁ Γορτύνης
 ἐπίσκοπος ἀθλήσας ὑπὲρ Χριστοῦ μαρτυρίου κεκό-
 μιστο στέφανον. θανούσης δὲ τῆς συζύγου τῷ βα-
 PII140 σιλεῖ ἐκεῖνος ὑπεκρίνετο μὲν εἰς τὸ προφανὲς δευ-
 A τέροις ὁμιλῆσαι γάμοις μὴ βούλεσθαι, κρύβδην δὲ 15
 πρὸς τοὺς ἐξόχους τῆς γερούσιας διεπέμπετο ἀξιού-
 σθαι παρ' αὐτῶν ἑτέραν τοῦ βίου κοινωνὸν εἰσοικί-
 σασθαι. καὶ ἡ σκῆψις ὥς εὐπρεπής· δεινὸν γὰρ
 ἔφασαν εἶναι ἡμᾶς μὲν βασιλεύεσθαι παρὰ σοῦ, τὰς
 δ' ἡμῶν συνοίκους βασιλίδος στερίσκεσθαι. ὁ δὲ 20
 πρότερον μὲν ἀκκιζόμενος τὴν ἀξίωσιν οὐ προσίε-
 ται· λιπαρούντων δ' ἐκείνων πίστει ἐξ αὐτῶν
 ἀπῆτει, εἰ βούλονται ἀγαγέσθαι αὐτὸν βασιλίδα, ὥς
 καὶ μετὰ θάνατον αὐτοῦ βασίλισσαν ταύτην ἔξουσι
 καὶ τὰ ἐκ ταύτης αὐτῷ φνησόμενα ὥς βασιλέας τι- 25
 μήσουσι. ταῦτα δὲ τῶν τῆς συγκλήτου ἐγγράφως
 αὐτῷ ἐπαγγειλαμένων, κάκεῖνος αὐτοῖς προσεποιή-
 B σατο πείθεσθαι καὶ εἰσοικίζεται γυναῖκά τινα, θυ-
 γατέρα λεγομένην γενέσθαι τοῦ βασιλεύσαντος Κων-
 σταντίνου, ὃν ἡ μήτηρ, ὥς ἤδη ἔμπροσθεν εἴρηται, 30

ἐξετύφλωσεν. ἦν δ' αὖτη κεκαρμένη πρὸ πλεί-
 ονος καὶ ἐν τῇ νήσῳ τῇ Πρίγκιπος ταῖς ἀσκου-
 μέναις ἐκεῖ μοναχαῖς ἐκ πρώτης τριχὸς συγκατε-
 λεκτο, καὶ ἡ κληῖσις τῇ γυναικὶ Εὐφροσύνη. τοῦ
 5 πατριάρχου δὲ Θεοδότου θανόντος, ὃς ἔξ ἔτη ἀσεβῶς
 τῆς ἐκκλησίας ἐκράτησεν, Ἀντώνιος προεχειρίσθη,
 ὃ Κασσιματᾶς τὸ ἐπώνυμον, καὶ οὗτος δὲ τὴν περὶ
 τὴν πίστιν δόξαν διέστραπτο. ὁ μέντοι βασιλεὺς
 στόλον ἐκπέμπει κατὰ τῶν τὴν Κρήτην κατασχόντων
 10 Ἀγαρηνῶν. ἦττητο δέ, καὶ οἱ περιλειφθέντες ἐπαν-
 ῆλθον τῆς ἦττης αὐτάγγελοι. εἴτ' αὖθις ἕτερον πολὺ C
 ναυτικὸν ἐτοιμασάμενος ἔστειλε, τούτῳ στρατηγὸν
 ἐπιστήσας τὸν Κρατερόν, ὃς συμβαλὼν τοῖς ἐν Κρήτῃ
 Ἀγαρηνοῖς πρότερον μὲν εὐτύχησε, πολλοὺς ἐκείνων
 15 καὶ ζωορῆσας καὶ ἀνελών. εἴτα τῇ νίκῃ τεθαορηκῶς
 κἀκείνος καὶ ὁ ὑπ' ἐκείνον λαός, ὡς ἦδη τῶν ἐναν-
 τίων ἐκνενευρισμένων καὶ μὴ ἂν ποτε προσβαλεῖν
 αὐτοῖς τολμησόντων, ἀνέσει ἑαυτοὺς καὶ πότοις ἐξ-
 ἔδωκαν ἀφυλάκτως καὶ ὕπνωττον κατὰ τὴν νύκτα
 20 ἐκείνην σὺν ῥαστώνῃ πολλῇ. ἄπειρ κατανοήσαντες
 οἱ πολέμοι νυκτὸς αὐτοῖς ἐπῆλθον μετὰ μεγίστου
 ἀλαλαγμοῦ καὶ πάντας διέφθειραν, ὡς μικροῦ μὴδ'
 ἄγγελον περιλειφθῆναι τῆς συμφορᾶς. καὶ αὐτὸς
 γὰρ ὁ τοῦ στόλου ἐξάρχων ὁ Κρατερὸς ἐν πλοίῳ ἐμ- D
 25 πορικῶ φρυγὰς ἀπιὼν κατελήφθη καὶ ἀνεσκολοπί-
 σθη. ἕτερος δέ τις αὖθις Ὀρούφας καλούμενος ναυ-
 τικὸν πιστευθεὶς ἕτερον ἐπήει τὰς νήσους, καὶ ταῖς
 πειρατικαῖς ναυσὶ τῶν Ἀγαρηνῶν συνεπλέκετο, καὶ
 τὴν τούτων ὁύμην τὴν πρὸς προνομὴν ἀνέκοπτε, καὶ
 30 τοὺς ἐν τῇ Κρήτῃ τοῦ προτέρου θράσους ἀνέστειλε.
 καὶ κατὰ Σικελίαν δὲ στάσις ἐτέρα κεκίνητο. ἀνὴρ
 γὰρ τις Εὐφήμεος λαοῦ κατάρχων τινὸς ἔρωτι περι-

μανεῖ μοναζούσης ἐλήφθη τινός, καὶ ταύτην ἄρπαγ-
 W III 114 μα τίθεται. ἐξήτει τοίνυν τοῦτον ὁ στρατηγός, διὰ
 τὸ ἀμάρτημα κολασθησόμενον. ὁ δὲ διὰ τοῦτο τῷ
 τῆς Ἀφρικῆς ἀμφοῦ φυγῶν προσελήλυνθε, καὶ οἱ
 προδοῦναι τὴν Σικελίαν ὑπισχνεῖτο καὶ φόρους αὐ- 5
 PII 141 τῷ παρέχειν πολλούς, εἰ βασιλεὺς ἀναρρηθεῖν Ῥω-
 A μαίων. καὶ ὁ μὲν τὴν ἔφεσιν ἐκείνου πληροῖ καὶ
 δύναμιν αὐτῷ δίδωσι βαρεῖαν. ὁ δ' Εὐφήμεος αὐτῷ
 τὴν Σικελίαν προδίδωσι. καὶ ἡ μὲν ὑπὸ τοὺς Ἀγα-
 ρηνοὺς τὸν τρόπον τοῦτον ἐγένετο. ὁ δ' Εὐφήμεος 10
 οὐ μετὰ μακρὸν δίκην ἐκτίνει τῆς οἰκείας παρανο-
 μίας καὶ ἀπονοίας, καὶ στερίσκεται τῆς ζωῆς, ἀναι-
 ρεθεὶς βιαιότατα. ὁ βασιλεὺς δὲ Μιχαὴλ ἐπὶ ἔτη
 ὀκτὼ καὶ μῆνας ἐννέα ἀπολαύσας τῆς βασιλείας, νε-
 φρίτιδι νόσῳ καὶ ἐπισχέσει τῶν οὖρων ἢ δυσεντερίᾳ, 15
 λέγεται γὰρ καὶ ἄμφω, κατέστρεψε τὴν ζωὴν, τῷ υἱῷ
 Θεοφίλῳ τὴν βασιλείαν καταλιπών. ἐπ' ἐκείνου δὲ
 καὶ ἡ Δαλματία τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς ἀφηνίασε.
 λέγεται δὲ καὶ ἀρχαῖον εἶναι χρησμὸν οὕτως ὡς
 περιέχοντα·

B ἀρχὴ κακῶν γε προσπείσεται τῇ χθονί,
 ὅταν κατάρξῃ τῆς Βαβυλῶνος δράκων
 δύσγλωττος οὗτος καὶ φιλόχρυσος λίαν.
 καὶ ἦν ὡς ἀληθῶς ἐκεῖνος λίαν φιλοχρυσότατος.

25 Αὐταρχήσας δὲ ὁ Θεόφιλος πρῶτον ἐποιήσατο 25
 ἔργον τὴν κόλασιν τῶν τῷ πατρὶ αὐτοῦ συναραμέ-
 νων εἰς τὸ τῆς βασιλείας τυχεῖν καὶ ἀνελόντων τὸν
 Λέοντα. καὶ ἵνα μὴ τις αὐτῶν διαλάθοι, ἀθροίσας
 τὴν γερουσίαν ἅπασαν περὶ τὰ βασίλεια, ἐντολὴν
 ἔφη πληροῦν πατρικὴν. ἐκείνον γὰρ βούλεσθαι μὲν 30
 ἀξίως ἀμείψασθαι τοὺς συνεργοὺς καὶ συμπράκτορας
 τῆς βασιλείας αὐτῷ, μὴ μέντοι καιρὸν ἐσχηκέναι

ἐπιτελὲς ποιῆσαι τὸ βούλευμα, πρότερον μὲν πολέ-
 μοις ἀπασχολουμένῳ, εἴτα νοσήσαντι καὶ τὸν βίον
 ἐκλελοιπότῃ. ἐντείλασθαι δὲ οἱ τὴν ὀφειλὴν αὐτοῖς
 ἀποδοῦναι φιλότιμον. καὶ προετρέπετο τοῖς τῷ πα-
 5 τρὶ ἐπὶ τῇ καθαιρέσει τοῦ Λέοντος συμπονήσασι τῶν
 ἄλλων διακριθῆναι. οἱ δὲ μὴ συνέντες τὸ σκαιωρού-
 μενον ἰδίᾳ στάντες "ἡμεῖς ἐσμέν" εἶπον "οἱ τῷ πα-
 τρὶ τῷ σῷ συμμαχήσαντες". καὶ ὃς αὐτίκα τὸ τῆς
 ὑποκρίσεως περιελὼν προσωπεῖον καὶ "ἵνατί τῷ
 10 χριστῷ κυρίου φονίους ἐπηνέγκατε χεῖρας" ἔφη "καὶ
 οὐ μόνον ἀνθρωποκτόνοι γερόνατε, ἀλλὰ καὶ βασι-
 λέως αὐτόχειρες"; αὐτίκα τοίνυν ἐπιστραφεὶς πρὸς
 τὸν ἑπαρχον "τούτους" εἶπε "παραλαβὼν ἀπόδος
 αὐτοῖς ἀξίας ἀμοιβὰς τοῦ τολμήματος". καὶ οἱ μὲν D
 15 παρὰ τοῦ ἐπάρχου κολασθέντες ἀνδροφόνων ἔδοσαν
 δίκας. ὁ Θεόφιλος δὲ καὶ τὴν μητροιὰν ἀπελάσας
 τῶν βασιλείων εἰς τὴν προτέραν αὐτῆς μονὴν ἐν τῇ
 τοῦ Πρίγκιπος νήσῳ ἀπήγαγε, μηδὲν ἀπονάμενην
 τῶν ὄρκων, οὓς ὁ Μιχαὴλ περὶ αὐτῆς ἐκ τῆς συγ-
 20 κλήτου ἀπήτησε. γυναῖκα δ' ἑαυτῷ εἰσοικίσασθαι
 βουληθεὶς ὁ Θεόφιλος, πολλὰς πολλαχόθεν ὥραιας
 κόρας συνήγαγεν, ἐν αἷς ἦν καὶ ἡ Εἰκασία, παρθέ-
 νος καὶ τὸ εἶδος καλὴ καὶ τῶν λοιπῶν ὑπερφέρουσα
 καὶ λόγοις ὠμιληκῦα καὶ τὸ γένος ἐπίσημος. περιήει
 25 γοῦν ταύτας θεώμενος καὶ μῆλον κατέχων χρυσοῦν, PIII 142
 ἵν' αὐτὸ ἐπιδῶ τῇ δοξάσῃ αὐτῷ ἄρεστῇ· ἐπεὶ δ' A
 ἦλθε κατὰ τὴν Εἰκασίαν περιωάν, θαυμάσας ἐκεί-
 νην τῆς ὥραιότητος ἔφη "ἐκ γυναικὸς ἐρρῦν τὰ
 φαῦλα". ἡ δ' ἡρέμα καὶ μετὰ σεμνοῦ ἐρυθήματος
 30 εὐστόχως πῶς ἀπεκρίνατο "ἀλλὰ καὶ διὰ γυναικὸς
 πηγάζει τὰ κρεῖττω". ὁ δὲ καταβροντηθεὶς ὥσπερ W III 116
 τῷ τῆς παρθένου λόγῳ τὴν μὲν παρῆλθε, τὸ μῆλον

δὲ τὸ χρυσοῦν τῇ ἐκ Παφλαγονίας Θεοδώρᾳ παρ-
 ἔσχετο. ἡ δ' Εἰκασία τῆς βασιλείας ἀποτυχοῦσα
 μονὴν ἐδείματο, ἡ τὴν ἐκείνης ἔσχε κλῆσιν ἐπὶ κλη-
 σιν, καὶ ἐν αὐτῇ μονάσασα ἑαυτῇ ἔζη καὶ τῷ θεῷ,
 τῆς λογικῆς παιδείας μὴ ἀλογήσασα. ὅθεν καὶ συγ- 5
 γράμματα ἐκείνης εὐρίσκονται εὐπαιδευσίας χαρίτων
 B οὐκ ἄμοιρα. καὶ ἡ μὲν οὕτω διέθετο τὰ καθ' ἑαυτήν,
 καὶ ἀτενκτῆσασα βασιλέως φθαρτοῦ τῷ παμβασιλεῖ
 ἑαυτήν ἐμνηστεύσατο καὶ ἀντὶ γενηρᾶς βασιλείας τὴν
 ἐπουράνιον ἐκληρώσατο. ὁ βασιλεὺς δὲ Θεόφιλος τὴν 10
 Θεοδώραν ἑαυτῷ συνοικίζει, καὶ ὁμοῦ ταύτην καὶ
 τῷ γαμηλίῳ στεφάνῳ καὶ τῷ βασιλικῷ ταινιοῖ δια-
 δήματι καὶ τοὺς γάμους τελεῖ. δικαιοσύνην δὲ με-
 τιῶν τοῖς ἀδικουσιν ἦν ἐπαχθῆς καὶ κολαστῆς αὐ-
 τῶν ἀπαράιτητος. ἐκάστης οὖν ἑβδομάδος ἀπῆει διὰ 15
 τῆς ἀγορᾶς ἔφιππος μετὰ δορυφορίας βασιλικῆς εἰς
 τὸν ἐν Βλαχέρναις τῆς Θεοτόκου ναόν. εἰ γὰρ καὶ
 ταῖς θείαις εἰκόσιν τιμὴν οὐκ ἔνεμεν, ἀλλὰ γε τῷ
 C σωτῆρι Χριστῷ καὶ τῇ θεομήτορι πίστιν ἐτήρει, ὥς
 ἔλεγεν. ἀπιδὼν οὖν καὶ οὕτω δημοσιεύων παρεῖχεν 20
 ἑαυτὸν τοῖς προσιοῦσιν εὐπρόσιτον, καὶ περὶ τῶν
 ὠνίων ἐφρόντιζε καὶ ὅπως ἕκαστον τούτων πιπράσκε-
 ται ἐπολυπραγμόνει καὶ ἐπυνθάνετο. καὶ εἰ πολλοῦ
 τινα πιπρασκόμενα εὑρίσκε, τὸν ἑπαρχον περὶ τού-
 του ἀνέκρινε, καὶ ἡ καταγινώσκων αὐτοῦ ἔπαυε τῆς 25
 ἀρχῆς ἢ ἐπιπλήττων διώρθου. οὕτω γοῦν ποτε διόντι
 αὐτῷ προσῆλθε γυνὴ ἀδικεῖσθαι λέγουσα παρὰ τοῦ
 δρουγγραίου τῆς βίγλας, οὗτος δ' ἦν σύγγονος τῆς
 Αὐγούστης, καλούμενος Πετρωνᾶς, οἰκεῖν γὰρ αὐ-
 τῷ ἐν γειτόνων, τὸν δὲ τὰς ἑαυτοῦ διαίτας ὑψοῦντα 30
 τῇ αὐτῆς οἰκίᾳ ἐπισκοτεῖν. ἡ μὲν οὖν ταῦτα ἐπενε-
 D κάλει τῷ Πετρωνᾷ. ὁ δὲ πρὸς τοῦ βασιλέως μετα-

κληθεὶς καὶ τί ἂν λέγοι τὸ γύναιον ἐρωτώμενος, μα-
 ταιάζειν ἔφη αὐτό. καὶ ὁ βασιλεὺς "μηκέτι μου δεη-
 θείῃ περὶ τούτου" φησί "καὶ οὐκ ἔσται σοι πρὸς
 καλοῦ." καὶ τῇ γυναικὶ ἐνετείλατο πρὸς τὸν Πετρω-
 νᾶν ἀφικέσθαι, καὶ εἰ μὴ τὴν βλάβην θεραπευθεῖη,
 αὐτῆς αὐτῷ προσελθεῖν. προσήει τῷ Πετρωνᾷ ἡ
 γυνή· ὁ δὲ οὐδὲν αὐτῇ τοῦ κακοῦ θεράπευμα ἔθετο.
 ἡ δ' ἀπογνωῦσα δι' ὄχλου γέγυρε καὶ αὐτῆς τῷ βα-
 σιλεῖ· καὶ ὃς αὐτίκα τῶν τῆς συγκλήτου τισὶν ἀπελ-
 10 θεῖν ἐπέταξε καὶ κατασκοπῆσαι εἰ βλάπτοιτο ἡ γυνή.
 οἱ δὲ ἀπῆλθον εὐθύς καὶ τὴν βλάβην ἔγνωσαν, καὶ ^{PII143}
 ταύτην ἀπήγγειλαν. καὶ ὁ βασιλεὺς ἔτι ἐπ' ἀγορᾶς ^A
 προΐων, αὐτοῦ που στάς, γυμνωθῆναι τὸν Πετρω-
 νᾶν καὶ τυφθῆναι καὶ στέρνα καὶ νῶτα προσέταξε,
 15 τὰ δ' ὑπ' αὐτοῦ δομηθέντα πρὸς βλάβην τῆς γυναι-
 κὸς καθαιρεθῆναι καὶ ταύτῃ προσκληρωθῆναι καὶ
 τὰς ὕλας καὶ τὸν τόπον αὐτόν· τοῦτο μὲν οὖν τοῦ
 περὶ τὸ δίκαιον ζήλου τοῦ Θεοφίλου εἰρηται γινώρι-
 σμα. εἰρήσθω δέ τι καὶ ἕτερον τῆς τε δικαιοπραγίας
 20 ἐκείνου καὶ τῆς περὶ τὸ ὑπήκοον προνοίας σημαντι-
 κόν. προσώρμισέ ποτε τῷ περὶ τὰ ἀνάκτορα λιμένι
 φορτὶς βάρει τῶν ἀγωγίμων πεφορτισμένη καὶ τού-
 τῳ μέχρῃς ἐσχάτου ζωστήρος καταβεβαπτισμένη. ἔτυχε
 δὲ προκύνσας ὁ βασιλεὺς ἄνωθεν, καὶ θαυμάσας τὴν ^B
 25 ναῦν, διὰ τινος τῶν αὐτῷ ἐπομένων τίνος ἂν εἴη
 ἐπύθετο. ὥς δὲ τῆς Αὐγούστης εἶναι μεμάθηκε καὶ
 ὥς ἄρτι ἀνήχθη ἐξ ἐμπορίας, ἣν ἐν τοῖς τῆς Συρίας
 οἱ πρὸς τῆς βασιλίσσης σταλέντες ἐποίησαντο μέρε-
 σιν, εἴ τι μὲν τοῖς τοῦ πληρώματος τῆς νηὸς πρόσσε- ^{W III116}
 30 στιν, ἔξενεγκεῖν αὐτοῖς αὐτίκα ἐκέλευσε, τῶν δὲ τῆς
 Αὐγούστης ἄψασθαι μηδενός. ὥς δὲ τοῦτο γέγυρε
 καὶ τοὺς ἄνδρας ἐκείθεν ἀπήλασεν, ὑγρὸν κατ' αὐ-

τῆς ἐπήνεγκε πῦρ καὶ αὐτόφορτον κατενέπρησεν, καὶ τῇ βασιλίσσῃ ἐλοιδορήσατο, "βασιλέα με" λέγων "ἀναδείξαντος τοῦ θεοῦ σὺ βιάξῃ ποιῆσαί με ναύκληρον. ἴσθι δὲ ὅτι τοῖς ἰδιώταις τὸ ἐμπορεύεσθαι C προσκεκλήρωται, ἵν' ἐκεῖθεν τὰς πρὸς τὸ ζῆν πορίζοιτο ἀφορμάς. εἰ δ' ἡμεῖς μετὰ τῆς βασιλικῆς εὐετηρίας καὶ τὰ ἐξ ἐμπορίας ἑαυτοῖς περιποιεῖσθαι πειρώμεθα, πόθεν ἂν οἱ τῆς τύχης τῆς ἰδιωτίδος τὰ ζωαρκῇ συμπορίσαιντο."

- 26 Τῇ δὲ βασιλίσσῃ πατρὶς ἦν ἡ χώρα τῶν Παφλα- 10 γόνων, πατέρες δ' αὐτῇ Μαρίνος καὶ Θεοκτίστη τῶν εὖ γεγονότων ἐν τῇ χώρᾳ τῇ κατ' αὐτούς, εὐσεβεῖς δὲ ἄμφω καὶ τῶν σεβασμίων εἰκόνων προσκυνηταί. τῆς δὲ Θεοδώρας τῷ βασιλεῖ συζυγείσης καὶ ἡ μήτηρ αὐτῆς Θεοκτίστη, ἣ καὶ Φλωρίνα ἐπωνομάζετο, ζωστή 15 καὶ πατρικία τετίμητο. ὧκει δὲ κατὰ τὴν μονὴν τῶν D Γαστριῶν, ὡς δέ τινες λέγουσι καὶ τὴν μονὴν αὐτὴν ἐκείνην ἐδείματο. ὡς γοῦν πρὸς μάμμην ἀπήγοντό ποτε πρὸς αὐτὴν τὰ τοῦ βασιλέως θυγάτρια, ἦσαν δὲ πέντε, καὶ αἱ κλήσεις ἐκείνων αὗται, Θέκλα καὶ 20 Ἄννα, Ἀναστασία τε καὶ σὺν Πουλχερίᾳ Μαρία. ἡ δὲ δωρήμασι τὰς παῖδας ἐδεξιούτο, καὶ ἰδίᾳ παραλαμβάνουσα παρῆνει τὰς ἀγίας εἰκόνας σεβάζεσθαι, καὶ ἐκ κιβωτίου σεβάσματα ἐκτυπώματα προσκυνεῖν αὐτὰ παρεσκεύαζε τὰς θυγατρίδας καὶ 25 ἀσπάζεσθαι, καὶ ταῖς κεφαλαῖς αὐτῶν ἐπετίθει καὶ ταῖς προσόψεσι. καὶ ποτε ἐκεῖθεν ἐπανηκούσας τὰς παῖδας ἠρώτα ὁ βασιλεὺς τί παρὰ τῆς μάμμης αὐταῖς PII 44 γένοιτο καὶ τίνα παρ' ἐκείνης αὐταῖς λέγοιντο. αἱ A μὲν οὖν λοιπαὶ ἐσιώπων, ἡ Πουλχερία δὲ νηπιάζουσα 30 ἔτι τᾶλλα τε διηγεῖτο ψελλιζούσῃ φωνῇ καὶ προσεπῆγεν ὡς εἶη τῇ μάμμῃ νινία ἐν κιβωτίῳ, τὰς εἰκό-

νας οὕτω καλοῦσα, καὶ ταῦτα τῇ κεφαλῇ καὶ τοῖς
 προσώποις ἡμῶν ἐπιτίθησι καὶ ἀσπάζεσθαι δίδωσιν.
 ἐντεῦθεν τὰς σεπτὰς εἰκόνας γνούς διδάσκεσθαι
 προσκυνεῖν τὰς αὐτοῦ θυγατέρας παρὰ τῆς μάμμης,
 5 οὐκέτι πρὸς αὐτὴν ἀπάγεσθαι τὰς παῖδας παρακε-
 χώρηκεν, ἕτερον δὲ οὐδὲν λυπηρὸν εἰς τὴν Θεοκτί-
 στην εἰργάσατο, αἰδούμενος ἐκείνην διὰ τὸ κῆδος καὶ
 πλέον διὰ τὴν ἀρετὴν, ἣ καὶ πολλάκις ἤλεγχε τοῦτον,
 ὅτι τοὺς ὀρθοδόξους ἐκόλαζε καὶ ταῖς ἱεραῖς εἰκόσιν
 10 ἐνύβριζε, καὶ διὰ ταῦτα ἀπεχθῶς διακεισθαι πρὸς Β
 αὐτὸν ἐπληροφόρει πᾶν τὸ ὑπήκοον. τοιοῦτον δὴ τι
 καὶ περὶ τὴν βασιλίδαν ἐγένετο. ἦν τι παρὰ τοῖς
 ἀνακτόροις ἀνθρώπιον καὶ τοῦ νοῦ πάσχον καὶ τῆς
 γλώσσης παρακοπήν, καὶ ἦν οἷον ἄθυρμά τι τῷ βα-
 15 σιλεῖ· τῷ δὲ τοιούτῳ τυγχάνοντι ἦν καὶ ἡ γυναικω-
 νῆτις βατή. καὶ ποτε τὸν τῆς Αὐγούστης εἰσεισι
 θάλαμον· ἡ δ' ἔτυχε τότε ἀγίας εἰκόνας ἀσπαζομένη
 καὶ προσκυνοῦσα, ἐτίμα γὰρ διαφερόντως ἀγνοία
 τοῦ ξυνευνέτου, τὸ δ' ἀνθρωπάριον ἐκείνο τὰ θεῖα
 20 θεασάμενον ἐκτυπώματα, "τί ταῦτα;" ἤρετο τὴν βασι-
 λίσσαν. ἡ δὲ ἀφελῶς πῶς πρὸς ἐκεῖνο "ταῦτα" εἶπε C
 "τὰ καλὰ μου νινία." ἐκεῖθεν οὖν ἐξεληθὸν τὸ παρά-
 φορον ἐκεῖνο ἀνδράριον εὗρε τὸν Θεόφιλον ἐστιώμε-
 νον. ἤρετο οὖν ὁ βασιλεὺς αὐτὸν ὅθεν ἦκει. ὁ δὲ
 25 παρὰ τῇ Μάννᾳ πορευθῆναι ἀντέφησεν, οὕτω γὰρ
 ἐκάλει τὴν δέσποιναν, καὶ ἔχειν αὐτὴν ἔλεγε νινία
 καλὰ. εἰκόνας οὖν εἶναι τὰ νινία ὑποτοπήσας ὁ βα-
 σιλεὺς, ἐξώργιστο καὶ πρὸς τὴν βασιλίδαν πνέων θυ-
 μοῦ καὶ ὕβρεις ἐκείνης κατέχευε καὶ εἰδωολάτρειν W III 117
 30 ὠνόμαζε, τὰ εἰρημένα παρὰ τοῦ Δένδερι διηγούμε-
 νος· οὕτω γὰρ τὸ παρακεκομμένον ἐκεῖνο ἐκαλεῖτο
 ἀνθρώπιον. ἡ δὲ σοφῶς τὸν ἄνδρα κατεσοφίσατο·

D' οὐ γὰρ εἰκόνας εἶδεν ὁ Δένδρις" ἔλεγεν, "ἀλλὰ τῷ
 κατόπτρῳ μου ἐνατενιζούσης τὰς ἐκεῖθεν ἀντανα-
 κλωμένας εἴρα μορφὰς καὶ ταύτας νινία ὠνόμασεν."
 οὕτω πιθανῶς τὸν λόγον συμπλάσασα τὴν ὀργὴν τοῦ
 βασιλέως ἐμάλαξε καὶ τὸν θυμὸν κατεστόρεσεν. ἦν
 δὲ τοῖς εὐσεβέσι λίαν βαρὺς, σπεύδων πάντας τῆς
 οἰκείας δυσσεβείας ποιήσασθαι κοινωνούς, καὶ ὥσπερ
 τοῦ δικαίου διάπυρος ἦν ξηλωτής, οὕτω καὶ τῆς εὐ-
 σεβείας, ὡς ἐκείνῳ ἐδόκει, καὶ ἀποστῆσαι τῆς τῶν
 εἰκόνων τιμῆς ἐφιλονεῖκει περιμανῶς τὸ ὑπήκουον. 10
 ἐντεῦθεν ἐκόλαζε πλείστους, τῆς εἰδωλομανίας, ὡς
 ἔλεγεν ἀκολάστῳ γλώσση, αὐτοὺς ἀφιστῶν, καὶ πολ-
 λούς εἰργάσατο ὁμολογητάς. Ἰωάννην δὲ τὸν σύγ-
 κελλον, ὃς αὐτοῦ διδάσκαλος γέγονε καὶ τῆς δυσσε-
 PIII⁴⁵ βείας ἦν κοινωνός, πρὸς τοὺς Ἀγαρηνοὺς ἐξαπέστει- 15
 A λεν, ἐπιδείξασθαι σφίσι τὸν πλοῦτον τῆς βασιλείας
 Ῥωμαίων βουλόμενος. στέλλει δ' αὐτὸν σὺν χρήμασι
 μάλα πολλοῖς, ὧν τὰ μὲν δῶρα πέπομφε τῷ τῶν
 Ἀγαρηνῶν ἀρχηγῷ, τὰ δὲ εἰς ὑπηρεσίαν τῷ πεμ-
 φθέντι ἀπένειμεν, ἐν οἷς καὶ διττὰ ἐτύγχανον χερνι- 20
 βόξεστα χρύσεά τε καὶ διάλυθα καὶ τέχνης ἀκριβοὺς
 ἐνδεικνύμενα χάριτας. τούτων δὲ πάντων ἐπέκεινα
 λέγεται δοῦναι αὐτῷ καὶ χρυσοῦ χαράγματα κεντη-
 νάρια τεσσαράκοντα, ἵν' ἔχοι δωρεῖσθαι τῶν Ἀγαρη-
 νῶν οἷς βούλοιτο φιλοτίμως τε καὶ δαψιλῶς, κἀντεῦ- 25
 θεν τοὺς βαρβάρους ἐκπλήττοι, λογιζομένους ὡς εἰ
 τοσοῦτον οἱ τοῦ ἄνακτος εὐποροῖεν, αὐτὸς ἐκεῖνος
 B πόσου ἂν εἴη κύριος πλούτου. ἀφικόμενος οὖν εἰς
 τὴν τοῦ Βαρδᾶ πόλιν ὁ σύγκελλος, αὕτη δ' ἐστὶν ἡ
 παλαιὰ Βαβυλών, καὶ τῷ τῶν Ἀγαρηνῶν ἀρχηγῷ 30
 εἰς θέαν ἐλθὼν καὶ διαλεχθεὶς καὶ τὰ ἐκ βασιλέως
 δῶρα προσαγαγών, καὶ διὰ ταῦτα καὶ διὰ τὴν τοῦ

λόγον δύναμιν, ἣν γὰρ εἰς διάλεξιν περιδέξιος, καὶ
 ἐτιμᾶτο καὶ ἐθανυμάζετο. πλέον δ' ἐξεθάμβησε τοὺς
 βαρβάρους φιλοτιμώτατα πρὸς αὐτοὺς διακείμενος.
 εἰ γὰρ τινες ἐκείνῳ προῤῥήσαν ἢ παρὰ τοῦ σφετέρου
 5 στελλόμενοι ἄρχοντος ἢ κατὰ τινα χρεῖαν ἄλλην,
 χρήμασιν αὐτοὺς ἐδεξιούτο μεγάλοις, ὥς καὶ χαίρειν
 καὶ τεθηπέναι τοὺς ταῦτα λαμβάνοντας. ὁμέστιον C
 δέ ποτε τοῦτον τοῦ Ἀμερμουμνῆ ποιουμένου, τὸ ἐν
 τῶν χρυσῶν ἐκείνων χειρικοξέστων εἶχεν ἐκεῖ, ὕδωρ
 10 αὐτῷ ἐπιχέων κατὰ χειρός· τοῦτο γοῦν ἀμελῶς κεί-
 μενον, οὕτω γὰρ ποιῆσαι τοῖς αὐτοῦ θεράπουσιν
 ἐνετείλατο, ἵν' ἀπόληται, παρὰ του ἐκλάπη. ὥς δὲ
 ζητούμενον οὐκ ἦν, οἱ βάρβαροι θροῦν ἤγειραν, καὶ
 τὸ πολύτιμον ἐκείνου καὶ τὸ κάλλος θαναμάζοντες. ὁ
 15 δὲ μὴ μέλειν αὐτῷ περὶ τοῦ ἀπολομένου εἰπὼν τοῖς
 μὲν βαρβάροις ἐκπληξιν ἐνεποίησε, τοιούτου χρήμα-
 τος καὶ ἀφροντιστοῦντα ὁρῶσιν αὐτόν, τοῖς δ' ἑαν-
 τοῦ θεράπουσι τὸ ἕτερον ἐνεγκεῖν προετρέπετο, ὃ
 κομισθὲν εἰς πλέον θάμβος τοὺς βαρβάρους ἐνῆκεν. D
 20 ἀντιφιλοτιμούμενος δὲ καὶ ὁ τῶν Ἀγαρηνῶν ἀρχη-
 γὸς πολλοῖς τὸν Ἰωάννην ἐδεξιούτο δωρήμασι, καὶ
 ἐπὶ πᾶσιν αὐτῷ αἰχμαλώτους παρέσχετο ἑκατόν, ἀμ-
 φιάσας αὐτοὺς λαμπροτέροις ἐσθήμασιν. ἐπανελθὼν
 οὐν ἐκεῖθεν ὁ Ἰωάννης καὶ τῷ βασιλεῖ τὰ ἐκεῖ διη- W III 118
 25 γούμενος καὶ τῶν ἀρχικῶν οἰκιῶν σχήματά τε καὶ
 ποικιλίαν, εἰς ἔρωτα κεκίνηκε τοιαῦτα δομήσασθαι.
 καὶ μέντοι ἐπέταξεν ἐν τῷ Βρύαντι δείμασθαί οἱ
 ἀνάκτορα τοῖς ἐν Συρίᾳ ἑοικότα ἐν ἅπασι· καὶ ὅς
 ἐπιστατῶν τοῖς τούτων δομήτορσι, καὶ σχήματα δι-
 30 δάσκων καὶ μέτρα εὖρους τε καὶ μήκους καὶ ὕψους, PII 146
 ταχὺ τὰς οἰκοδομὰς ἐξεπέρανεν. A

Οὗτος ὁ βασιλεὺς καὶ τὰ πάραλα τείχη τῆς πό- 27

λεως πεποννηκότα τότε καὶ ἐκ τῆς τοῦ χρόνου παραρ-
 ροῆς καὶ ἐκ τινων συμπτωμάτων ἐτέρων ἀνεκαίνισε
 μεγαλοπρεπῶς, εἰς ὕψος πλέον ἢ πρότερον ἦσαν
 ἐπάρας αὐτά, καὶ ξενῶνα μέγιστον εἰς ὄνομα οἰκεῖον
 ἀνήγειρεν, ἐν τόπῳ οὐ πρότερον ἦν ἐταιρουσῶν γυ- 5
 ναικῶν καταγώγιον. ἦν δὲ καὶ περὶ τὰ ἀφροδίσια
 ἐγκρατής, ὥς ἅπαξ ποτὲ ἔρωτι παιδίσκης ἀλῶναι
 ὑπηρετουμένης τῇ βασιλίδι, τὴν ὥραν διαπρεποῦς.
 τῆς Θεοδώρας δὲ διὰ τοῦτο ἀλγούσης, ἐπόμνυσθαι
 φασιν ἐκεῖνον μὴ ἄλλοτε μὴδ' ἐτέρας πείραν λαβεῖν 10
 Β γυναικός, καὶ ἐπὶ τῷ ὀλισθήματι δάκνεσθαι καὶ συγ-
 γνώμην ἐξ ἐκείνης αἰτεῖν. ἀλλὰ ταῦτα ἢ περὶ τὰς
 σεπτὰς εἰκόνας αὐτοῦ μανία εἰς οὐδὲν ἐποίει λογί-
 ξεσθαι. ἐλύττα γὰρ ἀντικρυς καὶ πλέον ἐμεμήνει
 τῶν πρὸ αὐτοῦ, καὶ ὁμότερος τῶν τιμητῶν τῶν 15
 ἱερῶν ἐκτυπωμάτων ἦν κολαστής, ἀλλὰ μὴν καὶ τῶν
 γραφαῖς τυπούντων αὐτά. ὅθεν καὶ τινα μοναχὸν
 Λάζαρον, περιβόητον ὄντα τηνικαῦτα περὶ τὴν γρα-
 φικὴν, ἀπηνῶς αἰκισάμενος καθείρξεν εἰς δεσμωτή-
 ριον· ὥς δ' ἐκ τῶν πληγῶν ἐκεῖνος ῥαῖσας αὐτίς 20
 τὰς χεῖρας ἀγίων εἰκόνων ἐδίδου γραφαῖς, πέταλα
 ὁ τύραννος ἐκέλευσεν ἐκφυρωθέντα σιδήρεα τοῖς
 C τοῦ Λαζάρου ἐπιτεθῆναι καρποῖς, ἵνα μὴ τοὺς πό-
 νους τῶν καρπῶν αὐτοῦ οἱ εὐσεβοῦντες ἔχοιεν
 προσκυνεῖν. ὁ μὲν οὖν ὑπέστη ταύτην ὑπὲρ τῶν 25
 σεβαστῶν εἰκόνων τὴν κόλασιν, ἐψεύσθη δὲ τῶν ἐλ-
 πιδῶν ὁ τύραννος. λέγεται γὰρ μετὰ τὴν κόλα-
 σιν τῆς εἰρκτῆς ἐκβληθεὶς ὁ ὁμολογητῆς ἐκεῖνος,
 ἔτι τὰς πληγὰς φέρων ἐν ταῖς χερσί, τῆς θείας χά-
 ριτος συνεφαπτομένης αὐτῷ εἰκόνας διαχαράξαι 30
 σεπτὰς, μετὰ δὲ τὴν τοῦ τυράννου κατάλυσιν· τὸ ἐν
 τῇ Χαλκῇ τοῦ σωτήρος ἐκτύπωμα γράψαι, καὶ οἶον

ἄρτι ὁράται, ἀναστηλῶσαι αὐτό, τῆς πρώην οὔσης
θείας εἰκόνης ἐκεῖ πάλαι ἀποξεσθείσης. οὗτος καὶ
τοὺς αὐταδέλφους ἄμφω καὶ ὁμολογητὰς τὸν Θεο-
φάνη καὶ τὸν Θεόδωρον, ἐλέγξαντας τὴν ἐκείνου D
5 δυσσέβειαν, ἐκ χρήσεων προφητικῶν τε καὶ γραφι-
κῶν, πρώτον μὲν σφοδρῶς κατηκίσατο, εἶτα καὶ τὰς
ὄψεις αὐτῶν κατέστιξε, καὶ ταῖς στιγμαῖς μέλαν
ἐπέχεε, γράμματα δ' ἐτύπουν τὰ στίγματα· τὰ δ'
ἦσαν ἱαμβοὶ οὗτοι·

- 10 πάντων ποθούντων προστρέχειν πρὸς τὴν πόλιν,
ὅπου πάντα γνοι τοῦ θεοῦ λόγου πόδες
ἔστησαν εἰς σύστασιν τῆς οἰκουμένης
ὥφθησαν οὗτοι τῷ σεβασμῷ τόπῳ
σκευὴ πονηρὰ δεισιδαίμονος πλάνης
15 ἐκεῖσε πολλὰ λοιπὸν ἐξ ἀπιστίας
πράξαντες αἰσχρὰ δεινὰ δυσσεβοφρόνως.
ἐκεῖθεν ἠλάθησαν ὡς ἀποστάται,
πρὸς τὴν πόλιν δὲ τοῦ κράτους πεφευγότες
οὐκ ἐξαφῆκαν τὰς ἀθέτους μωρίας
20 ὅθεν γραφέντες ὡς κακοῦργοι τὴν θείαν
κατακρίνονται καὶ διώκονται πάλιν.

PII147
A

- πολλοὺς δὲ καὶ ἄλλους ὁ διώκτης οὗτος ἀνέδειξεν
ὁμολογητὰς καὶ τέλει μαρτυρικῷ παραδέδωκεν, οὓς
ἀπαριθμεῖν ἐτέρας ἂν εἴη πραγματείας καὶ ἄλλου
25 καιροῦ. ἐφιλοτιμεῖτο δὲ καὶ μελωδεῖν· λέγονται μὲν W III 119
οὖν καὶ ἕτερα ἐκείνου ποιήματα, πρὸς τοῖς ἄλλοις
δὲ καὶ τὸ κατὰ βαλφοδρόν ἐορτὴν ἀδόμενον στιχερὸν
τὸ "ἐξέλθετε, ἔθνη, ἐξέλθετε καὶ λαοί." πέντε δὲ θυ- B
γατέρων πατὴρ γεγονὼς παιδὸς ἔτι οὐκ ἔτυχεν ἄρ-
30 ρενος· τῶν δὲ θυγατέρων ὑπερηγάπα τὴν νεωτέραν
Μαρίαν ὠνομασμένην, ἐφ' ἣ καὶ κηδεστὴν ἐποιήσα-
το Ἀλέξιον τὸν λεγόμενον Μωσηλέ, ἄνδρα ἐξ Ἀρμε-

νίων τοῦ γένους τῶν Κρινιτῶν, ἐν ἀκμῇ τῆς ἡλικίας
 καὶ τὴν ὄψιν χαρίτων μεστόν, ὃν πρότερον μὲν ἄλ-
 λους ἐτίμησεν ἀξιώμασιν, εἴτα ἀνείπε καὶ Καίσαρα.
 συνάψας δ' ἐκείνον τῇ θυγατρὶ καὶ οὕτω τιμήσας
 σὺν στρατεύμασι πρὸς Λογγιβαρδίαν ἐξέπεμψεν. οὗ- 5
 τῷ δὲ ὑψωθεὶς οὐκ ἔμελλε τὸν φθόνον φυγεῖν. διε-
 βέβλητο γοῦν πρὸς τῶν βασκαυνόντων ὡς τῆς βασι-
 C λείας ἐρῶν· οὐκ ἔδρα δὲ κατὰ τοῦ Καίσαρος ἢ δια-
 βολή, ἕως ἢ τοῦ βασιλέως θυγάτηρ τοῖς ζῶσιν ἡρίθ-
 μητο. ἐπεὶ δ' υἱὸς ὁ Μιχαὴλ ἐτέχθη τῷ βασιλεῖ, καὶ 10
 ἢ τοῦ Καίσαρος ἐτεθνήκει εὐνέτειρα, ἐκείνος εὐθύς
 μετετάξατο, καὶ κείρεται μὲν τὴν τρίχα ἐκὼν, ἀμ-
 φιέννυται δὲ τριβώνιον καὶ τοῖς μονάζουσι κατατάτ-
 τεται, καὶ τὸ τοῦ Ἀνθεμίου λεγόμενον ἐδείματο
 ἀσκητήριον, ἐν ᾧ διάγων τὸν βίον κατέλυσε καὶ 15
 ἐτάφη ἐκεῖ. τῶν δὲ Ἀράβων ταῖς Ῥωμαῖκαῖς ἐπελ-
 θόντων χώραις ὁ Θεόφιλος ἐξεστράτευσεν κατ' αὐτῶν,
 ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ τὸν Θεόφοβον καὶ τὸν Μανουήλ.
 τῷ δ' ἦσθην ἄνδρες καὶ γενναῖοι καὶ ἀγαθὰ τὰ πο-
 * D λεμικά, ὧν ὁ μὲν Μανουήλ δῆλος ἅπασιν ἦν καὶ τοῖς 20
 ἐναντίοις αὐτοῖς πολλάκις τε στρατηγήσας καὶ ἀρι-
 στεύσας καὶ πρωτοστράτωρ τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ
 τοῦ Ῥαγγαβὲ γεγονώς. ὁ δὲ Θεόφοβος γένους μὲν
 κατήγετο Περσικοῦ, ἐτράφη δ' ἐν τῇ βασιλίδι τῶν
 πόλεων καὶ παρ' αὐτῇ διήγεν, ἀφανὴς ὢν καὶ μηδὲ 25
 γινωσκόμενος. λέγεται δὲ τὸν πατέρα αὐτοῦ ἐκ τῆς
 παρὰ Πέρσαις βασιλικῆς ἐκφυῖναι φυλῆς. ἐκλελοι-
 πόντων δὲ τοῖς Πέρσαις τῶν ἐκ τοῦ βασιλείου γένους,
 μαθεῖν αὐτοὺς ὡς ἔστι παρὰ Ῥωμαίοις ἀνὴρ ἐκ γέ-
 νους ἑλκων βασιλικοῦ τὴν σειράν, καὶ ἀφικέσθαι 30
 ζήτησιν ποιουμένους αὐτοῦ. ὡς δ' εὐρέθη ζητούμε-
 νος, γέγονεν ἐντεῦθεν γνωστός καὶ τῷ βασιλεῖ καὶ

εἰς μέγα τύχης ἀνήχθη, πατρίκιος τιμηθεὶς καὶ τῇ
 τοῦ βασιλέως συνοικισθεὶς ἀδελφῇ. τούτοις οὖν τοῖς^{PII148}
 εἰρημένοις ἀμφοῖν ἀνδράσι πεποιθὼς ὁ Θεόφιλος^A
 ἀντεπῆλθε τοῖς ἐναντίοις. ὥς οὖν ἀλλήλων ἄγχιστα
 5 ἐπῆξαντο τοὺς χάρακας τὰ στρατεύματα, ὁ τῶν Σα-
 ρακηνῶν ἀρχηγὸς Ἰμβραήλ, ἓνα τῶν ὑπ' αὐτὸν
 στρατηγῶν μετὰ λαοῦ μυριάδων ὁκτώ εἰς ἀντιπαρά-
 ταξιν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατεύματος καταλελοιπώς,
 αὐτὸς μετὰ τῶν ἄλλων ἀνεχώρησεν, ἢ δειλαινόμενος
 10 ἢ ἀλαζονευόμενος. συμβαλόντων δὲ τῶν στρατευμά-
 των, πολλοὶ μὲν ἐκατέρωθεν ἐπιπτον, τέλος δὲ πρὸς
 ὑπαγωγὴν ἐκλίθησαν αἱ σχολαί, καὶ κἂν ἦλω καὶ ὁ
 βασιλεὺς αὐτός, εἰ μὴ Θεόφοβος μετὰ τοῦ περὶ αὐ-
 τὸν στρατεύματος Περσικοῦ καὶ χειρὶ ἐβοήθησε καὶ
 15 στρατηγήμασι τοὺς τῆς Ἄγαρ κατεσοφίσατο. τότε B
 μὲν οὖν ἐπανέξενυξεν εἰς τὴν Κωνσταντίνου ὁ βα-
 σιλεὺς.

Τῷ δ' ἐφεξῆς αὐθις ἔτει στρατεύει, καὶ συμμί- 28
 ξας τοῖς ἐκ τῆς Ἄγαρ ἐπικρατέστερος γίνεται, καὶ
 20 πολὺ μὲν πλῆθος αὐτῶν πέπτωκε, πλείους δ' ἐάλω-
 σαν δοριάλωτοι, ἐν οἷς ἦν καὶ τις ἀνὴρ τῷ τῶν σχο-
 λῶν δομεστικῷ γνώριμος καὶ μαρτυρούμενος ὑπ'
 αὐτοῦ ὥς καὶ τὴν χεῖρα γενναῖος καὶ περιδέξιος καὶ
 εὐφυῶς ἱππαζόμενος καὶ δύο μεταχειριζόμενος δό-
 25 ρατα. θριαμβοῦν τοίνυν ἐπὶ τῇ νίκῃ καταγομένου ἐν W III 120
 ἱππηλασίας ἀγῶνι, τὸν ἐπαινούμενον ἐκείνον Ἄγα- C
 ρηνὸν ἱππάσασθαι καὶ τὰ δύο μεταχειρίσασθαι δό-
 ρατα ἐκέλευσεν ὁ κρατῶν. καὶ ὃς ἐπεδείκνυτο κατὰ
 τὸ κέλευσμα τοῖς ὁρῶσι τὸ ἀμφοτεροδέξιον. καὶ ὁ
 30 βασιλεὺς τοῦτον ἐπῆμει τε καὶ ἐθαύμασεν. ὁ γοῦν
 Κρατερὸς Θεόδωρος, ὃς μετ' ὀλίγον τῷ μαρτυρικῷ
 κατεκοσμήθη στεφάνῳ, τῶν τεσσαράκοντα δύο μαρ-

τύρων εἰς ὧν, παρεστῶς τότε τῷ Θεοφίλῳ ἐχλεύαζε
 τὸν Ἀγαρηνόν. ὁργῆς δ' ἐπὶ τῇ χλεύῃ πλησθεὶς ὁ
 κρατῶν "σὺ δ'" ἔφη "ὦ θηλυδρία, ἐκτομίας γὰρ ὁ
 Κρατερός ἐτύγγανεν ὧν, ἐνδείξῃ τοιοῦτόν τι;" καὶ
 ὁ Κρατερός "δύο μὲν" ἔφη "δόρατα στρέφειν οὐκ
 D ἤσκησα, ὅτι μὴδὲ δεῖ τῇ μάχῃ παιγνίω, ἀλλὰ σπου-
 δῆς, ἐν δὲ μεταχειριζόμενος, σὺν θεῷ δ' εἰρήσθω,
 τοῦτον καταβαλῶ." ἐκμανεὶς δ' ἐπὶ τῷ λόγῳ ὁ βα-
 σιλεὺς καὶ ὁμόςας καθ' ἑαυτοῦ "ἢ μὴν" ἔφη "τε-
 θνήξῃ, εἰ μὴ ἀντίκα τοῦτον καταβαλεῖς." ὁ δὲ μὴ 10
 ὑπερθέμενος καὶ συνεμαχέσατο τῷ Ἀγαρηνῷ καὶ τοῦ
 ἵππου κατέβαλε. πάλιν οὖν τῷ βασιλεῖ στρατεία κα-
 τὰ τῶν Ἀγαρηνῶν, καὶ πάλιν μάχῃ, καὶ τὸ τῆς μά-
 χης τέλος τοῖς Ῥωμαίοις οὐκ ἀγαθόν. μικροῦ γὰρ
 ἀπήχθη ἂν καὶ ὁ βασιλεὺς δοριάλωτος παρὰ τῶν 15
 Ἰσμηλιτῶν κυκλωθεὶς. ὥς δ' ἔγνω τοῦτο ὁ Μα-
 νουήλ, ἐμβοησάμενος τοὺς περὶ αὐτὸν μέσον εἰς-
 ελαύνει τῶν πολεμίων, καὶ τῷ βασιλεῖ φησὶν "ἀκο-
 λούθει μοι". ἴστατο γὰρ ἐκ δειλίας ἀπεγνωκώς. ὁ δὲ
 PIII49 τὴν δειλίαν ἐπιχρῶννύς, μὴ βούλεσθαι φυγεῖν ἔφη 20
 Δ καταλιπὼν τὸν λαόν. ἐπεὶ δὲ πολλάκις ἐξελθεῖν τῆς
 μάχης παρακαλούμενος, ὥσπερ πεπεδημένος τῇ πτοίᾳ
 εἰστήκει, ὁ Μανουήλ τὸ ξίφος σπασάμενος "εἰ μὴ
 ἔποιό μοι" φησὶν, "αὐτίκα σε ἀνελῶ· κρεῖσσον γὰρ
 σε θανεῖν ἢ ληφθῆναι τοῖς ἐναντίοις αἰχμάλωτον καὶ 25
 τοιοῦτον αἶσχος τῇ πολιτείᾳ Ῥωμαίων περιποιήσα-
 σθαι." ταύταις οὖν ταῖς τοῦ Μανουήλ ἀπειλαῖς μόλις
 τῆς ἐκ τοῦ φόβου νάρκης λυθεὶς καὶ ἀκολουθήσας
 αὐτῷ, διεσώθη· ὅθεν σωτήρα τὸν ἄνδρα ἐκάλει καὶ
 οἱ τὰ σῶστρον δαψιλῶς ἀπετίγγουν. οὐκ εἰς μακρὰν 30
 δ' αἶ τῶν βασκάνων γλῶσσαι τὴν γνώμην τοῦ βασι-
 Β λέως κατὰ τοῦ Μανουήλ εἰς τοῦναντίον ἐτρέψαντο.

διέβαλον γὰρ αὐτὸν ὡς τυραννίδι ἐπιχειροῦντα, καὶ
 ἤδη ταῖς διαβολαῖς ἐπέπειστο ὁ Θεόφιλος καὶ τὸν
 Μανουὴλ ἐκτυφλῶσαι διανενόητο. γνοὺς δ' ἐκεῖνος
 τὸ μελετώμενον ἀπέδρα, καὶ ἄρχου πον γενόμενος
 5 τοῖς Ἀγαρηνοῖς δηλοῖ τῷ αὐτῶν ἀρχηγῷ ὅστις ἐστί,
 καὶ ὡς εἰ λήψεται πίστεις μὴ βιασθῆναι τὴν οἰκείαν
 θρησκείαν ἐξομόσασθαι, προσελεύσεται οἱ. ὁ δὲ αὐ-
 τیکا πίστεις τε δίδωσι καὶ περιχαρῶς αὐτὸν ὑποδέ-
 χεται. καὶ ὁ Μανουὴλ ἐκεῖσε γενόμενος καὶ στρά-
 10 τευμα πιστευθεὶς, πολλὰς ἀριστείας κατὰ Περσῶν
 εἰργάσατο καὶ μεγάλα τρόπαια ἔστησε, καὶ ἐφιλεῖτο
 παρὰ τῶν τῆς Ἀγαρ καὶ ἐθαυμάζετο. ὁ δὲ Θεόφιλος
 καὶ ἐλνπεῖτο διὰ τὸν Μανουὴλ καὶ ἐφρόντιζεν ὅπως
 αὐτὸν ἐκεῖθεν μετακαλέσεται. πίστεις οὖν αὐτῷ καὶ
 15 δι' ὄρκου καὶ δι' ἐγγράφου χρυσοσημάντου μετὰ
 τινος μοναχοῦ στείλας ἐπανελθεῖν προετρέπετο. καὶ
 ὃς ἐπανῆλθε, τὸ δ' ὅπως διηγητέον· ἔστι γὰρ οὐκ
 ἄχαρι πρὸς διήγησιν. ἐντυχὼν τῷ τὰς πίστεις ἐκ
 βασιλέως αὐτῷ κομίζοντι μοναχῷ, καὶ συνθέμενος
 20 ὑποστρέψαι, πρόσεισι τῷ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἀρχηγῷ
 καὶ αἰτεῖται στράτευμά οἱ δοθῆναι, ἵνα κατὰ τὴν
 Καππαδοκίαν γενόμενος ἀνταποδοίῃ τοῖς εἰς τὸν
 βασιλέα κατειποῦσιν αὐτοῦ, ἐκεῖ γὰρ ἔλεγεν οἰκεῖν
 τοὺς κατηγόρους αὐτοῦ, ἡξίου δὲ τὸν ἀρχηγὸν τὸν
 25 Ἀγαρηνῶν καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ συνεκπέμψαι αὐτῷ,
 "ἵνα σοι τοῦτον" λέγων "γυμνάσω πρὸς τὰ πολέμια.
 ὁ δὲ πείθεται καὶ τὸν οἰκεῖον αὐτῷ συνεκπέμπει
 υἱόν· ἐθάρρει γὰρ τῷ Μανουὴλ καὶ ἐπίστευε. κα-
 κείνος ἀπῆει, καὶ ἤδη τοῖς Ῥωμαῖκοῖς ἐγγίσας ὁρίοις
 30 τοῦ ἄρχοντος τὸν ἐκ τῆς Ἀγαρ υἱὸν συμπαραλαβὼν W III 121
 μετ' ὀλίγων Σαρακηνῶν ἐξῆει δῆθεν πρὸς κυνηγέ-
 σιον, πολλῶν αὐτῷ θεραπόντων συνεπομένων. ὡς

γοῦν ἐντὸς χώρας Ῥωμαίων ἐγένετο, τῷ υἱῷ τοῦ
 Ἰσμαηλίτου περιπλακεῖς, "σὺ μὲν" ἔφη "τέκνον,
 ὑπόστρεφε πρὸς τὰ σά, ἐγὼ δὲ πρὸς Ῥωμαίους πο-
 ρεύσομαι." ἐπανελθὼν δ' εἰς τὴν μεγαλόπολιν, πε-
 ριχαρῶς ἐδέχθη παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος καὶ μάγι- 5
 PIII150στρος αὐτίκα τετίμητο, καὶ ἐκ τοῦ ἁγίου βαπτίσμα-
 Aτος τὸν τοῦ βασιλέως υἱὸν Μιχαὴλ ἐδέξατο, ὃν ὁ
 πατὴρ καὶ διαδήματι ἔστειψε καὶ βασιλέα Ῥωμαίων
 ἀνείπε. τοῦ πατριάρχου δὲ Ἀντωνίου τὴν ζωὴν κα-
 ταστρέψαντος, ὃς ἔτη τῆς ἐκκλησίας ἐκράτησε δεκα- 10
 τρία, Ἰωάννης, ὃν ὁ λόγος ἤδη προεῖρηκε διδάσκα-
 λον γενέσθαι τοῦ Θεοφίλου καὶ συναιρεσιώτην, προ-
 χειρίζεται πατριάρχης, ὃν καὶ Ἰάννην ἐκάλουν οἱ
 τότε, καὶ διὰ τὴν αἵρεσιν καὶ διὰ γοητείας ἣν γὰρ
 αὐταῖς ἐντριβῆς. τὸν δὲ λερώτατον Μεθόδιον, ὃς 15
 ὕστερον καὶ τὸν πατριαρχικὸν ἐκόσμησε θρόνον,
 B μὴ πειθόμενον συνθέσθαι τῇ κακοδοξίᾳ αὐτοῦ, μετὰ
 μαστιγὰς πολλὰς καὶ τῶν σιαγόνων αὐτοῦ σύνθλασιν
 καὶ τῶν ὀδόντων ἐκρίξωσιν, εἰς τὴν Πάνορμον νῆ-
 σον, ἣ νῦν τοῦ Ἀντιγόνου καλεῖται, ὁ δυσσεβῆς 20
 ὑπερορίζει Θεόφιλος, καὶ ἐντὸς καθείργνυσιν μνήμα-
 τος μετὰ δύο ληστῶν· ὧν τοῦ ἐνὸς θανόντος, ὅσῃν
 ὁ ἅγιος ἐκ τῆς δυσώδους τοῦ τεθνεῶτος ἀποφορᾶς
 ὑπὴνεγκε βίαν καὶ ἀηδίαν οὐκ ἂν τις λόγος ἱκανῶς
 διαγράψαιτο. ἐκεῖ τοίνυν ἐγκεκλεισμένου τοῦ ἀοιδί- 25
 μου ἐκείνου πατρός, καὶ οἱ ἀντάδελφοι, ὃ τε Θεοφά-
 νης καὶ ὁ Θεόδωρος, μετὰ τὴν τῶν προσώπων κατά-
 στιξιν ὑπεροριζόμενοι καὶ κατὰ τὸν Κάριτα λιμένα
 C καταλύσαντες διὰ τινος ἀλιέως συνήθους τῷ Με-
 θοδίῳ ἐπιστέλλουσι ταῦτα,

τῷ ζῶντι νεκρῷ καὶ νεκρῷ ζωηφόρῳ,
 ναίοντι τὴν γῆν καὶ πολοῦντι τὸν πόλον,

γραπτοὶ γράφουσι δέσμοι τῷ δεσμίῳ.
οἷς πάλιν διὰ τοῦ αὐτοῦ ἀλιέως ὁ ὅσιος ἀνταπέ-
στειλε,

τοὺς ταῖς βίβλοισιν οὐρανοῦ κλησιγράφους
5 καὶ πρὸς μέτωπα σωφρόνως ἐστιγμένους
προσεῖπεν ὁ ζώθραπος ὡς συνδεσμίους.
ἔβδομον δ' ἔτος διανύσας ἐν τῷ τάφῳ ὁ ἅγιος, εἴτα
ἐκβληθεὶς ἐκεῖθεν, ἐν τοῖς ἀνακτόροις κατεκέκλειστο, D
μηδενὸς αὐτὸν ὀρῶντος ἢ μόνου τοῦ ὑπηρετοῦντος
10 αὐτῷ καὶ τοῦ βασιλέως. φιλοπονῶν γὰρ ὁ Θεόφιλος
καὶ ἀναγινώσκων ἡρώτα τὸν ἱερὸν Μεθόδιον περὶ
ῶν ἀμφιβάλλων ἦν· διὸ καὶ ἐν ταῖς ἀποδημίαις αἰεὶ
συνόντα εἶχεν αὐτόν.

Ἔαρος δ' ἐπιστάντος κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ὁ βα- 29
15 σιλεὺς καὶ πάλιν ἦρε τὰ ὄπλα, καὶ πολλὰ τῆς Συρίας
ἐξεπόρθησε καὶ πόλεων ἐκράτησε, καὶ αὐτῆς τῆς
Σωζοπέτρας, ἣ πατρίς ἐτύγγανε τοῦ Ἀμερμουμνῆ,
καὶ ταῦτα πολλὰ δεομένου ἐκείνου φείσασθαι τῆς PΠ151
πατρίδος αὐτοῦ. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς ἀνέξεν ἐν- A
20 τυχῶς. ὁ Θεόφοβος δὲ καταλειφθεὶς, ὥστε τὰ τῶν
στρατευμάτων οἰκονομήσασθαι, ἐπεὶ τὸ τῶν Περσῶν
ὑστέρησε σιτηρέσιον, στρατεύμα γὰρ ἦν τῷ βασιλεῖ
Περσικόν, περιαλγησάντων διὰ τοῦτο τῶν Περσῶν,
βασιλεὺς παρ' αὐτῶν ἀνερορήθη καὶ ἄκων, μᾶλλον
25 δὲ καὶ παρακαλῶν αὐτοὺς μεθεῖναι τῆς ἀπονοίας,
μὴ καὶ ἑαυτοὺς καὶ ἑαυτὸν ἐσχάτοις κακοῖς περιβά-
λωσιν· ἀλλ' οὐκ ἔπειθε. στέλλει γοῦν πρὸς τὸν βα-
σιλέα, τοῦτο τοὺς Πέρσας ἀποκρυψάμενος, γνωρίζων
τὸ γεγονὸς καὶ μηδέν τι κατ' αὐτοῦ ὑποπτέειν πλη-
30 ροφορῶν. καὶ ἐπανελθὼν πρόσσεισι τῷ βασιλεῖ, αὐ- W Π122
τὸς μὲν ἀποδεχθεὶς εὐμενέστατα καὶ τὴν προτέραν
εὐετηρίαν ἀπειληφώς. καὶ οἱ Πέρσαι δὲ συγγνώμης B

πάντες ἡξίωντο καὶ οὐδέν τι αὐτοῖς ἐπήνεκτο ἕτερον
 ἢ ὅτι οὐχ ὁμοῦ πάντες εἶναι εἰάθησαν, ἀλλ' ἐς μυ-
 ριάδας συναγόμενοι τρεῖς διηρέθησαν, καὶ ἑκάστῳ
 θέματι χιλιάδες δύο ἀπενεμήθησαν, ὥστε τοῖς τῶν
 θεμάτων στρατηγοῖς καὶ ὑποκεισθαι καὶ πείθεσθαι. 5
 τὰ μὲν οὖν περὶ τοὺς Πέρσας καὶ τὸν Θεόφοβον
 ἦσαν ἐν τούτοις. τοῦ δὲ Ἀμερμουμνῆ τοσοῦτον κα-
 θήψατο ἢ τῆς αὐτοῦ πατρίδος ἐκπόρθησις ὥς μὴ
 ἀνεκτὴν εἶναι αὐτῷ τὴν ζωὴν, εἰ μὴ ἀμύνοιτο δι'
 αὐτὴν τὸν Θεόφιλον. μαθὼν οὖν πατρίδα εἶναι αὐ- 10
 τοῦ τὸ Ἀμορίον, ἐπ' αὐτὸ στρατεύσασθαι ἔγνωκε.
 C καὶ ὁ βασιλεὺς τοῦτο γνούς, αὐτὸ καταχύρωσεν
 ἄλλως τε καὶ στρατεύμάτων ἀποστολῇ, ὧν ἦρχον
 Θεόδωρος ὁ Κράτερος, οὗ πρὸ μικροῦ ἡ ἱστορία
 ἐμνήσθη, καὶ οἱ λοιποί, οἳ καὶ τὸν τοῦ μαρτυρίου 15
 δρόμον ἐξήνυσαν παρὰ τοῖς Ἀγαρηνοῖς, τεσσαράκον-
 τα καὶ δύο πάντες τυγχάνοντες. ἐξῆλθε δὲ καὶ ὁ
 βασιλεὺς ὑπαντιάσων τοῖς ἐκ τῆς Ἀγάρ, καὶ ὁ μὲν
 τῷ τοῦ Ἀμερμουμνῆ νίῳ συμβαλὼν μετὰ στρατιᾶς
 ἀξιωμαχου ἦκοντι τρέπεται. νυκτὸς δ' ἐκταταμένης 20
 ὁ Μανουήλ τὰς φυλακὰς τοῦ στρατοπέδου περιῶν,
 ἤκουσέ τινων τῶν Περσῶν περὶ προδοσίας τοῖς
 Ἀγαρηνοῖς διαλεγομένων, συνίει γὰρ τῇν τούτων
 διάλεκτον, καὶ τοῦτο τῷ βασιλεῖ ἀπηγγέλλει, καὶ
 D πέπεικεν ἐξαναστῆναι τοῦ στρατοπέδου κατὰ τὸ 25
 περίορθρον. καὶ ὁ μὲν ἀπῆει ὅλον ἐνδόνς τῷ ἱππῷ
 τὸν χαλινόν. ὁ δ' Ἀμερμουμνῆς ἐξ ἐκείνου ἀμερίμ-
 νως τῇ τοῦ Ἀμορίου ἐπικεχειρήκει πολιορκία, καὶ
 ἐνδεδελεχέστατα τὰς προσβολὰς τῇ πόλει πεποίητο.
 ἦννε δ' οὐδέν, τῶν ἐνδον εὐρώστως ἀνταγωνιζομέ- 30
 νων, ὥστε καὶ ἀπελπίσαι τὴν ταύτης ἄλωσιν τοὺς
 Ἀγαρηνοὺς, καὶ ἀπηλλάγησαν ἂν καὶ ἡ πόλις οὐκ

ἂν ἐπεπόρθητο, εἰ μή τις τῶν ἔνδον δι' ἔριν τινὰ
 ἐκμανεῖς προδότης ταύτης ἐγένετο, ᾧ Βοιδίτιζης ἦν
 τὸ ἐπώνυμον. ἀλόντος δὲ τοῦ ἄστεος, ὅσος οὖν
 ἀνῆρέθῃ λαὸς οὐκ ἔστιν εἰπεῖν. γυναῖκες δὲ καὶ
 5 παῖδες καὶ μειρακίσκοι εἰς πολλὰς χιλιάδας συναριθ-
 μούμενοι ἀπήχθησαν δοριάλωτοι καὶ οἱ τῶν ἐκεῖ
 στρατηγούντων ἔξοχοι, Κάλλιστός τε καὶ Κωνσταν-
 τῖνος καὶ ὁ Κρατερός Θεόδωρος οἱ πατρίκοι, καὶ PIII52
 ἄλλοι πολλοὶ τῶν ἐν στρατηγίαις διαπρεπόντων καὶ A
 10 περιφανῶν ἐξ ἀξιομάτων τιμῆς. ταῦτα μαθὼν ὁ
 Θεόφιλος, ἐν γὰρ τῷ Δορυλαίῳ διῆγε, πρέσβεις πρὸς
 τὸν τῶν Ἰσμαηλιτῶν ἐκπέπομφεν ἀρχηγόν, ἀποδο-
 θῆναι αὐτῷ τοὺς ἐπιφανεῖς τῶν ἀλόντων αὐτῶν καὶ
 τοὺς αὐτῷ κατὰ γένος προσήκοντας κεντηναρίων πρὸς
 15 τέτταρσιν εἴκοσιν. ὁ δὲ τοὺς πρέσβεις ἰταμῶς ἀπε-
 πέμψατο, "ἀνόητος ἂν εἴην" εἰπὼν, "εἰ περὶ χίλια
 μοι τῆς ἐν τῇ στρατείᾳ δαπάνης κεντηνάρια γεγο-
 νυίας αὐτὸς τοσαῦτα λαβὼν ἀποδοίην τοὺς αἰχμα-
 λώτους." ὁ δ' ἐπανῆλθον οἱ πρέσβεις ἄπρακτοι,
 20 οὕτως ἢ πορὰ καθίκετο τῆς τοῦ Θεοφίλου ψυχῆς
 ὥς μηδὲν αὐτῷ πρὸς ταύτην εὐρίσκεσθαι παρηγόρη- B
 μα, ἀλλὰ καὶ τροφῆς ἀποσχέσθαι καὶ μή τι πόμα
 προσίεσθαι ἢ μόνον ὕδωρ ψυχρότατον καὶ οἶον τὸ
 ἐκ χίονος· τούτῳ δὲ χρώμενος συνεχῶς ἐπέπληκτο τὰ
 25 ἐντὸς καὶ οἱ δυσεντερίας νόσος ἐνέσκηψε. καταλα-
 βὼν δὲ τὰ βασίλεια, καὶ ἤδη γνοὺς ἑαυτῷ τὴν σω-
 τηρίαν ἀνέλπιστον, μετακαλεῖται τὴν σύγκλητον, καὶ
 ἡξίου πίστιν εἰς τὴν σύζυγον καὶ τὸν παῖδα ἐνδεί-
 ξασθαι καὶ διατηρῆσαι σφίσι τὴν ἀρχὴν τὴν βασί-
 30 λειον· οἱ δὲ κατετίθεντο. τούτων δὲ γεγονότων οὕ-
 τως, ὁ βασιλεὺς, καὶ πρῶην ἐξ ὅτουπερ ἀνερρῆθη
 παρὰ τῶν Περσῶν βασιλεὺς ὁ Θεόφοβος, ὑποπτον

αὐτὸν ἡγούμενος, ἔθετο μάλλον τῇ ὑπονοίᾳ καὶ διὰ
 C τὴν προδοσίαν, ἣν ἐμελέτων οἱ Πέρσαι ποιήσασθαι,
 W III 123 ὥς ἤδη μοι γέγραπται, τῶν ἐνδιαβαλόντων τὸν ἄν-
 δρα, ὑποθήκαις ἐκείνου ταῦτα τοὺς Πέρσας δρᾶν
 ἰσχυριζομένων. ὥς ἤδη τῇ νόσῳ τὸ σῶμα τοῦ
 αὐτοκράτορος δεδαπάνητο καὶ ἐξέλειπεν ἡ ἰσχύς,
 δείσας μὴ αὐτοῦ θανόντος ἐπὶθαιτο τυραννίδι, κα-
 θείργνυσιν αὐτὸν περὶ τὰ βασίλεια, καὶ ἐπεὶ τὴν
 ζωὴν ἑαυτοῦ ἐκ λεπτοῦ μίτου ἡρτήσθαι διέγνωνκε
 καὶ ἄρτι ἐκλείπειν, ἀναιρεθῆναι κεκέλευκε τὸν Θεό-
 φοβον καὶ κομισθῆναι οἱ τὴν αὐτοῦ κεφαλὴν· ἥς
 κομισθείσης ἐπιθεῖναι λόγος αὐτῇ τὴν χεῖρα τὸν
 βασιλέα καὶ ἀψάμενον τῶν ταύτης τριχῶν ἐπειπεῖν,
 "ὥς ἀπὸ τοῦδε οὐτ' ἐγὼ Θεόφιλος οὔτε σὺ Θεόφο-
 D βος·" καὶ ἐπὶ τούτοις ἐξηρεύξατο τὴν ψυχὴν, βασι-
 λεύσας ἐνιαυτοὺς δυοκαίδεκα ἐπὶ μηνὶ τρισί, πολλὰ
 τὴν σύμβιον καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ Κανικλείου Θεόκτιστον
 παραδυναστεύοντα τότε ἀξιώσας μὴ παραχωρῆσαι
 τὰς σεπτὰς ἀναστηλωθῆναι εἰκόνας, μηδὲ τὸν πα-
 τριάρχην Ἰωάννην τῆς ἐκκλησίας διωχθῆναι.

VERLAG VON B. G. TEUBNER IN LEIPZIG UND BERLIN.

DIE KULTUR DER GEGENWART IHRE ENTWICKLUNG UND IHRE ZIELE

HERAUSGEGEBEN VON PROF. PAUL HINNEBERG

In 4 Teilen. Lex.-8. Jeder Teil besteht in einzelnen inhaltlich vollständig in sich abgeschlossenen und einzeln käuflichen Bänden (Abteilungen.)

Teil I: Die geisteswissenschaftlichen Kulturgebiete. 1. Hälfte. Religion und Philosophie, Literatur, Musik und Kunst (mit vorangehender Einleitung zu dem Gesamtwerk).

Teil II: Die geisteswissenschaftlichen Kulturgebiete. 2. Hälfte. Staat und Gesellschaft, Recht und Wissenschaft.

Teil III: Die naturwissenschaftlichen Kulturgebiete. Mathematik, Astronomie und organische Naturwissenschaften, Medizin.

Teil IV: Die technischen Kulturgebiete. Haustechnik, Maschinenbau, industrielle Technik, Landwirtschaftliche Technik, Handels- und Verkehrstechnik.

Die „Kultur der Gegenwart“ wird aus systematischer Aufgefasst, geblüht. Die begründete Gesamtübersicht unserer heutigen Kultur darstellt, indem sie die Fundamentalelemente der einzelnen Kulturgebiete nach ihrer Bedeutung für die gesamte Kultur der Gegenwart und für deren Weiterentwicklung in großen Zügen zur Darstellung bringt. Das Werk vereinigt eine Zahl wertvoller Namen aus allen Gebieten der Wissenschaft und Praxis und bietet Darstellungen der einzelnen Gebiete jeweils aus der Feder des dazu Verfassers in gemeinsamer verständlicher, klarer und gewählter Sprache auf knappem Raum.

„Teubners gelehrtes Sammelwerk ist längst in allen Händen. Tausende von Privatbibliotheken besitzen seine Bände für eigen; in allen größeren Bibliotheken ist es zu finden. Die Großzügigkeit und Einheitslichkeit seiner Anlage, die Zahl und der Ruf seiner Mitarbeiter machen es einzigartig und nützlich auch demjenigen Anekdotiker, der in dem Überwältigen einer einschlagenden Literatur nicht die effizienteste Seite unseres Bildungslebens sieht. Wer aber das vorliegende Werk in die Hand nimmt, der schenkt durch seine ständige Aufmerksamkeit eine Art von Gewähr, wird der gewaltigen Bildungsarbeit eines kritischen Buches umso mehr spüren, je näher er dem Arbeitsgebiet jener Autoren steht. Ihm segnet seine Summe von geistiger Kraft zu, die hier in einer Anzahl höher, fast im Hunderten wiedergelegter Seiten ihren Ausdruck findet.“
Berliner Tageblatt.

Probeheft und Spezial-Prospekte über die einzelnen Abteilungen (mit Auszug aus dem Vorwort des Herausgebers, der Inhaltsübersicht des Gesamtwerkes, dem Autoren-Verzeichnis und mit Probestücken aus dem Werke) werden auf Wunsch zugesandt und kostenfrei vom Verlag versandt.

DIE KULTUR DER GEGENWART.

Von Teil I und Teil II sind erschienen:

Teil I, Abt. 1: Die allgemeinen Grundlagen der Kultur der Gegenwart. Inhalt: Das Wesen der Kultur: W. Leiba. — Das moderne Bildungswesen: Fr. Paulsen. — Die wichtigsten Bildungsmittel: A. Schüten und Hochschulen. Das Volksschulwesen: G. Schöppa. Das höhere Kaderschulwesen: A. Metz. — Das höhere Mittelschulwesen: H. Gaudig. Das Fach- und Fortbildungsschulwesen: G. Kerschbaumer. Die geisteswissenschaftliche Hochschulausbildung: Fr. Paulsen. Die naturwissenschaftliche Hochschulausbildung: W. v. Dyck. H. Mussen. Kunst- und Kunstgewerbe-Museen: L. Fallst. Naturwissenschaftlich-technische Museen: K. Krappe. C. Apollonius. Kunst- und Kunstgewerbe-Ausstellungen: J. Lessing. Naturwissenschaftlich-technische Ausstellungen: O. N. Witt. D. Die Musik: G. Götter. E. Das Theater: E. Schwaner. F. Das Zeichnungswesen: K. Hücher. G. Das Bild: K. Pieschmann. H. Die Bildwerke: E. Milke. — Die Organisation der Wissenschaft: H. Diels. [XV u. 671 S.] 1906. Preis geb. M. 10.—, in Leinwand geb. M. 15.—

Teil I, Abt. 5: Die orientalischen Religionen. Inhalt: Die Anfänge der Religion und die R. der primitiven Völker: Ed. Lehmann. — Die ägyptische R.: A. Erman. — Die iranische R.: Die babylonisch-assyrische R.: C. Bezold. — Die indische R.: H. Oldenberg. — Die iranische R.: H. Oldenberg. — Die R. des Islams: J. Goldschmidt. — Der Lehmann: A. Grünwaldt. — Die R. der Chinesen: J. J. M. de Groot. — Die R. der Japaner: a) Der Shintōismus: K. Florenz. b) Der Buddhismus: H. Hase. [VII u. 686 S.] 1906. Preis geb. M. 7.—, in Leinwand geb. M. 9.—

Teil I, Abt. 6: Die christliche Religion mit Einschluß der israelitisch-jüdischen Religion. Inhalt: Die israelitisch-jüdische Religion: J. Wellhausen. — Die R. Jesu und die Anfänge des Christentums bis zum Nizän von 325: A. Jülicher. — Kirche und Staat bis zur Gründung der Staatkirche: A. Harnack. — Griechisch-orthodoxe Chr. und Kirche v. Mithras und Neuplaton: N. Bunsen. — Chr. und Kirche Westeuropas im Mittelalter: K. Müller. — Katholisches Chr. und Kirche in der Neuzeit: E. K. Fink. — Protestantisches Chr. und Kirche in der Neuzeit: E. Trapp. — Wesen der Religion und der Religionswissenschaft: E. Trapp. — Christkathol. Dogmatik: J. Pohl. — Christkathol. Ethik: J. Maass. — Christkathol. Theologie: E. Kring. — Christprotest. Dogmatik: W. Herrmann. — Christprotest. Ethik: K. Seeburg. — Christprotest. praktische Theologie: W. Faber. — Die Zukunftsaufgaben der Religion und der Religionswissenschaft: H. J. Holtmann. [XI u. 751 S.] 1906. Preis geb. M. 16.—, in Leinwand geb. M. 28.— Auch in 2 Hälften: a. Geschichte der christlichen Religion, geb. M. 9.50, geb. M. 11.— b. System christl. Theologie, geb. M. 6.50, geb. M. 8.—

Teil I, Abt. 8: Systematische Philosophie. Inhalt: Das Wesen der Philosophie: W. Dilthey. — Logik und Erkenntnistheorie: A. Rühl. — Metaphysik: W. Windt. — Naturphilosophie: W. Ostwald. — Psychologie: H. Ebbinghaus. — Philosophie der Geschichte: R. Bucke. — Ethik: Fr. Paulsen. — Pädagogik: W. Meißner. — Ästhetik: Th. Lipps. — Die Zukunftsaufgaben der Philosophie: Fr. Paulsen. [VIII u. 432 S.] 1907. Preis geb. M. 10.—, in Leinwand geb. M. 12.—

Teil I, Abt. 9: Die orientalischen Literaturen. Inhalt: Die Anfänge der Literatur und die L. der primitiven Völker: E. Schmidt. — Die ägyptische L.: A. Erman. — Die babylonisch-assyrische L.: C. Bezold. — Die iranische L.: H. Gunkel. — Die aramäische L.: Th. Nöldeke. — Die arabishe L.: Th. Nöldeke. — Die arabische L.: M. J. de Goeje. — Die indische L.: K. Piechall. — Die altpersische L.: K. Geldner. — Die altindische L.: P. Horn. — Die neupersische L.: P. Horn. — Die türkische L.: P. Horn. — Die griechische L.: E. N. Fink. — Die lateinische L.: W. Grube. — Die japanische L.: K. Florenz. [X u. 410 S.] 1906. Preis geb. M. 10.—, in Leinwand geb. M. 12.—

Stanford University Libraries

3 6105 013 385 252

Von Teil I und II sind ferner erschien

Teil II, Abt. 8: **Systematische Rechtswissenschaft.** In
Recht und der Rechtswissenschaft: R. Stammier. — D
gebiete: Privatrecht, Bürgerliches Recht: R. Solm. — Hand
recht: K. Gareis. — Versicherungsrecht: V. Ehrenberg.
Privatrecht: L. v. Bar. — Zivilprozessrecht: L. v. Seuffert.
Strafrecht: F. v. Lissa. — Kirchenrecht: W. Kahl.
P. Lahand. — Verwaltungsrecht, Justiz und Verwaltung:
Polizei- und Kulturfürsorge: E. Barossik. — Völkerrecht:
Die Zukunftsaufgaben des Rechts und der Rechtswissenschaft
IX, LX u. 325 S.] 1996. Preis: 14,50 DM.

In

DIE

BEA

R. R

IVIN

In b

griec

dorff

bach

lstele

Alter

vom

Spra

In g

inleu

Kultu

lstele

die S

rückw

STANFORD UNIVERSITY LIBRARIES
CECIL H. GREEN LIBRARY
STANFORD, CALIFORNIA 94305-6004
(415) 723-1493

All books may be recalled after 7 days

DATE DUE

DEC 15 1997 -u

DEC

